

Průmysl.r. 1890 Vyk. B.
170.

Národní

PÍSNĚ MORAVSKÉ,

v nově nasbírané.

Ve sbírku spořádal a vydal

František Bartoš.

V BRNĚ, 1889.

Tiskem mor. akc. knihtiskárny. — Nákladem Matice moravské.

PŘEDMLUVA.

První sbírka lidových písní moravských dala se z vyššího nařízení. „Společnost přátel hudby rakouského mocnářství“ ve Vídni pojala krásný úmysl sbírat i po všem mocnářství lidové písně a tance i jejich nápěvy. R. 1819 lanškraň z Fürstenberka, tehdy předseda zmíněné společnosti, obrátil se s žádostí na nejvyššího kancléře Fr. hraběte Sauraua, by takové sbírky po všech korunních zemích konati nařídil. Vyhovuje této žádosti nejvyšší kancléř přípisem daným ve Vídni dne 24. ledna 1819 obrátil se ku všem náčelníkům vlády, žádaje jich „co nejsnazší za spolupůsobení v podniku tomto jak pro hudbu a básnictvo, tak i pro poznání národní povahy, řeči a kulturních dějin veledůležitým“. Dle přání společnosti měly se sbírat: 1. světské písně s nápěvy toliko pro jeden hlas, 2. příslušné k nim texty jak možná nejúplnější, s poznamenáním, ve které krajině se hlavně zpívají. 3. Nápěvy národních tanců, jmenovitě takových, které se provozují na svatbách, slavnostech pohřebních a p., 4. písně církevní, jež se ze starých dob zachovaly. Mimo to 5. měli se pojmenovati odborní znalci, s nimiž by Vídeňská společnost mohla vstoupiti v přímé dopisování.

Obdržev tento přípis nejvyššího kancléře, tehdejší gouverneur Moravy a Slezska Ant. Bedřich hrabě Mitrovský obrátil se přípisem ze dne 24. března 1819 nejprve k prof. Jos. Meinertovi a k Fr. Ant. hraběti z Kolovrat Libšteinskému, nejvyššímu purkrabí království Českého o radu, kterak si v té věci počínati.

Josef Jiří Meinert, bývalý professor aesthetiky a filologie na Pražské universitě, žil tehdy na odpočinku na svém statku Bartošovicích u N. Jičína, sbíraje bedlivě v tak zvaném Kravařsku národní písně, pověsti, zvyky a p. R. 1817 vydal „Fylgie, alte deutsche Volkslieder in der Mundart des Kuhländchens“. Od něho tedy hr. Mitrovský hodlal se poučiti, jakým způsobem on sbíral, a který

nejvhodnější způsob v té věci by se doporučoval, žádaje zároveň, aby mu jmenoval některé osoby k takovému sbírání spůsobilé.

Ve své odpovědi ze dne 9. dubna 1819 prof. Meinert poukazuje nejprve k obtížím s takovou prací spojeným. Ostatek odkazuje ku předmluvě svého díla, v níž vložil, jak si v té příčině vedl. Co se tam dalo v malém, může prý se i tu díti ve velkém rozměru. Odborných znalců hudebních že na venkově není, on sám, chtěje míti nápěvy ku svým písním sepsány, že si musil přivést z Vídně ředitele hudby Keye. Dále radí, aby společnost Vídeňská rozeslala po všem mocnářství podrobné programy a návody tištěné a mimo to sama si hleděla vycvičiti spůsobilé spolupracovníky. Konečně slibuje svou i dotčeného Keye pomoc.

K nejvyššímu purkrabí království Českého hrabě Mitrovský obrátil se proto, že „země jemu podřízená jest hlavním sídlem hudby“, pročez prý zajisté i jemu podobné úlohy se dostalo. Načež hrabě Kolovrat dne 1. dubna 1819 odpověděl, že pozval všechny krajské hejtmany a Pražského hejtmana městského, onino, by skrze podřízené sobě komisaře působili na národní učitele, tento, by hudební umělce a ochotníky za pomoc a přispění požádal.

Dle těchto rad a pokynů hrabě Mitrovský praesidialním listem ze dne 16. dubna 1819 oznámil nařízení nejvyššího kancléře všem krajským hejtmanům na Moravě a ve Slezsku, metrop. kapitole Olomoucké, biskupu Brněnskému a kapit. generalnímu vikariátu ve Frýdku, žádaje všech velmi důtklivě, aby se ve smyslu onoho nařízení co nejvíce vynasnažovali. Druhým pak přípisem ze dne 28. července 1819 nařizuje, aby se veškerý sebraný látky posýlalo po dvou exemplářích, z nichž jeden se zašle Vídeňské společnosti přátel hudby, druhý uloží se ve Františkově musei v Brně. I dále se p. gouverneur velmi horlivě staral o náležitě provedení daného nařízení, upomínaje liknavé a projevuje svou nelibost těm hejtmanům, jichž záсылky příliš hubeny byly.

Znenáhla poscházely se příspěvky ze všech skoro krajů Moravy a Slezska, zavírající v sobě písně české i německé, církevní i světské. Přispívatelé byli rechtoři a někteří knězi. Také známý vlastenec moravský J. H. Galaš přispěl svou hřivnou podobných věcí, jaké má ve své Muse Moravské. Krajští hejtmani stěžují si skoro všichni na nedostatek jednak příhodné látky, jednak spůsobilých sběratelův. Tak Hradištský hejtman posílaje dosti skrovný příspěvek z krajiny na Moravě nejzpevnější, podotýká, že „dle zpráv

z ostatních panství došlých kromě obyčejných písní kostelníci není tam žádných jiných“, o čemž lze ovšem důvodně pochybovati. Okresní hejtman Těšínský přikládá ku své zásylce tento skrovníčský seznam příspěvků: od rektora Šoblíka 1 píseň, od Těšínské komory 2 písně svatební, 1 pastýřskou, 1 „horskou“ (Gebirgslied), od Karvinského rektora Horského 2 písně, od superintendenta a. v. 2 písně adventní a od Bystřického rektora 1 píseň kostelní. Přes to však ze všech krajů Moravy a Slezska i po takových menších větších troškách nascházel se dosti značný počet příspěvků, jež uloženy jsou ve zdejším Musei Františkově.

První tyto sbírky lidových písní moravských zůstaly, pokud mi známo, posud nepovšimnuty. Ani Sušil nezmiňuje se o nich. Mne na ně laskavě pozorna učinil musejní kustos, p. Dr. V. Schramm, ale sbírka má tehdy už byla vytištěna. Nemyslím však, že výtěžek odtud značný bude. Pokud jsem zatím jen povrchně do příspěvků těch nahlédl, přesvědčil jsem se, že skutečné písně lidové tam obsažené, ne-li všechny, tož jistě většinou také ve sbírce Sušilově se nalézají, napsané i co do slov i co do nápěvu mnohem lépe. Většinou pak jsou tam písně jednak církevní, vypsané z kancionálův a kostelních zpěvníků, jednak písně světské, jež původ svůj vzaly ve společnosti městské, od obecného lidu značně rozdílné. Tyto jsou asi takového rázu, jako písně, jež umístil Kollár ve druhém svazku svých Zpěvůnek pod názvem písní městských, rektorských a pod. Té totiž doby, kdy nezajímala ještě politika myslí všech, i naše společnost měšťanská měla svou poesii, od poesie lidové značně odchodnou, již asi výhradně pěstovali tehdejší rectori. Tito byli snad také původci mnohých našich koled, z nichž toliko menší část má do sebe ráz čistě lidový. Ve sbírce zasláné z Kojetína Jos Pálkou nalézáme také tři „operu“. V první napsané nářečím hanáckým vystupují osoby: Žena (canto I.), kmotra (canto II.), ožralý muž (basso); ve druhé, týmž nářečím sepsané: matka (canto), syn (alto), otec (tenore), rektor (basso I.), Landebork (basso II.) Třetí složena jest českým jazykem spisovným, a název její jest „Veritas exulans cogente Mundo et Politica“. Osoby jednající jsou: Veritas (canto), Politica (tenore), Mundus (basso).

R. 1824 Fr. L. Čelakovský požádal našeho Fr. Sušila za některé písně moravské pro svou sbírku Slovanských písní národních (vydanou ve třech dílech roku 1822, 1825 a 1827). Tím vznikla v Sušilovi myšlenka „sbíratí ty perly po vlasti moravské“. První

sbírku písní nasbíraných v nejbližším okolí svého rodiště vydal r. 1835 (v Brně u Trasslera). Stav se pak roku 1837 professorem na bohoslovném ústavě v Brně, „uložil sobě za povinnost v prázdninách a vůbec v dobách ode školy prázdných ve sbírání písní národních pokračovati“. Za tím účelem proputoval znenáhla nejen celou Moravu dědinu od dědiny, nýbrž i Slezsko a část Rakouska, kde se mluví moravsky. R. 1840 vyšel druhý svazek jeho sbírky. V letech pak 1853—1859 dovršil svou činnost sběratelskou velkou, znova uspořádanou sbírkou „Moravských národních písní s nápěvy do textu vřaděnými“, zavírající v sobě 1320 písní, počítajíc v to důležitější varianty. Neocenitelné Sušilovy zásluhy sběratelské bývají u nás náležitě uznávány a chváleny, méně však se uznává a cení monumentální jeho sbírka sama, jakož zřetelně svědčí ta smutná okolnost, že za třicet let nepocítila se ještě potřeba druhého vydání. Mimo několik filologův a hudebních skladatelův nevšímá si jí říkajíc nikdo.

Že neunavnou a nanejvýše svědomitou činností Sušilovou nepřebíraný básnický a hudební poklad našeho lidu nikterak vyčerpán býti nemohl, rozumí se samo sebou. Putovalť slavný sběratel po vlastech moravských hlavně v prázdniny, tedy v dobu, kdy lid zaujat jsa nejpilnějšími pracemi polními, společných schůzek, slavností, zábav a besed nejméně si hledí, a pobýval na jednom místě poměrně přece jen na krátko, by mohl vyčkati vhodných příležitostí, jako jsou svatby, hody, muziky a p., při nichž v hojné společnosti nadšených slavnostní náladou zpěvákův a zpěvaček písně samy od sebe se vybavují z paměti lidu. Mimo to tehdy ještě všude nové a nové písně v lidu se rodily, starší částečně vytlačující. Kdyby tak asi vždy po desíti letech nový Sušil do týchž končin byl zavítal, jistě by se byla sbírka našich písní už dávno zdvojnásobila.

Všecky písně v některé krajině zpívané dovede posbíratí jenom spůsobilý a ochotný domorodec, kterýž máje úplnou důvěru lidu a přístup ku všem jeho slavnostem a radovánkám za každé naskytlé příležitosti delší dobu své sběratelské činnosti svědomitě se věnuje. Ale takových následovníků Sušilových dlouho se nedostávalo.

Teprva r. 1873 vydal Fr. Koželuha, tehdy kaplan Rožnovský, „Kytici z národních písní moravských Valachův“ (nákladem Fr. A. Urbánka v Praze). Sbírka tato zavírá v sobě 100 písní a má do sebe ráz společnosti, ve které původ vzala, společnosti městské. Pravých písní lidových jest v ní málo, a ty jsou většinou všelijak

znešvařeny porušeným vkusem takové společnosti; ostatní jsou známé i jinde písně kramářské a umělé české.

Touž dobou počal jsem se bedlivěji zabývat lidovým podáním moravským. Vida pak, že mnohé krásné a svérázné písně mého rodiště ve Sbírce Sušilově zaznamenány nejsou, obrátil jsem zřetel i k tomuto důležitému odvětví lidového podání. Přispěním několika ochotných pomocníků podařilo se mi nasbíratí výše 400 písní, jež vydány na světlo r. 1882 nákladem K. Winikra v Brně, ve sbírce nadepsané „Nové národní písně moravské s nápěvy do textu vřaděnými“.

Za doplněk sbírky Sušilovy a této mé vydal r. 1884 učitel Ed. Peck nákladem svým „Valašské národní písně a říkadla s nápěvy do textu vřaděnými“, zavírající v sobě mimo hojná říkadla písní 245.

R. 1883 a 1884 sbíraje po Moravě a Slezsku materiál etnografický pátral jsem všude také po písních národních, dařilo se mi však v té příčině jen tam, kde se mi poštěstilo naléztí vzdělaného hudebníka, který by mi napsal nápěvy, neboť moje skrovné hudební vědomosti na to bohužel nestačují. A štěstí mi tu přálo. Právě v krajině ze všech moravských nejzachovalejší, kdež se národními písněmi posud hory doly rozléhají, ve Velké na Strážnicku, našel jsem pomocníka nad jiné spůsobilého, tamějšího rodáka, absolvovaného žáka Pražské varhanické školy, p. Martina Zemana. Já jsem si psal texty a pan Zeman nápěvy nejen ve Velké, nýbrž i v okolních osadách, kamž mne můj veleochotný pomocník doprovázel. Po mém odchodu p. Zeman dále sám sbíral slova i nápěvy písní a mně do Brna zasýlal. Jeho přičiněním dostalo se této sbírce 358 písní, většinou pravých to perel básnických i hudebních. Mimo to napsal hornáckou hudbu a nápěvy písní od hudeců „cifrované“ a podal mi zajímavé zprávy o pěvcích své otčiny, o zápasech hudebních, výkres a popis dud a j. Konečně prohledl vytištěné již písně, vytknul potřebné opravy a přičinil důležité varianty. Z toho zatím použito jen oprav skutečných chyb tiskových, opravené exempláře zůstanou uschovány, kdyby snad někdy v příštím století ukázala se měla potřeba nového „opraveného a rozmnoženého vydání“, čehož dle dosavadních zkušeností není veliké naděje.

V blízkém Lipově nápomocen mi byl tamější nadučitel pan M. Kotásek (31 písní), na Stráni a na Březové pan nadučitel Al. Doufalík (31 p.), na Podluží pp. nadučitelé: v Lanžově E. Folprecht

(23 písní), v Tvrdonicích F. Dušek (10 písní), v Prušánkách Jos. Dufek (9 písní).

Nadučitel v Kopřivnici u Příbora, p. Leopold Vícha, měl již dávno hotovou sbírku všech písní, které se v osadě té zpívají, i takových, jež jsou již obsaženy ve sbírce Sušilově. I půjčil mi s velikou ochotou a nezištnou laskavostí této své sbírky do Brna k volnému použití. Vybráno z ní 96 písní.

Ani mé svolání učiněné ve veřejných listech k moravským vlastencům, aby mi byli nápomocni v mé práci, nezůstalo bez účinku. Jak jiného materiálu ethnografického, tak i písní sešel se mi značný počet.

Tak hned v nedaleké od Brna Líšni velmi horlivě jali se sbírat p. nadučitel Fr. Mašíček a jeho syn Cyrill, bohoslovec Brněnský, jako již pro první mou sbírku byl učinil Líšenský p. farář P. Pavelka. Jest to věru zjev zvláštní a s psychologické stránky povšimnutí hodný, že Líšenský lid obchodní, kterýž většinu svého času za svým obchodem v Brně a ve světě stráví, zachoval dosud svůj původní ráz neporušený a své starodávné písně napořád v lásce chová, kdežto vzdálení světského ruchu a hluku Valaši skoro všecky z paměti je povypouštěli. Vynikající zpěváci Líšenští jsou Matěj Šlof, Václav Traurých a stařenka 80letá Apolonie Ruprechtová. Sbírká písní Líšenských jest velmi hojná; vybráno z ní zatím 139 písní.

Velepilným a přeochoťným přispívatelem osvědčil se mi p. Jak. Vrbas, učitel ve Ždánicích. Mimo jiné hojné příspěvky poslal mi několik bohatých zásylek písní a koled ze Ždanic, Žarošic, Mrakotína, od Břeclavy a odj., z nichž do této sbírky vybráno 140.

Zvláštní ochotě a laskavosti p. prof. Fr. Koželuhy děkuji za sbírku „písní hudeckých“ z Bilovic u Hradiště.

Než i od jiných spanilomyslných vlastencův a vlastenek dostalo se mé sbírce větších menších příspěvků; jsou to jmenovitě pp.: Dr. Fr. Barvič, advokát v Holešově (26 p. z Karlovic), † Fr. Barvič, správce školy v Domaníně u Bzence (6 p. z Lidečka), slečna Xavera Běhalkova v Tovačově (24 p. ze St. Hrozenkova a Karlovic), Meth. Bezděk, učitel v Čejkovicích (32 p. z Čejkovic), Al. Hrdlička, nadučitel v Nechvalíně u Kyjova (18 p. z Nechvalína), slečna M. Krejčova v H. Slatině (2 koledy), Hynek Melhuba, učitel v Bílé Lhotě u Litovle (2 p.), Jar. Neřuka, učitel v Maloměřicích u Strážnice (16 p. z Petrova), Ant. Placher, správce školy ve Vážanech

u Rousinova (23 p. z Vážan), Em. Sahánek, nadučitel v Nezamyslicích (3 koledy z Rožnova), K. Urbášek, učitel ve Stavěšicích u Kyjova (3 p. ze Stavěšic).

Nebožtík Dr. S. Vašátko, jeden z nejlepších znalců lidových písní všech kmenů slovanských, poslal mi značný počet písní, zvláště pak hojně nápěvných variantů ke sbírce Sušilově. Z písní těch hodilo se mi však toliko 7; varianty zůstanou uschovány, kdyby snad někdy dojít mělo na nové vydání sbírky Sušilovy.

Když sbírka již dotištěna byla, poslal mi 130 písní pan Fr. Červinka, nadučitel v Prusenovicích u Holešova. Také pp. Alois Doufalík a C. Mašíček od té doby ještě nové písně zaslali.

Zvláštními díky zavázán jsem p. Lvu Janáčkoví, učiteli hudby při zdejším ústavě učitelském, vynikajícímu znalci hudebnímu, kterýž si neobtěžoval přehrávati mi všechny písně na piáno a mně takto pomáhal vybírat, co se do sbírky hodilo. Písně textem i nápěvem úpadkové vybrakovaly se a odložily. Takových písní všechny skoro příspěvky větší menší počet obsahovaly, a jest jich všech se tři, čtyři sta. Pro historické i psychologické studium zpěvu národního byly by právě tyto písně nemálo důležité; než otiskovati je bylo by na ten čas přepychem.

Při pracné korektuře not nápomocen mi byl se zvláštní ochotou p. Jan Schwarz, býv. ředitel zdejšího ústavu slepých, a po jeho odchodě z Brna p. P. Al. Slovák, představený zdejšího semináře; začez jim budtez díky nejupřímnější.

Abych se konečně také o sobě zmínil, tu aspoň zásluhu smím si sobiti, že bez mého přičinění výše 1500 písní bylo by upadlo v jisté a neodvratné zapomenutí. Ostatně, kdo se kdy podobnou prací zabýval, uzná rád, že i samo pořádání takové sbírky vyžadovalo nemálo času a píle.

V Brně dne 1. prosince 1889.

Fr. Bartoš.

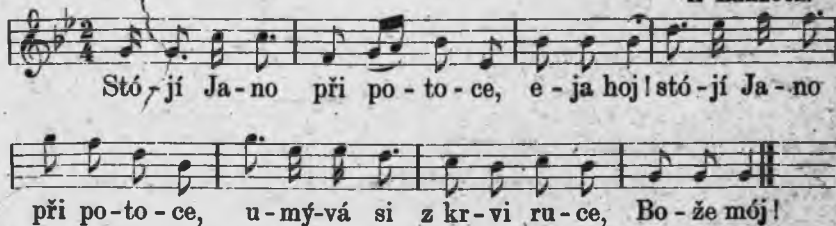

I.

BALLADY.

1.

Z Lanžota.

Stójí Jano při potoce, eja hoj!
stójí Jano při potoce,
umývá si z krvi ruce, Bože mój!

Co's, Janíčku, co's porobíl, eja hoj!
co's, Janíčku, co's porobíl,
že si's ruce zakrvavíl, Bože mój!

Postřílál sem hoľubičku, eja hoj!
postřílál sem hoľubičku,
co sedala v okénečku, Bože mój!

Ve dně v noci vrkútaľa, eja hoj!
ve dně v noci vrkútaľa,
mně smutnému spat nedala, Bože mój!

Nebyľa to hoľubička, eja hoj,
nebyľa to hoľubička,
než to byľa frajírečka, Bože mój!

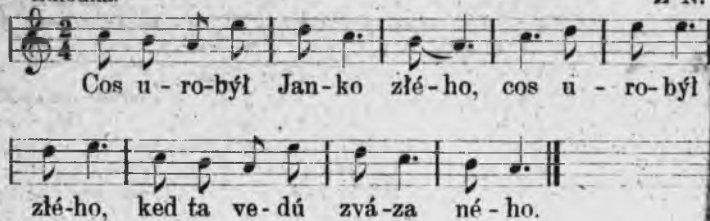
Jed' ty, Jáno, v čiré pole, eja hoj!
jed' ty, Jano, v čiré pole,
co tam vidíš, všecko tvoje, Bože mój!

Viděl on tam dvě horičky, eja hoj,
viděl on tam dvě horičky,
a to byľy šibeničky, Bože mój!

2. a)

Zdlouha.

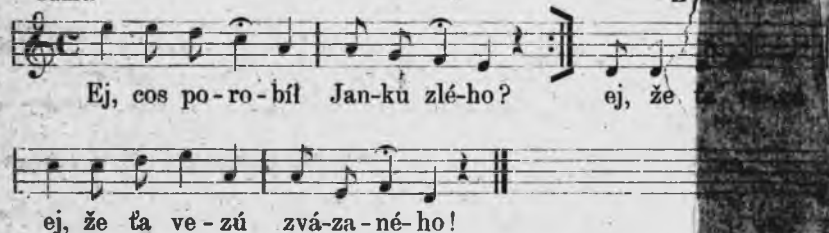
Z N.

2. b)

Táhle.

Z Nového mesta.

Co's urobýl, Janko, zlého,
keď ta vedú zväzaného?

Konýčky sa poplašily,
holubyčku pošlapaly.

Urobýl sem maľú vynku,
zastrelil sem holubynku.

Pošlapaly ju tak na zrak,
až i bylo podkovy zna.

Ve dne v noci hrkútaľa,
mne smutnému spat nedala.

V Novém meste zvony zvonili,
už Janoška dráby honili.

Vletela mne do maštale,
mezi štyry kone vrané.

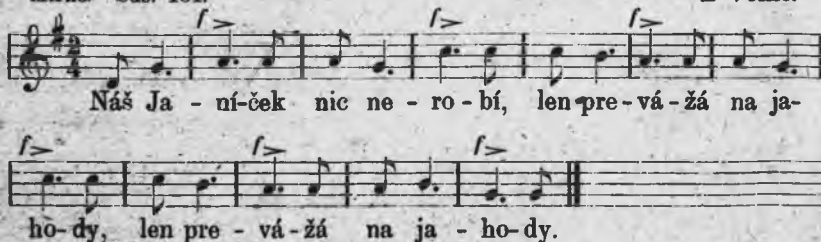
Už ty zvony dozvánajú,
už Janoška dohánajú.

Už ty zvony dozvonily,
už Janoška dohonyli.

3.

Mírně. Suš. 164.

Z Velké.

Náš Janíček nic nerobí,
len prevážá na jahody.

Dyž prevážáš, prevez ai mňa,
zaplatím ti jako iná.

Dovézél ju prostred vody
stupováł í do slobody.

Nestupuj ně do slobody,
lež ňa dovez na kraj vody.

Dovézél ju na krajíček,
posadíl ju na trávniček.

Ruce nohy jí orúbál
čérné oči jí vyłúpál
a čérné vlasy vytrhál.

Vřš plakała, vřš zpívała,
vřš Janoška, naríkala :

Ja Janošku, srdce moje,
kde's ty poděl nohy moje?

Tvoje nohy, bílé nohy
za Dunajem na téj roli.

Vřš plakała, vřš zpívała,
vřš Janoška naríkala :

Ja Janošku, srdce moje,
kde's ty poděl ruce moje?

Tvoje ruce, bílé ruce
za Dunajem na téj lúce.

Vřš plakała, vřš zpívała,
vřš Janoška naríkala :

Ja Janošku, srdce moje,
kde's ty poděl oči moje?

Tvoje oči, čérné oči
na Dunaji voda točí.

Vřš plakała, vřš zpívała,
vřš Janoška naríkala :

Ja Janošku, srdce moje,
kde's ty poděl vlasy moje?

Tvoje vlasy, čérné vlasy
nad Dunajem větr nosí.

V Novém městě zvony zvoná,
už Janoška drábi hóná.

V Novém městě dozvánajú,
už Janoška dohánajú.

V Novém městě dozvónili,
už Janoška dohónili.

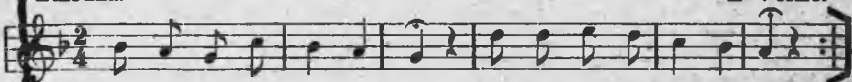
Už ho vedú přes Valčičky,
plačú za ním dvě děvčičky.

Neplačte ňa dvě děvčičky,
já sem hoden šibeničky.

Zdlouha.

4.

Z Velké.

Pri téj Ni-tri pri dvo - re pri cí-sar-skéj o - bo - re

za - bíł Jan - ko A - ni - čku, za - bíł Jan - ko A - ni - čku

v tom ze - le - ném há - jí - čku.

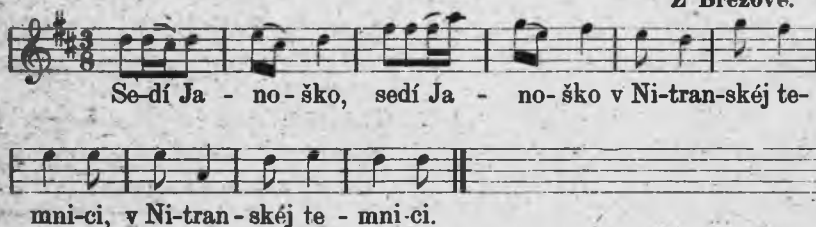
Pri téj Nitri pri dvore,
pri cisarskéj obore,
zabíť Janko Aničku
v tom zeleném hájičku.

Okolo kra ložiť,
pro Boha ho prosíť:
V tebe duša, ve mně dvě,
enom ňa nech na živě.

Na živě ťa nenechám,
daľa bys ňa, nevím kam;
daľa bys nē domeček
ten Nitranský zámeček.

5.

Z Březové.

Sedí Janoško
v Nitranskéj temnici,
pobíť svú milú
v zelenéj ščepnici.

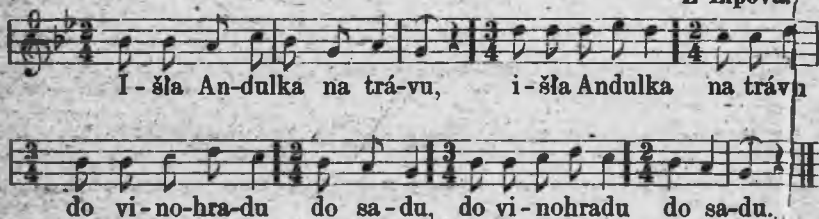
Úradní páni,
sudťe podľa práva,
nepobíť som jej,
ochoreľa sama.

Nětaj sa, nětaj,
šak som sa já díváť
tým maľým okénkom,
jak's jej nakládáť
ščípaným polénkom.

Kadě je tráva
za rosy sečená,
tadě je milá
za vlasy vlečená.

6.

Z Lipova.

Išla Andulka na trávu
do vinohradu do sadu.

A potkala tam Janička,
on si napásáť konička.

Běž ně, Andulko pro kosír,
já ti travěnky nakosím.

Nakosíl í aj navázál
hned' sa Andulky vypyťávál:

Ej pověz, pověz, má miľá,
ej kerého máš frajíra?

Ej nemám, nemám žádného,
tebe, Janošku, samého.

Ej pověz, pověz po druhěj,
než ti hlavěnku urůbnem!

Ej nemám, nemám žádného,
tebe, Janošku, samého.

Ej pověz, pověz po tretí,
než ti hlavěnka odletí!

Ej nemám, nemám žádného,
tebe, Janošku, samého.

Vytáhl z pošvy šabličku,
utál Andulce hlavíčku.

Zavázál í ju ručníčkem,
tady, Andulko, chodníčkem.

Nebohé moje chodění,
dyž je hlavěnka na zemi.

Andulku nésli mládenci,
Janoška vėdli zbojníci.

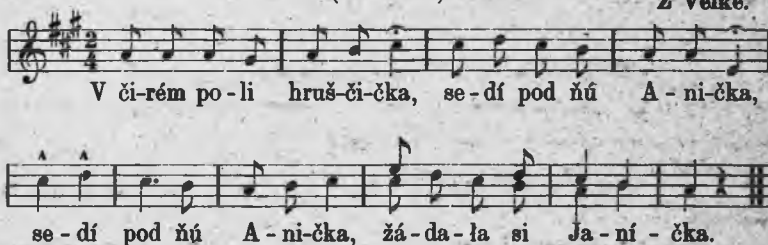
Kady Andulka nesená,
všady fialka červená.

Kady Janošek vedený,
všady rozmarýn zelený.

7.

(Svatební.)

Z Velké.

V čirém poli hruščíčka,
sedí pod nů Anička,
sedí pod nů Anička,
žádala si Janička.

Janíček í doletěl,
paľošek mu odleťel
od bočenka levého
do srdenka věrného.

Ona na to nedbala,
enom rany vázala,
enom rany vázala,
k sobáši sa chystala.

Jak bylo po sobáši,
kázala si lože stlat,
kázala si lože stlat,
ja že ona půjde spat.

A jak bylo po ránu,
šla muzika hejnom hrát,
šla muzika hejnom hrát,
šli Aničku zbudovat.

Janíček ím povídá:
Netreba jí buděňá,
netreba jí buděňá,
dyž je všecka studená.

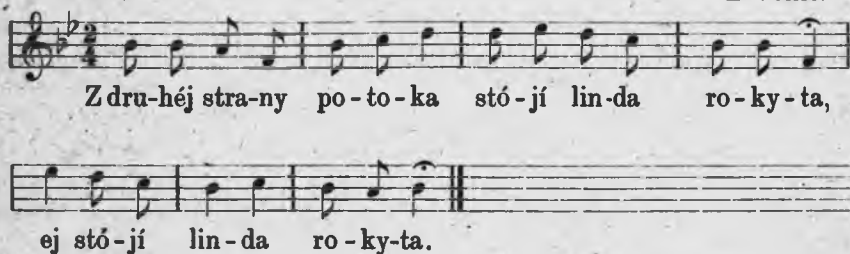
Hned sa ženy radily,
co jí dajú do jamy,
či rozmarýn zelený,
či čepec vyšíváný?

Janiček ím povídal:
Netreba jí čepená,
netreba jí čepečka,
je poctivá děvečka.

8.

Zdlonhavě.

Z Velké.

Z druhéj strany potoka
stójí linda rokyta.

Pečte, varte, chystajte,
všecky panny zvolajte!

Pod nů sedí Anička,
čeká z hory slúnečka.

A dyž bylo na ráno,
všecko bylo schystáno.

Slúnečka nedočkala,
než Janíčka dočkala.

Išél Janko koreň ryt,
učúl on zvony zvónit.

Strelíť í on do bočka
nedaleko srdečka.

Co ty zvony zvónijú,
a mně žalost dělajú.

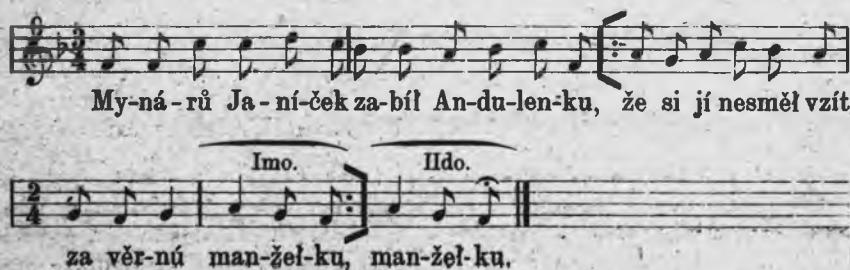
Ona na to nedbała,
rany vázat kázala:

Moja milá svadbu má
a mňa na ňu nevolá.

9.

Mírně.

Z Velké.

Mynárů Janíček
zabíř Andulenu,
že si jí nesměř vzít
za věrnú manželku.

Často k ní chodívář,
do půř noci bývář,
rozmilé slovečka
dycky jí povídář.

Jednú po půřnoci
o jednéř hodině:
Staň ty Andulenko,
poď a vyprovod' mne.

Vyprovodila ho
na půř cesty zrovna,
tam sa nenadála,
svojeho nešťestá.

Tam í na krk stúpřř,
hlavičku jí skrúřřř,
jak veliký tyran
mukama ju súřřř.

A tam ju zakopář
pod zeleným hřohem,
a enom í nechář
kúsek fěrtúška ven.

A jak domu přřřřř,
otcovi povídář:
Už sem vám tatěčku
po vůřř udělář.

Dobre's ty, synáčku,
dobře's ty udělář,
že's ty Andulinky,
že's ty už í nechář.

Věl si mořeš hledat
podle svéř lubořřř,
kerá bude měřř
lúk a rolí dosti.

Co ně to, tatěčku,
tak velce chvályřř?
O mojęř žalosti
v mém srdci nevěřř!

Ráno šěl Janíček
na robotu k zámku,
drábi sa ho ptajú,
kde má svú galánku?

Já sem í neviděl,
o ní sem neslyšel
enom Pámbů sám ví,
kady ona chodí.

Andulenu nesú
řtyry pranny z trňá,
a Janíčka vedú
drábi do věžeňá.

Andulenu nesú
mládenci pod věnci,
a Janíčka vedú
kati k řibenici.

A věl mi dělajřř,
jak sem já jí dělář:
hlavu na řpic dajřř,
kolama lámajřř.

Jak si naporuřřřř,
tak mu udělali,
hlavu na řpic dali,
kolama lámali.

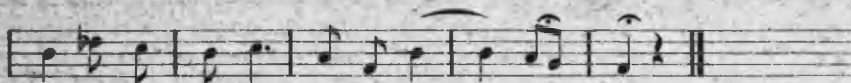
10.

Mírně.

Z N. Lhotek.

Za ho-rú, za ho-ri-čku, na-mlú-vař Jan-ko A-ny-čku,

na-mlú-val Jan-ko A - ny-čku, A - ny - čku.

1. Za horú za horičku
namlúvál Janko Anyčku.
Tak dťúho ju namlúvál,
ej až sa na nu rozhnevál.
Pochytýl ju u poly,
ej zanesél ju za hory.
Uvázál ju ke dubu,
ej nasypál jej žaludu.
Pý vodenku, jez žalud,
enom na mna nežaluj.

2. Odkážte mej materi,
nech mna nečeká k večeri.
Any zitra k obedu,
ja z husarama pojedu.
Skažte jej tam ešte dál,
že sa já tu dobre mám.
Že sa já tu dobre mám,
červené výnko popýjám.

11.

Mírně.

Z Velké.

Ty Ve li - cké zvo-ny pě-kně vy - zvá-ňa - jú,

lu-dé sa ču-du-jú, co to zna - me - ná - jú.

Ty Velické zvony pěkně vyzvňávají,
ludé sa čudují, co to znamenají,

Jedni povídají: Pútníčkové idú,
druzí povídají: Pochovávat budú.

Pochovávat budú jednéj vdovy syna,
co ho otráвила jeho roztomilá.

Neščasná galánko, jak na pohreb půjdeš?
Neščasná galánko, jak naríkat budeš?

Jak bych naríkala, dyž su tom příčina,
naríkala by ňa všeka má rodina.

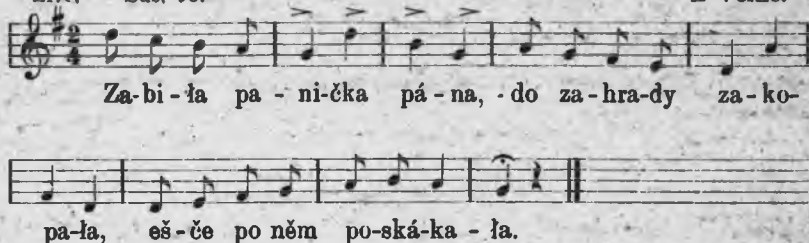
Všeka má rodina aj jeho mamička,
že sem otráвила švarného synečka.

12.

Živě, Suš. 96.

Z Velké.

Zabila panička pána,
do zahrady zakopala,
ešče po něm poskákala.

Prijeli k ní dva pánové,
to byli jeho bratrové:
Mladá pani, kde je tvůj pán?
A já smutná nepovím vám.
Včera týdeň, co přeč odjel,
zůstala sem sama po něm.

Išli oni do komore,
našli oni šaty nové:
Mladá pani, kde je tvůj pán?
A já smutná nepovím vám.
Včera týdeň, co přeč odjel,
zůstala sem sama po něm.

Išli oni do maštale,
našli čtyry koně vrané:
Mladá pani, kde je tvůj pán?
A já smutná nepovím vám.
Včera týdeň, co přeč odjel,
zůstala sem sama po něm.

Išli oni do světnice
našli krvi dvě sklenice:
Mladá pani, kde je tvůj pán?
A já smutná nepovím vám.
Včera večer, co pryč odjel,
zůstala sem sama po něm.

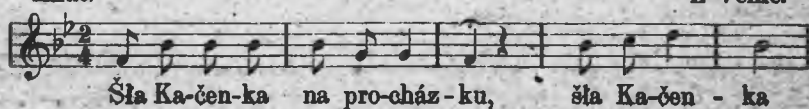
Mladá pani, z čeho tá krév?
Zabila sem dvě kurice,
bylo krvi dvě sklenice,
dala sem ju do světnice.

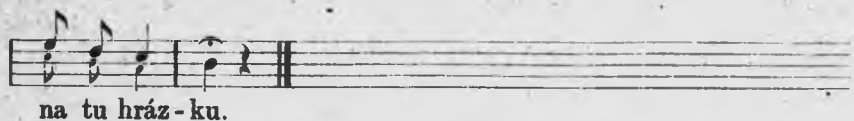
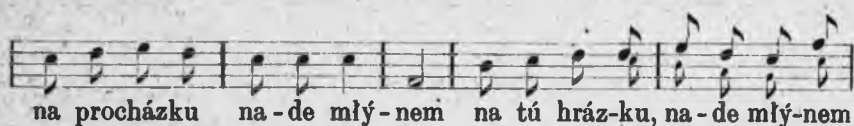
Išli oni do zahrady,
našli oni hrodek nový:
Mladá pani, tu je tvůj pán.

13.

Mírně.

Z Velké.

Šla Kačenka na procházku
nade mlýnem na tú hrázku.

Jak pres hrázku prekročila,
prešvarného syna měla.

Pantličkú krk zavázala,
hodila ho do Dunaja.

Stála baba za šašínú,
prozradila Katerinu:

Radní páni, čo děláte,
dyž Kačenky nechytáte?

Prešvarného syna měla,
hodila ho do Dunaja.

Podívaj sa, Kačo, oknem,
ide-ji tam mati s otcem?

Neidú to otec máti,
lež to idú štyré kati,
mú hlavěnku dole státi.

Dyž už byli na tom mostě:
Pozastav sa, kate mistre,

nech sa já ešče podívám,
pro koho ze sveta ít mám.

Pro Janička, pro Janička,
pro švarného šohajčka.

Dyž už Kačenku měli stát,
pozastavil sa mladší kat:

Chceš-i, Kačenko, má byti,
chcu ťa od smrti zbaviti.

Dyž sem nebyla Janova,
nebudu ani katova.

Dyž už Kačenku měli stát,
pozastavil sa starší kat:

Chceš-i, Kačenko, má byti,
chcu ťa od smrti zbaviti.

Dyž sem nebyla mladšího,
nebudem ani staršího
Vysleč, kate, můj kabátek,
za ním je žlutý dukátek,
od milého darovaný
za můj vínek za zelený.

14.

Suš. 155.

Z Rožnova.

Pošla Kačenka ze mlýna,
nėsla na rukách aj syna.

*Aj na ratúzi zvoníja,
všecky panenky zvádíja.

A šli rybári lovíti,
našli tam diťa plynúti.

Všecky panenky do rady:
Našli zme diťa u vody.

Mňa tu matička hodiła,
leda *) pod vínkem chodila.

Co pak ty diťa, co děláš,
kerú matičku svoju máš?

Była mi matka bohatá,
pošla do smrti do kata.

15. a)

Zdlouha.

Suš. 167.

Z Velké.

U - li - ján - ka krás - ná pan - na, U - li - ján - ka krás - ná

pan - na u stu - dén - ky ša - ty pra - la.

15. b)

Z Karlovic.

Juli - ána krásná panna prala šaty u Du - na - ja.

Při - je - li k ní radní pá - ni, Ju - li - áanko po - jed's na - mi.

Ulijánka krásná panna
u studénky šaty prala.

Bratra možeš otrávití,
s nama možeš preca íti.

Prijeli k ní radní páni:
Pojeď, Ulijánko s nami.

Jak bych já ho otráвила,
dyž sem sa tem neučila.

Já bych s vama ráda jela,
dybych bratříčka neměla.

Di do hájka zeleného,
chyť tam hada jedového.

*) leda = aby.

Upraž mu ho na randličku,
připrav mu ho jak rybičku.

Už Janošek z hory jede,
malované drevo veze.

Sestrička vrata otvírá,
vraného koňa vypráhá.

Co, sestričko, co nového,
že vypráháš koňa mého?

Běž, bratříčku, k snídaničku,
máš upraženú rybičku.

Ja co je to za rybička,
nemá hlavy ani plíčka?

Hlavičku sem zahodila
a plíčka sem sama zedla.

Jak ten první kúsek zeděl,
hned na jedno líčko zbleděl.

Jak ten druhý kúsek zeděl,
hned na obě líčka zbleděl.

Jak ten třetí kúsek zeděl,
hned na všechny údy klesěl.

Běž, sestričko, pro vínečko,
nech ovlažím své srdečko

Šla, donésla z luže vody:
Pi, Janičku, nápoj dobrý.

Běž, sestričko, pro perinku,
nech položím svú hlavinku.

Šla, donésla tvrdý kameň,
lež, Janičku, s Kristem Pánem.

Už Janička, už ho nesú,
Ulijánku v pútoch vedú:

Už Janička zakopali,
Ulijánce hlavu stáli.

15. c)

Z Petrova.

U téj sva-těj Ka - te - ři - ny, u téj sva-těj Ka - te - ři - ny

je tam klášter ma - lo - va - ný, je tam klášter ma - lo - va - ný.

U téj svatěj Kateřiny
je tam klášter malovaný.

Pod ním sedí krásná panna,
ráda by sa vydávala.

Chceš, Kačenko, ženú byti,
mušíš bratra otrávit.

Jak bych já ho otráвила,
dyž sem sa to neučila?

Běž do lesa jedlového,
chytneš hada jedového.

Posekáš ho na kúscíčky,
řekneš, že sú to rybičky.

Už Janošek z hory jede,
malované drevo veze.

Pod, Janičku, k snídaničku,
máš upraženú rybičku:

A co sú to za rybičky,
dyž nemá žádná hlavičky?

Donésla mu z luže vody:
Píj, Janíčku, šak je dobrý.

hlavičky sem postíнала
a sama sem posníдала.

Běž, Kačenko, pro peřinku,
nech položím svú hlavěнку.

Jak ten první kúšček zjedl,
hned' na jedno líčko zbledl.

Donésla mu z cesty kameň;
Spi, Janošku, s Kristem Pánem!

Jak ten druhý kúšček zjedl,
hned' na obě líčka zbledl.

Už Janoška družby nesú,
a Kačenku kati vedú.

Jak ten třetí kúšček zjedl,
hned' na všechny údy sklesl.

Už Janoška pochovali,
a Kačenku drábi vzali.

Běž, Kačenko, na vínečko,
nech ovlaží mé srdečko.

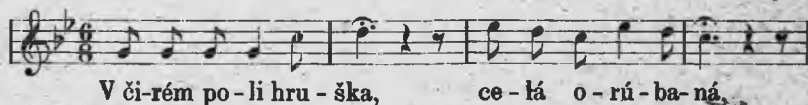
Přeneščasná tá hodina,
kdy mne matka porodila.

Bratra sem si otráвила,
muža sem si nedostala.

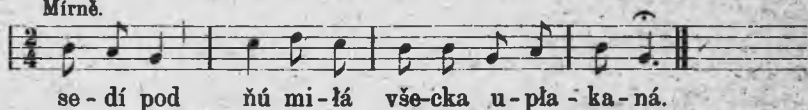
16. a)

Živě. Suš. 154.

Z Velké.

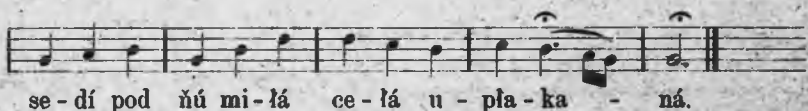
Mírně.

16. b)

Živě.

Z Velké.

V čirém poli hruška celá orúbaná,
sedí pod ňú mišá všecka uplakaná.

Šel šohajek její, seděl si vedla ní, —
tak oni seděli celé odpolední.

A jak domu přišli, mamičky sa ptali;
Mamičko, mamičko, máte-ji nás rádi?

Máte-ji nás rádi, večeru chystajte,
večeru chystajte, bílé lože strojte.

Mati nemeškala, večeru chystala,
večeru chystala, bílé lože stála.

Před šohajka medu, před děvečku jedu,
dát to milý Pámbů, napít sa on jedu.

A jak sa ho napít, hned svú krásu ztratít,
ešče naposledy testamentem dělít:

Tobě, bratre, tobě čtyry voly orné,
aby ti orali role neorané.

Tobě, sestro, tobě čtyry krávy dojné,
aby ti dójily pro ty děti drobné.

A tobě, má mišá, čtyry koně vrané,
aby sa's vozila, jak bys byla moja.

A tobě, mamičko, široké kamení
na krk uvázati, do vody hoditi.

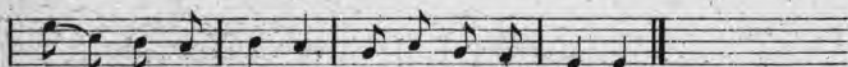
17.

Velmi sdlouhavě.

Z Javorníka.

Ja-vo - rin-ko še - dá, kdo pod te-bú se-dá? Ej Tu-ran-ščí

Vo - ga - čí ej, ej, co za - bi - li ži - da.

Asi před 50 lety zabili „Vogače“ (uherští koparicáři) žida, který je navedl, aby okradli jeho bratra, a dostav malý podíl jim vyhrožoval, že je udá úřadům. Složili o tom píseň:

Javorinka šedá,
kdo pod tebou sedá?
Ej Turanští Vogači,
ej, ej, co zabili žida.

A jak ho zabili,
šustím ho prikryli,
tu lež, ty židáku,
tu si pochovaný.

Kdysi prý zabili Veličané vojáka „od kordona“ o němž kra-
vaři na poli tuto píseň složili:

A ti Veličané
sú to grobiané,
zabili kordóna
v Turanovém mlýně.

Keby sa pan kapráľ
o mně zdověděli,
na sivých koníčkoch
by pre mňa došli.

A jak ho zabili,
tak mu povídali,
tu lež ty kordóne,
tu si pochovaný:

Ja už sa pan kapráľ
o mně zdověděli,
na sivých koníčkoch
si pre mňa došli.

A jak ňa dovězli,
pred pána ňa dali,
pánovy očienky
žalostně plakały.

Potom ji zpívala celá dědina.

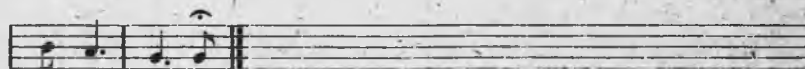
18.

Zdlouha.

Z N. Lhotek.

Ked zme šli na ho-dy, by-lo nás je-denást, ej by-lo

nás je - de-nást.

Ked zme šli na hody,
bylo nás jedenást,
ked zme išli z hodů,
chyboval jeden z nás.

Počkejte, postojte
v téj Nytranskéj seči,
nech sa spočítame,
zme-li taď všeci.

Nený tu jedného
kamaráda mého,
leží na chotári,
šabla vedle neho.

Kamarády moji,
tu mna nenechajte,
mojú ostrú šablú
hrob mne vykopajte.

Mojíma dukáty
mne ho vykládajte,
moju galánečku
na pohreb volajte.

19. a)

Živě.

Ze Suchova.

Dú-bra-věn-ka v černém le - si, švarné dív-ča trá-vu ko - sí,

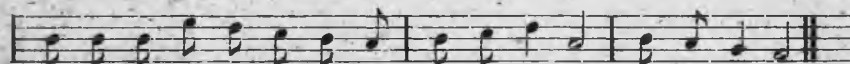
Dú-bra-věn-ka v černém le - si švar-né dív - ča trá - vu ko - sí.

19. b)

Z Petrova.

Za Dú-bra-vú v černém le - si, za Dú-bra - vú v černém le-si,

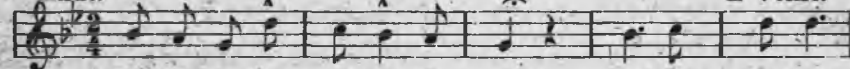

na - ša se - stra trá-vu ko - sí, na - ša se - stra trá-vu ko - sí.

19. c)

Mírně.

Z Velké.

Pod Dú-bra-vú v černém le - si, pod Dú - bra-vú

v černém le - si, švar-né dív-ča trá-vu ko - sí.

Za dúbřavú v černém lesi
naša sestra trávu kosí.

A přišel k ní mysliveček,
polesného mládeneček.

Co ty dívča, co tu děláš?
dyž ty smrti ujít nemáš?

Než bych já tady zhynula,
radš bych třikrát zavolała:
Ježiš, Jozef a Marija.

Nezavolaš ani dvakrát,
neučuje ťa žádný vták.

Jak po první zavolała:
Ježiš, Jozef a Marija,
mladší bratr to uslyšél,
staršímu to povědět šel.

Zle je, bratře, zle je s nami,
naša sestra volá v háji.

Zapřáhneme hned pár koňů,
pojedeme my tam pro ňu.

Dyž do hája dojíždali,
myslivečka tam potkali.

Co tu děláš, myslivečku?
Máš skrvavenú flintečku!

Zastřelil sem holubičku,
sedala mně na flintičku.

To nebyla holubička,
to byla naša sestřička.

Ona leží pod javorem,
je přikrytá ešče chvojem.

Druhé panny s trávy běží,
naša sestra v truhle leží.

Druhé panny sú na vodě,
naša sestra leží v hrobě.

(Jiné čtení ze Ždánic.)

Žalo děvče, žalo trávu -
nedaleko lesa háju.

Jak nažala, navázala,
za sebe se podívala.

Nespatřila tam žádného,
jen mládence polesného.

Kdo ti kázal trávu žíti?
ty tu musíš zahynouti!

Než bych já tu zahynula
rač bych třikrát zavolala!

Zavolej třeba štyrykrát,
neozve se ti ani pták!

Když ponejprv závolala,
veverka se ozývala.

Když po druhé závolala,
Morava se rozléhala.

Když po třetí zavolala
mladší bratra dovolala.

Mladší bratr šel k staršímu
oznámil mu tó novinu:

Hěj, bratříčku, zle je s námi
naše sestra volá v háji.

Dyby se tam dobře měla
zajistě by nevolala!

Hned koníčka osedlali
do hájička pospíchali.

Neviděli tam žádného,
jen mládence polesného.

Co tu děláš myslivečku,
že máš krvavó flintičku?

Zastřelil sem holubičku
v mynářovém okýnečku!

Ona pořád vrkávala,
Pokoje mně nedávala!

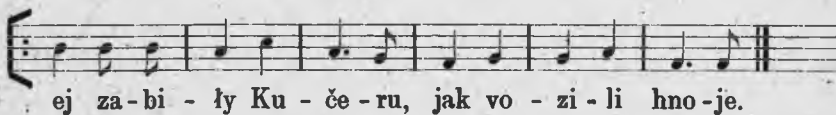
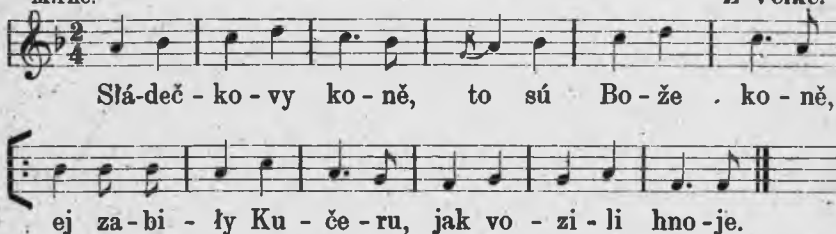
To nebyla holubička,
to byla moja sestřička!

Všecky panny pod pantlami,
a ty ležíš pod drnami!

20.

Mírně.

Z Velké.

Sládečkovy koně,
to sú, Bože, koně,
ej zabily Kučeru,
jak vozili hnoje.

Otvíraj, Kačenko,
otvíraj tú lésu*),
už tvého Martinka
zabitého nesú

Ten Martin Jurásů,
ten je šecko vinen,
dyž zastavil koně
pred obecním domem.

Jak ju otvírala,
žalostně plakala:
Šak sem sa, Martinku,
toho nenadála.

Koníčky zastavil,
šel si na vínečko,
mé milé sirotky,
ten je vinen šecko.

Kučerovy děti
dvoma rady stály
a tak naríkaly,
jak by hudei hráli.

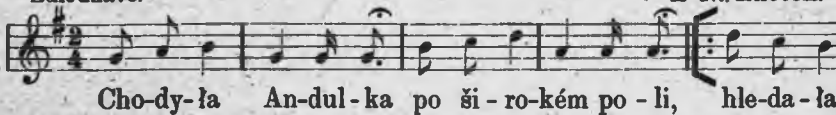
Koně sa schytily,
dolů městem jely,
na prostred městčka
Kučeru zabily.

A jeho ženička
na samém krajíčku
utírá si očka
bílú zástěrečku.**)

21.

Zdlouhavě.

Z N. Lhotek.

*) Lésa = proutěná bránka.

**) Skutečná událost z r. 1846 ve Velké. Sládeček mlynář, Martin Jurás jeho pacholek, Martin Kučera sedlák, všeci z Velké.

ze-lin-ku, že ju hla - va bo - lí.

Chodyla Andulka po širokém poli,
hľadala zelinku, že ju hlava boľí.

Prišiel k nej myslivec, prešvarný mládenec,
pod, dyévenko, slúžiť, nebudeš nyc robyt.

Slúžila rok aj den, ptaľa si službičku,
že puojde naščívyt tatýčka mamyčku.

A jak domu prišla, žádného nenašla,
najmladší sestričku sedet v okénečku.

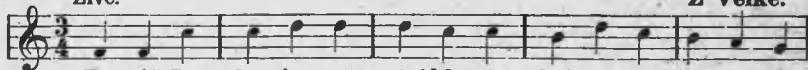
Najmladší sestričko, kde sú otec maty,
kde sú otec maty aj ostatný šeci?

Mamyčka zemreli, tatýčka zabyli,
a tvého mylého na vojnu zebnali.

22. a)

Živě.

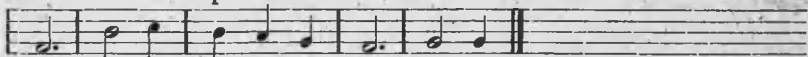
Z Velké.

Bro-díl Jan - ko ko - ně v téj hlu-bo - kéj vo-dě, ko - ní-čky

ritard.

Tempo I. ritardando.

o - bro-díl a sám sa u - to - píl.

Brodíl Janko koně
v téj hlubokéj vodě;
koníčky obrodíl,
a sám sa utopíl.

Rybáře, rybáře,
zatahujte more,
utopilo sa ně
potěšení moje.

Koníčky nad vodú,
Janíček pod vodú,
koníčky rehtaly,
Janíčka hledaly.

Ponajprv zatahli,
klobúček vytahli;
podruhéj zatahli,
Janíčka vytahli.

Milá nemeškala,
k rybárom běžala:
Rybáře, rybáře,
zatahujte more!

Milá nemeškala,
k zvonarom běžala:
Zvonari, zvonari,
zvoňte na vše strany.

Zvonari, zvonari,
zvoňte na vše strany,
utopilo sa ně
moje potěšení.

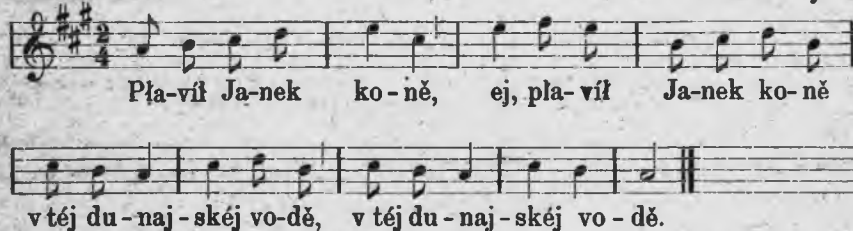
Hrobaré, hrobaré,
ukopajte jamu,
takovú velikú,
co dvě do ní lahnú.

Zvony vyzváňaly,
jamu ukopali,
Janíčka z Aničku
do ní zakopali.

22. b)

Mírně.

Od Břeclavy.

Plavíl Janek koně
v téj Dunajskéj vodě.

Ponajprv zatahli,
širůček vytahli,

Koně vyplavaly,
Janka tam nechały.

Podruhéj zatahli,
košelku vytahli,

Milá to viděla,
k rybářom běžela.

Potřetí zatahli,
Janoška vytahli.

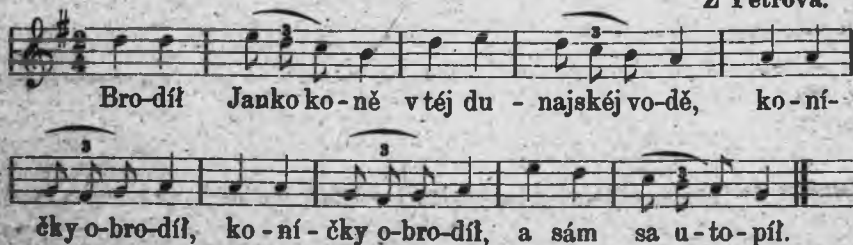
Rybáři, rybáři, pro Boha živého,
ej vylovíte mi mojého mileho.

Milá to viděla,
k zvonařom běžela:

Zvonaři, zvonaři,
zvoňte štyrmi zvony.

22. c)

Z Petrova.

Brodíť Janko koně
v téj Dunajskéj vodě;
koníčky obrodíť,
a sám sa utopíť.

Koníčky řehťaly,
milěj vědět daly;
milá nemeškať,
k rybářom běžať.

Rybáři, rybáři,
zatahujte čluny,
utopíť sa mně
moje potěšení.

Poprvěj zatahľi,
kordulku vyťahľi:
To není tá ryba,
mému srdci milá.

Podruhěj zatahľi,
košelku vyťahľi:
to není tá ryba,
mému srdci milá.

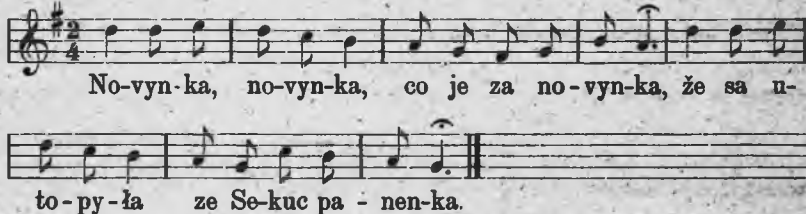
Po třetí zatahľi,
Janoška vyťahľi:
Toto je tá ryba,
mému srdci milá.

Zvonaři, zvonaři,
zvoňte na vše strany,
utopíť sa mně
moje potěšení.

23.

Mírně.

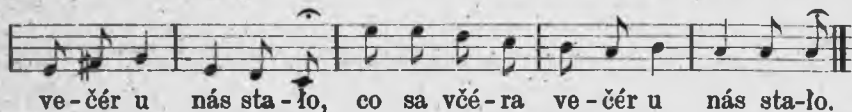
Z N. Lhotek.

Novynka, novynka, co je za novynka?
že sa utopýľa ze Sekuc panenka.
Ty lesný vtáčkové vesele zpývajú,
uherscí jagari flinty nabíjajú.
Helenka pradlenka ej jak to učula,
z vysokého brehu do vody skočila.
A ta její maty po brehu chodyľa:
Helenko pradlenko, kde si sa podela?
Lebo si zaspala, lebo's na službu šľa,
Helenko pradlenko, kde si sa podela?
Zaspala, zaspala, ai budem spaty,
můžete, mamýčko, na mna nevoľaty.
Helenko pradlenko, pre Boha retuj sa,
z velikěj vodenky na malú merkuj sa.
Moje byělé ruce, chytajte sa brehu,
moje čiérné oči obratte sa k Bohu.

24.

Z H. Vrbky.

Počkejte vy radní páni málo,
co sa včera večer u nás stało.

Zabíł mynár zemana pro vodu,
ja že on si dovolíť slobodu.

Išel mynár kolem svého mlýna,
napíl sa on červeného vína.

Vzál si mynár mynárskou sekeru,
uťál mynár zemanovi hlavu.

Dodajte ně, můj tatíčku, radu,
co mám dělat s zemanovou hlavú?

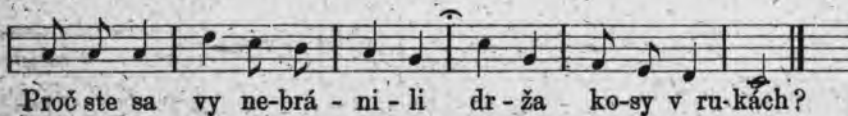
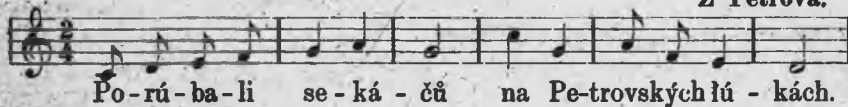
Běž ty synku, běž ty do Prešpurka,
verbujú tam, zverbuj za regrúta.

Z teba bude pěkný mladý voják,
zeman bude v černéj zemi ležat.

Ty sa budeš na koni nositi,
zeman bude v černéj zemi hniť.

25.

Z Petrova.

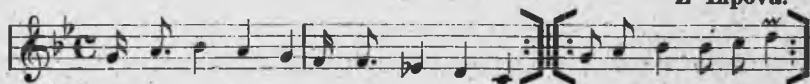
Porúbali sekáčů
na Petrovských lúkách.
Proč ste sa vy nebránili,
drža kosa v rukách?

Jaké naše bránění,
dyž zme porúbání,
krév červená z nás teče
do zelenéj trávy.

Kamarádi podme tam,
nenehme jich ležat,
doneseme jich ženám,
budú nám ďakovať.

26. a)

Z Lipova.

Kuže-lo-vja-né v tenkých ko-šeť-kách   za-bi-li Jano-ška

na panských lúkách.

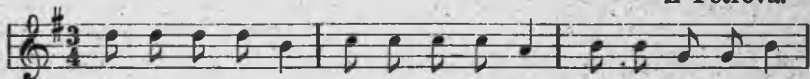
Kuželované v tenkých košetkách
zabili Janoška na panských lúkách.

Jak ho zabili, kríž postavili,
aby ľudé rekli, že je nevinný.

Na šachorině pri Novém mlyně
leží tam Janošek, leží nevinně.

26. b)

Z Petrova.

Ra-ti-ško-vja-né v tenkých ko-šuť-kách, po-bi-li Jan-ka

na Roz-tr-hankách ho-ja-ja.

Ratiškované v tenkých košulkách,
pobili Janka na Roztrhankách *) — hojaja.

Jak ho pobili, tam ho nechali,
a na to místo kříž postavili — hojaja.

A na tom kříži dvě slova boží,
aby věděli, kdo tady leží — hojaja.

27.

Z Petrova.

Na Petrovském ko-pci ši-be-ni-čky, na Petrovském
ko-pci ši-be-ni-čky, bu-dú tam u-trá-cat, bu-dú tam u-
trá-cat dvě se-stři-čky.

Na Petrovském kopci šibeničky,
budú tam utrácet dvě sestřičky.

Až ich pověšajú, visat mosá,
ani jich mamička, ani jich tatíček nevyprosá.

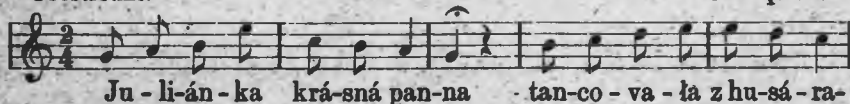
Co ste udělaly, dvě sestřičky,
že pro vás chystajú šibeničky?

A dyž ich zdělajú, kam ich dajú?
Na Petrovský cintér pochovajú.

- 28.

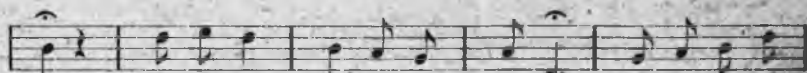
Prostředně.

Z Lipova.

Ju-li-án-ka krá-sná pan-na - tan-co - va - la z hu-sá - ra-

*) Panáký dvůr u Ratiškovíc.

ma, z hu-sá-ra - ma, aj z mlá - den-ci, na - po-sle-dy

ze stu-den - ty.

Juliánka krásná panna
tancovala z husárama,
z husárama aj z mládenci,
naposledy ze študenty. *)

Stojí husár u okénka,
namíril si do študenta,
namíril si do študenta,
strelil milěj do srdénka.

29.

Z Vázan.

V ze-le-ným há-jko u stu-dýn - ke, v ze-le-ným há-jko

u stu-dýn-ke za - bi - le sy - ne-čka u pa-nen - ke.

V zeleným hájko u studýnke
zabile synečka u panenke.

Dež ho zabile, zakopale,
pod jedličkó mo hrob udělale.

A na tem hrobě dvě sirobě,
rukama lomijó, plačó-vobě.

30.

Z. N. Hrozenkova.

Pá-sť Jan-ko dva vo-ly hoja, ho - ja, prišli k němu

hájní-ci, no-vo - mě-scí zbójní-ci, hoja, hoja, hoja, ho - ja.

*) Asi ze Strážnice, kdež bývala za stara „humaniora“.

Pásl Janko dva voly.
Přišli k němu hájníci,
Novoměstí zbojníci.

Dávaj, Janko, halenku,
vypásl's nám jarinku.

Já vám halenky nedám,
radši sa s vami zjednám.

Telka sa s ním jednali,
až Janoška zabili.

(Jiné čtení od Břeclavy.)

Na Moravskéj dolině
pase Janko dva koně.

Já vám halenky nedám,
radši sa s vama zjednám.

Přišli k němu hájníci,
ti moravčí zboníci.

Tak sa oni jednali,
až Janička zabili.

Co ty, Janko, co děláš,
že ty koně v žitě máš?

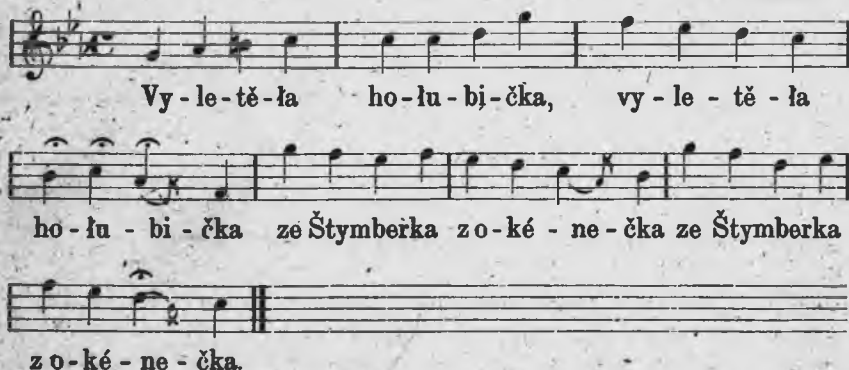
Leží Janko zabitý
rozmarýnem přikrytý.

Daj nám, Janko, halenku,
popásl's nám jarinku.

Plače o ni maměnka
ešče více galánka.

31.

Z Tvrdomic.

Vyletěla holubička
ze Štymberka z okénečka.

V téj komoře bílé lože,
na něm šohaj jako růže:

Přeletěla přes tři dvory
šohajkovi do komory.

Pověz, šohaj, co ňa bolí,
pošleme ti pro dochtory.

Mja nebolí rana žádná,
než ma bolí hlavička má.

Podaj, milá, šátek bítej,
zavaž moju hlavu křížem.

Podaj, milá, neco inší,
čeho bude škoda menší.

Šátek bude, ty nebudeš,
ty mně šohaj přeca umřeš!

Už Lanžotské zvony zvóná,
už Janoška drábi hóná.

Už Tvrdomské zezvaňajú,
už Janoška zdoháňajú.

Už Poštorské dózvonily,
už Janoška zdohónili.

Už ho vezú přes Valčice,
plačú za ním dvě děvčice.

A tá třetí nic neříká,
enom sobě smutně vzdychá.

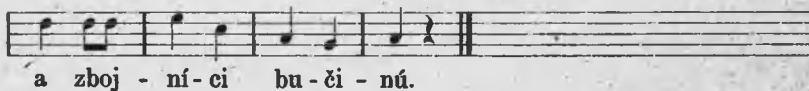
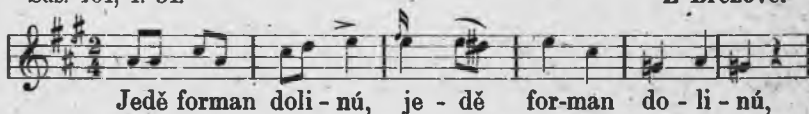
Už ho vedú v čiré pole:
Co uvidíš, všecko tvoje.

Viděl on tam šibeničky,
na nich zlaté makovičky.

32.

Suš. 104, I. 34.

Z Březové.

Jedě forman dolínú,
a zbojníci bučinú.

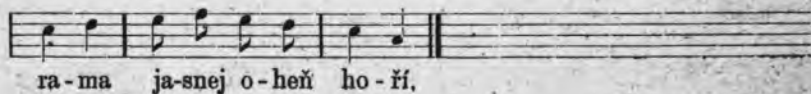
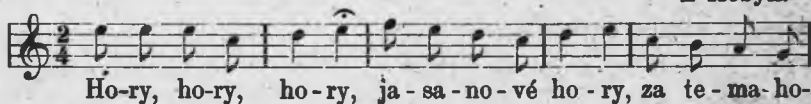
Keby boľo pri poli,
nědál bych vám po vuoli.

Počkaj, forman, něľahaj,
vrané koně vypriahaj.

Ale je to pri horách,
pri zbojníckých komorách.

33.

Z Kobylí.

Hory, hory, hory,
jasanové hory,
za tema horama
jasnej oheň hoří.

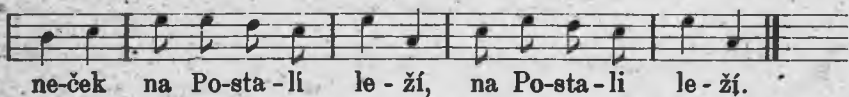
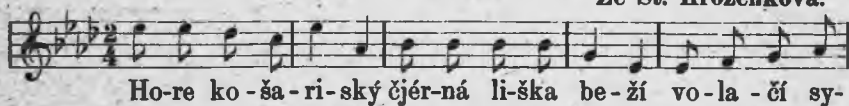
A při tem ohníčku
je dvanást zbojníků.
Ten dvanástý malý
co ho porúbali
jeho kamarádi.

Kamarádi moji,
to mně udělejte,
na tech křížných cestách
hrob mně ukopejte.

Kdo půjde, pojede,
každej si zpomene:
Tu leží Janíček,
dvanástej zbojníček,
co nám ukazovál
přes hory chodníček.

34.

Ze St. Hrozenkova.

Hore košariský
čjérná liška beží,
volačí syneček
na Postali*) leží.

Zabili Janoška
v horách na polaně,
veru tam jak živo
tráva nepřelahně.

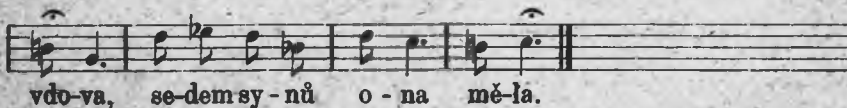
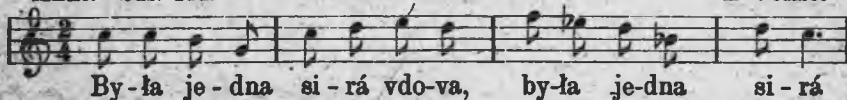
Boło nás jedenást,
zostało nás devac,
povedajú ludzja,
že nás budú vešac.

Něbojcě sa, chlāpci,
chlāpci pod horāmi,
šak je ešče jeden
Bečjar**) medzi námi.

35. a)

Mírně. Suš. 134.

Z Velké.

*) Postal jméno hory.

**) Bečjar vůdce zbojníků.

Byla jedna sirá vdova,
sedem synů ona měla,
sedem synů, ósmú céru,
pěkným ménem Katerinu.

A tak si s ňů hore vědla,
žádnému jí dat nechtěla,
daťatě ju za Janíčka,
za Janíčka za zbóníčka.

Janíček je čirý zbóník,
on ví v horách každý chodník,
každý chodník, každú cestu,
kerá ke kerému městu.

V noci vyšel, v noci přišel,
nikdy doma nepoležel;
donesl i šátek bílý
a všecek byl skrvavený.

Kázal i ho mydlem prati,
nedal i ho rozvíňati;
z mydla prala, rozvinula,
bílú ruku vyvinula.

Co's porobil, Janko, zlého,
dyž's ty zabíj bratra mého,
bratra mého najmladšího,
to je vlasní ruka jeho.

Dyž byl věter, neslyšel sem,
a tma bylo nevidět sem.
Katerinko, ženo moja,
pro Boha, neprozraduj ňa!

Ach co bych za žena byla,
dybych muža prozradila!
Ach co bych za sestra byla,
dybych bratra zatajila!

Katerina nemeškala,
hned rychtářom vědět dala:
Sudte, páni, podla práva,
mám já muža, ale vraha.

On ně bratra uvrhováł,
mně by smutnej tak udělál.
Běž, Kačenko, běž ty domu,
zabav ho doma hodinu.

Katerina nemeškala,
hned ona domu běžala;
snídaníčko mu chystala,
leda*) ho doma zdržala.

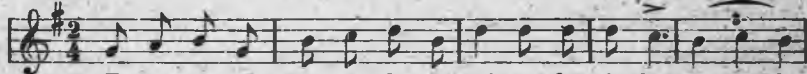
Ja Janíčku, drábi idů,
koho nám tu vázat budů?
Katerinko, ženo moja,
ne tak's ty ně slubovala!

Hned ho vzali a zvážali
a na vůz ho položili.
Pod, Kačenko, ke mně k vozu,
nech ša rozlúčíme spolu.
Běž, Janíčku, mezi vrahů,
já ostanu mladú vdovů.

35. b)

Mírně.

Z N. Lhotek.

Za há - jí-čkem za ze - le-ným, ej za há - jí-čkem za ze - le-

ným, ej o - ré dyév-ča vol-kem je - dným.

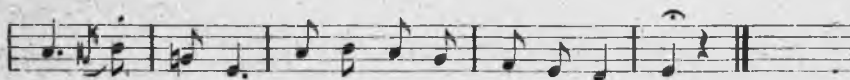
*) leda = aby.

Zdlouhavě.

nebo:

Za há - jí - čkem za ze - le - ným, za há - jí - čkem

za ze - le - ným o - re dyév - ča voľ - kem je - dným.

Za hájíčkem za zeleným
ej ore dyévča volkem jedným.

Daľa sem ta za Janýčka,
ej za Janýčka za zbojnýčka.

Ore, ore, preoráva,
ej mamka na nu povoláva.

Och Janoško čirý zbojnýk,
ej vyé pres hory každý chodnýk.

Pojed, céro, pojed domu,
ej daľa sem ta, nevyém komu.

Každý chodnýk, každú cestu,
ej kerá ke kerému mestu.

36.

Z Velké.

Mě - la ma - ti, mě - la céru pěkným ménem Kate - ri - nu.

Měla mati, mě-la céru.
pěkným ménem Katerinu.

Že má v pondělí umřítí,
s tým světem sa rozlúčiti.

Tak si ona nad nů vědla,
žádnému jí dat nechtěla.

Ej, jak v pondělí ráno staľa,
s plejáči sa ubírala.

Ej, jak v nedělu ráno staľa,
na ulici zametala.

Jak k poledňu docházalo,
na slúnečko pohlédala.

Našla tě tam cedulenku,
zlatem psanú literenku.

Běžte plejáči obědvati,
a já půjdu umíratí.

Ej, odkážte tam méj materi,
nech ně pošle fěrtoch nový,
ten fěrtošek, ten lenový,
co sem měla k svadbě nový;
tú fěrtošku, tú s pantlama,
co sem si ju šila sama;

ty rukávce pargálové,
 eo sem měla k svadbě nové;
 ten damašek, ten zelený,
 co sem měla k svadbě nový;
 tú truhličku z modrú barvú,
 budú plakat chlapeci za mnú;
 tú truhličku tú s pokrovem,
 budú plakat nad mým hrobem.*)

37.

Zdlouhavě.

Z Velké.

Jede Janošek pres hory,
 veze Kačenku ve vozi.

Ej tak si ona zpívala,
 dvanáct zbojníků zvolala.

Zpívaj Kačenko vesele,
 jedeš od otca, matere.**)

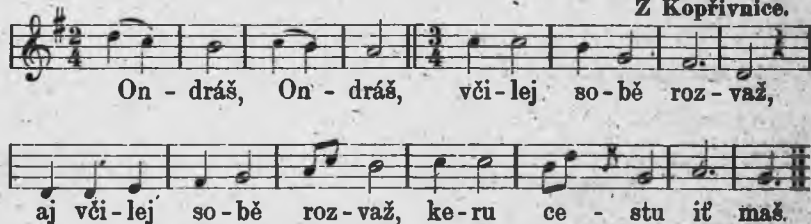
Ej kam vás dvanáct idete?
 Šak ňa aj jeden zetnete!

Ej, jak si já mám zpívati,
 dyž ňa vezete stínati.

Zdělalí z voza Kačenku
 a uťali jí hlavěnku.

38.

Z Kopřivnice.

*) Obsahem této a následující písně jest asi pomsta vykonaná zbojníky nad zrádnou dívkou, snad milenkou některého z nich.

**) Var. jako slavíček na stromě.

Ondraš, Ondraš,
včilej sobě rozvaž,
aj včilej sobě rozvaž,
keru cestu iť maš.

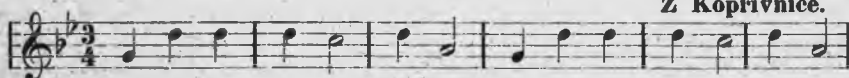
Pujděm, pujděm
hore dolinami
aj hore dolinami,
pujdě Pambu s nami.

Pujděm, pujděm
hore do kopečka,
aj budě o mě plakať
moja galanečka.

Hory, lesy,
stroměčku březovy,
aj stroměčku březovy,
listečku javorovy.

39.

Z Kopřivnice.

Na tych Raš - ko-vych do-lach pěk-ny pla - me-nek ho - ra,

mírněji

a při tym pla-men - ku je dva - nast zboj-ni - ku.

Na tych Raškovych dolach
pěkny plamenek hora,
a při tym plamenku
je-dvanast zbojniku.

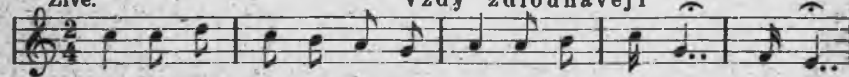
Pověz, zbojniku, pověz,
kolik's už zabil ovec?
Edem stopadesat,
včil mě budu věšat.

40.

Z Velké.

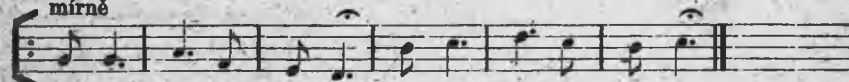
Suš. 121.
Živě.

vždy zdlouhavěji

Ej na Ve - li-ckých lú-kách, ej co-si sa tam bě - lá,

mírně

sú - li to tam pá - vi le - bo sně - hy le - zá.

Ej na Velických lúkách,
ej cosi sa tam bělá,
sú-li to tam pávi,
lebo sněhy ležá.

Ej dyby byly sněhy,
už by zvodnatěly,
dyby byli pávi.
už by uletěli.

Ej lež je to tam postel,
ej milý na ní leží,
milá pri něm stojí
hlavěnkú mu drží.

Ej ani mi neumreš,
ej ani neokréješ,
ani nepovídáš,
lesti si ňa vezneš.

Ej podaj, milá, paťoš,
ej paťoš ocelový,
nech sa já podívám,
jak su proměněný.

Ej paťoš mu podaťa
a na straně ostala,
na straně ostala,
naňho sa dívala.

Ej kdo ti, moja milá,
ej kdo ti tú radu dáť,
ej kdo ti tú radu dáť,
ten dobre udělál.

Ej tú radu mně daťa,
ej moja stará mati,
že si ňa nevezneš,
že si ty bohatý.

41.

Zdlouhavě. Suš, 141, I, 54.

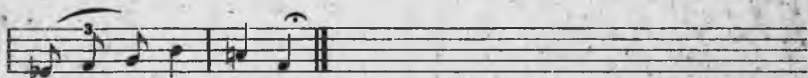
Z Velké.

Fra-šta-cký ryb-ni-kár hod-nú on cé-ru má, ja Bò-že

roz-bo-že, pro ko-ho ju cho-vá, ja Bo-že roz-bo-že

pro ko-ho ju cho-vá?

Frašťacký rybníkár hodnú on céru má,
ja Bože, rozbože, pro koho ju chová?

Už já namlúvali všelijací páni:
uherský, moravský ať ten turecký.

A ten pán turecký štyry listy napsál,
aby mu rybníkár tu svú cerušku dáť.

Ten starý rybníkár za stolem si sedí,
ja Bože, rozbože, co tak smutně hledí?

Ja tato, tatíčku, co smutně hledíte?
Hlava-ji vás bolí lebo ten svět bídný?

Hlava ňa nebolí ani ten svět bídný,
ale sem ňa prodáš Turku pohanovi.

Jak první dojeli, hned do vrat strelili,
stroj sa mladá pani, pojeděš ty s nami.

Dočkajte, formani, turecí hejtmani,
nech sa já odprosím otcovi materi.

Jak druží dojeli, hned do vrat strelili:
stroj sa mladá pani, pojeděš ty s nami.

Dočkajte, formani, turecí hejtmani,
nech sa já napijem voděanky v Dunaji.

Ja co bys ty pila voděanku z Dunaju,
možeš ty vínko pit z zlatého poháru.

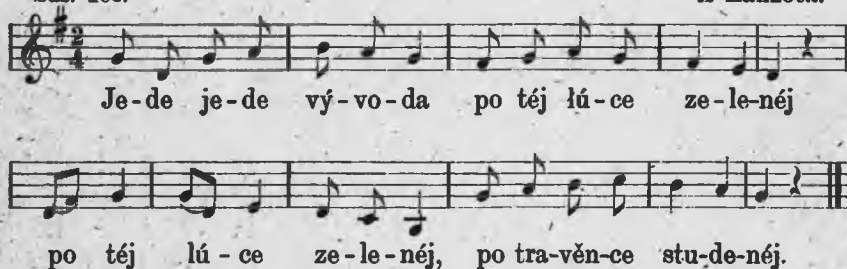
Nějsem já učená z zlatého poháru,
lež sem já učená priklekňa k Dunaju.

K Dunaju si klekla, do něho sa smekla:
Jezte ňa tu, jezte, vy morské rybičky,
lež by ňa měly mět Turkovy ručičky.

42. a)

Suš. 106.

Z Lanžota.

Jede, jede vývoda
po téj lúce, zeleněj,
po téj lúce zeleněj,
po travěnce studeněj.

Nadešel si k hájíčku,
natrefil tam Aničku,
natrefil tam Aničku,
ona žala travičku.

Ej Aničko, Aničko,
pod ty ke mně slúžiti,
pod ty ke mně slúžiti,
nebudeš nic robiti.

Ej ty pane vývodo,
co ty mně za službu dáš?
Co ty mně za službu dáš,
ked si ma k sobě voláš?

Ej Aničko, Aničko,
štyry krávy ve dvoře,
štyry krávy ve dvoře,
bílé lože v komoře.

Jak do dvora dojeli,
ničeho tam neměli,
enom drobné kamení,
co leželo na zemi.

Ej Aničko, Aničko,
běž ty bílé lože stlat,
běž ty bílé lože stlat,
budeme tam spolu spat.

Dočkaj, pane vývodo,
až světélko zahasím,
až světélko zahasím,
a sukničku zavěsím.

Světélko zahasila,
ven oknem vyskočila,
utekala k hájíčku,
zpívala si písničku:

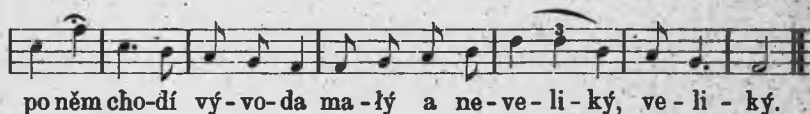
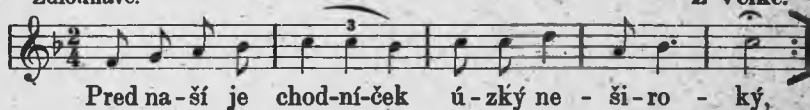
Ej hájíčku, hájíčku,
jak si pěkný zelený,
jak si pěkný zelený,
jak rozmarýn saděný!

Ej Aničko, Aničko,
jak si pěkná červená,
jak si pěkná červená,
jak růžička saděná!

42. b)

Zdlonhavě.

Z Velké.

Pred naší je chodníček
úzký neširoký,
po něm chodí vývoda
malý neveliký.

Postretěl tam děvčinu
nízkú nevysokú:
Podže, dívča, slúžiti,
já sa budu ženiti!

Podže, dívča slúžit k nám,
dobrú ti službu dám,
nebudeš nic robiť,
enom vínko točiť.

A ty, pane vývodo,
jakú ně službu dáš?
Štyry koně ve dvori,
truhla šatů v komori.

Do dvorečka vkročila,
ve dvori nic není,
enom tráva zelená,
v očách sa jí zamhlehla.

Do maštale vkročila,
v maštale nic není,
enom hoľé kamení,
co tam koně stávaly.

Do komore vkročila,
v komori nic néni,
enom truhla zlámaná,
a v ní šatů nic néni.

Do světnice vkročila,
v světnici nic néni,
enom postel vystlaná,
na ní leží vývoda.

A ty švarná děvčino,
pod' ty se mnú spati!
Dočkaj, pane, vývodo,
až to světlo zahasím.

Jak tu svíčku zhasila,
do hájka skočila,
haj hajčku zelený,
cože si tak zelený!

Ja nic sa ty nečuduj
mojěj zelenosti,
ale sa ty počuduj
téj tvojej chytrosti.

43.

Z Březové.

V čirém poli hruška
do pošy zelená,
pod' nů sa Janičko
s Aničkú v karty hrá.

Tak sa oni hráli,
až sa rozihráli,
od velikěj lásky
obidvá zaspali.

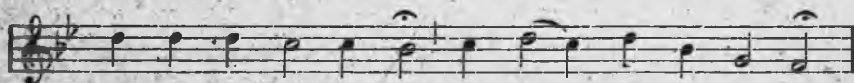
Anička zaspala
pri zeleném kričku,
a Janičko zaspál
pri jěj biélém líčku.

Vyletěl sláviček
hore na jedličku,
obudil Janička,
Janičko Aničku.

Staň, Aničko, hore,
už sú biélé zore,
vyháňaj na pole
kravy nedojené.

44.

Z Hr. Vrbky.

By - la svaď-ba, by - la jed - néj vdo - vy sy - na,

zí - žda - la sa na ňu pres-pol - ní ro - di - na.

Byla svadba, byla
jediné vdovy syna,
získala sa na ňu
prespolní rodina.

Jak sa pozíždali
cuzozemští páni,
na voze vsedali
a na svadbu jeli.

Do kostela prišli,
knězi zezdávali,
jejich pravé ruce
štólú zvažovali.

Nezdávaj nás, kněze,
nezdávaj nás štólú,
nezdávaj nás štólú,
my nebudem spolu.

Ale nás ty zvažuj
hedbávnú šňůrečku,
hedbávnú šňůrečku
na malú chvílečku.

45.

Z Velké.

U súsedů hodný syn,
vandrovál by, nemá s kým;
dyby byl řekl slovečko:
Vandruj se mnú, galánečko!
nebyla bych také pyšná,
a byla bych s tebou išla.

Vandrovali dolinami,
živili sa malinami;
išli oni dolinečku,
trešli na studénečku:
Tu si, milá, spočineme,
chleba, syra si zajíme.

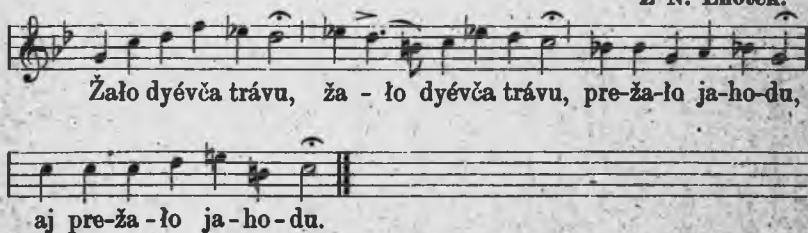
Tak si oni spočívali,
až večera dočkali:
Ustel, milá bílé lože,
už to ináč byt nemože.

Jak bych já ho smutná stála,
dyž sem si perin nevzala?

Široký list malinový,
ešče širší jaborový;
jaborový posteleme,
malinovým odějeme.

46.

Z N. Lhotek.

Žało dyévča trávu,
prežalo jahodu.

Jahoda červená,
prevelice dobrá.

Přišel k něj myslivec,
prešvarný mládenec.

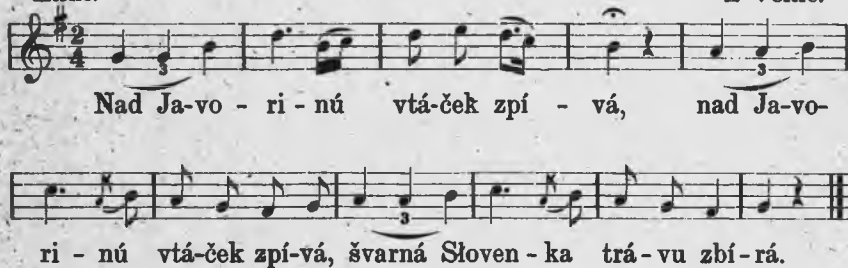
Pod se mnú do jamy,
rostú tam jahody.

Ja s tebu nepuojdem,
já sa teba bójím,
já o tvé červené
jahody nestójím.

47.

Mírně.

Z Velké.

Nad Javorinú vtáček zpívá,
švarná Slovenka trávu zbírá.

Dyž já ti budem trávu zvihat,
ej budem já ti k vínku síhat.

A jak našla, navázala,
na šohajka zavolała.

Ej můj šohajku, nečin toho,
ej stál ňa vínek, stál ňa mnoho.

Ej pod', šohajku, s pravěj strany,
ej zazvíhni mně batoh trávy!

Daleko má mati jela,
dyž můj vínek koupit chtěla.

Štýry míle za Budínem,
proplétala rozmarýnem.

48.

Velmi zdlouha.

Z N. Lhotek.

ža-lo trá-vu ne - da - le - ko Ve - le - hra-du.

Žalo dyévča, žalo trávu
nedaleko Velehradu.

Jak nažalo, navázalo,
na šohajka zavořalo.

Pod, šohajko, z druhé strany,
zadvyhneš mne batoh trávy.

Batoh trávy, jateliny,
pod šohajko z druhé strany.

Jednú rukú batoh zdvyhál
a tú druhú prsten snýmál.

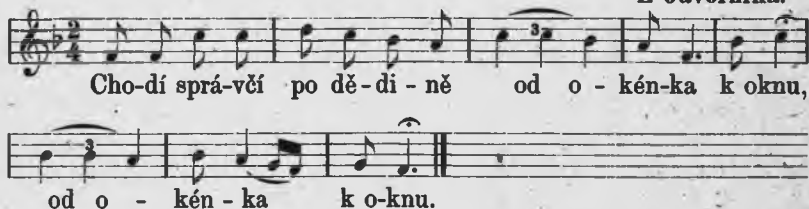
Ked ty mne ten prsten sejmeš,
možeš vedet, že ma vezmeš.

Ked ta vezmem, budem ta byt,
až mne budeš dobre robyt.

Už sem ta vzál, nebyjem ta,
moja milá, lutujem ta.

49.

Z Javorníka.

Chodí správčí po dědině
od okénka k oknu,
rozkazuje na to panské,
ej zajtra na robotu.

Ja prišiel tam na děvčátka,
ony v karty hrály;
dál im pěkné pozdravení,
ony děkovaly.

Chytil jednu za ručenu
a druhú za obě,
věděl on ich do hospody,
do bílého lože.

Štýry svíčky vyhorely,
než sa namlúvili,
a téj pátěj polovičku,
než sa uřložili.

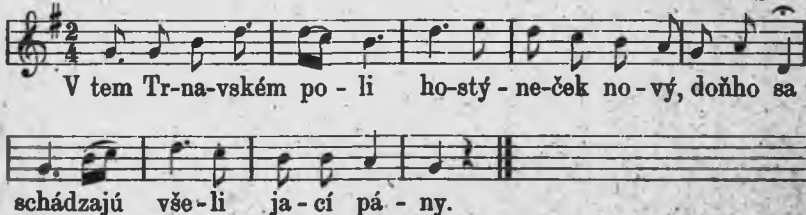
A jak bylo po půl noci
o jednéj hodině;
Obracuj sa, švarné dívča,
pravým bočkem ke mně!

Já sa k tebě neobrátilm,
já sa na řa hněvám;
já sem mařa pěknú krásu,
pre řeba jí nemám.

50. a)

Zdlouhavě. Suš. 177.

Z N. Lhotak.

V tem Trnavském poli
hostýneček nový
doňho sa schádzajú
všelijací pány.

Ked sa poscházali,
za stvuol posedali,
na milú šenkérku
ručenkú kývali.

Šenkérenko milá,
nalěj holbu výna!
Šenkerka naléla,
poselkyna*) nésla,
od zlata od striebra
ručenka jěj klesla.

Šenkérenko milá,
je-i to tvá céra?
Neny to má céra,
to je poselkyna.

Tú sem si kúpiła
za dve holby výna,
za dve holby výna,
za porciu sena.

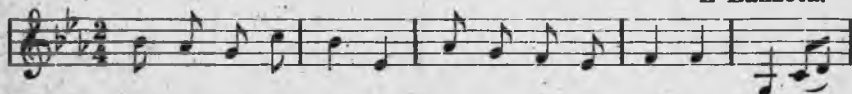
Šenkerenko milá,
dovol nám s nú spaty,
my ty odčítáme
štyry sta dukáty.

Neny sem já, neny
z rodu takového,
ale sem já, pány,
z rodu kráľovského.

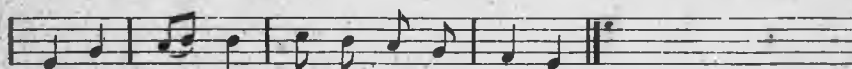
Tatýček je kráľem,
mamyčka kráľovnú,
a ony kráľujú
nad indyckú zemú.

50. b)

Z Lanžota.

V tem Lanžotském po - li ho-spo-da tam stó-jí tam na

ma če - ka - jú ka - ma - rá-di mo - ji.

V tem Lanžotském poli,
hospoda tam stójí,
tam na ma čekajú
kamarádi moji.

Šenkéričko mladá,
nalěj holbu vína,
šak ti zaplatíme,
až sa navrátíme.

Šenkýřka ho léla.
děvečka ho nésla,
od zlata od stříbra
ruka sa jí třásla.

Šenkérička mladá,
je-li to tvá céra,
je-li to tvá céra,
lebo služebkyňa?

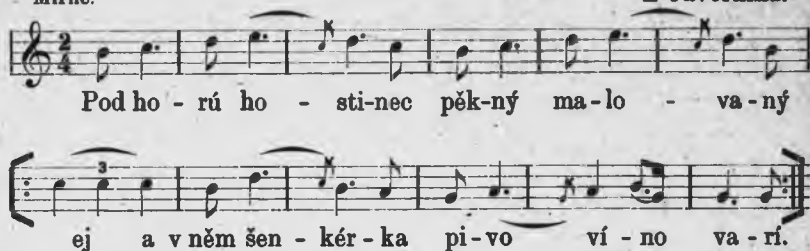
atd.

*) Sklepnice.

50. c)

Mírně.

Z Javorníka.

Pod horú hostinec pěkný malovaný.
ej a v něm šenkérka pivo, víno varí.

Šenkerenko známá, nalěj holbu vína,
ej šak ti zaplatím, až sa len navrátím.

Šenkérka ho léla, dívka mu ho nésla,
ej od zlata od stříbra ručenka jí klesla.

Šenkérenko známá, je-li to céra tvá?
Je-li to céra tvá, lebo přítelkyňa?

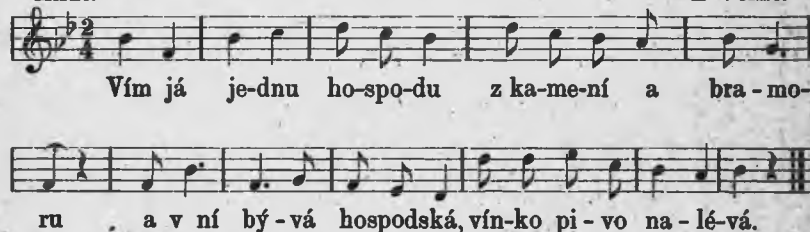
Něni to céra má, přítelkyňa žádná,
lež je to ceruška englického pána.

Tri leta minuly, oni ju hledali,
ve dně ani v noci s koňů neslézali.

50. d)

Mírně.

Z Velké.

Vím já jednu hospodu
z kamení a bramoru,
a v ní bývá hospodská,
vínko pivo nalévá.

Prijeli k ní tri páni
to překrásní rejtari:
A ty pani hospodská,
nalěj nám holbu vína.

Hospodská Kaču volá,
aby vínka naléla,
Kačenka víno nese,
tak sa jí ruka trese,
to od samých prsteňů
a od těžkých kamenů.

Potom sa jí rejtar ptál:
A ty pani hospodská,
je-li toto céra tvá?

A to není céra má
ani žádná přítelka,
a to je len taková
od formanů kúpená,
za čtyry holby vína
za dvě porcije sena.

A ty pani hospodská,
daj ty nám s tú cěrkú spat,
šak my ti zaplatíme,
co to lože bude stát.

Běž, Kačenko lože stlat,
tito páni chcú ít spat.
Jak Kačenka pokročí,
rejtar za ňů poskočí.
Ticho, rejtar, neskákaj,
já su rodu hodného.

Dyž si rodu hodného,
menuj mi otca svého.

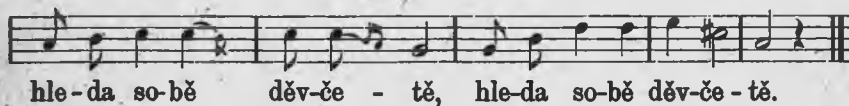
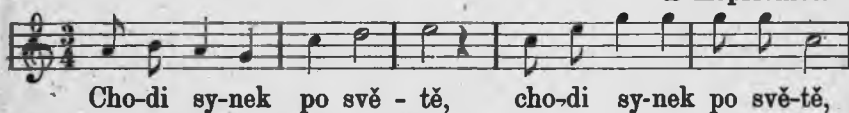
Můj otec je englický
a v téj zemi francúzský,
na čtyry štoky dům má,
zlatem je polévaný.

Sedum let sem řa hledál,
preca nám to Pámbů dál,
že sem sa s tebů zhledál.

Stup, Kačenko, na kameň
a s kameňa na strmeň
a s strmeňa na koňa,
pojedeme do pola.

50. e)

Z Kopřivnice.

Chodi synek po světě,
hleda sobě děvčetě.

A našel ho v dědině
u šenkyrky na vině.

Pověz mi, šenkyrko ma,
je-li to cerka tvoja,
alebo je služebna?

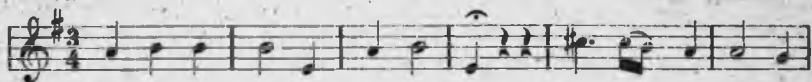
A to není cerka ma,
ani není služebna,
a ona je kupena.

A ona je kupena
za půl vrtla ječmeňa,
za dvě otipky sena.

51.

Živě.

Z N. Lhotek.

Ked my do tych hor puoj-de - me co my tam jé-dat

bu-de-me, co my tam jé-dat, mo-je sr-den-ko, bu-de-me?

Ked my do tych hor poujdeme,
co my tam jédat budeme?
Co my tam jédat, moje srdenko, budeme?

Lepší šíšečka borová
jako pečenka ľojová,
jako pečenka, moje srdenko, ľojová.

Kedy je lepší, jedz si sám,
a já sa s tebú rozžehnám,
a já sa s tebú, moje srdenko, rozžehnám.

Ked si sa scela rozžehnát,
meľa's ručenky nedávat,
meľa's ručenky, moje srdenko, nedávat.

Já sem ručenku podala,
na jinéhoch*) si myslela,
na jinéhoch si, moje srdenko, myslela.

Ked my do tych hor puojdeme,
co my tam pýjat budeme?
Co my tam pýjat, moje srdenko, budeme?

Lepší vodenka z kolaje,
jako výnečko z poháre,
jako výnečko, moje srdenko, z poháre.

Ked ty je lepší, pý si sám,
a já sa s tebú rozžehnám,
a já sa s tebú, moje srdenko, rozžehnám.

*) = na jiného jsem.

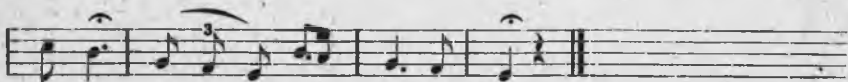
52.

Zdlouhavě.

Z Velké.

Dyž sem i-šel pres čér-ný les, dyž sem šel pres ten čér-

ný les, ža-ty tam dvě pan-ny o-ves.

Dyž sem išel pres černý les,
žaly tam dvě panny oves.

Trikrát sem cinter obešel,
lež sem milej hrobek našel.

Pýtám sa vás, dvě panenky,
mého srdce holuběnky:

Do to chodí po mém hrobě,
nedá ně v zemi pokoje?

Je-li tady moja milá,
je-li zdravá, jak se mívá?

Já to milá, já to chodím,
na tvém hrobě trávu kosím.

Tvoja milá už umřela,
včera týdeň pohřeb měla.

De's ty, milá, dary dala,
co's ode mňa odbírala?

Dybych věděl tú cestičku
kady nesli mú Aničku!

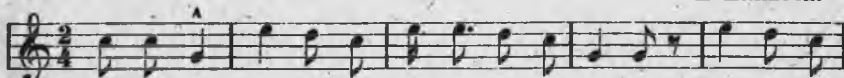
Ty dary sú se mnú v zemi,
nech sa tvé srdce nebójí.

Tá cesta je znamenaná,
rozmarýnem vysaděná.

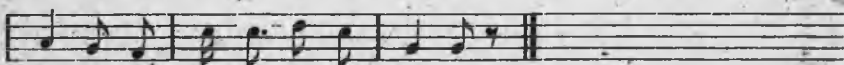
Prstének má panimáma,
pověz, aby ti ho dala.

53. a)

Z Lanžota.

Na Lanžotských lú-kách na-šel sem tam du-kát Kdo mi ho

pro-mé-ní, mi-lěj do-ma né-ni.

Na Lanžotských lúkách
našel sem tam dukát;
kdo mi ho promění,
milěj doma není?

Já půjdu do šenku,
tam cigáni hrajú,
ti mi ho proměná,
ti peníze majú.

Já půjdu do šenku,
vhodím do cimbála,
muzika bude hrát
do bílého rána.

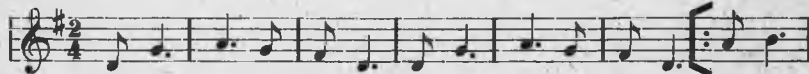
Do bílého rána,
až dennička vyšla,
až si svá mamička
pro synečka došla.

Pod, synáčku, domu,
zanechaj cigánů;
nech cigáni hrajú,
co dělat nemajú!

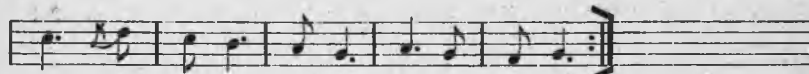
53. b)

Mírně.

Z Velké.

Na Ve - li-ckých lú-kách na-šel sem tam du-kát. Kdo mně

ho pro - mě-ní, mi-lěj do - ma né-ni.

Na Velických lúkách
našel sem tam dukát:
Kdo mně ho promění,
milěj doma není.

Už je deň, už je deň,
už dennička vyšla,
už moja mamička
sama pro ňa prišla.

Půjdem pro cigána,
sadím do cimbála:
hrajte ně, cigáné,
do bílého rána.

Pod, synáčku, domu,
zanechaj cigánů,
nech si sobě hrajú,
roboty nemajú.

Do rána bílého,
až dennička vyjde,
až moja mamička
sama pro ňa přijde.

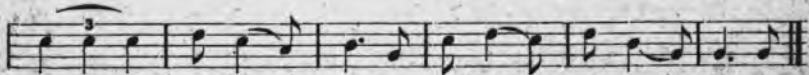
A ty máš robotu,
oračku, kopačku,
ty nesmíš milovat
do dňa galánečku.

54.

Z Javorníka.

Tú Trenčanskú do - li - nú hu-sa - ré ma - ši - ru - jú,

ej postret - li dív - či - nu, co né - sta - ze - li - nu.

Tú Trenčanskú dolinú
husaré maširujú,
ej postretli divčinu,
co nésla zelinu.

Ej počkaj, dívčino,
co to za zelina,
bude pamatovať
Trenčanská dolina.

Ta Trenčanská dolina
pěkná, malovaná;
dože ju malovať?
husaré šablama.

Husaré šablama,
vojáci kverama,
ej bude pamatovať
Trenčanská dolina.

55.

Zdlouhavě Suš. 106.

Z Velké.

Verbovali na vojnu,
sedláčkovi do domu.

A on měl len tri céry,
na vojnu ít nechcely.

Běž ty céro najstarší,
běž bojovat do vojny.

Já, tatíčku, nepůjdu,
já bojovat nebudu.

Já sem srdca měkkého,
nezabiju žádného.

Běž ty céro prostřední,
běž bojovat do vojny.

Já, tatíčku, nepůjdu,
já bojovat nebudu.

Já sem srdca měkkého,
nezabiju žádného.

Běž ty céro najmladší,
běž bojovat do vojny.

Já, tatíčku, já půjdu,
já bojovat já budu.

Já sem srdca tvrdého,
já zabiju každého.

Jak í vlasy strihali,
rodičové plakali.

Jak na koňa sedala,
aj rodina plakala.

Jak do vojny dojeľa,
tri sta Turků zróniľa.

Pan hejtman sa postarál,
cože je to za husár?

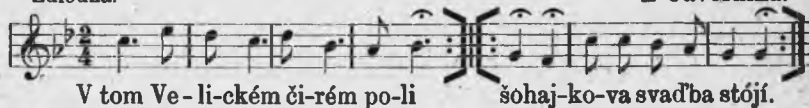
Dybys byla panenkú,
byla bys mů manželkú.

Ale že si mládenec,
dám ti zelený věnec.

56. a)

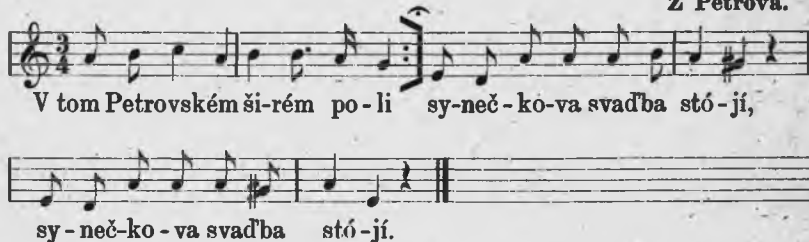
Zdlouha.

Z Javorníka.

56. b)

Z Petrova.

V tom Velickém čirém poli
šohajkova svaďba stójí.

Odkážte tam na mamičku,
že už připínám šabličku.

Stójí, stójí, státi bude,
všecko vojsko na ňu půjde.

Tvéj mamičky doma není,
ona leží v černěj zemi.

Všecko vojsko, všeci páni,
že byl šohaj, že byl švarný.

Odkážte tam na tatíčka,
že už sedám na koníčka.

A ty malé vlašťovičky,
to budú jeho družičky.

Tvůj tatíček doma není,
on tam leží v černěj zemi.

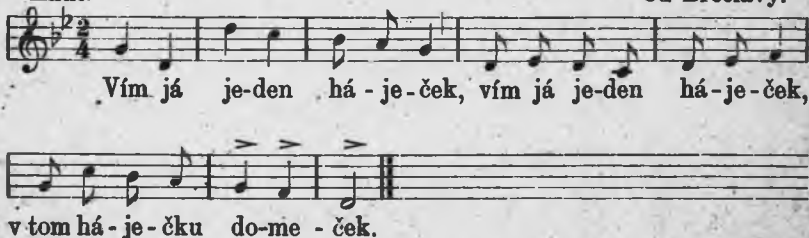
A ti černí krkavcové,
to budú jeho družbové.

V černěj zemi neoraněj,
sedem roků nekopaněj.

57. a)

Mírně.

Od Břeclavy.

Vím já jeden háječek,
v tem háječku domeček.

V tem domečku děvečka,
chovala sokolička.

Sedem let ho chovala,
jest a pit mu dávala:

Leť, sokole, do pole,
nalétaj sa do vůle.

Letěl sokol a letěl,
až nad Krakov doletěl:

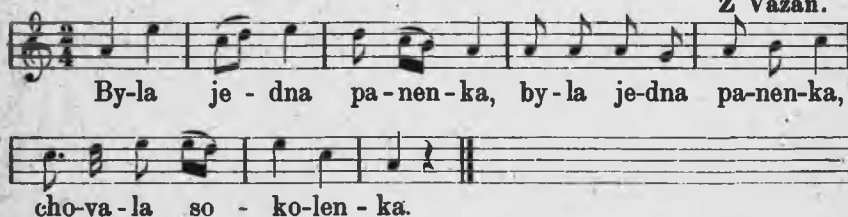
Krakované, měščané,
všeho díla nechajte,
sokola poslouchajte.

Všeho díla nechali,
sokola poslouchali.

— — — — —
— — — — —

57. b)

Z Vázan.

Byla jedna panenka,
chovala sokolenka.

Sedum let ho chovala,
usmé rok ho pustila.

Leť, sokole, do pola,
nazobé si kókola.

Sokol letěl; zaletěl,
až na Krakov doletěl.

Tam si sedl na rynek
na ten hladké komínek.

A tak vesele zpíval,
až se Krakov rozlíhal.

Co, sokole, co děláš,
že tak vesele zpíváš?

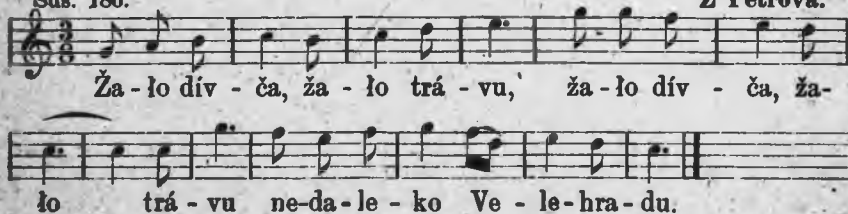
Jaké bech já smutek měl,
dyť mně žádné neumřel.

Umřela ti tvá milá
včera o třech hodinách.

58.

Suš. 186.

Z Petrova.

Žalo dívča, žalo trávu,
nedaleko Velehradu.

Daj nám, dívča, daj nám záloh,
šak's na panském trávu žalo.

Vrchní pán sa z okna dívá,
nad její krású omdlívá.

Dávala jím srp trávníčku
za tú zelenú trávičku.

Širuj, kočí, širuj koně,
pojedeme v širé pole.

My nechceme srp trávníčku,
a my chceme tvú ručičku.

Širé pole obíždali,
na děvečku zavolali.

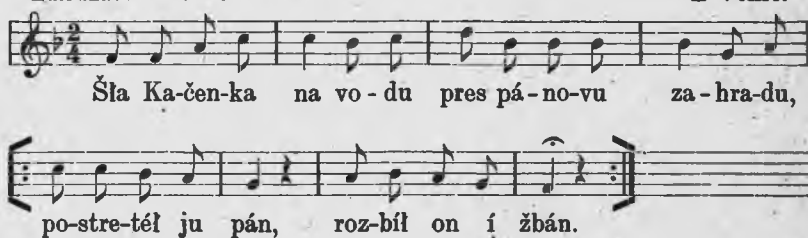
Jak bych já vám ruku dala,
dyž su céra pastýřova.

Třeba's céra pastýřova,
enom sedaj do kočara.

59.

Zdlouhavě Suš. 163.

Z Velké.

Šla Kačenka na vodu
pres pánovu zahradu,
postretěl ju pán,
rozbíl on í žbán.

Ja děvčátko, neplač ty,
šak sa ti žbán zaplatí,
za zelený žbán,
dvacet zlatých dám.

Dívča porad plakalo,
enom žbána želelo:
Třebas si ty pán,
zaplať mi můj žbán.

Dívča peněz nechtělo,
enom žbána želelo:
Třebas si ty pán,
zaplať mi můj žbán.

Ja děvčátko, neplač ty,
šak sa ti žbán zaplatí,
za zelený žbán
deset zlatých dám.

Ja děvčátko neplač ty,
šak sa ti žbán zaplatí:
za zelený žbán
sto zlatých ti dám.

Dívča peněz nechtělo,
enom žbána želelo:
Třebas si ty pán,
zaplať mi můj žbán.

Dívča peněz nechtělo,
enom žbána želelo:
Třebas si ty pán,
zaplať mi můj žbán.

Ja děvčátko, neplač ty,
šak sa ti žbán zaplatí:
za zelený žbán
kočar, koně dám.

Dívča koní nechťelo,
enom žbána želelo:
Trebás si ty pán.
zaplať mi můj žbán.

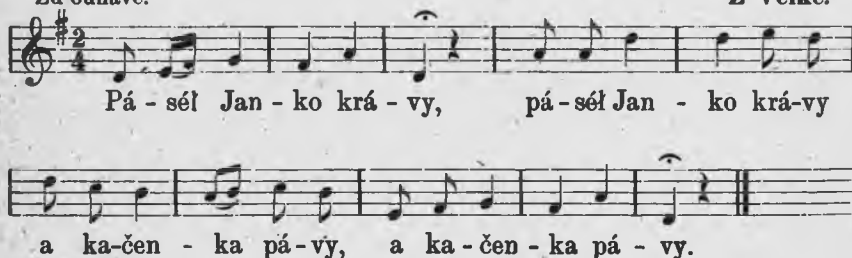
Ja děvčátko, neplač ty,
šak sa ti žbán zaplatí:
za zelený žbán
vezmu si ťa sám.

Dívča už neplakalo
a žbána neželelo:
Za rozbitý žbán
dostál sa mi pán.

60.

Zd'ouhavě.

Z Velké.

Pásél Janko krávy,
pásél Janko krávy
a Kačenka pávy,
a Kačenka pávy.

Janoškova kráva
zašlápila páva,
páva najmladšího,
pérá najdražšího.

Kača nemeškala,
hned domu běžala:
Panímámo moja,
stala sa vám škoda!

Janíčkova kráva
zašlápila páva,
páva najmladšího,
pérá najdražšího.

Pani nemeškala,
Janka svázat dala,
dala mu domeček,
Nitrianský zámeček.

Dobre je ti, Janku,
v tom Nitrianském zámku,
neoreš, nekopeš,
enom sedíš v chládku.

Nežádaj si, milá,
takovej dobroty,
kebys měla nosit
ze železa boty.

Ze železa boty
a na rukách púty,
nežádaj si, milá,
takovej dobroty.

Už Janička vedú
pres Nitrianské pole,
mati naňho volá:
Vrať sa srdce moje!

A já sa nevrátím,
já su zakovaný,
ja už ně hrkajú
pútečka po zemi.

Ti Nitranščí páni
dívajú sa z brány,
co Janíček dělá
pod šibenicami.

Co by děláť? Visí!
alebo aj mosí,
košulenka hnije
od studeněj rosy.

61.

Z H. Vrbky.

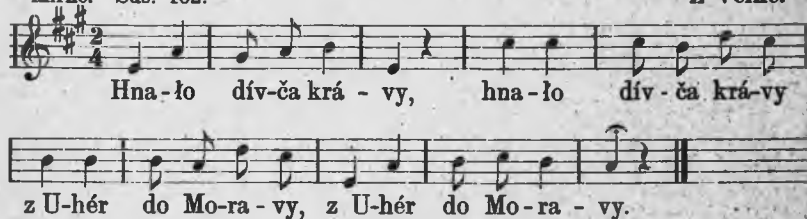
Pred vaší je zahrádečka
opletá sa,
a v ní roste garafiát,
netrhá sa.
Já ho mosím utrhnúť,
dybych tam měl zahynůt,
nemožem ťa, duša moja,
zapomenůt.

Jak sa ti Strážnici pani
zdověděli,
že už je ten garafiát
potrhaný,
hned Janoška zváziali
a do put ho zakuli,
a do Brnečka na Štýmberk
ho zadali.

62.

Mírně. Suš. 102.

Z Velké.

Hnało dívča krávy
z Uhér do Moravy;
dívča poblúdiło,
krávy potratilo.

Pod javor si sedlo,
snídaníčko zedlo;
na javor pohlédlo,
orla uvidělo.

Ja orlíčku, orle,
de sú krávy moje?
Já sem ich neviděl,
enom sem ich slyšěl.

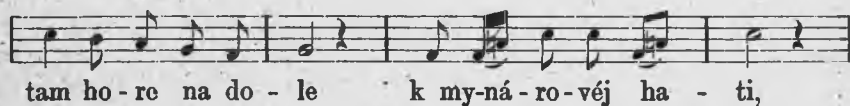
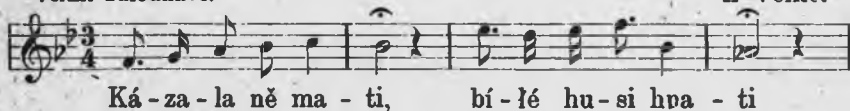
Pěkné zvonky mají,
pěkně vyzvňajú,
pěkně vyzvňajú,
travěnky hledajú,
travěnky zeleněj,
voděnky studeněj.

Běž, děvčátko, dolem,
najdeš krávy spolem.
Šlo děvčátko dolem,
našlo krávy spolem.

63.

Velmi zdlouhavě.

Z Velké.

Kázala mně mati
bílé husi hnati
tam hore na dole
k mynárověj hati.

Počkej ty mynárko,
co sa s tebou stane,
už moja husenka
na nožky nestane

Popadla mynárka
lopatu širokú,
zabila ně húsku
pěknú chochoľatú.

Počkej ty mynárko,
urobím ti škodu,
vyjdu na mlýnicu,
srazím já ti vodu!

64.

Táhle.

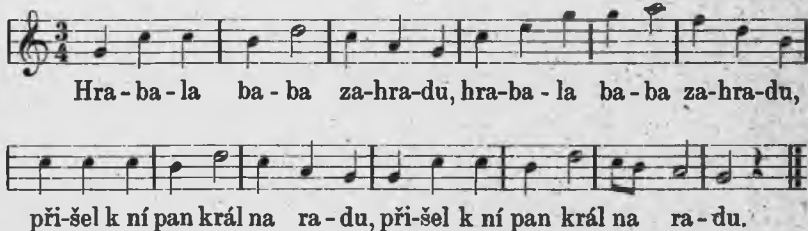
Od Břeclavy.

Putovali hudci,
tři švarní mládenci,
putovali polem,
rozmlúvali spolem*).

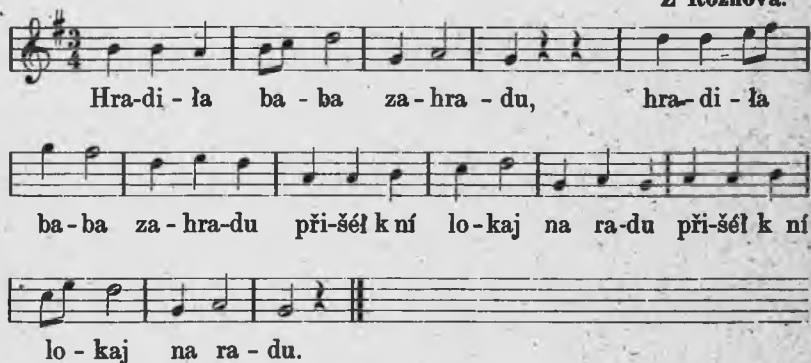
65. a)

Ze Žďára.

65. b)

Z Rožnova.

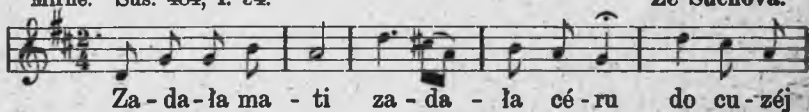

Hrabala baba zahradu,
přišel k ní paň král na radu**).

66. a)

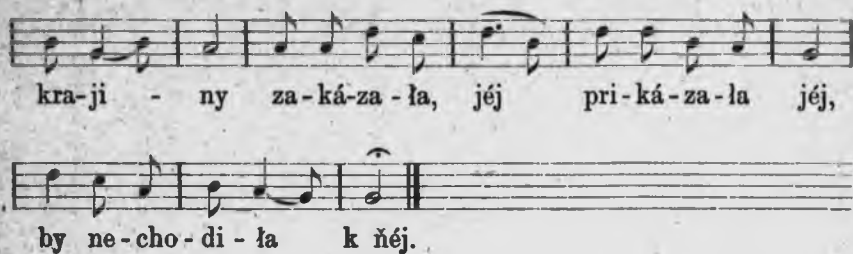
Mírně. Suš. 484, I. 24.

Ze Suchova.

*) Text u Sušila na str. 143.

**) Ostatní text u Sušila na str. 103.

66. b)

Z Měníka u Litovle.

Zadała mati, zadała céru
do cuzěj krajiny,
zakázala jěj, prikázala jěj,
by nechodiła k něj.

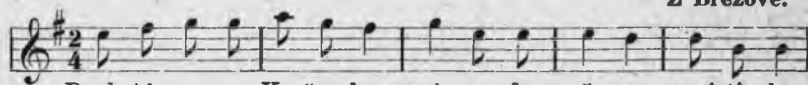
Já sa urobím vtáčkem jarabým,
k mamičce doletím,
sedněm si sedněm na zahrádečku
na modrú leluju.

Mamička přijdě, zhánať ňa budě
s téj modréj leluje,
ej hejša, hejša, vtáčku jarabý, -
nepoľam leluje.

Nepřišla sem já, mamó mamičko,
leluje lámati,
lež sem já přišla, mamó mamičko,
krivdu žalovati.

67.

Z Březové.

Rych-tá-ro-va Ka-čen-ka ej, o - de mše sa vrá-ti - la

hej, hej, keď pé-ren-ka ně-ma - la.

Rychtárova Kačenka, ej!
ode mše sa vrátila, hej, hej!
keď pérenka němała.

Do zahradky skočila, ej!
do zahradky skočila, hej, hej!*)
tri ruóžičky utršla.

Tri ruóžičky utršla,
tri pérenka uvišla.
Keď to jedno dovíjá,
do kostěla zvóníja.

Keď to druhé dovíjá,
kněz hostiju podvíhá.

Keď to tretí dovíjá,
už k něj ďábeľ dobiehá.

Pomož Pámbo, děvečko,
komu viješ péřečko?

Dajž to Pámbo mladěnc,
něni péro, je venec.

Stúpaj, Kačko, na kameň
a s kameňa na stremeň.

Ze stremeňa na koňa,
už's, Kačenko, už's moja.

Pojeděme do pola,
dě's jak živa něboła.

Dě's jak živa něboła,
ani tvoja rodina.

Ani otěc ani mať,
ani sestra ani brat.

Čuli voze za lesem,
vołała jích: Pojtě sem!

Dože je tu z Moravy,
od méj matky s téj strany.

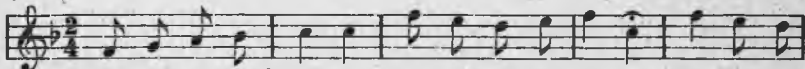
Že má ešče dvě céry,
něch jím nědá po vuóli.

Mně po vuóli dávała,
do pekla mňa zadała.

68.

Vážně.

Z Nechaliva.

Na Nechvalských lú-kách co-si se tam bě-lá; só-li to

tam sni - hy, le - bo hu - sa še - dá; ach, le - bo hu - sa še - dá.

*) Ej a hej, hej! opakuje se takto v každé sloze.

Na Nechvalských lókách
 cosi se tam bělá,
 só-li to tam snihy,
 lebo husa šedá,
 ach lebo husa šedá.

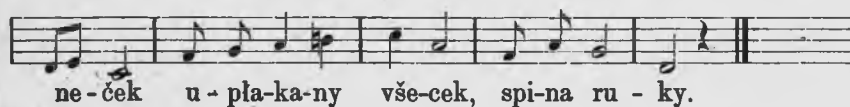
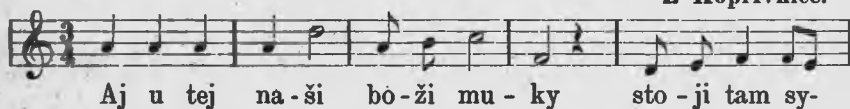
Sniha se rozpustí,
 a husa uletí;
 sedí to tam miřá,
 zařamuje ruky,
 ach zařamuje ruky.

Zařamuje ruky
 za svoju hřavičku,
 kemu's mě tu nechál,
 řvarný řohajíčku,
 ach řvarný řohajíčku?!

Kemu bych tě nechál,
 leda Pánubohu?
 Aby ses chodířa
 modlit k mému hrobu,
 ach modlit k mému hrobu.

69. a)

Z Kopřivnice.

Aj u tej naši boři muky
 stojí tam syneček
 uplakany všecek,
 spina ruky.

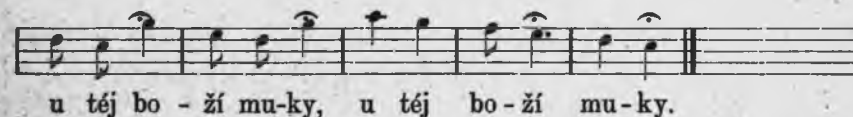
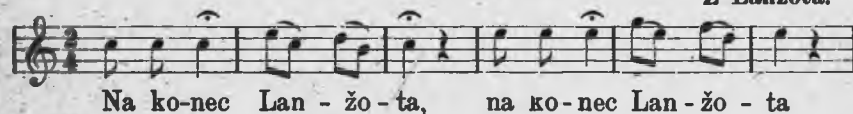
Aj něřtaraj se, synku miřy,
 eře je tatiček,
 sivy řohubeček,
 tobě řivy.

Aj přiřřla k němu jeho miřa,
 řlovečka k němu
 jako k miřemu
 promřuvila.

Ach kerak se mam něřtarati?
 dyř mi už hniře,
 dyř mi už hniře
 moja mati.

69. b)

Z Lanřota.

Na konec Lanžota
u téj boží muky,
sedí tam děvečka,
zařamuje ruky.

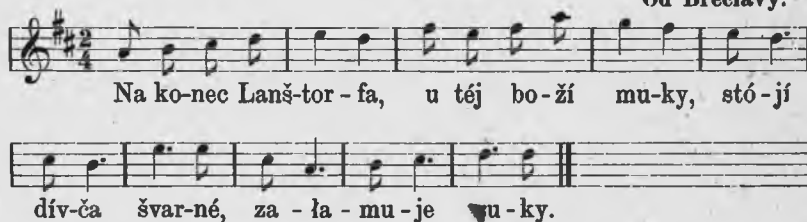
Zařamuje si jich
za svoju hlavičku,
komu's má tu nechát,
švarný šohajčku?

Komu bych řa nechát,
leda Pánubohu,
abys má čekala,
až já z vojny dojdu.

Těžké, můj šohajku,
na tebe čekání,
ked si oblečený
v vojenskéj košeli.

69. c)

Od Břeclavy.

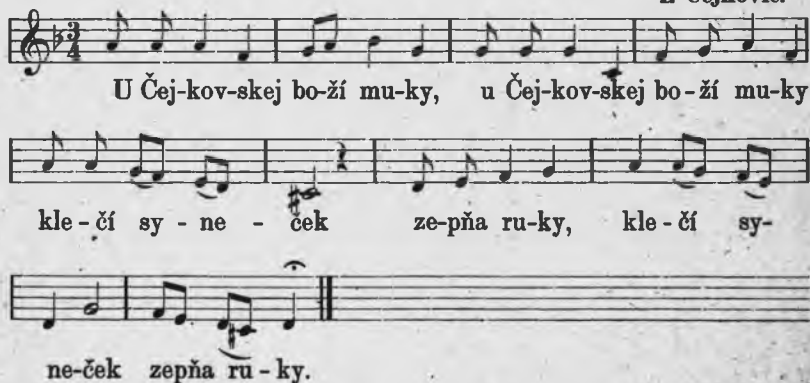
Na konec Lanštorfa
u téj boží muky,
stojí dívča švarné,
zařamuje ruky.

Zařamuje si jich
za svoju hlavičku,
komu's mňa tu nechát,
švarný šohajčku?

Komu bych řa nechát,
leda Pánubohu,
aby se's chodila
modlit k mému hrobu.

69. d)

Z Čejkovic.

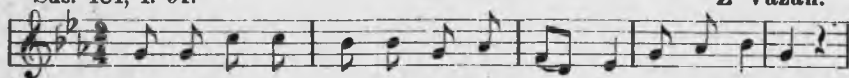
U Čejkovskej boží muky,
u Čejkovskej boží muky,
sedí syneček zepňa ruky.

atd.

70. a)

Suš. 184, I. 91.

Z Vázan.

Ve - le - těl tě so - kol nad o - bla - ke a za - zpí - val

na - de vše - cke vtá - ke aj na - de vše - cko stvoře - ní.

Veletěl tě sokol nad oblake
a zazpíval nade všecke vtáke,
aj nade všecko stvoření.

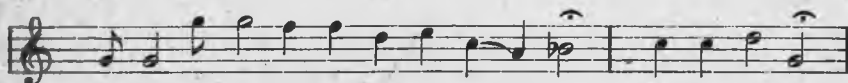
Přeletěl tě k jednemo vokýnko
a zazpíval: Spíš-li, má panenka,
alebo te mně neslyšíš?

A já nespím, já tě dobře slyším,
jenom že tě votevírat nesmím,
aj maměnka mně nedajó.

Debech ja tě votevírat směla,
ja bech tobě, synko, votvírala
aj od večera do rána.

70. b)

Z Velké.

Vy - le - těl vták ho - re nad o - bla - ky, měl on krí - dla

na - de vše - cky vtá - ky, na - de vše - cko stvo - re - ní,

Vyletěl vták hore nad oblaky,
měl on křídla nade všechny vtáky,
nade všechno stворení.

Priletěl on k milěj pod okénko:
Spíš-li, drímeš, má drahá milenko,
alebo ňa dobre čuješ?

A já nespím, já ťa dobre čujem,
ale já ti dverí neotevrem,
já nemám milého doma.

Tak sa oni spolu zhovárali,
až ho ona po reči poznała,
poznała aj zaplakala.

Vitaj, šohaj, z dalekéj krajiny,
povíďaj nám zlé dobré noviny,
jak sa ti ve světě védlo?

Zle aj dobre, má drahá milenko,
je raněné mé celé srdenko,
raněné aj dorúbané.

Odkážte tam panu farárovi,
nech odkáže také hrobarovi,
nech ukope hrobek nový.

Na tom hrobě takové znamení,
že tam leží šohaj dorúbaný,
dorúbaný, dosekaný.

70. c)

Z Kopřivnice.

Le-těl so-koľ nad sa-me o-bla-ky,
měl pe-re-čka na-de vše-cky pťa-ky, na-de vše-cko
stvo-ře-ni aneb: na-de vše-cko stvo-ře-ni.

Letěl sokoł nad same oblaky,
měl perečka nade všecky ptaky
nade všecko stvoření.

Jak přiletěl, sednul k okynečku
a zaklupal na svu galanečku,
spiš-li miła či čuješ?

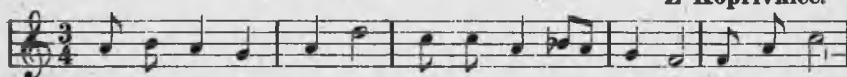
A jak jest s nim pěkně rozmňuvala
a sokoła po řeči poznała,
tak ho jest přivítala.

Vitaj, vitaj, sokoličku miły,
opovidaj zle dobre noviny,
co se ve světě děje?

Zle nědobře, ma miła děvečko,
zraněne je me smutne srdečko
na věky se nězhojí.

70. d)

Z Kopřivnice.

Aj vy - le - těl pta - ček pod sa - me o - bla - ky, a měl un

pe - re - čko na - de - vše - cky pta - ky na - de vše - cko stvo - ře - ni.

70. e)

(Vrtěná).

Z Podivína.

Vy - le - těl vták , ho - re nad o - bla - ky, za - zpí - val

si na - de vše - cky vtá - ky, na - de vše - cko stvo - ře - ní.

Aj vyletěl ptaček
pod same oblaky,
a měl un perečko
nade všechny ptaky,
nade všechno stvoření.

A jak un vyletěl,
tak sobě zazpíval:
Spiš-li, miła, či čuješ,
či keho nocujes,
čili sve lužko stěleš?

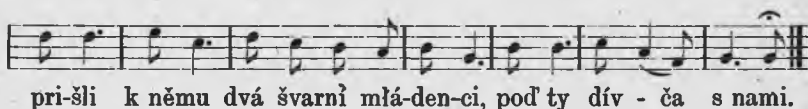
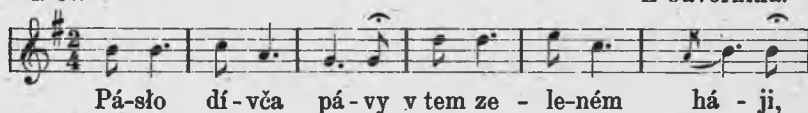
A vitaj, synečku,
z dalekej krajiny,
a včil mi ty pověz
co su za noviny,
co se ve světě děje?

A dějů se, dějů
rozličné noviny,
že je me srdečko
poraněné všechno,
poraněné na stokrát.

71. a)

I. 66.

Z Javorníka.

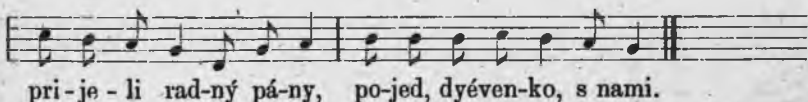
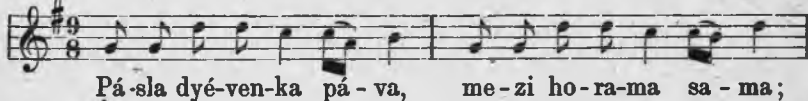
Páslo dívča pávy
v tem zeleném háji;
prišli k němu dvě švarní mládenci:
Poď ty, dívča, s nami!

Ja bych s vama jeľa,
kam bych pávy děla?
Pohoň pávy hore do hájička,
poď s nama Anička!

71. b)

Vesele

Z N. Lhotek.

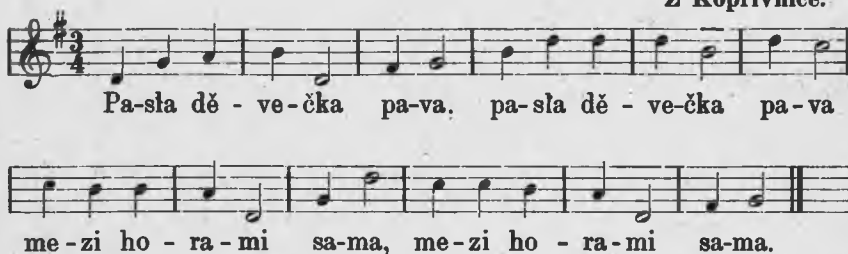

Pásla dyévenka páva
mezi horama sama;
prijeli radný pány,
pojed, dyévenko, s nami.

Jak bych já s vama jeľa?
de bych já páva deľa?
Vhod páva do kočara,
pojed, dyévenko, s nama.

71. c)

Z Kopřivnice.

Pasla děvečka pava
mezi horami sama.

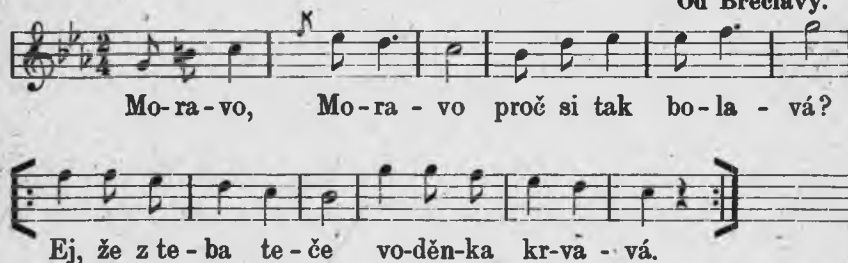
Jak by ja s vami jeľa,
hdě by pava poděľa?

Prijeli tam k ni pani:
Pojeď, děvečko, s nami.

Puť pava do doliny
do drobnej dětělíny.

72.

Od Břeclavy.

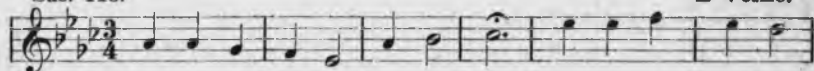
Moravo, Moravo,
proč si tak bolavá,
ej že z teba teče
voděnka krvavá.

Neteče, neteče,
ale jen počíná,
zabili šohajka
z modrýma očima.

73.

Suš. 116.

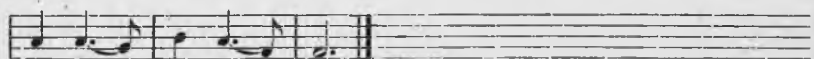
Z Velké.

Cho-dí my - sli-vec po hrá - zi li - šči-čka se tam

pro-chá - zí stre-lil na li - šku za - bíl Ma-ry-šku, Ma-ry-ška

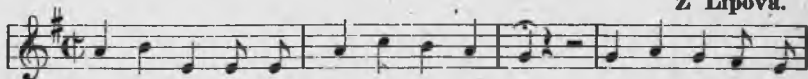

le - ží na hrá - zi.

Chodí myslivec po hrázi,
liščíčka sa tam prochází,
strelil na lišku,
zabíl Maryšku,
Maryška leží na hrázi.

74.

Z Lipova.

Po-čkaj po-les-ný, daj so-bě po-zor mo-žeš ne-je-zdit

do Straňáckých hor.

Počkej, polesný,
daj sobě pozor,
možeš nejezdít,
do Straňáckých hor.

V Straňáckých horách
lipka zelená,
zabíl myslivec
srnca jeleňa.

75. a)

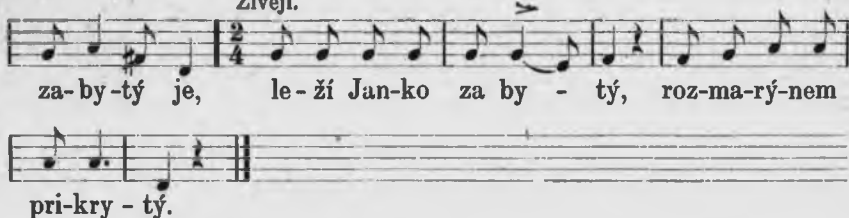
Mírně. I. 98.

Z N. Lhotek.

Pri Tren-čí-ne v téj do-li-ne le - ží Jan-ko

Živěji.

75. b)

Zdlouhavě.

Z Javorníka.

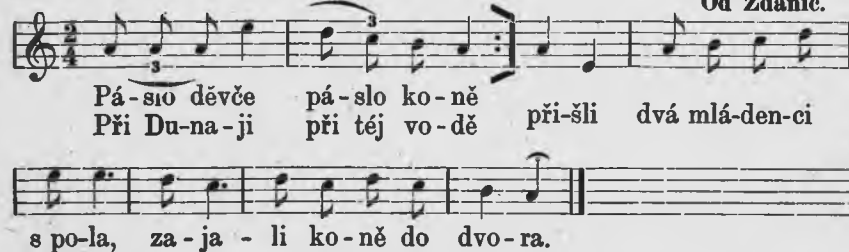

Pri Trenčíne v téj doline
leží Janko, zabytý je,
leží Janko zabytý,
rozmarýnem prikrytý.

Přišla k nemu jeho milá,
donyšla mu rozmarýna:
Tu máš, Janko Janýčku,
z rozmarýna vonýčku.

76.

Od Ždánic.

Páslo děvče, páslo koně
při Dunaji při téj vodě.
Přišli dva mládenci s pola,
zajali koně do dvora.

Chodí děvče po tom dvoře:
Sú-li tady koně moje?
Sú, sú, sú tvoje koníčky,
mosíš tu nechat svéj plachtičky.

Dávala jím dva tolary,
jeden hrubý, druhý malý.
Nech ich, děvče, nech ich sobě,
přijdem téjto noci k tobě.

77.

Mírně.

Z N. Lhotek.

Pod ho - rú ja - te - li - na,   ža - la ju   Ka - te - ri
na,   ža - la,   ža - la,   na - ža - la   si,   po - stret - li ju
dvá ju - ha - si.

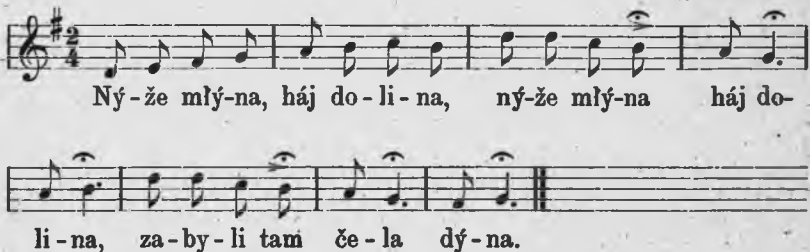
Pod horú jatelina,
žala ju Katerina;
žala, žala, našala si,
postretli ju dvá juhasi.

Počkaj ty Katerina,
naša je jatelina,
naša, naša, našho pána,
co's našala pod horama.

78.

Mírně.

Z N. Lhotek.

Ný - že mlý - na, háj do - li - na,   ný - že mlý - na   háj do -
li - na,   za - by - li tam   če - la   dý - na.

Nýže mlýna, háj, dolina,
zabyli tam čeladýna.

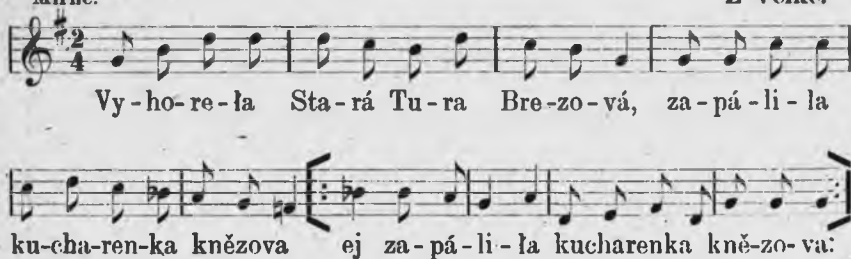
Zabyli ho, neboť vynen,
všecka obec stojí při nem.

Všecka obec ai pány,
že boť šohaj samý švárný.

79.

Mírně.

Z Velké.

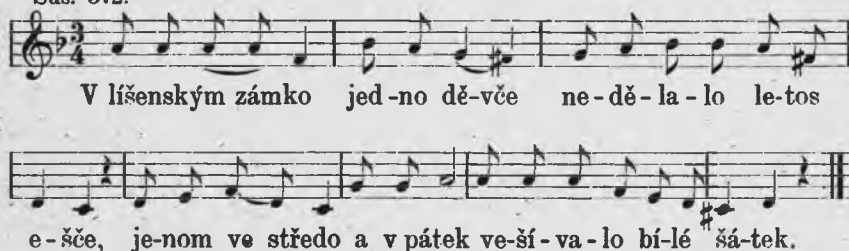

Vyhorela Stará Turá, Brezová,
zapálila kucharenka knězova,
ej zapálila kucharenka knězova.

Nubanujem Starěj Turěj, Brezovéj,
lež banujem kucharenky knězovéj,
ej lež banujem kucharenky knězovéj.

80.

Suš. 372.

V Líšenským zámko jedno děvče
nedělalo letos ešče,
jenom ve středo a v pátek
vešivalo bílé šátek.

A dež belo v nedělo,
drohý ešče poklízijó,
drohý ešče poklízijó,
s ňó se chlapei zatáčijó.

Zatqčí se s ňó nazpátek,
vona drží v roce šátek:
To máš, milé, bílé šátek,
vešivala sem ho v pátek.

Von ho bere nebera ho,
vrátil be ho, haňba je ho,
von ho bere nebera ho,
vrátil be ho, haňba je ho.

81.

Snš. 133.

Z Tvrdonic.

Pase ovčák ovce
na zelenéj lúce,
pase ovčák o - hutajnom,
na zelenéj lú - huty tadľom,
tu li li dli li li dli hutajnom,
na zelenéj lú - hutajnom.

Došiel k němu rezník,
za ním strakatý psík.

Ovčáče, ovčáče,
zač dáš štyry ovce?

Dvě za štyry zlatý,
šak ich pán zaplatí.

Ovčák žene domu,
pán jde proti němu:

Ovčáče, ovčáče,
kde's poďel dvě ovce?

Vlk vběhl do stáda,
vzał mně ich na záda.

Jiné čtení ze Slezska.

Na zelenej lúce
pase pastýř ovce.

Pan stojí na mosće
preličuje ovce.

Liči, preličuje,
jedna mu chybuje.

Kaj je barán lysi,
co pijaval z misy?

Vlci mi ho vžali,
k lesu s nim spěchali.

Čemu's psa něposlal
lebo sam něspěchal?

Psi ščekač něchćeli,
mě nohy bolely.

Počkaj, ovčičíčku,
pozbuděš hlavičku.

Z utěrka na středn
ovčička vedu.

Vedu po ulici
prosto k šibenici.

Miła idě za nim
z žalostnym plakanim.

82.

Živě.

Z N. Lhotek.

Ej me-ła vdo-va tri cé - ry, ej me-ła vdo-va
se-ksom fy-xom fy-dr-lom drm-li-štom seksom tri cé - ry.

Ej meła vdova tri céry,
ej meła vdova seksom fyksom
fydrlom, drmlištom seksom tri céry.
Ej jednéj bylo Katuša,
ona lúbila Matúša.
Ej druhéj bylo Anyčka,
ona lúbyla Janýčka.
Ej tretý bylo Ludmyla,
ej ta sa všeckým lúbyla.

II.

MILOSTNÉ.

1. Láska.

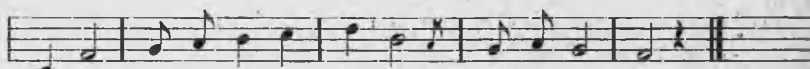
83.

Suš. 228.

Z Kopřivnice.

O ľa - sko, ľa-sko ma, hdě tě   lu-dě be - ru?

V ho-rach se ně-ro-diš, v po-li   tě ně-se - ju.

O ľasko, ľasko ma,
hdě tě ľudě беру?
V horach se něrodiš,
v poli tě něseju.

V horach se něrodiš
ani v širem poli,
mam ja galanečku,
sama za mnu chodi.

Ja sem za ňu něšel,
ona přišla za mnu,
jako ta ovečka
za zelenu travu.

84. a)

Ze St. Hrozenkova.

Ja-ká je to ho - ra   kedz ně-má   ja-vo-ra?

Ja-ké je to dziě - vča, kedz ně-má   fra-je - ra?

1. Jaká je to hora,
kedz nemá javora?
Jaké je to džíevča,
kedz nemá frajera?

Já frajera nemám,
ani ho já něhcem,
chudobná džěvečka,
vydám sa, kedz já chcem.

2. Húbočí, húbočí,
tam sa voda točí,
hdo nemá frajerky,
něh tam do něj skočí.

Já frajerky nemám,
já do něj něskočím,
račeť si nad hlavú
šablenkú zatočím.

84. b)

Z Lanžota.

Co je to za hora,
ked nemá jabora?
Co je to za dívča,
ked nemá frajira?

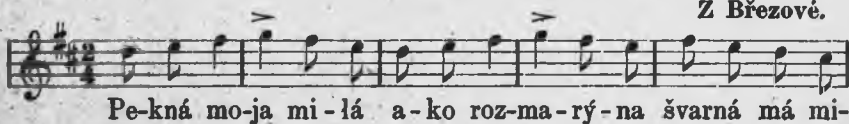
Co je to láska zlá,
ke kerěj chodá dvá,
ešče je to horší,
ke kerěj chodá, třé.

Jeden je na dvori,
druhý je u dverí,
třetí pod okénko,
volá na srdénko:
Staň, má milá, otevři!

2. Milá.

85.

Z Březové.

len-ka ej a - ko fi - a - len - ka.

Pekná moja milá
ako rozmarýna;
švarná má milenka,
ej ako fialenka.

Něni som rozmarýn,
něni som fialka,
ale som galanka
švarného šohajka.

86.

Z Javorníka.

Ej pod ko - ste-lem bí - lý dům, bí - lý dům, je tam dív-ča,

Bo-že můj, je tam dív-ča, Bo-že můj.

Ej pod kostelem bílý dům,
je tam dívča, Bože můj.

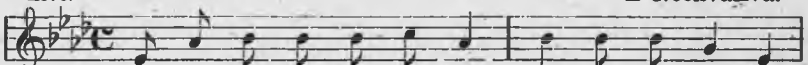
Ej keby mně ho sceli dat,
veděl bych ho šanovat.

Ve dně bych ho šanoval,
v noci bych ho miloval.

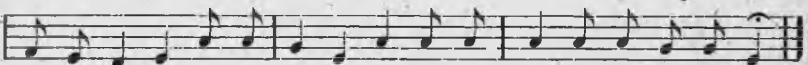
87.

Živě.

Z Nechvaliva.

V Ne-chva-lí - ně kraj - ní dům, aj v Ne-chva - lí - ně

kraj-ní dům, je tam dě-včát-ko, Bo-že můj, Bo-že můj, Bo-že můj.

V Nechvalíně krajní dům,
je tam děvčátko, Bože můj.

Já to děvče musím mět,
dyby zbraňoval celé svět.

88.

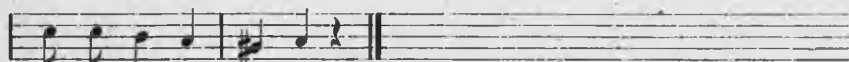
Z Koprivnice.

Vi-děl sem tě, ma pa - nen-ko, v ko-ste - le kle - če - ti,

ně-moh sem se Bo-hu mod-liť, ně-moh sem se Bo-hu mod-liť

na te-be hle - dě - ti.

Viděl sem tě, ma panenke,
v kostele klečeti,
němoh sem se Bohu modlit
na tebe hleděti.

Dybych Boha tak miloval,
jak, ma miła, tebe,
davno bych byl svatým zůstal,
letěl bych do nebe.

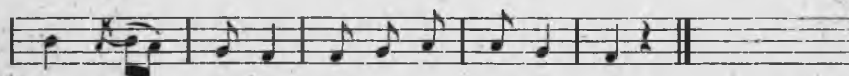
89.

Vesele. Suš. 298.

Z N. Lhotek.

No-co-va - li ma-lo-va - li - dvě ma-

lié - ré u nás, dvě ma-lié - ré u nás.

Nocovali, malovali
dvá maliéři u nás,
dala sem si vymalovat
svatěj Anny obraz.

Nocovali, malovali
na téj našej peci,
dala sem si vymalovat
svoje čírné oči.

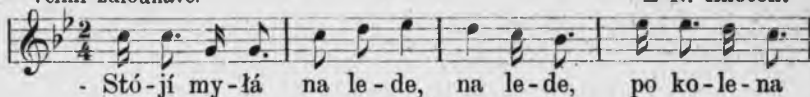
Nocovali, malovali
na téj našej roli,
dala sem si vymalovat
svoje bylé nohy.

Nocovali, malovali
na téj našej hůrce,
dala sem si vymalovat
svoje bylé ruce.

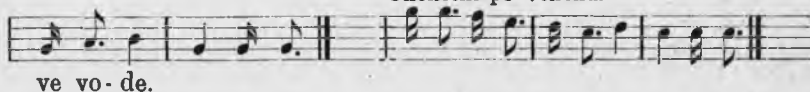
90.

Velmi zdlouhavě.

Z N. Lhotek.

Ukončení po Velicku.

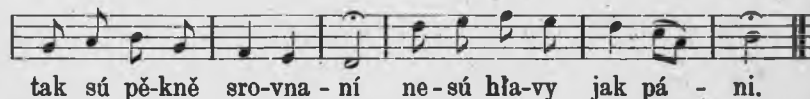
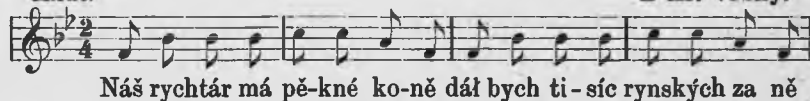
1. Stójí mylá na lede, na lede, po kolena ve vode, ve vode.   2. Takú sem si galánečku vybral, jako by ju vymaloval, vypsál.

Od večera do rána býlého,   Taková mne galánečka svedčí,
a to všechno pre svého mylého.   ja kerá má pekné čiérné oči.

91.

Mírně.

Z Hr. Vrbky.

Náš rychtár má pěkné koně,
dál bych tisíc rynských za ně,
tak sú pěkně srovnání,
nesú hlavy jak páni.

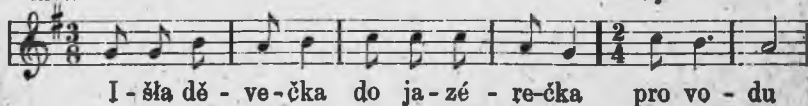
Prál bych ti ích, brate, veru,
já bych radši jeho céru,
má pěkný krok, pěkný hlas,
včera sem byl u ní zas.

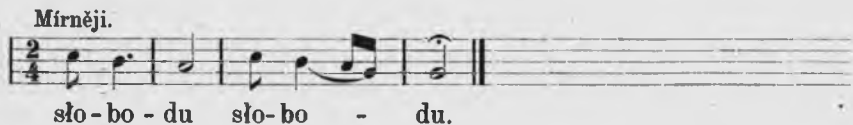
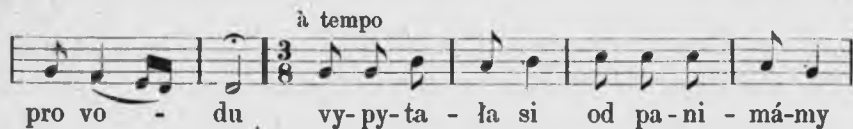
Dyž sa v nedělu pristrójí,
hned sa od všech iných dělí,
má nožičky jak srnka,
očka čérné jak trnka.

92.

Živě.

Mírněji Z Velké.

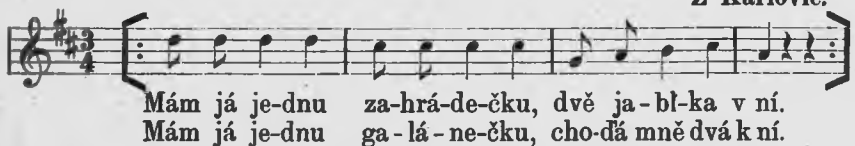

Išla děvečka do jazérečka
pro vodu;
vypýtala si od panimámy
slobodu.

V tom jazérečku voda studená
jako led;
máš ty děvečko sladkú huběnkú
jako med.

93.

Z Karlovic.

Ach Bo-že, jak to bu-de, jak mně ju zvedú lidé, škoda jí bude.

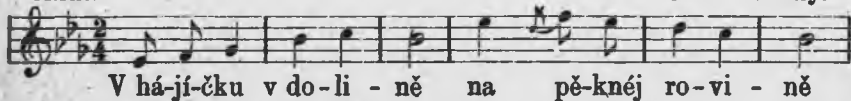
Mám já jednu zahrádečku,
dvě jablka v ní.
Mám já jednu galánečku,
choďá mně dvě k ní.
Ach Bože, jak to bude,
jak mně ju zvedú lidé,
škoda jí bude.

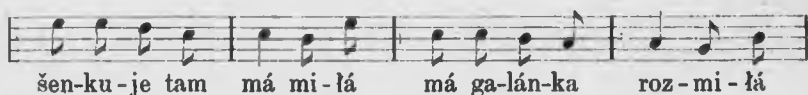
Ona ide do kostela
jako leluja,
všeci lidé na ňu hledá,
jaká je šumná.
Ach Bože, jak to bude,
jak mně ju zvedú lidé,
škoda jí bude.

94.

Mírně.

Z Hr. Vrbky.

V hájíčku v dolině,
na pěkněj rovině,
šenkuje tam má milá,
má galánka rozmilá,
šenkuje ve víně.

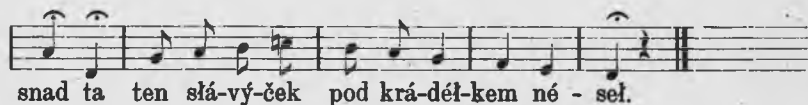
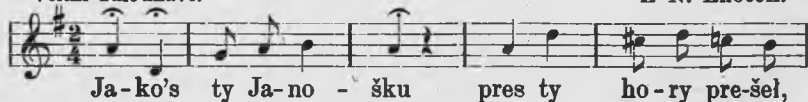
Přišét k ní syneček
utrápený šecek,
dál si nalét máz vína,
ešče pri něm pridrimá
sedňa za stoteček.

Synečku, nedrímej,
vínčko popíjej,
aby ludé nerekli
a na nás to nezvédli,
že si ty můj milej.

95.

Velmi zdlouhavě.

Z N. Lhotek.

Jako's ty Janošku, pres ty hory prešel?
Snad ta ten slávýček pod krídelkem néseš.

Nebyl to slávýček, byla vlaštovenka,
ona mna donesla k myléj do okénka.

Myléj okénečko kolem malované,
nechodte tam chlupci, je tam čarované.

Neznala sem čaruov any má mamýčka,
než ty čarovaly mé červené líčka.

Povedajú ludé, že sem malovaná,
že je do mých líček barva kupovaná.

Nemajú tatýček za toléj sedmyček,
co by kupovali barvu do mých líčiek.

Nemajú mamyčka zo toléj tolarů,
co by kupovali do mých líčiek barvu.

96.

Mírně.

Z Velké.

Ej v tom Ve - li-ckém mlý - ně ej v tom Ve - li-ckém mlýně

dy-cky je-dno stěj-ně ej dy-cky je-dno stěj - ně.

Ej v tom Velickém mlýně
dycky jednostějně,
ej švarné dívča mají,
robit mu nedajú.

Ej enom husi pase
pěkně nastroja se:
haj, haj, haj, husičky,
nekalte vodičky,
pojede tu šohaj
obrodit koničky.

97.

Z Čejkovic.

Ja Ka-čen-ko ry-chtá-řo-va, ne-po-ví-dej vše-cko do-ma

co ti mi-lej po - ví, co za te - bú cho-dí.

Ja Kačenka rychtářova,
nepovídej všecko doma,
co ti milej poví,
co za tebou chodí.

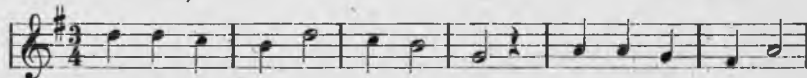
Šak ona nepoväděla,
ledva jak domu doběhla:
Má maměnko milá,
co šohaj povídá!

Že mně koupí podvazadla,
pod rukávce pod oba dva,
že to nemá žádná
v Čejkovících panna.

98.

Živě. Suš. 539, I, 13.

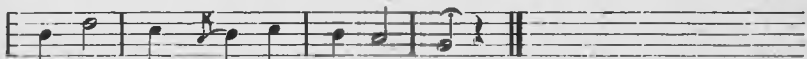
Ze Suchova.

Pri-jdi šo - haj - ko, pri-jdi k nám, u - vi - díš co já

dě - lá - vám. Já sko-ro stávám, kra-vičkám dávám, pra-sát-ka

pě-kně na - pá-jám, na - pá - jám.

Prijdi, šohajko, přijdi k nám,
uvidíš, co já dělávám.
Já skoro stávám,
kravičkám dávám,
prasátka pěkně napájám, napájám.

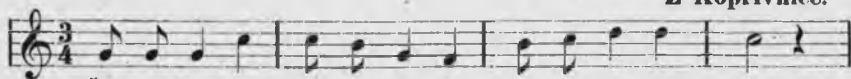
Já sem k ní přišel na zvědy,
ona si leží v posteli,
krávy ručaly,
svině bručaly,
ona si leží v posteli, v posteli, v posteli.

Kerého's čerta dělala,
dyž's ty kravičkám nedała
trávy zeleněj,
vody studeněj
ze studénečky srúbeněj, srúbeněj, srúbeněj.

3. Milý.

99.

Z Kopřivnice.

Šla dě - ve - čka do ha - je - čka do ze - le - ne - ho,

po - tka - la tam ma - le - re - čka čer - no - o - ke - ho.

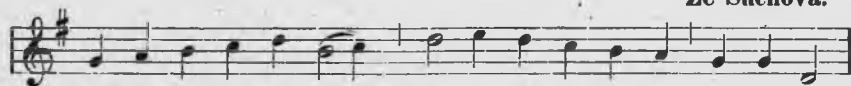
Šla děvčečka do haječka
do zeleného,
potkala tam malerečka
černookeho.

Malerečku černooky
pěkně tě prosím,
vymaluj mi obrazeček
co v srdci nosím.

Nemaluj mi, malerečku,
svateho Jana,
vymaluj mi, malerečku,
meho galana.

100.

Ze Suchova.

Dyž sem já Bo - že můj od svéj ma - mi - čky šla a - ni má

se - stri - čka ven za mnú ne - vy - šla.

1. Dyž sem já, Bože můj,
od svéj mamičky šla,
ani má sestrička
vén za mnú nevyšla.

2. Daleko, široko
to vtáča letělo,
co to včera večer
podla mňa sedělo.

Ani má sestrička,
ani můj bratříček,
lež ňa vyprovázal
švarný šohajíček.

Podla mňa, podla mňa,
podla bočka mého,
podla bočka mého,
líčka červeného.

4. Zahrádka, kvítí, jablko.

101.

(Husácká).*

Zdlouhavě.

Z Velké.

Po-žčaj-te nám se-ke-ren - ky nu-že nu-že nuž, po-žčaj-te nám

Mírně.

se - ke - ren - ky haj du - dy na du - dy dúž.

Požčajte nám sekerenky,
 nuže, nuže, nuž,
 požčajte nám sekerenky,
 haj dudy, na dudy dúž.

Nač vám bude sekerenka?
 Budem sekat prúteníčko.
 Nač vám bude prúteníčko?
 Budem plésti zahrádečku.
 Nač vám bude zahrádečka?
 Budem seti kvíteníčko.
 Nač vám bude kvíteníčko?
 Mládenečkom na pérečko.

102. a)

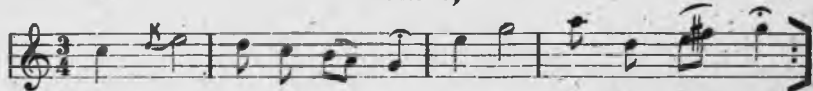
(Při pobabě.)

Z Trojanovic.

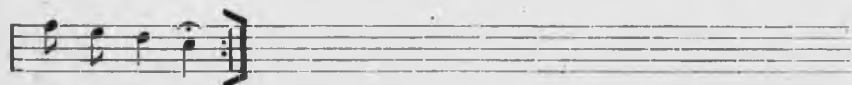
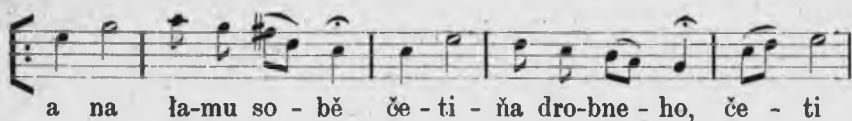

Ja půj-du do ha - ja, ha - ja ze - le - ne - ho.

102. b)

Ja pu - jdu do ha - ja, ha - ja ze - le - ne - ho

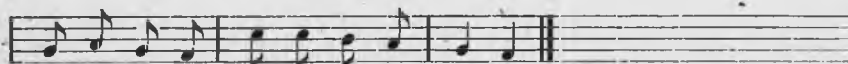
Ja pujdu do haja,
haja zeleneho,
a naľamu sobě
četiňa drobneho.

A uviju sobě
zahraďečku z něho
a naseju do ni
kukola drobneho.

Zučil se mi šohaj,
zučil se do něho,
ja něch se mi zučil,
bylo to pro něho.
Heló, heló, heló!
heló, heló, heló!

103.

Z Velké.

Čí je to zahrádka
níže brány dolní?
Bylo by ně, bylo
procházet sa po ní.

Je tam pěkné kvítí,
květem rozkvěťává,
dyž ho moja milá
sama okopává.

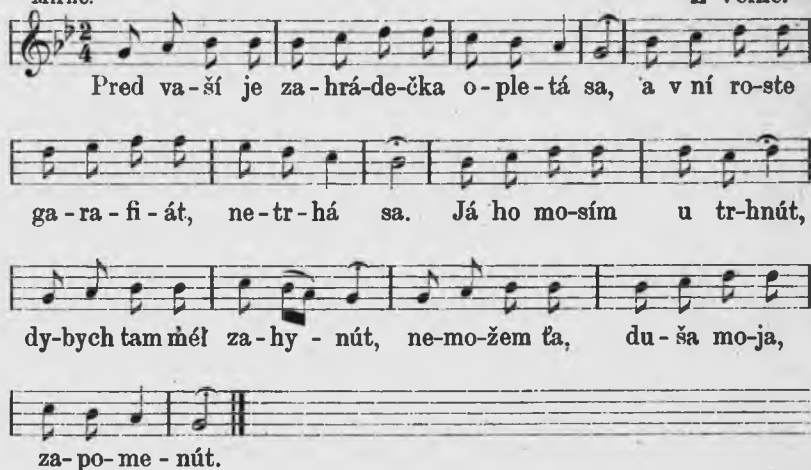
Je tam pěkné kvítí,
růža, garafia,
červené hřebíčky.
koľem rozmarýna.

Půjdu za ňú, půjdu,
budu jí pomáhat,
sednem na stoličku,
budem sa zhovárat.

104. a)

Mírně.

Z Velké.

Pred va-ší je za-hrá-de-čka o-ple-tá sa, a v ní ro-ste
ga-ra-fi-át, ne-tr-há sa. Já ho mo-sím u tr-hnút,
dy-bych tam měl za-hy-nút, ne-mo-žem ťa, du-ša mo-ja,
za-po-me-nút.

104. b)

Živě.

Z Velké.

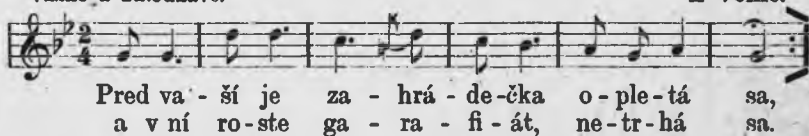

Pred va-ší je za-hrá-de-čku o-ple-tá sa,
a v ní ro-ste ga-ra-fi-át, ne-tr-há sa. Já ho mo-sím
u tr-hnút, dy-bych tam měl za-hy-nút, ne-mo-žem ťa,
du-ša mo-ja, za-po-me-nút.

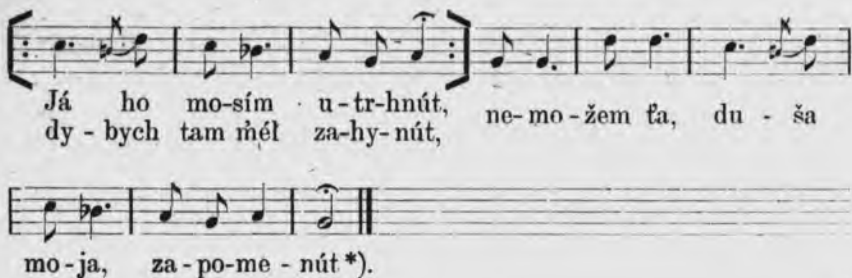
104. c)

Vážně a zdlouhavě.

Z Velké.

Pred va-ší je za-hrá-de-čka o-ple-tá sa,
a v ní ro-ste ga-ra-fi-át, ne-tr-há sa.

Já ho mo-sím u-tr-hnút, ne-mo-žem ťa, du - ša
dy - bych tam měl za-hy-nút,
mo - ja, za - po-me - nút *).

Pred vaší je zahrádečka,
opletá sa,**)
a v ní roste garafiát,
netrhá sa.

Já ho mosím utrhnút,
dybych tam měl zahynút;
nemožem ťa, duša moja.
zapomenút.

105.

Živě.

Z Velké.

Ej ho-ra ho-ra há-jí - ček ej ho-ra ho-ra
há - jí - ček po-re-zál sem sa v ma-lí - ček po-re-zál
sem sa v ma-lí - ček.

Ej hora, hora, hájíček,
porezál sem sa v malíček.

Ej hora, hora, černý les,
do mé srdenko vidět dnes?

Porezál sem sa, bolí ňa,
prijde má milá, zhójí ňa.

Já sem ho viděl, nepovím,
žalo v zahrádce rozmarýn.

Ej žalo, žalo, nažalo,
do šátečka si zvážalo,
ja do šátečka bílého,
a to pro svého milého.

*) Zpívá se také v tonině ionické.

**) Var. zamyká sa.

106.

Vesele.

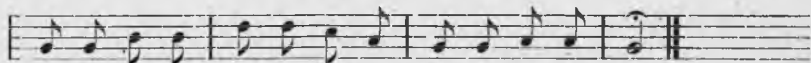
Z H. Vrbky.

Před na-ším je za-hrá-de-čka tr-ním ple-te - ná,
a v ní ro-ste roz-ma-rý-nek bí-lý vr-šek - má

ro-ste ro-ste roz-ma-rýn, a já o něm do-bre vím,

a dyž ty ňa ne-mi-lu-ješ, já ti vy-po-vím.

Před naší je zahrádečka
trnám pletená,
a v ní roste rozmarýnek,
bílý vršek má;
roste, roste rozmarýn,
a já o něm dobře vím,
a dyž ty ňa nemiluješ,
já ti vypovím.

107.

Z Petrova.

To Pe-trov-ské pě-kné po-le to je, Bo-že, po-le-

čko. Na-se-la sem rozmarýnku, a ze-šlo mně žitečko.

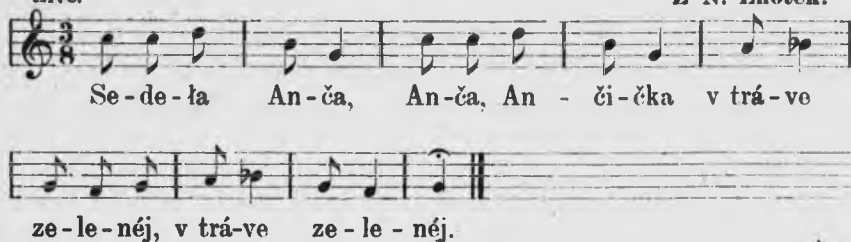
To Petrovské pěkné pole,
to je, Bože, polečko;
naseła sem rozmarýnku,
a zešlo mně žitečko.

A co je to za žitečko,
dyž ho větr vyklátí,
už sa moje potěšení
z vojny domu nevrátí.

108. a)

Živě.

Z N. Lhotek.

Seděla Anča, Anča, Ančička
v trávě zeleněj,
ručenky myje, perenko vyje
z růže červeněj.

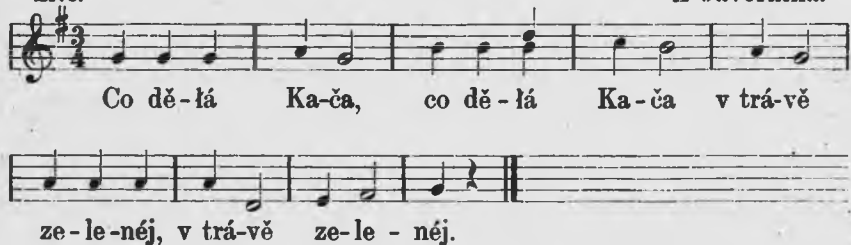
Ked ho uvyje, ked ho uvyje
kemu že ho dá?
Temu šohajku, temu šohajku
co k něj chodyévá.

108. b)

(Sedlácká.)

Živě.

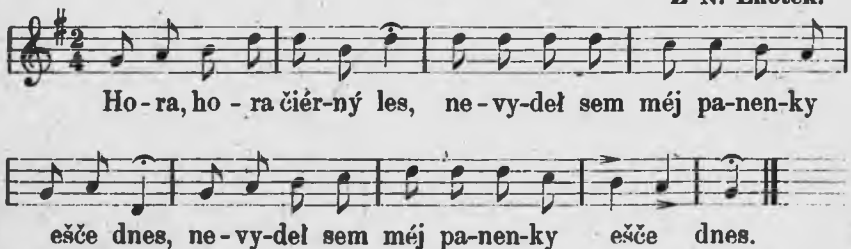
Z Javorníka.

Co dělá Kača v trávě zeleněj?
Věje péřečko z růže červeněj.
Jak ho uvěje, kemu že ho dá?
tebě, šuhajko, že Ťa ráda má.

109. a)

Z N. Lhotek.

Hora, hora, čierný les,
nevydeľ sem méj panenky ešte dnes.

Kdo ste videl, povedzte,
mé srdenko zarmúčené potešte.

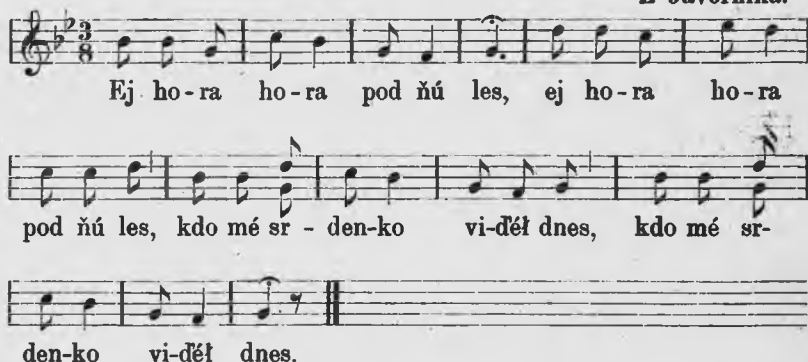
Já sem vydeľ, nepovím,
ona pleje v zahrádečke rozmarýn.

Utrhla tam dve rúže
a dala jich galánovi do ľože.

A on bude libe spat,
on ty dojde zitra ráno dekovat.

109. b)

Z Javorníka.

Ej ho-ra ho-ra pod ňú les, ej ho-ra ho-ra
pod ňú les, kdo mé sr - den-ko vi-ďeť dnes, kdo mé sr-
den-ko vi-ďeť dnes.

Ej hora, hora, pod ňú les,
kdo mé srdenko viďeť dnes.

Já sem ho viďeť, nepovím,
žala v zahradě rozmarýn.

Ej žala, žala, našala,
ej do šátečka zväžala.

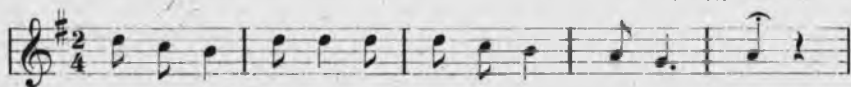
Ej do šátečka bílého
a to pro svého milého.

Ej tu máš Jane Janíčku,
ej z rozmarýnu voničku.

110.

Z N. Lhotek.

Na Fra-šta-ckém mo-ste fi - a - len - ka ro - ste,

kdo jěj ne - po-lié-vá, te-mu ne - po-ro - ste.

Na Fraštáckém moste
Fijalenka roste;
kdo jěj nepoliévá,
temu neporoste.

Veru já tam puojdem,
poliévát ju budem,
až sa rozzelená,
vydávát sa budem.

111.

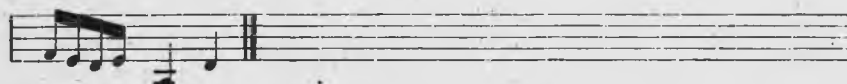
Z Čejkovic.

Se-la fi - a - le-čku na zá-ho-ne-čku, zešla jí tam je-dna.

Při-šli na ňu vrabci,
my-ná-řo-vi chlapci, ze-zo-ba-li ju vy-tr-ha-li ju

při měsíčku v noci.

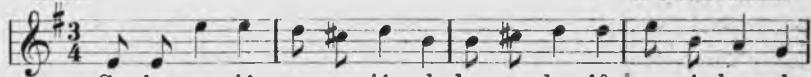
Sela fijalečku
na záhonečku,
zešla jí tam jedna.

Přišli na ňu vrabci,
mynářovi chlapci,
zezobali ju,
pošlapali ju
při měsíčku v noci.

112.

Hbitě.

Z Nechvalina.

Se-la sem já ma-ry-já-nek ho-re do-lů na zá-ho-nek,

se-la sem ho z kapce pro Nechvalské chlapce.

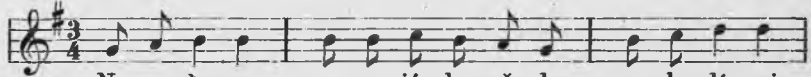
Sela sem já maryjánek
hore dolů na záhonek,
sela sem ho z kapce
pro Nechvalské chlapce.

Jak se chlapci dozvěděli,
hned na marjánek běželi,
natrhali ho moc,
že byla světlá noc.

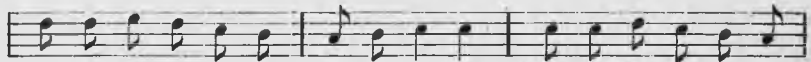
113.

Zdlouhavě

Z Velké.

Na-se-la sem ma-ry-ján-ku vša-dy, ne-cho-dí-vaj

můj šo-haj-ku ta-dy, ke-ré pě-kné kví-te-čko u-tr-hneš,

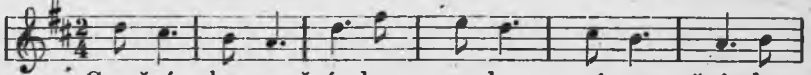
po-tom si mňa ne-vez-meš.

Nasela sem maryjánku všady,
nechodívaj, můj šohajku, tady,
keré pěkné kvítečko utrhneš,
potom si mňa nevezmeš.

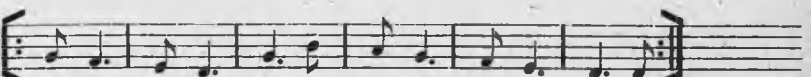
114.

Živě.

Z N. Lhotek.

Gru-špán-ku gru-špán-ku, ze-le - ný gru - špán-ku,

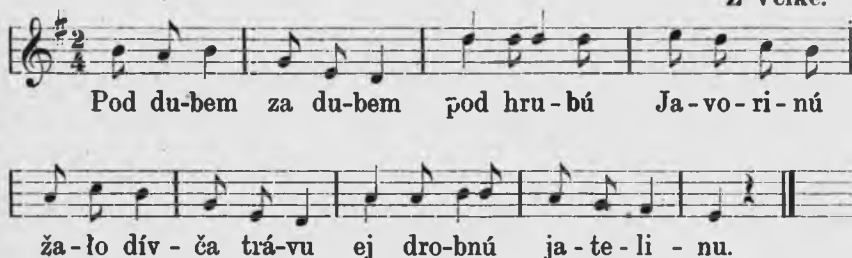
ne-bu - du ta no-sit enom do fa - šan-ku.

Grušpánku, grušpánku,
zelený grušpánku,
nebudu ta nosit
enom do fašanku.

Fašanek sa krátky,
vec sa nenavráty,
kdo sa neožéný,
bude banovatý.

115.

Z Velké.

Pod dubem, za dubem,
pod hrubú Javorinú
žalo dívka trávu
ej drobnú jatelinu.

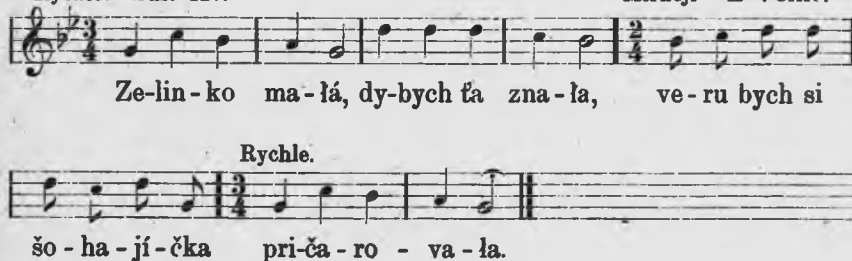
Není jatelina,
lež je to zelina,
budeš pamatovat,
Frašacká dolina.

Frašacká dolina
je samý hřebíček,
dože ju vysadíť?
Švarný šohajíček.

116.

Rychle. Suš. 417.

Mírněji Z Velké.

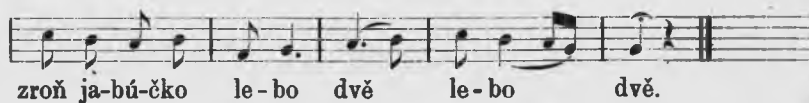
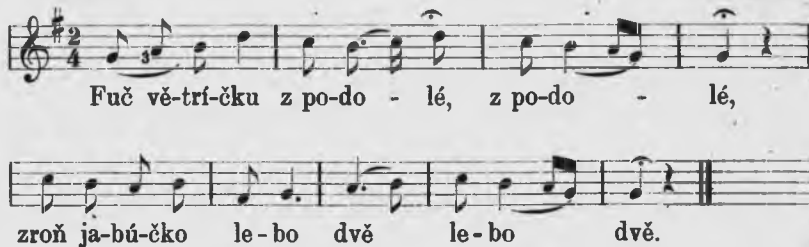
Zelinko maľá,
dybych ťa znala,
veru. bych si šohajíčka
pričarovala.

Ne tak hodného
jako švarného,
co by hľeďel z okénečka
susedového.

117.

Zdlouhavě.

Z Velké.

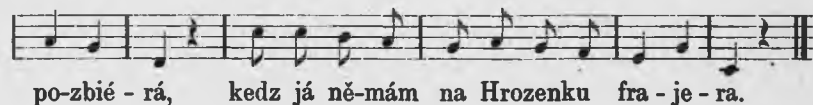
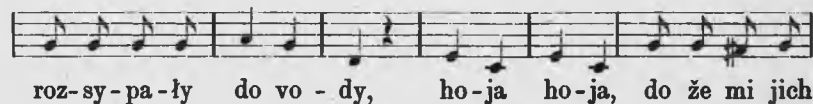
Fuč, větríčku, z podolé,
zroň jabůčko lebo dvě.

Neráňaj ně zelené,
ale pěkné červené.

V zeleném je červíček,
a v červeném Janíček.

118.

Ze St. Hrozenkova.

Mała som já ve fertúšku jahody,
ale sa mi rozsypaly do vody.
Hoja, hoja, dože mi jich pozbiérá,
keďz já němám na Hrozenku frajera.

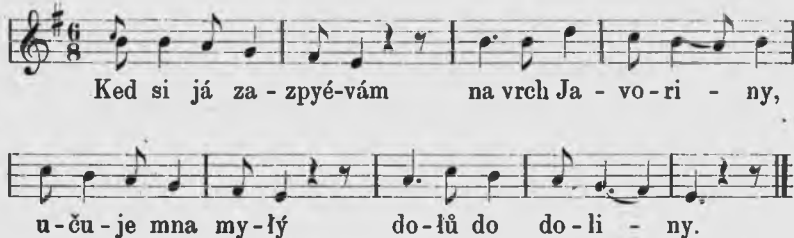
Tebe dobre, duša moja, a mně zle,
tebe lícká červenajú a mně ně;
tebe lícká červenajú, Hanička,
mně sa brúsi ocelová šablička.

119.

Živě.

5. Věrnost.

Z N. Lhotek.

1. Ked si já zazpyévám
na vrch Javoriny,
učuje mna mylý
dolů do doliny.

Počujem, počujem,
ale nevým kerú?
Počujte, mamyčko
rychtárovu céru.

Ešče si zazpyévám
za huménkem stoja,
učuje mna mylý
vrané kone stroja.

Rychtárova céra
je velice pekná,
snad sa narodyla,
dyž fyaľka kvetla.

Učuje, učuje,
ale na nepozná:
Moja galánečka
takéj noty nemá.

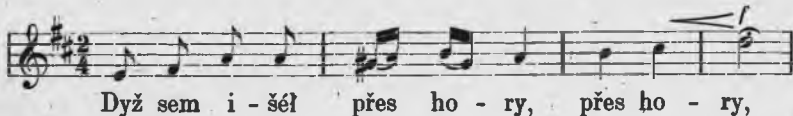
2. Ked sem išel od vás,
žalostne sem plakaľ,
žech*) na ta dyévenko
sedom rokuov čakaľ.

Učuje, učuje
stoja v okénečku:
Počujte, mamyčko,
moju galánečku.

Keby boľo sedom,
to by boľo máľo,
ale od malička
veru je to dávno.

120.

Z Prušánek.

*) žech = že jsem.

Dyž sem išel přes hory, přes hory,
přes ten háj zelený,
nadešel sem oříšek,
oříšek léskový.

A to nebyl oříšek, oříšek,
než to bylo jádro,*)
a co sem sa nachodil,
a to všecko darmo.

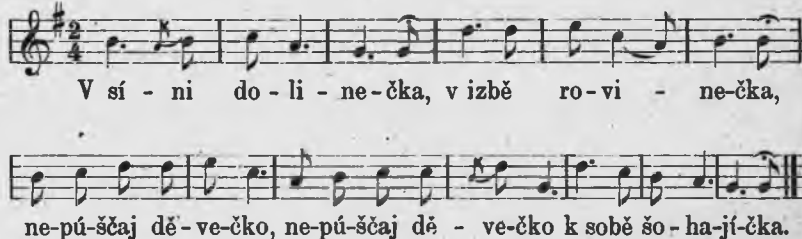
A co sem sa nachodil, nachodil,
za tebu cérečko,
a ešče's mi nedała
po vůli pérečko.

Aj nedała, nedała, nedała,
ale ti možu dat,
može sa ti, synečku,
po tvójěj vůli stat.

121.

Mírně.

Z Velké.

*) T. j. nebyl to ořech prázdný, neštěstí zvěstující, nýbrž plný, šťastný.

V síni dolinečka,
v izbě rovinečka:
Nepúščaj. děvečko,
k sobě šohajščka!

Jak mu otevřela,
on ju pěkně objál,
za její dobrotu
pěkně poděkovál.

Jak já ho nepustím,
on mňa pěkně prosí:
Otevři, milenko,
povíme si cosi!

Děkujem ti, milá,
za tvoju dobrotu,
že's ně otvírala
ve štvrtek, v sobotu.

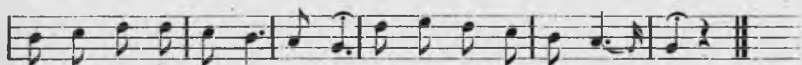
122.

Zdlouhavě.

Z Hr. Vrbky.

To Ve-li-cké či-ré po-le, to je Bo-že po-lí - čko

ešče já tam jednu půj-dem po-tě-šit své sr-de - čko.

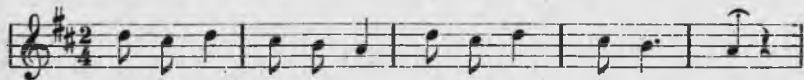
To Velické čiré pole,
to je, Bože, poličko;
ešče já tam jednu půjdem
potěšit své srdčko.

Trikrát sem sa zarákala
ze šohajkem hovorit,
a dyž přišel pod okénko,
išla sem mu otvorit.

123.

Živé. Suš. 325.

Z N. Lhotek.

Pr-ša-lo by-lo tma ze-zu-len - ka zmo - kľa,

ne-mo-hľa do-le-tet k méj mi-lěj do o - kna.

Pršalo, bylo tma,
zezulenka zmokla,
nemohla doletet
k méj myléj do okna.

Nemohla doletet,
zkázaný vyrídyt,
zkázal ta, Kačenko,
Janýček pozdravýt.

A já mu zkazujem,
že sa já nehnevám,
nech k nám večer príjde,
že já ho ráda mám.

124.

Pomalu.

Z Kuželového.

Okoľo Hradišča
teče voda čistá,
nemožem sa rozejít,
má galánko jistá.

A už sa rozešly
voděnka z rybičkú,
skoro-li sa rozejde
šohajek z dēvečkú.

Okoľo Hovorán
chodníček jako dlaň,
a dože ho ušlapáť?
Šohajek chodá k nám.

125.

Zvolna.

Ze Stražovic.

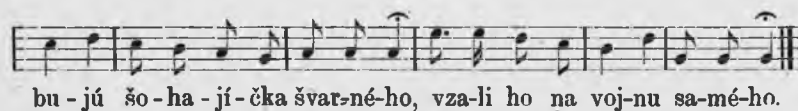
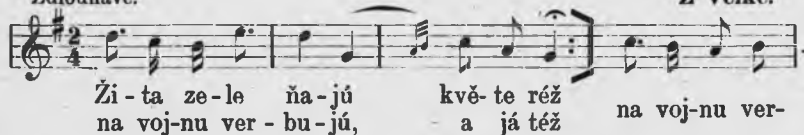
Dyž sem slúžil na téj fáře,
klekával sem u oltáře,
dycky sem se pobožně modlívál,
aby mně Pambíček štěstí ůál.

Pane farář, já vás prosím,
já to děvče dostat musím,
a já to děvčátko už musím mět,
dyby mně zbraňoval celý svět.

126.

Zdlouhavě.

Z Velké.

Žita zeleňají, květe réž,
na vojnu verbujú, a já též;
na vojnu verbujú šohajíčka švarného,
vzali ho na vojnu samého.

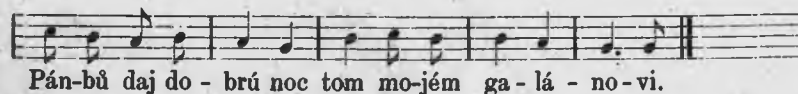
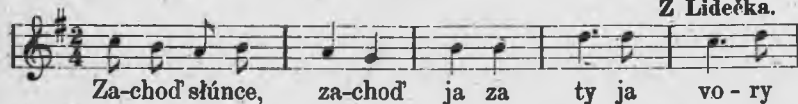
Hojže, dívča, hojže, pěkná si,
chodijú za tebu juhási,
chodijú za tebu aj ti mladí zemani,
hojže, dívča, hojže, poď s nami.

Já s vami nepůjdem, nemožem,
láli by ně máti i z otcemí,
láli by ně máti aj mladší sestrička,
že sem opustiła synečka.

5. Přání, touha, vzpomínka.

127.

Z Lidečka.

Zachod', slunce, zachod'
ja za ty javory,
Pámbů daj dobrou noc
tom můjmu galánovi.

Zachod', slunce, zachod'
za široký kámen:
kup mně, milý, šatku
ja červenou jak plamen.

Červenou jak plamen
a po kraji bílou,
abych já věděla,
že su tvojou milou.

128.

Z Kopřivnice

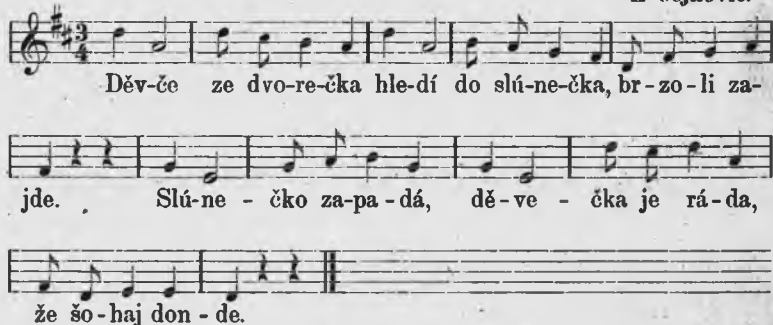

No-cko tĕm-na, no-cko tma-va! Dy-by si ty ročkem by-
la, to bych se ja ze svým milým na-by-la,
slo-ve-čko s ním pro-mlu-vi-la.

Nocko tĕmna, nocko tmava!
Dybysi ty ročkem byla,
to bych se ja se svým milým nabyla,
slovečko s ním promluvíla.

129.

Z Čejkovic.

Děv-če ze dvo-re-čka hle-dí do slú-ne-čka, br-zo-li za-
jde. Slú-ne-čko za-pa-dá, dě-ve-čka je rá-da,
že šo-haj don-de.

Děvče ze dvorečka
hledí do slůnečka,
skoro-li zande?
Slůnečko zapadá,
devečka je ráda,
že šohaj donde.

130.

(Skočná.)

Ze Želetic.

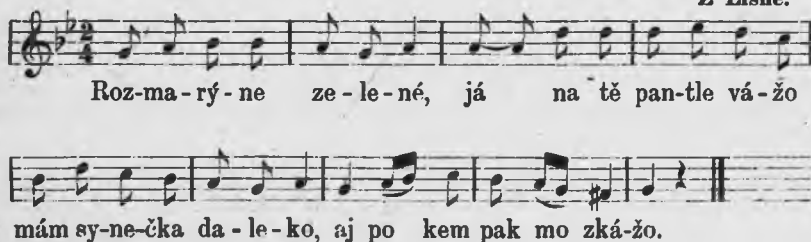

Děv - če ze dvo-re - čka če - cá na šo - haj -
ka sko-ro - li za - ťu - - cá, slú-ne - čko za-cho-dí
šo-haj ne-pri - cho-dí och já zar-mú-ce - ná.

Děvče ze dvorečka
čeká na šohajka,
skoroli zatuká:
Slunečko zachodí,
šohaj nepřichodí,
och já zarmúcená.

131.

Z Lišně.

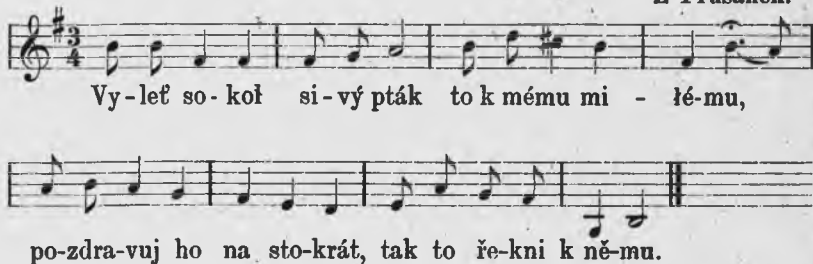
Roz-ma - rý - ne ze - le - né, já na tě pan-tle vá - žo
mám sy-ne-čka da - le - ko, aj po kem pak mo zká-žo.

Rozmaryne zelené,
já na tě pantle vážo,
mám synečka daleko,
aj po kem pak mo zkážo?

Zkážo já mo, aj zkážo,
aj po malým poslíčko,
a von ke mně přijede
aj na vraným koníčko.

132. a)

Z Prušánek.

Vy-leť so-koľ si-vý pták to k mému mi - lé-mu,
po-zdra-vuj ho na sto-krát, tak to ře-kni k ně-mu.

132. b)

Z Lanžota.

Leť so-ko-le si-vý vták k mo-jé - mu mi - lé-mu
a vzkaž mu tam dobrý den, a vzkaž mu tam do-brý deň,
jaj že já ho mi-lu-ju.

Vyleť sokoľ, sivý pták,
to k mému milému,
pozdravuj ho na stokrát,
takto řekni jemu:

Že ho věrně miluju,
ve svém srdci nosím,
aby večer došel k nám,
že ho pěkně prosím.

133. a)

Suš. 579.

Z Lidečka.

Dy-bych by - la ptá-čkem ma-lú kře-pe-li - čkú

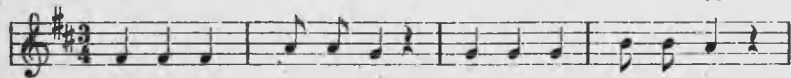

já bych sa zná-ša-la mi-lém nad svět-ni - čkú.

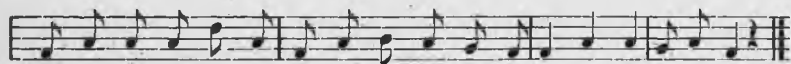
133. b)

Zvolna.

Z Bohuslavic u Kyjova.

Dy-bych by - la vtáčkem, tým ma-lým so-ko-lem

za-to-či-la bych se, za-to-či-la bych se nad mi-lé-ho dvorem.

Dybych byla vtáčkem,
tým malým sokolem,
zatočila bych se
nad milého dvorem.

Nad milého dvorem,
nad jeho maštalú,
podívala bych se,
co chlapei dělají?

Jeden koně češe,
druhý vodu nese,
třetí za stoličkem,
pod svým klobúčkem
písaničko píše.

Komuže, můj milý,
písaničko píšeš?
Tobě moja milá,
že už moja budeš.

134.

Zdlouhavě. Suš. 333, I, 5.

Ze Suchova.

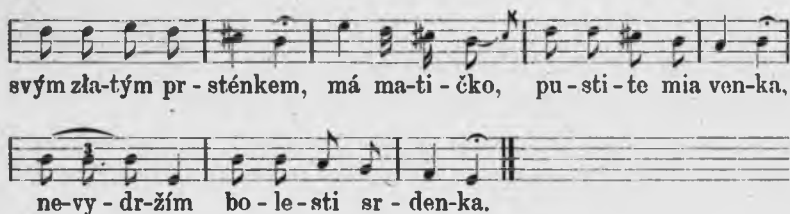
So-bo-těn-ka s ne-dě-lú mo-že pro mňa ne-byť,

a já ne-mám mi-lé-ho, ne-má ňa do bu-diť.

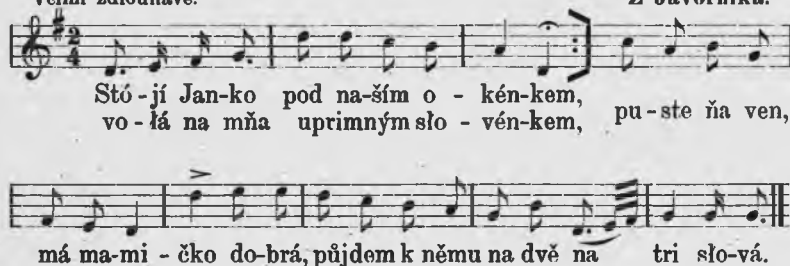

136. b)

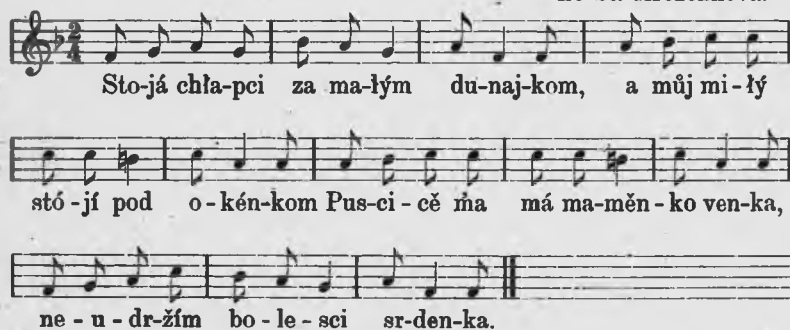
Velmi zdoluhavě.

Z Javorníka.

136. c)

Ze St. Hrozenkova.

Stójí Janko pod naším okénkem,
volá na mňa uprimným slovenkem:
Puste ňa ven, má mamičko dobrá,
půjdem k němu na dvě na tri slová.

Nechod' ty ven, má céro rozmiľá,
on je šelma velice podvodná;
dostane ťa, bude ťa bijávat,
nemá ťa kdo, má céro, bránívat.

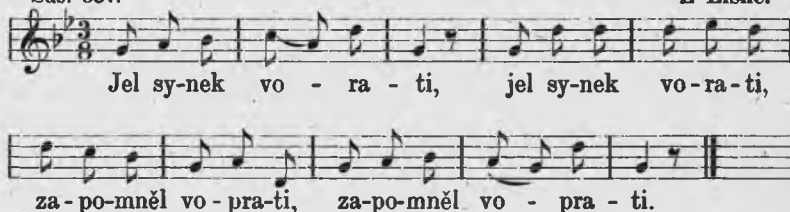
Ja šak aj vás tatíček bĳali,
a vy ste jich preca radi mali:
trpěli ste, aj já trpět budem,
bar co robte, preca zaňho pųjdem.

Má matiěko, prosím vás pro Boha,
už sem mu aj pěreěko uvila,
jak mu svěděí za jeho klobŭěkem,
jak mé líěko z jeho pravým líěkem.

137.

Suš. 537.

Z Lišně.

Jel synek vorati,
zapomněl voprati.

Já pro ni nepudo,
šak já tvá nebudo.

Di mně milá pro ni,
šak víš dobre vo ní.

Di mně, milá, přece,
mám koníěky v řece.

Visí tam na slópe,
na zlatým chomótě.

Až já je napojím,
já si ti namluvím.

138.

Zdlouhavě.

Z Hr. Vrbky.

Stála děvčina sama jediná,
jako z růže květ,
ej stála, stála aj zaplakala,
zmrzel sa jí svět.

A cože pláčeš, cože běduješ,
děvčino moja?
Jak neplakati, nebédovati,
nebudem tvoja.

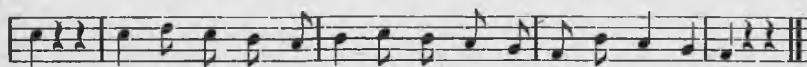
Ej budeš, budeš, děvčino moja,
rodičé dajú,
ty kveteš růžú, a já malinú,
dá miľý Pámbů.

139.

Z Karlovic.

Vy - šla dív - či - na z pan - ské - ho mlý - na   vy - šla ja - ko

květ,   vy - šla na po - le a za - pla - ka - la na ten ce - lý svět.

Vyšla dívčina z panského mlýna,
vyšla jako květ;
vyšla na pole a zaplakala,
na ten celý svět.

Ach co's tak smutná a neveselá,
dívčino milá?
Jak nemám plakat a si naříkat,
nebudu tvoja.

140.

Zdlouhavě.

Z N. Lhotek.

Na tuchém Du - naj - ku, ka - če - ny sa pe - rú,   ej ve - zmy

Jur - ko flin - tu   ej,   za - byj vo - la - ke - rú.

Na tuchém Dunajku
kačeny sa perú,
ej vezmy, Jurko, flintu,
ej zabyj volakerú.

Tvoje bude maso,
a mé bude perí,
ej abyzme vedeli,
ej hde budeme kery.

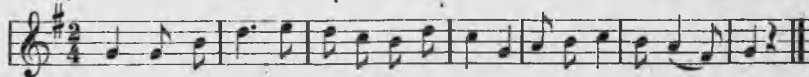
Ja ty za horama,
a já z druhéj strany,
ej srdenko zväzané
ej dvoma retazamy.

Srdenko zväzané,
retaz sa my rozvaž,
ej odpýš mne, má mylá;
ej alebo mne odkáž.

141.

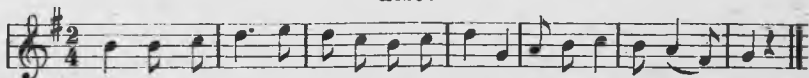
Živě.

Z N. Lhotek.

Ej kde si bo - la Andulenko Anna, Andulenko An - na

nebo.

Ej kde si bo - la Andulenko Annu, Andulenko An - na.

Ej kde si bo la Andulenko Anna,
Andulenko Anna,
ked ta nebo lo včera večer doma,
včera večer doma.

Pás la sem já na doline pávy,
kde nebo lo sedom roku ov trávy.
Ej na ten osmý jatelinka zrost la,
tam sem já pávenky napás la.

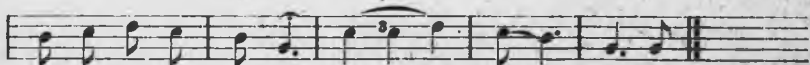
142.

Mírně.

Ze Suchova.

Hr - de - len - ko mo - je ej ja - ko ta hr - ká v - ka

ne - mo - že do - vo - lať svéj vů - li šo - haj - ka.

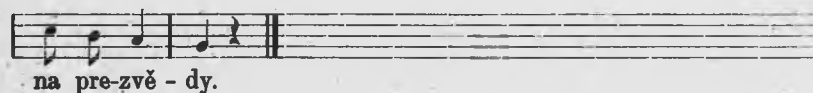
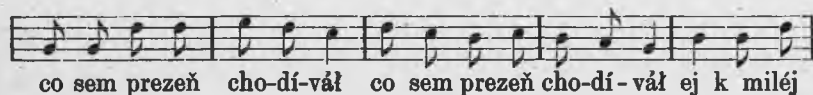
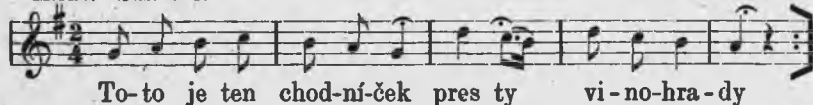
Hrdelenko moje ej jako ta hrkávka,
nemože dovoľať svoj vŭli šohajka.

Prvej dovoľało, ej co len zazpívało,
a včilěj nemože, co by zaplakało.

143.

Mírně. Suš. 796.

Ze Suchova.

Toto je ten chodníček
pres ty vinohrady,
co sem prezeň chodíval
ej k milěj na prezvědy.

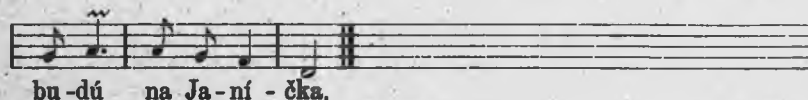
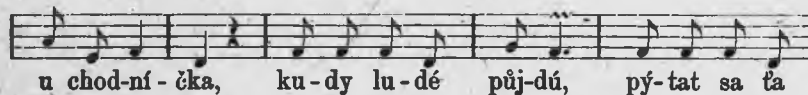
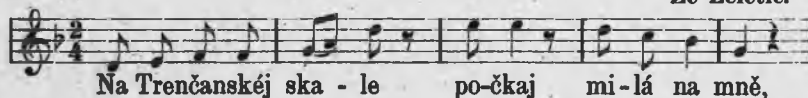
Toto je ten prstének
od mého milého,
a já mu navrátím,
až půjdem za iného.

Toto je ten šáteček,
co mně milá dała,
a já jěj ho navrátím,
ej aby neplakała.

Ja za iného půjdem,
teba líbit budem,
ale na ťa, duša má,
jak živa nezabudem.

144.

Ze Želetic.

Na Trenčanskej skale
počkaj, milá, na mně
u chodníčka,
kudy ľudé pújdú,
pýtat sa ťa budú
na Janička.

Tri leta už sedí,
žádného nevidí
tuto jíti,
ach já zarmúcená,
v světě opuštěná,
co robiti!

Měla sem milého,
holúbka sivého,
letěl k moři:
Můj milý holúbku,
nerob mi zármutku,
leťme spolu.

145.

Rychle.

Z Velké.

Nad Ja-vor - ní-čkem zpí-vá hrd - li-čka, nad Ja-vor-

ní-čkem zpí-vá hrd - li-čka, kr-mí Ja - no-šek, kr-mí ko-

ní-čka, kr-mí Ja - no-šek, kr-mí ko - ní-čka.

Nad Javorníčkem
zpívá hrdlička,
krmí Janošek,
krmí koníčka.

Já sem plakala,
co sem věděla,
teba, šohajku,
nebylo doma.

Cože mu dává?
Seno a oves:
Pověz ně, milá,
co's plakala dnes.

Já sem plakala
svých černých očí,
že sem nespala
po devět nocí.

Ešče bych chtěla
po devět nespát,
dybych ťa mohla,
Janošku, dostat.

146.

Mírně.

Z Velké.

Šohajku duša má,
červená ratolešť,
pro tvé černé očka
nemožu sa najest.

Šohajku duša má,
leluja voňavá,
dyž ťa deň nevidím
šecka su bolavá.

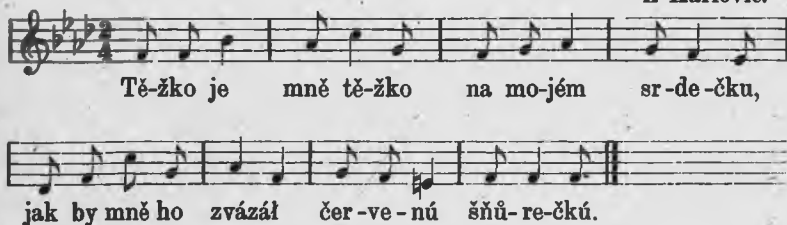
Nemožu sa najest,
ani vody napit,
šohajku duša ma;
nenech sa ně trápit.

Neviděla sem ťa,
enom sem ťa čula,
potěšila sem sa
jak bych s tebou byla.

Neviděla sem ťa,
jak v pondělí ráno,
šak je to, šohajku,
prevelice dávno.

147.

Z Karlovic.

Těžko je mně, těžko
na mém srděčku,
jak by mně ho z-vázal
červenú šňůrečku.

Červená šňůrečka,
ona je teňučká,
ona sa vřezala
do mého srděčka.

148.

Z Kopřivnice.

Tě-žko je mi, těžko na mo - jim sr - de-čku,

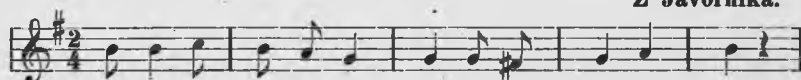
jak by mi ho zva-zał hed-bav - nu šňu - re-čku.

Těžko je mi, těžko
na mojim srdečku,
jak by mi ho zvažal
hedbavnu šňurečku.

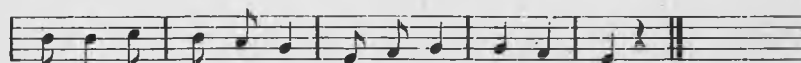
Hedbavnu šňurečku,
tu rozvažat možu,
na tebe, synečku,
zapomeřt němožu.

149.

Z Javorníka.

Ne-bu-dem ve-se-lá, le-da bych mo-se - lá,

le-da by ňa mo-ja hľa-va ne - bo - le - lá.

Nebudem veselá,
leda bych moseľa,
leda by ňa moja
hľava neboleľa.

Nebudem veselá
ani do dnes týďňa,
pokel ně nepríde
cedulenka z Víďňa.

Cedulenka z Víďňa,
šohajek do dverí,
pokel mně nepoví:
Staň hore, otevri!

150.

Mirně.

Z Velké.

Hľa-vi-čka ňa bo - lí
a-ni ne - chce pre - stat

ja snad ně mo-sí - te

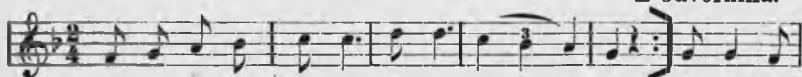
pro fel-ča - ra po - słať.

Hľavička ňa bolí,
ani nechce prestať,
ja snad ně mosíte
pro felčara poslať.

Ja není felčara
v Trenčanské stolici,
co by ně zahójiť
ranu na mém srdci.

151.

Z Javorníka.

Hlu-bo-ký já - re-čku, ne-mo-žem ťa ob-jet, na te-ďa,

šo-haj-ku, na te-ba šo-haj-ku, ne-mo-žem za-po-měť.

Hluboký járečku,
nemožem ťa objet,
na teňa, šohajku,
nemožem zapomět.

Už sem zapoměla
na růžu, růžičku,
na teňa nemožem,
švarný šohajčku.

Už sem zapoměla
na keho sem chtěla,
na teňa, šohajku,
leda bych mosela.

152.

Mírně.

Od Břeclavy.

Ked sem i - šel od svéj mi - téj býť mě - síček

vy - so - ko. O-na za mnú po-hlé - da - ěa jak su

od ní da - le - ko.

Ked sem išel od svéj milěj,
býl měsíček vysoko,
ona za mnú pohlédala,
jak su od ní daleko.

A ked sem býl na dvě míle,
ona za mnú volala,
vrať sa, šohaj, duša moja,
čím sem ťa rozhněvala?

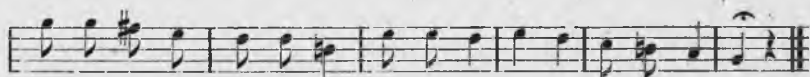
153.

Pomálu.

Z Lípova.

Ta mo - rav-ská brá - na pěk-ná ma - lo - va - ná,

stó - jí pod ňú pa-nen-ka, pa-nen-ka, še-cka u - pla - ka - ná.

Tá moravská brána,
pěkná, malovaná,
stojí pod ňú panenka
šecka uplakaná.

Co plačeš, naríkáš,
dyť mňa tu ešte máš,
teprú budeš pro mňa plakat
až mňa neuhlédáš.

154.

Velmi zdlonhavě.

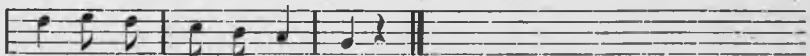
Z Velké.

Né-ni le - pší jak v ne-dě-lu dyž sa chla-pci spo-lem zej-dú,

kaž-dý má to svo-je po-tě - še - ní, a to mo-je

už le - ží v čer-něj ze - mi.

Neni lepší jak v nedělu,
Dyž sa chlapci spo-lem zej-dú,
každý má to svoje potěšení,
a to moje už leží v černěj zemi.

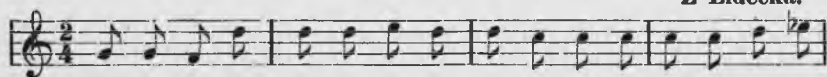
Nic bych nevinšoval sobě,
enom z milů ležat v hrobě,
nic mňa to netěší na tom světě,
už ně moja růžička nepokvěte.

Nepokvěte, neni vstavu,
smrť jí odebrala vláhu,
mládenci vršcecky olámali,
hrobaré korénky podkopali.

7. Žerty.

155.

Z Lidečka.

Měl sem si řa mi-lá vzí-ti, ne-da-li mně o-tec ma-ti,

že to né-ni a-ni mo-žná, že ty né-jsi ke mně rovná.

Měl sem si řa milá vzíti,
nedali mně otec mati,
že to není ani možná,
že ty nějsi ke mně rovná.

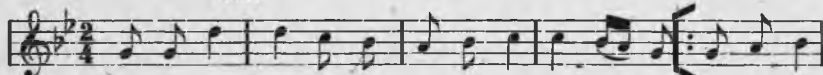
Puť si pérko po téj vodě,
půjde-ji ti po slobodě,
jak ti pérko bude splývat,
budeš v našem domku bývat.

A ona sa domyslela,
pérko zlatem napuřila:
Do dna, mé pérenko, do dna,
ešče su já dívka hodná.

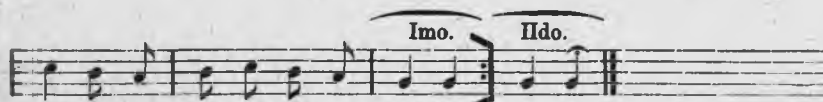
156.

Zdlouhavě. Suš. 693.

Ze Suchova.

O-lí-va o-lí-va lí-stek o-lí-vo-vý poď za mňa

má mi-lá bu-ďem na řa do-břý, dobrý.

Olíva, olíva,
lístek olívový,
poď za mňa, má milá,
budem na ťa dobrý.

Nebudem, šohajku,
nebudem tvá žena,
až sa v našej peci
drevo rozzeleňá.

Doradil sa šohaj
rozumu takého:
naházal do peci
dreva zeleného.

Nebudem, šohajku,
nebudem tvá žena.
až na našej veži
kohútek zazpíva,

Doradil sa šohaj
rozumu takého,
vynesel na vežu
kohúta živého.

Ešče já, šohajku,
nebudem tvá žena,
až budeš putovať
do Jeruzaléma.

Jeruzalémský kněz,
ten ťa vyzpovída,
ale ti, duša má,
rozhrešná nedá.

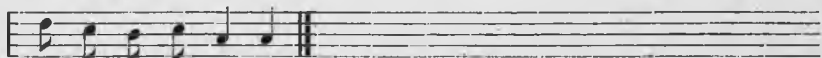
Dyž nedá, tož nedá,
nebudem sa prosiť,
sedňa na konička
budem paľoš nosiť.

157.

Z Březové.

Keď si ty ta - ký krajčír sveta u - če - né - ho, ty mi mo - síš šaty šíť

z kvetu ma - ko - vé - ho.

Keď si ty taký krajčír
sveta učeneného,
ty mi mosíš šaty šíť
z kvetu makového.

Já ti budem šaty šíť
z kvetu makového,
ty mi mosíš niti prást
z děšča májového.

Já ti budem niti prást
z děšča májového,
ty mi mosíš boty šíť
z komára mladého.

Já ti budem boty šíť
z komára mladého,
ty mi mosíš dratvy prást
z ovsa zeleného.

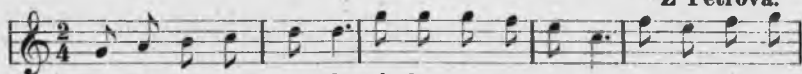
Ja ti budem dratvy prást
oves prebírāja,
ty mi mosíš postel stlať
na prostred' Dunaja.

Já ti budem postel stlať
na prostred' Dunaja,
ty mi mosíš do něj fť
suchýma nohama.

158.

Z Petrova.

Ach ma-mi-čko mam-ko, le-ká-vám sa v no-ci, pod na-še o-

kén-ko cho-dí - va - jú chlá-pei, dy-cky na mňa vo - la - jú

po-ko-ja mně ne-da - jú.

Ach mamičko, mamko,
lekávám sa v noci,
pod naše okénka
chodívajú chlápci,
dycky na mňa volajú,
pokoja mně nedajú.

Ach mamičko, mamko,
to nebude dobre,
já si vezmu synka
do svojého lože;
budem spolu léhávat,
nebudem sa lekávat.

Ach ceruško, cérko,
jak to uděláme?
Tú tvoju postelku
k mojej přiděláme;
budem spolu léhávat,
nebudem sa lekávat.

Ach ceruško, cérko,
ty si ešče mladá,
netřeba ti muža
za rok ani za dva;
potom bys mně umřela,
já bych céry neměla.

Ach mamičko moja,
přes cinter chodíte:
kolik vy tam kostí
mladých žen vidíte,
co ty mladé ženy mřú,
co sa skoro vydajú?

159.

Z Kuželového.

Má ma-mi-čko mi - lá mám sa vy-dá-va-ti, na - u - či-li sa k nám

chlápci chodí-va-ti na okénko ťu-ka - jú, po-ko-ja ně ne-da - jú.

Má mamičko milá,
mám sa vydávati,
naučili sa k nám
chlapci chodívati;
na okénko ťukajú,
pokoja ňe nedajú.

Má ceruško milá,
nevdávaj sa ešte,
šecí ľudé pravá,
že si mladá ešte,
že takové ženy mrú,
co sa mladé vdávajú.

Má mamičko milá,
na kerchov chodíte,
kolik tam kosteček
z mladých žen vidíte?
dyž takové ženy mrú,
co sa mladé vdávajú?

Já sa vám udělám,
tú divokú kaňú,
a já vám uletím
na uherskú stranu,
a já vaša nebudem,
já sa vydávat budem.

A my zase máme
takú velkú kušu,
ona nám vystrelí
z každéj kaně dušu:
a ty naša mosíš byt,
ty za něho nesmíš ít.

Já sa vám udělám
maľú vevérečku,
a já vám uteču
z duba na jedličku:
a já vaša nebudu,
já sa vydávat budu.

A my máme, máme
takú sekyřečku,
co nám ona utne
duba aj jedličku:
a ty naša mosíš byt,
ty za něho nesmíš ít.

Já sa vám udělám
tú maľú myšičkú,
a já vám uteču
každunkú dířečku:
a já vaša nebudu,
já sa vydávat budu.

A my máme, máme
takovú kočičku,
co nám ona chytí
každunkú myšičku:
a ty naša mosíš byt,
ty za něho nesmíš ít.

Já sa vám udělám
tým maľým ptáčíčkem,
a já vám uletím
dolů tým hájíčkem:
a já vaša nesmím byt,
já za něho mosím ít.

160.

(Nápěv č. 172.)

Kady k vám, kady k vám,
má milá chodit mám,
dvera zamykáte,
okna maľé máte.

Dvera zamykáte
putovým zámečkem,
a já jich odemknem
lahodným slovečkem.

Dyby byty zámky
železa štyrského,
žádný nezabrání,
do dvoru panského.

161.

Rychle. Suš. 226.

Z Velké.

Tam ho - re na do - le ní - že No - vých Zám - ků

ej stav - ja - jú tam ve - žu ze sa - mých pa - choť - ků.

Tam hore na dole
níže Nových zámků,
stavávají tam vežu
ze samých pachotků.

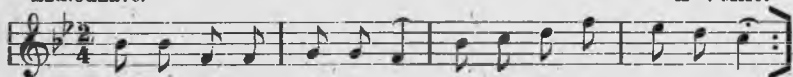
A z Velkéj jednoho
na samý vrch dali,
zlatú makovicu
z něho udělali.

Veru bych mamičko,
na kolena padla,
dyby ně tá zlatá
makovica spadla.

162.

Zzdlouhavě.

Z Velké.

Já sem sy-nek sło-bod-ný, žá-dný na mňa nic ne-ví

e-nom mo-ja ga-lá-ne-čka ta na mňa ne-po-ví.
co ju brá-vám do ko-le-čka

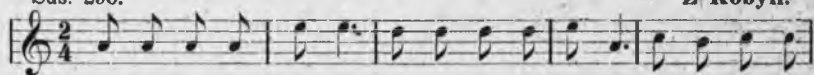
Já sem synek slobodný,
žádný na mňa nic neví,
enom moja galánečka,
co ju brávám do kolečka,
ta na mňa nepoví,

Dyž poví, nech poví,
poví sama na sebe,
že zme spolu sedávali,
huběnky si dávali,
jako dvě holubé.

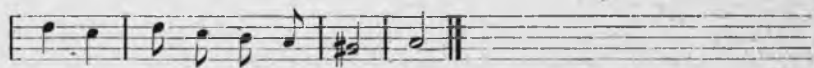
163.

Suš. 290.

Z Kobyli.

Nechod' k nám synečku, dyž já ti ne-ká-žu, já na-še dvě-

re-čka pen-tla-ma za - vá - žu.

Nechod' k nám synečku,
dyž já ti nekážu,
já naše dvěrečka
pentlama zavážu.

Dybych já se nebál,
panenko, tvej zrady,
šel bych na jablýška
do vaší zahrady.

Zavaž ich cérečko,
zavaž ich modrýma,
šak já jich rozvážu
slovama dobrýma.

Neboj se, synečku,
šak já tě nezradím,
já naše okénko
šátečkem zahradím.

164.

Nebudu sa ženit
až za tri neděle,
až ty staré dívky
voděnka zebere.

Ty staré zebere,
ty mladé odrostú,
jako dyž poseče
jatelinku hustú.

165.

Mírně.

Z Blatničky.

Ne-da-le-ko Ho-do-ní-na je tam bo-ha-tá dě-di-na,

je tam dě-včát-ko bo-ha-té, chce za hu-běn-ku tri zla-té.

Nedaleko Hodonína
je tam bohatá dědina,
je tam děvčátko bohaté,
chce za huběnku tri zlaté.

Já sem sa šiel pánů ptati,
mám-li za ňu tolěj dati,
za tú huběнку spanilů,
lebo mám chodit za inů?

Páni mně tak radu dali,
koníčka ně osedlali:
Tu máš koníčka vraného,
sedaj, šohajku, na něho.

166.

Rychle.

Z N. Lhotek.

Mo - ja mi - lá za - drí - ma - la, já sem spaľ, ja do - si mne

za klo - bú - čkem pérko vzaľ. Ja to by - lo z téj čer - ve - néj

fi - jaľ - ky, ško - da mo - jěj sta - ro - dáv - néj ga - lán - ky.

Moja milá zadrímala,
já sem spaľ,
ja dosi mne za klobúčkem
pérko vzaľ.

Ja to bylo z téj červeněj
fijaľky,
škoda mojěj starodávnej
galánky.

167.

Živě.

Z N. Lhotek.

Od No - vé - ho me - sta hu - sa - ri je - dú ne - cho - dý -

vaj dyé - vča z rá - na pre vo - du.

Od Nového mesta husari jedú,
nechodývaj dyévča z rána pre vodu.
Já pre vodu puojdem, já sa nebojím.
já mám modlitbyčku, já sa vymodlím.

8. Ohledy a námluvy.

168.

Pod na-ší-ma o-kna-ma, pod na-ší-ma o-kna-ma roz-ma-

rýn pro-kví - tá, roz-ma - rýn pro-kví - tá.

Pod našima oknama
rozmarýn prokvítá;
chodívá k nám šohajko,
ode mňa ho pýtá.

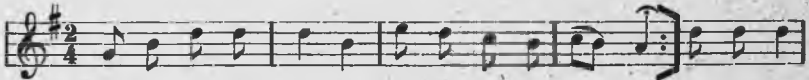
Nepýtaj ho ode mňa,
ode mňa od saméj;
lež ho pýtaj od otca,
od mamičky mojej.

Já mám takých rodičů,
co mňa rádi majú,
přidi ku nám, šohajko,
oni mňa ti dajú.

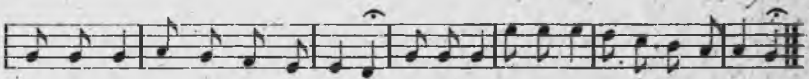
169.

Prostředně.

Z Lipova.

E-šče sa po - dí-vám ho-re po dě-di - ně jak ke-rá

pa-nen-ka ho-re hľa-vu zvihne, jak kerá panenka hore hlavu zvihne.

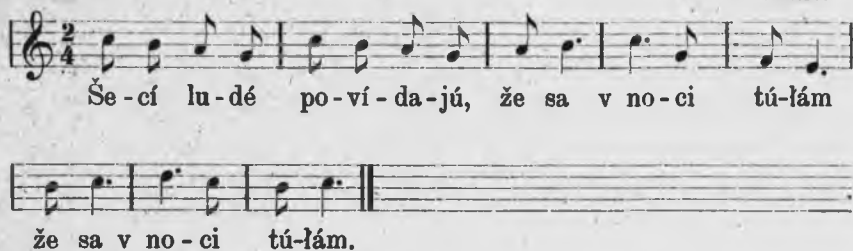
Ešče sa podívám
hore po dědině,
jak kerá panenka
hore hlavu zvihne.

Hore hlavu zvihne,
na mňa sa podívá:
Co to za šohajek,
dyž k nám nechodívá?

170. a)

Živě.

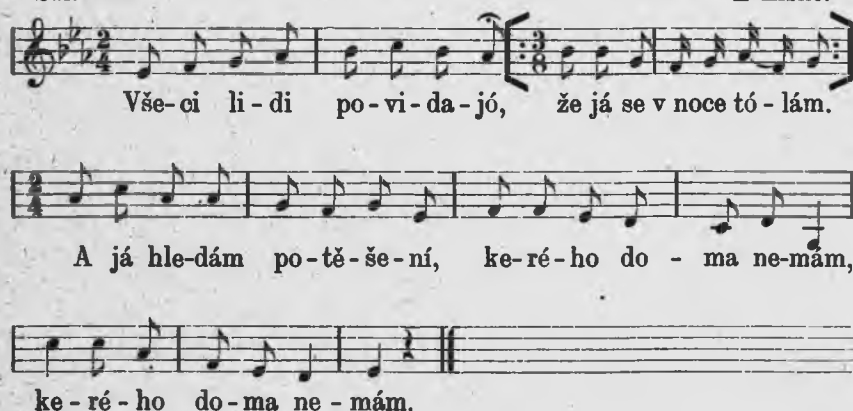
Z Velké.

170. b)

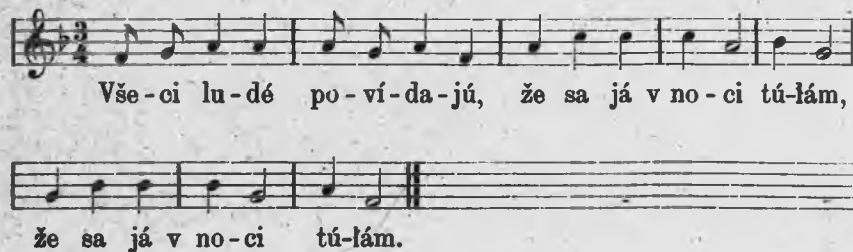
Suš. 636.

Z Lišně.

170. c)

Z Karlovic.

Šecí lidé povídají,
že sa v noci tůlám,
a já hledám potěšení,
kerého doma nemám.

Šak ste vy sa, můj tatíčku,
také tůlavali,
dyž ste svého potěšení
doma nemívali.

171.

Z Čejkovic.

Čí je to dě-vči-na s čer-ný-ma o - či-ma, o - na na mně
 kú-ká, o - na na mně, já na ňu, br-zo - li ju do - sta-nu
 na slo-vo do kú-ta.

Čí je to děvčina
 s černýma očima?
 Ona na mně kúká,
 ona na mně, já na ňu,
 brzo-li ju dostanu
 na slovo do kúta.

172.

Táhle.

Od Břeclavy.

Ja-vor-ník Ja-vor - ník přes Ja-vor - ník chodník
 jak sa mně mi-lá vdáš kde já bu - du cho-dit.

Javorník Javorník,
 přes Javorník chodník,
 jak sa mně, milá, vdáš,
 kde já budu chodit.

Kady k vám, kady k vám,
 kady k vám chodit mám?
 Okna malé máte,
 dveři zavíráte.

Obejdi, synečku,
 obejdi do koła,
 tam sa ti otevřú
 vrátečka do dvora.

173.

Zdlouhavě.

Z N. Lhotek.

Pre-le-teť sla-vý-ček, pres Ja-vor-ný - ček,
 pri-šiel k nám dnes ve-čer švarný Ja-ný - ček prišiel on k nám pri-
 šiel a-le ne-sko - ro chcel sa on - zhovárat mne sa ne-sce - lo.

Preleteť slavýček
 pres Javornýček,
 prišiel k nám dnes večer
 švarný Janýček.
 Prišiel on k nám, prišiel,
 ale neskoro,
 chcel sa on zhovárat,
 mne sa nesceľo.

174.

Mírně.

Ze St. Hrozenkova.

Pod Ja-vo-ri - nú ho-rú ze-le - nú ža-la má
 mi-lá má roz-to - mi - lá trá-vu ze-le - nú.

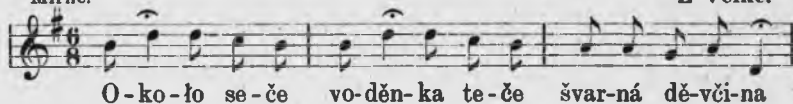
Pod Javorinú, horú zelenú,
 žala má milá, má roztomilá,
 trávu zelenú.

Kedz jej nažala, na mňa voľala:
 Poj sem šohajko, moje srdenko,
 nestanem sama.

175.

Mirně.

Z Velké.

Około seče,
voděnka teče,
švarná děvčina
travěнку seče.

Jak í zazvihál,
tak í povídál:
Dybys byla má,
k vám bych chodívál.

Jedna ju seče,
druhá ju zbírá,
švarný šohajek
sa na ně dívá.

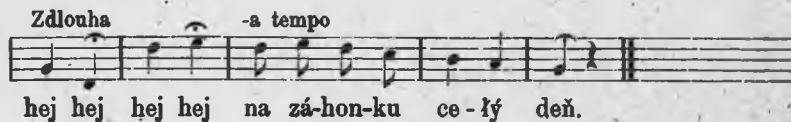
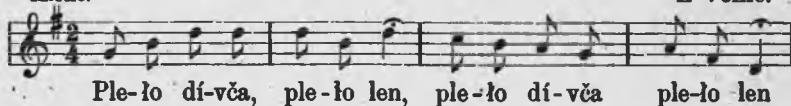
Já ti nepovím,
já sama nevím,
koléj sa biło
na veži hodin.

Já sa nepýtám
na tvé hodiny,
dybys byla má
u méj rodiny.

176.

Mirně.

Z Velké.

Plelo dívča plelo len, hej jú!
plelo dívča plelo len
štyry hony za dvorem.

Doplelo sa ku chrasti, hej jú!
doplelo sa ku chrasti,
chťěl ju šohaj ukrasti.

Nekradni ňa, šohaju, hej, jú!
nekradni ňa, šohaju,
šak ňa za ťa nedajú!

Dyby ti ňa chtěli dat, hej jú!
dyby ti ňa chtěli dat,
mohl bys ím děkovat.

Napred otci materi, héj jú!
napred otci materi,
potom sestrám bratrovi.

Potom celěj rodině, hej jú!
potom celěj rodině,
aj Moravskéj krajině.

177.

Z Tvrdomic.

E-nom ty mně mo-ja mi-lá po-věz Půj-du na ňu
Kam-ty zaj-tra na tra-věn-ku půj-deš

z vr-šku do do-li - ny, tam si na-žnu drobněj ja - te-li-ny.

1. Enom ty mně, moja milá, pověz,
kam ty zajtra na travěnku půjdeš?
Půjdu na ňu z vršku do doliny,
tam si nažnu drobněj jateliny.

2. Ked sem přišel, milá ešče spała,
budil sem ju, aby hore stała,
budil sem ju na obě dvě líčka:
Stávaj hore, sívá hoľubička.

178.

Zvolna.

Od Břeclavy.

Po-věz mně, mi-lá, po-věz, kam na tra-vě-n-ku půj-deš?

Já půj-du do há - jí-čka, tam dro-bná tra - vi-čka.

Pověz mně, milá, pověz,
kam na travěnku půjdeš;
já půjdu do hájíčka,
tam drobná travička.

179. a)

Z Vážan.

Dyž má mi-lá hu-sy pá-sla, dyž má mi-lá hu-sy

pá-sla vy - ší - va - ný šá-tek na-šla.

179. b)

Zvolna.

Ze Žarošic.

Dyž to dě-vče hu-sy pá-slo čer-ve - né šá - te-ček na-šlo.

Dyž to děvče husy páslo,
červené šáteček našlo.

Dyž ho našlo, ohlídl se,
kde syneček koně pase?

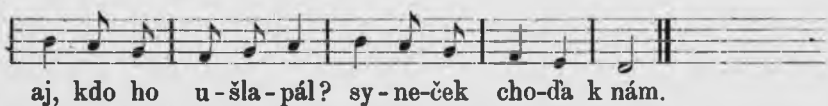
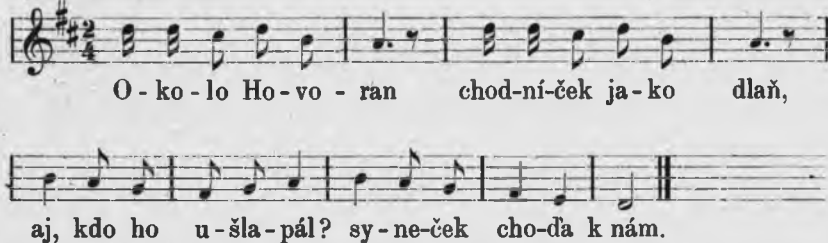
On je pase na dolině
na té drobné jetelině.

Žerte, koně, jetelinku,
já miluju své panenku.

180.

Zvolna. Suš. 129.

Ze Žarošic.

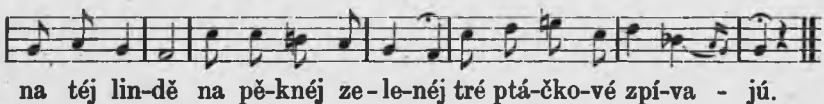
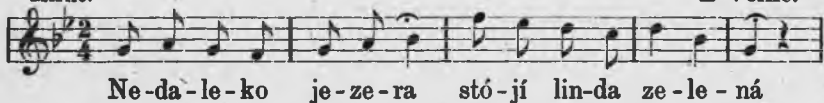
Okolo Hovorán
chodníček jako dlaň;
aj kdo ho ušlapál?
syneček chodá k nám.

Ušlapál, ušlapál
pod naše okýnko:
Aj vyjdi, vyjdi ven,
má milá Mařenko!

181.

Mírně.

Z Velké.

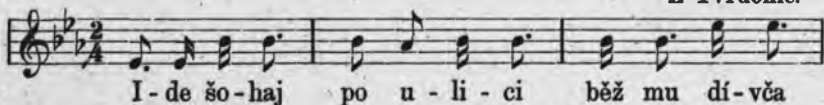
Nedaleko jezera
stojí linda zelená,
na téj lindě na pěkněj zeleněj
tré ptáčekové zpívají.

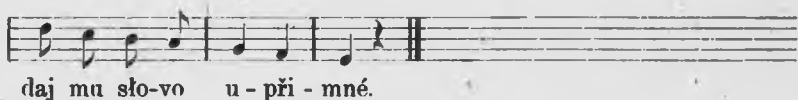
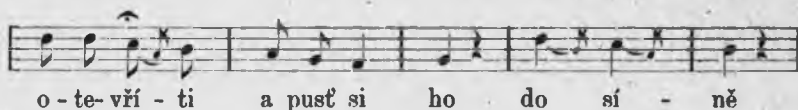
Nebyli to ptáčekové,
byli mládenečkové,
radili sa o jednu děvečku,
kerý si ju dostane.

Jeden praví: Bude má,
druhý praví: Jak Bůh dá,
a ten třetí: Moje potěšení,
ja což se tak smutná.

182.

Z Tvrdomic.

Ide šohaj po ulici,
běž mu, dívča, otevřítí,
a pusť si ho do síně,
daj mu slovo upřímné.

Co ti, milá, co ti povím?
Došel sem si pro rozmarýn,
pro rozmarýn pérečko,
staň, potěš mé srděčko!

Céra dveřa otvírala,
mati světlo rožihala:
Vítaj, šohaj, vítaj k nám,
co nového povíš nám?

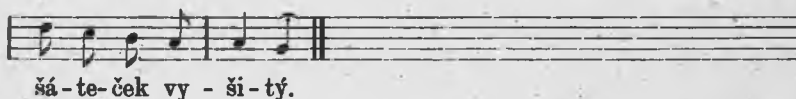
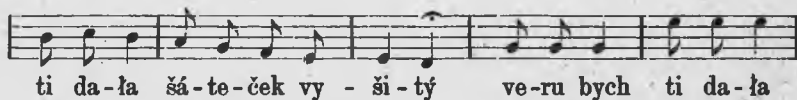
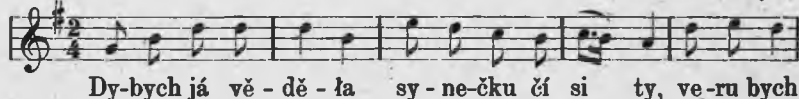
Ej běž, milý, k okénečku,
máš tam modrú fialečku,
fialeku z rozmarýnem,
omotanú hedbávem.

Aj hedbávem pěkným bílým,
za upřímnost, že's býl milým,
že's k nám často chodíval,
ma ze spaní budíval.

183.

Mírně.

Z H. Vrbky.

Dybych já věděla
synečku, či si ty,
veru bych ti dala
šáteček vyšitý.

Dybych já věděla,
že si ty rychtářů,
veru bych ti dala
šáteček z hedbávu.

184. a)

Z Velké.

Ne-cho-dí-vaj šo-haj ke mně, bo-lí ňa sr-den-ko
ve mně, ne-mo-žem ti o-tvo - rit a - ni s te-bú
ho - vo - rit.

Nechodívaj, šohaj, ke mně,
bolí ňa srdenko ve mně,
nemožem ti otvorit
ani s tebou hovorit.

Počkej, dívča, co ti povím,
přišel sem si pro rozmarýn,
pro rozmarýn, péřečko,
potěšit své srděčko.

Mati svíčku zažihala,
céra dvera otvírala:
Vitaj, šohaj, vitaj k nám,
co nového, pověz nám.

Běž, šohajku k okénečku,
máš tam modrú fialečku,
fialečku, rozmarýn
otočený hedbávím.

Hedbávečkem pěkným bílým,
abys věděl, že's byl milým,
ja že's ty k nám chodíval
a mňa ze sna budíval.

184. b)

Velmi zdlonhavě.

Z Velké.

Stó-jí Jan-ko pod o - kén-kem, vo-lá u-prím-
ným slo - vén-kem, o - te - vri ně mi-len - ko,
mo-je věr-né sr-dén - ko.

Stojí Janko pod okénkem,
volá uprimným slovénkem:
Otvri ně milenko,
moje věrné srdénko!

Běž mu, cérko, otevříti,
já půjdu svíčku rožíti,
otevri mu od síně,
daj mu slovo uprimné!

Mati svíčku rožíhała,
cérka dvera otvírała:
Vitaj, Janko, vitaj k nám,
co's prinésl nové nám.

Počkaj, miľá, já ti povím,
prišiel sem si pro rozmarýn,
pro rozmarýn pro pérko,
potěš moje srdénko!

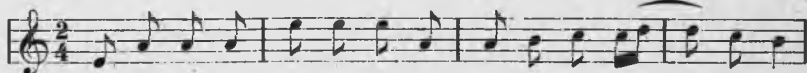
Budeš, milý, zabývati,
nebudeš k nám chodívati,
zarostú ti chodníčky
zelenýma trávníčky.

Zarostú ti chodníčky
zelenýma trávníčky
a tú černú trninú
a drobnú jatelinú.

A já trní to vyrúbem
a jatelinu vykosím,
a já teňa, dušo má,
za ženu dostat mosím.

184. c)

Ze Želetic.

Pod' ty mi-lej pod' ty ke mně, le-bo bo-lí sr-dce ve

mně, dyž ťa sly-ším u dve-rí, já ti ne-smím o-te-vrít.

Pod' ty milej, pod' ty ke mně,
lebo bolí srdce ve mně,
dyž ťa slyším u dverí,
já ti nesmím otevřít.

Přišel sem k vám, já ti povím,
přišel sem k vám pro rozmarýn
daj ně milá péřečko,
máš uprimné srdečko.

Staň, céřečko, staň otevri,
ked já půjdu, světlo rožni,
otevri mi do síně,
máš-li srdce uprimné.

Prindi, Janko, prindi ráno,
budeš to mět prichystáno,
fialku z rozmarýnem,
obvinutú hedbávem.

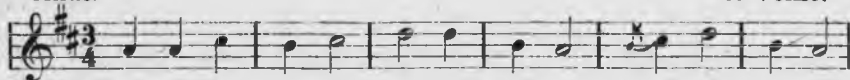
Do síně mu otevřela,
takto k němu promluvila:
Vitaj, milej, vitaj k nám,
co's prinésl, milej, nám.

Přišel Janek, přišel ráno,
všecko to měl prichystáno,
fialku z rozmarýnem,
obvinutú hedbávem.

185.

Mírně.

Z Velké.

Ej má ma - mi-čko roz-to - mi - lá, i - de šo-haj

k nám, ej na-ša iz - ba ne-me-te-ná, co on rek-ne nám?

Ej má mamičko roztomilá,
 ide šohaj k nám,
 ej naša izba nemetená,
 co on rekne nám.

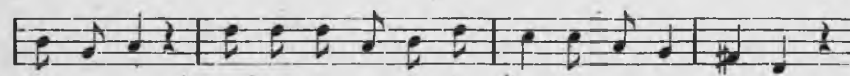
Ej má mamičko roztomilá,
 vyjdite vy ven,
 ej zabavte ho jedným slovem,
 já zameťu zem.

186.

Z Vázan.

Pusť mě k vám su tu sám pusť mě k vám su tu sám pusť mě k vám do

'svět-ni-ce. A já tě ne-pu-stím radš tě hned o - pu-stím

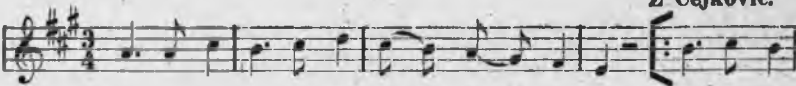

ty máš falešný srdce.

Pusť mně k vám,
 su tu sám,
 pusť mně k vám do světnice!
 A já tě nepustím,
 radš tě hned opustím,
 ty máš falešný srdce.

187.

Z Čejkovic.

Za-ťu-kál Ja-ní-ček na o - kén-ko staň a pod'

o - te - vřít, staň a pod' o - te - vřít má pa-nen - ko.

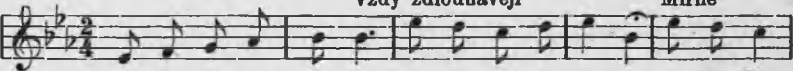
Zaťukál Janíček na okénko:
 Staň a pod' otevřít, má panenko.
 Já bych ráda stala, otevřela,
 dyby mně má hlavička
 od sparnýho slůnečka nebolela.

Šak tě tak nebolí, jak se děláš,
 staň a pod' otevřít, keho tam máš?
 Keho bych já tady smutná měla?
 Dyť tu sedím, smutná, od večera.

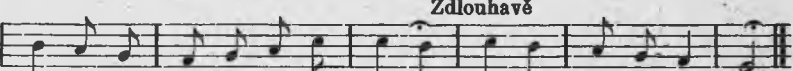
188. a)

Živé. Suš. 366.

Vždy zdlouhavěji

Z Velké.
Mírně

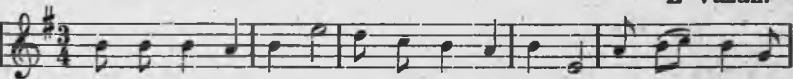
U - de - ri - la je - dna u - de - ri - la dru - há e - šče sa

šo - ha-jek po dě-di-ně tú - lá po dě - di-ně tú - lá.

188. b)

Z Vážan.

U - de - re - la je - dna u - de - re - la dru - há, e - šče se sy -

ne - ček po dě-di-ně tó - lá.

Uderila jedna, uderila druhá,
ešče sa šohajek po dedyne túlá.

Túlá sa on, túlá, nemože trefyty,
nechce mu milenka dverí otvorené.

Otvor, milá, otvor okenečko od hor,
co's mne porobyła, teda ne to odrob.

Já sem nerobyła, abych odrobyła,
ale jách*) robyła, abych tvoja byla.

(Jiné čtení z Velké).

Uderila jedna, uderila druhá,
ešče sa šohajek po dědině túlá.

Túlá sa on, túlá, nemože trefiti,
nechce mu galánka dverí otevřiti.

Otevri ně milá, lebo je ně zima,
jak ně neotevřeš, otevře ně jiná.

Zima je ně, zima pod okénkem státi,
zaboľ sem si, zaboľ halenečku vzati.

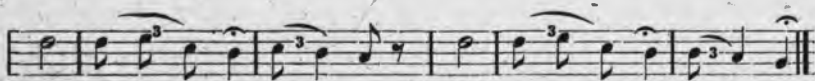
Zaboľ si's ju zaboľ, alebo jí nemáš,
pokerúc k nám prídeš, dycky tak povidáš!

189.

Z Lanžota.

Je-dna dvě tři, šty-ry pět šest se-dum o-sum de-vět de-set

tá je-de-ná-stá ho-di-na ej ne-boj se má má mi-lá.

*) = já jsem.

Jedna dvě tři čtyry pět šest,
sedm osm devět deset,
tá jedenáctá hodina,
ej neboj sa mňa, má milá!

Keby sa ťa mati ptaľa,
komu's dvere otvírala:
Leťel pomimo hoľúbek,
sedel před naši na stromek.

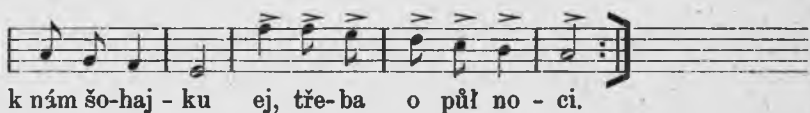
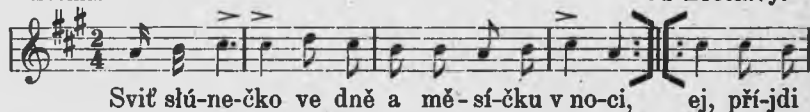
S teho stromka dŭle zleťel,
pod okénečko si sedel.
Proč's mu chodiľa otvírat,
keď's ho nečuľa zazpívat?

Já sem ho zpívat nečuľa,
lebo sem tvrdo usnuľa,
ale on na mňa zavolaľ,
přes dvere ručičku mně dál.

190.

Zvolna.

Od Břeclavy.

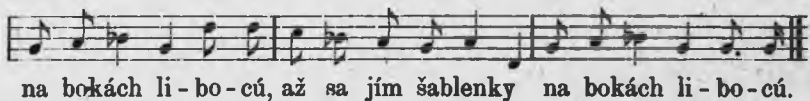
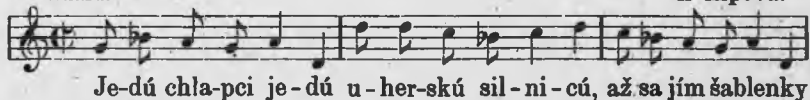
Sviť, slúnečko, ve dně,
a měsíčku v noci,
ej přijdi k nám, šohajku,
ej třeba o půl noci.

Třeba o půl noci,
o jedné hodině,
ej stanú ti otevřít
ej moje oči černé.

191.

Pomálu.

Z Lípova.

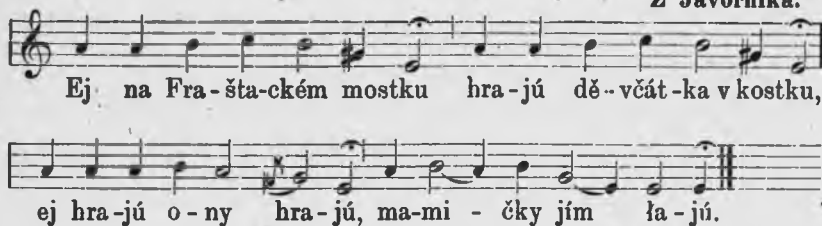

Jedú chlápci, jedú
uherskú silnicú,
až sa jím šablenky
na bokách libocú.

Aj já chlápci, aj já,
aj já s vama půjdu,
já vám všeckým právat
košulenky budu.

192. a)

Z Javorníka.

192. b)

Z Vranové Lhotky.

Ej na Fraštackém mostku
hrajú děvčátka v kostku,
ej hrajú ony hrajú,
mamičky jím lajú.

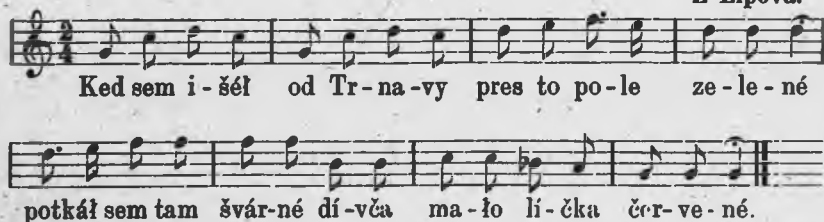
Neľaj, mamičko, neľaj,
pojede tady šohaj,
na pěkném vraném koni,
šablenka mu zvoní.

Spadla mně šablička
z vraného koníčka,
podaj ně ju milá,
šak si galánečka.

Já ti jí nepodám,
já sa koňa bójím.
Ej neboj sa, děvečko,
šak já pri něm stójím.

193. a)

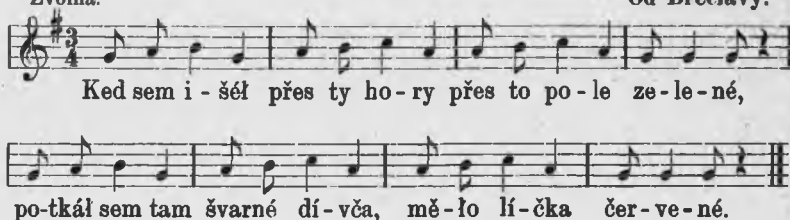
Z Lipova.

193. b)

Zvolna.

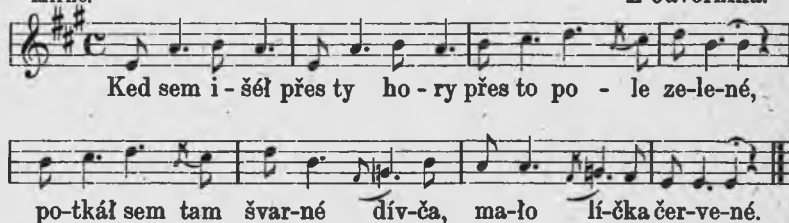
Od Břeclavy.

193. c)

Mírně.

Z Javorníka.

Ked sem išel od Trnavy
pres to pole zelené,
potkál sem tam švarné dívča,
mało líčka červené.

Já sem sa jí začal pýtat:
Odkád, dívča, odkád si?
A ona mi hovorila,
že je smutná jaká si.

Ty si smutná, já su smutný,
my zme smutní obá dvá,
dál by ně to miř Pambů,
kebys byla žena má.

194. a)

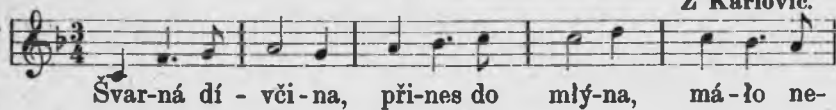
Živě.

Z Blatničky.

194. b)

Z Karlovic.

bo moc, jen při-nes na noc.

Janko mynárů
na hůři leží,
jeho mlýneček
na prázno běží.

Já ti dovezu
měřičku žita,
enom ně neber,
mynáru, mýta.

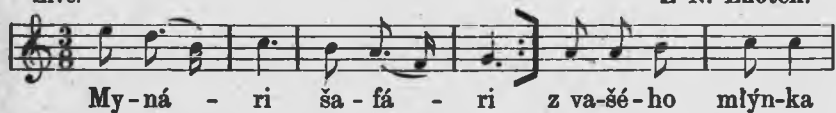
Švarná děvčina,
dovez do mlýna,
málo lebo moc,
lem dovez na noc.

Já ti zemelu,
mýta nevezmu,
a jenom tebe
trikrát obejmu.

195. a)

Živě.

Z N. Lhotek.

švar-ná dev - čin-ka vy-chá - ' zí.

Mynáři, šafáři,
z vašeho mlýnka
švarná devčinka
vychází.

A já zas zlatý pás,
stříbrné pásky,
zlaté retázky -
na sobáš.

A já ju, neznám ju,
já koupím jej šátek
na každý svátek
z hedbávu.

A já ju, neznám ju,
já koupím jej šaty
po samé paty
z hedbávu.

195. b)

Z Čejkovic.

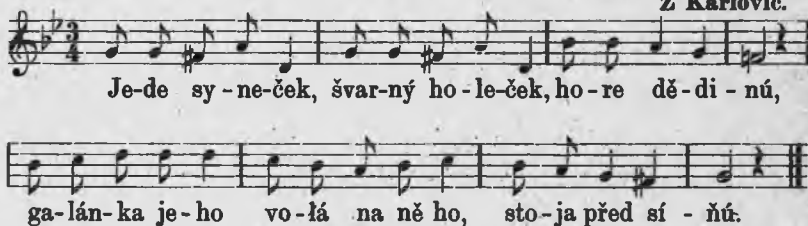
Mynáři, šafáři,
z vašeho mlýnka
švárná děvčinka
vychází.

A já jí — neznám jí —
přece jí koupím
zelený šátek
z hedbáví.

O já zas zlatý pás,
stříbrné přasky,
zlaté řetázky
na sobáš.

196.

Z Karlovic.

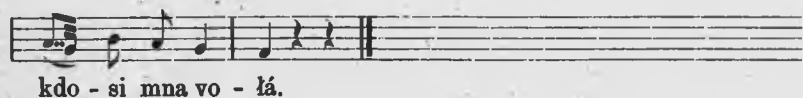
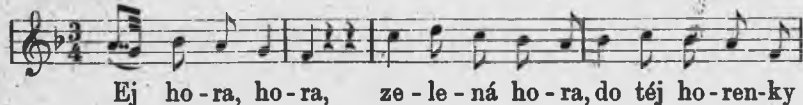
Jede syneček,
švarný holeček,
hore dědinú,
galánka jeho
volá na něho
stoja před sínú.

Pod sem, synečku,
švarný holečku,
dobré víno mám,
teba napojím,
koňa vystrojím,
dobrý nocleh dám.

197. a)

Zdlouhavě.

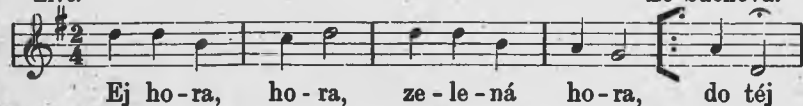
Z N. Lhotek.

197. b)

Živě.

Ze Suchova.

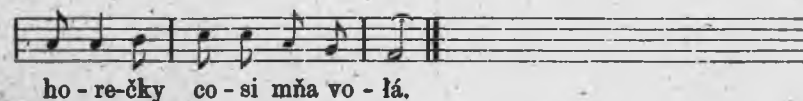
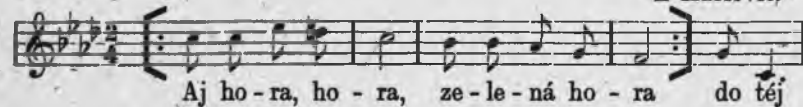
Ej hora hora, zelená hora,
do téj horenky cosi ňa volá.

Volá mňa volá, galánka moja:
Pod sem, šohajku, sama sem doma.

Nepůjdem, milá, neni mně možná,
mosím napásti do rána koňa.

197. c)

Z Karlovic.

Aj hora, hora, zelená hora,
do téj horečky cosi mňa volá.

Ach volá, volá, galánka moja:
Poď sem, synečku, sem sama doma.

Sama sem, sama, žiadného není,
poď sem, synečku, mé potěšení.

198.

Ze Želetic.

Oj, dyž sem já šel, oj, od méj mi - léj, byl mě - sí - ček
vy - so - ko, och o - na za mnú, och po - hlé - da - la,
och jak su já da - le - ko.

Oj dyž sem já šel, oj od svéj milěj,
byl měsíček vysoko,
och ona za mnú, och pohlédala,
och jak su já daleko.

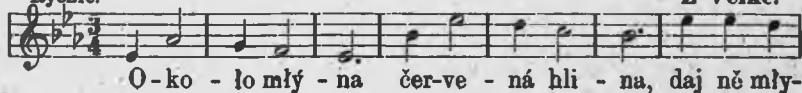
Oj býl sem já už, oj pres tri domy,
ona na mňa volala,
oj vrať sa šohaj, oj duša moja,
prenocuj tu do rána.

Oj dyž sem já k ní, oj zahovoril,
že tudy mám konička,
och ona sobě och ocírala
svoje černé očička.

199.

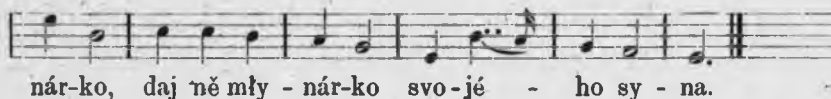
Rychle.

Z Velké.

O - ko - lo mlý - na čer - ve - ná hli - na, daj ně mly -

nár-ko, daj ně mły - nár-ko svo-jé - ho sy - na.

Około młyňa
červená hlina,
daj ně, mynárko,
svojého syna!

Svojého synka
švarného Janka,
budú ně říkat
pani mynárka.

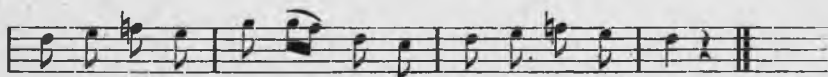
200.

Sně. 115.

Z Vážan.

Le-těl, le - těl růj přes mé mi-lé dvůr,

za-vo-lal tě na pa-nen-ku strůj se mi-lá strůj.

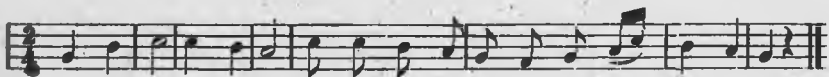
Letěl, letěl růj
přes mé milé dvůr,
zavolal tě na panenku:
strůj se, milá, strůj.

201.

Z Kopřivnice.

Za-zpi-vaj ty sla-vi-čku za tu na-šu kol-ni-čku,

za-zpi-vaj ve-se-le, dy ja pujdu k svej ga-lan-ce přes po-le.

Zazpivaj ty slavičku,
za tu našu kolničku,
zazpivaj vesele,
dy ja pujdu k své galance
přes pole.

202.

Zvolna.

Z Prušánek.

Přes vo-du ko-níčky, přes vo-du a to méj pa-nen-ce
do dvo-ru, Je-li o-na zdra - vá ja - ko já
a es-li má rá-da u-hlí-dá.

1. Přes vodu, koníčky, přes vodu,
a to méj panence do dvoru,
je-li ona zdravá jako já,
a esli má ráda uhlídá.

2. Měj má, můj synečku, měj má rád,
kúpá nám tatíček vinohrad,
a ty budeš orat, a já šít,
budeme sa spolem dobře mít.

203. a)

Z Březové.

Oj do - li - na, do - li - na, oj do - li - na, do - li - na
ma - lo - va - ná do - li - na.

203. b)

Z Hr. Vrbky.

Ja do-li - na, do - li - na, Ja do-li-na, do-li-na, doli - na,
ma - lo - va - ná do - li - na.

Oj dolina, dolina,
malovaná dolina.

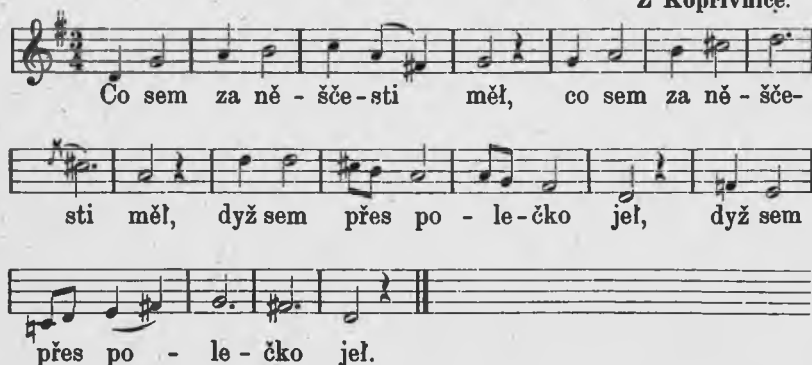
Kdo dolinu malovál,
švarné díevča milovál.

Malovál ju Janfček,
jeho vraný koníček.

Malovál ju do kola,
jeho zlatá puodkova.

204.

Z Kopřivnice.

Co sem za ně - šče - sti měl, co sem za ně - šče -
sti měl, dyž sem přes po - le - čko jel, dyž sem
přes po - le - čko jel.

Co sem za něščesti měl,
dyž sem přes polečko jel

Dyž sem jel přes vodičku,
zlamał mi kuň nožíčku.

Staň koničku, z něvole,
pojeděmy přes pole.

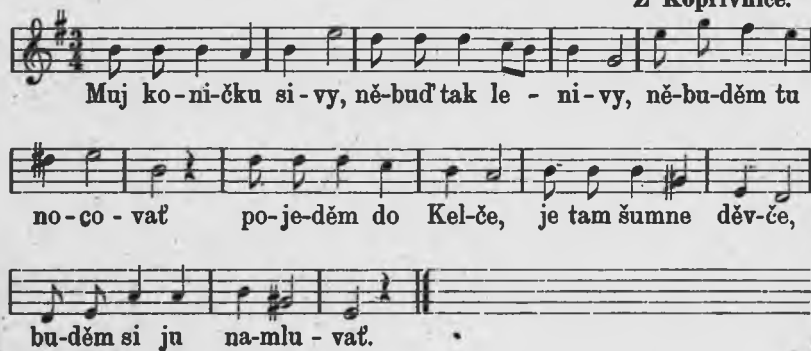
Jak k svej milej přijochał,
na okenko zaklupał.

Spiš-li, miła, či čuješ,
čili koho nocuješ?

A ja něspim, ja čuju,
žadneho nēnocuju.

205.

Z Kopřivnice.

Muj ko - ni - čku si - vy, ně - buď tak le - ni - vy, ně - bu - děm tu
no - co - vať po - je - děm do Kel - če, je tam šumne děv - če,
bu - děm si ju na - mlu - vať.

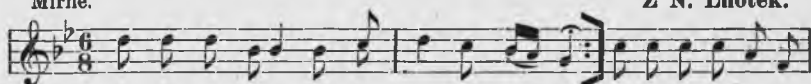
Muj koničku sivy,
něbuď tak lenivy,
něbuděm tu nocovať:
pojeděm do Kelče,
je tam šumne děvče,
buděm si ju namlůvať.

Do Kelče přijeli,
za stůl posedali:
Ach tatičku rozmili,
buděmy rozprávať
kole vaši cerky,
dybystě nam ju dali.

206.

Mírně.

Z N. Lhotek.

Nad naším hu-men-kem, na-de dvorem
Vr-tý sa šo - ha-jek z vraným konem Dyévenka sa dývá

vra-lá mu o-tvý-rá po-jed ho - nem.

Nad naším huménkem,
nade dvorem
vrtý sa šohajek
z vraným konem,
dyévenka sa dývá
vratá mu otvára,
pojed honem.

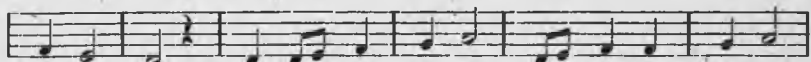
Ej pote, pote ven,
muoj tatýčku,
máte-li pre kona
maštaličku?
Maštalička prázná,
vaša céra švarná,
dajte mne ju

107.

Z Kopřivnice.

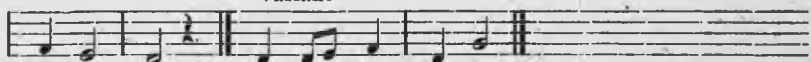

Ta na-ša Han-ka hle-da-la Jan-ka po ša - šu,

po ša - šu, a jak ho na-šla, da - la mu ma-sla

Variant

na ka - šu a jak ho na-šla

Ta naše Hanka
hledala Janka
po šašu,
a jak ho našla,
dala mu masla
na kašu.

Stoji pod okny,
je všecek mokry
jako myš:
Pušť mě děvečko
do svej světničky
esli smíš.

A ja by tebe,
švarny synečku,
pustila
edem že němam
odrobinečky
světidla.

Netřebujemy,
moja nejmilši,
světidla,
měsíček sviti
tvyma modryma
očima.

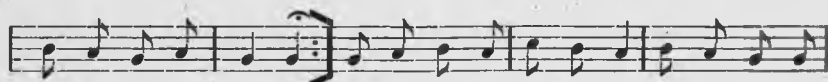
208.

Mirně.

Z Velké.

Ja ma-mi-čko má mi-lá i-dú k nám ga-lá-né héj héj
Ja ma-mi-čko má mi-lá de jím le-žat dá-me héj héj

i-dú k nám ga-lá-né Ja-ní-čko-vi za pe-cú, stra-pa-té-mu
de jím le-žat dá-me

pod pe-cú héj héj sr-de-čné-mu Mar-tin-ko-vi zla-tú sto-li-cu.

Ja mamičko má milá
idú k nám galáné,
hej, hej, idú k nám galáné.

Ja mamičko má milá,
de jím ležat dáme?
hej, hej, de jím ležat dáme?

Janíčkovi za pecú,
strapatému pod pecú,
hej, hej, srdečnému Martinkovi
zlatú stolicu.

Ja mamičko, má milá,
co jím posteľeme?
hej, hej, co jím posteľeme?
Janíčkovi plachtisko,
strapatému hunisko,
hej, hej, srdečnému Martinkovi
zlaté duchnisko.

Ja mamičko má milá,
čím ích odějeme?
hej, hej, čím ích odějeme?
Janíčka provazem,
strapatého retazem,
hej, hej, srdečného Martinečka
zlatým polštárem.

Ja mamičko má milá,
de jích vyprovodím?
hej, hej, de jích vyprovodím?
Janíčka za vratá,
strapatého do blata,
hej, hej, srdečného Martinečka
za zelený háj!

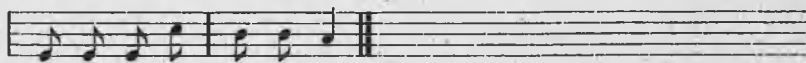
209.

Živě.

Z Hr. Vrbky.

Tú - la - li sa mlá - den - ci, keď no - le nuž a - le,

po Vr - be - ckéj u - li - ci.

Túlali sa mládenci —
keď noľe, nuž ale —
po Vrbeckej ulici.

Tak sa oni túľali —
keď noľe, nuž ale —
až sa k pannám dostali. —

Panna drhne ľavici —
keď noľe, nuž ale —
posate sa mládenci!

My zme sedieť nepišli —
keď noľe, nuž ale —
my zme namlúvať prišli.

My vám panny nedáme —
keď noľe, nuž ale —
až í šaty zjednáme.

Šaty už ste zjednali —
keď noľe, anž ale —
panny ste nám nedali.

O. Sliby.

210.

Dosti rychle.

Z Dambořic.
rychleji

Hez-ká se, Mar-jan-ko, hez-ká zdáš je šče hez-
Bu-doš-li tak hez-ká až se vdáš

če - ší, můj né-mi - lé - ší u - hlí - dáš!

210. b)

Mírně.

Z N. Lhotek.

Šak sa ne má mi-lá pek-ná zdáš, bu-deš-li tak pek-ná,

až sa vdáš? E - šte pek - nej - ší, muoj nej - mi - lej - ší,

až na mne če-pe-ček u-hlé-dáš.

Hezká se, Marjanko,
hezká zdáš,
budeš-li tak hezká,
až se vdáš?

Ješče hezčeší,
můj némiléší,
uhlídáš.

211.

Mírně.

Z Velké.

Do-li-na do-li-na do-li - ná ho-re do-li-
po ní sa pro-chá-zí má mi - lá

ne-čků tr - há ze - le - ni - čku a - by sa hľa-věň-ka zhó-ji - la.

1. Dolina, dolina, dolina,
na ní sa procházá má milá,
hore dolinečkú
trhá zelinečku,
aby sa hlavěnka zhójiťa.
2. Pověz ně, má milá rozmitá,
jak sa k vám bránečka otvírá:
chyťa provázeček,
zlatý retázeček,
tak sa k nám bránečka otvírá.
3. Tak sa ně, má milá, pěkná zdáš,
budeš-li taková, až sa vdáš?
Ešče pěknější,
můj nejmilejší,
až na mně čepeček zuhlídáš.

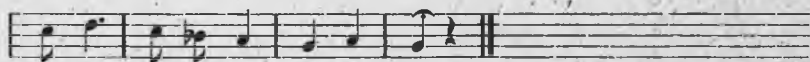
212.

Prostředně.

Z Lipova.

Ke bys by - la mo-ja, nic bys ne-ro-bi-la e-nom do há-

jí-čka na trá-vu cho-di - la.

Kebys byla moja,
nic bys nerobila,
enom do hájíčka
na trávu chodila.

213.

Mírně rychle.

Ze Žaroštic.

Ro-ste ro-ky-ta ve-dlí po-to-ka, po-čké má mi-lá,

na mně dvě le-ta, na mně dvě le - ta.

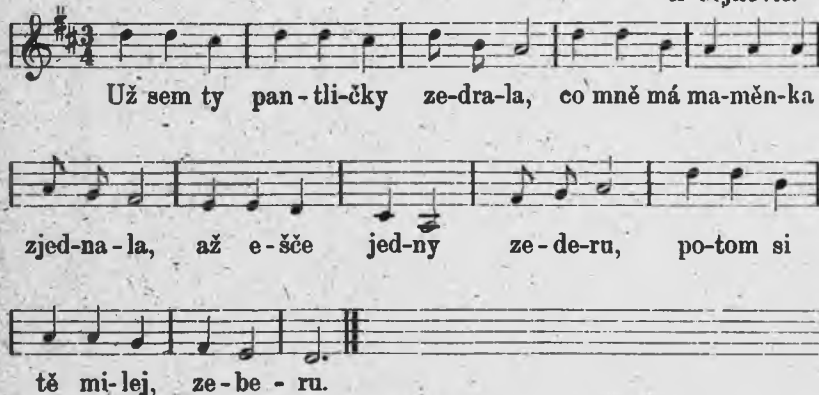

Roste rokyta vedlí potoka,
počké, má milá, na mně dvě leta.

Dvě leta čekat, mohla sem se vdat,
mohla sem sobě synka vychovat.

214.

Z Čejkovic.

Už sem ty pan-tli-čky ze-dra-la, co mně má ma-měn-ka
zjed-na-la, až e-šče jed-ný ze-de-ru, po-tom si
tě mi-lej, ze-be - ru.

Už sem ty pantličky zedrала,
co mně má mamička zjednala;
až ešče jedny zederu,
potom si tě, milej, zeberu.

10. Překážky, pomluva, žárlivost.

215. a)

Živě.

Dy-by ně ma - ma hle-no bych já jí hle-no bych
na trá - vu da - la
já - jí ba-toh na - za - la.

215. b)

Živě.

Z N. Lhotek.

Dyby ně mama na trávu dala,
hleno bych já jí batoh nažala.

Ale ně mama na trávu nedá
radši ju sama po poli hledá.

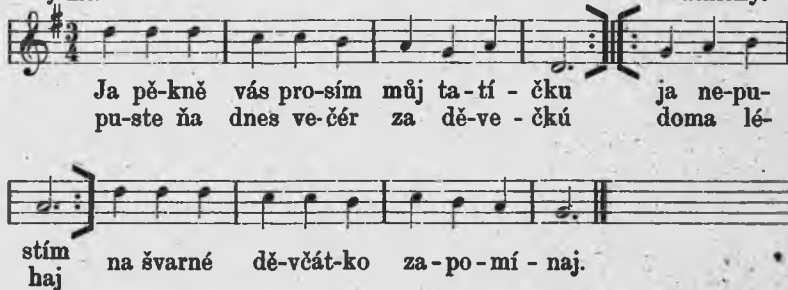
V poli jí není ani v úhori,
lež je travička na panskéj roli.

Ale ne všady, enom nekady,
kady orali švarní šohaji.

216.

Rychle.

Z Blatničky.

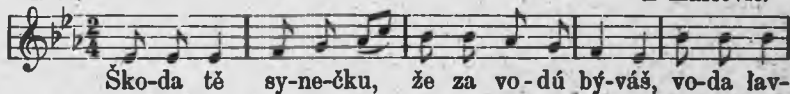
Ja pěkně vás prosím,
můj tatíčku,
puste ňa dnes večer
za děvečku!

Ja nepustím,
doma léhaj;
na švarné děvčátko
zapomínaj!

217. a)

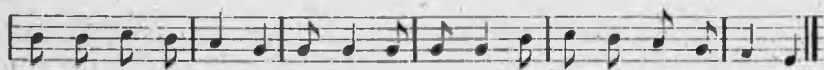
1. 77.

Z Karlovic.

ky vza-la, už k nám ne-cho-dí - váš. Tře-ba ľa - vek ne-ní

a - le je ka-me-ní, při-jdi k nám, synečku, mo-je po-tě - še - ní.

Škoda tě, synečku,
že za vodú býváš;
voda ľavky vzala,
už k nám nechodíváš.

Třeba ľavek není,
ale je kamení,
přiď k nám synečku,
moje potěšení.

217. b)

Z Kopřivnice.

Ško-da tě, sy - ne - čku, že za vo-du by - váš;

vo-da ľav-ky ze-bra-ľa, ty k nam ně-cho-di-váš.

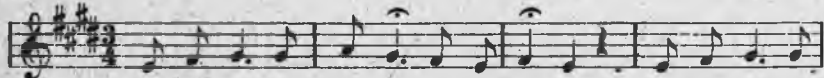
Škoda tě synečku,
že za vodu byváš;
voda ľavky zebraľa,
ty k nam něchodíváš.

Utnu ja vrbečku,
uděľam ľavečku,
aby mohl naščivíť
svoju galanečku.

218. a)

Táhle.

Z Dubňan.

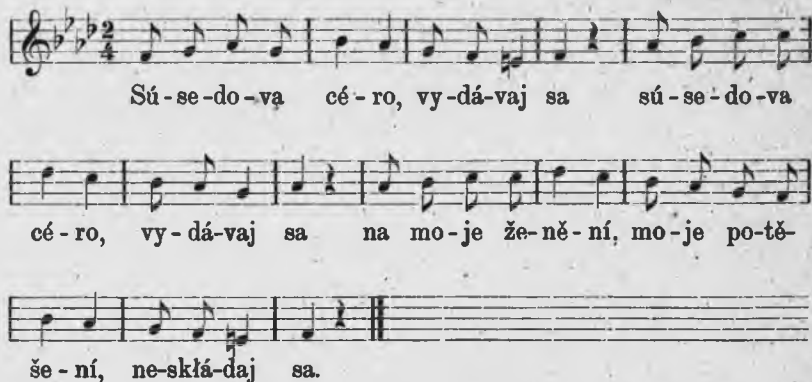
Vy-dá-vaj sa, mi - ľá, vy-dá-vaj sa! na mo-je že-

ně - ní, mo-je po-tě - še - ní ne-če-kaj sa!

218. b)

Z Karlovic.

Sú-se-do-va cé-ro, vy-dá-vaj sa sú-se-do-va
cé-ro, vy-dá-vaj sa na mo-je že-ně-ní, mo-je po-tě-
še-ní, ne-sklá-daj sa.

Vydávaj sa, milá, vydávaj sa!
Na moje ženění,
moje potěšení,
nečekaj sa.

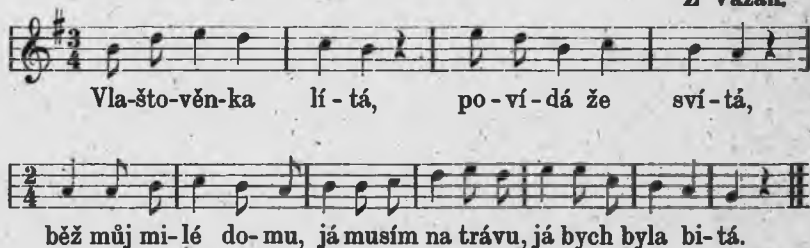
Ona mně maměnka syna nedá,
ej že su já ešče,
sivojoké děvče,
proňho mladá.

Ej já bych sa ráda vydávala,
dyby mně mamička,
sivá holubička,
syna dala.

Já, že su já mladá, není pravda,
donesu travičky
pro čtyry kravičky
z vinohrada.

219.

Z Vázan.

Vla-što-věn-ka lí-tá, po-ví-dá že sví-tá,
běž můj mi-lé do-mu, já musím na trávu, já bych byla bi-tá.

Vlaštověnka lita,
povídá, že svítá:
Běž, můj milé, domu,
já musím na trávu,
já bych byla bita.

Ty bita nebudeš,
na trávu nepudeš,
spadla tam rosička,
studená travička,
ty ju žít nebudeš.

220.

Z lanžota.

Šo-haj sa na dve-řa tlu-če, a mňa bo-lí mo-je srd-ce

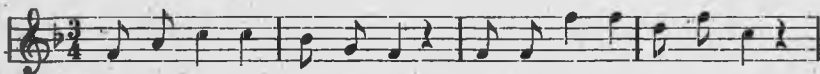

šo-haj stó-jí u dve-ři ne-smím mu íť o-te-vříť.

Šohaj sa na dveřa tluče,
a mňa bolí moje srdce;
šohaj stojí u dveří,
nesmím mu íť otevřít.

221.

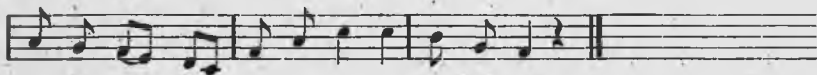
Od Tovačova.

Zlá, sy-ne-čku, zlá ra-da, zká-za-la pa-ni-má-ma,

až ty při-jdeš k o-ky-ne-čku, až ty při-jdeš

k o-ky-ne-čku, bych ti ne-o-tvi-ra-la.

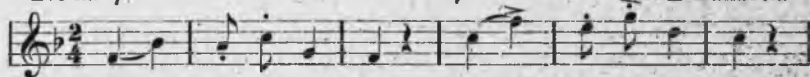
Zlá, synečku, zlá rada,
zkázala panimáma,
až ty přijdeš k okynečku,
můj roztomilý synečku,
bych ti neotvírala.

A to já neudělám,
protože tě ráda mám,
až ty přijdeš k okynečku,
můj roztomilý synečku,
sladké hubičku ti dám.

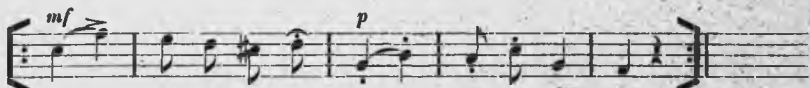
222.

Zvolna *p**mf*

Z Lanžota.

S pra-věj stra-ny há - ja, šo - haj sa k nám dá - vá

e - šče u nás ne-býl, už mně zaň-ho brá - ná.

S pravěj strany hája
šohaj sa k nám dává,
ešče u nás nebýl,
už mně zaňho bráňa.

Dyž tobě, dušo má,
za mňa ít nedajú,
my sa odeberem
k tichému Dunaju.

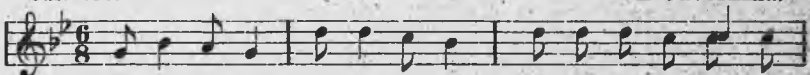
Nebraňte, nebraňte,
šak nezabráníte,
dali zme si slovo,
vy o tom nevíte.

Při tichém Dunaju,
tam je knězů sedem,
bude nás zezdávat
z tých sedmi jen jeden.

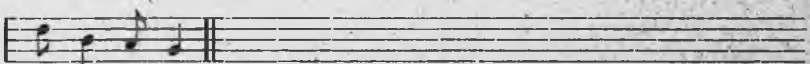
223. a)

Suš. 390.

Z Javorníka.

V na-šém do-mě ja - ko v jamě, hně - va - jú sa vše - ci

vše - ci na mně.

223. b)

Z Lídečka.

V na-šém do-mě ja - ko v ja - mě, v na-šém do-mě

ja - ko v jamě hně - va - jú sa vše - ci na mně.

V našem domě jako v jamě,
hněvají sa všeci na mně.

Hněvají sa aj tatíček,
ej že k nám chodí šohajček.

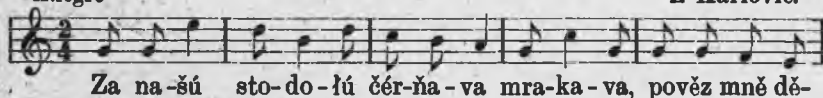
Hněvají sa aj mamička,
ej že nezanechám šohajčka.

Nezanechám, ráda ho mám,
chodívaj, šohajku, chodívaj k nám.

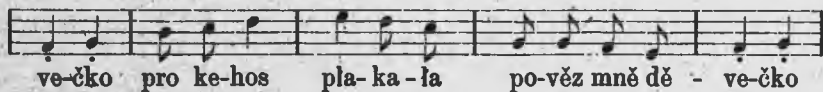
224.

Allegro

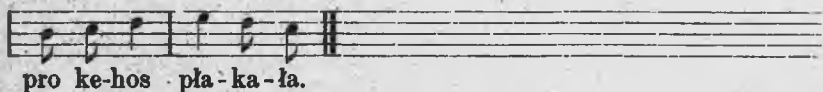
Z Karlovic.

Za na-šú sto-do-lú čér-ňa - va mra-ka - va, pověz mně dě-

ve-čko pro ke-hos pla-ka - la po-věz mně dě - ve-čko

pro ke-hos pla-ka - la.

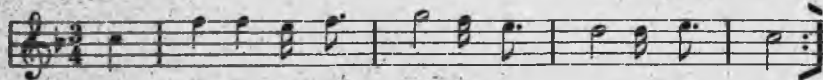
Za našú stodolú
čérňava, mrakava,
pověz mně, děvčecko,
pro keho's plakala?

A já sem plakala,
syněčku, pro teba,
aj že mně nedají
pohlédat na teba.

Zapomeň, děvčecko,
zapomeň lehůčko,
tak jako dyž spadne
z jabloně jabůčko.

225.

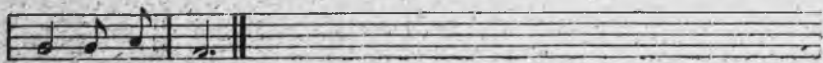
Z Březové.

Chu - do-bo, chu-ďo - bo, šak si mi moc vin - na

chtěl by mňa šo - haj - ko, chtěl by mňa šo-haj - ko, brá - ní

mu ro - di - na.

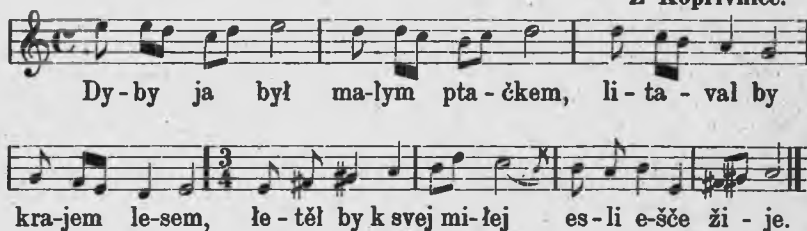
Chudobo, chudobo,
šak mi ty moc vinna!
Chtěl by mňa šuhajko,
brání mu rodina.

Brání mu rodina,
bráníja mu sestry,
ony mu hladajú
bohatěj něvesty.

Bohatěj hladajú,
samy ništ němajú,
len čo sa po tých zdách
hoľých obzérajú.

226.

Z Kopřivnice.

Dy - by ja byl ma - lým pta - čkem, li - ta - val by
kra - jem le - sem, le - těl by k svej mi - lej es - li e - šče ži - je.

Dyby ja byl malým ptačkem,
litaval by krajem lesem,
letěl by k svej milej,
esli ešče žije.

Žije, žije, muj synečku,
seče v zahradě travičku,
seče a vyžina,
jakby smutna byla.

Co se miľa na mě hněvaš,
že se mnu nic nerozmluvaš,
či je ti co ně v nos,*)
či tva nerozumnost?

Ja se na tebe něhněvam,
ale k tobě chuti němam,
že ti vaši ľaju,
tebe chceť nědaju.

Ja sem děvečka chudobna,
ja něni sem tobě rovna,
ober sobě radši,
kera je bohatši.

*) = proti mysli.

227.

Z Velké.

Sama sa já, sama
na seba čuduju,
milý ňa zanechál,
a já nebanuju.

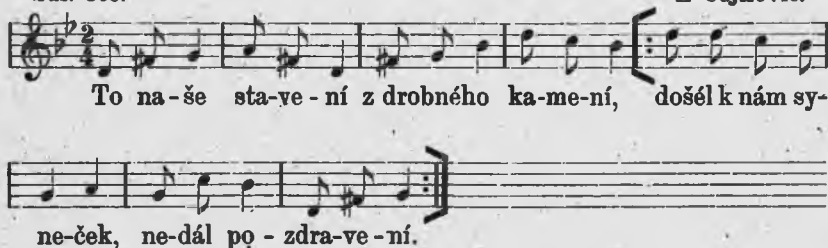
Milý ňa zanechál
pro moju chudobu;
já na to nic nedbám,
poručeno Bohu!

Milý ňa zanechál
pro mrchavých lidí,
já na to nic nedbám,
nech ích Pambů súdí!

228.

Suš. 360.

Z Čejkovic.

To naše stavení
z drobného kamení,
přišel k nám syneček,
nedál pozdravení.

Nedál pozdravení,
ani půl slovečka,
že su já pro něho
chudobná děvečka.

Chudobná děvečka,
chudobnej materi,
přece neotevřu
ledakomu dveří.

229.

Z Velké.

Mezi dvoma vršky
veliká dolina,
nese sa ti, milá,
žalostná novina!

A co ně to, milý,
neseš za novinu?
Ja snád že si's našel
galánečku inú?

Nenašel, nenašel,
ale si ju hledám,
galánečko moja,
iného si hledaj!

Vrby, milé vrby,
do vás radem stával,
dože ťa, šohajku,
ode mňa rozvádál?

Do by ňa rozvádál?
Má stará mamička,
ja že si ty pro mňa
chudobná děvečka.

Chudoba, chudoba,
tá je ně moc vinna,
bohatá mamička
nechce ně dat syna!

Mezi dverma stáli,
suze ím kapaly,
v kamení bramoru
jamky vybíjaly.

230.

Vesele.

Z Velké.

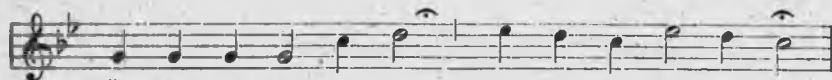
Měla sem, měla synečka,
měl oči jako trnečka:
učula sem cosi
že mu laje dosi,
laje mu jeho mamička.

Łajú mu rodičé obá,
aby šel kerá neco má:
Kerá má šcepnice,
role, kopanice,
to bude galánečka tvá.

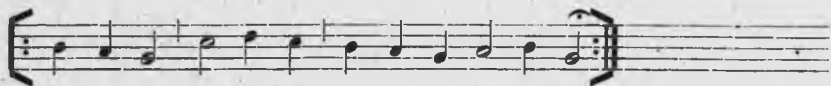
Aj co vy statku hledáte,
dyž vy ho sami nemáte,
máte starú krávu,
kúsek vinohradu,
aj na to štyré čekáte.

231.

Z Velké.

Šo - ha - jo - va ma - ma tá ně od - ká - za - la,

že o - na pro ta - kú sy - na ne - cho - va - la.

Šohajova mama,
tá ně odkázala,
že ona pro takú
syna nechovala.

Ona ho chovala
pro takú bohatú,
ja kerá dostane
mericu dukátů.

A já sem jí zasěj
takto odkázala,
aby si ho ona
doma uvázala.

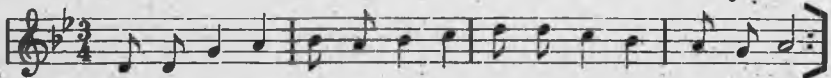
Doma uvázala
na hedbávnú nitku,
aby jí nechodíl
za chudobnú dívkú.

Chudobná děvečka
v chudobě chovaná,
ludé povídají,
že su malovaná.

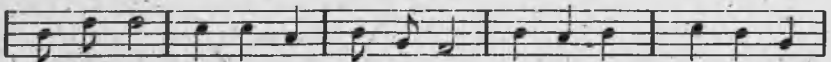
Maloval ňa malér
z vysokého neba,
ten ně dál barvičky
kolěj bylo treba.

232.

Z Čejkovic.

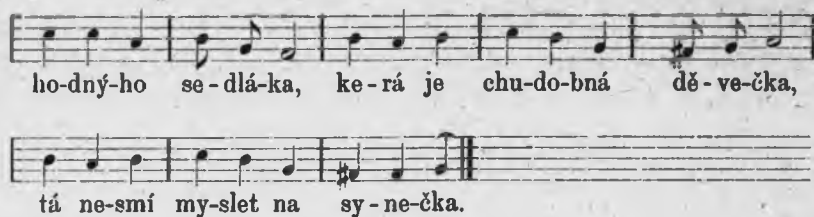
I - de šo - haj po u - li - ci má klo - bú - ček na stra - nu
ko - šu - len - ku pě - knú tenkú, kor - du - len - ku caj - ko - vú

na dva - nást kno - fí - čků . za - pa - tú, hle - dá on pa - nen - ku

bo - ha - tú, ke - rá je ho - dně bo - ha - tá, ke - rá je

Ide šohaj po ulici,
má klobúček na stranu,
košulenu pěknú tenkú,
kordulenu cajkovú,
na dvanást knoflíčkú zapatú,
hledá on panenku bohatú,
kerá je hodně bohatá,
kerá je hodnýho sedláka;
kerá je chudobná děvečka,
tá nesmí myslet na synečka.

233.

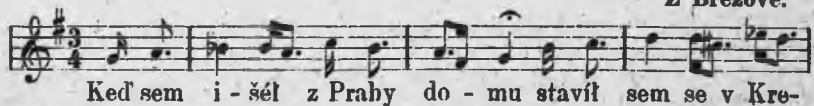
Z Kopřivnice.

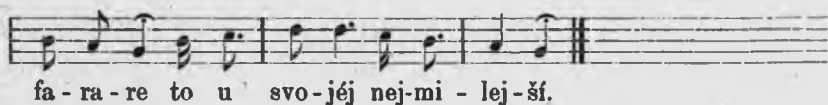
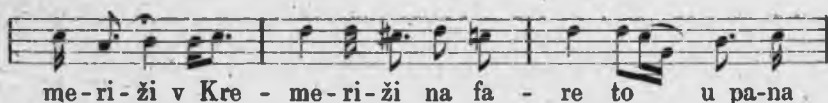

Oj něchoď ty k nam, synku, více,
a dy ja němam na tisíce,
na tisíce ani na sta,
nadarmo je tvoja cesta.

234.

Z Březové.

Keď sem išel z Prahy domu,
stavíť sem se v Kremeriži
v Kremeriži na fare,
to u pana faráre,
u mojěj nejmilejší.

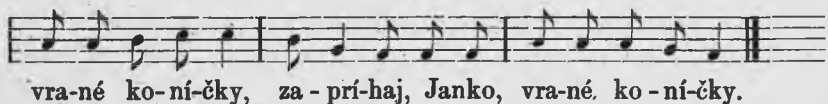
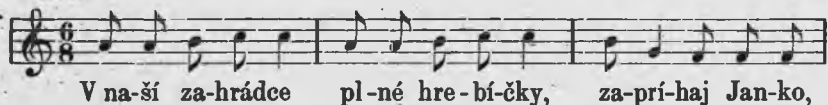
Ach má milá nejmilejší,
pre teba mi manka hreší,
pre teba mi hrešila,
že mňa neda za teba,
že nemáš pole žiadný.

Bar já němám pole žiádný,
ale som já synek švarný,
aj to muože Pámbo dať,
že ja buděm pole mať
aj své potěšení.*)

235.

Živě.

Z Javorníka.

V naší zahrádce plné hřebíčky,
zapříhaj, Janko, vrané koníčky.

Jak ích zapríhnem, keď sa ně mňatú.
podaj mně, milá, na ně opratu.

Jak ti ju podám, keď nevím de je?
V síni za dverma, kde slunko hreje.

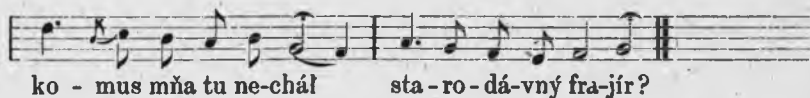
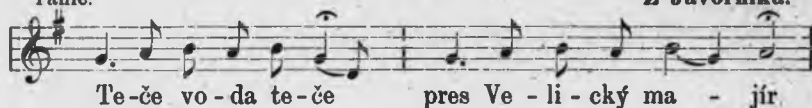
Pre teba, milá, pre tvoju lásku
bjú mňa doma štrankem, retázkú.

*) Text obsahom bezcenný, od jinou přinesený, jak viděti z tvarů nebřezovských.

236.

Táhle.

Z Javorníka.

Teče voda, teče
pres Velický majír,
komu's mňa tu nechál,
starodávny frajír.

Vrať sa, miťý, vrať sa
od kyseláj vody,
zanésel's mi klúček
od mojej slobody.

Nechál sem ťa, nechál,
dobře ty znáš komu,
co ty rečí nosí
do vašého domu.

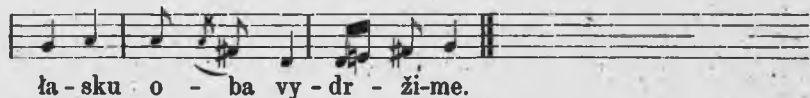
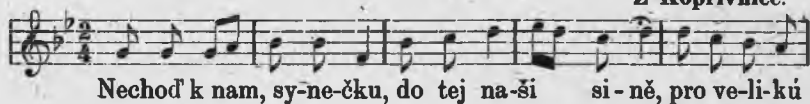
Ja šak sa ta tvoja
sloboděnka vrátí,
až sa stará Turá
v kolečko obrátí.

Do vašého domu,
pod vaše okénko,
dost sem sa naplakál,
sivá holuběnko.

Už sa stará Turá,
v kolečko obracá,
sloboděnka moja
sa ně nenavracá.

237.

Z Kopřivnice.

Něchoď k nam, synečku,
do tej naši sině,
pro veliku ľasku
oba vydržíme.

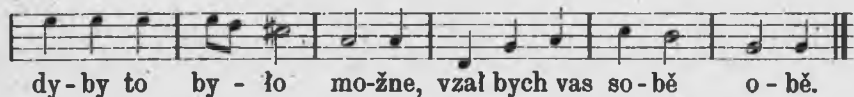
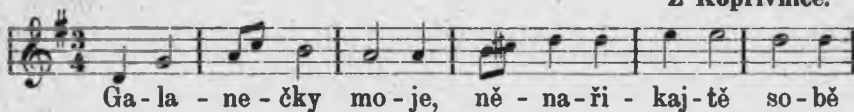
A rano skoro stať,
koničky pucovať,
aby se mi bliskały,
dyž pojedu orať.

Ež bych měl vydržet
a tebe nědostať,
volim radši domu iť
a rano skoro stať.

Dyž pojedu orať
na to naše pole,
přid se na mě podívať,
potěšení moje!

238.

Z Kopřivnice.

Galanečky moje,
něnařikajtě sobě,
dyby to bylo možné,
vzal bych vas sobě obě.

Jednu jako jednu,
jednu ja sobě vezmu,
a tej druhéj něcham,
s tu pojedu k Čecham.

239.

Z Javorníka.

(Nápěv = č. 172.)

1. Galán můj, galán můj,
kde's včera večer býl?
Galánečko moja,
u susedů sem býl.

Galán můj, galán můj,
co ti tam říkali?
Galánečko moja,
teba mně haňali.

Galán můj, galán můj,
ešče-li tam půjdeš?
Galánečko moja,
pokel živa budeš.

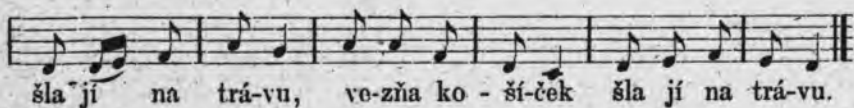
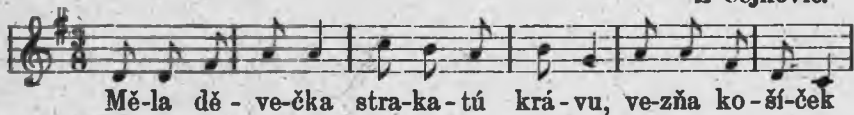
2. Keď mňa nezabili
mezi dvoma járky,
už mňa nezabijú
u mojéj galánky.

Keď mňa nezabili
mezi dvoma, troma,
už mňa nezabijú,
galánečko moja.

(Zavádka.)

240.

Z Čejkovic.

Měla děvečka strakatú krávu,
vezňa košíček šla jí na trávu.

Šla jí na trávu k samému bořú,
kde ti Čejkovčí pacholci ořú.

Ja oře, oře rychtářůj synek,
ten má pérečko aj rozmarýnek.

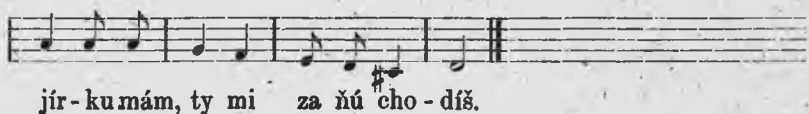
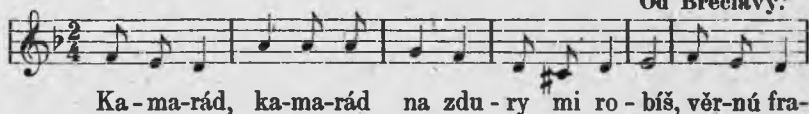
Já oře, oře na malý brázdy,
že mu kamarád milú odvádí.

Ja neodváděj, šak neodvedeš,
až bude vojna, ty na ňu půjdeš.

Ty na ňu půjdeš, ty na ňu mosíš,
a ty mně milú zanechat mosíš!

241. a)

Od Břeclavy:

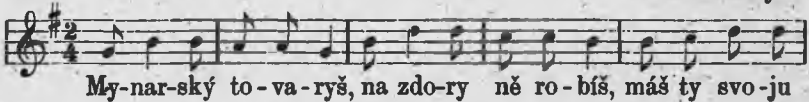
Kamarád, kamarád,
na zdury mi robíš,
věrnú frajírku mám,
ty mi za ňú chodíš.

Kamarád, kamarád,
na zdury mi nerob,
za mů frajírečkú
nikdy více nechoď.

241. b)

Živě.

Z Blatničky.

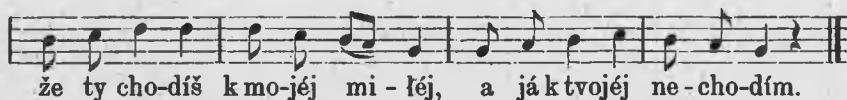
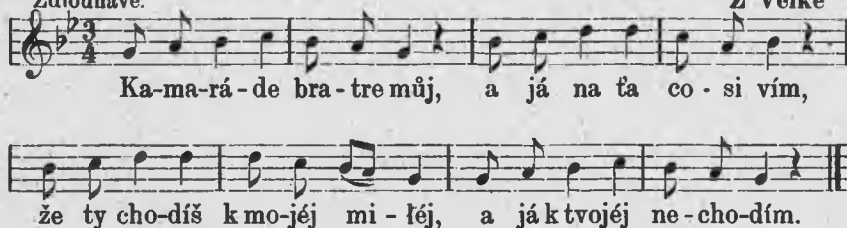
Mynárský tovaryš,
na zdory ně robíš,
máš ty svou galánečku,
za mojů ně chodíš.

Mynárský tovaryš,
na zdory ně nerob,
máš ty svou galánečku,
za mojů ně nechodí!

242.

Zdlouhavě.

Z Velké

Kamaráde bratre můj,
a já na řa cosi vím,
že ty chodíš k mojí miléj,
a já k tvojí nechodím.

A dyž od ní přeč půjdu,
de já nocovat budu?
Pod okénkem na travníčku
pod tú lipkú zelenú.

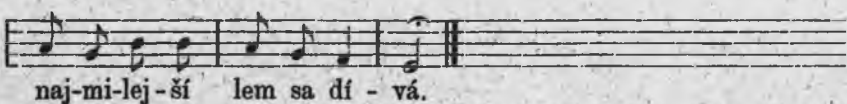
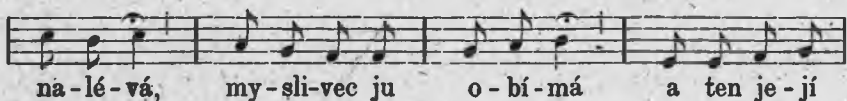
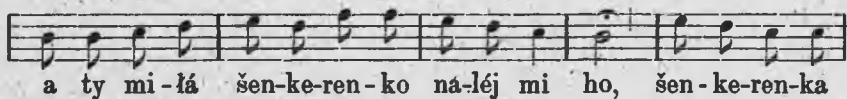
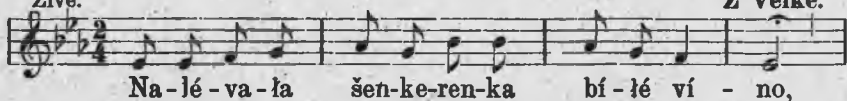
Jak řa u ní zastanu,
dám klobúček na stranu,
a ty mosíš přeč odejít
a já u ní zůstanu.

Na téj lipce zelenéj,
tam vtáčkové zpívají,
a ty moje podkověny
prežalostně brinkají.

243.

Živě.

Z Velké.

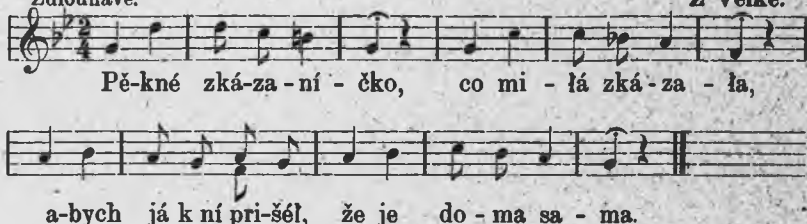
Nalévala šenkerenka bílé víno:
 A ty milá šenkerenko, nalěj mi ho;
 šenkerenka nalévá,
 myslivec ju obímá,
 a ten její najmilejší lem sa naň dívá.

A ty milý myslivečku, to nedělej,
 aby se's ty z mojí milú věc obímál,
 myslivec sa rozhněvál,
 vytahél meč, do ní vřál,
 aby jeden ani druhý jí nedostál.

244.

Zdlouhavě.

Z Velké.

Pěkné zkázaníčko,
 co milá zkázala,
 abych za ňu přišel,
 že je doma sama.

A dyž sem šel domu,
 zavřít za mnú nešla,
 poslala Aničku,
 nejmladší sestřičku.

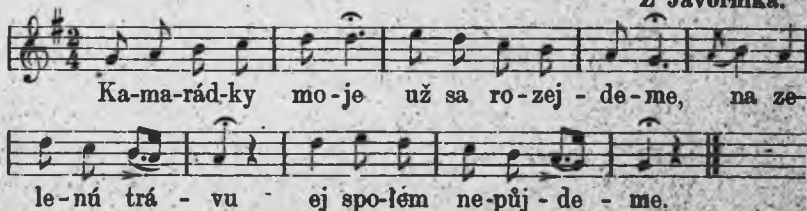
A já sem k ní přišel,
 ona nehleděla,
 s ledajakým synkem
 po straně seděla.

Vyjdi ven, vyjdi ven,
 potěšení moje!
 Mám nůž za holénku,
 utopím ho v tobě.

Utopím ho v tobě
 alebo sám v sobě,
 a téj naší lásce
 preca konec bude.

245.

Z Javorníka.

Kamarádky moje,
už sa rozejdeme,
na zelenú travu,
ej, spoločne nepůjdeme.

Kamarádko moja,
šak's mi byla věrná,
tak sem sa ťa bála,
jak živého ohňa.

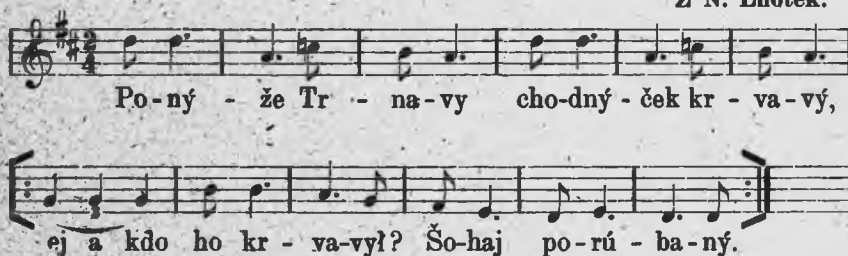
Jedna půjde hore,
druhá půjde dole,
tretí půjde príčky,
ej mé milé sestričky.

Oheň mňa popálí,
to sa mně zahojí,
ty ňa poklebetíš,
to ňa hrubě bolí.

Kamarádko moja,
až ňa budú stínat,
prídi si méj krvi
do sklénky nazbírati,
možeš ze svú mamkú
do smrti popíjať.

246.

Z N. Lhotek.

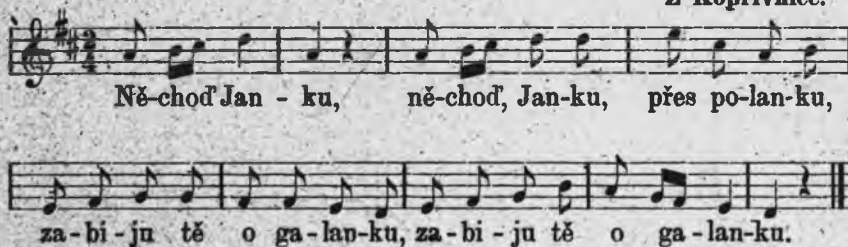

Ponýže Trnavy
chodnýček krvavý,
ej a kdo ho krvavý?
Šohaj porúbaný.

Ponýže Dubovan
chodnýček jako dlan,
ej a kdo ho ušlapal?
Šohajko choda k nám.

247.

Z Kopřivnice.

Něchoď, Janku, přes polanku,
zabijú tě o galanku.

Něchoď, Janku, přes Javorník,
ludě praťa, že si zbojník,

Nězabiju, něbojim se,
mám šablenku, ubraním se.

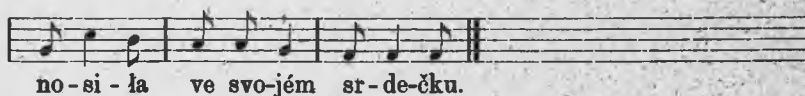
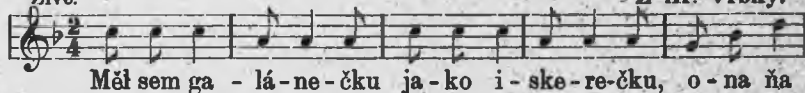
A ja nějsem žaden zbojník,
němam peněz edem trojník.

Ešče mi ho milá daťa,
dy na pole kravy hnaťa.

248.

Živě.

Z Hr. Vrbky.

Měl sem galánečku
jako iskerečku,
ona ňa nosila,
ve svojem srdečku.

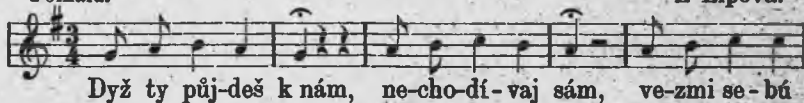
Galánečko moja,
pod ňa vyprovodit,
strójá sa ně, strójá
vašem domě nabit.

Ne nabit, ne nabit,
lež dočista zabít,
galánečko moja,
pod ňa vyprovodit.

249.

Pomalu.

Z Lípova.

Dyž ty půjdeš k nám,
nechodívaj sám,
vezmi sebú kamaráda,
naša mati bude ráda,
pres zelený háj.

V zeleném háju
na ťa čakajú,
tam ťa, Janko mé srdenko,
tam ťa zabijú.

Nezabijú ňa,
nebójím sa já,
mám šablenku ocelovú
vysekám sa já.

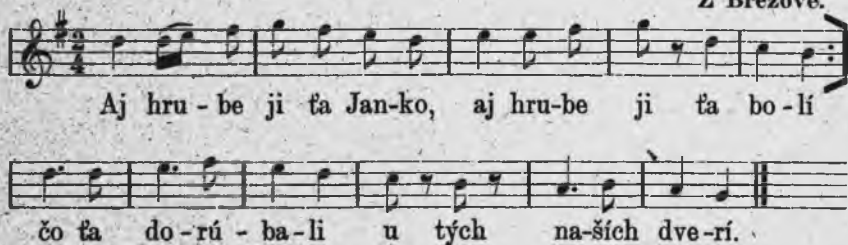
250.

Z N. Lhotek..

Nechod ty k nám pres pole, šuhajku!
Zabijú ťa při zeleném hajku,
Nezabijú, já sa budem brányt,
až mna bude šabla v ruce pálit.

251.

Z Březové.

Aj hrube-ji ťa Janko,
aj hrube-ji ťa bolí,
čo ťa dorúbali
u tých našich dverí.

Jak by mňa moja milá,
jak by mňa něbolelo,
něni moje tělo
javorové drevo.

252.

Z Březové.

Hájili, hájili dvá hájníci hájka,
němohli zahájit švarného šohajka.

Hájníci, hájníci, jako stě hájili?
keď mého milého téj noci zabili!

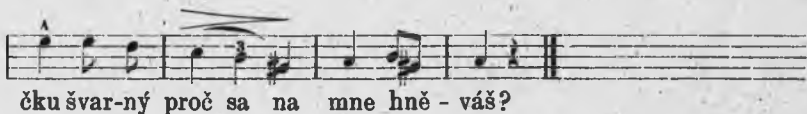
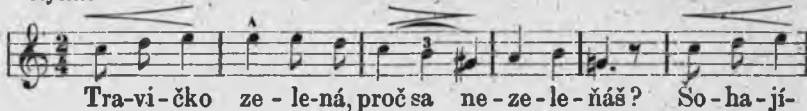
My zme něhájili tvojého milého,
lež zme my hájili hájka zeleného.

11. Hněvy a vzdory.

253.

Rychle.

Ode Zlína.

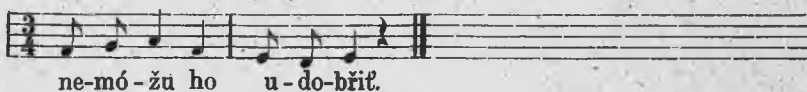
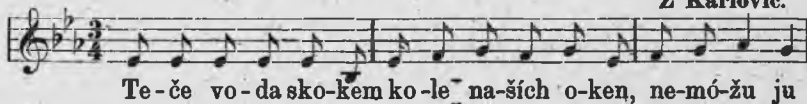

Travičko zelená,
proč sa nezelenáš?
Šohajíčku švarný,
proč sa na mne hněváš?

Proč sa na mne hněváš,
proč sa na mne duješ?
Dobrou noc ti dávám,
ty mi neděkuješ.

154.

Z Karlovic.

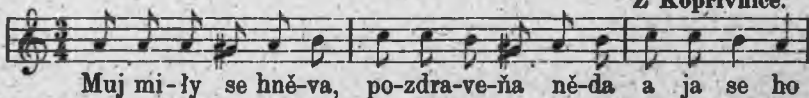

Teče voda skokem
kole našich oken,
nemóžu ju zastaviř;
rozhněvala sem si
švarného synečka,
nemóžu ho udobřiř.

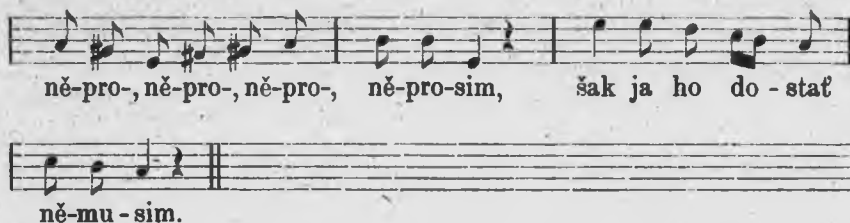
A já k němu půjdu
a prosíř ho budu,
aby se už nehněvál,
že je mé srdcečko
zarmúcené všecko
aby mně ho rozebrál.

255.

Z Kopřivnice.

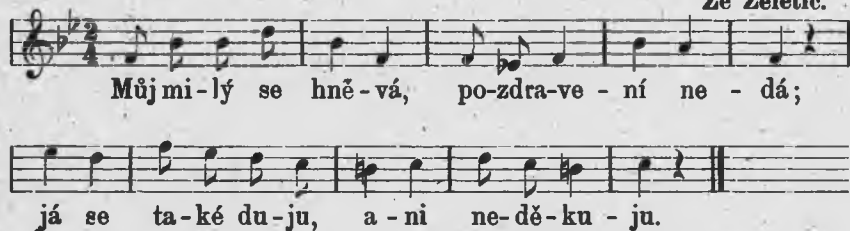

Můj milý se hněva,
pozdraveň a něda,
a ja se ho nepřosim,
šak ja ho dostať nemusim.

Takoveho kviti
mohla sem dost miti,
to natrhám lehdě,
třeba na naši zahradě.

256.

Ze Želetic.

Můj milý se hněvá,
pozdravení nedá;
já se také duju,
ani neděkuju.

Dyž se máme hněvat,
teda se hněvejme,
enom si, synečku,
pozdravení dejme.

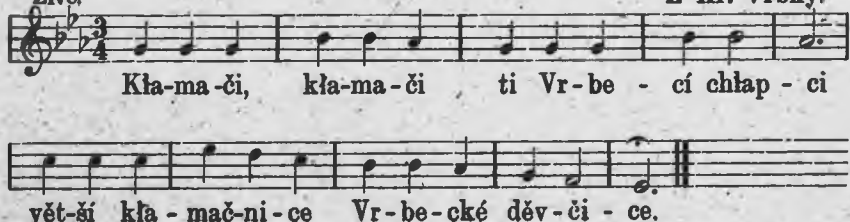
Pozdravení dali,
ruce si podali,
nad svým rozlúčením
oba zaplakali.

12. Neupřímnost, nevěrnost, výpověď.

257.

Živě.

Z Hr. Vrbky.

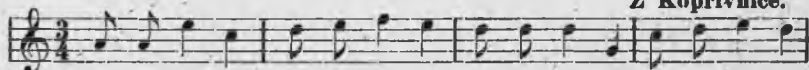

Klamači, klamači
ti Vrbeci chlapci,
větší klamačnice
Vrbecké děvčice.

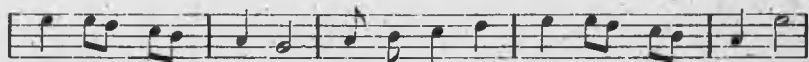
Poznají děvčátka
každého klamača,
kerý si širáček
na očka potláčá.

258.

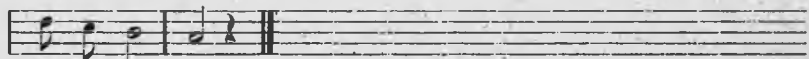
Z Kopřivnice.

Zpi-vał pta-ček na kar-lat-ce, ža-lo - va - la ce - ra mat - ce :

Ach mam - ko, mam - ko, mam - ko mi - la, už mi sy - ne - ček

vy - po - vě - da.

Zpíval ptaček na karlatce,
žalovala cera matce:
Ach mamko, mamko, mamko miła,
už mi syneček vypověda.

Vypověda, vypověděl,
včera večer s inšu seděl,
ach seděl, dy ho přinutíli,
by me srdečko zarmutíli.

Ty děvečko chlapcum něvěř,
na řičicu vody něměj,
řičica vody nězdržuje,
syneček pravdy němíluje.

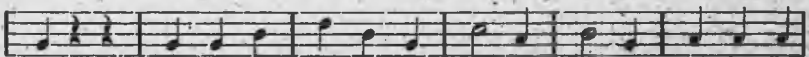
259.

Živé.

Z Velké.

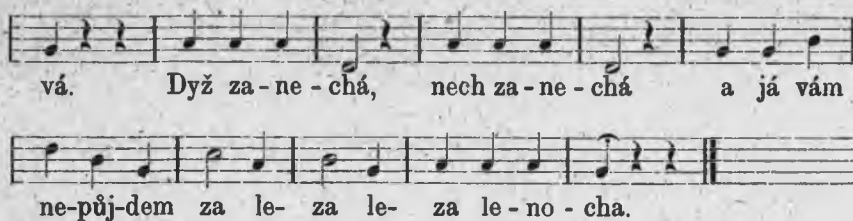

Už sa ten . o - vé - sek za - me-, za - me-, za - me - tá -

vá, už ňa ten můj mi - lý za - ne-, za - ne-, za - nechá -

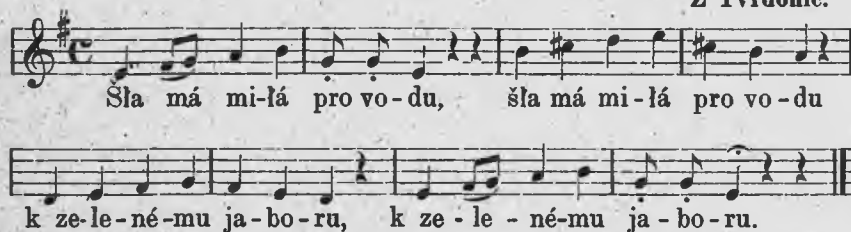

Už sa ten ovések
zame- zame- zametává,
už ňa ten můj milý
zane- zane- zanechává.

Dyž zanechá,
nech zanechá,
a já vám nepůjdem
za le- za le- za lenocha.

260.

Z Tvrdonic.

Šla má milá pro vodu
k zelenému jaboru.

K iným chodí každý deň
a k nám jednu za týdeň.

Než vodičky nabrala,
přežalostně plakala:

A to dojde v sobotu,
dyž mám pilnú robotu.

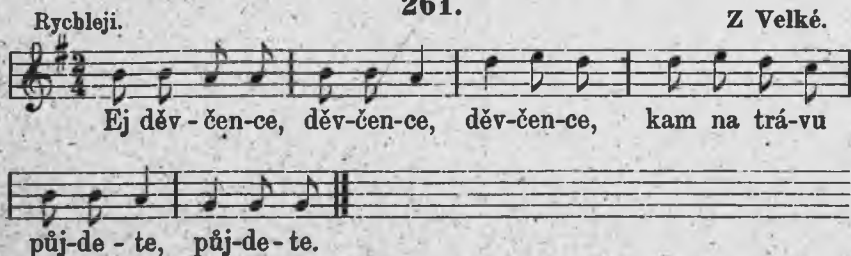
Ach Bože můj, Bože můj,
fašesný je milý můj.

Přid', synečku, v nedělu,
lůžčko ti ustelu.

Mám lůžčko lipové,
peřinečky prachové.

261.

Z Velké.

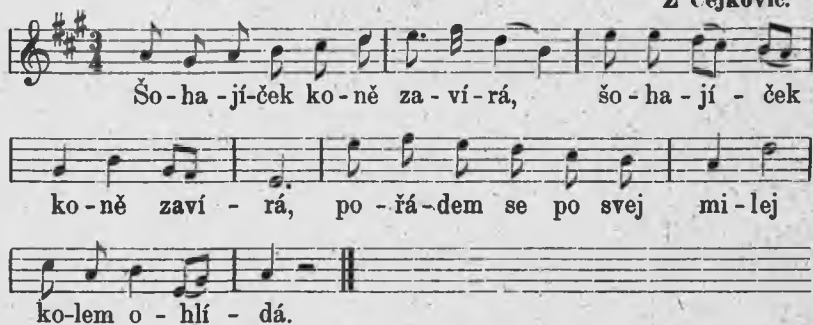

Ej děvčence, děvčence,
kam na trávu půjdete?
A já půjdu též s vami,
nakosím vám otavy.

Inde ideš každý deň,
a k nám lem ráz za týdeň,
a to lem v tu sobotu,
dyž mám velkú robotu.

262.

Z Čejkovic.

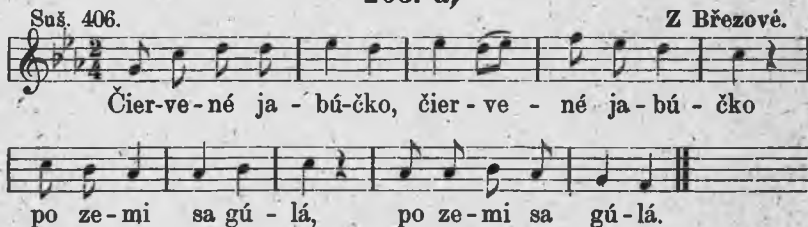

Šohajíček koně zavírá,
porádem se po svej milej kolem ohlídá.

Ja neohlídej se, synečku,
ja dyť's ty měl včera večír inú děvčeku.

263. a)

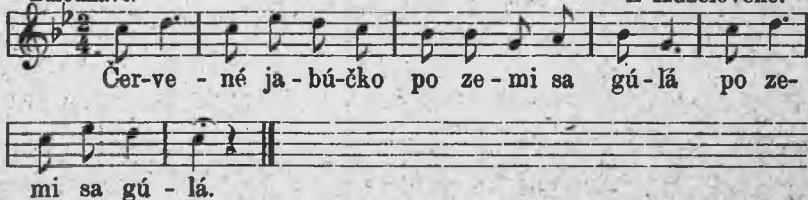
Z Březové.

263. b)

Zdlonhavě.

Z Kuželového.

Červené jabůčko
po zemi sa gúlá
potěšení moje
po světě sa túlá.

Čiervené jabůčko,
něgulaj sa tolko,
potěšení moje,
nětúlaj sa tolko.

264.

Z Trojanovic.

Mr - zi mě to, muj sy-ne-čku, ve-li - ce, že ty cho-diš
přes po - le-čko k mu-zi - ce. Přes po - le-čko cho - di - vaš,
ze mně se tam po - smivaš, mi se to všecko zda že mě zane - chaš.

Mrzi mě to, muj synečku, velice,
že ty chodiš přes polečko k muzice;
přes polečko chodivaš,
ze mně se tam vysmivaš;
mi se to všecko zda,
že mě zanechaš.

265. a)

Mírně. Suš. 797.

Z Tvrdonic.

U Du-na - ja ša - ty pra - la, pla - ka - la za šo - ha - jem
své my - šle - ní sklá - da - la, sklá - da - la.

265. b)

Ze St. Hrozenkova.

U Du - na - ja ša - ty pra - la pla - ka - la,

Prvních šest taktů se zpívá také takto:

U Dunaja šaty pra-la,
plaka-la,
za šohajem své myšlení
sklá-da-la.

Neplačem já, můj šohajku,
za ničím,
ale za tvým slubováním
velikým.

Aj došel k ní její miť:
Co robíš?
Šaty peru u Dunaja,
šak vidíš!

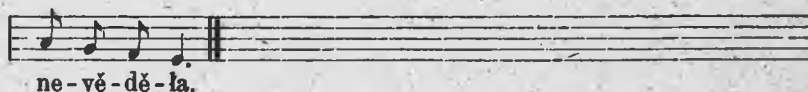
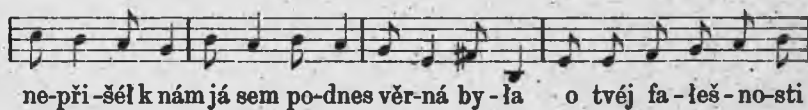
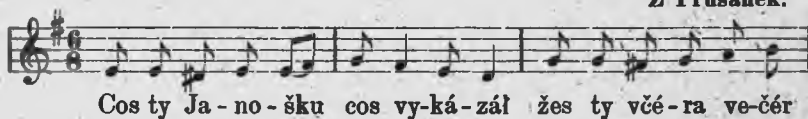
Ej šak's ty mně ve dně v noci
sluboval,
včil's mňa smutnú zarmúcenú
zanechal.

Ja co bys ty šaty pra-la,
to je nic,
ale plačeš a narikáš
kam dál víc.

Preneščasná tá hodina
na světě,
kdo si koho zamiťuje
do srdce.

266.

Z Prušánek.

Co's ty Janošku, co's vykázal,
že's ty včera večer nedošel k nám?
Já sem podnes věrná byla,
o tvěj falešnosti nevěděla.

Ti tvoji rodiče takoví sú,
z bohatého domu nevěstu chci,
a já nejsu z bohatého,
a já mám tatíčka chudobného.

Nic si to, má milá, hore neber,
ešče ty možeš byt na svadbě méj,
za družičku, za nejstarší,
že's byla frajířka nejvěrnější.

Ani to, Janošku, nemože byt,
abych já ti mohla na svadbu íť,
dybich měla k oltáru íť,
radši bych zvolila cestú umřít.

Nic ty mně, má milá, neumíraj,
bude k vám chodívat iný šohaj,
bude chodit, kdo bude chcet,
já bych k vám chodíval, nebudu smět.

267.

Živě. I. 77.

Z N. Lhotek.

Ked si ma ne-chte-la za že-ny - čku, včil já si
ta zvo-lím za dru-ži - čku, za dru-ži - čku za najstar-
ší, že's by-la ga-lán-ka naj-ver - nej - ší.

Ked sí ma nechtela
za ženyčku,
včil já si ta zvolím
za družičku,
za družičku, za nejstarší,
že's byla galánka
najvernejší.

Lehocký mládenci
takový sú,
z chudobných devčátek
formy pýšú,
za bohatú každý
formy točí,
chudobná dyvéenko,
dy mne z očí.

Na prácu, na krásu
sem ty rovná,
na statek, na šaty
nény možná,
kde bych, synečku,
šaty brała,
keď mne jich mamyčka
nejednała.

Any muoj tatýček
statku nemá,
any ho šohajku
tebe nedá,
kde by muoj tatýček
statku nabral,
keď mu ho mltý Bôh
nepožehnał.

268.

Suš. 302.

Z Tvrdonic.

Ty ho-di-ny Nitran - ské šak sú o - ny ci-gán-
ské, ká - za - lo mi dí - vča ít až sa bu-dú
šty - ry bit, šty - ry bi - ly pět bi - lo
mi - léj do-ma ne - by - lo.

Ty hodiny Nitranské,
šak sú ony cigánské,
kázało mi dívča ít,
až sa budú štyry bit;
štyry bily, pět bilo,
milěj doma nebyło.

Žala ona travičku
v tom zeleném hájíčku,
jak nažala, vázala,
ňa šohajka vołała:
Poď šohajku, poď ke mně,
já ti povím, co je mně.

Aj bolí ma hlava má
od tvojého klamaňa,
aj bolí ma hlavička
od tvojého srdečka.

269. a)

Z Lanžota,

Se-dě-la A-ni-čka v ze-le-ném há-ji vi-dě-la mi-lé-ho
cho-dit po kra-ji. Kde sas ta-dy mi-lý vzal, cos mňa věrně milo-vál?
Kdo téj na-šej lá-sce ko-nec u-dě-lal?

269. b)

Zdlouhavě.

Z N. Lhotek.

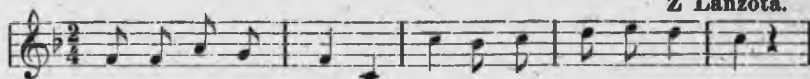
Se-de-la A-ny-čka v ze-le-ném há-ji,
vy-de-la Ja-ný-čka se-det na kra-ji:
Kde sas ta-dy Jan-ko vzal, cos ma ver-ne my-lo-val? Kdo téj na-
šej lá-sce ko-nec u-de-lal?

Sedela Anyčka
v zeleném háji,
vydela Janýčka
sedet na kraji:
Kde sa's tady Janko vzal,
co's ma verne myloval?
Kdo téj našej lásce
konec udelal?

270.

Z Lanžota.

Pod na-ším o - kén-kem ej za - hú - ka - la so - va

do-šly mně na my-sel ej méj ma-mi - čky slo - va.

Pod naším okénkem
ej zahúkala sova,
došly mně na mysl
ej méj mámičky slova.

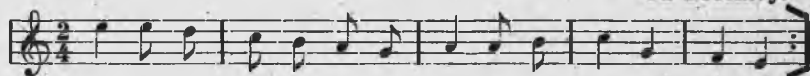
Vandruj, šohaj, vandruj,
třeba na kraj světa,
ale nezapomeň,
ej že su já sirota.

Měj mámičky slova,
ej milého tichá řeč,
dycky mně říkával,
ej že půjdem spolem přeč.

Kde sirota pláče,
ej všady voda teče,
kde jí slza spadne,
ej znamení zůstane.

271.

Od Břeclavy.

I - šla bych do ko-ste - la ej, ne-sko - ro mně zvo-ňá,

z pro-těj - ší - ho o - kna kdo-si na mňa vo - lá.

Išla bych do kostela,
ej neskoru mně zvoná,
z protějšího okna
kdosi na mňa volá.

Ej z protějšího okna
na mňa nevolajte,
z chudobnej dívčiny
smíchu nedělajte.

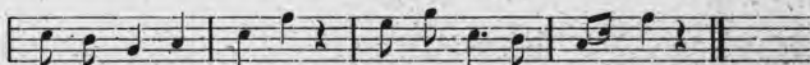
272.

Sus. 548.

Ze Žďára.

Sta-vě - jí ze-dní - ci sta-vě-jí le - še - ní po něm se prochází

mo-je po-tě - še - ní mo-je po-tě - še - ní.

Stavějí zedníci,
stavějí lešení,
po něm se prochází
moje potěšení.

Chraň se, můj synečku,
mého oklamání,
nedal by ti Pámbůh
žádné požehnání.

Žádné požehnání
na tvjem statečku,
za to, že's oklamal
chudobnou děvečku.

273.

Ze St. Hrozenkova.

Už je dzěň, už je dzěň už je rá - no, nad Komár-
už vy-šla věz-dzi-čka nad Ko-már - no

no až nad Budzín, už cja já, du-ša má, ně-u-vi-dzím.

Už je dzěň, už je dzěň,
už je ráno,
už vyšla vězdzička
nad Komárno;
nad Komárno
až nad Budzín,
už cja já, duše má,
něuvidím.

Dycky's mi sluboval,
že budzěš můj,
abych ci já dala
šáteček svůj;
ale už vjém,
že něbudzěš,
darmo můj šáteček
špinic budzěš.

274.

Z Březové.

Z u-pri-mné - ho sr-dca vy-ruó-stěl strom do fa-leš-
nej lá-sky u-de-ríl hrom, u-de-ríl hrom jak do du-
bu ve-ru já šo-haj-ku tvá ně-bu - du.

Z uprimného srdca vyrústel strom,
do falešnej lásky uderil hrom,
uderil hrom jak do dubu,
veru já, šohajku, tvá nebudu,

Dycky's mi riékať, že budeš muój,
abych ti len dať šáteček svuój,
ale už vím, že nebudeš,
darmo mi šáteček špiniť budeš.

Suš. 403.

275.

Z Kopřivnice.

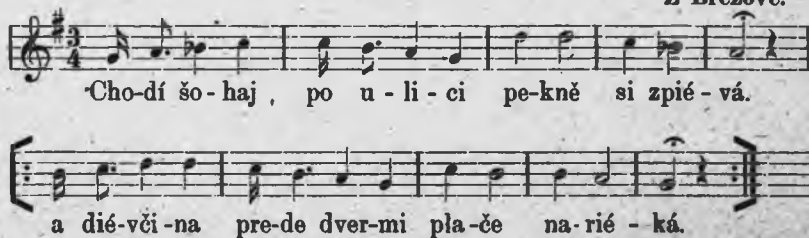
Aj zakukala zezulka
v lese na javore,
nařikala sobě moja najmilejší
chodící po dvoře.

Aj něplač, něplač a něnařikaj,
aj dy ty budeš ma,
jak o vanoci zezulka
tři razy zakuka.

Proč by něplakala, něnařikala,
dy ja nebudu tva,
dyť o vanoci zezulka
nikduc nězakuka.

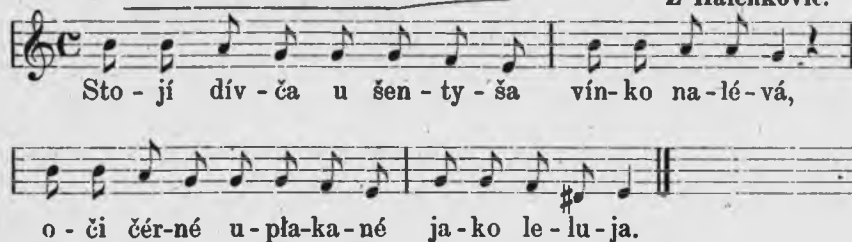
276. a)

Z Březové.

276. b)

Z Halenkovíc.

Chodí šohaj po ulici,
pekně si zpívá,
a diěvěina prede dvermi
plaěe nariěká.

Ĉože plaěeš, ěo nariěkáš,
šak ty buděš má,
až kukaěka jo vānocích
trikráě zakuká.

Jako bych já něplakala,
keď něbuděm tvá,
keď kukaěka jo vānocích
nihdá někuká.

277. a)

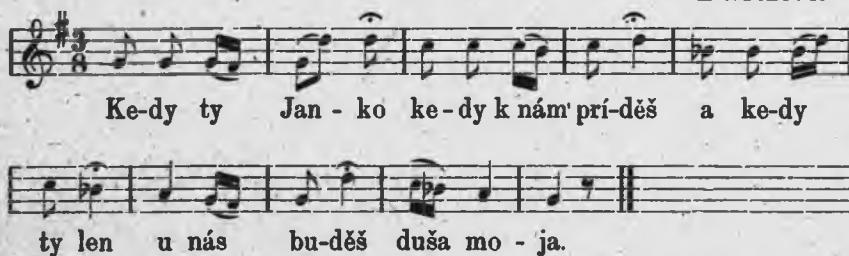
Živě.

Z Velké.

277. b)

Z Březové.

Kedy ty Janko, kedy k nám príděš,
a kedy ty len u nás buděš, duša moja?

Až od Javoriny sviétať budě,
ze skaľy sunko sviétiť budě, duša moja.

Jak živ som o tem něčúvaľa,
ani som nihdá něstýchaľa, duša moja.

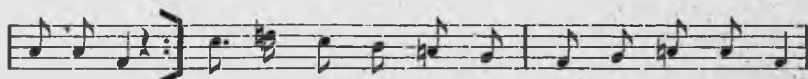
Aby od Javoriny sviétaľa,
ze skaľy sunko sviéťeľa, duša moja.

278.

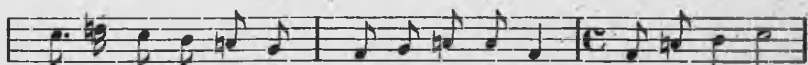
Z Vázan.

Už chodníček za-rů-stá-vá co po něm sy-ne-ček
jak ži-va sem ne-my-sle-la že by on fa-le-šně

cho-dí-val Mám-li já pe-ní-ze mám jich pro se-be
mi-lo-val

já jich mo-žu u-žit sa-ma bez te-be , šak už já sem

dost vy-stá-la fa-le-šně sy-ne-čku od te-be.

Už chodníček zarůstává,
co po něm syneček chodíval,
jak živa sem nemyslela,
že by on falešně miloval.
Mám-li já peníze,
mám jich pro sebe,
já jich můžu užít
sama bez tebe;
šak už já sem dost vystála,
falešný synečku, od tebe.

279.

Velmi zdlouhavě.

Z Velké.

Tur-no je ně tur-no už je vše - cko darmo
už z mo-jím ga - lá-nem po-se-dá le-da-kdo už s mo-jím
ga - lá-nem po-se-dá le-da-kdo.

Turno je mně, turno,
už je všecko darmo,
už z mojím galánem
posedá ledakdo.

Ledakdo, ledakdo,
ledajaká dáma,
kerá ešče neměla
jak živa galána.

Jak živa galána,
jak živa milého,
a včil už s ním posedá
do rána bílého.

280.

Z Kopřivnice.

Ach ža - lu-de, ža - lu - de, jak si ty těž-ky
na du - bě, až se s te-bu sed-mi - le - ty
du-bek o - hy - be.

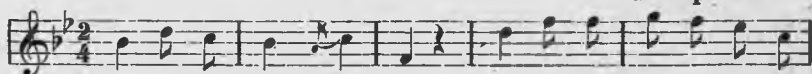
Ach žalude, žalude,
jak si ty těžky na dubě,
až se s tebu sedmiletý
dubek ohybe.

Slibovať's mi, slibovať,
slibovať's mi na duši,
že se naša věrna láska
nihda nězruši.

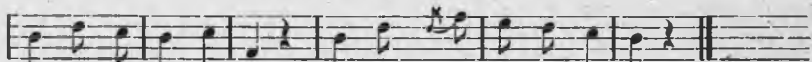
Už je láska zrušena,
nž vlezla do kameňa!
Šak si ty to, moja nejmilejší
sama přičína.

281.

Z Kopřivnice.

Stro-me-čku bře - zo - vy, sto-jiš mi na za - va - dě,

ně - vi - dim cho - di - vať sy - ne - čka po za - hra - dě.

Stromečku březovy,
stojiš mi na zavadě,
něvidim chodivať
synečka po zahradě.

Něbyl by mi ten žel,
dyby's byl, synku, umřel,
jako je mi ten žel,
že si mi vypověděl.

Ně tak po zahradě,
jak mezi horami,
žaden člověk něvi,
jak je mezi nami.

Od velkeho želu
stuzenky mi kapajú,
na tvrdym kameňu
jamečky vabijaju.

282.

Živě.

Z Velké.

Pod-me mi-lá pod-me do-lů do-li-ne - čků

tam so-bě po-ví-me smu-tnú no-vi-ue - čku.

Podme, milá, podme
doů dolinečku,
tam sobě povíme
smutnú novinečku.

A jakú, šohajku,
jakú novinečku?
A snad si's už našel
inú galánečku?

Našel sem si našel
galánečku inší,
ale ně nic není
nad teba milější.

Co bys ty šohajku,
tolěj dní umíral,
kolěj's ty ně noci
můj sníček rozbíral.

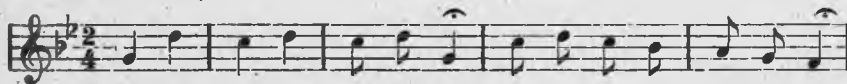
Jedna noc, druhá noc,
štyry roky je moc;
a ty's ně rozbíral
můj sníček každú noc.

Co by ťa, šohajku,
chytilo bolení,
co by ťa hodilo
na sáhu do zemi.

283.

Mírně. Suš. 367, I. 35.

Z Velké.

Na tom na-šém ná-to-ní, na tom na-šém ná-to-ní

za - vr-ťel sa švar-ný šo-haj na vraném ko - ni.

Na tom našem nátoní,
zavřel sa švarný šohaj na vraném koni.

Zavřel sa sem a tam:
Kady já sa, moja milá, odtud vymotám?

Vymotaj sa, kady chceš,
ja šak ty ňa, můj šohajku, milovat nechceš.

A jak ty's ně slubováł,
dyž's ty v naší zahrádence na lавce sedál!

Sluoval's ně na těle,
že sa naša věrná láska nikde neděje.

Slubováł's ně na duši,
že sa naša věrná láska nikdá nezruší.

Už sa láska zrušila,
už ti iná galánečka šátek vyšila.

V každom rožku kvíteček,
na prostriedku, mŕj šohajku, zlatý věneček.

284.

Ze St. Hrozenkova.

Mo-ja mamka dy-cky pla-če a já si a já si
že jěj cé-ry žjá-den ně-chce

z te-ho ro-bím le-gra-cí.

Moja mamka dycky plače,
že jěj céry žjádén něchce,
a já si, a já si
z teho robím legrací.

Kebych ho já boľa chcela,
boľa bych ho dávno maľa
sedláka, sedláka,
já mám radšjej vojáka.

Voják prijdžě pred muzidžě,
postaví sa jako svíce*),
a sedlák něborák
stóji v kúcé jak žebrák.

285.

Velmi zdlouhavě.

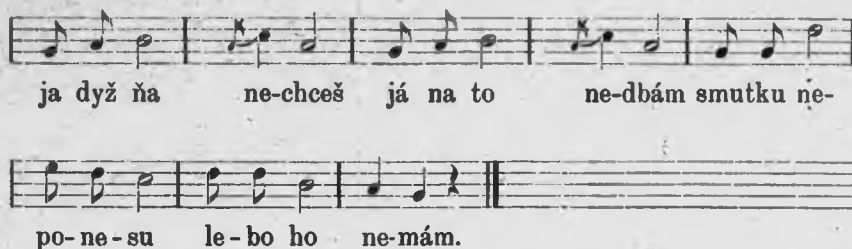
Z Velké.

O-ko-ľo By-stri-čky vo-děň-ka te-če
od-ká-zál ně mi-ľý že ňa už nechce

*) „Pred muzidžě“ vazba nesprávná, pro rým m. k muzidžě (nom. muziga),
svíce m. hroz. svjéca.

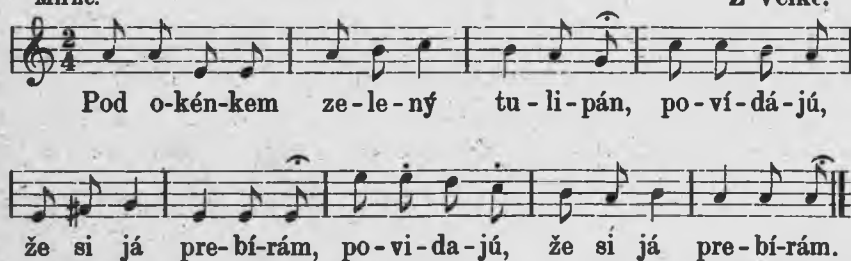
Okolo Bystričky voděnka teče
odkázal ně milý, že ňa už nechce:
Ja dyž ňa nechceš,
já na to nedbám;
smutku neponesu, lebo ho nemám.

Co bych já, šohajku, smutek nosila,
dyž sem já, šohajku, tvoja nebyla:
Milovala sem
malučko špásem,
nevěděl šohajek, jak falešná sem.

286.

Mírně.

Z Velké.

1. Pod okénkem zelený tulipán,
povídají, že si já prebírám.

Bar by dali ešte ráz prebírati,
věděla bych, komu mámi ruku dat.

Ne takému doma chovanému,
než takému světa vandrovnému.

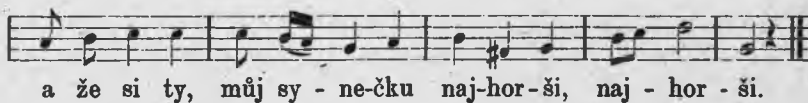
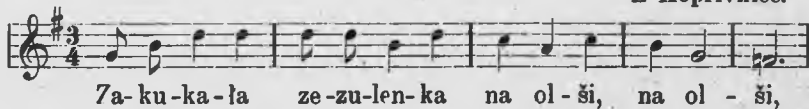
Ten domajší enom ženu bije,
a vandrovný srdcem polituje.

2. Proto Pambů mladých lidí lúbí,
že sa ím to milování lúbí.

Proto Pambů starých lidí tresce,
že sa ím už milovati nechce.

287.

Z Kopřivnice.

Zakukala zezulenka,
na olši, na olši
a že si ty, můj synečku,
najhorši, najhorši.

Zakukala zezulenka
na dubě, na dubě,
a že si ty ma děvečko,
zla hrubě, zla hrubě.

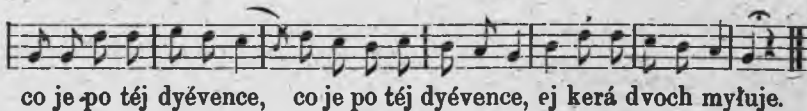
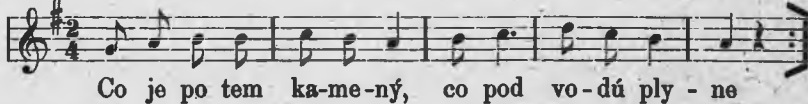
Zakukala zezulenka
ze skały, ze skały,
a že si ty, můj synečku,
něstały, něstały.

Zakukala zezulenka
černy ptak, černy ptak,
dy mě něchceš, můj synečku,
něch mě tak, něch mě tak.

288.

Zdlouha.

Z N. Lhotek.

Co je po tem kamený,
co pod vodú plyne,
co je po téj dyévence,
ej kerá dvoch myluje.

Já sem sama taková,
dvoch sem mylovala,
oba dva ma nechali,
ej zůstala sem sama.

Ja zostala sem sama
jako ta hrdlička,
co po poli létá,
hledá si párníčka.

Ja zostala sem sama
jako hruška v poli,
s keréj hrušky opadnú,
ej kerá sama stojí.

289.

Mírně.

Z Velké.

Ej jak ty mo - žeš po - čú - vat to moje vzdychá -
ní šak ťa mo - sí sr - dce bo - let za tvé mi - lo - vá -
ní žes tak fa - ľeš - ný býľ a mňaš tak o - ši - díľ,
by - ľa bych pro ťa u - mre - ľa, jak sas ně za - ľú - bíľ.

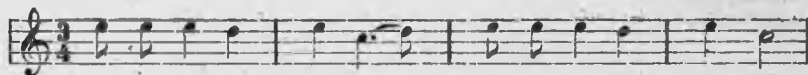
Ej jak ty možeš počúvať
to moje vzdychání,
šak ťa može srdce bolet
za tvé milování,
že's tak falešný býľ
a mňa's tak ošidíľ,
byľa bych pro ťa umreľa,
jak sa's ně zalúbíľ.

Dyž sem já k vám chodívával,
chodívalo nás pět,
nikdy nechtěľa's povědět,
kerého budeš chtět:
Juru lebo Jana,
lebo kamaráda,
nikdy nechtěľa's povědět,
kerého máš ráda.

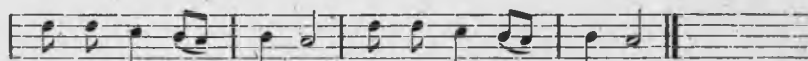
A já sem ti povídala,
že teba najradši,
ja že sa ně zalúbíly
tvoje černé oči:
Vy černé očienka,
vy ně moc škodíte,
že kde koľo uvidíte,
každěho lúbíte.

290.

Z Vázan.

Pí - ja - li pí - ja - li   dvě chlapci z Mo - ra - vy

pod je-dno li - pěn-kó   pe-ní-ze čí - ta - li.

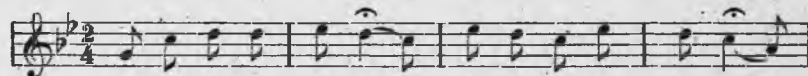
Píjali, pítali dvě chlapci z Moravy,
pod jedno lípěnkó peníze čítali.

Dyž jich načítali, do kapce jich dali,
falešná panenku za ně kupovali.

291.

Zdlouha.

Z Javorníka.

Ga - lá - ne-čko   mo - ja,   proč si tak ne - vol-ná?

Vě - ne-ček na hla - vě,   pa-nen-ka slo - bod-ná.

Galánečko moja,
proč si tak nevolná?
Věneček na hlavě,
panenka slobodná,

Věneček na hlavě
z krušpánkovho listu,
nemůžem si nájíst
galánečku istú.

Jednu sem si našel,
aj ta byla pyšná
šel sem ju namlúvat,
za iného išľa.

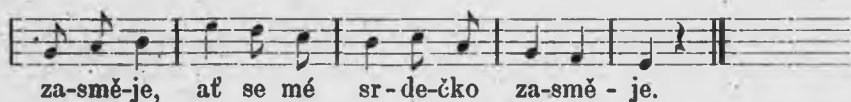
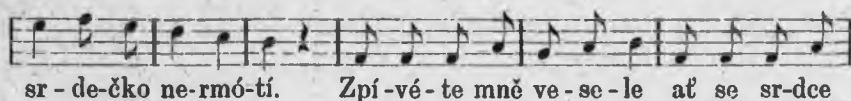
292.

Suš. 577.

Z Vázan.

Zpí - vé - te   Vá - žan - ščí   ko - hó - ti   ať se mé

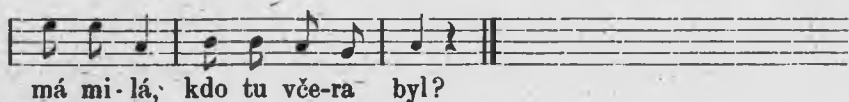
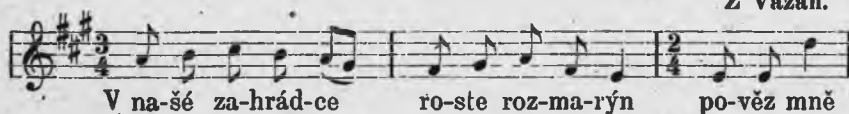

Zpíváte Vázanščí kohóti,
ať se mé srdečko nermótí,
zpíváte mně vesele,
ať se srdce zasměje,
ať se mé srdečko zasměje

Dyž sem já za miló chodíval,
dycky mně měsíček svítíval;
svíť, měsíčku, ještě dnes,
víc mně svítit nebudeš,
můžeš si svítívat kemu chceš.

293.

Z Vázan.

V naše zahrádce roste - rozmarýn:
Pověz mně má milá, kdo to včera byl?

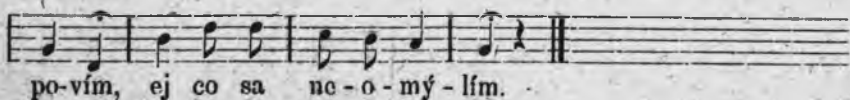
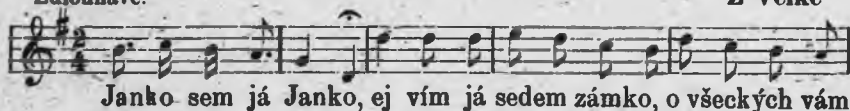
Tu žádné nebyl, jen ty, synečku,
při jasným měsíčku dals mně hubičku.

To není, milá, to není pravda,
měsíček nesvítí, byla noc tmavá.

294.

Zdlouhavě.

Z Velké

Janko sem já, Janko,
ej vím já sedem zámko,
o vŕeckých vám povím,
ej co sa neomyílím

První zámek Mineš,
odkad, Janko ideš?
druhé Nové zámky:
idem od galánky

Tretí zámek Frašták:
vrať sa Janko nazpát,
štvrtý je Debrecín,
a já sa nevrácím.

Pátý zámek Budín:
já k vám nezablúdím,
šestý zámek Nitra:
buď, dēvečko, chytrá.

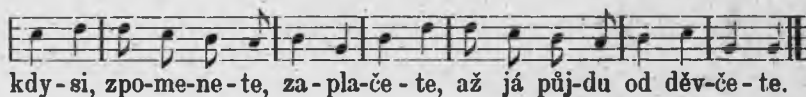
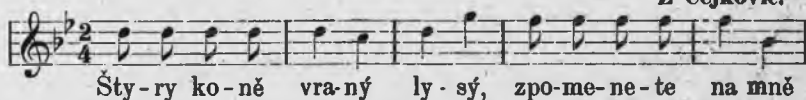
Sédme je Komárno,-
co sem sa nachodil
za dēvčatem darmo.

Co sem sa nachodil
a nocí natrudil,
ledajaký šelma
včil ně ju odlúďť

Co sem sa nachodil
a našlapát blata,
ty za to nestojíš,
sloto ledajaká.

295.

Z Čejkovic.

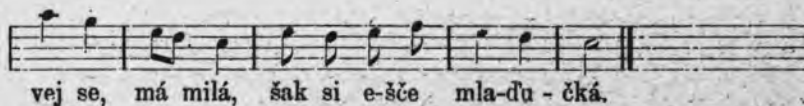
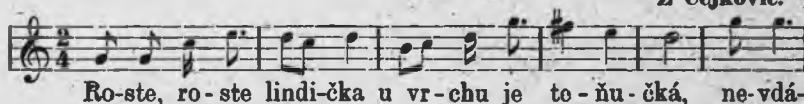

Štyry koně vraný lysý,
zpomenete na mně kdysi,
zpomenete, zaplačete,
až já půjdu od dēvčete.

Štyry koně v maštálence,
co je po mej frajírénce;
co je po ní, co je po ní,
dyž mně za ňú inej chodí.

296.

Z Čejkovic.

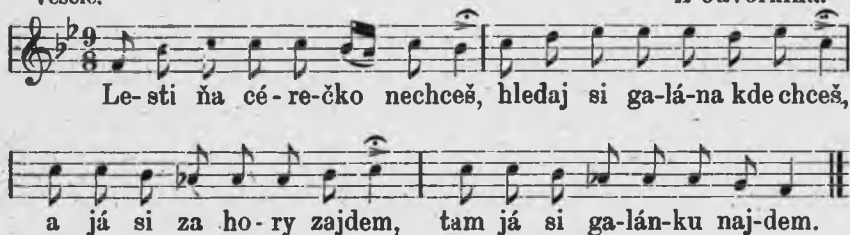
1. Roste, roste lindička,
u vrchu je teňučká,
nevďávej se má milá,
šak si ešče mlaďučká.

2. Nechytej se dvoch brehů,
oba se ti uvezú,
chyt' se enom jednoho
šohájčka švarného!

297.

Vesele.

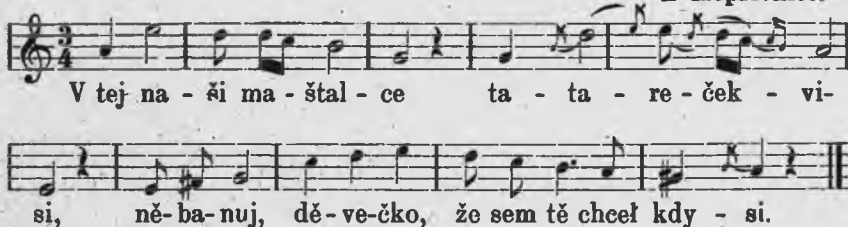
Z Javorníka.

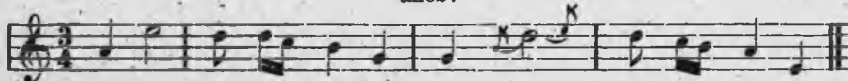
Lesti ňa, cérečko, nechceš,
hledaj si galána, kde chceš;
a já si za hory zajdem,
tam já si galánku najdem.

298.

Z Kopřivnice.

aneb:

V tej naši maštalce
tatareček visi,
něbanuj, děvečko,
že sem tě chcel kdysi.

Něbanuj, něbanuj,
němaš oč banovať,
musela by se mnu
do Uher vandrovať.

Do Uher, do Uher,
na uhersku stranu,
zpomeněš, zaplačeš
pohlídaja za mnu.

299.

Ze Želetic.

Oj re - zá-ro - vě pér - ka joj sú ve - li -
ce dra - hé, joj kaž - dá pe - ru - těn - ka ve - ru za šty
ry to - la - re.

Oj režarové pérka,
joj sú velice drahé,
joj každá perutěnka,
veru za štyry tolare.

Oj dycky sem ti ríkáł,
oj naučení dával,
oj chceš - li moja byti,
oj veru z druhým nepostávaj.

Oj ty's na to nedbala,
prece's z iným postávala,
oj já sem sa oženíl,
oj ty sa's nevydala.

300.

Z Březové.

Zabi - tě mňa, šak som már - ný ej zabi - tě mňa,
šak som már - ný, ně - bu - dě mňa pla - kať žiá - dný.

Zabitě mňa, šak som márný,
něbudě mňa plakať žiádný,
ani žiádný ani žiádná,
má galánka starodávná.

Má galánka starodávná,
pre teba mňa něchce žiádná,
pre teba mňa němiluje,
na teba ně ukazuje.

301.

Vážně.

Z Velké.

Hro-my bi-jú, bú-ri-jú sa ne-be-sa, o-te-vri ně
 mo-ja mi-lá, le-je sa, o-te-vri ně, mo-ja mi-lá,
 nech já vím, ja nech já k vám po-da-re-mně ne-cho-dím.

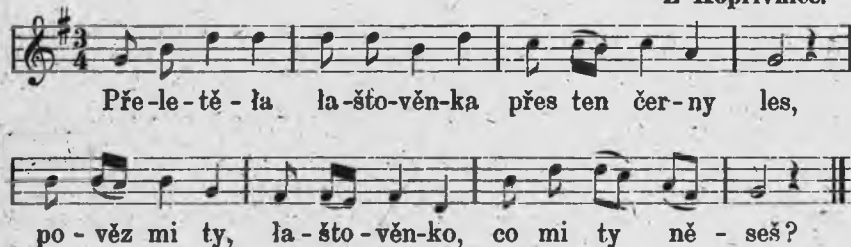
Hromy bijú, burijú sa nebesa,
 otavri ně, moja milá, leje sa,
 otevri ně, moja milá, nech já vím,
 ja nech já k vám podaremně nechodím.

Otevri ně, moja milá Aničko,
 promluv ke mně enom jedno slovečko,
 otevri ně, nech nestojím pod oknem,
 lebo tady až do niti promoknem.

De si zmokél, můj šohajku, tam sa suš,
 mojím líčkám umoreným pokoj už,
 lebo moje pěkné líčka červené
 od teba sú, falešníku, zmorené.

302.

Z Kopřivnice.

Pře-le-tě-la la-što-věn-ka přes ten čer-ny les,
 po-věz mi ty, la-što-věn-ko, co mi ty ně-seš?

Přeletěla laštovénka
 přes ten černý les,
 pověz mi ty, laštovénko,
 co mi ty něseš?

Něsu ti ja novinečku
něhrubě dobru,
že už tvoju galanečku
k oltáru vedu.

Jeden si ju zamiloval,
druhý si ju vzal,
a třetímu puklo srdce,
že ji nedostať.

303.

Z Kopřivnice.

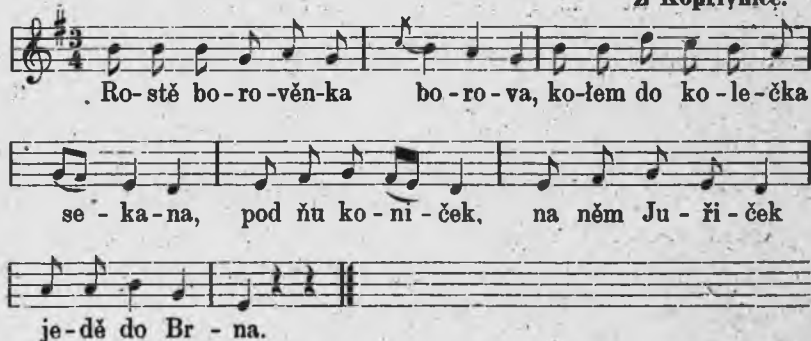
Zaporečku zakotulať,
pěkně prosil, ež zaplakať,
zkameňalé srdce měla,
dyž mu otevříť něchcela.

Ty listečku polejovy,
pro tebe mě hlava boli,
hlava boli, poboliva,
srdce tuži, ež omdliva.

Hlavo něbol, srdce nětuž,
ty děvečko, dvěma něsluž,
budeš-li ty dvěma služít,
něbudeš moct oboch užít.

304.

Z Kopřivnice.

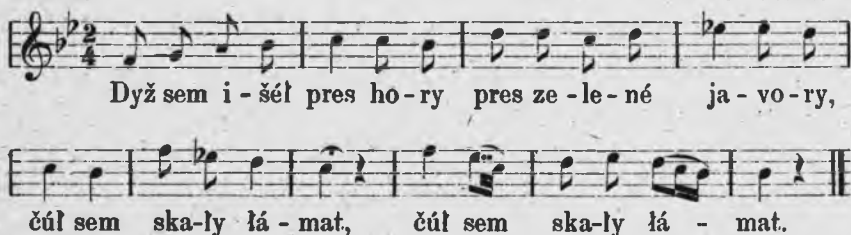
Rostě borověnka borova,
kolem do kolečka sekana,
pod ňu koníček,
na něm Juříček,
jedě do Brna.

Žer ty, muj koníčku, travičku,
já budu milovat Aničku;
mně se všecko zda,
že moja miša
něni upřimna.

305. a)

Mírně.

Z Velké.

305. b)

Pomálu.

Z Lipova.

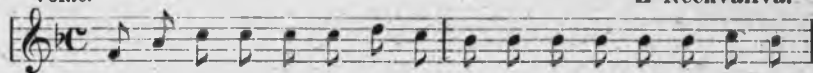
Ked sem išel pres hory,
pres zelené jabory,
čul sem skały lámat;
milá na mňa volala,
ručenku ně podala,
že sa bude vdávat.

Vydávaj sa, dēvečko,
moje věrné srdečko,
já sa ženit budem;
dám si uvít perečko,
moje věrné srdečko,
lebo voják budem.

306.

Volně.

Z Nechvaliva.

Dyž sem já šel od mi-len-ky, břin-ka-ly mně pod-ko-věn-ky,

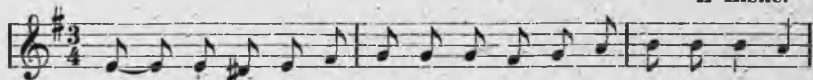
břin-ka - ly mně, břin-ka-ly, čér - né o - čka pla-ka-ly.

Dyž sem já šel od milenky,
břinkaly mně podkověny,
břinkaly mně, břinkaly,
černé očka plakaly.

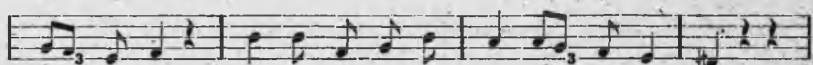
Černé očka, co plačete,
šak vy moje nebudete,
nebudete, nesmíte,
darmo si to myslíte.

307.

Z Lišně.

Aj nad tó Lí-šňó je pě-kné há-ječek, v něm se-dí my-

sli - ve-ček. Von so - bě dr-ží v pra-vé ru-čen - ce,

ve-ší - va - né šá - te-ček.

Aj nad tó Lišňó je pěkné háječek,
v něm sedí mesliveček;
von sobě drží v pravé ručence
vešíváné šáteček.

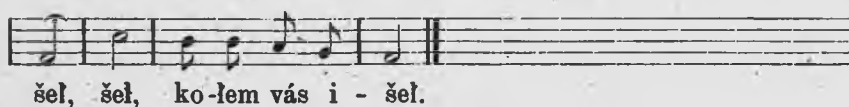
Pusť mně k vám, so to sám,
pusť mně k vám do seknice!
Já tě nepostím, rač tě vopostím,
te máš falešný srdce.

Sedno si na svýho koníčka vranýho,
přibíjo podkověnke,
habe věděli falešní lidi,
že jedo vod panenke.

Sedno si na svýho koníčka vranýho,
vobjedo kolem tvých vrát,
habe věděli falešní lidi,
že sem já tě míval rád.

308.

Z N. Lhotek.

Nejednú sem, má Kačenko,
kolém vás išel, šel, kolém vás išel,
ale sem ta, má Kačenko,
doma nenašel, šel, doma nenašel.

A ty's byla, má Kačenko,
na horném konci,
tam sa s tebou zhovárali
štyré mládenci.

Zasal sem si, má Kačenko,
na kopečku, hrach,
puojdeme ho, má Kačenko,
zítra ráno žat.

Jak bych já to smutná žala,
srpa neznała.

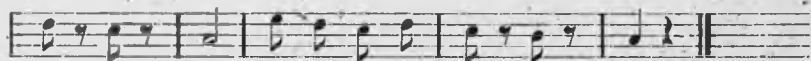
Any srpa, any cepa,
any praslice,
a já sem si pozerala
na bílé ruce.

309.

Ze Strání.

Slú-ne-čko sa ní-ží, k ve-če-ru sa blí-ží, kde já bu-du

no - co - vat, kde já bu-du no - co - vat?

Slúnečko sa níží.
k večeru sa blíží,
kde já budu nocovat?

Má milá sa hněvá,
nocleha mně nedá,
ona myslí zdorovat.

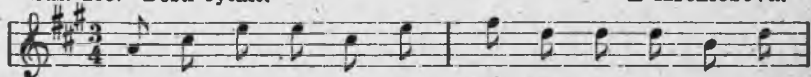
Zdoruj, milá, zdoruj,
šak si vyzdoruješ
a já k tobě nepůjdu,
prosit sa ťa nebudu.

13. Jindy a nyní. Rozloučení. Smrt.

310.

Suš. 255. Dosti rychle.

Z Archlebova.

Dy-by mně tak by-lo jak mně bý-vá-va-lo,

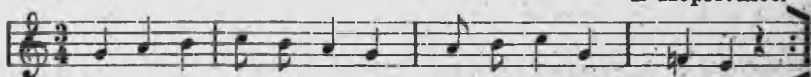

dyž mně slu-ní-čko do o-kna sví-tí-va-lo.

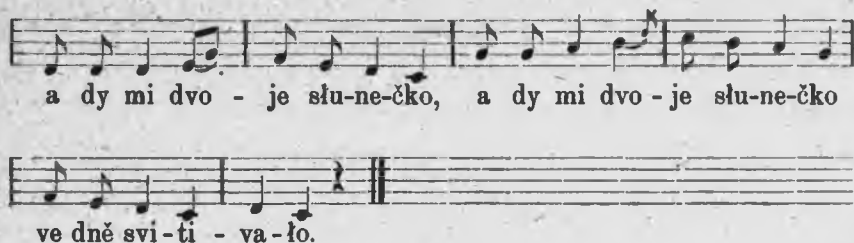
Dyby mně tak bylo,
jak mně bývávalo,
dyž mně sluníčko
do okna svítívalo.

311.

Z Koprivnice.

Aj už mi tak ně-bu-dě, jak mi by-va - va - lo,

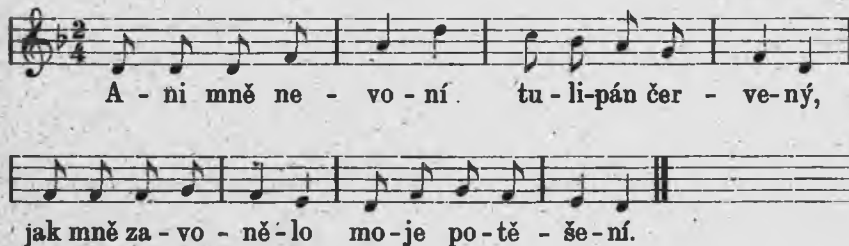

Aj už mi tak nebudě,
jak mi byvalo,
a dy mi dvoje slunečko
ve dně svítivalo.

Jedno mi svítivalo
slunečko na nebi,
a druhé mi svítivalo
moje potěšení.

312.

Ze Žarošic.

1. Ani mně nevoní
tulipán červený,
jak mně zavonělo
moje potěšení.

Dyby mně tak bylo,
jak mně bývalo,
ze třech okýneček
na mně svítivalo.

Z jednoho slunýčko,
z druhého měsíček
a z toho třetího
švarný šohajček.

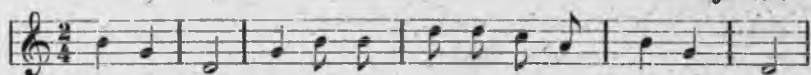
2. Otevři mně, milá,
lebo je mně zima,
neotevřeš-li mně,
otevře mně jiná.

Esli mám otevřít,
napřed se podívám,
bude-li stát za to,
co mu já otvírám.

Nestojíš-li za to,
před naše je blato,
žduchnu tě do něho:
tu máš, šelmo, za to!

313.

Z Čejkovic.

Dyž sem k vám, má mi-lá, cho-dí - vá-vál, já sem si

chod-ní-ček zna-me-ná-vál, já sem si chod-ní-ček zname-ná-vál.

Dyž sem k vám, má milá, chodívával,
já sem si chodníček znamenával;
červené, bílé růže sem sázél,
dyž sem tě, má milá, vyprovázél.

Dyž sem k vám chodívál přes ty lesy,
bývala's má milá, veselejší;
dyž sem k vám chodívál přes hájíček,
bývala's, má milá, jak hřebíček.

314.

Z Vážan.

Už tá je-de - ná-stá ho - dí - na u - de - re - la

staň pa-nen-ko mi-lá, ja mu-sím za ko-ňa - ma.

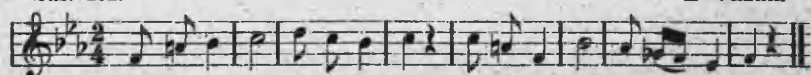
Už tá jedenáctá
hodina uderela,
staň, panenka milá,
já musím za koňama.

Za koňama musím
a na Vážansky lóke,
podé mně, má milá,
na dobroť noc roke.

315.

Z Vážan.

Sně. 401.

Zhů - ru ce - sta, do - lu druhá, rozlučmě se mo - je mi - lá,

Zhůru cesta, dolu druhá,
rozlučme se, moja milá.

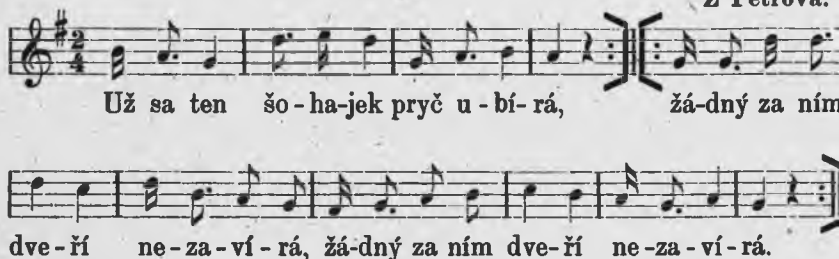
Jaky je to rozlúčení,
dyž zme spolu naučení.

A dyž my se rozlúčíme,
dvě srdečka zarmótime.

Dvě srdečka, štyry oči,
budó plakat ve dně v noci

316.

Z Petrova.

Už sa ten šo-ha-jek pryč u - bí-rá, žá-dný za ním
dve-ří ne-za-ví-rá, žá-dný za ním dve-ří ne-za-ví-rá.

Už sa ten šohajek pryč ubírá,
žádný za ním dveří nezavírá.

Vyndi ven, vyndi ven, potěšení,
na to naše smutné rozlúčení.

317.

Mírně.

Od Břeclavy.

Už je slún-ko z téj ho-ry ven, už je slún-ko z téj ho-
ry ven, stá-vaj mi-lá už bu - de deň ej, ej,
ritardando.
stávaj mi-lá už bu - de deň.

Už je slůnko z téj hory ven,
stávaj, milá, už bude deň.

Stávaj hore frajírečko,
krvácí mně mé srdečko.

Co mně, milý, za dar necháš,
dyž sa se mnú rozlúčit máš?

Zanechám ti strom zelený,
pod okénkem zasaděný.

Pokeré na strom pohlédneš,
dycky si na mňa zpomeneš.

318.

Dosti rychle.

Ze Stražovic.

E-šče jed-nú a to na rozchodnú a to u tech na-ších,
vaších vrát, co mně ře-kně můj mi - lý ta - tí - ček,
já ho bu-du po-slú - chat.

Ešče jednu, a to na rozchodnú,
a to u tech našich, vaších vrát;
co mně řekne můj milý tatíček,
já ho budu poslouchat.

319.

Velmi zdlouhavě.

Z N. Lhotek.

Bo-že muoj otče muoj, šak si mna zar-mú-tyl, ro-dy-nus'
mne ze-brať, s mylú's mna roz - lú - čiť.

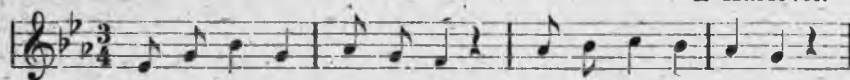
Bože muoj, otče muoj,
šak si mna zarmútyl,
rodynu's mne zebrať,
z mylú's mna rozlúčil.

Ked si mna rozlúčil
s tým děvčatem švarným,
teda mna aj rozluč
s celým svetem marným.

320.

Suš. 358.

Z Karlovic.

Těž-ko te-mu ka-me-ni, co pod vodú ply-ne,

e-šce těž-ší děv-ča-ti, co chlapce mi - lu - je.

Těžko temu kameni,
co pod vodú plyne,
ešce těžší děvčati,
co chlapce miluje.

Já sem jedna taková,
co sem milovala,
Pámbů dál, Pámbů vzal,
ostala sem sama.

Ja už sem opuštěná
jako tá hrdlička,
kerá v háji pozbyla
svého holubečka.

321.

Z Javorníka.

Ja měla sem galána,
bylo mu Janíček,
vzala mně ho vodička,
tichý Dunajíček.

A já půjdem k Dunaju,
budem volat hlasem:
Ja vodičko Dunajská,
navrať mně ho zase.

A já ti ho navrátím,
ale ne živého,
a ty budeš plakati
pohlédna na něho.

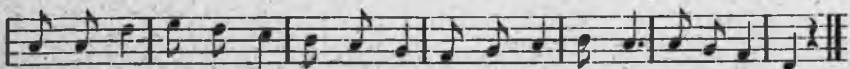
322.

Zdlouhavě.

Z Javorníka.

Maš sem já ga-lán - ku z druhěj strany jár - ku,

tak sem k ní chodíval, tak sem k ní cho-dí-vál, přešlapál sem lavku.

Mať sem já galánku
z druhéj strany járku,
tak sem k ní chodíval,
prešlapát sem lavku.

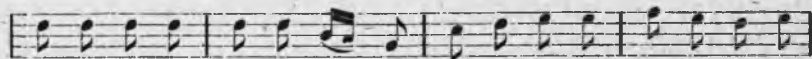
Byla to lavička
z dřeva jedlového,
byla to galánka
srdca upřímného.

323.

Z Kopřivnice.

Dy ja při-jdu do ho-spo-dy me-zi ka-ma - ra-dy,

o - ni na mě hle-děť bu - du, ze mě se vy - smi - vať bu-du,

že sem u - pla - ka - ny.

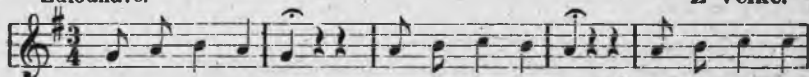
Dy ja přijdu do hospody
mezi kamarady,
oni na mě hleděť budu,
ze mě se vysmívat budu,
že sem uplakany.

A co plačeš a naříčeš,
ty synečku mlády?
Jak ja němam zaplakati,
dy sem musel zanechati
to děvčatko švarny.

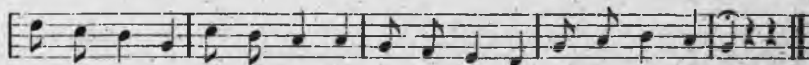
324.

Zdlouhavě.

Z Velké.

Dyž sem ple-la len, ne-vě-dě-la sem, že ňa hla-va

po-bo-lí - vá, že k nám miřý ne-cho-dí - vá, ne-vě-dě-la sem.

Dyž sem plela len,
nevěděla sem,
že ňa hlava pobolívá,
že k nám miřý nechodívá,
nevěděla sem.

Dyž sem plela len,
nevěděla sem,
že na vojnu verbovali,
moje potěšení vzali,
nevěděla sem.

325.

Z Javorníka.

Ej je-den há-jek, je-den hájek, dva há-je dva há-jí-čky
ze-le - né. Ej kdo vás bu-de dneskaj ve-čer
mi - lo-vat - mo-je lí-čka čer - ve - né?

Ej jeden hájek, dva háje,
dva hájíčky zelené,
ej, kdo vás bude dneskaj večer milovat,
moje líčka červené.

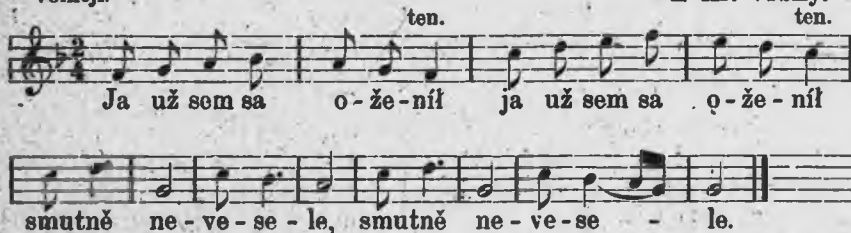
Ej škoda teba, můj šohajko, škoda mňa,
škoda teba na stokrát,
ej keď ťa vidá moje sivé očienka
v číre polí vartu stát.

Ej škoda teba, můj šohajko, škoda mňa,
škoda našho zeznáá,
ej keď zme spoloč sedávali, sedali
od večera do rána.

Ej škoda teba, můj šohajko, škoda mňa,
škoda teho slovečka,
ej čo zme my si ríkávali, ríkali
u teho okénečka.

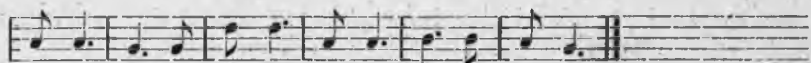
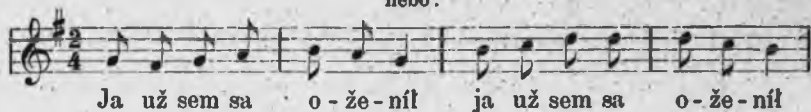
326.

Volněji.

Z Hr. Vrbky.
ten.

Ja už sem sa o - že - níl ja už sem sa o - že - níl
smutně ne - ve - se - le, smutně ne - ve - se - le.

nebo:

Ja už sem sa oženil
smutně, nevesele,
už ně má žena*) visí
v kasárni na stěně.

Dyž si na ňu zpomenu,
suze ňa polejů,
ja Bože můj, otče můj,
co je to za ženu!

327.

Z Velké.

Kup ně miľý pantlu novů,
abych měla na rozchodnů.

Ja kde je ten, co ju kúpíl,
co mé srdenko zarmůtíl,

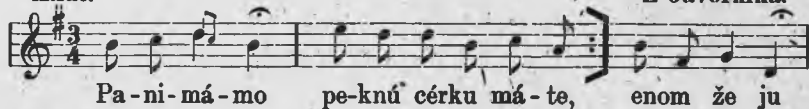
Jak sa do ní zaplétala,
prežalostně naríkala.

Ja už leží u Francůza
má červenobílá růža.

328.

Mírně.

Z Javorníka.

Panimámo, peknů cěru máte,
enom že ju doma nemíváte,
enom že ju doma nemíváte tam.

Vaša cěra v čirém poli stójí,
ona pleje rozmarýn zelený.

*) t. j. šavle.

Ešče jeden záhon nepreplela,
nejedno sto husarů viděla.

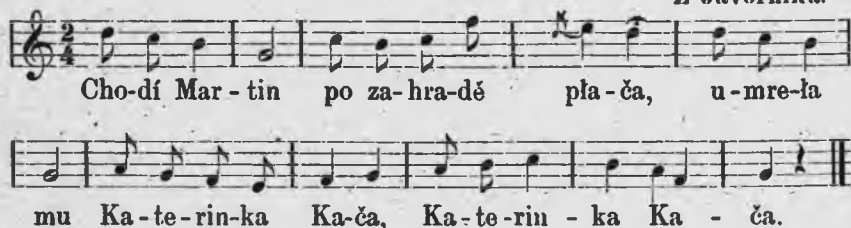
Ja husaré, pre Boha živého,
viděli ste mojého milého?

Ja viděli, ale ne živého,
leží šabla podla bočka jeho.

Jeho šabla pěkná, malovaná,
jeho hlava všecka dorúbaná.

329.

Z Javorníka.

Chodí Martin po zahradě plača,
umřela mu Katerinka Kača.

Ja neplač ty Martine Martinku,
dáme my ti našu Juliánku.

Ja co je ně po tvéj Juliánce,
pobíja ju, uteče k maměnce.

Lepší byla moja nebožčička,
ščeбетала jako laštovička.

14. Vlněk.

330.

Živěji.

Z Hr. Vrbky.

Poctivosť, poctivosť
 šak je to pěkná cnosť,
 do si ju zachová,
 trvá mu na večnosť.

Dyby sa poctivosť
 na poli rodiť,
 nejedna panenka
 na ňu by chodila.

Ale sa poctivosť
 na poli nerodí,
 nejedna panenka
 nepoctivá chodí.

331.

Živě.

Z H. Vrbky.

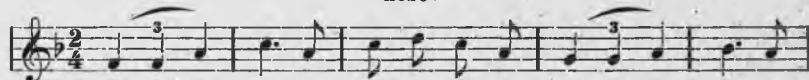

V čér-ném le - si vtáček zpí - vá, má mi-lá tam,

má mi-lá tam trá-vu zbi - rá.

nebo:

Ej v černém le - si vtáček zpí-vá, ej má mi - lá tam

trá-vu zbi-rá, ej má mi - lá tam trá-vu zbi - rá.

V černém lesi vtáček zpívá,
 má milá tam trávu zbírá.

Jak našla, navázala,
 na šohajka zavořala.

Pod, šohajku, s pravěj strany,
 zadvihneš ně nošu trávy.

Dyž ti půjdem trávu zvihat,
 budem já ti k vínku síhat.

Ne, šohajku, nečiň toho,
 stál ňa vínek, stál ňa mnoho.

Daleko má mama jeľa,
co ně vínek kupovaľa.

Štýry míle za Budínem
prevíjala rozmarýnem.

Rozmarýnem aj růžičkú,
a to pro svoju cerušku.

332. a)

Dosti zvolna. I. 54.

Ze Žarošic.

Aj, vo - la - ři, vo - la - ři, aj, kde ste vo - ly pá -
sli? Ztra - ti - la sem vě - ne - ček, ztra - ti - la sem vě - ne - ček, aj,
ke - ré ste ho na - šli? aj, ke - ré ste ho na - šli?

Aj, volaři, volaři,
kde ste voly pásli?
Ztratila sem věneček,
aj keré ste ho našli?

Aj my zme ho nenašli,
aj ale zme viděli,
dyž pantličky červený
aj po vodě plyvaly.

Aj šífaři, šífaři,
aj na šífy sedáte,
můj věneček zelený,
aj po vodě hledáte.

Aj dyby se zapříhlo
aj čtyry páry koní,
tvůj věneček zelený
aj žádný nedohoní.

332. b)

Z Kopřivnice.

Aj vo - la - ři, vo - la - ři, kde stě vo - ly pa - sli
ztra - ti - la sem vi - nek, ke - ry stě ho na - šli?

Aj voľaři voľaři,
kdě stě voly pasli?
ztratiła sem vinek,
kery stě ho našli?

Aj my smy ho něnašli,
ale smy viděli,
červene pentličky
po vodě běžely.

Zpomeň sobě, synečku,
na muj žalostny plač,
lebo mě sobě vem,
lebo mi vinek vrať.

Ja tě sobě něvemu,
vinka ti něvratim;
radši ti, děvečko,
tvuj vinek zaplatim.

Aby si mi načítal
co pisku morského,
to mi nězaplatiš
vinka zeleného.

333.

Zdlouhavě.

Z Velké

Ked sem i-šel po ni-mo háj-ka ze-le-né - ho,
na-tr-hál sem li-pi-ny, na-tr-hál sem li-pi-ny do šát-
ka bí-lé - ho.

Ked sem išel ponimo hájka zeleného,
natrhál sem lipiny do šátka bílého.

Nastlál sem jí do lože, kde má milá léhá:
Staň, má milá, staň hore, otevri ně dverá.

Já bych ti otevrela, keby možné bylo,
má mamička tu leží nedaleko dverí.

Nedaleko dverí, ona by nás čula:
Ja ceruško, céro má, s kým si hovárała.

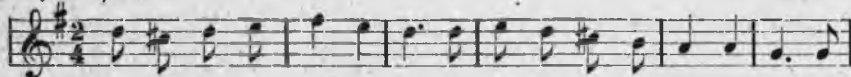
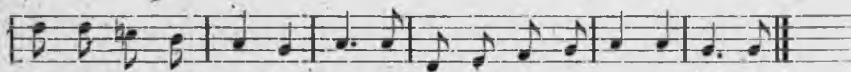
Ja mamičko s poduškú, ušila sem malučkú,
je mně pod nů zima.

Nebyla to poduška, býl to dosi jiný
daj si cérko, daj pozor na svůj vinek zelený

334.

Živě. I, 39.

Z Velké.

Dy - by ne-býl kra-^vák tr^u-bíř, býl bych si dí-v^ča na-m^lú-víla - le po-čál kra-^vák tr^u-bíř, ne-^{ch}tě-^{lo} ně dí-v^ča sl^u-bíř.

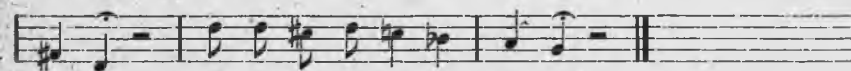
Dyby nebyl kra-^vák tr^u-bíř,
býl bych si dí-^vča na-^{ml}úv^{il};
ale začál kra-^vák tr^u-bíř,
ne-^{ch}tě-^{lo} ně dí-^vča sl^u-bíř.

Dyby nebylo s-^{vi}ta-^{lo},
bylo by ně dí-^vča da-^{lo},
roz-^{ma}řýnku ze-^{le}něho
do šá-^{te}čka čer-^{ve}něho.

335.

Prostředně.

Z Lipova.

Už je sl^unko z téj ho-ry ven, už je sl^unko z téj ho-

ry ven, staň má mi-lá, je bí - lý deň.

Už je sl^unko z téj ho-ry ven,
staň, má mi-lá, je bílý deň.

Staň, má mi-lá, vy-^{pro}voď mⁿě,
už je ma-lá ch-^{vi}lka do dⁿa.

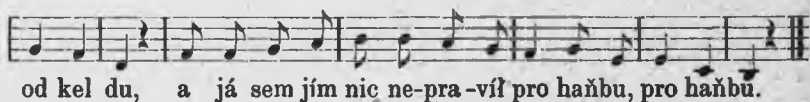
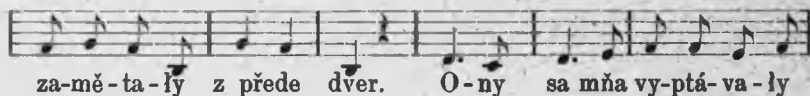
Já bych řa vy-^{pro}vo-^{di}la,
dy-^{by}ch sa já ne-^{ha}ňbi-la.

V-^čil sú lu-^{de} všeli-^{ja}cí,
d-^ěla-^{li} by o ná-^s re-^{či}.

336.

Z Karlovic.

Dyž sem já šel od svéj mi-léj, už býl deň, vše-^{ck}y dí-^vky

1. Dyž sem já šel od svéj milěj,
už byl deň,
všecky dívky zamětały
zpřede dver.
Ony sa mňa vyptávaly,
odkel du,
a já sem jím nic nepravíl
pro haňbu.

2. Včera sem já rozmarýnu
nasela,
na teba sem, můj šohajku,
čekala.
Dyž's nepřišel, tož's nepřišel
já nedbám,
ešče si já šohajíčka
vyhledám.

337.

Zdlouhavě.

Z Velké.

Za-spa-ła An-dul-ka v sú-se-do-vém dvore, zaspala Andulka

v sú-se-do-vém dvo-re, pri-šla pro ňu ma-ti, staň An-dul-ko ho-re!

Zaspala Andulka
v súseďovém dvore,
prišla pro ňu mati:
Staň, Andulko, hore!

Staň, Andulko, hore!
už sa rozednívá,
krávy nedójené,
pastýr už zajímá.

Andulka stala,
horce zaplakala,
krávy nedójené
za pastýrem hnała.

338.

Mírně.

Z Velké.

Pá-slo dí-vča hu-si pá - slo, pá-slo dí-vča

hu - si pá - slo, vy - ší - va - ný šá - tek na - šlo.

Páslo dívča, husi páslo,
vyšívány šátek našlo.

Běž, má milá, běž do lesa,
podívej sa, je-li rosa?

Dyž ho našlo, ohlédá se,
de šohajek koně pase,

Už je rosa orosená,
já su, šohaj, ošizená.

Pase jích on na dolině
na téj drobněj jatelině.

Do řa ošidil, děvečko?
Šohajčku, tvé srděčko!

239.

Mírně.

Z N. Lhotek.

Za - sta - li za - sta - li sy - ne - čka v ma - šta - li,

ej a - le ne sa - mé - ho, z ga - lá - ne - čkú je - ho.

Zastali, zastali
synečka v maštali,
ej ale ne samého,
z galánečkú jeho.

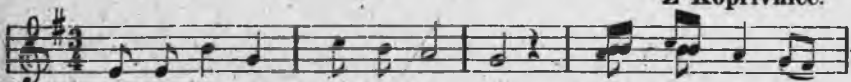
Ty's Janýčku, vynen,
napájal's mna výnem,
červenú goralenkú
za našú stodolenkú.

Keby ta, šohajku,
úrazy trestali,
ej ešče nepovídaj,
že zme spolu spali.

Nyc to, milá, nyc to,
z teba všecko prišlo,
ej všecka vyna tvoja,
galánečko moja.

340.

Z Kopřivnice.

Cho - di děv - čat - ko po dvo - ře, pla - če a na -

ři - če so - bě, dva pta - čko - ve ho tě - ši - li;

Ne-plač, děv-ča, je-dě mi - ly.

Chodi děvčátko po dvoře,
plače a naříče sobě,
dva ptačkove ho těšili:
Neplač, děvča, jedě miły.

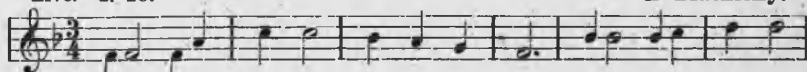
Miły jechał, ež přijechał,
zeslez s koňa a zaplakal.
Jak to miła uviděla,
padla na zem a omdlela.

Něplač, něnaříkaj sobě,
mi je horši ežli tobě,
mi je horši s tvym vinečkem,
ežli tobě z diťatečkem.

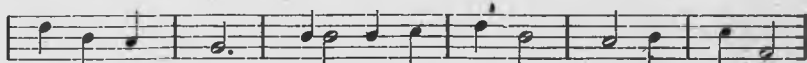
341.

Živě. I. 10.

Z Blatničky.

Dyž sem já šel pres ty ho - ry, vše - cí ptá-čko-

vé zpí - va - li, žá-dný ne - pla-če ka-ždý zpí-vá,

proč si má mi-lá ža-lo-sti - vá.

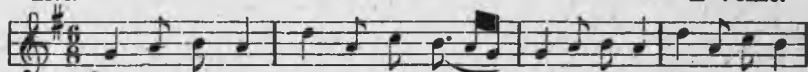
Dyž sem já šel pres ty hory,
všeci ptáckové zpívali,
žádný neplače, každý zpívá,
proč si, má milá, žalostivá?

Jak nemám byt žalostivá,
dyž sem poctivost ztratila,
moja poctivost sa kolébá,
tobě, šohajku, muzika hrá.

342.

Živě.

Z Velké.

Pře-ne-šča-sná tá ho-di-na, dyž sem do mlýna chodila

pre-ne-šča-sná by-la, co sem u-ro-bi-la dyž sem mlela.

Prenešcasná tá hodina,
dyž sem do mlýna chodila,
prenešcasná byla,
co sem urobila,
dyž sem mlela!

Uhlédla sem tam mílého,
svým očenkám uprimného,
on si ňa zavolał
a hubětku ně dál,
dobře bylo.

Ona se ho počne ptáti,
skoro-li bude sypati,
a on jí povídá,
že mosí najprvé
mlýn kresati.

A dyž bylo po kresání,
po všem všudy spraování,
pšeničku zasypál,
žajberečko připál
k špicování.

A dyž bylo na výražku,
odrazil na bok odrážku,
a ňa si zavolał
na zanášku.

Na zanášku ít nechtěla,
tak mu zdorovati chtěla;
chyt ju za ručenu
a dál jí hubětku,
ít mosela.

A dyž bylo na svitání,
Janiček byl nevyspaný;
Anička plácala,
víneček hledala
pod nohami.

Teče voda, teče všecka
mynárovi na kolečka,
kolečka zebrała,
palce polámała, —
bída všecka!

343. a)

Zdlouha.

Z Nechvalína.

Za ho - ry, za le - sy v tom ze - le - ném háj - ku, pase tam šo -

haj ko - ně, pa - se tam šo - haj ko - ně v drobným ma - ry - ján - ku.

Za hory, za lesy
v tem zeleném hájku,
pase tam šohaj koně
v drobným maryjánku.

Pase on ich, pase,
pěkně nastroja se,
a jeho galánečka
pachole mu nese.

Nese mu ho nese
v červeným šátečku:
a tu máš tó poctivosť,
švarný šohajíčku.

343. b)

Suš. 379.

Z Lišně.

Za ho-ra-ma za le-se, v tem Lišenským hájko, pase šohaj

ko - ni-čke v samým ma-ri-ján-ko, aj v samým ma-ri-ján-ko.

Za horama za lese
v tem Lišenským hájko,
pase šohaj koničke,
aj v samým marylánko.

Načítal jí tolare.
aj na červeným stole:
Pod se milá podívat,
esli jich dost bude.

Aj pase on jich pase,
pěkně nastroja se,
a jeho frajerenka
pacholátko nese.

Debes mně jich načítal
co písko drobnýho,
přece mně nezaplatíš
vínka zelenýho.

Dybys mně jich načítal
co na dubě listí,
přece mně nezaplatíš
mojí poctivosti.

344.

Zdlouhavě.

Z Kuželového.

Ked sem i - šel pres Ná-daš pres Ná - daš-ské ho - ry,

milá na mňa vo-la-la mi-lá na mňa vo-la-la, ej že ju hlava bolí.

Ked sem išel pres Nádaš,
pres Nádašské hory,
milá na mňa vo-la-la,
že ju hlava bolí.

Ked sem išel pres Nádaš,
pres Nádašské pole,
milá na mňa vo-la-la:
Vrať sa, srdce moje!

Nevolaj ňa, nevolaj,
já sa ti nevrátim,
za zelený víneček
radši ti zaplatím.

Odčítal jí torale
na červeném stole:
Zeber si jích, má milá,
šak sú všechny tvoje

Ja dybys ích načítal
jak maku drobného,
ešče ně nezaplatíš
vínka zeleného.

345.

Mírně.

Z Kuželového.

Vy-so-ký je vi-no-hrad, ešče vyš-ší ska-la, za-plať ně,

šo-haj-ku, co sem s tebú spa-la, za-plať ně, šo-haj-ku,

co sem stebú spa-la.

Vysoký je vinohrad,
ešče vyšší skała,
zaplať ně, šohajku,
co sem s tebú spała.

To já ešče neberu,
to je všecko málo,
dávno's ty užíval
mojěj lásky darmo.

Vyložil sem ti na stůl
tri sta tri torale,
měla si's ích zebrat,
byly všechny tvoje.

Ešče ti k temu pridám
tú zlatú retázku,
snad ti to bude dost
za našu procházku.

To já ešče neberu,
to je ešče málo,
dávno's ty užíval
mojěj lásky darmo.

To já ešče neberu,
to je všecko málo,
dávno's ty užíval
mojěj lásky darmo.

Ešče ti k temu pridám
ty zlaté hodinky,
snad ti to bude dost
za tvoje hubinky.

Ešče ti k temu pridám
aj zlatý prstének,
snad ti to bude dost
za zelený vínek.

To já ešče neberu,
to je všecko málo,
dávno's ty užíváš
mojěj lásky darmo.

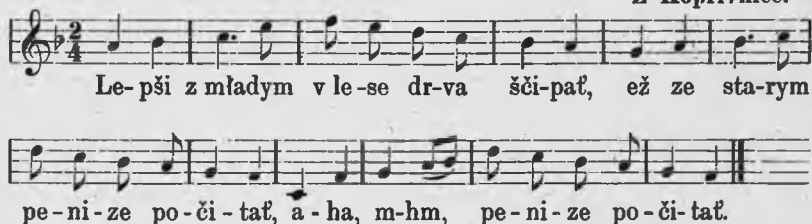
Ešče ti k temu pridám
ja seba samého,
snad ti to bude dost
do skonáná tvého.

Na to sem já, šohajku,
na to sem čekala,
ale sem to žádnému
povědět nechtěla.

15. Mlý nemlý, mlá nemlá.

346.

Z Kopřivnice.

Lepši z mladym v lese drva ščipať,
ež ze starym peníze počitať.

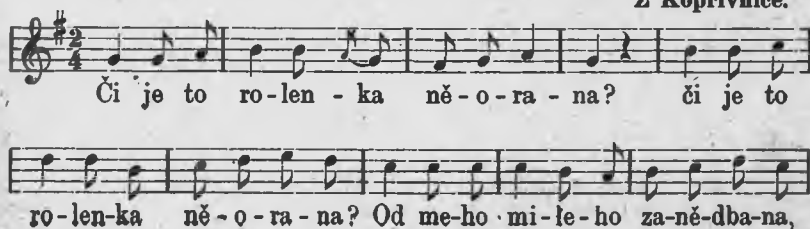
Lepši z mladym mezi kameňami,
ež ze starym mezi peřinami.

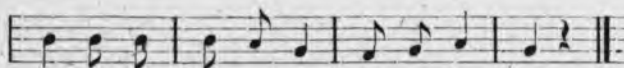
Stary sedně vedle meho boku
a počita, kolik už ma roku.

Mlady sedně vedle meho líčka
a ščeboce jako laštůvka.

347.

Z Kopřivnice.

od me-ho mi-te-ho za-ně-dba - na.

Či je to rolenka něorana?
Od meho mileho zanědbana.

Ja sem ju pooral, ale malo,
bo se mi kolečko pošamało.

Lepši je žitečko ežli oves,
lepši je mładenec ežli vdovec.

Vdovec si sedava za uličku
a dycky zpomina něbožičku.

348.

Z Kopřivnice.

Aj mamko, mam-ko mi - la, zła no - vi - na le - ti,

vdo-vec i - dě na-młu-vař, ma hromadu dě - ti.

Aj mamko, mamko miła,
zła novina leti,
vdovec idě namłuvař,
ma hromadu děti.

Pověz mi, vdovče, pravdu,
kolik tych děti maš?
Pověz mi, věrnu pravdu,
ať mi nězapiraš.

Za pecem je jich štvoro,
pod pecem patero,
a to je jich pospołu
všeckych devatero.

Ach, mamko, mamko miła,
ež bych vdovca chcěla,
radši bych ja dvanast krav
dojnych podojila.

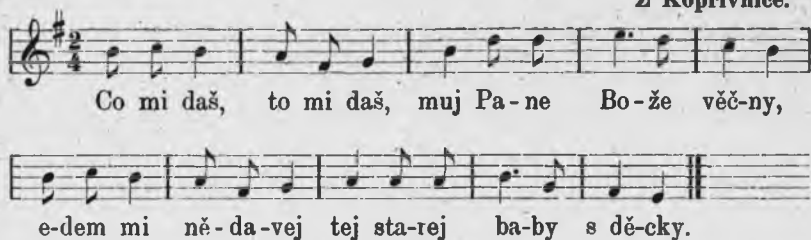
Ja dvanast krav podojim,
z mym miłym postojim,
a tym dětům vdovcovym
nihdy něuzdolim.

A ta vdovcova brada
jako režna sečka,
ta by mi poškrabala
moje młade lička.

A ty vdovcove fusy
radovaly by se,
a moje černe oči
naplakały by se.

349.

Z Kopřivnice.

Co mi daš, to mi daš,
muj Pane Bože věčný,
edem mi nědavaj
tej starej baby s děcky.

Stara dycky dudle
jako ta pivna bečka,
mláda si poskočí
jak v lesu veverěčka.

350.

Mírně. Suš 667.

Z Velké.

Neber si ty, můj šohajku,
pro peníze babu!
Jak s nů půjdeš do kostela
pro velikú haňbu?
Druhý půjde z mladú,
ty ze starú babú,
neber si ty můj šohajku
pro peníze babu!

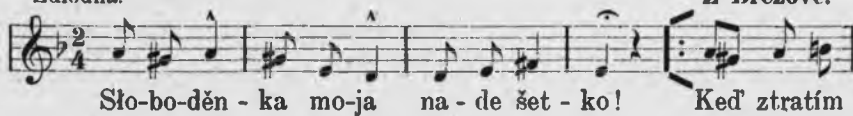
Dyž s nů půjdeš do hospody,
dáš muzice hráti,
stará baba za dverama
začne ti brblati:
Švarný šohaj, ne tak,
zanech iných děvčat,
dyž's ty nechtěl starěj baby,
mél si's ty ňa nebrat.

16. Chvála svobody.

351.

Zdlouha.

Z Březové.

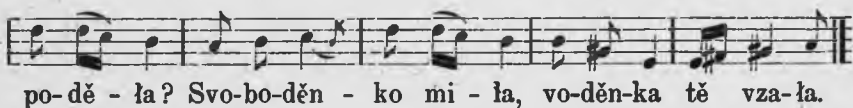
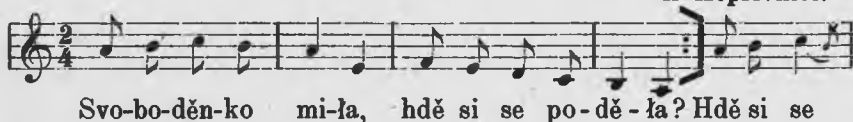
Sloboděnka moja
nade šetko,
keď ztratím slobodu,
ztratím šetko.

Sloboděnka moja,
drahý poklad,
som ťa já plakala
stotisíckrát!

Keď vidím slobodných
sem tam chodiť,
nëviém od žaľosti,
čo mám robiť.

352.

Z Kopřivnice.

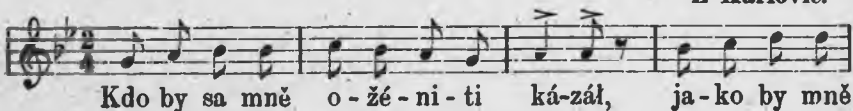

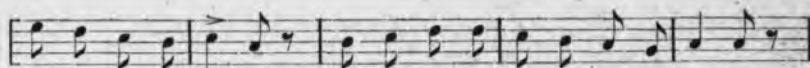
Svoboděnko miľa,
hdě si se poděľa?
Svoboděnko miľa,
voděnka tě vzala.

Dyby si se chtěla
ešče raz navratiť,
voliť bych se tobě
penězi zaplatiť.

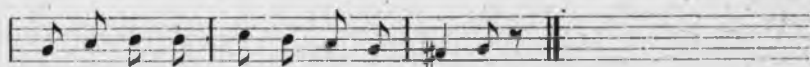
353.

Z Karlovic.

no-hy ru-ky zvá-zál, a kdo by mně na voj-nu po-ra-díl,

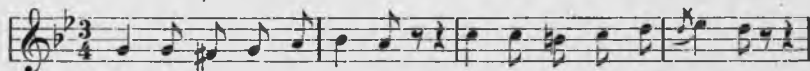
ja-ko by mňa na ko-ňa po - sa-díl.

Kdo by sa mně oženíti kázal,
jako by mně nohy ruky zvázáł,
a kdo by mně na vojnu poradíl,
jako by mně na koňa posadíl.

354.

Mírně. Suš. 287, I. 16.

Z Karlovic.

Aj ne-bu-du sa vdá-vať aj bu-du o - če-ká-vať

až bu-de cí - sa-řov-na aj hez-ké chlapce dá-vať.

Aj nebudu sa vdávať,
aj budu očekávať,
až bude císařovna
aj hezké chlapce dáváť,

Aj nebudu sa ženiť
aj pro ty lidské řeči,
aj šak mně chvála Bohu
tá sloboděnka svěčí.

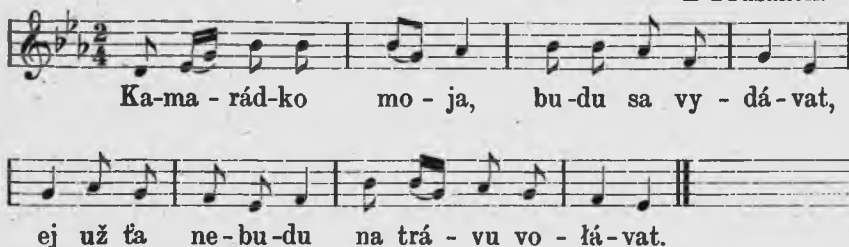
III

SVATEBNÍ.

1. Nevěsta se loučí s kamarádkou.

355.

Z Prušánek.

Ka-ma - rád-ko mo - ja, bu-du sa vy - dá - vat,
ej už ťa ne-bu-du na trá - vu vo - lá - vat.

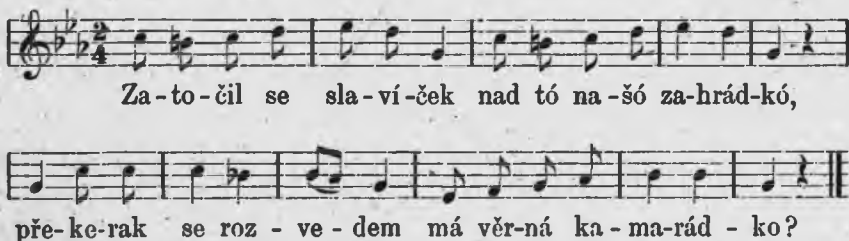
Kamarádko moja,
budu sa vydávat,
ej už ťa nebudu
na trávu volávat.

Na trávu volávat,
do kostela vodit,
kamarádko věrná,
pod' mňa vyprovodit.

Pod' mňa vyprovodit
do nášeho humna,
abych na ťa skoro
zapomět nemohla.

356.

Z Vážan.

Za-to-čil se sla-ví-ček nad tó na-šó za-hrād-kó,
pře-ke-rak se roz - ve - dem má věr-ná ka - ma-rád - ko?

Zatočil se slaviček
nad tó našó zahrádkó,
překerak se rozvedem,
má věrná kamarádko!

Růste, růste jedlička,
u vrcho je teničká,
nevdává se, má milá,
dyť si ešče mladičká.

357.

I, 120.

Z Lišně.

Sly-še-la sem ka-ma-rád-ko, aj že se bo-deš vdávat;

ješče sem ti ne-za-ča-la na tra-věn-ku vo-lá-vat.

Slyšela sem, kamarádko,
aj že se bodeš vdávat;
ješče sem ti nezačala
na trávěnko volávat.

Vinšuju tě kamarádko,
aj vinšuju tě zdraví,
co je v tem hájíčko stromů
a pod něma je trávy.

Na trávěnko ti volávat
do té naší pšenice,
všeci lidi povídajó,
aj že sme sestřenice.

Vinšuju tě, kamarádko,
aj vinšuju tě štěstí,
co je v tem hájíčko stromů
a na tech stromech listí.

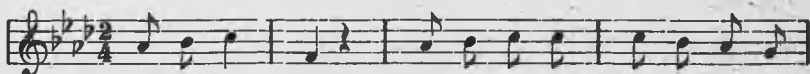
A me nésme sestřenice,
a me sme kamarádke,
co sme spolem chodívale
na kvítí do zahrádke.

Vinšuju tě, kamarádko,
aj vinšuju tě ješče,
za rok nebo za dvě leta
aj černovoky děvče.

2. Námluvy.

358.

Z Lišně.

Ne-šča-sní sme, ne-šča-sní sme na ná-mlu-ve

při-šli, ha-ni nám Lí-šen-ščí, na pro-ti -- vá nešli.

Nešťasní sme, nešťasní sme
na námluve prišli,
hani nám Lišenščí
naprotivá nešli.

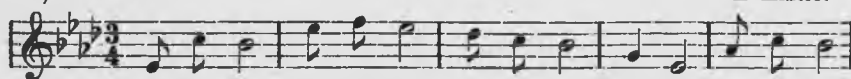
Nepřišli sme, nepřišli smo
na nejakó litko,
hale me sme prišli
pro nejakó dívko.

Povídajó, povídajó,
že nám jo nedajó;
rádi nám jo dajó,
ešče hí predajó.

359.

I, 177.

Z Lišně.

Je-de nást gré-ca rů, je-de-nást gro-ší, ve-tám vás

prá-te-lé, že ste k nám přišli.

Jedenást grécarů,
jedenást groší,
vetám vás, přátelé,
že ste k nám prišli.

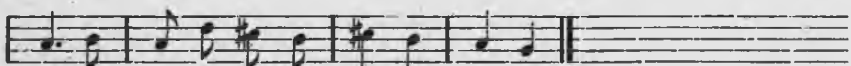
Me sme k vám nepřišli
pro žádnó litko,
a me sme k vám prišli
pro hodnó dívko.

360.

Z Lidečka.

Už ty vřšky ze-le-ňa-jú, už ty vřšky ze-le-

ňa-jú, už to děv-ča na-mľú-va-jú.

Už ty vřšky zeleňajú,
už to děvča namľúvajú.

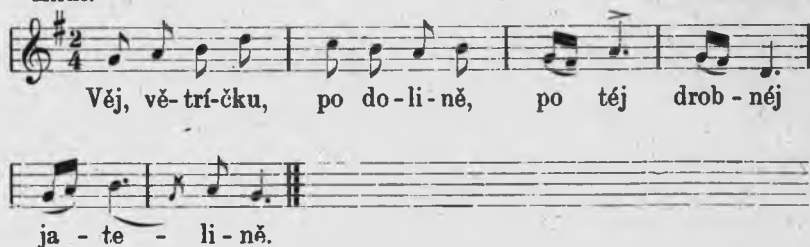
Už ty vřšky sú zelené,
už je děvča namľúvené.

3. Před svatbou.

361.

Mírně.

Z Javorníka.

Věj, větríčku, po dolině,
po téj drobněj jatelině.

Jatelina prokvětała,
mati céru zapletała.

Nezapletaj mňa, matičko,
ne na tuho, ne na tuho;

Nebudem já, má matičko,
vaša dlúho, vaša dlúho.

Lež já budem, má mátičko,
šohajkova mľadá žena.

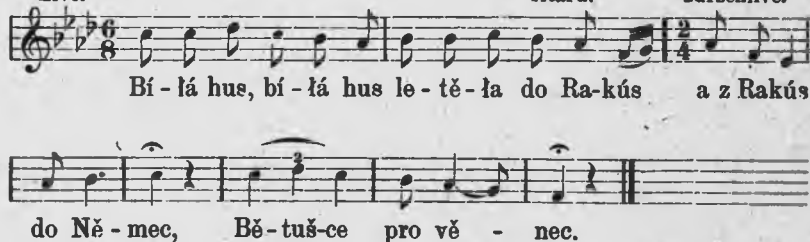
362.

Z Javorníka.

Živě.

ritard.

zdrženlivě.

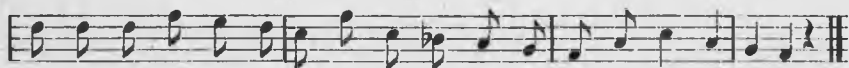
Bílá hus, bílá hus
letěla do Rakús,
a z Rakús do Němec
Bětušce pro věnec.

363.

Z Kopřivnice.

Muj sta-ry ta - ti - čku, moc-li ma-tě ži - ta ?

Ja se vam o - že-nim, ja se vam o - že-nim dněs a - le - bo zi-tra.

Muj stary tatičku,
moc-li matě žita?
Ja se vam ožením
dněs alebo zitra.

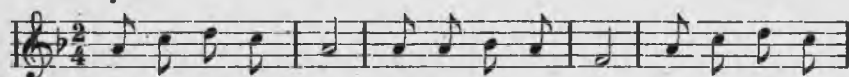
Ožeň se, synečku,
choť ja žita nĕmam,
dy ti ja svaďbičku,
jakusi udĕlam.

364.

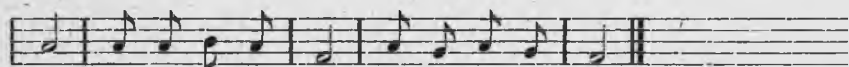
(Když odchází nevěsta z domu otcovského.)

Dosti rychle.

Ze Žarošic.

Před to Sá-čko - vo hro-ma-da hu - sí, už tá Franti-

ška od své ma-min-ky od - jí - ti mu - sí.

Před to Sáčkovo hromada husí,
už tá Františka od své maminky
odjítí musí.

Před to Sáčkovo hromada kačen,
už tá Františka od svých rodičů,
už ide s plačem.

Já vám děkuju, drahá maminko,
ja vám děkuju, tatínku starý,
za vychování.

Já vám děkuju, drahá maminko,
já vám děkuju, tatínku starý,
za vašu starost.

365.

Z Lanžota.

Ej děkuju vám, mamičko, tatíčku,
děkuju vám na stokrát,
ej že ste vy má z mládí vychovali,
a včil mosím pryč od vás.

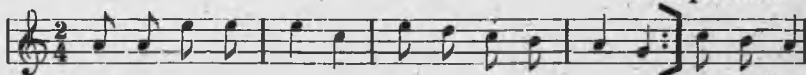
Ej děkuju vám, Lanžotské panenky,
děkuju vám nastokrát,
ej keré ste bývaly moje kamarádky,
včil vás mosím zanechat.

Ej děkuju vám, Lanžočí pachołci,
děkuju vám na stokrát,
ej keří ste bývali moji tanečníci,
včil vás mosím zanechat.

Ej děkuju vám, páni muzikanti,
děkuju vám na stokrát,
ej keří ste mně vesele zahráli,
včil vás mosím zanechat.

366.

Z Kopřivnice.

Ach Pambu vam zaplať, muj ta-ti-čku sta-ry, co stě mě

cho-va-li, dy sěm ja byl ma-ły.

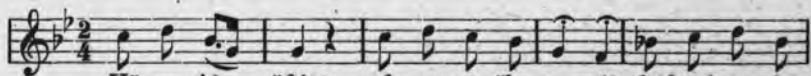
Ach Pambu vam zaplať,
muj tatičku stary,
co stě mě chovali,
dy sem ja byl mały

Ach Pambu vam zaplať,
ma matičko stara,
co stě mě chovali,
dy sem byla mała.

367.

Zdlouhavě.

Z N. Lhotek.

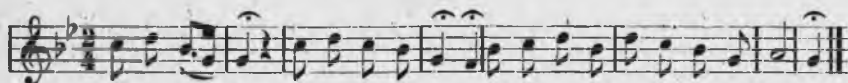

Už vy-jé - ždám od ma-my-čky ze vrát, de-ku-jem vám,

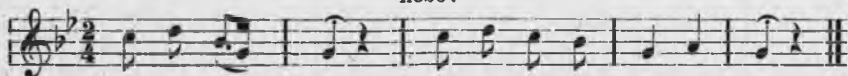

má ma-my-čko, na sto - krát.

nebo:

nebo:

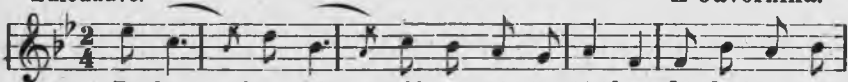

Už vyjždám od mamýčky ze vrat,
děkujem vám, má mamýčko, na stokrát,
že ste vy mna poctyve chovali,
vyhovaja dobrým ludom dali,
děkujem vám, má mamýčko na stokrát.

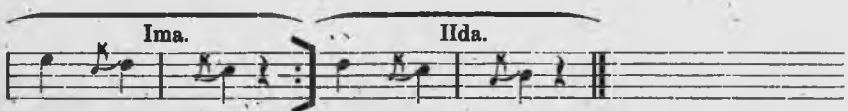
368.

Zdlouhavě.

Z Javorníka.

Dě-ku - jem vám, můj sta-rý ta-tí-čku, dě-kujem vám
že ste vy mňa po-cti-vě cho-va-li, a včil mo-sím

na sto - krát,
pryč od vás.

Děkujem vám, můj starý tatíčku,
děkujem vám na stokrát,
že ste vy mňa poctivě chovali,
a včil mosím pryč od vás.

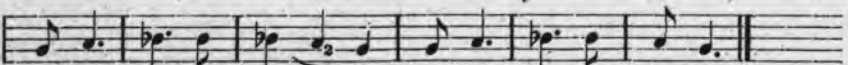
369.

Mírně.

Z Javorníka.

Za tú pan-skú sto do-lú, za tým panským dvorem,

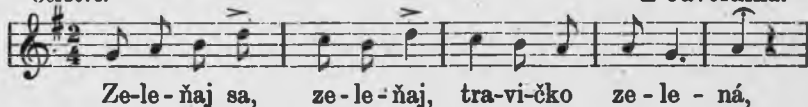
o-staň-te tu, ta-tí-čku, o-staň-te tu z Bohem.

Za tú panskú stodolú,
za tým panským dvorem,
ostaňte tu tatičku*),
ostaňte tu z Bohem.

370.

Čerstvě.

Z Javorníka.

Zeleňaj sa, zeleňaj,
travičko zelená,
včil vám pěkně děkujem,
má rodino dobrá.

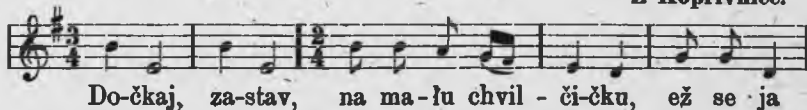
Zeleňaj sa, zeleňaj,
travičko zelená,
včil vám pěkně děkujem,
má tetičko dobrá.

Zeleňaj sa zeleňaj,
trávníčku zelený,
včil vám pěkně děkujem,
můj uječku dobrý.

Zarostaj mi chodníčku
zelenú trninú,
už sa já včil ľúčím
ze všetkú rodinú.

371.

Z Koprivnice.

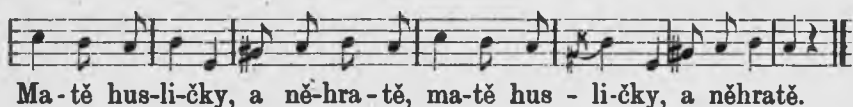
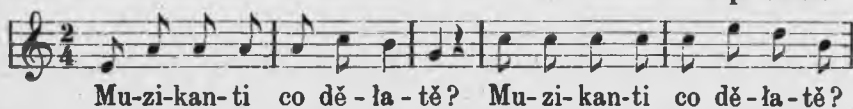
Dočkaj, zastav
na maľu chvíľčičku,
ež se ja rozlúčim
ze svojim matičkou.

Dočkaj, zastav,
něšlahaj bičičkem,
ež se ja rozlúčím
ze svojim tatičkem.

*) mamičko, rodino.

372.

Z Kopřivnice.

Muzikanti co dělatě?
Matě husličky, a něhratě.

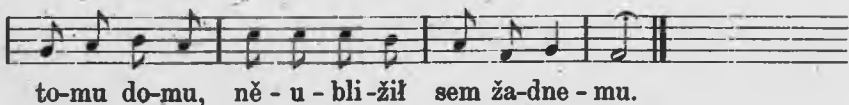
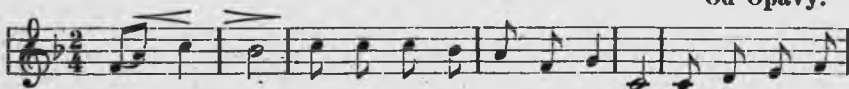
Zahrajte mi na husličky,
ach dy ja musím od matičky.

Zahrajte mi na cimbale,
ach dy ja musím od vas dale.

Zahrajte mi na tym basu,
dy ja opustím mládu chasu.

373.

Od Opavy.

S Panembohem tomu domu,
něubližil sem žádnemu.

S Panembohem všechny kuty,
stávaly tu moje buty.

S Panembohem okenečko,
kde stávalo me srdečko.

S Panembohem tyto vrata,
kaj nas puščať naš pantata.

4. Když se svatebčané do kostela ubírají, lid u cesty stojící vítá ženicha a nevěstu.

374.

Z Trojanovic.

Muj sy-nečku hez-ky, Pambu ti daj šče-sti, Pambu ti daj

šče-sti, a-by se ti vy-da-ři-lo to tvo-je man-žel-stvi.

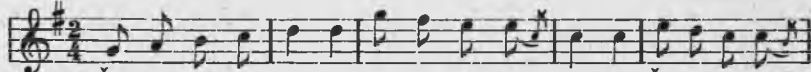
Muj synečku hezky,
Pambu ti daj štěstí,
aby se ti vydařilo
to tvoje manželství.

Ty děvčečko hezka,
Pambu ti daj děvča,
aby bylo co kolibať,
až ty přideš z města.

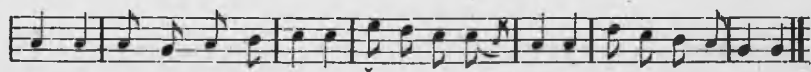
375.

Zdlouhavě. Suš. 496.

Z Karlovic.

Čí je to svaj-bi-čka, čí je to ve-se-lí? Čí teho sy-

ne-čka, co sa dneskaj zění? Čí teho sy-ne-čka, co sa dneskaj zění.

Čí je to svajbička,
čí je to veselí?
Čí teho synečka,
co sa dneskaj zění?

Aj zění sa, zění,
až v uherskej zemi,
a jeho maticka
o téj svajbě neví.

376.

Z Trojanovic.

Čí je to svaď-běn-ka, čí je to ve-se-li? To te-ho

sy-ne-čka co se dně-skaj že-ni.

1. Či je to svadběnka,
či je to veseli?
To teho synečka,
co se dněskaj ženj.

2. Otvirajtě, maměnko,
otvirajtě vrata,
veděm vam něvěstu,
je pěčna podstata.

Otvirajtě, tatičku,
otvirajtě dveři,
veděm vam něvěstu,
je pěčna po tvaři.

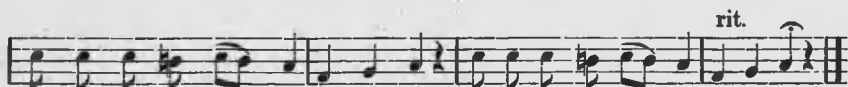
5. Když přichází průvod svatební do domu nevěstina.

377.

Od Opavy.

Chy-staj-tě mi-sky ta - le -ře, chy-staj-tě mi-sky ta - le-ře,

bo už je ne-vě - sta na dvo-ře bo už je ně-vě-sta na dvoře.

Chystajtě misky taleře,
bo už je něvěsta na dvoře.

Dělajtě honem z obědem,
bo už je něvěsta za stołem.

6. Když se zasedá za stoly.

378.

Saš. 433.

Z Čejče.

Se-daj-te drůž - ky za sto - ly, se-daj-te

drůž - ky za sto - ly, a já půj-du do ko-mò-ry.

Sedajte, družky, za stoly,
a já půjdu do komory.

Jak do komory vkročila,
hned' své pantlíčky složila.

Ach mé pantlíčky červené,
za sto zlatých sú nic drahé!

Jak do komory vkročila,
hned' své špendlíčky složila.

Ach mé špendlíčky stříbrné,
za sto zlatých sú nic drahé!

Jak do komory vkročila,
hned' svůj pantlíček složila.

Ach můj pantlíčku stříbrný,
za drahú cenu nic drahý!

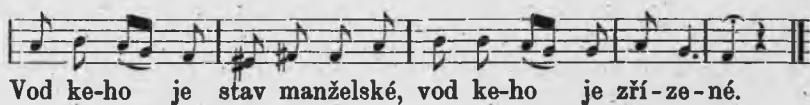
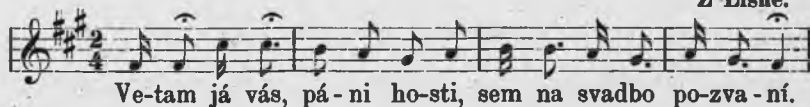
Jak do komory vkročila,
hned' svůj věneček složila.

Ach můj věnečku zelený,
za drahú cenu nic drahý.

7. Před jídlem.

179.

Z Lišně.

Vetám já vás, páni hosti,
sem na svadbo pozvaní.
Vod keho je stav manželské,
vod keho je zřízení?

Vod keho be bel zřízené
než vod Boha samýho,
a vod Panenke Marije,
vod synáčka jejího.

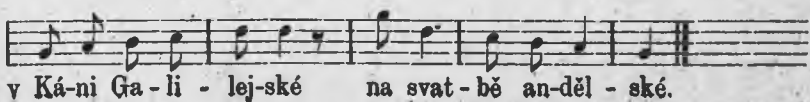
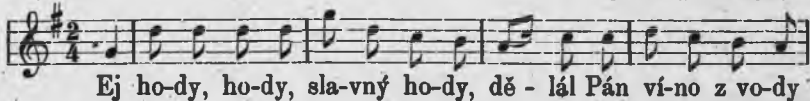
Dež matička Ježíšova
na te svadbe chodila,
svaté Jozef, svaté Jáchim,
Anna přítomná byla.

A ve milí páni hosti,
dřív než jísti budeme,
žehnáme se svatém křížem,
napřed' se pomodleme.

380.

Vesele.

Z Uhřic u Žarošic.

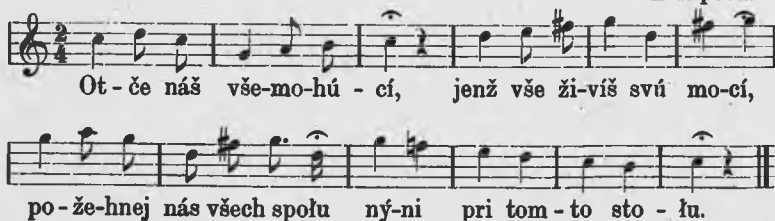
Ej hody, hody, slavný hody,
dělál Pán víno z vody
v Káni Galilejské
na svadbě andělské.

Ej všeho dosti, dosti bylo,
enom vína nestačilo
v Káni Galilejské
na svadbě andělské.

Ej hody, hody, slavný hody,
dělál Pán víno z vody
v Káni Galilejské
na svadbě andělské.

381.

Z Lipova.

Otče náš všemohúci,
jenž vše živiš svú mocí,
požehnej nás všech spoľu,
nýni pri tomto stoľu.

Predobry duše svaty,
obživiteli drahý,
spravuj ty srdce naše
nýni i v každém čase.

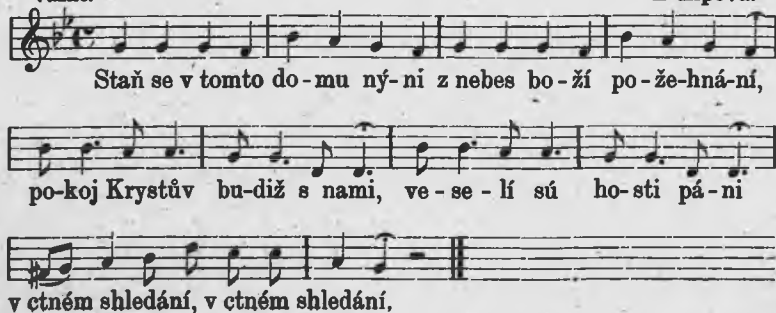
Požehnaný Ježíši,
králi králů nejvyšší,
důvěrně tě vzýváme,
požehnání žádáme.

Posvětiž nám pokrmů,
požehnej i nápojů,
o jediný Bože náš,
jenž všechno v svých rukú máš.

382.

Vážně.

Z Lipova.

Staň se v tomto domu nyní
z nebes boží požehnání,
pokoj Krystův budiž s nami,
veselí sú hosti páni
v ctném shledání.

Prátele milí pozvaní,
v tomto dnešním zhromáždění
jeden druhého milujme
a vesele prozpěvujme
ke cti, chvále nebeské.

Neb nevíme jistě toho,
zdaž pres rok jeden druhého
budem moci uhlídati,
tak vesele hodovati,
ví to Bůh sám.

8. Při jídle.

383.

Z Lišně.

Pře-roz-ko-šný stav manželský, ke-ré Bůh v rá-ji ští-píl,

a pak v Gáni ga - li - lej - ské Pán Je-žiš jej po-svě-tíl.

Prerозkošný stav manželský,
keré Bůh v ráji štípíl,
a pak v Gáni galilejské
Pán Ježiš jej posvětl.

Kdož s pravó bohaboynosti
tu svátosť přejímají,
só živi v lásce svornosti,
dává jim požehnání.

Dež bel na svadbě s své matkó,
první zázrak hočiníl,
dež při vína nedostatko
vodo ve víno změnil.

Proto já svobodná panna
vidím zřízení božské,
bech svobodo zanechala,
přejala stav manželské.

Tak se stává dozajista,
dež vidí ženich božský,
že se ženich a nevěsta
beró z upřímné lásky.

Vůli Páně se poddávám,
nehodná děvka jeho,
teho ženicha přejímám
vod Něho zeslaného.*)

*) Zpívá nevěsta nebo starosvat za ni.

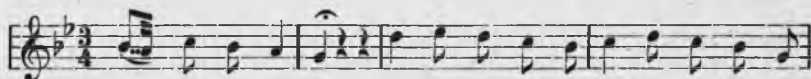

ká - meň mly-nár-ský ka - meň mly-nár-ský.

386. b)

Velmi zdlouhavě.

Z Javorníka.

Těž - ký je těž - ký ka-meň mynárský, ešče je těž-ší

ten stav maľženský.

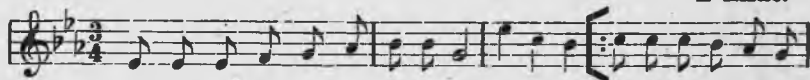
Těžký je těžký kameň mynárský,
ešče je těžší ten stav maľženský.

Kameň mynárský odvalit može,
ten stav maľženský zrušit nemože.

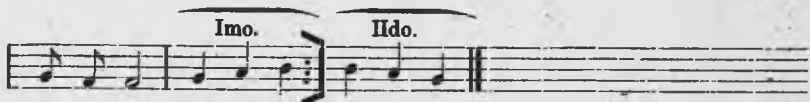
Kameň mynárský odvalí vaľem,
ten stav manželský nezruší žáden.

387.

Z Líšně.

Ve Lí - šeň-ščí chlapi zlá no-vi-na na vás. Ztratila se putra

svá-di-jó to na vás to na vás.

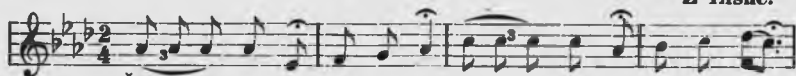
Ve Líšenščí chlapi,
zlá novina na vás,
ztratila se putra,
svádíj to na vás.

A ten první stárek
 mosí vo tem vědět,
 ešče ho zastali
 ho máslenke sedět.

Ho máslenke sedět
 prste voblizovat,
 nesmíš to, synečko,
 nesmíš to zapírat. *)

388.

Z Lišně.

Červená mo-drá ar-ci-sta, červená, mo-drá ar-ci-sta,

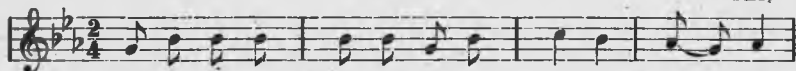
jedna pa-nen-ka za tři sta, jedna panenka za tři sta.

Červená modrá arcista,
 jedna panenka za tři sta.

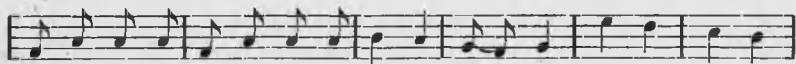
Zelené bílé bedrník,
 aj sto mládenců za troník. *)

289.

Z Lišně.

Za to na-šó sto-do-len-kó je ječ - mí - nek,

ho-vá-za-la že-na mu-ža na ře-mí - nek. Pusť mně že-no,

pusť mně s něho, ne-ře-kno ti haž do smr-ti slo-va zlé-ho.

Za to našó stodolenkó je ječmínek,
 hovázala žena muža na řemínek.
 Pusť mně, ženo, pusť mně s něho,
 neřekno ti haž do smrti slova zlého.

*) Zpívají družičky mládencům.

Hale dež te si mně pošleš pro kvasnice,
poletím já, jako vítr, bez čepice.
Pusť mně ženo, proč mně vážeš,
šak já ti decky hodělám, co mně kážeš. *)

390.

Nápěv č. 357.

Z Lišně.

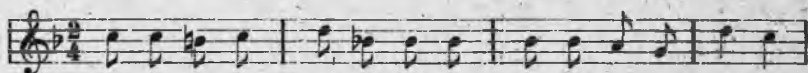
Jož sem se já nahočila,
jak mám mužovi vařit:
pár vajíček na randlíček,
pěkně mō jich hosmažit.

Jož sem se já nahočila,
jak mám mužovi vařit:
polívečko s votrobama,
plevama jo zasmažit.

Jož sem se já nahočila,
jak mám muža trestati,
tři dni nechat provaz močit,
štvrté deň ho mrskati. *)

391.

Z Lišně.

Každá do-brá ho-spo-dy-ně, ke-rá mu-ža vo-dře,

a ků-žo dá na bo-ben, ta ho-dě-lá do-bře.

1. Každá dobrá hospodyně,
kerá muža vodře,
a kůžo dá na boben,
ta hodělá dobře.

2. Náš kohótek kokrhá,
bode brzo ráno,
naša dívka vospalá,
nechce jít na trávo.

Každá dobrá hospodyně,
kerá má dvě dívky,
jedna pase kořata,
drohá pase slípke.

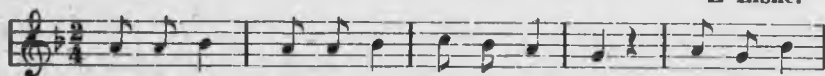
Všecke dívky s tráve dó,
vona ešče nende,
vona se nám požala,
vona nám nepřinde.

*) Ženy pokoušejí muže.

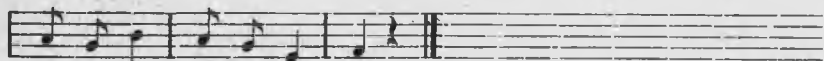

392.

Z Lišně.

Ne-je-nom, ne-je-nom Ble-chá-lov-ském, take nám,

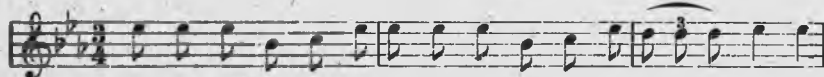

ta-ke nám tém Bo-dín-ském.

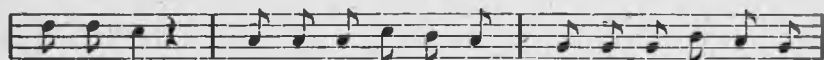
Nejenom, nejenom Blechálovském,
také nám, také nám tém Bodínském. *)

393.

Z Lišně.

Aj te Hu-so-vi-ce a Ma-lo-mě-ři-ce to je vám Bo-že

dě-di-na; ne-ma-jó tam chle-ba, ne-ma-jó tam so-li,

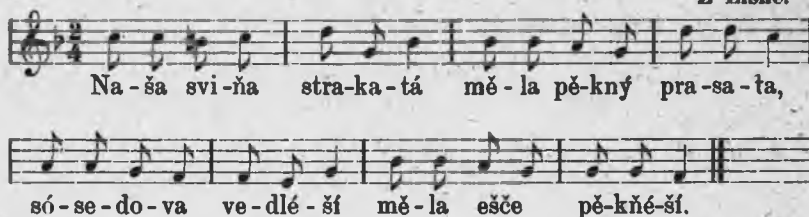
cho-di-jó pro ňo do Br-na.

1. Aj te Husovice a Maloměřice,
to je vám, Bože, dědina;
nemajó tam chleba, nemajó tam soli,
chodijó pro ňo do Brna.
2. Všecke hospodyně na celým Bodíně,
aj dřímajó vám napořád;
jenum má nedříme, dobrá hospodyně,
vona, jak lehne, spí pořád.

*) Zpívá se při přípítcích, tancích a j. — Blechálov (nyní Klajdovská ulice)
a Budín jsou ulice lišenské.

394.

Z Lišně.

Naša sviňa strakatá
měla pěkný prasata;
sousedova vedléší
měla ešče pěkněší.

395.

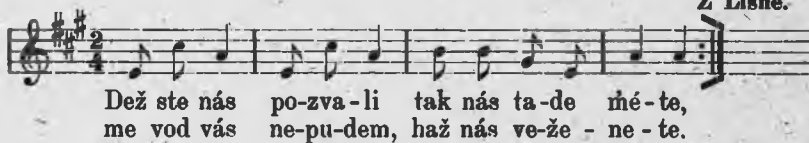
Z Lišně.

Neco za koláče, neco za křen,
neco zaplatíme, neco zapřem.*)

396.

Z Lišně.

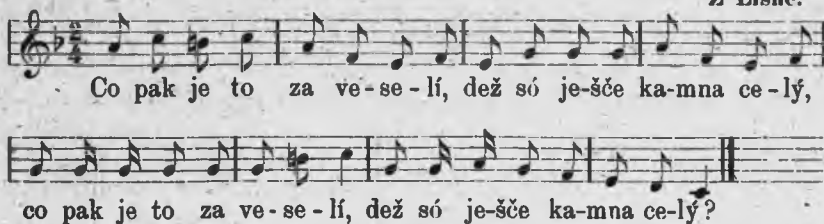
Dež ste nás pozvali,
tak nás tode máte,
me vod vás nepudem,
haž nás veženete.**)

*) Popěvkem tímto škádlivají kuchařku, když vybírá „na pliskéf.“

**) Zpívají rozjaření hosté.

397.

Z Lišně.

Co pak je to za veselí,
dež só ješče kamna celý?*)

9. Po jídle.

398.

Zdlouha.

Z Lipova.

Budiž slavně zveleben
Pán Bůh v Trojici jeden,
že nás mdlých posilňuje,
z lásky své opatruje.

Divně z tučnosti zemské
také z rosy nebeské,
dávaje požehnání
svým úrodám na zemi.

O nestihlá moudrosti,
buď chvála tvé milosti,
z nasycení časného,
z ruků tvých přijatého.

Dejž hodně požívati,
v dobrém vždy pracovati,
tak dojíti sytosti
v radosti na vysosti. Amen.

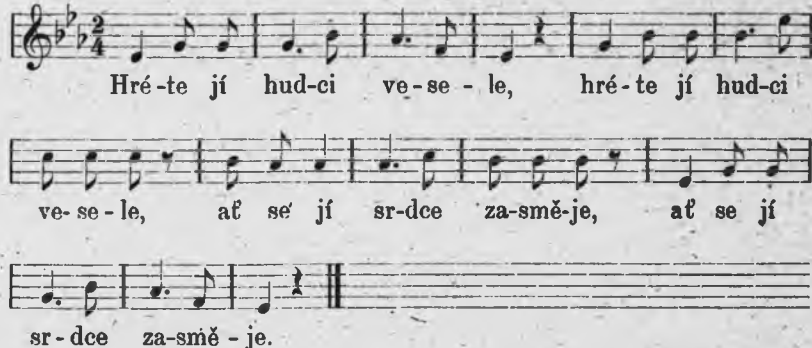
*) Na bohaté selské svadbě často leckdo z rozjařených hostů „stoupne si před kamna, vodzpívá toto písničko — a bác! do kamen!“

399.

Od Slavkova.

Při večeři v domě nevěstině přinese družička na stůl talíř se pšenicí, která je přikryta zeleným věnečkem, postaví jej před nevěstou, a družičky začnou zpívat:

Volně.

Pak hrají zase muzikanti jednu sloku, obyejně s nějakými proměnami. Potom starší družička sdělá s talíře vínek, a zanotí na týž nápěv:

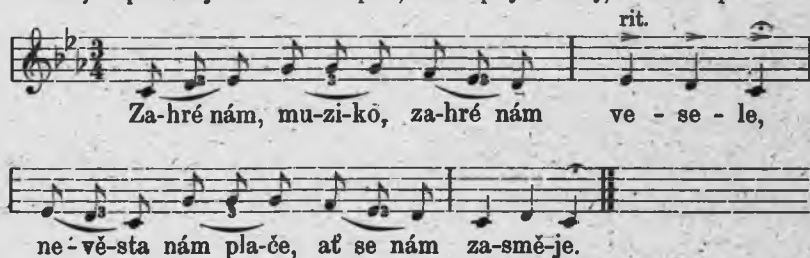
Hréte jí hudci hréte jí,
její tatíček nese jí.

A zase hrají hudebníci a t: k napořád, až všichni přátelé jsou vyjmenováni. Kdo jest jmenován, jde ke stolu a vloží nějaký peníz do pšenice, říká při tom buď nějakou přepovídku nebo vůbec promluví několik slov k nevěstě, vážných nebo žertovných.

400.

Ze Ždánic.

Když upravavují nevěstu k čepení, obstoupí ji družky, a starší zpívá:

Zahré nám, muziko
zahré nám vesele,
nevěsta nám plače,
ať se nám zasměje.

401.

Z Lišně.

Proč pak te ne-vě-sto smotná se - díš, na svo-je
ro-čen-ke do-lu hle - díš? Ne-rmoť se, ne-vě-sto,
tak ve-li - ce, šak se ne - do-sta-neš na ro-di - če.

Proč pak te, nevěsto, smotná sedíš,
na svoje ročenke dolu hledíš?
Nermot se, nevěsto, tak velice,
šak se nedostaneš na rodiče. *)

Tatíček je staré, máti stará,
vona ti synáčka vechovala,
vechovala ti já k tvé libosti,
včil ti já zadává do věčnosti.

402.

Z Lišně.

Na-li - te mně pa-ní-má-mo máz ví-na, ta-de sto-jí
má pa-nen-ka vo-na be pi-la, má na hla-vě
če-pe - ní, z roz-ma - rý-no ple-te - ný; bé - va - lo mý
po-tě-še - ní a jož ne - ní.

*) T. j. budeš svou paní, rodiče ženichovi půjdou na výměnu.

Nalite mně, panimámo,
máz vína,
tade stojí má Nanyinka,
vona be pila.

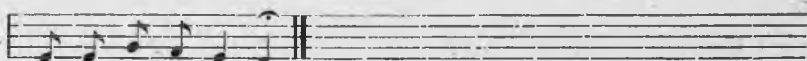
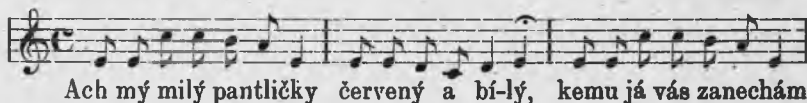
Má na hlavě čepení,
z rozmarýno pletený;
bévalo mý potěšení,
a jož není.

10. Při čepení.

403.

Zvolna.

Ze Ždánic.

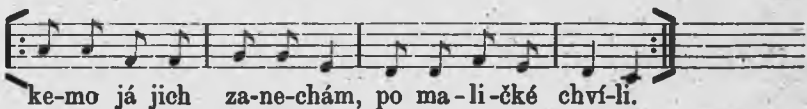
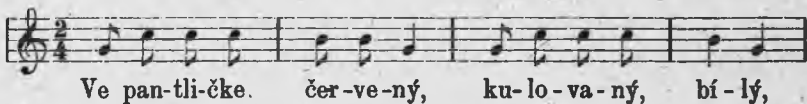

v té-to smutné chvíli?

Ach mý milý pantličky
červený a bílý,
kemu já vás zanechám
v této smutné chvíli?

404.

Z Lišně.

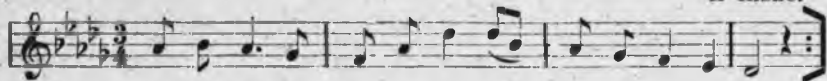
ke-mo já jich za-ne-chám, po ma-li-čké chví-li.

Ve pantličke červený,
kulovaný, bílý,
kemo já jich zanechám
po maličké chvíli.

A kemo pak hinýmo?
Kamarádko, tobě,
habeš na mně zpomněla
v tem svobodným stavě.

405.

Z Lišně.

Aj te vtá-čko po-pe-lá-čko proč smutně lí-táš,
ha-le že nám no-vi-ne čko žá-dnó ne-dá-váš;

no-vi-ne - čko ta - ku - vó, smotnó tro - chli - vó;

ach že nám jož to ne - vě - sto za - če - pit ma - jó.

Aj te vtáčko popeláčko,
proč smutně lítáš,
hale že nám novinečko
žádnó nedáváš?
Novinečko takuvó, smotnó, trochlivó,
ach že nám jož to nevěsto
začepit majó.

Vona sedí za stolečkem
jako růžička,
nedá sobě s hlavy sdělat
svýho věnečka.
Její věnec zelené, rozmarýnové,
te pantličky kulované
só jož vebledlé.

406.

Z Lanžota.

Můj ko-ní-ček ry-zo-vra-ný je na most vy-ve-de-ný,

můj vě-ne-ček z roz-ma-ry-nu je na něm vy-ve-že - ný.

Můj koníček ryzovraný
je na most vyvedený,
můj věneček z rozmarýnu
je na něm vyvezený.

407.

Zvolna.

Z Prušánek.

Můj vě-ne-ček po-laj-ko - vý, můj vě-ne - ček

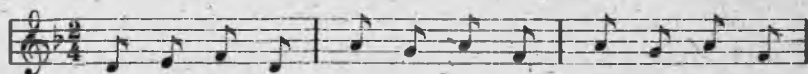

po-laj-ko - vý, da-ťa sem ho šo-haj-ko - vi.

Můj věneček polajkový,
daťa sem ho šohajkovi;
můj věneček z rozmarýnu,
už já budu mladú ženú.

408.

Z Lanžota.

Pod ja - vo - rem pod ze - le - ným, pod ja - vo - rem

pod ze-le - ným sklá-daj svůj ví - nek ze - le - ný.

Pod javorem, pod zeleným,
skládaj svůj vínek zelený.

Můj věnečku polajkový,
víťa sem ťa v čířém poli.

A jak ho ona skládaťa,
přežalostně zaplakala:

Víťa sem ťa v čířém poli,
včíť ťa skládám šohajkovi.

Víťa sem ťa elikaja*),
včíť ťa skládám naříkaja.

*) Elikaja = helikaja, vesele prozpěvujtc.

409.

Suš. 443.

Ze St. Hrozenkova.

Do-lů do-lů, má pa-ret-ko ze-le - ná.

Do-lů, do-lů, má paretko zelená,
nebudzeš ty na méj hlavě nosená.

A ty za ňů, můj věnečku zelený,
nebudzeš ty na méj hlavě nosený.

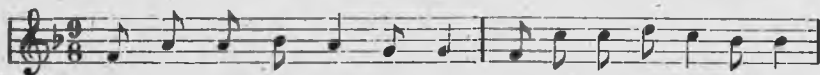
Do-lů, do-lů podvazečky červené,
nebudzete na méj hlavě nosené.

Esče sa já svéj maměnky opýtám:
S kým že já to, má maměnko, bývac mám?

Ně, ceruško, ně céro má, ně se mnů,
koho-si si vyvolila, ten s te-bů.

410.

Z N. Lhotek.

Ej sta-la sa, Bo-že muoj, ej sta-la sa pro-me-na,

ej za ze-le-ný ve-nec, -ej byé-lá gr-gu-le-na.

Ej sta-la sa, Bože muoj,
ej sta-la sa promena,
ej za zelený venec,
ej byělá grgulena. *)

411.

Živě. I, 27.

Z N. Lhotek.

Na Ja-vo-ri-ne ko-pa se-na, včil bo-la dyévka,

*) = čepec.

Přines nám, synečku, skleničku,
začepíme tobě ženičku,
za stolem na lavce,
nebude pohlídat na chlapce.

414.

Z Mrákotina.

Už, už, už, už je Jo-zef muž, a Ma-řen-ka
je-ho že-na, přikryjem jich pe-ři-na-ma, už, už, už,
už je Jo-zef muž.

Už, už, už,
už je Jozef muž,
a Mařenka jeho žena,
přikryjem jich peřinama,
už, už, už,
už je Jozef muž!

415.

Hbitě.

Z Nechvalína.

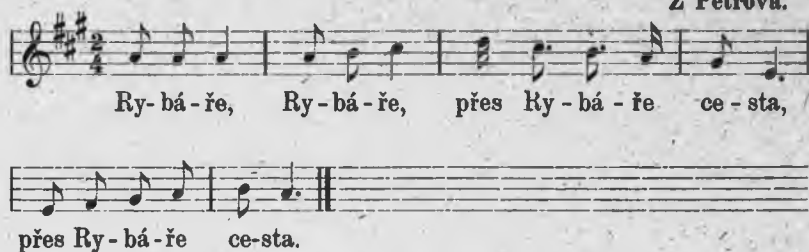
A - ni-čko, A - ni-čko, sta-ło se ti po vů - li,
do-sta - las Ja - ní-čka v te-ňó - čké ko-šu - li.

Aničko, Aničko,
stało se ti po vůli,
dostala's Janička
v teňóčké košuli.

V tenké košulence
v modré kordulence,
mužeš poděkovat
jeho mamulence.

416.

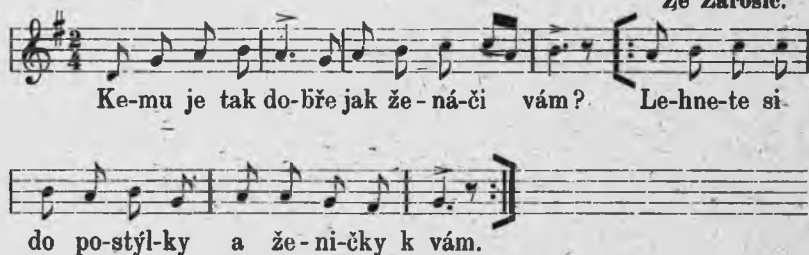
Z Petrova.

Rybáře, Rybáře*),
přes Rybáře cesta:
Buď, mamičko dobrá,
bude aj nevěsta.

417.

Ze Žarošic.

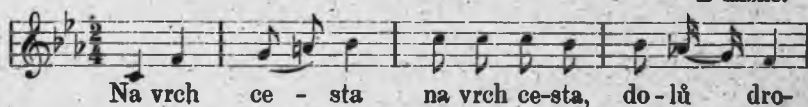
Kemu je tak dobře,
jak, ženáci, vám?
Lehnete si do postýlky
a ženičky k vám.

A já ubožátko
sama na peci,
obracím se z boku na bok,
všecko mě klačí.

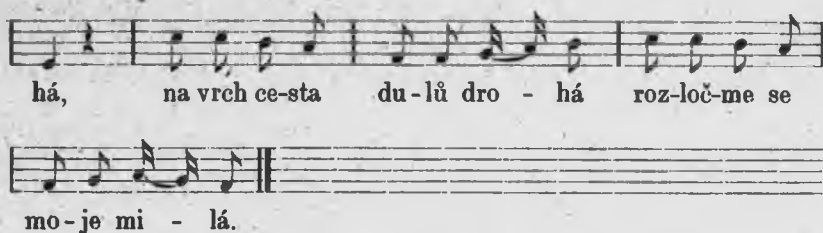
11. Starší družička loučí se s nevěstou a přeje jí štěstí.

418.

Z Lišně.

*) Rybáře díl osady Petrovské.

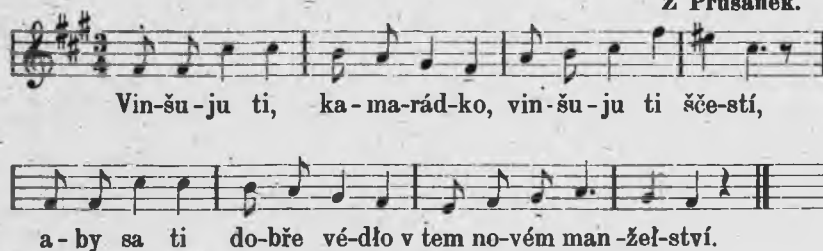

Na vrch cesta, dolů drohá,
rozločme se, moje milá.

Těžké naše rozlčení,
dež sme spoľo nahočeny.

419.

Z Prušánek.

Vinšuju ti kamarádko,
vinšuju ti šťastí,
aby sa ti dobre vedlo
v tem novém manželství.

Esli sa ti zle povede,
kamarádko moja,
už ti žádný nepomože —
panenka Maria.

Esli sa ti zle povede,
kamarádko moja,
dondi sa mně požalovat,
až já budu doma.

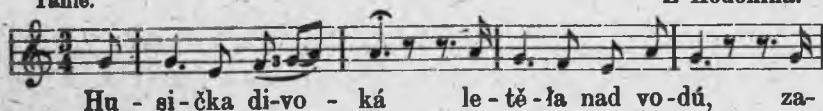
Už ti žádný nepomože,
ani tvá matička,
už ťa bude až do smrti
bolet tvá hlavička.

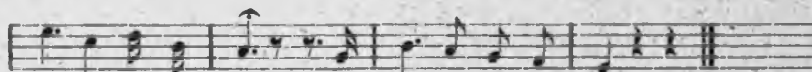
12. Společný zpěv družiček.

420.

Táhle.

Z Hodonína.

pla - ka - lo dív - ě - ě nad svo - jů sľo - bo - dů.

Husička divoká
letěla nad vodů,
zaplakalo dívča
nad svojů sľobodů.

Vyleťt tě oreľ
z hľuboka na skaľu:
Navrať mi, voděnko,
navrať mi sľobodu!

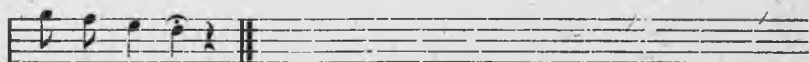
Vyleťt sľavíček
z hustého kapradí:
Už ti tá voděnka
sľobody nevrátí.

421.

Z Lipova.

Sľo - bo - děn - ka mo - ja zľa - tů po - kľad, mu - sľm řa o - pu - stit

na je - den - křat.

Sľoboděnko moja, zľatů pokľad,
musľm řa opustit na jedenkřat.

Dyž vidľm sľobodu v poli chodit,
sľoboděnko moja, co mľm robit?

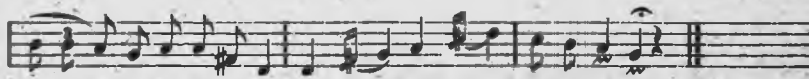
422. a)

Suř. 310.

Z Lipova.

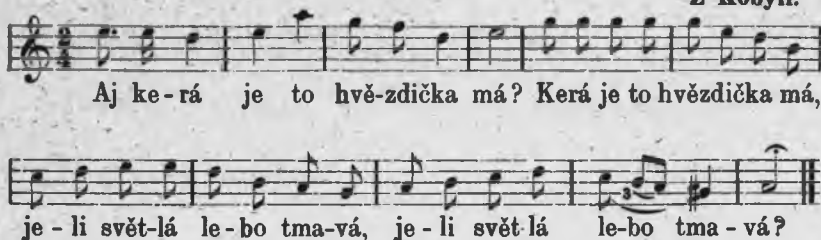
Ke - řa je tá vězdička má? Kerá je tá vězdička má,

je - ľi sľvětlá ľebo tmavá, je - ľi sľvě - ľá ľebo tmavá?

422. b)

Z Kobyli.

422. c)

Z Lišně.

-Kerá je tá vězdička má?
Je-li světlá lebo tmavá?

Si-li tmavá, rozsvětli sa,
má panenko, rozmysli sa.

Jak sa já mám rozmysliť,
dyž si já mám tebe vzíti?

Není na rok, na dvě leta,
než je do skonání světa.

Do skonání mého tvého,
nepohlédnút na žádného.

13. Nevěsta sirota.

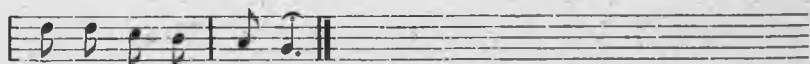
423. a)

Z Velké.

lú svadbu máš, ve-se-lú svad-bu máš, e-nom sa po-dí-vaj,

ko-ho na ní ne-máš.

Siroto, siroto, veselú svadbu máš,
enom sa podívaj, koho na ní nemáš!

Nemáš tu mamičky, nemáš tu tatíčka,
už ti na nich roste zelená travička.

Zelená travička, červené ořeší,
Už ňa tvá mamička nikdy nepotěší.

Můj starý tatíčku, hluboko ste lehli,
ani ste ňa ani k místu neprivedli.

Už ňa privádajú druzí, cuzí ludé,
nevím, můj tatíčku, jak to potom bude!

Má stará mamičko pod tú černú zemú,
zpomenete-li si na tu svoju céru?

Zpomenu, zpomenu nejednú, ne dvakrát;
já na vás mamičko, já na vás tisíckrát.

Dybych já věděla, že mamičku zvihnu,
prenesla bych hlinu od Prešpurka k Vídnú.

Dybych já věděla, že stanú tatíček,
prenesla bych všecek zelený trávníček.

423. b)

Mírně.

Od Břeclavy.

Ne-vě-sto, ne-vě-sto ej ve-se-lú svadbu máš, a - le si

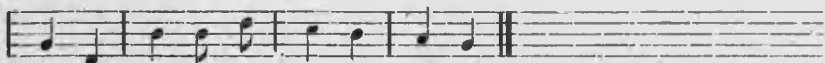
ro-zpo-meň ej, ko-ho na ní nemáš.

Táhle.

Že - ni - chu, ne - vě - sto, ej, ve - se - lú svaďbu máš, a - le sa roz -

po - meň, ej, ke - ho na ní ne - máš.

Nevěsto, nevěsto,
ej veselú svaďbu máš,
ale sa rozpomeň,
ej koho na ní nemáš!

Zelená travička
ej koľem obzobaná,
už sú má mamička
ej na prach rozsypaná.

Nemáš na ní, nemáš
ej mamičky, tatíčka,
už ti na nich roste,
zelená travička.

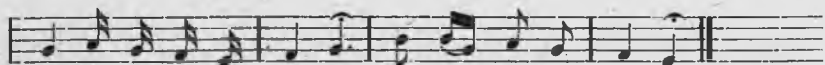
Zelená travička
ej modrým kvítkem kvete,
už mi, můj tatíčku,
ej nikdy nestanete.

423. c)

Z Prušánek.

Ve - se - lú, ce - ru - ško, ve - se - lú svaď - bu máš

ej e - nom sa po - dí - vaj, ko - ho na ní ne - máš.

Veselú, ceruško,
veselú svaďbu máš,
ej enom sa podívaj,
koho na ní nemáš

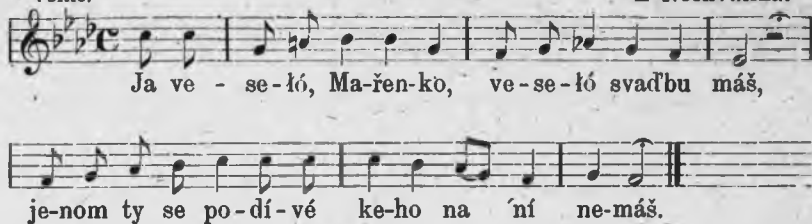
Pohlédni, ceruško,
podívaj sa koľem,
sedá - li tatíček
za svadebním stolem.

Nesedá, nesedá,
oni v hrobě ležá,
ej oni o svaďbě
tvojej nic nevěďá.

423. d)

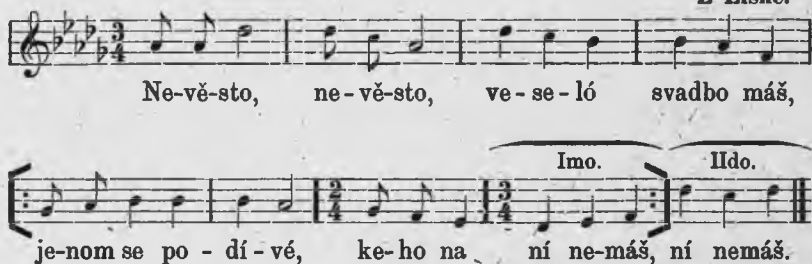
Volně.

Z Nechvalína.

423. e)

Z Lišně.

423. f)

Ze Žarošic.

424.

Z Petrova.

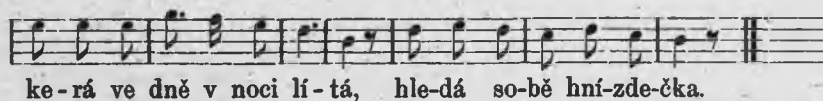
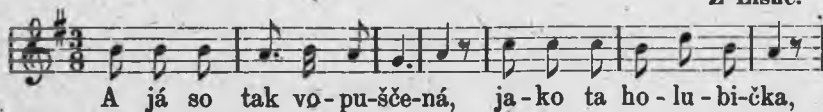

Co je to za nebe bez vězdičky?
Co je to za svadba bez mamičky?

Co je to za nebe bez měsíčka?
Co je to za svadba bez tatíčka?

425.

Z Lišně.

A já so tak vopuštěná
jako ta holubička,
kerá ve dně v noci lítá,
hledá sobě hnízdečka.

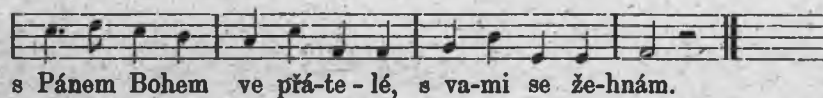
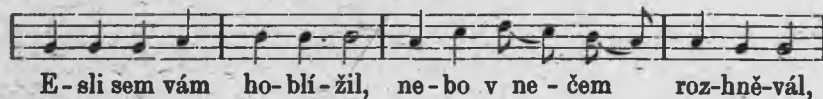
A já so tak vopuštěná
jako ta hruška v poli,
chlapci hroške votrhali,
hruška tam smotná stojí.

A já so tak vopuštěná,
jako ten javor v lese,
keré v zemi v liti roste,
a ovoce nenese.

14. Na rozchodnou

426.

Z Lišně.

S Pánem Bohem, ve přátelé,
s vami se lóčím,
Pánu Bohu a Marii
vás odporóčím.
Esli sem vám hoblížíl
nebo v nečem rozhněvál,
s Pánem Bohem, ve přátelé,
s vami se žehnám.

427.

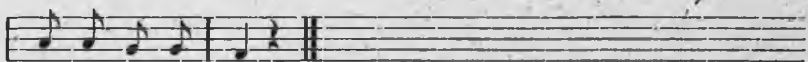
Z Líšně.

A - ló marš, jož je čas, po - ma - ší - ru - jem. Pa - stěř tró - bí:

krá - ve ven, jož nás ve - há - ni - jó ven; a - ló marš, jož je čas,

po - ma - ší - ru - jem.

Aló marš, jož je čas,
pomašírujem.
Pastěř tróbí, kráve ven,
jož nás vehánijó ven;
aló marš, jož je čas,
pomašírujem.

15. První tanec s nevěstou.

428.

Z Lanžota.

Za - zpí - vaj, sla - ví - čku, za - zpí - vaj pě - sni - čku,

nech sa já za - to - čím s tú mla - dú že - ni - čkú.

Zazpívaj, slavičku,
zazpívaj písničku,
nech sa já zatočím
s tú mladú ženičku.

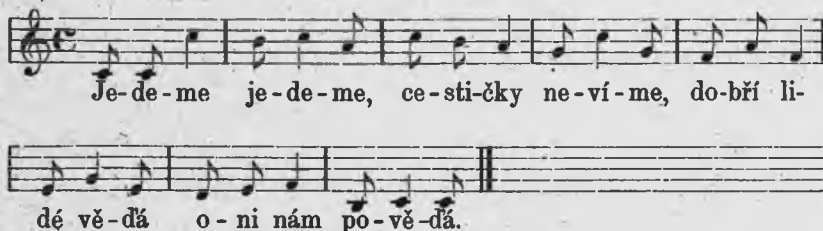
Zazpívaj, slavičku,
zazpívaj ešte vec,
nech sa s ňú zatočí
ten starší mládenec.

16. Když přivázejí nevěstu do domu ženichova.

429.

I, 30.

Od Kelče.

Jedeme, jedeme,
cestičky nevíme,
dobří lidé vědā,
oni nám povēdā.

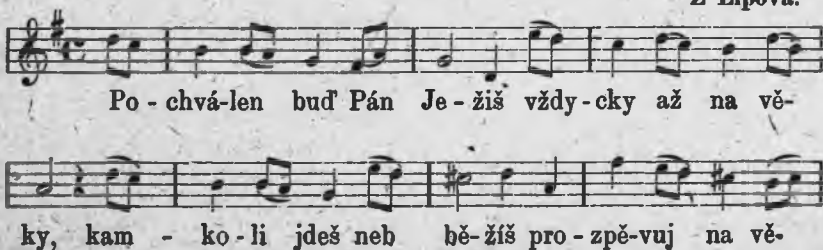
Mamičko, mamičko,
otvírajte dveři,
ať si nepolámem
za klobúčkem pēří.

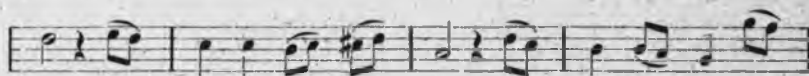
Tatíčku, tatíčku,
otvírajte vrāta,
ať si nepolámem
za klobúčkem zláta.

Mamičko, mamičko,
otvírajte kuchyň,
vezeme vám do ní
tú novú hospodyň.

430.

Z Lipova.

ky v ra - dostném ple - sá - ní po - chvá - len buď pán

Jé - žíš ři - kej do sko - ná - ní.

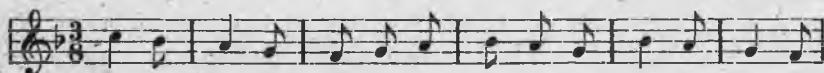
Pochválen buď pán Ježíš
vždycky až na věky,
kamkoli jdeš neb běžíš,
prozpěvuj na věky,
v radostném plesání
pochválen buď pán Ježíš,
říkej do skonání.

IV.

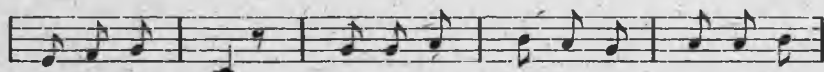
MANŽELSKÉ.

431.

Z Lišně.

Na to sem se tak mladá vdá-va-la, ha-bech těž-ko

ne-dě-la - la. Muž mně kó - pí krá-vo, já mosím

na trá-vo, te-ho sem se ne-na-dá - la.

Na to sem se tak mladá vdávala,
habech těžko nedělala.
Muž mně kópi krávo,
já mosím na trávo, —
teho sem se nenádála!

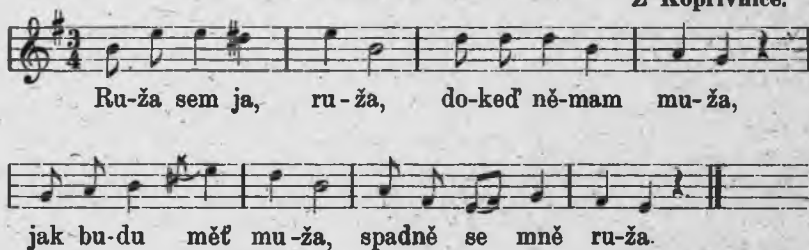
Na to sem se tak mladá vdávala,
habech těžko nedělala.
Včil mosím na višně,
na kopec u Lišně, —
teho sem se nenádála!

Na to sem se tak mladá vdávala,
habech těžko nedělala.
Včil mosím na drva
a s něma do Brna, —
teho sem se nenádála!

Na to sem se tak mladá vdávala,
habech těžko nedělala.
Muž mně kópi kozo,
mosím s ňó na mezo, —
teho sem se nenadála.

432.

Z Kopřivnice.

Ruža sem ja, ruža,
dokeď němam muža,
jak budu měř muža,
spadně se mně ruža.

Kvitek sem ja kvitek,
dokeď němam dítek,
jak budu měř dítky,
spadnu se mně kvítky.

433. a)

Mírně.

Z Velké.

Védla sem si védla
jako ze sta jedna,
z vysokěj stoličky
na nízku sem sedla.

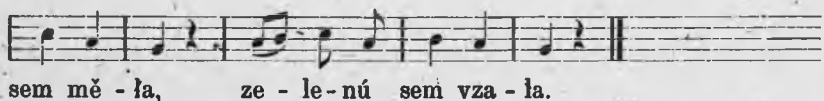
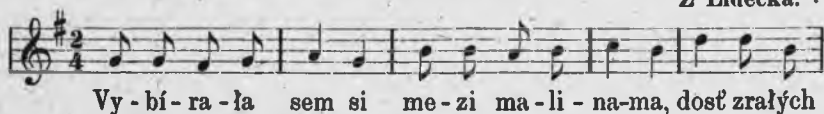

Vybírala sem si
mezi malinama,
dost sem zralých měla,
zelenú sem vzala.

Zelenú, zelenú,
velice kyseľú,
nevidíte ňa,
mamičko, veselú.

433. b)

Z Lidečka. .

Vybírala sem si
mezi malinama,
dost zralých sem měla,
zelenú sem vzala.

Maměnko, maměnko,
hluboko ležíte,
křivda sa mně děje,
vy o tom nevíte.

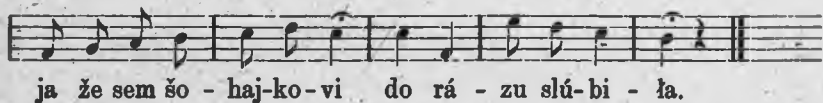
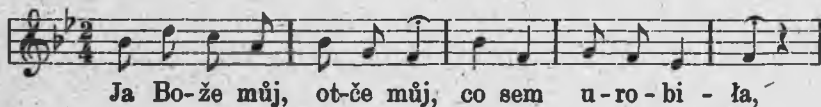
Zelenú, zelenú,
velice kyseľú,
nevidí mňa žádný
do roka veselú.

Dybyste, maměnko,
vy o tom věděli,
vy byste, maměnko,
zaplákat moseli.

434.

Zdlouhavě.

Z Velké.

Ja Bože můj, otče můj,
co sem urobila,
ja že sem šohajkovi
do rázu slúbila!

Ja Bože můj, otče můj,
co mám urobiť,
mamičku opustiť,
za milého íti?

Ach Bože můj, otče můj,
už sem sa vydała,
ale já sama nevím,
koho sem dostala.

Ja bude-li hospodár
lebo rozhospodár,
ja bude-li vínko pit,
lebo ňa bude bit.

435.

Z Kopřivnice.

Co stě vy mě, ma ma-ti-čko, sko-ro vy-da - li,
a - ni stě mě ho-spo-da-řiť ně-na - u - či - li.

Da-li stě mě ta-ko-ve-mu, co ně-ro-zu - mi ni-če-mu,

ma-ti-čko mo - ja.

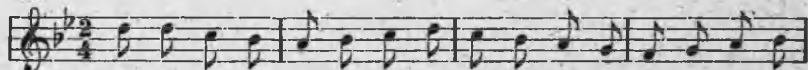
Co stě vy mě, ma matičko,
skoro vydali,
ani stě mě hospodařit
něnaučili.
Dali stě mě takovemu,
co něrozumi ničemu,
matičko moja.

A dy vy k nam přijedětě,
matičko moja,
qto mi on dycky řika:
Ženičko moja!
Jak vy od nas odjedětě,
hněď mi lice kyj po hřbetě,
matičko moja.

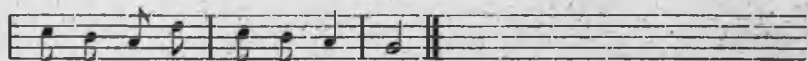
436.

Mírně.

Z Velké.

~ Dyž sem u ma-mi-čky by-ła, dyž sem u ma mi-čky by-ła,

dy-cky sem sa do-bre mě - ła.

Dyž sem u mamičky byla,
dycky sem sa dobre měla,
nic ně dělat nekázali
a dycky ně říkávali;

Povol sobě, moje dítě,
pokud su já na tom světě,
až já na světě nebudu,
nadělaš sa leďakomu.

Naděláš sa, nenajíš sa,
otrhaná nachodíš sa,
bude pátek, bude svátek,
budeš nosit jeden šátek.

Preneš časná cuzí mati,
nemožu jí uhověti!

Dost sem ráno skoro stała,
aj sem šaty ozvárala,
ozvárala aj oprala,
teprv sem ju obudila.

A jak sem ju obudila,
do duše ně namluvila:
Di ty, flandro, z domu mého,
nějsi hodná syna mého.

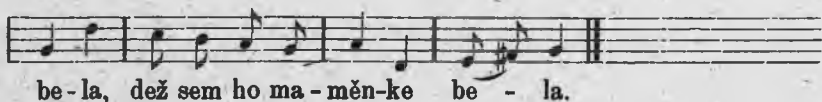
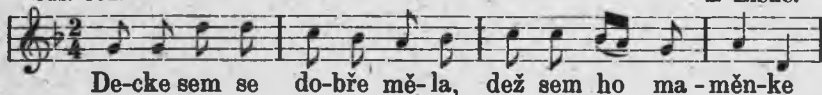
Půjdu, půjdu, co bych nešla,
k méj maměnce rovná cesta,
rovná cesta, rovný chodník,
rozlučme sa, můj milovník!

Jaké naše rozlúčení,
dyž zme spolu naučení!

437.

Suš. 501.

Z Lišně.

Decke sem se dobře měla,
dež sem ho maměnke bela.

Těžko mně dělat nedale,
po svajbách mně posílale:

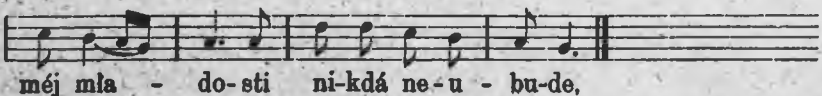
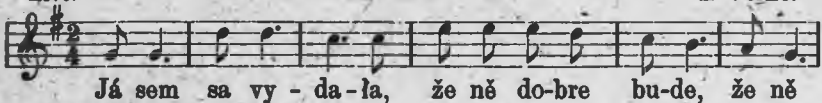
Povol sobě, moje dítě,
dokaď so já na tom světě.

Haž já na světě nebodo,
naděláš se ledakemo.

438.

Živě.

Z Velké.

Já sem sa vydaľa,
že ně dobre bude,
že ně méj mladosti
nikdá neubude.

A mně méj mladosti
pomaľy ubývá,
dyž ně ju ledakdo
na chrbtě odbíjáj.

Ledakdo, ledakdo,
ledajaká zmama,
co to neni hodno
pohlédnutí na mňa.

439.

Z Velké.

Ej mamičko moja,
jedinú ňa máte;
lem sa podívajte,
za koho ňa dáte!

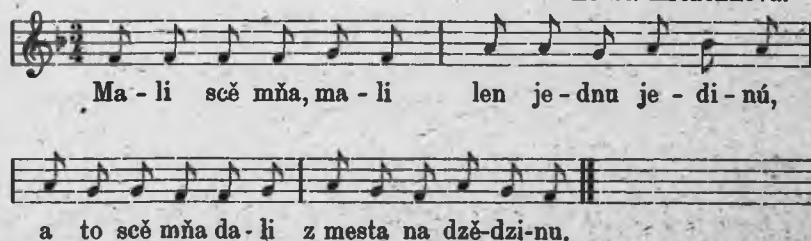
Dali ste ňa, dali
za starého vdovca,
radši ste ňa mohli
strčit do kamnovca.

Dali ste ňa, dali,
za koho ste chceli,
včil ně pomáhajte,
rodičové milí!

To staré vdovčisko
jak staré hrnčisko,
a ten mládeneček
jak z růží věneček!

440.

Ze St. Hrozenkova.

1. Mali scě mňa, mali
len jednu jedínú;
a to scě mňa dali
z mesta na dzědzinu.

Dali scě mňa, dali,
za koho scě chcěli,
včil mi pomáhajcě,
rodičové moji.

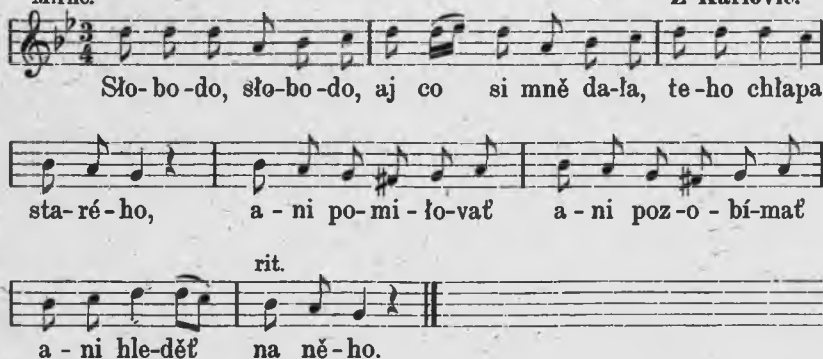
2. Daj mňa, mamko, daj mňa,
doka mňa pýtajú,
kehdy rŭža kvítně,
tehdy ju trhajú.

Kedz rŭža odkvitně,
trhac jěj něbudú,
kedz mi roky prejdú,
pýtac mňa nebudú.

441.

Mírně.

Z Karlovic.

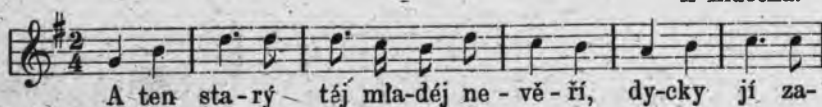
Sľobodo, sľobodo,
aj co si mně dala?
Teho chlapa starého,
ani pomíľovať,
ani pozobímať,
ani hľedieť na něho!

Dyž sem byla mladá,
byla sem si volná
do každého šenku íť;
a dyž sem sa vďala,
starého si vzala,
včilěj mosím doma byť.

Jaké to súžení,
dyž sa starý žení,
mladá žena, starý muž,
kde to spoľem bývá,
tam dobre nebývá:
tvrdé maso, tupý nůž.

442.

Z Lidečka.

lé - há o - de dve - ří, hoj aj da - naj, lé - há o - de dve - ří.

A ten starý téj mladěj nevěří,
dycky jí zaléhá ode dveří,
hojaj, danaj, léhá ode dveří.

Puť mňa, starý, puť mňa ven z komory,
aj cosi mňa moja hlava bolí.

Otevři si, moja, okénečko,
bude - ji znat tvé červené líčko.

Jak to jedno okno otevřela,
devět plotů naraz přeskočila.

Ten desátý plot už byl třnový,
za ním seděl její roztomilý.

Tak sa spolu dlúho zhovárali,
až na ráno kohúti zpívali.

Di ty, milá, ke svému starému,
a já půjdu ke koni vranému.

Kde's ty ženo, kde's ty dotud' byla,
dyž si sukňu ja tak zarosila?

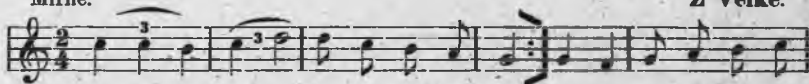
Byla sem já, můj starý, v kostele,
modliła sem sa já tam za tebe

Aby tvoje staré šediviny,
aby ony na světě nebyly.

448.

Mírně.

Z Velké.

Bo - že můj do - brý, šak ňa muž bi - je,
, a - ni ňa žád - ný ne - po - lu - tu - je, pří - de má ma - mi - čka,

si - vá ho - lu - bi - čka, tá po - lu - tu - je.

Bože můj dobrý, šak ňa muž bije,
ani ňa žádný nepolutuje;
příde má mamička,
sivá holubička,
tá polutuje.

Mamička ide, dvera otvírá,
na pana zeťu ručenkú kývá:
Dobre, zeťu, dobre,
do devátěj kože,
nech ňa poslúchá!

Bože můj dobrý, šak ňa muž bije,
ani ňa žádný nepolutuje;
příde můj tatíček,
sivý holubíček,
ten polutuje.

Tatíček ide, dvera otvírá,
na pana zeťu ručenkú kývá:
Dobre, zeťu, dobre,
do devátěj kože,
nech ňa poslúchá!

Bože můj dobrý, šak ňa muž bije,
ani ňa žádný nepolutuje;
příde má sestrička;
sivá holubička,
tá polutuje!

Sestrička ide, dvera otvírá,
na pana švagra ručenkú kývá:
Dobre, švagre, dobre,
do devátěj kože,
nech ňa poslúchá!

Bože můj dobrý, šak ňa muž bije,
ani ňa žádný nepolutuje;
příde můj bratříček,
sivý sokolíček,
ten polutuje!

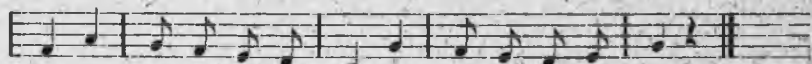
Bratříček ide, dvera otvírá,
na pana švagra ručenkú kývá:
Ne tak, švagre, ne tak,
budeme sa sekat,
to je sestra má!

444.

Ze St. Hrozenkova.

Ja ho - ja ho - ja, sľo-bo-do mo - ja, povedz

ty mně mo - ja naj-mi - lej - šá, bu-džěš-li mo - ja?

Ja hoja, hoja,
sľoboda moja,
povedz ty mně, moja najmilejšá,
budžěš-li moja?

Roscě v polu bič,
ten učí robic,
na brezi je taká materija,
ze sna obudzić.

Jako ci povjém,
kedz sama nevjém?
Já som mladá, jako ta jahoda,
já robię nevjém.

Ešče nihdže ništ,
už sa strójiš bic,
uchovaj mňa Panebože věčný
za korhela isc.

445.

Z Velké.

(Nápěv = I. č. 41.)

Nač si ňa bereš,
co se mnú zavedeš?
Já robit neumím:
chodit do šenku,
pit goralenku,
tomu já rozumím.

Před okny dubec,
na něm vršovec,
ten robit naučí;
hora dubová,
metla brezová,
ta rozumu dodá.

446 a)

Z Čejkovic.

Ne-po-hlé - daj za mnú, očka ti vypadnú, mě - la si po-

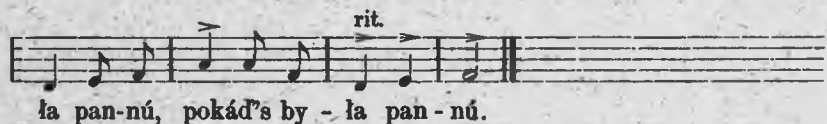
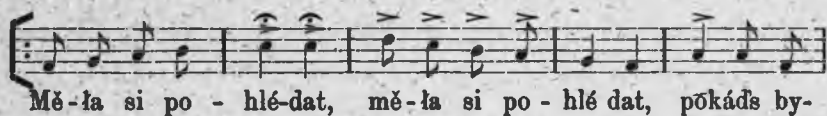
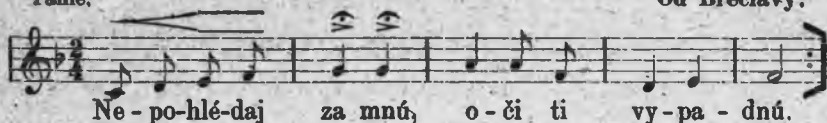
hlé-dat, do-kád's by - la pannú.

446. b)

Táhle,

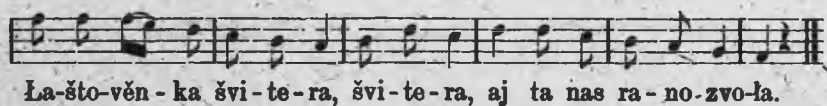
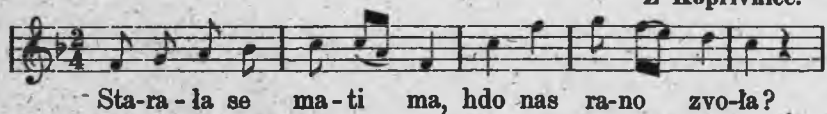
Od Břeclavy.

Nepohlédaj za mnú,
očka ti vypadnú;
měla si pohlédat,
dokád's byla pannú.

447.

Z Kopřivnice.

Starala se mati ma,
hdo nas rano zvola?
Laštovénka švitera,
aj ta nas rano zvola.

Dyby měla ty klúče
ode dňa bíleho,
nědala by svitati
aj do roka celého.

Dyby měla ty klúče,
od naši světničky,
nědala by otvirat
aj ledakomu dycky.

448. a)

Živě. I. 60.

Z H. Vrbky.

Že-no má, že-no má, že-no ma - lu - či - čká,
a já ťa rad - ši mám, lež hu-sár ko - ní - čka.

448. b)

Od Břeclavy.

Že-no má, že-no má, že-no má ma - li - čká,
a já ťa rad - ši mám, než hu-sár ko - ní - čka.

Žena má, žena má,
žena malušičká,
a já ťa radši mám,
lež husar koníčka.

Husar má koníčka
pro svoje nosení,
a já mám ženušku
pro své potěšení.

449.

Živě.

Z Velké.

Dy-bys by - la do - brá že - na, kú - píš bych ti šim - la ko - ňa,
a - bys sa's no - si - la do ko - ste - la.

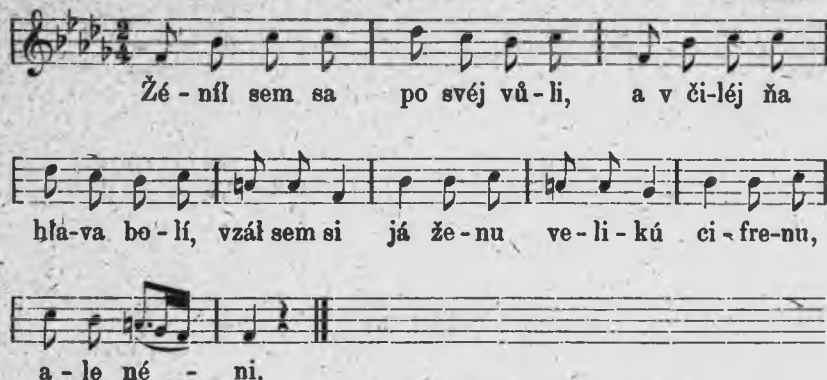
Dybys byla dobrá žena,
kúpíš bych ti šimla koňa,
aby sa's nosila da kostela.

Ale néjsi dobrá žena,
nekúpím ti šimla koňa,
mósíš chodit pěšky do kostela.

450.

Mírně.

Z Velké.

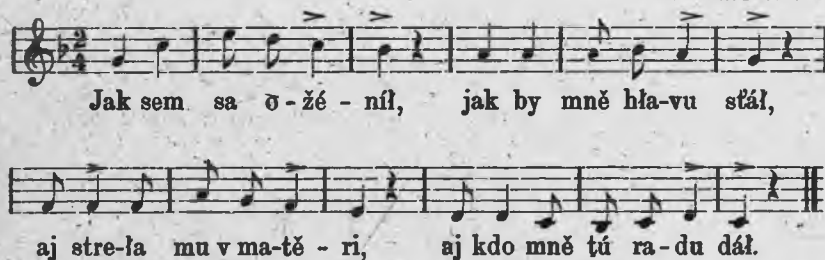
Žéníl sem sa po svéj vůli,
a včilěj ňa hlava bolí,
vzál sem si já ženu,
velikú cifrenu —
ale néni.

Dycky byla malovaná,
a včil chodí ušubraná,
na sukni kaštany,
rubáč zašubraný
po kolena.

Prvěj byla první v tanci,
a včil ledvá nohy vláčí,
na kraj peci sedí
a škaredě hledí
v černém čepci.

451.

Z Karlovic.

Jak sem sa ožéníl,
jak by mně hlavu sfál,
aj strela mu v matěri,
kdo mně tú radu dál!

452.

Z Kopřivnice.

Ženko moja, ženko moja, ženko moja,
pořamaľ sem koleno,
ja ja ja, to to to,
hrubě mě to bolelo,
tototo, totototo, tototo.

Ženko moja, ženko moja, ženko moja,
pořli mi pro řelčara,
ja ja ja, to to to. —
„Byť tu dněskaj i včera,
tototo, totototo, tototo.“

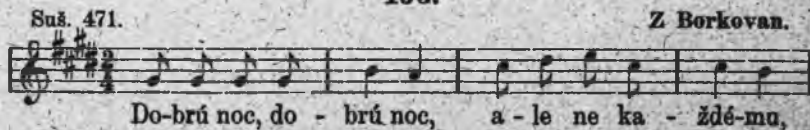
Ženko moja, ženko moja, ženko moja,
jak ja budu umirať?
ja ja ja, to to to. —
„Dam ti truhlřu malovať
tototo, totototo, tototo.“

Ženko moja, ženko moja, ženko moja,
daj mi pěkně zvoniti,
ja ja ja, to to to,
„řindelečkem po řiti,
tototo, totototo, tototo.“

Tchyně řřed svadbou.

453.

Z Borkovan.

Suř. 471.

e-nom téj ma - mēn-ce, ke - rá mně dá cé - ru.

Dobrú noc, dobrú nec,
ale ne každému,
enom téj maměnce,
kerá mně dá céru.

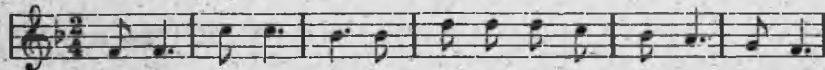
Ne tak téj maměnce,
kerá mně céru dá,
ale téj maměnce,
kerá ju vychová.

Tchyně po svadbě.

454.

Bychleji.

Z Velké.

Tam ňa, Bo - že, tam ňa, na ty ko - pa - ni - ce, co bych

sa na - je - dla chrachu, če - čo - vi - ce.

Tam ňa, Bože, tam ňa,
na ty kopanice,
co bych sa nejedla
hrachu čečovice.

Tam ňa, Bože, tam ňa
do toho domečku,
de je obrovnané
červenú hlinečku.

Tam ňa, Bože, tam ňa,
de bych byla sama,
de by ně cvekruša
nerozkazovala.

V.

Hospodní, taneční, hodové.

455.

Vesele.

Ze Svatobořic.

Sva-to-boř-ská ho-spo-da z rov-né-ho ka-me-ňa,

ja kdo pe-ňá - zů ne-má, ať do ní ne-cho-dě.

Svatobořská hospoda
zrovného kameňa,
ja kdo peňázů nemá,
ať do ní nechodě.

A já peňázů nemám,
já do ní nepůjdu,
Svatobořské děvčata
milovat nebudu.

456.

Z Vážan.

Vá-žan-ská ho-spo - da ma-lá ne - vy - so-

ká, pře-le - tě - la přes ňu, pře-le - tě - la přes ňu hu-si-čka,

di-vo - ká, hu-si-čka di-vo - ká.

Vážanská hospoda
malá nevysoká,
přeletěla přes ňu
husička divoká.

Přeletěla přes ňu
jenom jedné v roce,
vypila voděnku
všecku na potoce.

Voděnku vypila,
nic tam nenechala,
aby ju hospodská
nelila do vína.

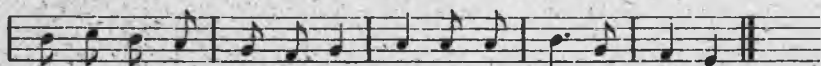
457.

Suš. 51.

Z Kopřivnice.

Ty skle-ne-čko skle-ně-na, do-bre vi - ne-čko z te-be,

Pam-bu po-zdrav skle-na-řa ke-ry u - ro - bil te-be.

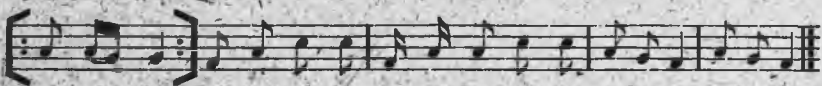
Ty sklencečko skleněna,
dobře vinečko z tebe,
Pambu pozdrav sklenařa,
kery urobil tebe.

458.

Z Lišně.

Mám, mám krapko pi-va; ba vě-ro, ba vě-ro krapko pi-va

pl-né máz; dež ve-pi-jo, pa-ně hospodské, nalé zas, nalé zas.

Mám, mám krapko piva,
ba věro, ba věro krapko piva,
plné máz;
dež vepíjo, pane hospodské,
nalé zas.

459.

I. 32.

Z Kopřivnice.

Pi-ve-čko v ma-sku, mam na tě sa-zku, o - no se
do mě su-ka jak po pro - va - zku, do-bre je, o - no se
do mě su-ka jak po pro - va-zku.

Pivečko v masku,
mam na tě sazku,
ono se do mě suka
jak po provazku —
dobře je — jak po provazku.

Pivečko v mase,
ono se třase,
pijme ho bratrove —
dobře je —
šak nam ho šenkyrečka naleje.

460.

Z Lišně.

A já pi-jo, de-cke pi-jo, a já pi-jo, de-cke
pi - jo a já ni-hdá ne-roz - li - jo.

A já pijo, decke pijo,
a já nihdá nerozlijo.

461.

Z Lišně.

Ti Li-šen-ščí z hrnca pi-jó, žá-dný-ho se ne-bo-ji-jó;
ti Sla-tin-ščí ze žbá-na, bo-ji-jó se ce-gá-na.

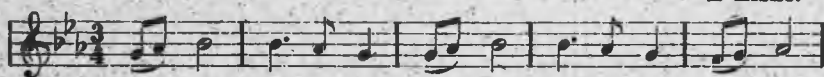
1. Ti Lišenščí z hrnca pijó,
žádnýho se nebojijó;
ti Slatinščí ze žbána,
bojijó se cegána.

2. Kdo to pije? Šak ve víte,
aj Šlófuvo šelma dítě;
pijo, pijo, pijo já,
šak to platí kapca má.

Kdo to pije? Šak ve víte,
aj Šlófuvo šelma dítě,
pije, pije syneček,
šak to platí tatíček.

462.

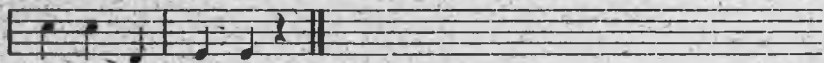
Z Lišně.

Na - pi se, mi - lá, na - pi se ví - na, bo - deš

čer - ve - ná ja - ko ma - li - na, bo - deš čer - ve - ná

ja - ko ma - le - na.

Napi se, milá, napi se vína,
bodeš červená jako malena.

463.

Z Kopřivnice.

To pi - ve - čko ně - ni mo - je, a ja se ho na - pi

ju; ga - la - ne - čka ně - ni mo - ja, ja si ju po - ča - stu - ju.

To pivečko něni moje,
a ja se ho napiju;
galanečka něni moja,
ja si ju počastuju.

464.

Z Kopřivnice.

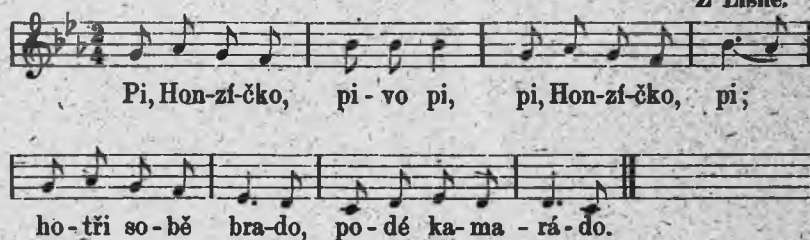

Eš-če se ja jed-nu na-pi - ju, svo-ju mi-lu
 tež po-ča-stu - ju; aj ško-da je ji na sto-krať,
 že ju už mu-sim za-ne-chať.

Ešče se ja jednu napiju,
 svoju milu tež počastuju;
 aj škoda je ji na stokrát,
 že ju už musím zanechať.

465.

Z Lišné.

Pi, Hon-zí-čko, pi - vo pi, pi, Hon-zí-čko, pi;
 ho-tři so-bě bra-do, po-dé ka-ma - rá-do.

Pi, Honzíčko, pivo,
 pi, Honzíčko, pi;
 hotři sobě brado,
 podé kamarádo.

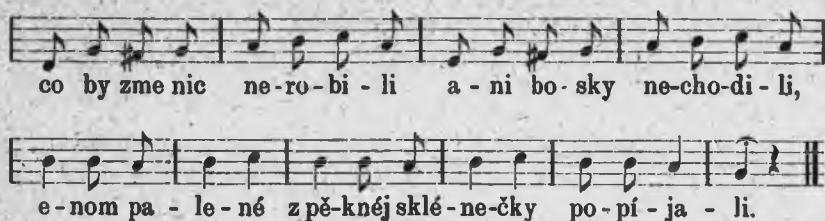
466.

Pomalů.

Z Lípova:

Ke-by nám to Pám-bů dál, a - by nám do-bre by-lo,

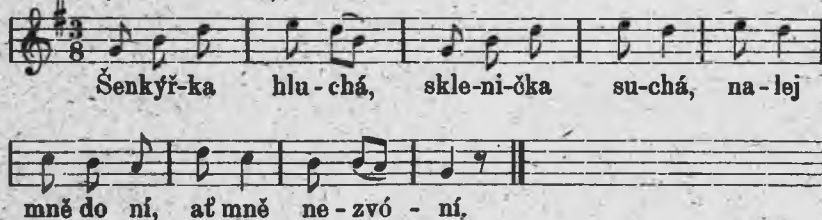

Keby nám to Pámbů dál,
aby nám dobře bylo,
co by zme nic nerobili
ani bosky nechodili,
enom palené z pěkněj sklénečky
popíjali.

467.

Dosti rychle. Suš. 652, I. 32.

Ze Stražovic.

Šenkýřka hluchá,
sklenička suchá,
nalej mně do ní,
ať mně nezvóní.

468.

Z Lišně.

Na zdraví Marije Terezie,
na zdraví císaře pána,
co nám te klobóčke lemované
na hlavo dává.

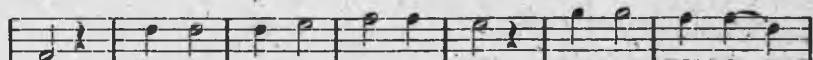
469.

Mírně.

Z Kopřivnice.

Pod, mu - ži-čku, pod do - mu, aj už je čas k o-bě-

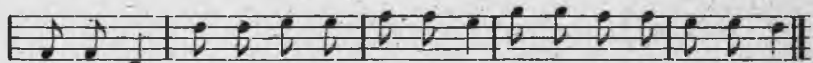

du, pod, mu - ži-čku, pod do - mu, aj už je čas

rychle.

k o-bě - du. Měj si o-běd, ně-měj si, e-dem pod a

za-vdaj si, ja dy v ho-spo dě se-dim do-ma chle-ba při spo-řim.

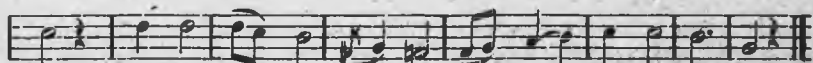
Pod, mužíčku, pod domu,
aj už je čas k obědu.
Měj si oběd, něměj si
edem pod a zavdaj si,
ja dy v hospodě sedim,
doma chleba přispořim,

470.

Z Kopřivnice.

Vy-cho - di děn - ni - čka z po-za Ja-vor - ni-

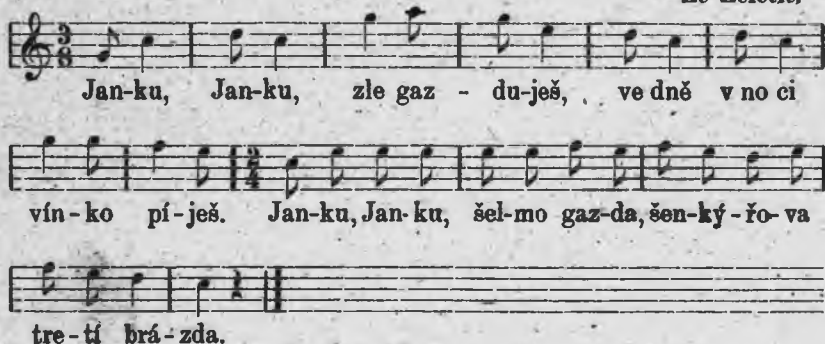
čka: Pod, sy - ne - čku, do - mu, vo - la tě ma - ti - čka.

Vychodí děnnička
z poza Javornička:
Pod, synečku, domu,
voľa tě maticka.

Ja domu nepřijdu,
ja tady pobudu,
piva se napiju,
vesely pobudu.

471.

Ze Želetic.

Janku, Janku, zle gazduješ,
ve dně v noci vínko píšeš;
Janku, Janku, šelmo gazda,
šenkýřova třetí brázda.

Nedaj, Bože, abych umrel,
až zaplatím, co sem dlužen,
panáčkovi za otčenáš,
šenkýřovi za aldamáš.

472.

Suš. 684.

Z Březové.

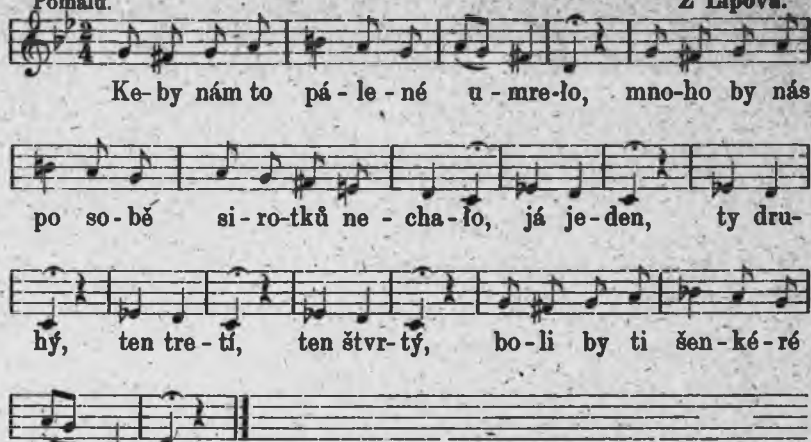
Kebych já tak veděl'
kedy já len umru,
dál bych já si robiť
z páleného truhlu.

Z páleného truhlu,
z borovenky věko,
čo by mi, Bože muoj,
do hubenky tiéklo.

473.

Pomalú.

Z Lípova.

Ke-by nám to pá-le-né u-mre-lo, mno-ho by nás
po so-bě si-ro-tků ne-cha-lo, já je-den, ty dru-
hý, ten tre-tí, ten štvr-tý, bo-li by ti šen-ké-ré
chu-dob-ní.

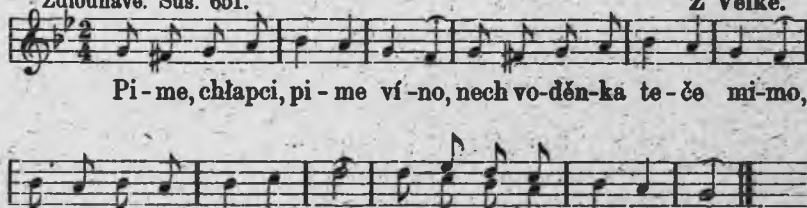
Keby nám to palené umrelo,
mnoho by nás po sobě sirotků nechało:
já jeden, ty druhý, ten tretí, ten štvrtý,
byli by ti šenkéré chodobní!

Ale my to palené pítavet budeme,
ale my tem šenkérom pomáhat budeme:
já grajcar, ty druhý, ten toral, ten zlatý,
aby byli šenkéré bohatí.

474.

Zdlouhavě. Suš. 651.

Z Velké.

Pi-me, chlápci, pi-me ví-no, nech vo-děn-ka te-če mi-mo,
na-pi-me sa ví-ne-čka vo-du pí-je ža-bi-čka.

Pime, chlápci, pime víno,
nech voděnka teče mimo,
napime sa vínečka,
vodu pije žabička.

Jak sa vínka napijeme,
obušky si zebereme
a půjdeme na pána,
že s nama zle naktáda.

Potom půjdem na mynárů,
proco hrubé mírky berú
sedlákovi z obilá,
dyž sa málo namíla:
sedlák mele měřičku,
on mu nechá trošičku.

Potom půjdem na šenkérů,
proco malé holby léjú,
sedláčkovi dajú pit,
potom ho chcú ošidit.

Potom půjdem na farárů,
proco kostel zamykajú;
já sem sa chceľ pomodlit,
nehceli ně otevřít.

475.

Zdlouhavě.

Z Velké.

Pod-me chlápci, budem zbi - jat, dyž ne-má - me za co pí - jat,

ej už sa nám po - čí - ná bu - či - na roz - ví - ňat, bu-či-na rozvíňat.

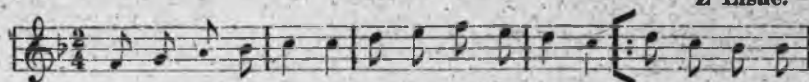
Podme, chlápci, budem zbíjat,
dyž nemáme za co pít,
ej už sa nám počíná
bučina rozvíňat.

Dyž židáčka postretneme,
peníze mu pobereme,
ej co nám to prospěje,
šak ích propíjeme.

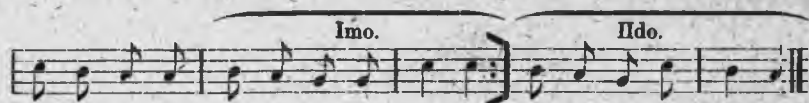
Podmě, chlápci, na salaše,
kerá lepší ovca, naše,
ej hosa, chlápci, hosa,
najíme sa masa!

476.

Z Lišně.

Mo-ze-kan ti, hré-te, nic se ne-sta-ré-te; já mám ka-pco

pl-nó pe-něz, vše-cke do-sta - ne-te, vše-cke do-sta - ne-te.

Mozekanti, hréte,
nic se nestaríte;
já mám kapco plno peněz,
všecke dostanete.

477.

Z Lišně.

Na břo-cho mám vo-pa-sek, a v něm pl-no ša-jno-vek;

mo-ze-kan-ti hré-te, nic se ne-sta - ré-te.

Na břocho mám vopasek,
a v něm plno šajnovek;
mozekanti hréte,
nic se nestaríte.

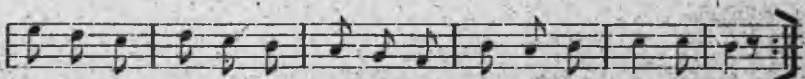
Vetáhnó vám grešlička,
vetáhnó vám patáčke,
zaplatím, co so dložen,
haž bode bílé den.

478.

Z Lišně.

Mo-ze-ko, hré-te nám, do-kád' já gré-car mám; šak já vám

za-pla-tím, až já se na-vrá-tím, ne-bo vám nic ne-dám.

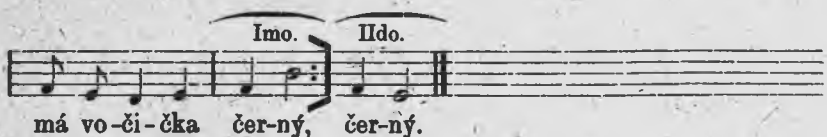
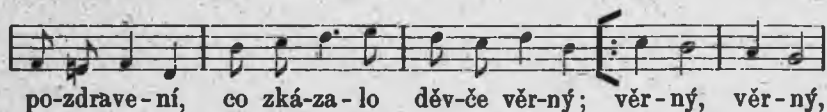
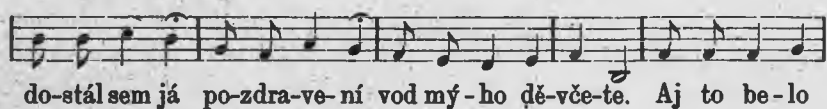
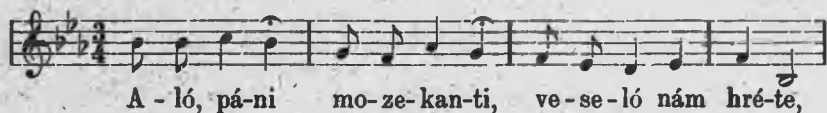

Mozeko, hréte nám,
dokád' já grécar mám;
šak já vám zaplatím,
až já se navrátím,
nebo vám nic nedám.

Mozeka nám hrála
do bílýho rána,
tam sem já vehúzel
pětka do cimbála.

479.

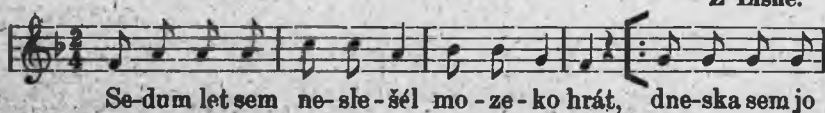
Z Lišně. .

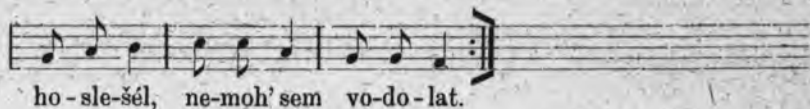

Aló, páni mozekanti,
veseló nám hréte;
dostal sem já pozdravení
vod mýho děvčete.
Aj to belo pozdravení,
co zkázalo děvče věrný,
věrný, věrný, má vočička černý, černý,

480.

Z Lišně.

ho - sle-šél, ne-moh' sem vo-do-lat.

Sedum let sem neslešél
mozeko hrát;
dneska sem jo hoslešél,
nemoh' sem vodolat.

Hneď sem si zacancuvál
to ševcovskó;
má žena pro mně přišla:
Pod' dum, karbaníko!

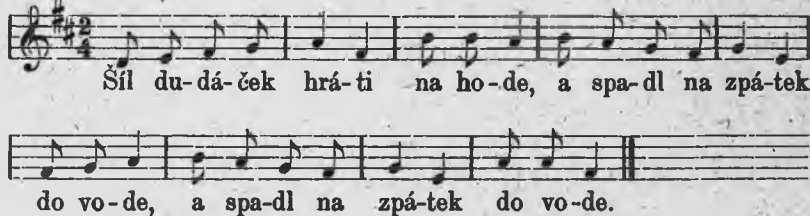
Ach, ženuško, ženo má,
nemluv tak před lidma,
jesli se já rozzlobím,
bodo to do rána.

A ve pane hostinské,
díte piva;
já zavdám své ženušče,
habe mně nebila.

481.

Suš. 125.

Z Lišně.

Šíl du-dá-ček hrá-ti na ho-de, a spa-dl na zpá-tek

do vo-de, a spa-dl na zpá-tek do vo-de.

Šíl dudáček hráti na hode,
a spadl nazpátek do vode.

Poběhnite, lidi, z hákama,
vetahnem dudáčka z dudama.

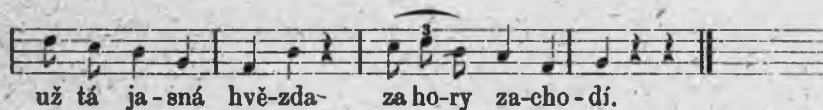
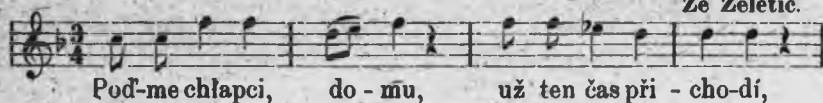
Me sme ti vetáhli z vode ven,
za to nám, dudáčko, zadudé.

Já bech na te dude zadudál,
šak sem ešče vína nebumbál.

Dež se dudák vína nabumbál,
potom von nám pěkně zadudál.

482.

Ze Želetic.

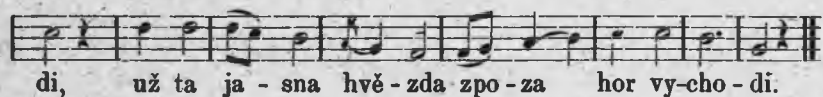
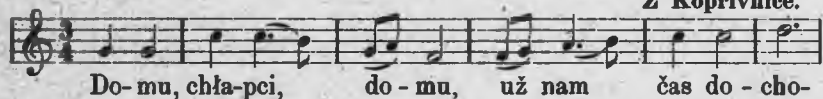

Podme, chlápci, domu,
už ten čas přichodí,
už tá jasná hvězda
za hory zachodí.

Nepůjdeme domu,
až bude bílý deň,
aby lidé řekli,
že z kostela idem.

483.

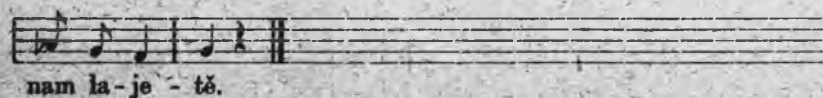
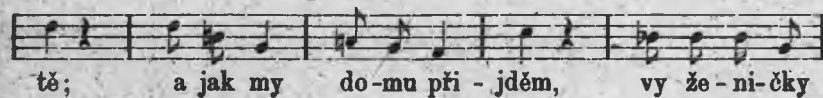
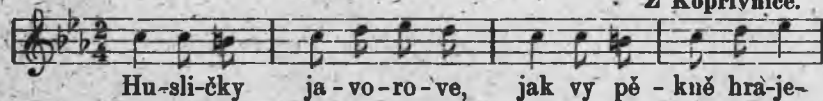
Z Kopřivnice.

Domu, chlápci, domu,
už nam čas dochodí,
už ta jasná hvězda
zpoza hor vychodí.

484.

Z Kopřivnice.

Husličky javorove,
jak vy pěkně hrajete;
a jak my domu přijdeme,
vy ženičky nam řájetě.

Husličky javorove,
jak stě nam pěkně hrały;
a jak sme domu přišli
ženičky nam hrubě řáły.

485.

Z Kopřivnice.

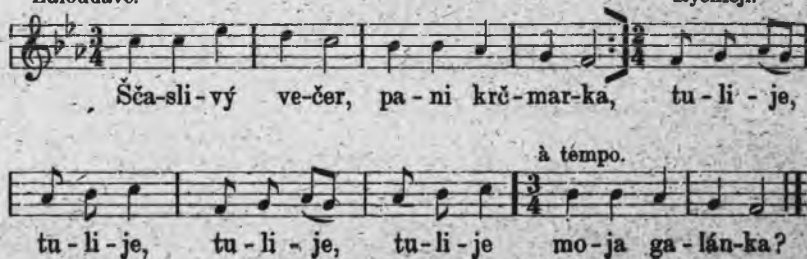
Co stě tu, děvčat-ka, přišly dě - lať? Přišly stě
do šen - ku dů - ry vy - stať? Ně - ma - tě ža - dna sve - ho ga -
la - na, mo - že vas děvčat-ka za to byť haň - ba.

Co stě tu, děvčatka, přišly dělať?
Přišly stě do šenku, důry vystať?
Němatě žádná svého galana,
može vas děvčatka za to byť haňba.

Co stě tu, mladěnci, přišli dělať?
Přišli stě k muzice, musitě stať.
Němatě žádný kuska galanky,
edem šenkyřovi tlučetě žbanky.

486.

Zdlouhavě.

Z Velké.
Rychleji.

Šča - sli - vý ve - čer, pa - ni krč - mar - ka, tu - li - je,
à tempo.
tu - li - je, tu - li - je, tu - li - je mo - ja ga - lán - ka?

Šťastlivý večer, pani krčmárka!
Tu-li je, tu-li moja galánka?

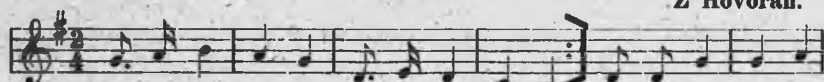
Tudy je, tudy, stojí u dverí,
ráda by tancovat, ale sa bójí.

Dybych já věděl, do s ňú tancováł,
veru bych sa já s ním do krvi rúbál.

Néni sloboda do krvi rúbat,
ale je sloboda pěkně tancovat.

487.

Z Hovorán.

Co sa mi zdá-lo v pondě - lí rá - no, chy-ťna sa do kap-

ce, pe-něz mám má-lo.

Co sa mně zdálo,
v pondělí ráno!
Chytň sa do kapce,
peněz mám málo.

Ja dyž je málo,
nechsi je málo,
aspoň sa méj milěj
po vůli stało. *)

488.

Z Lišně.

Na na - šé stře - še
skři - vá - nek vé - ská,

já se po - dívám, kdo nám vetříská ?

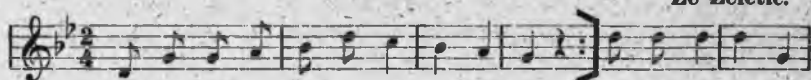
Na naše střeše
skřivánek véská;
já se podívám,
kdo nám vetříská.

Na naše střeše
skřivánek křeše,
já se podívám,
kdo nám vekřeše.

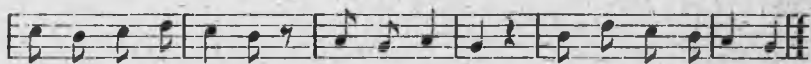
*) T. j. šohaj utratil peníze v neděli u muziky se svou milou a nelituje jich.

489.

Ze Želetic.

Ne-jste vy tu Že - le - čá - ci sa - mi,   o j je tu cha - sa
a - by ste vy před mu - zi - kú stá - li;

ze dvouh, ze třeoh dědin,   né - ni ho tu,   co by nám tu vy - bíl.

Nejste vy tu Želečáci sami,
abyste vy před muziků stáli,
oj je tu chasa ze dvouh, ze třech dědin,
něni ho tu, co by nám tu vyběl.

490.

Ze Zeletic.

Ti Že-leč-čí pa-cho-lí-ci u-bo-zí, o-ni ma-jú,

za klo-bú-čkem ha-lu-zí; ha-lu-zí, ha-lu-zí ze-le-né,

ej kdo nás z ho-spo-dy   vy - že - ne.

Ti Želeččŕi pacholŕci uboží,
oni mají za klobúčkem haluzí,
haluzí, haluzí zelené,
ej kdo nás z hospody vyžene.

491.

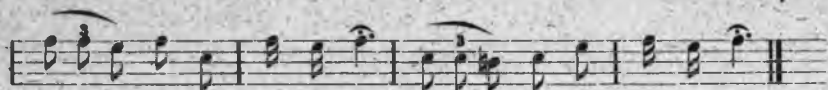
Různě.

Ze Šardie

Já su sy-ne-ček le-da-býl, e-šče mi žá dný ne-na-bíl;

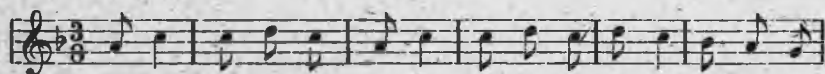

a - le se na mně stró - ji - jú, že mi hla - věn - ku roz - bi - jú.

Já su syneček ledabýl,
ešce mi žádný nenabíl;
ale se na mně strojím,
že mi hlavěnku rozbijú.

492.

Z Vážan.

Cha-so cha-si-čko, je nás ma-li-čko, až nás bu-de víc,

pu-dem do Šu-mic, až nás bu - de víc pů-dem do Šu-mic.

Chaso, chasičko,
je nás maličko,
až nás bude víc,
pudem do Šumic.

Jak zme tam přišli,
tak nás vítali,
až nám klobóčky
z hlavy lítaly.

493.

Z Kopřivnice.

Už je ra - no, už je děň, už je ra - no,

už je děň, pro se - ne-čko po - je - děm pro se -

ne-čko po - je - děm.

Už je rano, už je děň,
pro senečko pojeděm,

Pro senečko zelene,
včera rano sečene.

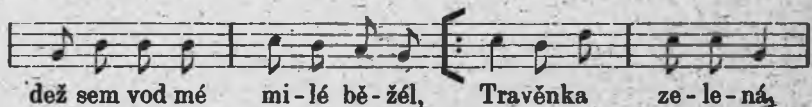
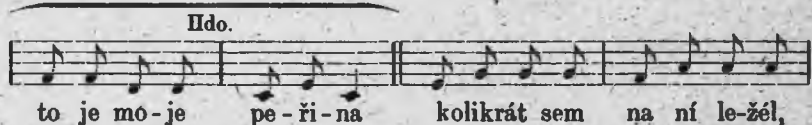
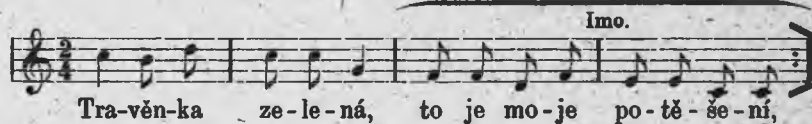
Podma domu, podma k nam,
k našim, dobrym hospodam.

Šenkyrečka něznama
nězvěři nam do rana.

494.

Polka.

Z Líšně.

Trávěnka zelená,
to je moje potěšení,
to je moje peřina.
Kolikrát sem na ní ležel,
dež sem vod své milé běžel.
Trávěnka zelená,
to je moje potěšení,
to je moje peřina.

495.

Galup.

Z Lišně.

Vdá-va-lo se tr-dlo dlo dlo dlo dlo, bra-lo so-bě
mo-to-vi - dlo dlo dlo, a stró-hát-ko pla-ka-lo lo lo lo,
že se je-ště ne-vda-lo lo lo lo.

Vdávalo se trdlo, dlo dlo, dlo dlo,
bralo sobě motovidlo, dlo dlo,
a stróhatko plakalo, lo lo lo,
že se ještě nevda-lo, lo lo lo.

496.

Hulán.*)

Z Lišně.

Hu-lá-na, hulána, hu-lá-na vod ve-če-ra do rá-na;
hu-lá-na, hulána, hu-lá-na vod ve-če-ra do rá-na.

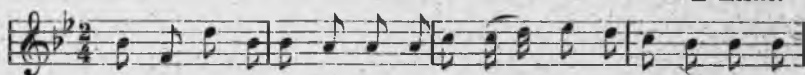
Hulána, hulána, hulána,
vod večera do rána.

*) „Hulán“ jest velmi rychlý a namáhavý tanec. Dokud muzika hraje, tanečníci i tanečnice musí tančiti; hanba by bylo, kdo by „nevedržel“. — Při tomto tanci tanečník i tanečnice na jedné noze dvakrát poskočí a v tom do zadu vyhodí druhou nohou.

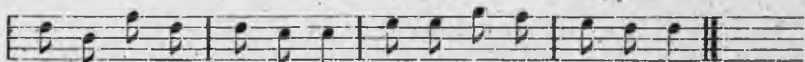
497.

Kanafaska.*)

Z Lišně.

Za-hré-te mně ka-na-fa-sko, a já pu-do za Te-re-zkó;

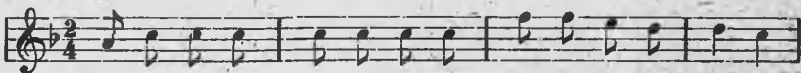
Te-re-zka je ta-ko-vá, vo-na rá-da chlapce má.

Zahréte mně kanafasko,
a já pudo za Terezkó;
Terezka je taková,
vona ráda chlapce má.

498.

Žduchavá.**)

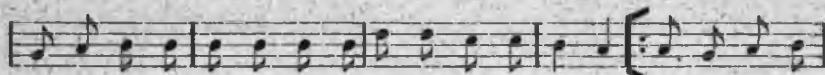
Z Lišně.

Ve řez-nič-čí to-va-ry-ši ve o-by-čé má-te,

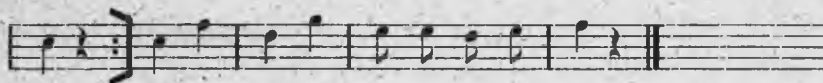
*) Čtyři tanečníci zaplatí za sebe a své tanečnice a seřadí se k tanci. Tanečníci, družky své majíce po pravé ruce, postaví se proti sobě do kříže. Jakmile hudebníci zahrají, chopí se každý chasník své tanečnice a jak hudba hraje, tak poskakující vymění si dva a dva protější páry svá místa. Pak vymění si je znovu poskakující na svá stará místa, až „só zase na svým“. Tak opakuje se to třikrát po sobě. Potom „zvo-stando na svých místách“ a jakmile muzika spustí „kanafasko“, vyjde chasník z prvního páru a vezme si tanečnici z páru druhého, a tančí s ní „jedno do kola“. Potom ji odevzdá jejímu tanečnicku, vezme si tanečnici z třetího a naposledy ze čtvrtého páru. Když se všemi tanečnicemi potančí, postaví se na své místo. Zrovna za ním vyjde chasník z druhého páru, vezme tanečnici z třetího páru a tančí s ní, pak vezme tanečnici ze čtvrtého a naposledy z prvního páru. — Po něm zase chasník z třetího a konečně ze čtvrtého páru rovněž tak si vede. Když dotančí čtvrtý chasník, vyjde z prvního páru tanečnice, vezme si tanečnicka z druhého páru, pak z třetího atd. jako tanečníci. Když dotančí čtvrtá tanečnice a se postaví na své místo, spustí muzika nějakou polku, hned dají se všechny čtyři páry do tance do kola. To závěrek celého toho tance.

**) Tančilo se jako při jiných tancích v párech. Při slovech „Zač toho vola....“ tanečníci se pustili a dle taktu nejprve v před a pak obrátivše se, vzad se klaněli. Při poslední slabice -va (do slova) tleskli rukama a dali se znovu do tance.

dež ve vo - le ku - pu - je - te všecke pro - hma - tá - te.

Zač te - ho vo -
dá - te do slo -

la
va

Dá - te, dá - te, dá - te do slo - va.

Ve řezniččí tovaryši,
ve vobyčé máte,
dež ve vole kupujete,
všecko prohmatáte;
Zač teho vola
dáte do slova,
dáte, dáte, dáte do slova?

Néprv dete k hospodyně,
potom dete k dívce,
dež to všecko pobéháte,
nekopíte přece:
Zač teho vola,
dáte do slova,
dáte, dáte, dáte do slova?

499.

Šátková. *)

Z Lišně.

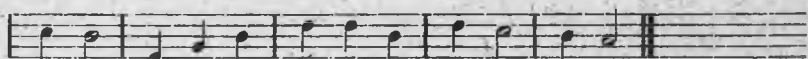

Dež sem jél do Pra - he pro hrách, pro hrách, zdechl mně
De - bech mo bél dá - váł vo - ves, vo - ves, bél bech mjél

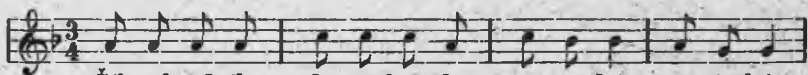
- *) Doprostřed taneční světnice dají se dvě židle. Na ně posadí se dva chasníci. Každý drží v jedné ruce talíř, v druhé světlo. Širokým kruhem kolem nich stojí na jedné straně tanečnice, na druhé tanečníci. Tanec provádí se takto: Chasník, který si chce zatančiti, hodí „nějaké šesták“ nebo „několik grécarů“ na talíř „pro muzekante“. Pak chodí kolem do kola prohlížeje si tanečnice. Při tom drží v ruce bílý vyšívaný šátek a spívá si „Dež sem jel do Prahe pro hrách...“ dotud až mu některá tanečnice „padne do voka“. Hudebníci doprovázejí jeho „pěsničku“. Když si již tanečníci vyhlídne, rozestře před ní šátek, klekne naň, a čeká jak pochodí Tanečnice, která nabízený tanec přijme, nakloní se k němu, pak se peřbí a „dó tancuvat“. Hudebníci spustí tanec: „Šíl zahrádník do zahrade...“. — Nevšímá-li si tanečnice klečícího chasníka, dává tím na jevo, že tanec nepřijímá. Tanečník pak musí znova choditi do kola, až některá tanečnice k tanci svolí. Když potančí, tanečník odejde na své místo, a tanečnici, která právě dotančila, nastává též úloha, kterou skončil její tanečník. Musí choditi kolem do kola, vybrati si některého chasníka zrovna týmž způsobem jako to dělal její předcházející tanečník. Po ukončeném tanci odejde zase tanečnice na své místo a zbylý chasník zase hledá si tanečnici. Tak se to opakuje několikrát po sobě.

na ce-stě va-lach, va-lach. a že sem mo dávál ži-to,
va-lá-ška podnes, podnes.

ži-to, tak je mně va-lá-ška lí-to, lí-to.

Šíl zahradník do za-hra-de s mo-te-kó, s mo-te-kó,

ve-ku-pál tam de-van-du-lo ve-li-kó, ve-li-kó.

Dež sem jél do Prahe
pro hrách, pro hrách,
zdechł mně po cestě
valach, valach.

A že sem mo dávál
žito, žito,
tak je mně valáška-
líto, líto.

Debech mo běl dávál
voves, voves,
běl bech měl valáška
podnes, podnes.

Šíl zahradník do zahrade
s motekó s motekó,
vekupál tam devandulo
velikó, velikó.

500.

Jetelinka.

Mírně.

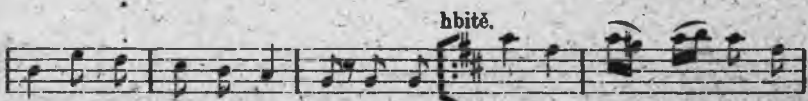
Z Bilovic.

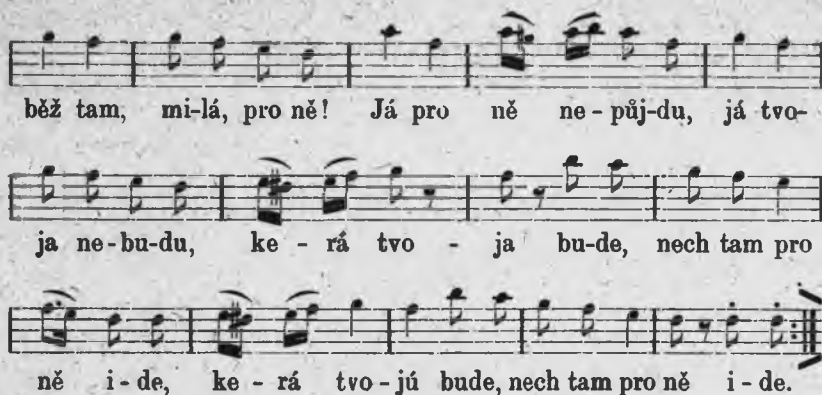
Cho-dím po vše-lín-ku, trh-hám ja-te-lin-ku,

ja-te-lin-ka hu-stá, co-si sa v ní šú-stá, ja-te-lin-

ka hu-stá, co-si sa v ní šú-stá. Šo-ha-jo-vy ko-ně,

běž tam, mi-lá, pro ně! Já pro ně ne - půj-du, já tvo-
ja ne-bu-du, ke - rá tvo - ja bu-de, nech tam pro
ně i - de, ke - rá tvo - jú bude, nech tam pro ně i - de.

Tanečníci vezmou si po dvou tanečnicích jednu zprava druhou zleva. Zpívající drží se za ruce a klátí jimi vpřed a vzad, pak je pustí. Hudba hraje hustěji, a tanečník zatočí se s tanečnicí pravou a pak s levou.

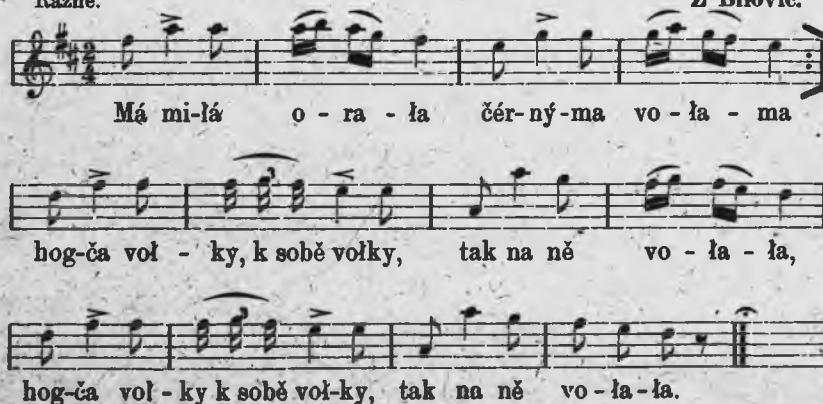
Chodím po včelínku,
trhám jatelinku,
jatelinka hustá,
goši sa v ní šústá.
Šohajovy koně:
Běž ně, milá, pro ně!
Já pro ně nepůjdu,
já tvoja nebudu;
která tvojú bude,
nech ťi pro ně ide!

501.

Sedlcká.

Rázně.

Z Biřovic.

Má mi-lá o - ra - la čér-ný-ma vo - la - ma
hog-ča voľ - ky, k sobě voľky, tak na ně vo - la - la,
hog-ča voľ - ky k sobě voľ-ky, tak na ně vo - la - la.

Tanečník s tanečnicí postaví se před muzikou, on jí chytne levou a ona jej pravou rukou vúpoly. Potom zazpívá tanečník slohu nebo dvě písně, hudba ji zahraje, a pár se otočí na témž místě vpravo vlevo a zas vpravo; pak zpívá zase ona, a hudba i tanec se opakuje. Píseň mívá i jiné slohy improvisované. Jinou „Sedláckou“ v. „Lid a národ“ II. 190.

Má milá orala
černýma volama:
hogča*) volky, k sobě volky,
tak na ně volala.

Lístiček z javora
spadl ně do dvora,
nebudu sa, milý, vdávat,
až bude vůla má.

Má milá byla bys
červená jako rys,
dyby za tebou nechodil
mynářský tovaryš.

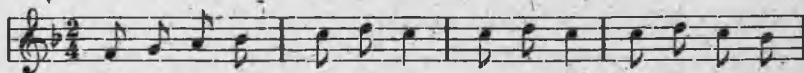
Lístiček z osyky
spadl ně do vyky,
nebudu sa, milá, ženit,
až budu veliký.

502.

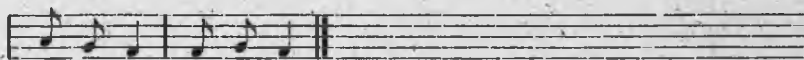
Káčer.**)

Rychle.

Z Velké.

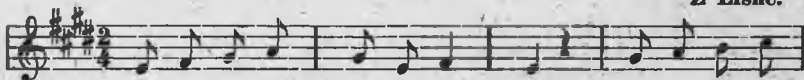
Do má že-nu, nech dr-ží, nech drží, a do ne-má

vy-dr-ží vy-dr-ží.

503.

Z Lišně.

Po-sví-ce-ní chrámo Pá - ně, po-sví-ce-ní

chrámo Pá - ně je-nom jed-nó za rok má-me.

Posvícení chrámo Páně
jenom jedné za rok máme.

Chrám Páně posvícení
to je naše potěšení.

*) == v pravo.

**) Srovn. „Lid a národ“ II. 191.

504.

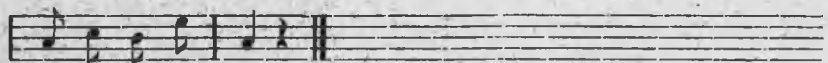
Z Lišně.

Po-sví-ce - ní juž je za dveřma v sí-ni, Bodem pé-ci
di-te pro ře-zní-ka, hať za-bí sví-ni.

ko-lá - če, do-brý ma - ku-vá - če, aj to bo - dó cha-so

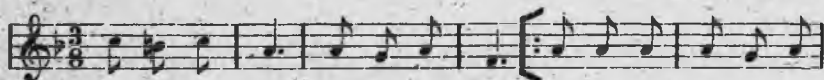
ve-se-lý ča - se.

Posvícení juž je za dveřma v síni,
díte pro řezníka, hať zabí svini.
Bodem péci koláče, dobrý makuváče;
aj, to bodó, chaso, veselý čase.

505.

Erben. 93.

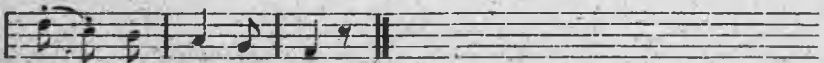
Z Lišně.

V po-sví-ce - ní hi-náč ne - ní, se-dlá-ci pět-ka-ma

há-zi - jó, a sel - ke v ho-spo - dě ce - lý se

vod zla-ta - blé-ska - jó.

V posvícení hináč není,
sedláci pětkama házíjó,
a selke v hospodě
celý se vod zlata bléskajíjó.

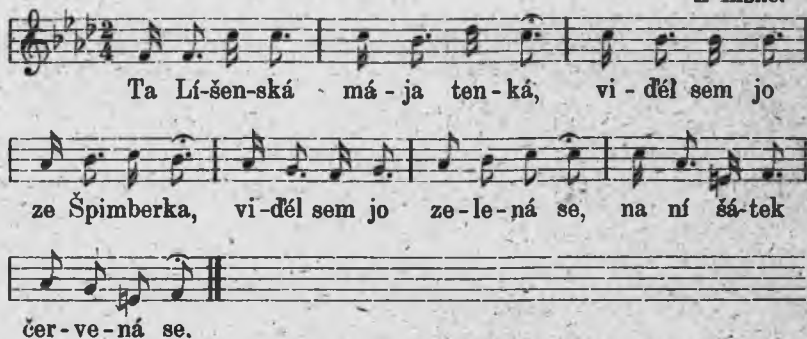

V posvícení hináč není,
šohaji v hospodě véskejó,
děvčata, děvčata
majó kordólke ze zlata.

V posvícení sedlák jonák :
k vobědo kos masa, křen s mlikem
a s réžem slepico,
kašo posepanó perníkem.

506.

Z Lišně.

Ta Líšenská mája tenká,
viděl sem jo ze Špimberka,
viděl sem jo, zelená se,
na ní šátek červená se.

Te Líšenské druhé stárko,
podívé se na své stárko,
jak je bladá, nevespalá,
že celó noc tancovala.

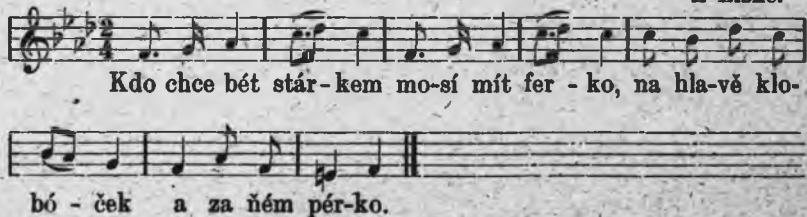
Ta Líšenská první stárka
nedala na májo šátka,
nedala a nechce dáti,
že jo nevzál tancovati.

Te Líšenské třetí stárko,
podívé se na své stárko,
jak je malá, nevesoká,
tancuje podepřa boka.

Te Líšenské čtvrté stárko,
podívé se na své stárko,
jak je celá hodřímaná,
aj, že chodí za chlapcama.

507.

Z Lišně.

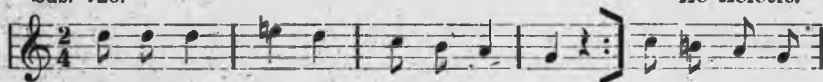

Kdo chce bét stárkem,
 mosí mít ferko*),
 na hlavě klobóček
 a za něm pérko.

508.

Suš. 720.

Ze Želetic.

Sta-vě-sky - stár-ku, buď ve-se - lý, bu-deš-li se
 ne-boj se ra-ny, u-de-re - ní;

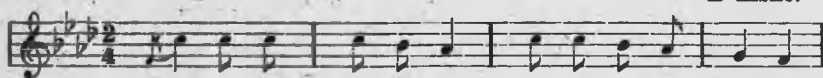

ra-ny bát, budem všeci u-hý-bat, a tak budem zahanbeni.

Slavěský stárku, buď veselý,
 neboj se rany, uderení;
 budeš-li-se rany bát,
 budem všeci uhýbat,
 a tak budem zahanbení**).

509.

Z Lišně.

Sla-tin-ščí chasní - ci, kde pak má-te stárka?

Stá-rek le - ží pod la - vi - cí, ho-sa je za - šlá-pla.

Slatinščí chasníci,
 kde pak máte stárka?
 Stárek leží pod lavicí,
 hosa je zašlápla.***)

*) Ferka = červená vesta, kordola.

**) Zpívá v hody chasa stárkovi, když je zvolen.

***) Na posměch sousedním chasníkům.

510.

Z Lišně.

A te první stár-ko, bo-deš se le - kat,

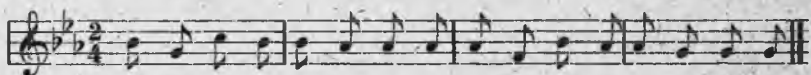

haž bodeš mět svý-ho be-ra-na se - kat.

A te první stárko,
bodeš se lekat,
haž bodeš mět svýho
berana sekat.*)

511.

Z Lišně.

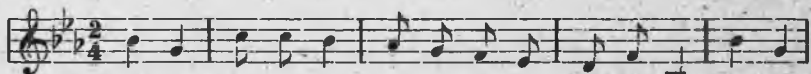

Ajzan, prýzan do šer-mi-ce, jož je be-ran na sto-li-ce.

Ajzan, prýzan do šermice,
jož je beran na stolice.**)

512.

Z Lišně.

Ho-tno, ne-ho-tno; bo-do se-kat, haž hotno; šak pré

ješče slo-ní-čko je ve-so-ko.

*) Zpívala chasa stárkům, když měli stínati berana, opakujíc čtyřikrátě píseň (druhé, třetí, čtvrté stárko). Potom týž nápěv hrála hudba a zatím čtyři stárky donesly každá svému stárkovi vyleštěnou šavli a přistrojeného berana.

**) Zpívali čtyři stárce, když jim stárky donesly šavle. Vykračující si brdš, rozháněli se šavlemi, nebo jak se říkalo „šermovali se“, dodávající si takto odvahy.

Hotno, nehotno,
bodo sekat, haž hotno;
šak pré ještě sloníčko je vesoko.*)

513.

Z Lišně.

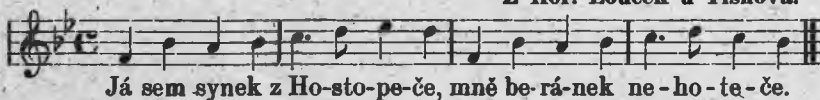

Já se ti be-rán-ko ne-bo-jím, já ti tvó
hla-věn-ko ho-ra-zím; na jed-nó, na dvakrát, na tříkrát,
já ti tvó hla-věn-ko mo-sím štat.

Já se ti, beránko, nebojím,
já ti tvó hlavěnko horazím;
na jed-nó, na dvakrát, za tříkrát,
já ti tvó hlavěnko mosím štat.**)

514.

Z Hor. Louček u Tišnova.

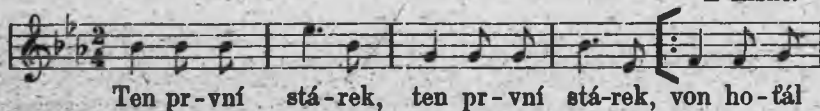
Já sem synek z Ho-sto-pe-če, mně be-rá-nek ne-ho-te-če.

Já sem synek z Hostopeče,
mně beránek nehoteče.

Nehoteče, já ho zetno,
hoteče-li, já ho chetno.

515. a)

Z Lišně.

Ten pr-vní stá-rek, ten pr-vní stá-rek, von ho-lál

*) Když stárce pošermovali, nastala nejprve prvnímu stárkovi úloha stíti svého berana. Obcházaje si jej dokola zpíval si tuto píseň, až řál.

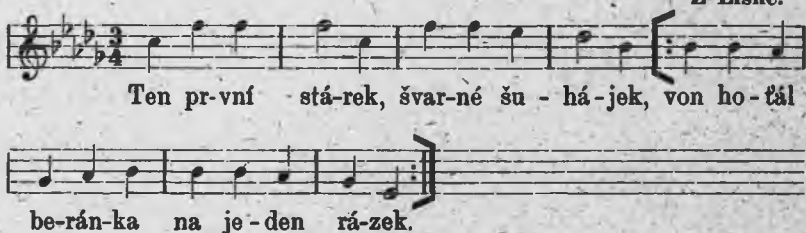
**) Zpívali stárce, obcházějíce berana.

Ten první stárek, ten první stárek,
von hořál berana na jeden rázek.*)

515. b)

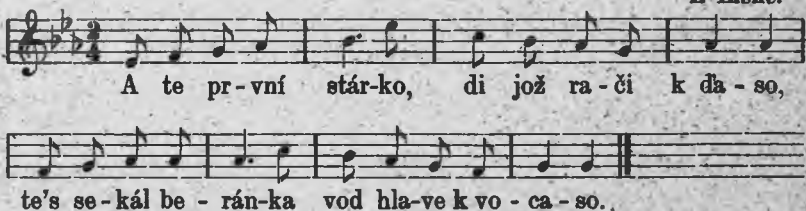
Z Lišně.

Ten první stárek, švarný šuhajek,
von hařál beranka na jeden rázek.*)

516.

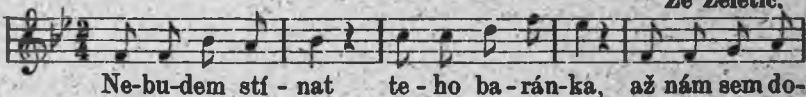
Z Lišně.

A te první stárko, di jož rači k đaso,
te's sekál beránka vod hlavě k vocaso.**)

517.

Ze Želetic.

*) Zpívali stárkovi, stál-li první ranou beranu hlavu. Taktéž zpívali ostatním stárkům.

**) Zpívali stárkovi, když se mu první rána nepovedla.

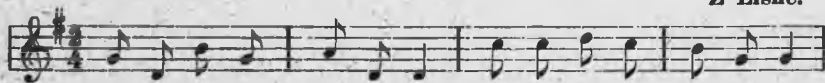

jde na-ša ga-lán - ka.

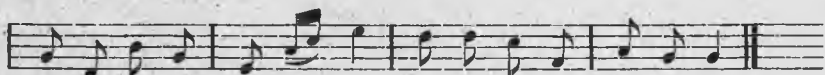
Nebudem stínat teho baránka,
až nám sem dojde naša galanka.*)

518.

Z Lišně.

Dež já pu-do z ho-dů dum, za dve-řa-ma sto - jí hůl;

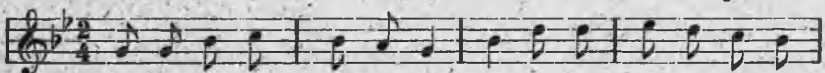
pěk-ná, bí-lá škra-ba - ná, na mý zá-da che-sta-ná.

Dež já pudu z hodů dům,
za dveřama stojí hůl;
pěkná, bílá, škrabaná,
na mý záda chestaná.

519.

Suš. 720.

Z Čejkovic.

Dyž sem já šel na ho-dy, šel sem si pod pé-re-čkem,

má mi-lá se dí-va-la ej na mně o-ké-ne-čkem.

Dyž sem já šel na hody,
šel sem si pod pérečkem.
má milá se dívala
aj na mně okénečkem.

Dyž sem já šel z hodů dom,
hlavěnka porúbaná:
Zavaž mně ju, má milá,
aby mně nebolela.

*) Za zpěvu této písně přistoupí první stárka, odstrojí opentleného beránka, potom první stárek mu setne hlavu, druhý ocas. — Píseň tuto zpívali, kde měli jenom jednoho berana.

520.

Z Lišně.

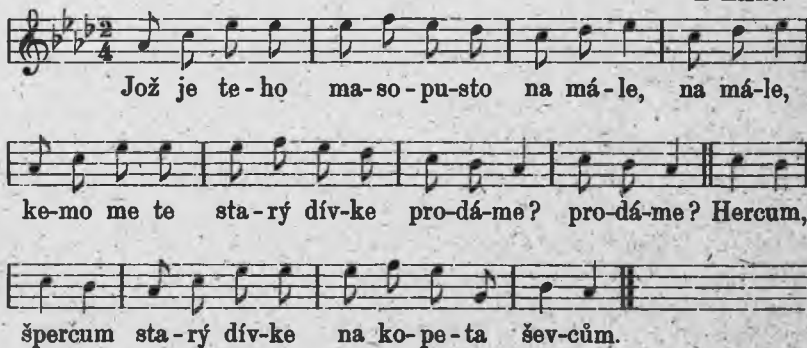

Šte-re ne-dě-le ma - so-pust, ach, svě-te, mne ne-
vo-pust'. tři ne - dě - le chy - bí do dvó pa-de-sá-ti,
kéž bech mě-la mu-ža juž!

Štere neděle masopust,
ach, světe, mne nevopust':
tři neděle chybí do dvó padesáti,
kéž bech měla muža jaž.

521.

Z Lišně.

Jož je te-ho ma-so-pu-sto na má-le, na má-le,
ke-mo me te sta-rý dív-ke pro-dá-me? pro-dá-me? Hercum,
špercum sta-rý dív-ke na ko-pe-ta šev-cům.

Jož je teho masopustu na mále,
kemo me ty starý dívke prodáme?
hercum, špercum,
starý dívke na kopeta ševcům.

Prodáme jich na Klajduvskó holico,
bodem s nima napravovat selnico.
Hercum, špercum,
starý dívke na kopeta ševcům.

522.

Z Lišně.

Pře mý mi-lý vo-sta-tke, jož vás ta-de zas mám;

v lů-ni sem se ne-vda - la, le-tos se zas ne-vdám.

Pře mý milý vostatke,
jož vás tade zas mám;
vlůni sem se nevдала,
letos se zas nevдám.

Vlůni sem se nevдала,
že so malý děvče;
letos bech se vдávalа,
zas mě žádné nechce.

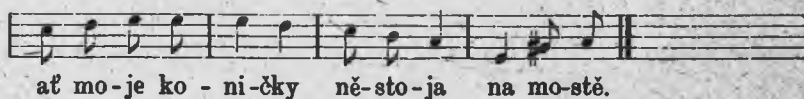
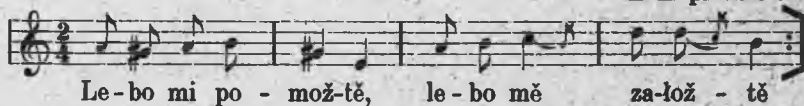

VI. ZE ŽIVOTA.

Suš. 461.

523. a)

Z Kopřivnice.

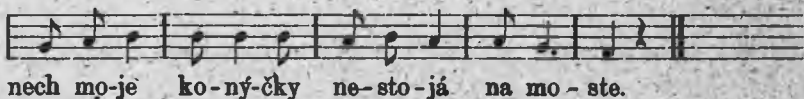
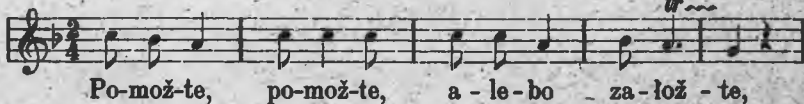
Lebo mi pomoztě,
lebo mě založtě,
ať moje koničky
něstoja na mostě.

Ty moje koničky
pod kopečkem stoja,
němožu vytahnuť
na kopeček hnoja.

Živě.

523. b)

Z N. Lhotek.

Pomozte, pomozte, alebo založte!
Nech moje konýčky nestojá na mostě.

Boť by my založil muoj mylý bratříček,
ale mu ochromel opratný konýček.

524.

Z Kopřivnice.

Hdě ty je - děš, aj hdě ty je - děš, muj Ja - ni-
čku? Je - du o - rať za vo - di - čku, je - du o - rať za vo -
di - čku, za vo - di - čku.

Hdě ty jeděš, hdě ty jeděš muj Janičku?
Jedu orať za vodičku.

Co sem zorať, co sem zorať včerať dněska,
všecko mi to voda zněsla.

Zněsla mi to, zněsla mi to na lučenku,
čim ja budu živiť ženku?

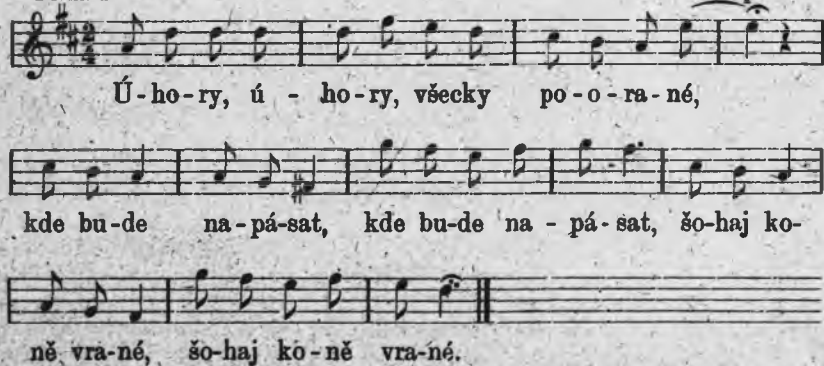
Zněsla mi to, zněsla mi to do paprati,
čim ja budu živiť děti?

Zněsla mi to, zněsla mi to do tarasu,
čim ja budu živiť chasu?

525.

Pomalů.

Z Lipova.

Ú - ho - ry, ú - ho - ry, všecky po - o - ra - né,
kde bu - de na - pá - sat, kde bu - de na - pá - sat, šo - haj ko -
ně vra - né, šo - haj ko - ně vra - né.

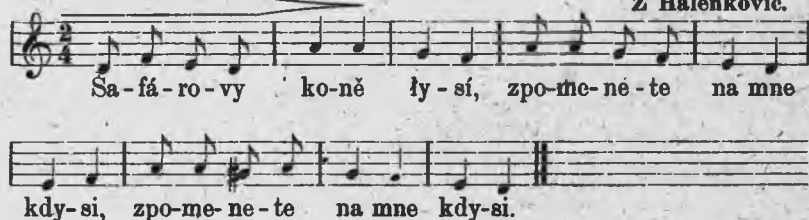
Úhory, úhory,
všecky poorané,
kde bude napásat
šohaj koně vrané?

Úhory, úhory,
všecky poorané,
rozputnál šohajek
štyry koně vrané.

Rozputnál, rozputnál,
nemože jich chytnút,
nemože šohajek
milenky odvyknút.

526.

Z Halenkovic.

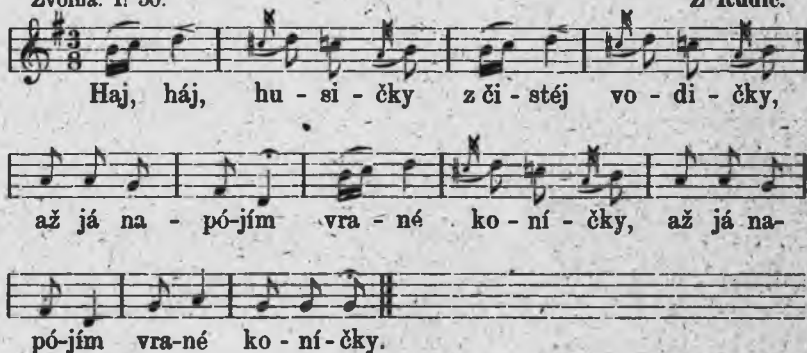

Šafárovy koně lysi,
zpomenete na mne kdysi,
zpomenete, zarehcete,
že už moje nebudete.

527.

Zvolna. I. 30.

Z Rudíc.

Haj, haj! husičky,
z čistěj vodičky,
až já napójím
vrané koníčky.

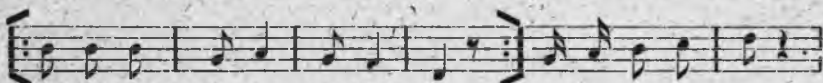
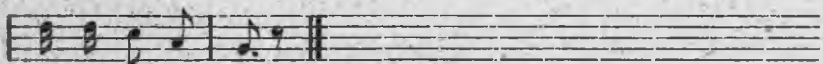
528.

Suš. 556.

Z Lišně.

Žaj sr - pe - čko, žaj, ne - da - le - ko kraj.

Já bech se rá - da do - ža - la Žaj sr - pe - čko, žaj,
na mi - lé - ho za - vo - la - la.

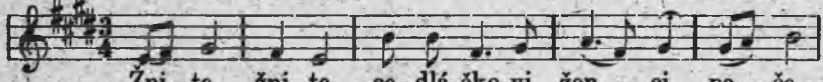
ne - da - le - ko kraj.

Žaj, srpečko, žaj,
nedaleko kraj!
Já bech se ráda dožala,
na milého zavolala:
žaj, srpečko, žaj,
nedaleko kraj!

529.

Vážně.

Z Neehvalina.

Žni - te, žni - te se - dlá - čko - vi žen - ci, pe - če

se vám za - jíc na ro - žen - ci.

Žnite, žnite, sedláčkovi ženci,
peče se vám zajíc na roženci.

530.

V tonu lydickém. Suš. 522.

Žňová hečáčka.

Z Rožnova.

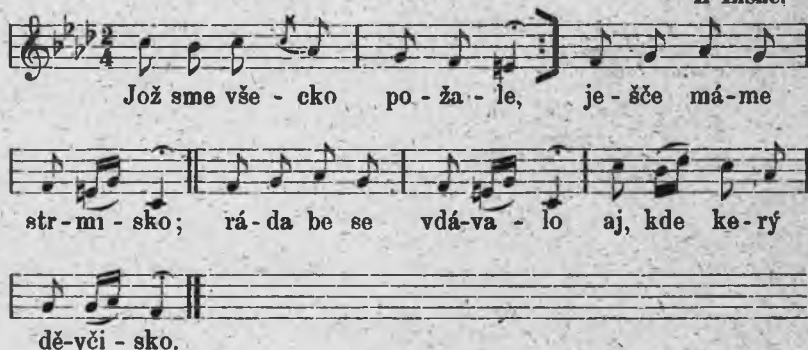

Hej le - sem, hej le - sem, sa - my zme pod le - sem.

Hej lesem! Hej lesem!
 Samy zme pod lesem,
 Rožnovčí pacholci,
 podte sém, podte sem;
 a jak nepřijdete,
 my vás neponesem.

531.

Z Lišně.

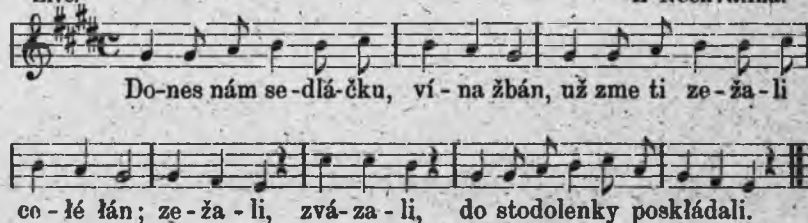
Jož sme vše - cko po - ža - le, je - šče má-me
 str - mi - sko; rá - da be se vdá - va - lo aj, kde ke - rý
 dě - včí - sko.

Jož sme všecko požale,
 ješče máme strmisko;
 rádo be se vdávalo
 aj, kde kerý děvčisko.

532.

Živě.

Z Nechvalina.

Do-nes nám se-dlá-čku, ví - na žbán, už zme ti ze - ža - li
 co - lé lán; ze - ža - li, zvá - za - li, do stodolenky poskládali.

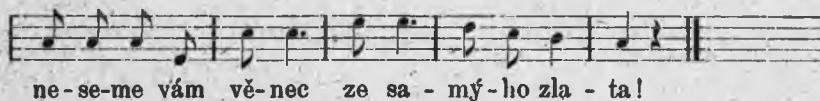
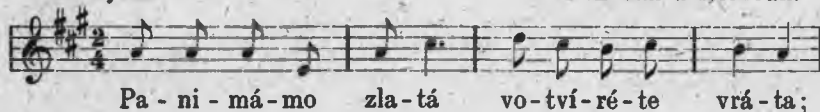
Dones nám, sedláčku,
 vína žbán,
 už zme ti zežali
 celé lán.
 Zežali zvážali,
 do stodolenky poskládali.

533.

Když jdou ženci „s dožatou“.

Dosti rychle

Z Borkovan u Klobouk.

Panimámo zlatá,
votvíréte vráta,
neseme vám věnec
ze samýho zlata.

534.

(Nápěv = č. 362.)

Z Javorníka.

Gazda náš, gazda náš,
veselých ženců máš,
a to všechno pre to,
že ích dobre chováš.

Jedú ženci z rolí,
prikryvajte stoly,
stoly javorové,
ližice plechové.

Gazda náš, gazda náš,
dávaj nám oľdomáš,
dávaj nám hň z lásky,
zbírali zme klásky

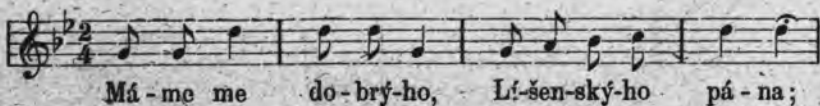
Ližice plechové.
zamknuté v komore,
kdo ně pre ně půjde,
ten můj milý bude.

Už zme sa dožali
hájku zeleného,
dávaj nám, gazdíčku,
vínka červeného.

Šťě ně pre ně synek
jako rozmarýnek,
dát by to milý Bůh,
ja keby on býť můj.

535.

Z Líšně.

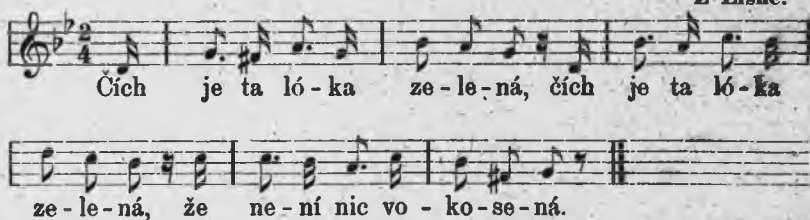

Máme my dobrýho
 Líšenskýho pána;
 von nám dá vínečka
 do bílýho žbána.

536.

Z Líšně.

Čích je ta lóka zelená,
 že není nic vokosená.

Já sem té lóke nekosil,
 běl bech se celé zarosil.

537.

I, 9.

Z Líšně.

Čích je to lóka nesečená?
 Aj Líšenskýho pána;
 pudeme na ňo, zesečem jo,
 aj za rosičky zrána.

Čích je to lóka nesečená?
 Aj Líšenské hraběnke;
 pudeme na ňo, zesečem jo,
 aj Líšenský panenke.

538.

(Nápěv = č. 16. b).

Z N. Lhotek.

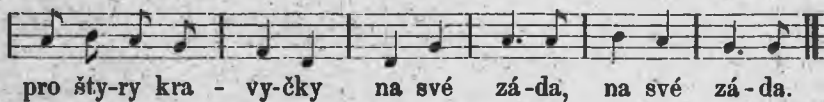
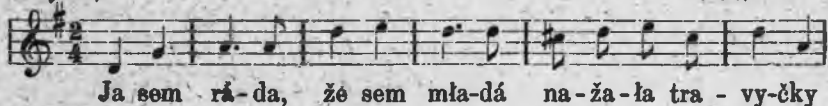
Travička zelená,
vyrostaj z korena,
abych ťa našla
trikrát do poledna.

Trikrát dopoledna
dvakrát odpoledna:
travičko zelená,
vyrostaj z korena.

539.

Rychle.

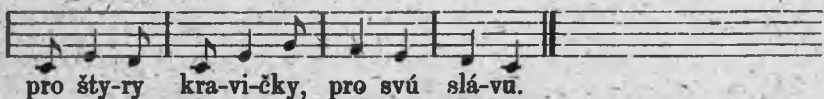
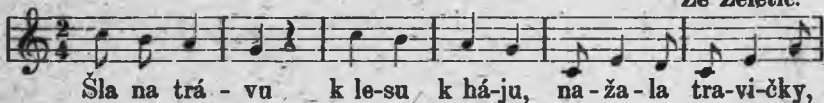
Z N. Lhotek.

Já sem ráda, že sem mladá,
nežala travyčky
pro štyry kravyčky
na své záda.

540.

Ze Želetic.

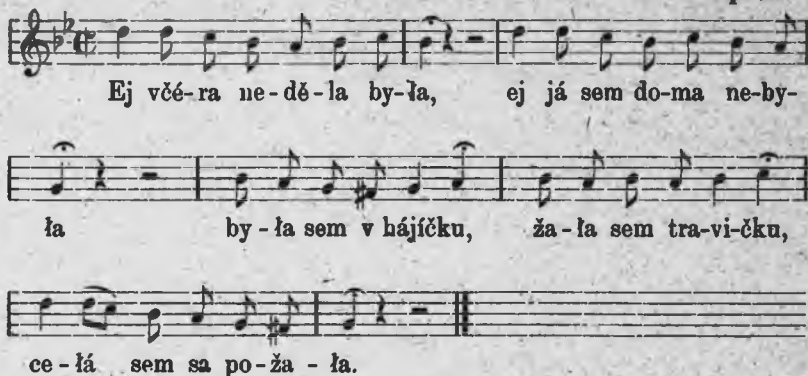
Šla na trávu
k lesu háju,
nažala travičky
pro štyry kravičky,
pro svú slávu.

Kde je šafář?
Co se pýtáš?
On sedí v rokytí,
kde slunko nesvítí,
enom navaž.*)

*) Děvče jest na trávě na panském, i ohlédá se šafáře, aby ji nechytíl.

541.

Z Lipova.

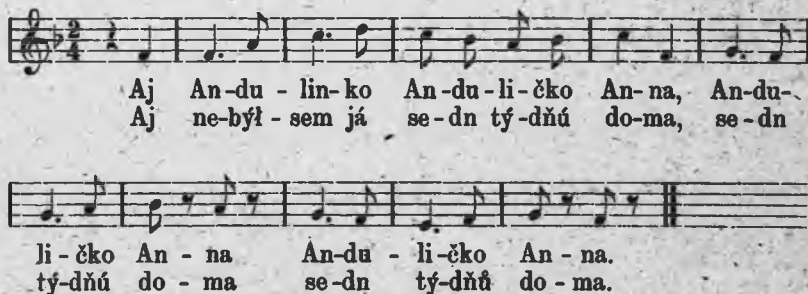

Ej včé-ra ne-dě-la by-la, ej já sem do-ma ne-by-
la by-la sem v hájíčku, ža-la sem tra-vi-čku,
ce-lá sem sa po-ža-la.

Ej včera neděla byla,
ej já sem doma nebyla,
byla sem v hájíčku,
žala sem travičku,
celá sem sa požala.

542.

Ode Zlína.

Aj An-du - lin-ko An-du-li-čko An-na, An-du-
Aj ne-býl - sem já se-dn tý-dňů do-ma, se-dn
li-čko An-na An-du - li-čko An-na.
tý-dňů do-ma se-dn tý-dňů do-ma.

Aj Andulinko, Anduličko, Anna,
aj nebyl sem já sedn týdnů doma.

Aj pásí sem já na dolině krávy,
aj nebylo tam sedn roků trávy.

Aj začala tam jatelinka pukat,
aj začala tam zezulinka kukat.

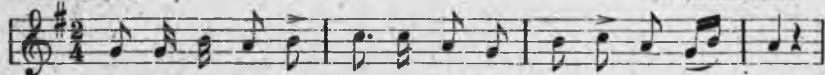

543.

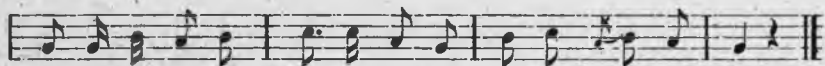
Zdlouhavě.

Při draní peří.

Z Javorníka.

Ej drapte, drapte, dra-pu-len-ky, zaj-tra bu-de mráz,

ej u - vá - že - me pět mlá-den-ců za je - den pro - vaz.

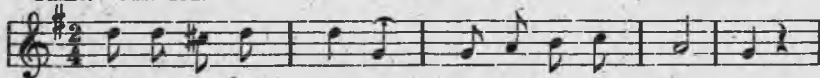
Ej drapte, drapte, drapulenky,
zajtra bude mráz,
uvážeme pět mládenců
za jeden provaz.

Šest mládenců za pů jabka,
dvanást za celé,
švarné děvča za sto zlatých
dosti laciné.

544.

Táble. Suš. 491.

Ze Stražovic.

Vá-no-ce, vá - no-ce, sko-ro-li bu - de - te?

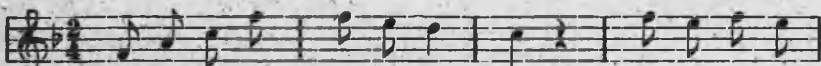
sko-ro-li, dě - věč-tka, ze slu-žby půj - de - te?

Vánoce, vánoce,
skoro-li budete?
Skoro-li, děvčátka,
ze služby půjdete?

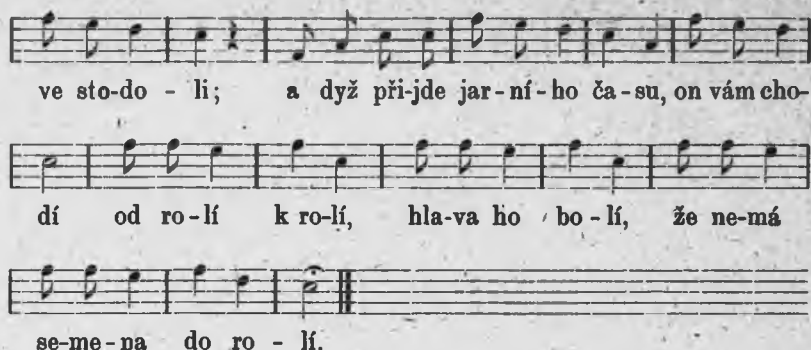
545.

Zvolna.

Ze Stražovic.

Dy-cky do-bře se-dlá-čko - vi do-kuď on má

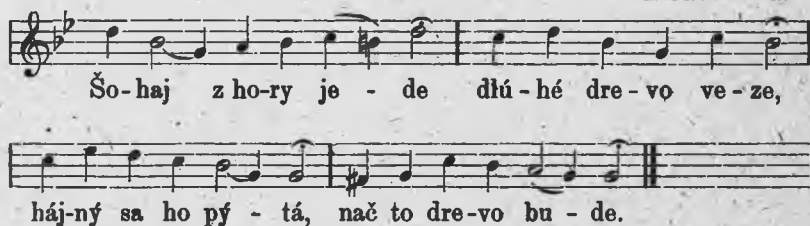

Dycky dobře sedláčkovi,
 kokuď on má ve stodoli,
 a dyž přijde jarního času,
 on vám chodí od rolí k rolí,
 hlava ho bolí,
 že nemá semena do rolí.

546.

Suš. 548.

Z Javorníka.

1. Šohaj z hory jede,
 dlúhé drevo veze,
 hájny sa ho pýtá,
 nač to drevo bude?

Budú doňho chodit,
 budú sa v ňom modlit,
 z Javornických děvčát
 budú ženy robit.

Bude-li sa hodit,
 budem kostel robit,
 Javorníci chlapi
 budú doňho chodit.

2. V nevěře, maticko,
 v nevěře má chováš,
 za milým šohajkem
 zavírat mně nedáš.

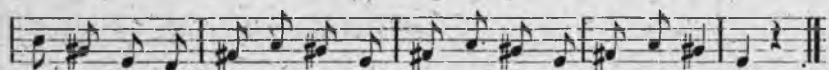
Za milým mně nedáš,
 za nemilým kážeš,
 ale mně, maticko,
 světa s ním nesvážeš.

547.

Z Kopřivnice.

Pra - vi - li před - ko - ve na - ši, že na - sta - nu těž - ke ča - sy,

my zme to - mu ně - vě - ři - li, ež zme sa - mi za - ku - si - li.

Pravili předkové naši,
že nastanu těžké časy,
my zme tomu něvěřili,
ež zme sami zakusili.

Nastala pokuta lesní,
žaden tam kolka vzat něsmi,
dy tam hajny vykazuje,
a myslivec zapisuje.

Burmistr sedi u stola
a o kontribuci voľa,
sedlak se u dveři krčї,
ež mu drščka v břiše škrcї:

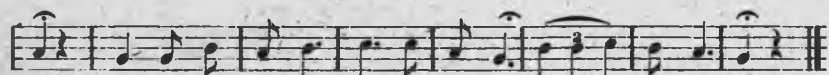
548. a)

Mírně.

Z Velké.

Ej cho - dí ry - chtár po dě - di - ně, luďom roz - ka - zu -

je: ej kdo má ko - su na - ko - va - nú, nech si za - bru - su - je.

Ej chodí rychtár po dědině,
luďom rozkazuje:
ej kdo má kosu nakovanú,
nech si zabrusuje.

Já mám kosu nakovanú,
já mám kosu dobrú,
ej ona kosí, lebo mŕsı,
jatelinku drobnú.

548. b)

Ze St. Hrozenkova.

Cho - dzı ry - chtár po dzě - dzi - ně od o - kén - ka k ok -

nu, roz-ka - zu - je trá - vu ko - sic, za - če - lin - ku dro - bnú.

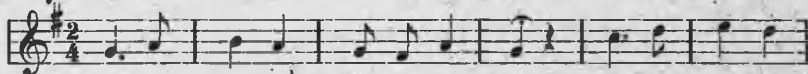
Chodzí rychtár po dzědzině
od okénka k oknu,
rozkazuje trávu kosic,
zacělinku drobnú.

Mám kosenku nakovanú,
mám kosenku dobrú,
ona kosi ai mosí
zacělinku drobnú.

549.

Rychle.

Z Velké.

Má ma - mi-čko, bě - da mi je, má ma - mi-čko,

bě - da mi je! Má ce - ru-ško, co - že ti je, - má ce -

ru-ško, co - že ti je?

Má mamičko, běda mně je!
Má ceruško, cože ti je?

Má ceruško, co ti vzali?
Kosák nový, malovaný,

Obrali ňa na zelině,
málo živú nechali ně.

kosák nový, malovaný
aj šáteček vyšívaný.

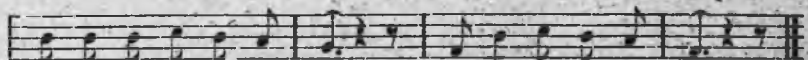
550.

Mírně.

Z N. Lhotek.

Devča O - re - šan - ské, pod s nama na panské,

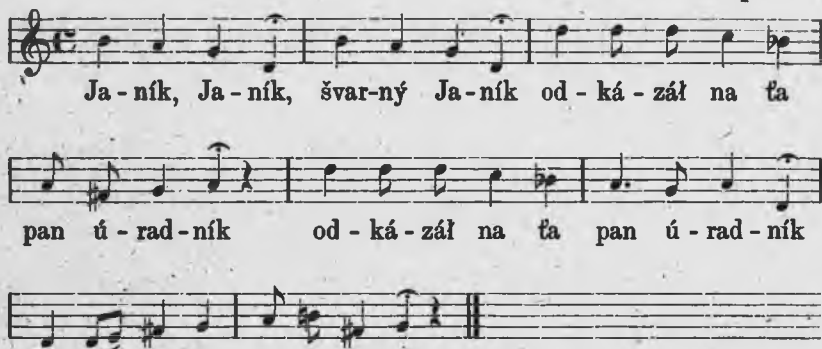
ej na Strážnycký zá - mek, sa - dyt ma - ry - já - nek.

Devča Orešanské,
pod s nama na panské,
ej na Strážnycký zámek,
sadyt maryjáněk.

Devča Orešanské,
pod s nama na panské,
ej budú nám huďci hrát,
budeme tancovat.

551.

Z Lipova.

Ja - ník, Ja - ník, švar-ný Ja - ník od - ká - zál na ťa
pan ú - rad - ník od - ká - zál na ťa pan ú - rad - ník
zo-ráls - li to až po chodník.

Janík, Janík, švarný Janík,
odkázál na ťa pan úradník,
odkázál na ťa pan úradník,
zoráls-li to až po chodník.

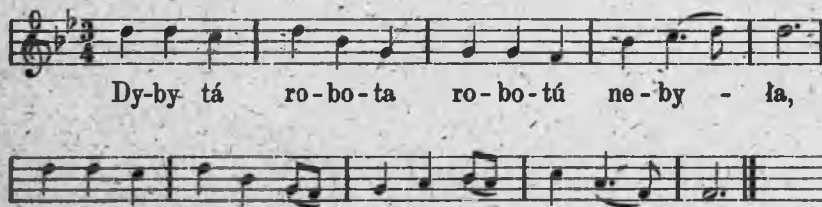
Zorát, zorát, ale málo,
kolečko sa mně polámaľo.

Ej odpadla mně z pluha deska,
ej nepojedu orat dneska.

552.

Mírně.

Z Velké.

Dy-by tá ro-bo-ta ro-bo-tú ne-by - la,
co by mo - ja mi - lá na ňu ne - cho - di - la.

Dyby tá robota
robotú nebyla,
co by moja milá
na ňu nechodiła!

My idem z roboty
ťažko nadělané,
ešče ludé pravá,
že tam postáváme.

Ale tá robota
robotú mosí byt,
a tá moja milá
mosí na ňu chodit.

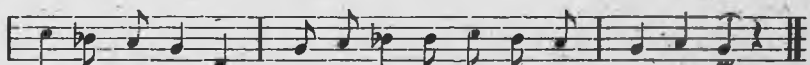
Do by to nevěříl,
može ít sprubovat,
šak mu budú drábi
na zádoch bubnovat.

553.

Z Lipova.

Nad Uherskú kra - ji - nú ja - sné slú - ne - čko sví - tí,

ej tě - ši - la sa chu - do - ba že sa jí snad po - le - hčí.

Nad Uherskú krajinú
jasné slúnečko svítí,
ej těšila sa chudoba,
že sa jí snád polehčí.

A vy páni zemani,
slobodu ste pozbyli,
ej nežli pojedem orat,
radši půjdem bojovat.

554.

Pomalu.

Z Lipova.

Dobre bylo v Uherskéj krajině, pokud' ležál Košut pri Budíně,

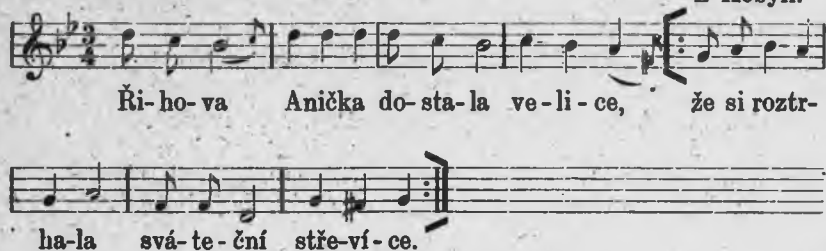

pokud' le - žál Ko - šut pri Bu - dí - ně.

Dobre bylo v Uherskéj krajině,
pokud' ležál Košut pri Budíně,
jak sa Košut odebrál z Budína,
zaplakala Uherská krajina.

555.

Z Kobyli.

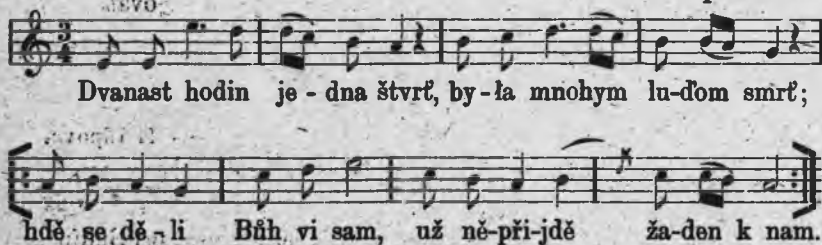
Řihova Anička
dostala velice,
že si roztrhala
sváteční střevíce.

Bili ju, bili ju,
bili ju stoličkú,
že sobě chodila
v svátečním oplíčku.

556.

(Píseň ponocného.)

Z Koprivnice.

Dvanast hodin jedna štvrť,
byla mnohým lidem smrť;
hdě se dělí, Bůh vi sam,
už nepřijde žaden k nam.

Mam-li statek, žadam víc,
s sebou něodněsu nic
před sudce před prisneho,
sudit' budě každého.

Jeden přijde, vyjde zas,
druhy přijde, vyjde zas,
třetí přijde, vyjde zas,
a tak mině všecken čas.

Bohu služil dobře jest,
vzdavat' mu chvalu i čest,
milovat' ho srdcem svým,
tak nězmyli žaden s tym.

557.

(Píseň ponocného.)

Rozvláčně.

Z Velké.

Půj-du, půj-du, ne-vím kam, a de přij-du ne-vím sám,

ži-vot tr-vá má-lo let, po-mi-ne jak jar-ní květ.

Půjdu, půjdu, nevím kam,
a de přijdu, nevím sám;
život trvá málo let,
pomine jak jarní květ.

Dvanáct hodin odbižlo,
štěstí sa proměnilo,
dvanáct hodin jedna štvrt,
bývá mnohých lidí smrt.

De sú naši predkové
aj naši rodičové,
kam sú sa odebrali,
príklad nám zanechali.

Jak slepá sem tam chodí,
jedných po druhých vodí,
aj dokoľa, do koľa
smrť nás všetkých povoľá.

VII.

Z PŘÍRODY.

558.

Ze Zďára.

Vy-rval jest be-ran vl-ko-vi bra-du, že mu roz-

vo-ral je-ho za - hra-du. Čáp dříví štípá, pták na něj

brou-ká, že mu zka-zí se-ke-ru, tak na něj hou-ká.

Vyrval jest beran
vlkovi bradu,
že mu rozvorál
jeho zahradu.
Čáp dříví štípá,
pták na něj brouká,
že mu zkazí sekeru,
tak na něj houká.

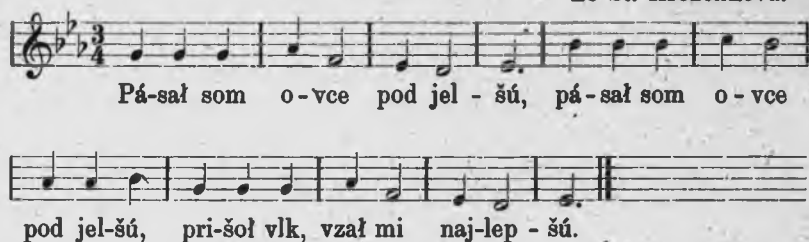
Vyběhlo kuře
na luňáka s kordem,
že se mu točí
nad jeho dvorem.
Tak mu pravilo,
tak ho ranilo,
nešlechtných řečí
mu namluvilo.

Kráva za humny
oves mlátila,
ovce z chalupy
takto pravila:
Ó vlčku kmotře,
nevážný lotře,
nebudeš nic lepší,
až tě ras odře.

Medvěd s kozlem
v hospodě sedí,
oba opilí,
až sotva hledí.
Hovado hraje,
motýl tancuje,
mraveneček s muškou
v koutku frejuje.

559.

Ze St. Hrozenkova.

Pásať som ovce pod jelšú,
prišol vlk, vzať mi najlepšú.

Prosím cja, vlčku, nech mi ju,
lebo mňa doma nabijú.

Kedz teba doma nabijú,
zajtra si pridem pre jinú.

Tolko ci budžem ovce kraso,
až cja naučím dobre pasc.

560.

Skočná.

Ze Želetic.

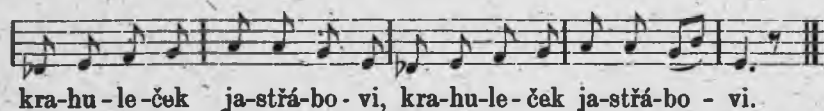
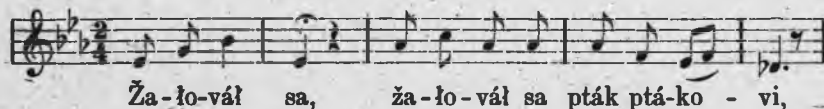

Šel kocůrek do Sobůlek
 čučovičku mlátit;
 cepy se mu pótřhaly,
 on se musel vrátit.
 Čučovička vička,
 šohaj laštovička,
 čučovička hrášek,
 šohaj Mikulášek.

561.

Suš. 698.

Z Karlovic.

Žalováł sa pták ptákovi,
 krahuleček jastrábovi.

Krahulečku, pěkný ptáčku,
 nerob hnízda při chodníčku.

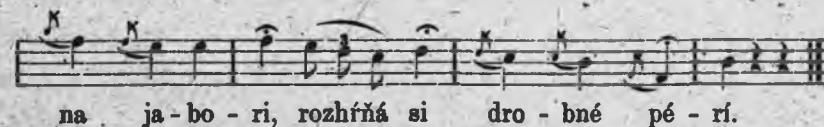
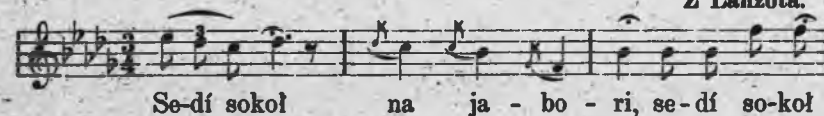
Že mu mladé vyhubili
 a samičku zastřelili.

Rob hnízdečko při dolině,
 při zelenéj bukovině.

Tam sedláček nedojede,
 tobě mladých nevybere.

562.

Z Lanžota.

Sedí sokol na jabori
 rozhrňá si drobné pění.

Došel k němu starý jagar:
 ja řa, sokol, zastrelit mám!

Nestrílej mňa, jagaríčku,
já mám mladých sokolíčků!

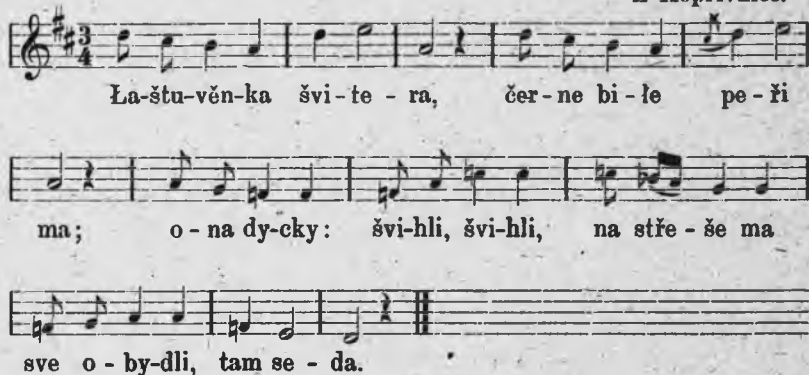
Poleťme my k temu háju,
kde má náš pan cisár trávu!

Sokolátka, drobné děti,
poleťme my, kde nám svēdčí!

Tam si do ní posedáme,
hnízdečko si uděláme.

563.

Z Kopřivnice.

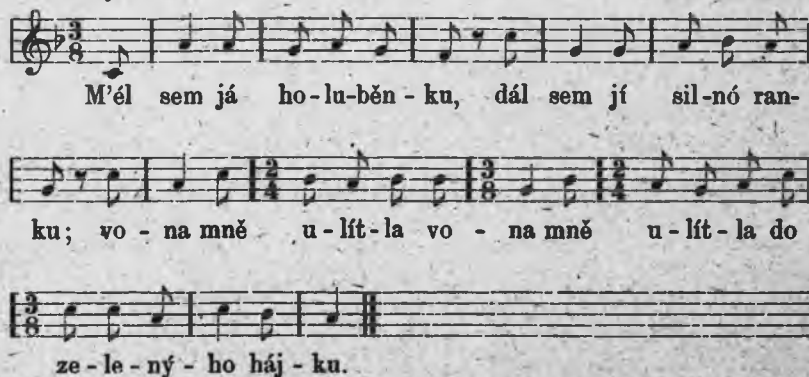
La-štu-věn-ka švi-te - ra, čer-ne bi-le pe-ři
ma; o - na dy-cky: švi-hli, švi-hli, na stře - še ma
sve o - by-dli, tam se - da.

Laštuvěnka švitera,
černe bíle peři ma;
ona dycky: švihli, švihli, —
na střeše ma sve obydlí,
tam seda.

564.

Dosti rychle.

Ze Žarošic.

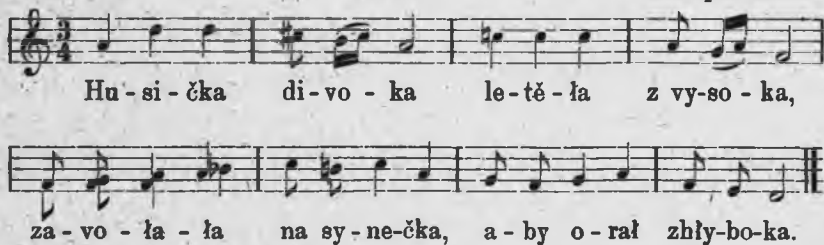
M'él sem já ho-lu-běn - ku, dál sem jí sil-nó ran-
ku; vo - na mně u - lít - la vo - na mně u - lít - la do
ze - le - ný - ho háj - ku.

M'el sem já holuběnkú,
dál sem jí silnó ranku,
vona mně ulítla
do zelenýho hájku.

565.

Suš. 530.

Z Kopřivnice.

Husička divoka,
letěla z vysoka,
zavolała na synečka,
aby orať zhluboka.

Un oře jak může
v zelenym uhoře,
koničky mu ustavaju,
a un borak němože.

566. a)

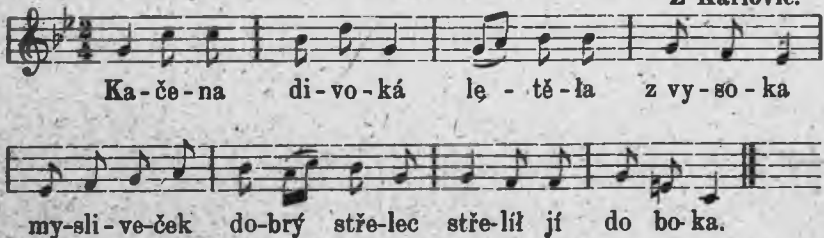
Suš. 530.

Z Lanžota.

566. b)

Z Karlovic.

Kačena divoká,
letěla zвыsoka,
jagariček dobrý strelec,
strelit jí do boka.

Do boku levého,
pod pravú nožičku,
a ona si zaplakala
sedna na vodičku.

Ej Bože, rozbože,
už sem dolétala,
už sem svojích drobných
dětí dochovala.

Suš. 697.

567.

Z Lišně.

Naša vrana se vdávala,
všecke zvířata pozvala.

Vzál jo brablec první tanec,
stópl hí na levé palec.

Všecke zvířata pozvala,
jenom sovo nepozvala.

Te seš, brabče, te seš hlópé,
na můj palec mně nestópé.

Jak se sova zdověděla,
hned se na cestu vydala.

Debe to nebele hosti,
polámala bech ti kosti,

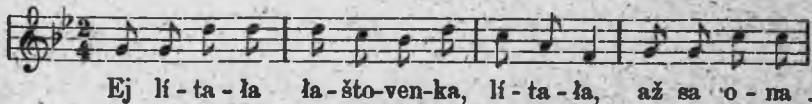
Sama sedla podle pícky,
dala si hrát po německy.

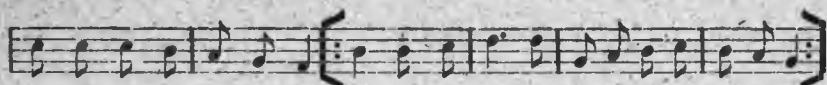
Ale že só tade hosti,
nechco dělat mrzutosti.

Živě.

568.

Z N. Lhotek.

čer-něj ze-me chy-ta-la   ej pri-le-teř k něj krahulíček malý pták,
ej bu-deš i sa lastovenko, vy-dá-vat.

Ej lítala lastovenka, lítala
až sa ona černěj zeme chytala.

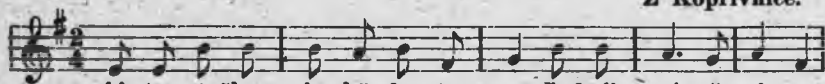
Ej přileteř k něj krahulíček malý pták,
ej budeš-i sa, lastovenko, vydávat.

Já sa budem krahulěnku vydávat,
až sa bude suchá linda zelenat.

A zaletel on krahuleček do krámu,
ej nakúpit tam zeleného hedbávu.

569.

Z Kopřivnice.

Aj ty ptačku   ja-hřa-ba-ty,   po-dó-bal's mi pše-ni-ce,

po-šlu na tě   my-sli-ve-čka,   on ti stře-li do sr-ce.

Aj ty ptačku jahřabaty,
poďobal's mi pšenice,
pošlu na tě myslivečka
on střeli do srce.

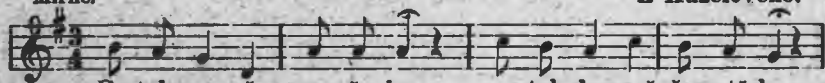
Ja se myslivca něbojim
ani jeho ručnice,
postavím se proti němu
jako herska děvčice.

Jako herska děvčice,
jako herska panenka,
postavím se proti němu
jak synek do okenka.

570.

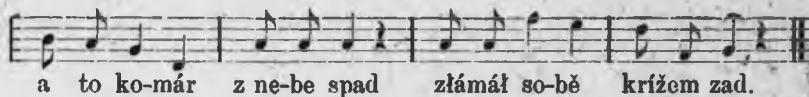
Mírně.

Z Kuželovéhoho.

Co tak mocně   zvun-če-lo   a tak hrozně   šu-stě-lo,

a to ko-már z ne-be spad zlámať so-bě križem zad.

Co tak mocně zvunčelo
a tak hrozně šustělo?
A to komár z nebe spad,
zlámať sobě križem zad.

Pýtali sa komára,
či je treba aptéky?
Ej netreba aptéky,
treba rýla, motyky.

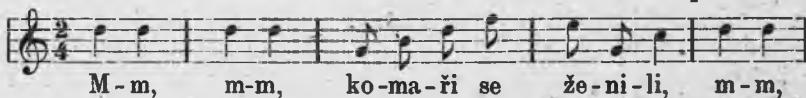
Pýtali sa komára,
či je treba lekara?
Ej netreba lekara,
treba kněza farára.

Býl to pohreb nemať,
všecky muchy plákały
a ríkały rekvije,
že náš komár nežije.

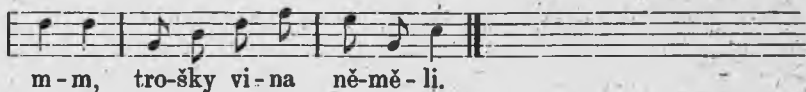
571.

(Taneční.)

Z Kopřivnice.

M - m, m - m, ko - ma - ři se že - ni - li, m - m,

m - m, tro - šky vi - na ně - mě - li.

Komaři se ženili,
trošky vina němeli.

Komar leží v komoře,
muška pláče na dvoře.

Přiletěl tam slaviček,
přiněs vina židliček.

Něplač, muško, co ti je?
Ešče komar ožije.

Komaři se opili,
ež komara zabili.

Těžke jeho ožiti,
dy už něma puť řiti.

Mamy desku dubovu,
urobimy řiť novu.

572.

Mírně.

Z Hr. Vrbky.

Dú - bra - věn - ko ze - le - ná, dú - bra - věn - ko ze - le - ná

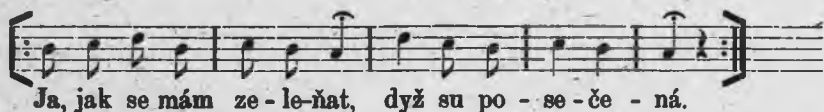
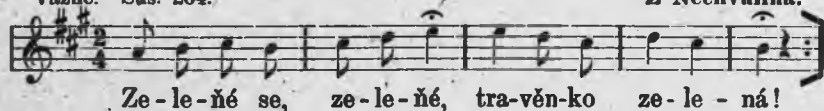
Dúbravěňko zelená,
co si tak ošuměla?
Prišli na mňa mrázové,
velicí nečasové.

Až ti mrázové prejdú,
pěkná zelená budu,
široký list ponesu,
modrým kvítkem pokvētu,
mládencom na voničky,
panenkám na věnečky.

573.

Vážně. Suš. 264.

Z Nechvalina.

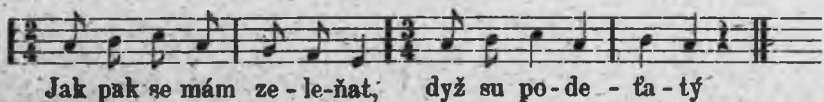
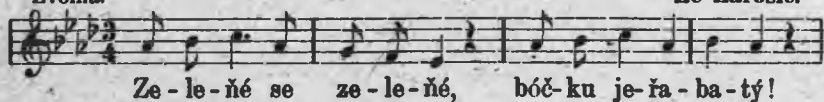
Zeleňé se, zeleňé,
travěňko zelená!
Ja jak se mám zeleňat,
dyž su posečená?

Zeleňé se, zeleňé,
bučku rozsochatý!
Ja jak se mám zeleňat,
dyž su poďefatý?

574.

Zvolna.

Ze Žarošic.

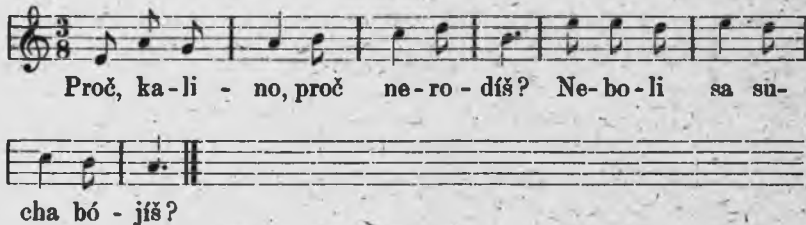
Zeleňé se, zeleňé,
bóčku jeřabatý!
Jak pak se mám zeleňat,
dyž su podeťatý.

A kdo pak tě podeťat,
bóčku jeřabatý?
A kdo by mně podeťal?
Synek kudrnatý.

Suš. 431.

575. a)

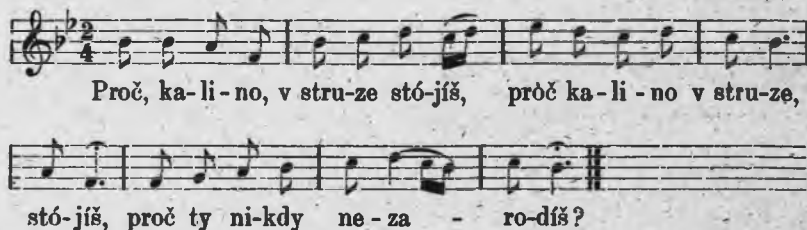
Z Petrova.

Zdlouhavě.

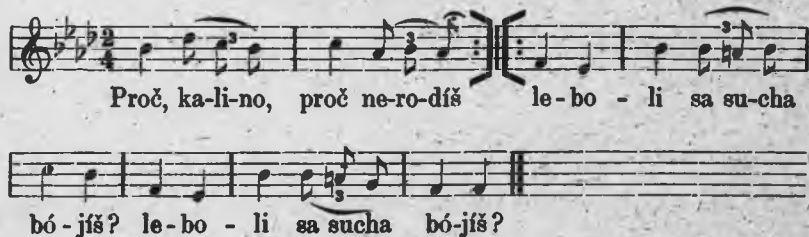
575. b)

Z Velké.

575. c)

Z Tvrdonie.

Proč, kalino, proč nerodíš?
Lebo-li sa sucha bójíš?

Šak sem indy rodívala
červenýma malinama.

Co bych já sa sucha bála,
šak sem indy rodívala.

Vrchy vtáci ozobali,
spodky panny olámaly.

Vrchy vtáci do hnízdečka,
spodky panny do věnečka..

Každá panna, každá svému,
a já smutná nemám kemu.

Pustím já ho důle vodú,
kde mládenci vodu berú.

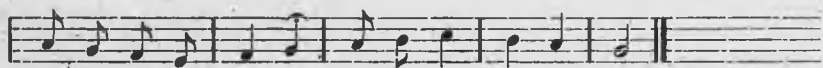
576.

Mírně.

Z Hr. Vrbky. .

Vím já je - dnu če - re-šen-ku v poli, na ní pě - kné

če - re-šen-ky bo - ly, če - re-šen - ky bo - ly.

Vím já jednu čerešenku v poli,
na ní pěkné čerešenky byly;
ja do chce ty čerešenky jesti,
moší on si na čerešnu lézti.

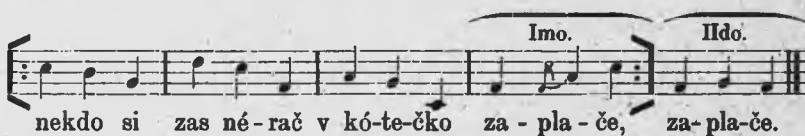
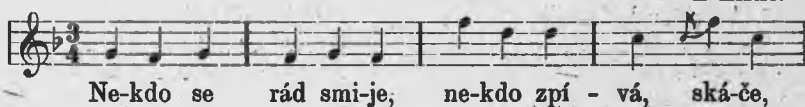
VIII.

ELEGICKÉ.

577.

Taneční.

Z Líšně.

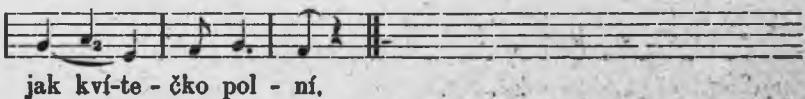
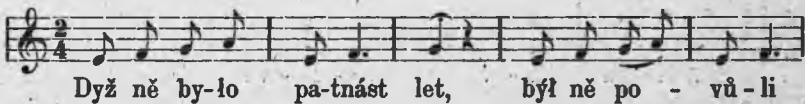
Nekdo se rád smije
nekdo zpívá, skáče,
nekdo si zas nérač
v kótečko zaplače.

Nekdo si holehčí
slzičko nédraší:
Přete mě téch slzí,
dež mě slze těší.

578.

Zdlouhavě.

Z Velké.

Dyž ně bylo patnáct let
býl ně po vůli svět,
býl ně svět po vůli
jak kvítečko polní.

A od tych patnácti
išlo ně k dvaceti,
už sa ně kázali
naši vydávati.

A od tych dvaceti,
išlo ně k třiceti
už ňa počínaly,
děti obsýpati.

A od tych třiceti
išlo k štyriceti,
už ně počínaly
mé líčka blednutí.

Od tych padesáti
išlo k šedesáti,
už ně počínaly
vlasy sedivěti.

Od tych šedesáti
šlo k sedumdesáti,
už ně počínaly
mé údy klesati.

Od sedumdesáti
šlo k osumdesáti
už ně prestávaly
mé oči hleděti.

Od osmdesáti
šlo k devadesáti,
už sem počínala
děti omízáti.

Od devadesáti
išlo zrovna ke stu,
už ně ukazují
ke kerchovu cestu.

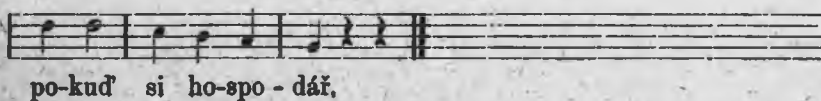
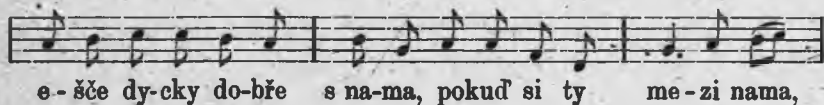
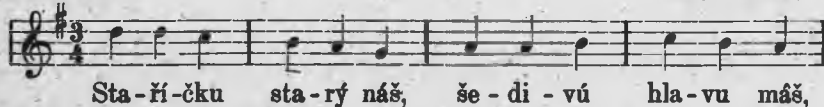
Už ně rožihajte,
moje děti, svíčku,
svíčku rožihajte,
do hrobu ňa dajte.

Dajte ňa do hrobu,
do hrobu tmavého,
tam budu spočívat
až do dňa súdného.

579.

Suš. 505.

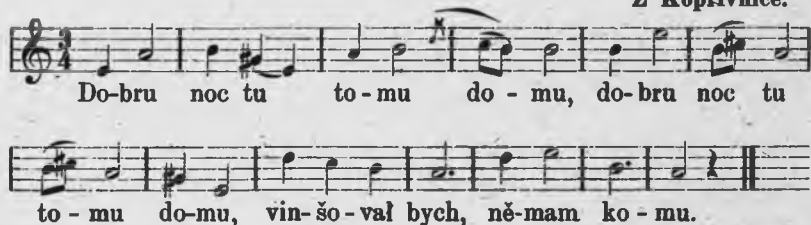
Ze Želetic.

Staříčku starý náš,
šedivú hlavu máš,
ešce dycky dobře s nama,
pokud si ty mezi nama,
pokud si hospodář.

580.

Z Kopřivnice.

Dobru noc tu tomu domu,
vinšoval bych,*) němam komu.

Vinšoval bych svemu otci,
un mi pravi: Di mi z očí.

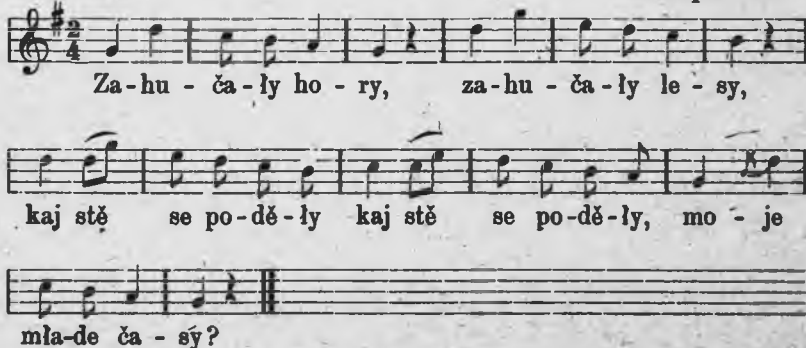
Vinšoval bych svéj mateři,
ona pravi: Di do dveři.

Vinšoval bych svéj milence,
ona pravi, že mě něchce.

581.

Suš. 402.

Z Kopřivnice.

*) Mladší: zapřať bych ja. (= přál bych).

Zahučaly hory, zahučaly lesy,
kaj stě se poděly, moje mladá časy?

Moje mladá časy něužily krasy,
moje mladá leta něužily světa.

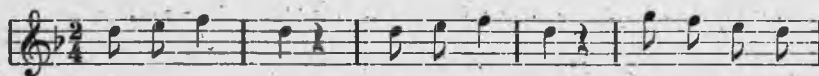
Mladost moja mladost, marně sem tě ztraviť,
tak jak dyby kameň do voděňky hodiť.

Ten kameň v tej vodě časem se obrati,
mladost moja, mladost už sa něnavrati.

582.

Suš. 279.

Ze Ždánic.

Na o - si - - - ce lí - stek va - dne, na o - si - ce

lí - stek va - dne; až u - vad - ne, do - lů spad - ne,

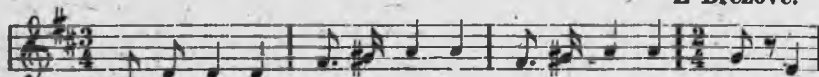
až u - vad - ne, do - lů spa - dne.

Na osice lístek vadne,
až uvadne, dolů spadne.

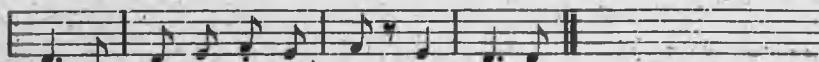
Také-li já tak uvadnu,
až uvadnu, dolů spadnu?

583.

Z Březové.

Po do - li - ně - - - vié - ter ve - je, po do - li - ně vié - ter

ve - je, mo - ja mladost mně za - hy - ně.

Po dolině víéter veje,
moja mladosť mně zahyně.

Keď já umrem, čo mi dátě?
Len mňa pekně pochováťe.

Kúsek dreva jedťového,
čo budem mať truhľu s něho.

Štyry zlaté makovičky,
to budú moje družičky.

584.

Z N. Lhotek.

Bo - že muoj, ot - če muoj, ej kriv - da sa mne de - je,

kdo mna ne - vy - cho - vaľ, ej ten mne roz - ka - zu - je.

Bože muoj, otče muoj,
ej krivda sa mne deje,
kdo mna nevychoval,
ej ten mne rozkazuje.

A kdo mna vychoval,
ej rozkazoval by my,
leží v čiernéj zemy,
ej jeho možná nény.

Má dobrá mamyčko
ej pod tú čiernú zemú,
kež i si zmyslíte,
ej že tu máte céru.

Zmyslím, céro, zmyslím,
ej ne jednu, ne dvakrát!
Já na vás, mamyčko,
ej v hodynce tisíckrát!

Jak si já zpomenem
ej na moju mamyčku,
polejú mna slze
ej choda po chodnýčku.

Smutná je mne, smutná,
ej pres kerchov cestička,
ja keď tam už ležá,
ej má dobrá mamyčka.

Smutný je mne, smutný
ej pres kerchov chodnýček,
ja keď tam už ležá
ej muoj dobrý tatýček.

Bože muoj, otče muoj,
ej kde sú má mamyčka,
už mne na nych roste
ej zelená travvyčka.

Zelená travvyčka
ej doľem oboraná,
už sú má mamyčka,
ej na prach rozsypaná.

Bože muoj, otče muoj,
ej kde sú muoj tatýček,
už mne na nych roste
ej zelený travnýček.

Zelený trávnyček
ej kolem oboraný,
už sú muoj tatýček
ej na prach rozsypaný.

Huboko, mamyčko,
ej huboko ste lehli,
ani ste nás, mamko,
ej k mýstu neprivedli.

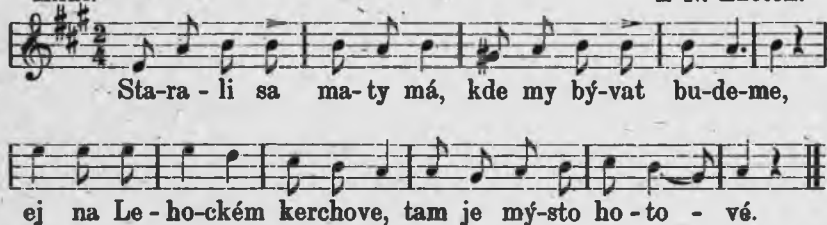
Budú nás privádzat
ej druhý cuží ľudé,
jak to, má mamyčko,
ej jak to bez vás bude?

Jeden nás odsotý,
ej druhý nás odkopne,
snad sa mne žalostí
ej srdenko rozpuke.

585.

Mírně.

Z N. Lhotek.

Starali sa maty má
kde my bývat budeme?
Ej na Lehockém kerchove,
tam je mýsto hotové.

Ten Lehocký pan farár,
to je dobrý hospodár,
a ty jeho ručičky,
to sú naše družičky.

Ta Lehocká zvonyca,
to je naša muzika,
až nám na nu začnú hrát,
my budeme z Bohem spat.

586.

Z Kopřivnice.

Aj starala se mati ma — hej nam hej,
hdě nam Pambu misto da.

Něstarejtě se, matičko — hej nam hej,
da nam Pambu mistěčko.

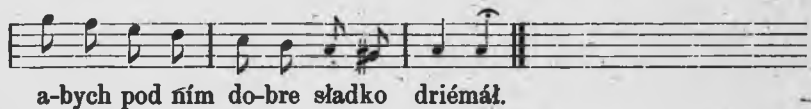
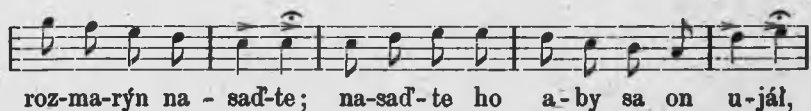
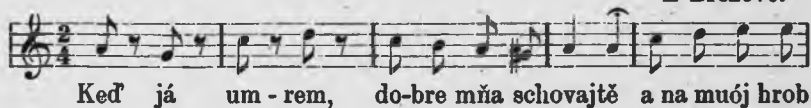
Aj při tym našim kostěle — hej nam hej,
je mistěčko vesele.

Aj jak mi budu zvony hrať — hej nam hej,
tenkrať ja budu tvrdo spať.

Aby mi hrały sto hodin — hej nam hej,
ja se už něobudim.

587.

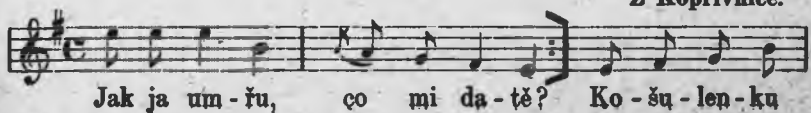
Z Březové.

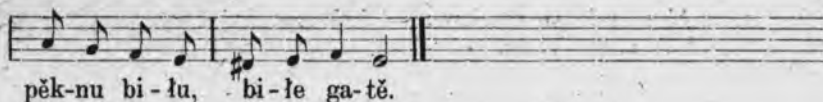

Keď já umrem,
dobře mňa schovajtě
a na muój hrob
rozmarýn nasadtě;
nasadtě ho, aby sa on ujál,
abych pod ním dobře, sladko driémál.

588.

Z Koprivnice.

pěk-nu bi-lu, bi-le ga-tě.

Jak ja umřu, co mi datě?
Košulenu pěknu biťu, bile gatě.

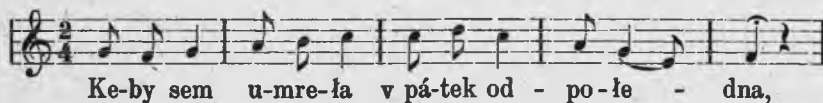
Nědatě mi nic ineho
edem těho kusek dřeva jedloveho.

A co mi tam posteletě?
Trošku třisek od stolařa, mile ditě!

589.

Mírně.

Z N. Lhotek.

Ke-by sem u-mre-ła v pá-tek od - po-le - dna,

ej, ej, v pátek od - po-le - dna.

Keby sem umřela,
v pátek odpoledna,
veru bych v nedelu
pekný pohřeb měla.

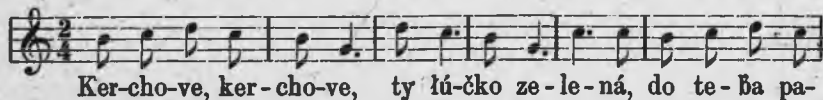
Zavolała bych si
štyry krásné panny,
aby na zaněsly
na kerchov do jamy.

Štyry krásné panny
a pátý mládenec,
aby mne zanésl
muoj zelený venec.

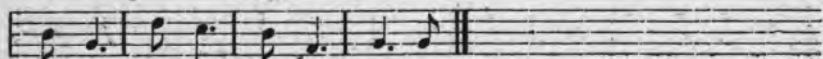
590. a)

Zdlouhavě. Suš. 495.

Z Velké.

Ker-cho-ve, ker-cho-ve, ty lú-čko ze-le-ná, do te-řa pa-

da-jú ty dra - hé se - me-na.

Kerchove, kerchove,
ty lúčko zelená,
do teba padajú
ty drahé semena.

Padajú, padajú,
ale nescházajú,
snad ích ti hrobaré
hľuboko sázajú.

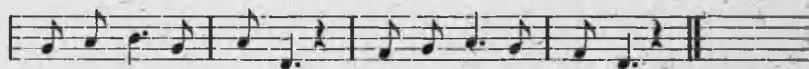
Už toto tretí rok,
co tam milého mám,
ešče ně nezešél
ten drahý tulipán.

590. b)

Z Petrova.

Ker-cho-ve, ker - cho-ve, ty lú-ko ze - le - ná,

co do ťa pa - da - jú ty dra-hé se - me - na.

Kerchove, kerchove,
ty lúko zelená,
co do ťa padajú
ty drahé semena.

Padli mně tam, padli
má stará mamička,
už mně na nich roste
zelená travička.

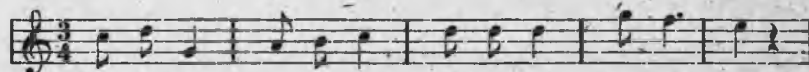
Padajú, padajú,
nikdy nescházajú,
snad ích tam hrobaři
hľuboko sázajú.

Zelená travička
bílým kvítkem kvete,
mamičko má stará,
jak brzo stanete?

590. c)

Zvolna.

Ze Žarošíc.

Ker-cho-ve, ker-cho-ve, ty si má za-hra - da,

do te - be sem se - la ty dra-hý se - me - na.

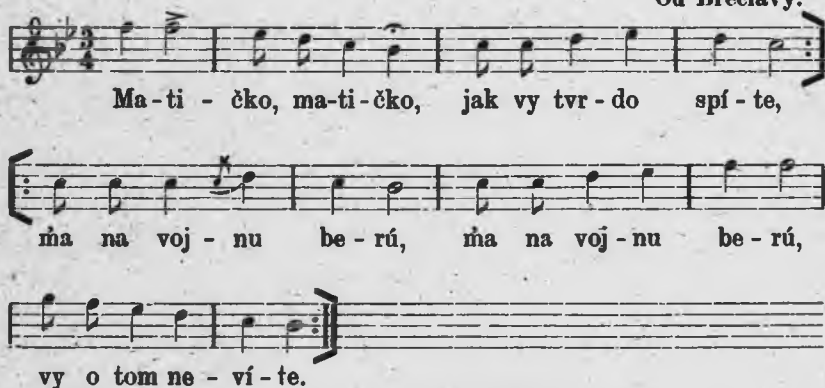
Kerchove, kerchove,
ty si má zahrada,
do tebe sem sela
ty drahý semena.

Ty drahý semena
dycky se tam sejó,
ach Bože, rozbože,
nihdá nescházijó.

Už sem tam zasela
tatička, mamičku,
ešče tam zaseju
bratříčka sestříčku.

591.

Od Břeclavy.

Matičko, matičko,
jak vy tvrdo spíte,
má na vojnu berú,
vy o tom nevíte.

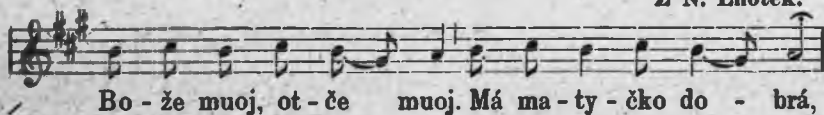
Nevíte, nevíte,
vědět nemožete,
už na vašem hrobě
fialenka kvete.

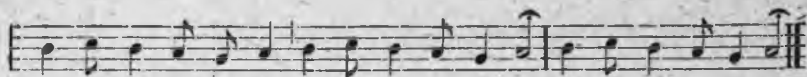
Fialenka kvete,
žlutý karafiját,
škoda vás, matičko,
škoda vás na stokrát.

592.

(Nátek na hrobě.)

Z N. Lhotěk.

kde ste sa po-de-li, keď ste nás si-ro-ty dro-bné o-de-mre-li?

Bože muoj, otče muoj!
 Má matyčko dobrá, kde ste sa podeli,
 keď ste nás siroty drobné odemreli?
 Muoj bratříček dobrý, kde ty sa's nám podeť,
 že's nás tak odešeť, muoj bratříček dobrý.

593.

(Nářek na hrobě *)

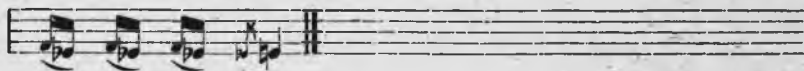
Z Lanžota.

Ach můj man-že - le mi - lý, cos mi to u - dě - lál,

še - ste - ro dě - tí mám, tys mi jich za - ne - chál, za - ne - chál

ach! ach! ach! ach!

*) Srovn. „Lid a národ“ II. 53. — I písně č. 590 a pod. bývaly nářkem na hrobě.

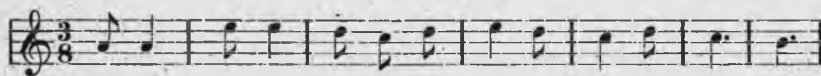
IX.

VOJENSKÉ.

594.

Suš. 574.

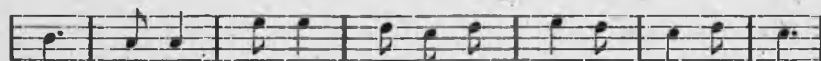
Z Petrova.

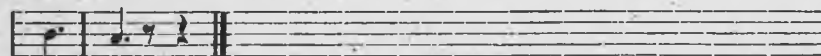
Ti Pe - trov - čí ú - řad - ko - vé tvr - dé - ho sr - de -
da - li o - ni so - bě na - lét sta - ré - ho ví - ne -

čka, Jak sa ho na - pi - li, tak sa u - ra - di -
čka. Bo - ha - té - ho ško - da, mo - sí ro - bit do -

li, ke - ré - ho by šo - ha - jí - čka na voj - nu ľa -
ma, ten chu - do - bný je po - vol - ný, mo - sí jít do -

pi - li.
voj - ny.

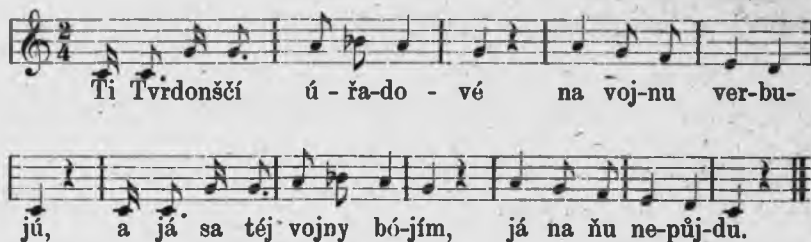
Ti Petrovčí úradkové
tvrdého srdečka,
dali oni sobě nalét
starého vínečka.

Jak sa ho napili,
tak sa uradili:
kerého by šohajčka
na vojnu ľapili.

Bohatého škoda,
mosí robít doma,
ten chudobný je povolný,
mosí íť do vojny.

595.

Z Tvrdonic.

Ti Tvrdonšcí úřadové
na vojnu verbují,
a já sa téj vojny bójím,
já na ňu nepůjdu.
Pod okénkem stójá,
na šohajka strójá:
Vyjdi, šohaj, maličko ven,
milá na ťa volá.

Stójí šohaj v maštalence,
koně vrané češe,
ohlédá sa z boka na bok,
co mu milá nese.
Nese mu závdanek,
řetaz, púto, zámek,
že už mosí maširovat,
pod Břeclavský zámek.

596.

Z Lanžota.

Su-li já synek sám,
že na vojnu ít mám?
Došél poseť z kancelára,
čeká na mňa u rychtára,
že sa dostavit mám.

Tatíček ho prosí,
aby sa přimluví,
že on je už starý tuze,
že on už dělat nemože,
kdo by hospodářil.

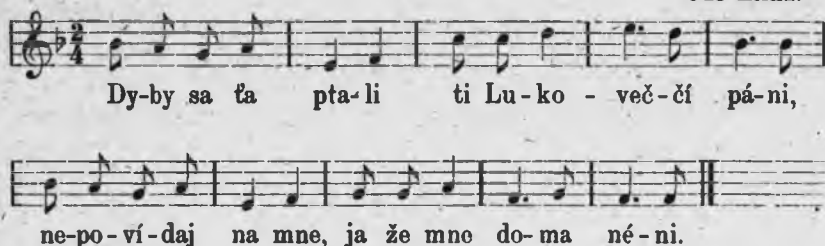
Rychtář přišel zhurta,
tatíčkoví říká:
Exekucí dostanete,
esli synka nepošlete
na kancelář zajtra!

Tatíčku neplačte,
své srdce netrapte,
mám důvěru k Bohu,
že já z vojny dojdu,
že mňa zuhlídáte.

597.

Ode Zlína.

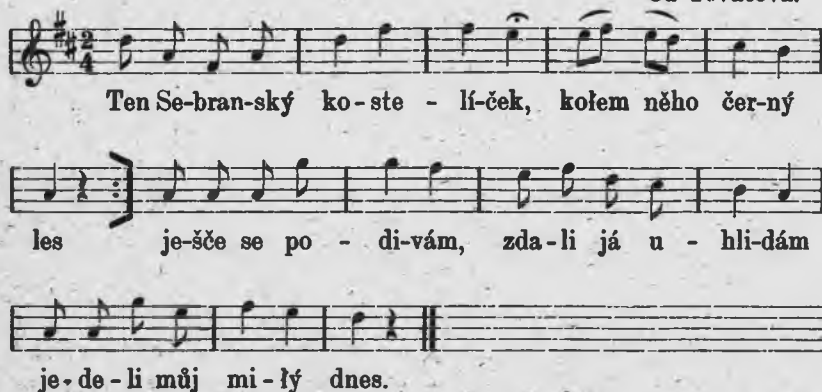

Dyby sa ťa ptali
ti Lukoveččí páni,
nepovídaj na mne, —
ja že mne doma néni.

Že su na jahodách,
aj že su na jahodách
v Hoščáľkovských horách,
aj v Hoščáľkovských horách.

598.

Od Tovačova.

Ten Sebranský kostelíček,
koľem něho černý les,
ješče se podívám,
zdali já uhlídám,
jede-li můj milý dnes.

A jak si šabličku připjal,
na svůj dům se obrátil,
tak smutně zaplákal,
žalostně si vzdýchal,
až pod ním kůň zarehtaľ.

Jede, jede, on si jede,
na svym vrany koničku,
on sobě připíná
na levý bok šabličku.

Jak to mati uslyšela,
hneď na ulic vyběhla:
Ach můj milý synu,
kdo tě daľ na vojnu,
kdo je toho příčina?

Ten Tovačovský milostpán,
ten mně na tú vojnu dať,
provazy mně svázał
ještě ke mně vartu dať.

A ta varta u mně stála
od večera do rána,
a jak Pámbů deň dať,
hned' mně vezli do Brna.

A jak do Brna přijeli,
na vrata uderyli:
Otvíráte vrata,
vezem vám legruta
z Tovačovského panství.

599.

Táhle a zvolna.

Od Břeclavy

Ra-kú-ský cí - sař pán na vojnu ver - bu - je, vra - né

ko - ně dá - vá, ho - ja! sło - bo - du slu - bu - je.

Rakúský císař pán
na vojnu verbuje,
vrané koně dává, hoja!
slobodu slubuje.

Šohajíček švarný
na rozmysle stojí,
má-li sa ožénit, hoja!
lebo na vojnu íť.

600.

Živě.

Z Karlovic.

Daj mně, mi - lá, daj mně ra - du, aj daj mně, mi - lá, daj mně ra -

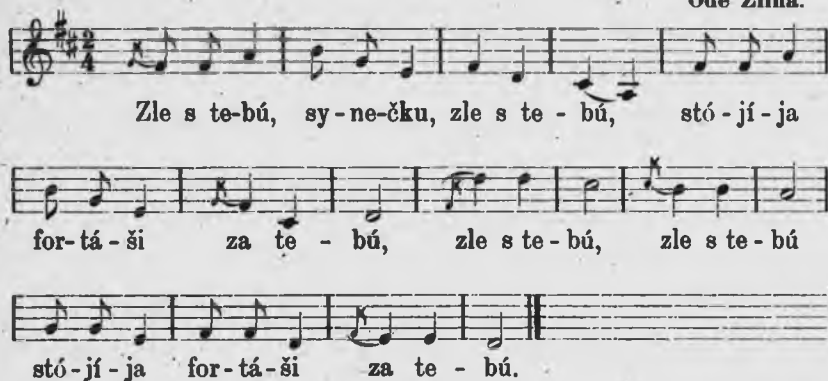
du, už sú for - tá - ši za za - hra - dú.

Daj mně mi - lá, daj mně radu,
už sú fortáši za zahrádú.

Jakú bych ti radu dať,
aj dyž sem sa ích nenadáť.

601.

Ode Zlína.

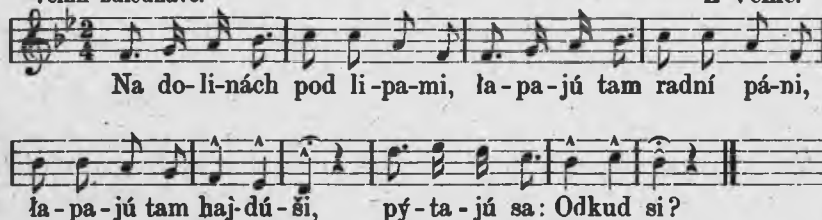
Zle s te-bú, synečku, zle s te-bú
stójíja fortáši za te-bú,
zle s te-bú, zle s te-bú,
stójíja fortáši za te-bú.

Skovaj mne, má milá, do šásí,
aby mne fortáši nenašli,
do šásí, do šásí,
aby mne fortáši nenašli.

602.

Velmi zdlouhavě.

Z Velké.

Na dolínách pod lipami
ľapajú tam radní páni,
ľapajú tam hajdúši,
pýtajú sa: Odkud si?

Vemte, páni, vemte púta,
dajte ho tam za legrúta,
dajte ho do šenkovně,
nech nechodí sľobodně.

Já sem Nitranský poddaný,
já tu mám své potěšení,
já tu dneskaj mosím byt,
svoju milú naščívit.

A jak na koníčka sedát,
svojej milěj ruku podát,
s Pánembohem, má milá,
nadarmo's mňa lúbila.

603.

Z N. Lhotek.

(Jako: Ponýže Trnavy).

Vychodý denyčka z popod Łopenýčka,
chytajú, łapajú na vojnu Janýčka.

Chytajú, łapajú, rády by ho dostat,
rády by Janoška na tú vojnu zadat.

A tá vojna peší ona mna neteší,
lepší na poteší moja najmilejší.

604.

Z Lovčic.

Dostí rychle.

Ža-lo dě-vče v So-ko-lá-du me-tli-ci; při-je-li k ní

dvá ze-le-ní, při-je-li k ní dva ze-le-ní my-sliv-ci.

Žalo děvče v Sokoládu
metlici,
přijeli tam dvě zelení
myslivci.

Srp jí vzali, polámali:
Běž domu!
Beró ti tam potěšení
na vojnu.

605.

Z Lišně.

Na Lí-šen-ské vě-ži dva-nást ho-din bi-je,

mo-ja znej-mi-lej-ší ko-šu-len-ko ši-je.

Na Lišenské věži
dvanáct hodin bije,
moja znejmilejší
košulenkú šije.

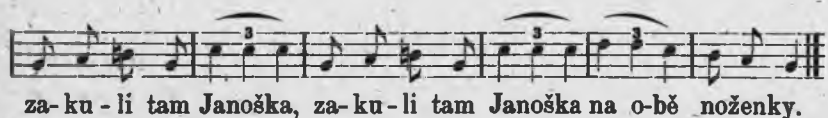
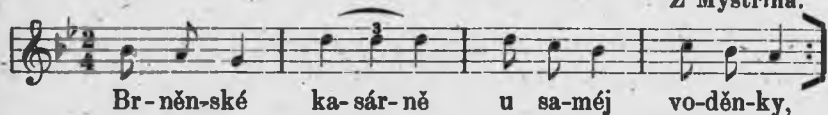
Pro keho, má milá,
pro keho jo šiješ?
Pro tele, synečko,
haž pomaštruješ.

Aj pomaštrujem
tři sta míl za Vídeň,
hovidím Francóza
i jeho celó zem.

V té francózske zemi
pěkný poležení,
duma vo mně plače
moje potěšení.

606.

Z Mystřina.

1. Brněnské kasárně
u saměj voděňky,
zakuli tam Janoška
na obě noženky.

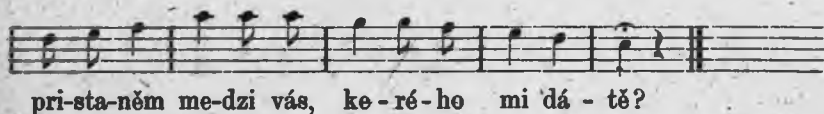
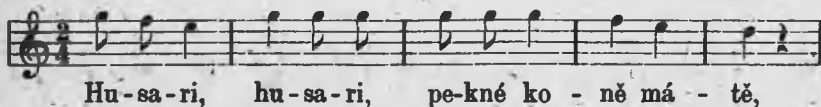
Ja dyž ho zakuli,
už ho neodkujú,
ja už ho ti vojáci
mezi sebe vezmú.

2. Hlubočí, hlubočí,
kde sa voda točí,
ja kdo nemá frajírky
nech tam do ní skočí.

607.

Suš. 597.

Z Březové.

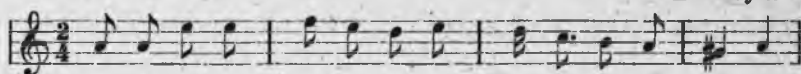

Husari, husari,
pekné koně mátě,
pristaněm medzi vás,
kerého mi dátě?

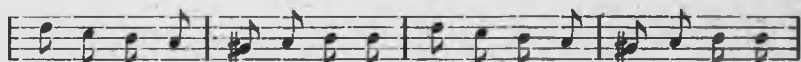
Vyber si, šohajko,
kerý sa ti lúbí,
kerý ťa ponese
pod zelené duby.

608.

Z Kobyli.

Já na tú voj - nu ne-půj-du, ně-me-cky ne - u-mím,

na voj-ně sú di-vný vě-ci, ka-pr-há-li po-řád svěd-čí,

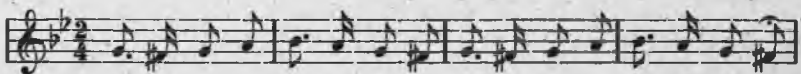

a já nic ne - ro - zu-mím.

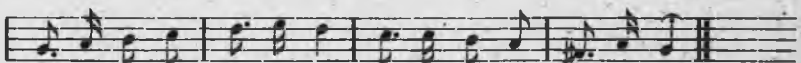
Já na tú vojnu nepůjdu,
německy neumím;
na vojně sú divný věci,
kaprháli pořád svědčí,
a já nic nerozumím.

609.

Z Líšně.

V tem Líšenským kan-ce-lá-ři ver-bu - jó tam dva ho-sa-ři,

ver-bu-jó tam na voj-no na-šo cha-so svo-bod-nó.

V tem Líšenským kanceláři
verbujó tam dva hosari,
verbujó tam na vojno
naše chaso svobodno.

Dež sem na koníčka sedál,
má panenka plakala:
Kéz bech tebe, synečko,
ach nebela poznala.

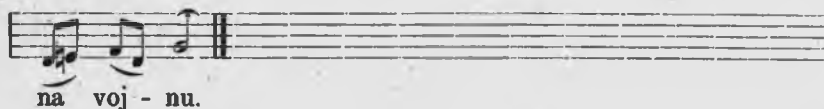
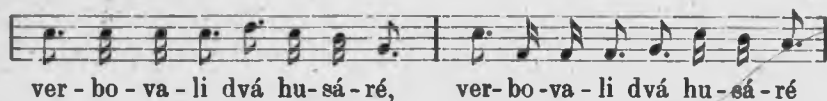
610.

Suš. 571.

Z Lipova.

Na tú sva-tú Ka-te-ri-nu v ne-dě-lu

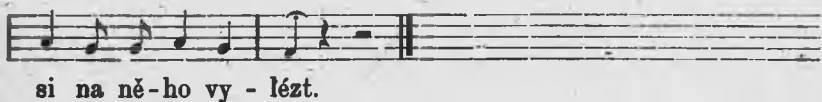
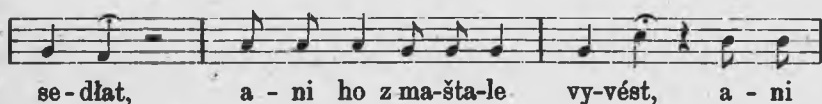
Na tú svatú Katerinu v nedělu
verbovali dvě husáre na vojnu;
dávali mi dvě sto zlatých,
co mňa chtěli zverbovati na vojnu.

Na co ste mňa zverbovali v nedělu,
na co ste vy nečekali za chvílu;
ze mňa bude mrcha voják,
ja vám budem uskakovat za milú.

Keď ty budeš uskakovat za milú,
najde sa ti tvůj porádek za chvílu;
dají tebe dvě stolice,
vyprašá ti nohavice pre milú.

611.

Z Lipova.

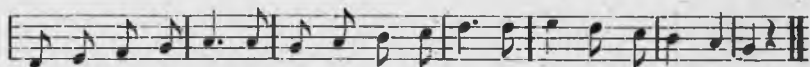
Nebude z Janoška voják,
neumí koníčka sedlat,
ani ho z maštale vyvést,
ani si na něho vylézt.

612.

Z Vázan.

Zme my tu cha-sní - ci ne - ni nám žád - né ro - ven,

vza - li nás na voj - nu vza - li nás na voj - nu da - li nám nosit kvér.

Zme my tu chasníci,
neni nám žádné roven,
vzali nás na vojnu,
dali nám nosit kvér.

Kerá má matička
na vojně synečka,
tá nech se podívá,
z rána do slunečka.

Zme my tu chasníci
chudobny matičky,
vzali nás na vojnu,
dali nám šabličky.

Bude-li červený,
je synek raněný,
a bude-li bílý,
je syneček zdravý.

613. a)

Z Vázan.

Je - šce je, je - šce je v Slavkově tá mí - ra,

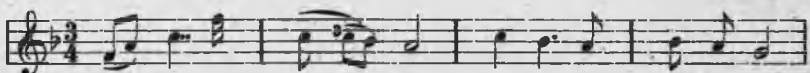

pod ke - ró od - ved - li, pod ke - ró od - ved - li sta - ry matce sy - na.

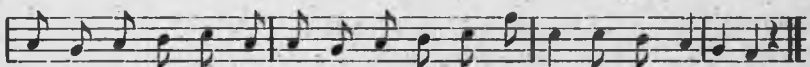
613. b)

Mírně.

Ze Ždánic.

V té Ždánské hos - po - dě je tá no - vá mí - ra,

- co pód ňu od - ved - li, co pód ňu od - ved - li, je - dné mat - ce sy - na.

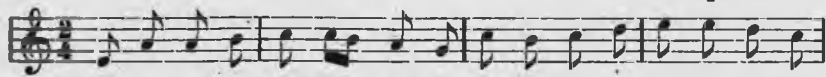
Ješče je, ješče je,
v Slavkově tá míra,
pod kerú odvedli
stary matce syna.

Jedneho odvedli,
druhyho chytajó,
a temu třetímu,
temu němladšímu
koníčka sedlajó.

Sedléte, sedléte,
koníčka vranyho,
já si na ně sednu,
já na něm pojedu
do pola širýho.

614. a)

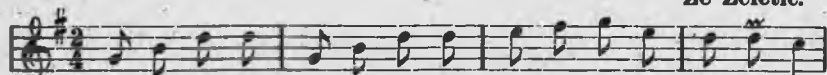
Z Kopřivnice.

V Ho-fo-mu-cu v skrajnim do-mě, ši-ju mi tam ša-ty no-ve,
ši-ju mi tam ka-ba-tek na vše-dni děň na sva-tek.

614. b)

Ze Želetic.

Ve Ve-ro-ně v rožním domě, tam se ši-je mundúr pro
mně, tam se ši-je mundúr pro mně, tam se ši-je i pro te-be.

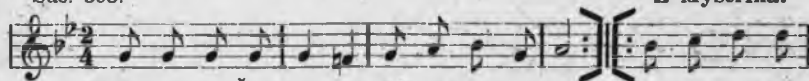
V Hořomucu v skrajním domě,
šiju mi tam šaty nové,
šiju mi tam kabatek
na všední děň na svatek.

Přid se, miľa, podivati,
jak mě budu oblikati
do bíleho kabata
za dragana vojaka.

615.

Suš. 593.

Z Mystřina.

V Br-ně na Štymberku stó-jí vra-ný kůň, a na tom ko-

ní-čku, můj sta-rý ta - tí-čku, ce-lý mundúr můj.

V Brně na Štymberku
stojí vraný kůň,
a na tom koníčku,
můj starý tatíčku,
celý mundúr můj.

Około koníčka
vojáci stójá
a mého milého,
synečka švarného,
do šatů strojá.

Dyž ho přistrojili,
na koňa skočil,
červeným šátečkem,
zlatým prstenečkem
třikrát zatočil.

616.

Z Karlovic.

Ne-plač, dě-vča, o mně, že sem já na voj - ně,

o-strá ša-bla mo-ja, tá mňa vrá-tí z boja, vy-se-ká mňa hojně.

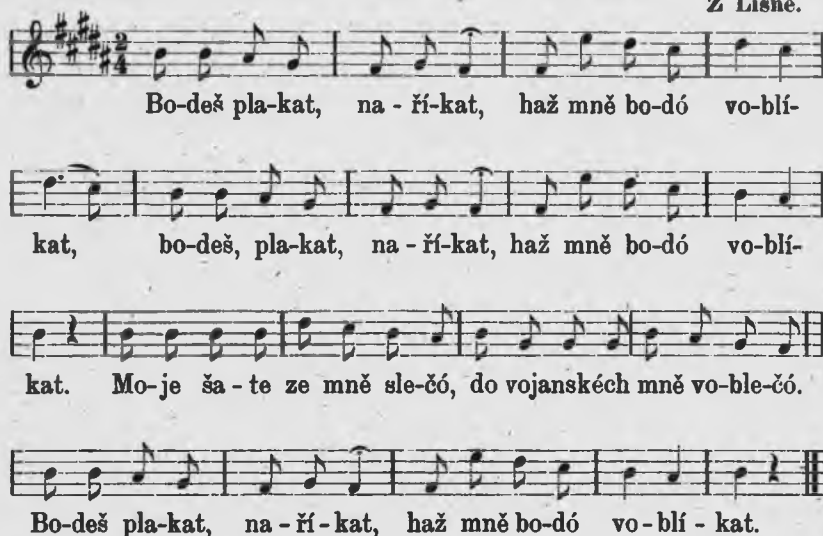
1. Neplač, děvča, o mně,
že sem já na vojně,
ostrá šabla moja,
tá mňa vrátí z boja,
vyseká mňa hojně.

2. Plakala maměnka,
plakala sestřenka,
dyž sa mně bliskala,
dyž sa mně bliskala
po boku šablenka.

Plakala maměnka
Plakál můj tatíček,
dyž sa se mnú točil,
dyž sa se mnú točil
můj vraný koníček.

617.

Z Lišně.

Bo-deš pla-kat, na - ří-kat, haž mně bo-dó vo-blí-

kat, bo-deš, pla-kat, na - ří-kat, haž mně bo-dó vo-blí-

kat. Mo-je ša - te ze mně sle-čó, do vojanských mně vo-ble-čó.

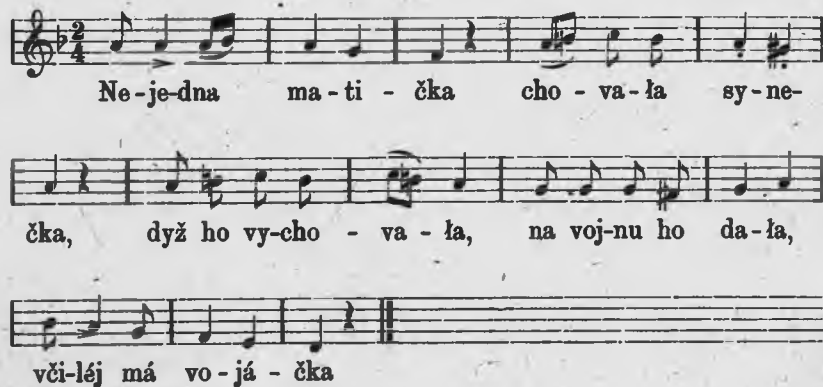
Bo-deš pla-kat, na - ří-kat, haž mně bo-dó vo - blí - kat.

Bodeš plakat, naříkat,
 haž mně bodó voblíkat;
 moje šate ze mně slečó,
 do vojanských mně voblečó:
 bodeš plakat, naříkat,
 haž mně bodó voblíkat.

618.

Suš. 594.

Z Karlovic.

Ne-je-dna ma-ti - čka cho - va - la sy-ne-

čka, dyž ho vy-cho - va - la, na voj-nu ho da-la,

vči-lěj má vo - já - čka

1. Nejedna matička
chovala synečka;
dyž ho vychovala,
na vojnu ho dala,
včilěj má vojáčka.

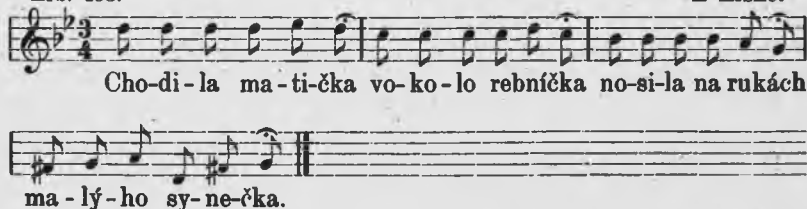
2. Vojáčku, vojáčku!
Těžká služba tvoja,
tambor zabubnuje,
voják maširuje
do širého pola.

A v tem širém poli
kapky vody není,
ja Bože rozbože,
ja Bože rozbože,
to je za súžení.

619.

Erb. 493.

Z Lišně.

Chodila matička
vokolo rebníčka,
nosila na rukách
malýho synečka.

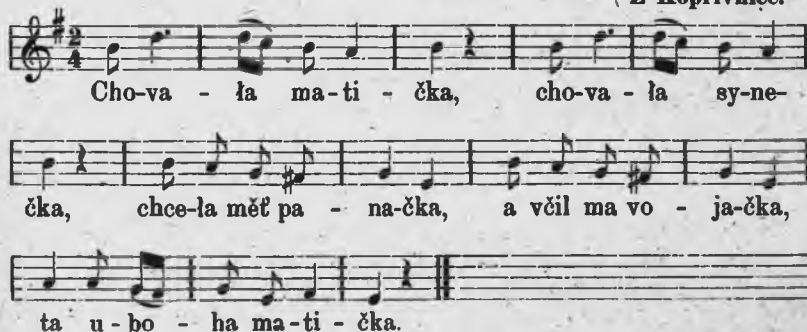
Má drahá maměnko,
to mně neděláte,
rač mně vechovíte
a na vojno děte.

Pověz mně, synečko,
co ti mám udělat?
Mám-li tě utopit
anebo vechuvat?

Bodete chválená
vod císaře pána,
že ste vechovala
švarnýho šuhaja.

620.

Z Kopřivnice.

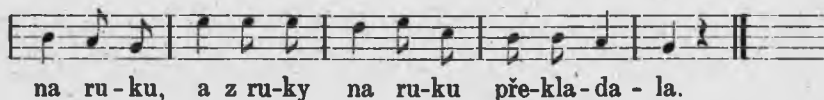
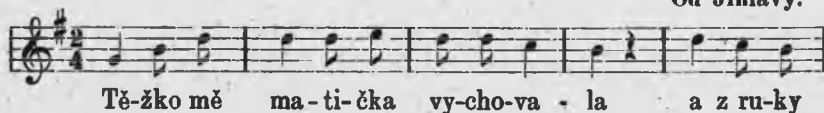

1. Chovála matička,
chovala synečka,
chcela mět panačka,
a včil ma vojačka,
ta uboha matička.

2. Už tych ruček něni
už ony hñiju v zemi,
co mě nosivały,
k srdeu přitiskały,
dy sem byl synek mały.

621.

Od Jihlavy.

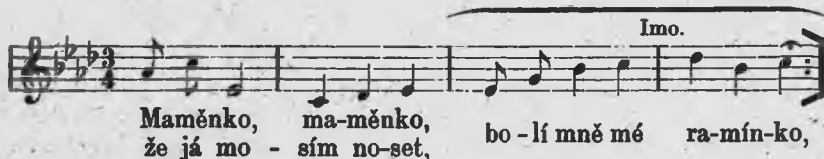

Těžko mně matička vychovala,
a z ruky na ruku překládala.

Ještě sem nevyrost, mám byt voják,
a už na mě šijou bílý kabát.

622.

Z Lišně.

Maměnko, maměnko,
bolí mně mé ramínko,
že já mosím noset
těžko karabínko.

Těžko karabínko
a zétra mašíruvat
a tebe, má milá,
tade zanechávat.

623.

Z Kopřivnice.

Ro-di - če, ro-di - če, mo-že vam li - to byť,

vy-cho-va - li stě mě, včil mu-sim od vas iť.

Rodiče, rodiče,
može vam líto byť,
vychovali stě mě,
včil musím od vas iť.

Vychovali stě mě
jak bílý tulipan,
a včil je náde mnu
na vojné inši pan.

Vychovali stě mě
jak pěkne jablečko,
včil vas o mě boli
to vaše srdečko.

Vychovali stě mě
jak červený hřebíček,
a včilej mě nosi
muj vrany koníček.

624.

Z Lišné.

Můj ta - tí - ček to - ze sta - rý, pí - še k re - gi - men - tu psání.

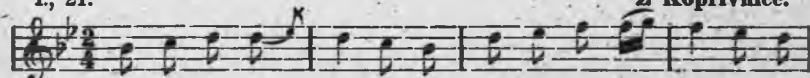
Můj tatíček toze starý
píše k regimentu psání:
Můj tatíčko, nic nepište,
já jož néso vaše dítě.

Císař mně má za vlastního,
dál mně chleba komisiho;
císař mně má jako svýho,
dál mně koníčka vranyho.

625.

I, 21.

Z Kopřivnice.

Dyž sem ja šel z Mo-ra-vy, spad mi kło - bu - ček z hla - vy :

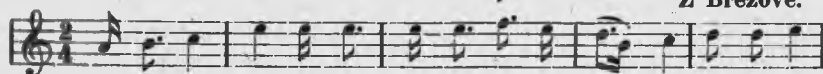
Pod' mi ho, mi - lá, po - dať, ja už mu-sim ma - ši - ro - vať.

Dyž sem ja šel z Moravy,
spad mi klobuček z hlavy:
Pod' mi ho, mila, podat',
ja už musim maširovať.

Klobuček mu podała,
žalostně zaplakala:
Kež sem tě, můj synečku,
nihdy něbyla poznała.

626. a)

Z Březové.

Je-dú chlap - ci, je-dú u - her-skú sil - ni - cú, až jím tak

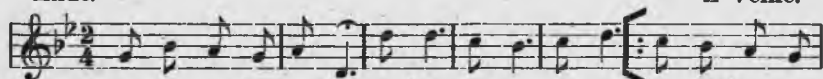

ša-blen-ky, až jim tak ša-blen-ky na bo-koch li - bo-cú.

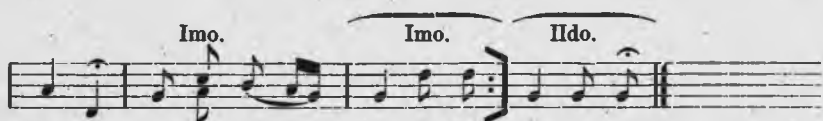
626. b)

Mírně.

Z Velké.

Je-dú chlap-ci, je-dú Trenčanskú sil - ni - cú, až sa jim ša-

blen-ky   ^{lido.} na boč-kách   bli-sko-cú,   bli-sko-cú.

**Jedú chlápci, jedú
uherskú silnicú,
až jim tak šablenky
na bokoch libocú.**

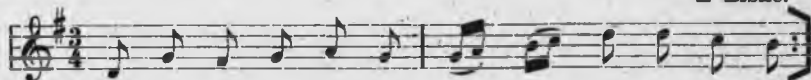
Hoja, chlápci, hoja!
aj já puójdém s vama,
abych já vám šetkým
košulenky prała.

Dě bys ty, má milá,
tolko vody vzala,
abys ty nám šetkým
košulenky prała.

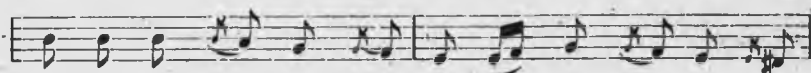
Budem skoro stavať,
z rána rosu ráňať,
a tak ja vám budem
košuleny právať.

627.

Z Lišně.

K ho-rám, chlapci, k ho-rám, kdo tró - fá - te no-hám!

Já so chla - pec těž - ké, ne - tró - fám si pě - ške,

já so chla - pec těž - ké, ne - tró-fám si pě-ške.

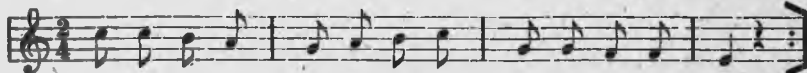
K horám, chlapci, k horám,
kdo trófáte nohám;
já so chlapec těžké,
netrófám si pěške.

To só chlapci, to só,
co paláše nesó;
co nesó pagnéty,
to só jenom děti.

K horám, chlapci, k horám,
kdo trófáte nohám;
a já také k leso
ten palášek nešo.

628.

Z Váňan.

O - ko - lo na - ší za - hrád - ky je - dou vo - já - ci
ma - jí mo - dré vy - lo - že - ní, jsou to Kor - lá - ci.

Vi - dě - la sem mi - lé - ho, vo - la - la sem na ně - ho, on ne - mo - hl

z řa - dy vy - jít do do - mu mé - ho.

Okolo naší zahrádky,
jedou vojáci,
mají modré vyložení,
sou to Korláci.
Viděla sem milého,
volala sem na něho,
on nemohl z řady vyjít
do domu mého.

S Bohem buď, má nejmilejší,
s tebou se loučím,
Pánubohu a rodičům
tebe poroučím.
Já již musím pryč od vás,
a já musím bojovat,
za císaře zeměpána
a za svoji vlast.

629.

Mírně.

Z Kuželovéhoho.

Můj ko-ní-čku si-vo-vra-ný, pre-bí-raj si no-ži-čka-

mi, až za - je-dem za tú ho-ru, po-za ho-ru

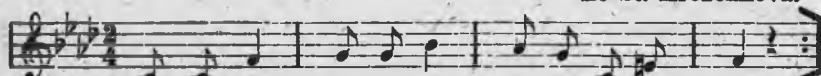
do tá-bo - ru.

Můj koníčku sivovraný,
prebírám si nožičkami,
až zajedu za tú horu,
poza horu do tábora.

Hora hučí, věter věje,
kde sa moja krása děje?
Moja krása u císaře,
ked sem slúžil za husára.

630.

Ze St. Hrozenkova.

A já mám ko-ní-čka si-vo-vra-né - ho
od pá-na cí-sa-ra da-ro-va-né - ho

Můj ko-ní-ček sa le-ká, vi-dzi Tur-ka z da-le-ka,

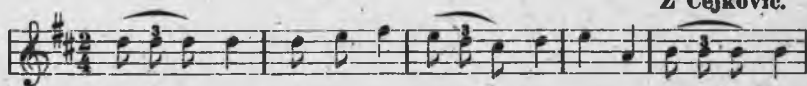
och Bo-že, pre-bo-že, voj-na ve-li - ká.

A já mám koníčka sivovraného,
od pána císaře darovaného,
Můj koníček sa leká,
vidzi Turka z daleka;
och Bože, prebože, vojna veliká.

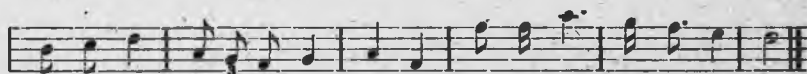
Můj koníček sa trese,
že mňa na smrť ponese:
Vyškovské*) dzěvčatá
pomodlicě se.

631.

Z Čejkovic.

Ko-ní-čko-vy pod-ko-vy budú na-še zvo-ny, ty nám budú

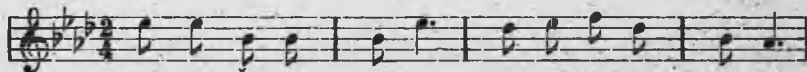
zvó-ni - ti, až po-je-dem z vojny, ej až po - je-dem z vojny.

Koníčkovy podkovy
budú naše zvony,
ty nám budú zvoniti,
ej až pojedem z vojny.

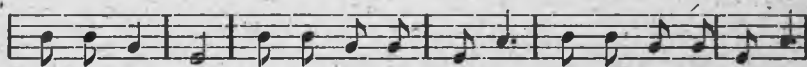
632.

Mírně.

Z Velké.

Ní - že šu-mo - ří-na pě-kná je ro - vi-na,

na ní trá - vník; na ní sa mu - stru-je, hla-věn-ku tur-bu-je

šo-haj švar - ný.

*) Vyškovce, kopanice u St. Hrozenkova.

Níže Šumorína
pěkná je rovina,
na ní trávník;
na ní sa mustruje,
hlavěnkú turbuje,
šohaj švarný.

Svěcá ti, šohajku,
ty vojanské šaty
prevelice,
neplač moja milá,
hoľuběnkó sívá,
neplač více.

Viděla milého,
hoľúbka sívého
letět k moru:
Můj milý hoľúbku,
neděľaj zármutku,
leťme spolu.

Poletíme spolu
k červenému moru,
sokolíčku,
pro tvé perí hladké,
mé srděnkó sladké,
můj Janíčku.

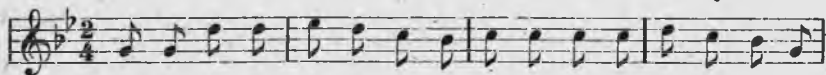
A já na téj skále
budu státí stále
u chodníčka;
jak tam ludé půjdú,
pytati sa budu
na Janíčka.

Viděli ste mého
hoľúbka sívého,
jak sa točí?
Má on perí hladké,
hrkútání sladké,
čěrné oči.

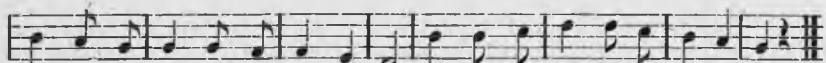
633. a)

Suš. 797.

Z Mystřína.

U Du-na-ja ša-ty pe-rú, kde vo-já-ci ma-ši-ru-jú,

po-zna-la mi-len-ka mi-lé-ho, za-vo-la-la so-bě na ně-ho.

U Dunaja šaty Perú,
kde vojáci maširují:
poznala milénka milého,
zavolała sobě na něho.

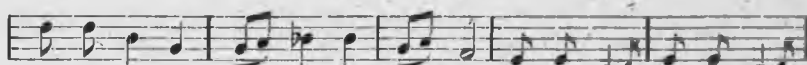
Počkaj, milý, vyplatím ťa,
za sto zlatých dájú-li ťa;
oj za sto zlatých mňa nedajú,
protože vojaků nemajú.

633. b)

Z Kopřivnice.

Na Mo-ra-vě ša-ty pe-ru, hdě vo-ja-ci

ma-ši-ru-ju. Po - zna-ła mi - ła mi - ła - ho mi - ła - ho,

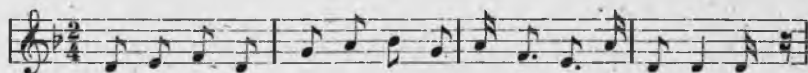
pla - ka - ła o - na o ně - ho, o ně - ho.

Na Moravě šaty peru,
hdě vojaci maširuju.
Poznała miła miłeho,
plakala ona o něho.

Počkaj, miły, vyplatim tě,
za sto zlatých dāju-li tě.
Nědaju, miła, nědaju,
lebo husaruv němaju.

634.

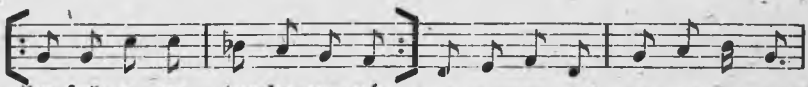
Ze St. Hrozenkova.

Ju Prešpurka ju Du-na-ja ka-sár-ňa ma-lo-va-ná,

ju téj bud-zě má hła-vi-čka ve-li-ce tur-bo-va-ná

bu-dzě o - na tur-bo-va - ná už to i - nác ně - mó - že byc,
od sa - mé - ho ka - pi - tá - na,

já hu-sá-rom mo-sím byc.

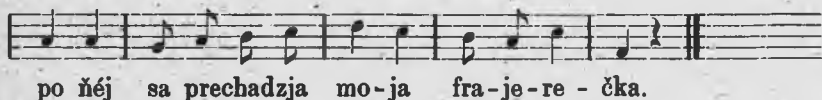
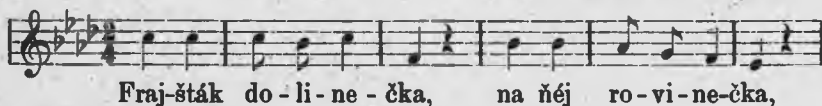
Ju Prešpurka ju Dunaja
kasárňa malovaná,
ju téj budzě má hlavička
velice turbovaná;
budzě ona turbovaná,
od samého kapitána;
už to ináč němóže byc,
já husárom mosím byc.

A keď bolo pri pólnoci,
vyšla jasná vjézdíčka,
prišla ke mně do kasárně
má věrná galánečka;
prišla ona do kasárně,
stála ona ju poscéle,
tak zme si my rozprávali
dve slovenká uprimné

Čo's ty, milá, za mnú prišla,
šak ty mi nĕpomóžeš,
keďz bys za mňa dušu dala,
vymenic mňa nĕmóžeš;
já mám čižmy z ostruhama,
v maštali vraného koňa,
už to ináč nĕmóže byc,
já husarom mosím byc.

635.

Ze St. Hrozenkova.

Frajšták dolinečka,
na něj rovinečka,
po něj sa prechádzja
moja frajerečka.

Už sú sekeráši *)
za malým Dunajkom,
zaplakalo dzjévča
za švarným šuhajkom.

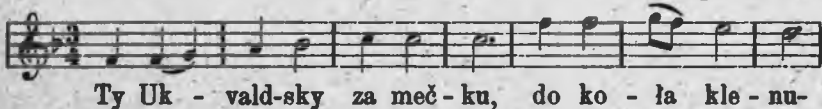
Ej prechádzja, prechádzja,
aj prechádzjac budzě,
zakým dolinečka
dolinečkú budzě.

Plače dzjévča, plače,
aj má čeho plakac,
kázal sa mu šohaj
sedzjom rokóv čakac.

Hej, neplaččě, dzjěvčence,
už je všecko darmo,
už vaši galáni
maširujú dávno.

636.

Z Kopřivnice.

*) = kyrysaři.

ty, aj se - di tam sy - ne - ček v že - le - zach za - ku - ty.

Ty Ukvaldsky zamečku
do koľa klenuty,
aj sedi tam syneček
v železách zakuty.

A sedi on tam sedi,
aji sedieť budě,
ež tam jeho galanka
sama za nim pujdě.

Ty Haničko Raškova,
něněch mě utrať,
maš ty v truhle tolary,
možeš mě vyplatiť.

Maš ty v truhle tolary
a stribrne groše,
možeš mě ty vyplatiť
z tej vojny po troše.

637.

Z Kopřivnice.

O - ko - lo Mo - ra - vy chod - ni - ček kr - va - vy,

mo - ja mi - la pla - če, že je to z mej hla - vy.

Okolo Moravy
chodníček krvavy,
moja miľa plače,
že je to z mej hlavy.

To něni z mej hlavy,
je z meho konička,
co ho porubaľa
turecka šablička.

Okolo Trenčina
uherska dědina:
Nalej mi, šenkyrko,
červeného vina.

Červene vinečko
ve skleničce skače,
moja nejmilejší
o mě dycky plače.

A ja ji odkážu,
aby něplakaľa,
že ja sobě skaću
mezi dragunama.

638.

Zdlouhavě.

Z Kuželového.

Ra - kú - ský cí - sar pán, dvě vo - jan - ščí pá - ni, Ra - kú - ský

Rakúský císar pán, dvě vojansčí páni
od východ slúnečka vojnu započali.

Jak ju započali, na Boha zvolali:
Pomož nám, Bože sám, v našem bojování.

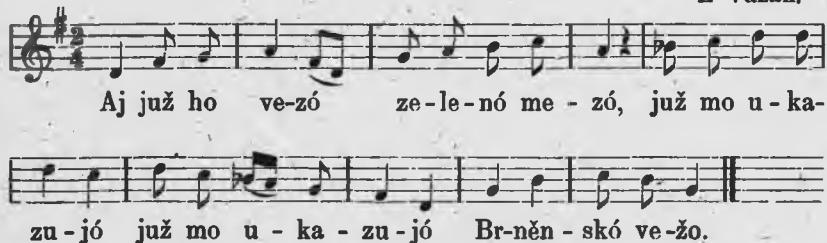
Pomož nám, Bože sám, panenka Maria,
aby byla naša turecká krajina.

Nebojte sa, chlápci, císařského hladu,
šak sa za Dunajem žitka zeleňají.

Žitka zeleňají, a rža dozrávají,
nebojte sa, chlápci, císařského hladu.

639.

Z Vázan.

Aj juž ho vezó
zelenó mezó,
juž mo ukazujó
Brněnské vežo.

Brněnské vežo,
Brněnský Špimberk,
že juž se nebudem
jak živi vidět.

Chceš, milá, vědět,
jak je vojna zlá,
od Francóza teče -
voda krvavá.

Chceš, milá, vědět,
jaká strava má,
pečínečka koňská, voděnka dunajská
strava vojanská.

Chceš, milá, vědět
jaké pohřeb můj?
V tem širém políčko,
má milá děvečko
vekopané důl.

Chceš, milá, vědět,
jak mně zvonijó?
Z karabin, z pistolé
do hrobo bijó.

640.

Pochod.

Ze Strání.

Pod Prešpurkem, kraj Dunaja
je kasárňa malovaná;
pod kasárňú strom zelený,
pod tým stromem vojsko leží.

Z hory věter pofukuje
už to vojsko maširuje;
maširuje na dvě strany,
z Uher do Čech, do Moravy.

Mladší kaprál predek vede,
jeho koník smutně ide:
Můj koníčku hnědošedý,
proč si smutný neveselý?

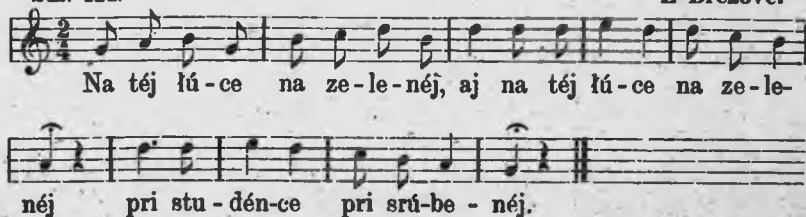
Či ťa trápí zbroja moja,
či šablenka ocelová?
Netrápí mňa zbroja tvoja
ani šabla ocelová.

Lež mňa trápá tvé ostrožky,
co popchaly moje bočky;
moje bočky bolavé sú,
tvé ostrožky krvavé sú.

641.

Suš. 124.

Z Březové.

Na téj lúce na zelenáj,
pri studénce pri srúbenėj,
stóji pri nēj koník vraný,
pod ním Janko dorúbanyj.

Bolí hlava, zavážem ti,
bolí noha, pomuóžem ti:
Choď, matičko, pryč ode mně,
rozpukně sa srdce ve mně.

Prišla k němu jeho manka,
nariékała svého Janka:
Aj oj, syn muój premilený,
povedz ty mi, čo ťa bolí?

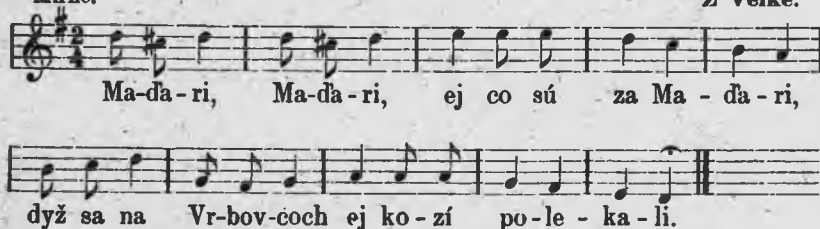
Rozpukně sa na dva kusy,
že tá vojna byti musí.
Na téj vojně něni hojně
ně každému je tam volně.

Letí kulka za kulkami,
a krv tече potokami.

642.

Mírně.

Z Velké.

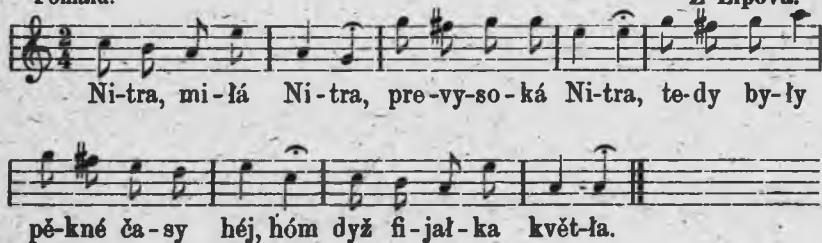
Maďari, Maďari,
ej co sú za Maďari!
dyž sa na Vrbovcoch
ej kozí polekali!

Na Vrbovcoch kozí,
pri Senici voľů,
a tak utěkali
ej až na Bílů horu!

643.

Pomálu.

Z Lipova.

Nitra milá, Nitra,
prevysoká Nitra,
tedy byly pěkné časy, héj, hóm,
dyž fijaľka květla.

Květla sem já, květla,
 dyž Košut bojováł,
 dyž on šeckých pěkných chlápů, héj, hóm,
 na vojnu zverbovál.

644.

Mírně.

Z Velké.

Co bu-de-me ro-bit bra-ťa, dyž nás ty Ma-ďa-ré trá-pá,

dyž nás trá-pá, su-žu-jú, po-ko-ja nám ne-da - jú.

Co budeme robit, braťa,
 dyž nás ti Maďaré trá-pá,
 dyž nás trá-pá, sužují,
 pokoja nám nedají.

Bude vojna na Maďara,
 jak na žida tak na pána,
 dože, bratri, bude s nás?
 Dunaj bude sused náš.

Nic to, chlápci, lem potrpme,
 šak my jím to oplátíme,
 bar nevinných věšajů,
 preca Slováci žijů.

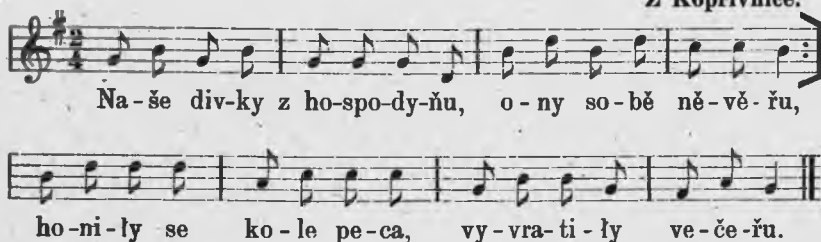
Až to zemanstvo pomine,
 a robota také zhyne,
 co si sedlák vymlátí,
 toho nikdy neztratí.

X.

Žertovné a satyrické.

645.

Z Kopřivnice.

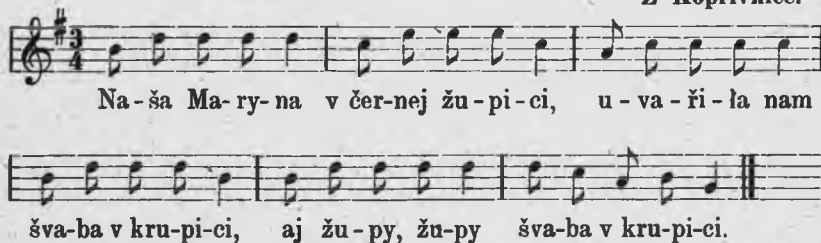
Na - še div - ky z ho - spo - dy - ňu, o - ny so - bě ně - vě - řu,
ho - ni - ly se ko - le pe - ca, vy - vra - ti - ly ve - če - řu.

Naše dívky z hospodyňu,
ony sobě něvěřu,
honily se kole peca,
vyvrátily večeru.

Jak hospodař domu přišel,
hnedkaj mu povědały,
jak se ony kole peca
z hospodyňu honily.

646.

Z Kopřivnice.

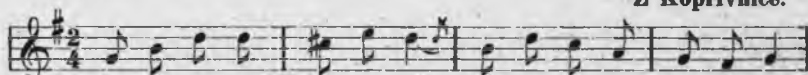
Na - ša Ma - ry - na v čer - nej žu - pi - ci, u - va - ři - la nam
šva - ba v kru - pi - ci, aj žu - py, žu - py šva - ba v kru - pi - ci.

Naša Maryna
v černej župici,
uvařila nam
švaba v krupici,
aj župy, župy,
švaba v krupici.

Ona křičela
k živemu Bohu,
vytahovala
švaba za nohu,
ej župy, župy,
švaba za nohu.

647.

Z Kopřivnice.

Na-ša div-ka le-ni-va, ku chlapcum je be-dli-va;

ko-le-na ma za-ma-tla-ne a noh ni-hda ně-my-va.

Naša divka leniva,
ku chlapcum je bedliva;
kolena ma zamatlane
a noh nihda němýva.

Za lyžníky chrobaky,
maju křídla, dobaky,
a ona mi povědala,
že to inde je taky.

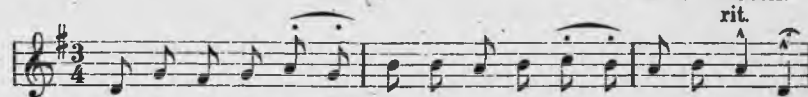
Něni to, ma děvečko,
a něni to tancovať,
podivaj se do kuchyně,
jak maš hrnce pucovať.

Na vašaše palica,
švrlak jak plůžne kolca,
a něni to, ma děvečko,
a něni to do tańca.

648.

Mírně.

Z N. Lhotek.

Ská-za-la mne včé-ra ša-fi-ro-va cé-ra ze dvo-re-čka

ze dvo-ra, ze dvo-re-čka ze dvo-ra.

Skázala mne včera
šafarova céra
ze dvorečka, ze dvora,
ze dvorečka, ze dvora.

Že mne dá šáteček
vyšívaný šecek
do kolečka, do kola,
do kolečka, do kola.

Neber si, synečku,
ze dvora cérečku,
ze dvorečka, ze dvora,
ze dvorečka, ze dvora:
oná má sukničku
zašubranú šecku
do kolečka, do kola,
do kolečka, do kola.

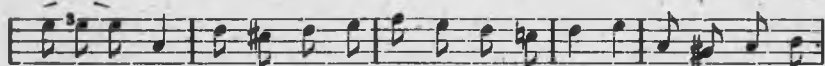
649.

Ze Želetic.

(Do zavádky, když se má skládati.)

Po-sle-chně-te ka-ma-rá-di, co vám bu-du zpí-vat
To o tech Sta - věských dívkách, ke-rý se chcú vdá-vat.

Co si o - ny po-ví-da-ly, dyž by-ly na trá-vě, a já sem ich

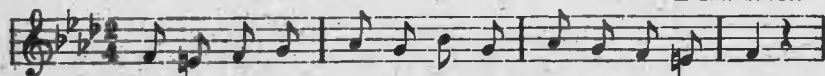
tam po-slú-chál, le-žel sem tam v brázdě.

Poslechněte, kamarádi,
co vám budu zpívat,
to o tech Stavěských*) dívkách,
kerý se chcú vdávat;
co si ony povídaly,
dyž byly na trávě,
a já sem ich tam poslouchál,
ležel sem tam v brázdě.

Jedna druhéj povídala:
Můj milý je hezký,
dyby on k nám chodíval,
dala bych mu rýnský,
dala bych mu vyšíváný šátek,
ja aby on k nám chodíval
v nedělu, ve svátek.

650.

Z Karlovic.

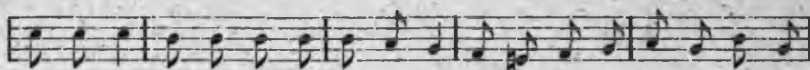

Za tú na-šú sto-do-len-kú je tam čé-rná zem,

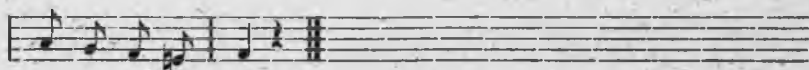

pá-lí-ja tam go-řa-len-ku my na ňu pů-jdem. Pá-lí-ja tam,

*) Stavěsice nedaleko Želetic, na Kyjovsku.

pá-li-ja, chlápci na ňu cho-dí-ja, a ty svo-je ga-lá-ne-čky

s se-bú vo-dí - ja.

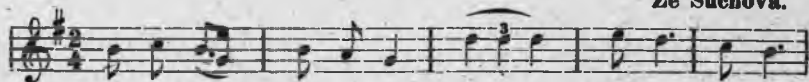
Za tú našú stodolenkú,
je tam černá zem,
pálíja tam gořalenku,
my na ňu půjdem.
Pálíja tam, pálíja,
chlápci na ňu chodíja,
a ty svoje galánečky
s se-bú vodijsa.

A tá moja galánečka
také tam byla,
štyry ploty přescočila,
pátý zlámała,
a ona mně praviła,
že to ona nebyła,
že to byla súsedova
vraná kobyla.

A to moje chocholúší
drobného pėří,
a tá moja galánečka
mně nic nevěří;
dyž nevěří, ať nechá
strčíme ju do měcha,
zavěsíme na hambálek,
nech tam heleká.

651.

Ze Suchova.

Su-chov-čí mlá-den-ci, ej je-den od dru - hé-ho,

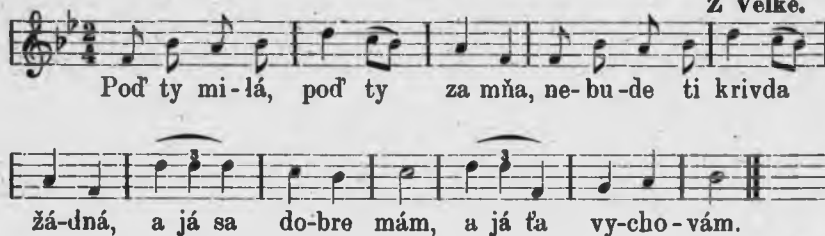
ne-ma-jú tu žá-dný ej ši-rá - ka no - vé-ho.

Suchovčí mládenci,
ej jeden od druhého,
nemajú tu žádný
ej širáka nového.

Ten Jura Pavelkúv,
ej ten má trochu nový,
ale mu to škodí,
ej že k Nezvaľom chodí.

652.

Z Velké.

Pod' ty, milá, pod' ty za mňa,
nebu-de ti krivda žádná:
a já sa dobre mám,
a já ťa vychovám.

A vínečka štyry bečky,
orechové škarúpečky:
a já sa dobre mám,
a já ťa vychovám.

Mám já domek malovaný,
nemá okén ani dverí,
a já sa dobre mám,
a já ťa vychovám.

Štyry kočky obahněné,
to sú moje krásy dojně:
a já sa dobre mám,
a já ťa vychovám.

Nebudú ti husi gá-gat,
ani slépy kokodákat:
a já sa dobre mám,
a já ťa vychovám.

Štyry myši podkované,
to sú moje koně vraně:
a já sa dobre mám,
a já ťa vychovám.

Od múky sa neza-mútiš,
od masného neza-mastiš:
a já sa dobre mám,
a já ťa vychovám.

Jak ně budeš hospodarit,
tak ti budu jesti varit:
a já sa dobre mám,
a já ťa vychovám.

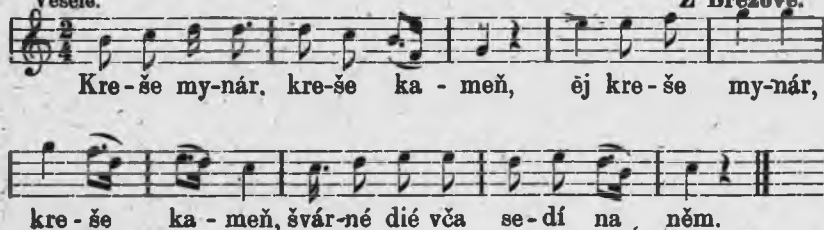
Štyry jamy žita máme,
nebožízem vyvítané:
a já sa dobre mám,
a já ťa vychovám.

Na poledně pláne hrušky,
na večeru oskоруšky:
a já sa dobre mám,
a já ťa vychovám.

653.

Veselo.

Z Březové.

Kreše mynár, kreše kameň,
švarné diéva sedí na něm.

Pod' ty, diéva, pod' ty za mňa,
něbudě ti krivda žiádná.

Nezmaže ťa sviňa pyskem
ani krava ocasiskem.

Štyry jamy žita máme,
něboziézom navŕtané.

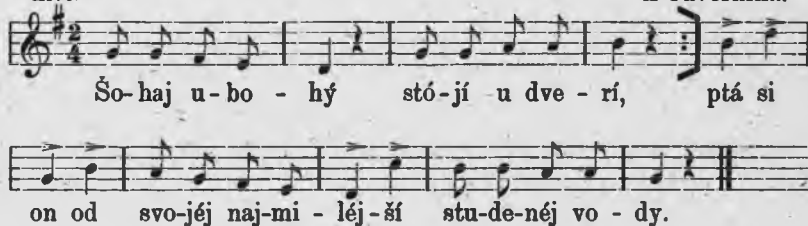
Štyry myši nabehané,
to sú naše kravy dojnë.

Ešče k temu dva potkáne,
to sú naše koně vrané.

654.

Živě.

Z Javorníka.

Šohaj ubohý
stojí u dverí,
ptá si on od svojí najmilější
studenéj vody.

Já ti nepodám,
a já sem bosá,
spadla na mňa včera o pů noci
studená rosa.

Ja hoja, hoja,
sloboda moja,
povědz mně ty, moja najmilější,
budeš-li moja.

Já ti nepovím,
já sama nevím,
já sem mladá jako tá jahoda,
robit neumím.

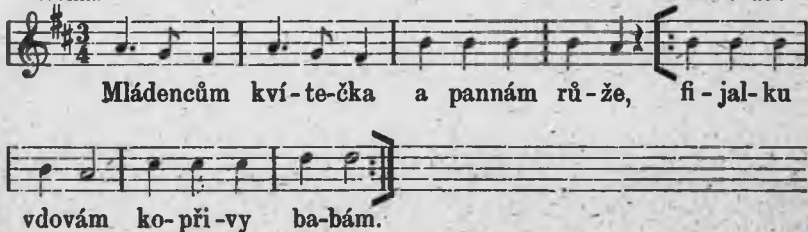
V maštali je bič,
naučí robit,
na brezi je taká materia
ze sna prebudit.

Ešče nikde nic,
už si chystá bič,
zachovaj nás panenka Maria
od korhela pryč.

655.

Zvolna.

Z Klobouk.

Mládencům kvítečka
a pannám růže,
fijalku vdovám,
kopřivy babám.

Mládencům botečky,
střevíce pannám,
pantofle vdovám,
škrambale babám.

Mládencům vínečko
a pannám pivo,
gořalku vdovám,
vápalky babám.

Mládencům nebesa,
a ráje pannám,
předpekli vdovám
a peklo babám.

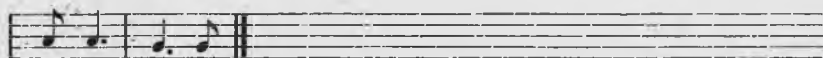
656.

Mírněji.

Z Velké.

Ja ko-mu je lep-ší jak na- šej ne - vě - stě jak na-

šej ne - vě - stě.

Ja komu je lepší,
jak našej nevěstě?
Muža nechá doma,
sama pije v městě.

Ženo moja, ženo,
nedělej ně toho,
radši ně daj pojest
neco vareného!

A jak domu přišla,
kázala mu skákat,
a on nebožátko
dál sa před nů plakat.

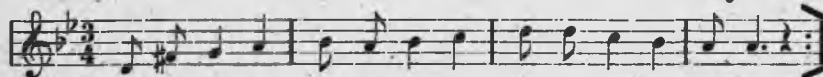
Ja co bych ti dała?
Leda tú palicú,
leda tú palicú,
co je pod lavicú.

Chyť tu palicu,
kam hóní, tam hóní:
Dívajte sa, ludé,
jak sa ňa muž bójí,

657. a)

Suš. 670.

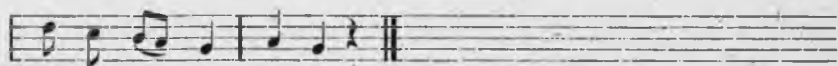
Z Cejkovic.

Za-ku - ka - la ze - zu - len - ka se - dňa na ja - lo - vec,
dyž chce že - na mu - ža bi - ti, což je to di - vná věc.

Dycky naňho ku-ka-la
jest a pit mu ne-da-la ku·ku ku·ku, ku·ku ku·ku,

ty ne-šča - snej klu·ku.

657. b)

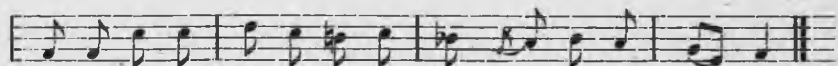
Z Velké.

Za - ku - ka - ěa ku·ku·len - ka se - dňa na ja - vo - rec
ke - rá že - na mu - ža bi - je šak je to pě - kná věc

tri dni mu jest ne - da - ěa lem sa dy - cky hně - va - ěa
a ty pra - ši - vý klu·ku stá - hni na mňa lem ru·ku

ku·kaj ku·kaj ku·ku ku·ku kle - me - ne - cký klu - ku
a já ti dám ta - ký klo - fec, až od - le - tíš pod pec.

Zakukala zezulenka sedňa na jalovec,
dyž chce žena muža biti, což je to divná věc.

Dycky naňho kukala
jest a pit mu nedala:
Kuku, kuku, ty neščasnej kluku.

Navariła misu buchet, plevma posypala,
zasej naňho kukala,
jest a pit mu nedala:
Kuku, kuku, nažer se jich, kluku!

Ach ženičko moja milá, pro Boha tě prosím,
nedělej mně tej potupy, lebo tě bit mosím.

Ach ty neščasnej kluku,
jen stáhni na mně ruku,
a já ti dám taký glofec, až poletíš na pec.

Mužiček hnedky nemeškál, chytíl ju za vlasy,
ona nebyla po zadu, chytíla ho taky.

Ja to bylo táhaní
po tej zemi smýkaní,
až se na ně z tej dědiny všecí lidi dívali.

Ja ten jejich smutnej tanec tři hodiny trvál,
muziky nepotřebovál, sám si jí nadělál,
chrbet její husle byl
a šmydec byl dubový,
struny byly, struny byly ja karabáč řemený.

Dybych já byla držela jazyk za zubami,
nebyla bych takového dostala snídání;
už já od tej doby znám,
že je ten muž, že je pán,
ja už já mu od tej doby dycky dobrej oběd dám.

658.

Mírně.

Z Hr. Vrbky.

Rá-da pi-jem, rá-da jím, rá-da se pě - kně no - sím,

ej rá-da pě-kně krá-vy mám ne-rá-da jím trá-vy dám.

Ráda pijem, ráda jím,
ráda sa pěkně nosím,
ráda pěkné kravy mám,
neráda jím trávy dám.

Ráda pradem, ráda len,
kerý teče z bečky ven,
ešče radši lenicu,
kerá teče sklenicú.

659.

Rychle.

Z Javorníka.

Cos ty, že-no dě-la-la, cos ty, že-no, dě-la-la,

že-no má, má že - ni-čko roz-mi-lá, le, le, le chodíš vesele.

Co's ty, ženo, dělala, ženo má,
má ženicko rozmilá, le le le,
chodíš vesele.

Nadívala sem kúdel, muži můj,
můj mužičku rozmilý, lelele,
chodíš vesele.

De máš, ženo, potáček?
Potáček sem zmotala.

De máš, ženo, pradeno?
Pradeno sem predała.

De máš ženo peníze?
Byla sem na jarmace.

Co's tam, ženo, dělala?
Nakúpila sem hrnců.

De máš, ženo, ty hrnce?
Za stodołu je jama,

tam sem hrnce poprała.

Pod mně, ženo, ukázat!

Přišlo hrubé povětrí,

bralo kopce doliny,
zebralo aj strepiny.

660.

Rychle.

Z Velké.

Des ty, že-no, des by - la, des ty, že-no, des by-la,

dyžs ty do-ma ne-by-la, dyžs ty do-ma ne-by - la.

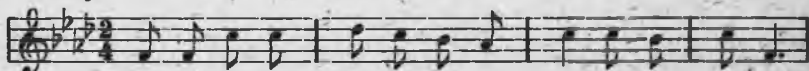
De's ty, ženo, de's byla,
dyž's ty doma nebyla?
Já sem doma nebyla,
já sem konopě treľa.

Dyž's ty konopě treľa;
de's pazdero poděla?
Priletěla víchora,
pazdero ně zebrała.

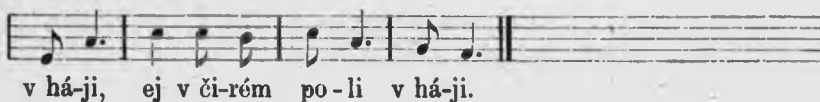
661.

Mírněji.

Z Velké.

Za-ku-ka-la ku-ku-len-ka ej vči-rém po-li

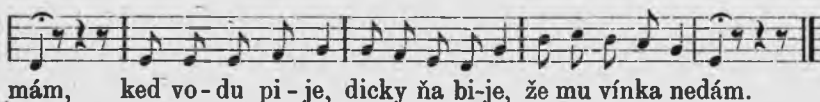
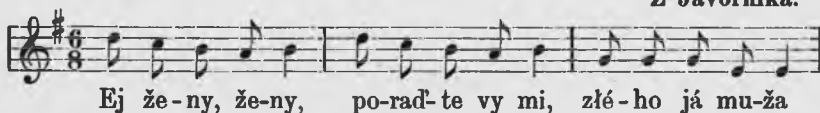

Zakukala kukulenska
v čirém poli v háji:
Kerá žena muža bije,
každá bude v ráji.

Zakukala kukulenska
v čirém poli ve kre:
Ja kerý muž ženu bije,
každý bude v pekle.

662.

Z Javorníka.

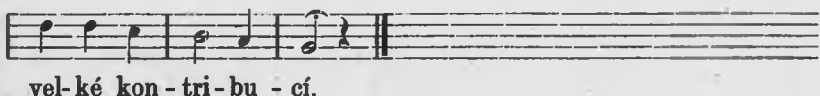
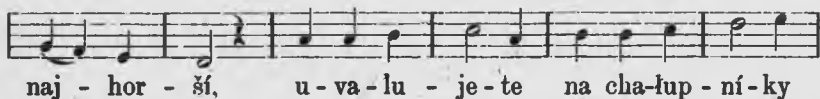
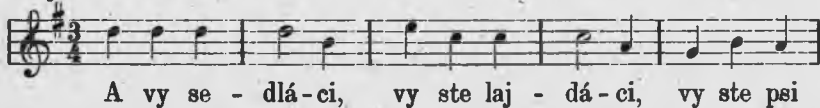
Ej ženy, ženy, poraďte vy mně,
zlého já muža mám;
keď vođu pije, dicky ňa bije,
že mu vínka nedám.

Ej di do pola, natrhaj zelá,
zelá kráľového,*)
zelé ti uvre, a muž ti umre.
do dňa devátého.

663.

Rychle.

Z Velké.

*) Zelé kráľovo = durman.

A vy sedláci, vy ste lajdáci,
vy ste psi najhorší:
uvalujete na chaľupníky
veľké kontribucí.

Šest grošů z krávy aj kopu slámy,
půl kopy z telete
a toral z husi, to byti mosí,
pět groší z prasete.

Pudmístr praví, že on to zpraví,
ža sa to mosí dat,
že dyby měli ti chaľupníci
své ženy poprodat.

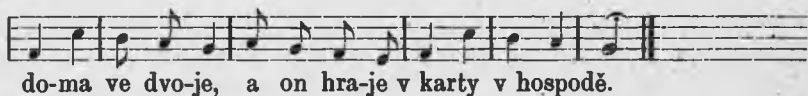
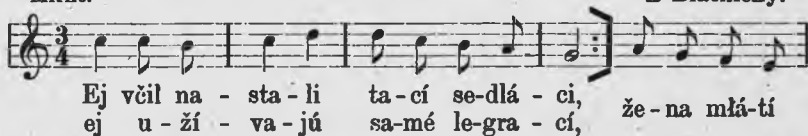
Ti chaľupníci jako slávici
začali sa jím smát,
že oni mosá na selské chlasty
své ženy poprodat.

Pudmístr mladý, neví si rady,
neví, co má dělat,
ja dyž on už chce těm chaľupníkom
za dáňku ženy brat.

664.

Mírně.

Z Blatničky.

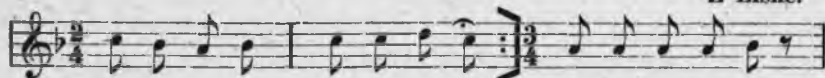

Ej včil nastali tací sedláci,
ej užívajú samé legrací,
žena mlátí doma ve dvoje,
a on hraje v karty v hospodě.

Ej počkaj, počkaj, mrcha sedláče,
šak ti vyskáčú z trúby koláče,
až všeccko vyprodáš, co kde máš,
príde na fa voják, co mu dáš?

665.

Z Lišně.

Pla-ná trn-ka s plo-ta ve-sí, Checte ho-fe-ra,
cho-dí na ňo ho-fer v noci.

dé-te do kla-de, ať mně ne-cho-dí, do mé za-hra-de.

Ne do kla-de, jen do chlí-va, ať na trn-ke ne-cho-dí-vá.

Planá trnka s plotá visí,
chodí na ňo hofer v noci:
Checte hofera, děte do klade,
ať mně nechodí do mé zahrade.
Ne do klade, jen do chliva,
ať na trnke nechodívá.

666.

Z Lišně.

Sto-jí hru-ška vob-se-ka-ná haž do vr-ška, hdo jo vob-
vo-ške-ru-ška

se-kál? ho-fe-ři va-ři-jó po-lív-kó k ve-če-ři.

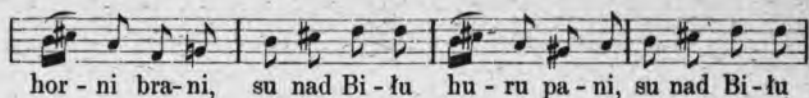
Stojí hruška voškeruška,
vobsekaná haž do vrška.
Hdo jo vobsekál? Hofeři,
vařijó polívko k večeři.

667.

Z Kopřivnice.

Ti Štrambersči hor-ni bra-ni, ti štram-ber-šči

Ti Štramberšči horni brani,*)
su nad Bižu huru pani.

Vrtěl ovsu naň vyseju,
ledva ho měрку dostanu.

Dílkami nas podělili,
jedni smy se pošidili.

A slamy mam dosti hojně,
štyry otipečky skrovne.

A ja mam z nich ten nejlepší,
mam kameni bai ščerči.

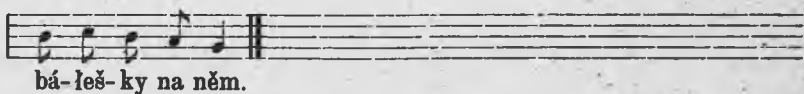
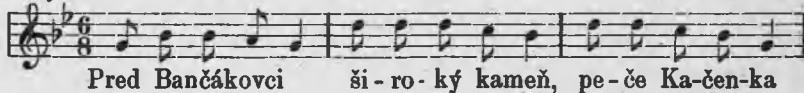
Muj dítek je oslaveny,
ež se běla od kameni.

Muj dítek je oslaveny,
na něm landšturm postaveny.

668.

Rychle.

Z Javorníka.

Pred Bančákovci**) široký kameň,
peče Kačenka bálešky na něm.

Přišiel Janiček s tlustýma pysky,
kam zúľá tam zúľá bálešky z misky.

Dočkaj, Janičku, nech ti primastím!
Nechaj, Kačenko, šak já aj tak zím.

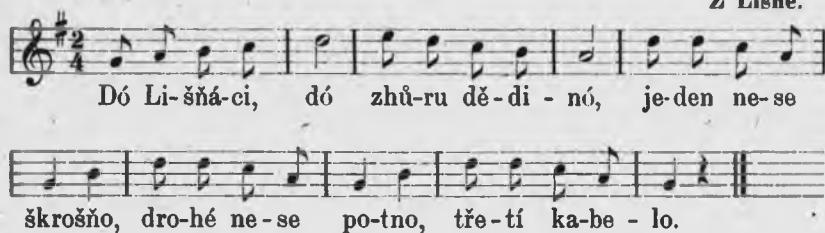
*) Satira na nespravedlivé rozdelení obecního lesa. První verš není jasný Štramberští horní (lesníci, hájní?) brání (laš. braňa) lesa „Bilé hůry“, kterýž sobě ponechali, sedláky kteréi sousední obce neúrodným polem podělívše. Dva takové dílky vychvalují se tu ironicky. „Landšturm“ byl kamenný sloup na vrchu postavený v čas potřeby válečné. — Čili se suad má čisti „hornibranni“ (od horní brány) jakožto měšťané privilegovaní, nebo „hory brání“ (= hory hájí, nedají do hory) ?

**) Bančákovci, Bančákovi = dům souseda Bančáka.

669.

Z Lišně.

Dó Lišnáci, dó
zhůru dědinó;
jeden nese škrošno,
drohé nese potno,
třetí kabelo.

Dó Lišnáci, dó
zhůru dědinó;
jeden křičí: „Kořat“!
drohé křičí: „Kůzlat“!
třetí: „Holobjat“!

670.

Z Lišně.

Bél tě před čase mládenec jeden,
hodělál sobě z kódele boben
a z mrkvje hosličke,
z řepe cembál, —
ten pěkně břínkál, —
z cebole poličke:
divte se, lidičke!

XI.

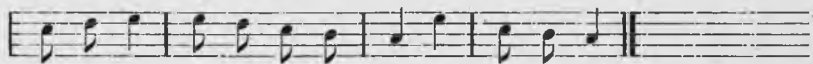
POPĚVKY MILOSTNÉ.

671.

Z Trojanovic.

U su-se-da sto-ja dva du-by, A co tam ho-lub-ci
hr-ka-ju tam na nich ho-lu-bi.

hr-ka-tě, dyž vy tam dě - vča-ťa ně-ma-tě?

U suseda stoja dva duby,
hrkaju tam na nich holubi.
A co tam, holubci, hrkatě,
dyž vy tam děvčata němátě?

672.

Z Lišně.

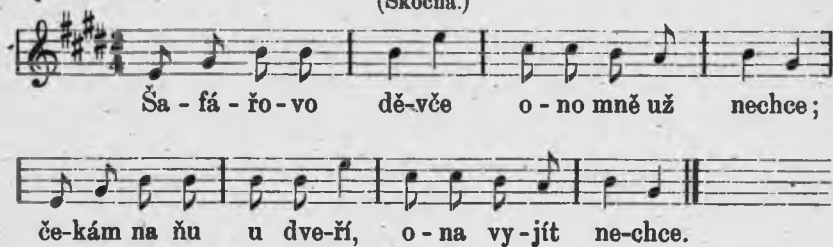
Pá-sla ho - si - čke na-de mlénem, na-de mlénem.

Pásla hosičky nade mlénem,
homévala se černobélem.
Homé se, milá, hať seš bílá,
habeš se chlapečum zalíbila.

673.

Ze Stavěšic.

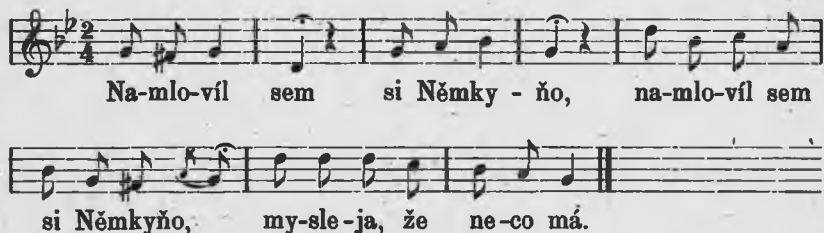
(Skočná.)

Šafářovo děvče,
ono mně už nechce;
čekám na ňu u dveří,
ona vyjít nechce.

674.

Z Lišně.

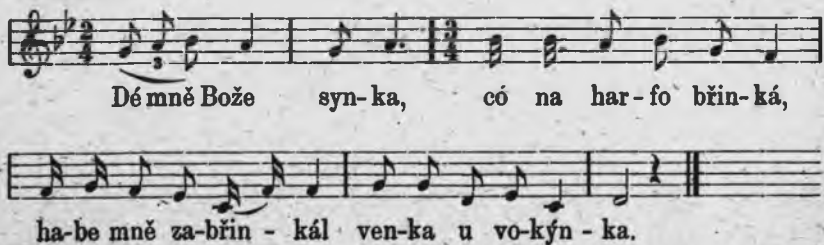

Namlovl sem si Němkyňo,
mysleja, že něco má;
má v posadě kohótečka,
von hí tam kokyryhá.

675.

Erben 256.

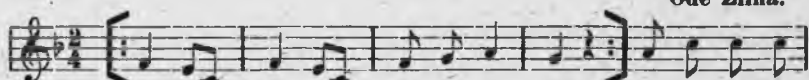
Z Lišně.

Dé mně, Bože, synka,
co na harfo bříinká,
habe mně zabřínkál
venka u vokýnka.

676.

Ode Zlína.

Jan-ku, Jan-ku, Ja-no-ší - čku, až po-je-deš
za-plať ty mi za hu-bi - čku,

o - rat, bu-du na řa vo-lat před na-ším na chodníčku.

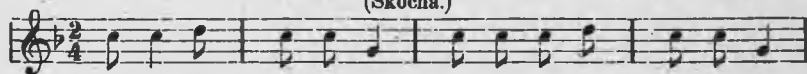
Janku, Janku, Janošičku,
zaplať ty mi za hubičku!
Až pojedáš orat,
budu na řa volat
před naším na chodníčku.

677.

Suš. 344.

Ze Stražovic.

(Skočná.)

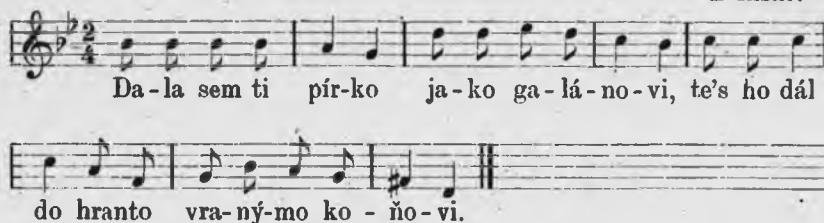
Sy-ne-čku zlá ra-da, pa-ni-má-ma ká-za-la,
dyž ty přindeš pod o-kén-ko, jaj bych tě za-hna-la.

Synečku, zlá rada,
panimáma kázala,
dyž ty přindeš pod okénko,
jaj bych tě zahнала.

To já neudělám,
protože tě ráda mám,
až ty přindeš pod okénko,
já na tebe zavolám.

678.

Z Lišně.

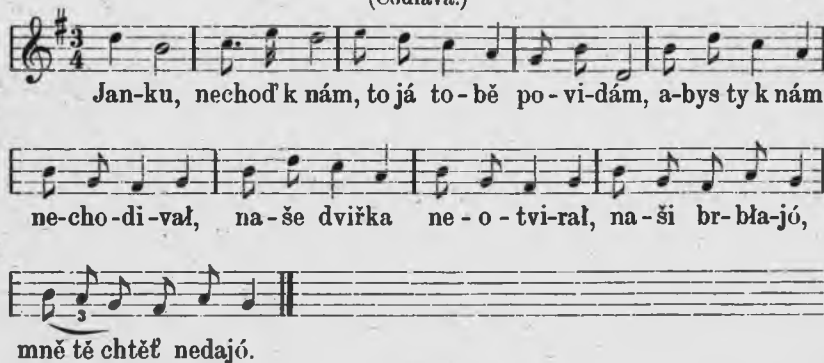

Dala sem ti pírko
jako galánovi;
te's ho dál do hranto
vranýmo koňovi.

679.

Od Tovačova.

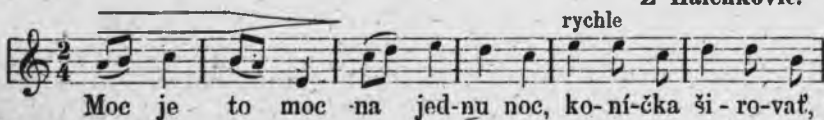
(Counfává.)

Janku, nechod' k nám,
to já tobě povídám,
abys ty k nám nechodíval,
naše dvířka neotvíral,
naši brblajó, mně tě chtěť nedajó.

680.

Z Halenkovic.

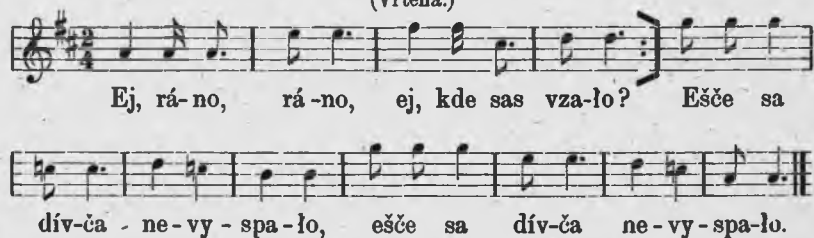

Moc je to, moc
na jednu noc:
koníčka šírovať,
děvčátko milovať,
moc je to moc.

681. a)

Z Podivína.

(Vrtěná.)

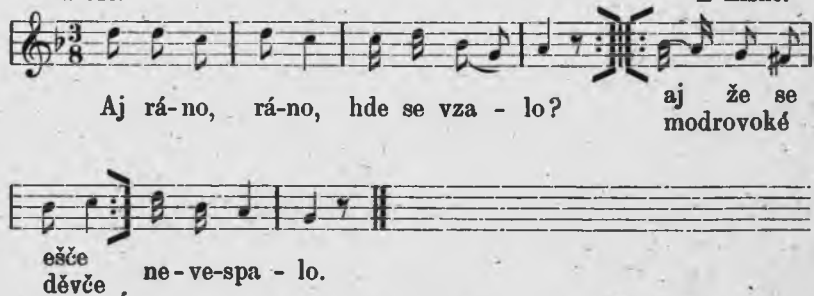

Ej ráno, ráno, ej kde sa's vzalo?
Ešče sa dívča nevyspalo.

681. b)

Suš. 518.

Z Lišně.

Aj ráno, ráno, kde se vzalo?
Aj že se ešče
modrovoké děvče
nevespalo.

Aj nevyspalo, to je pravda;
stálo pod vokýnkem
se svým šohajínkem
haž do rána.

682.

Z Lišně.

Sto-jí hru-ščen-ka na po - li, u vr-cho šer-ší
než v dů - li Staň má mi - lá ve-pro-voď mně, už je ma-
lá chvilka do dně.

Stojí hruščenka na poli,
u vrcho šersí než v důli:
Staň má milá, veprovod' mně,
už je malá chvilka do dně.

683.

Z Lanžota.

Ej ho-ry, ho - ry, ej ho-ry, ho-ry, ze-le-né ho-ry,
ze-le-né ho - ry kde sa po-dě-lo, kde sa po-dě-lo
mé po-tě-še-ní, mé po-tě-še - ní.

Ej hory, hory, zelené hory,
kde sa podělo mé potěšení.

684.

- Pomálu.

Z Lipova.

Věr mi mi-lá věr mi, že ťa lú - bím vel - mi,

a že bych si ťa vzál, má mi-lá ne - věr mi.

Věr mi, milá, věr mi,
že ťa lúbím velmi,
a že bych si ťa vzál,
má milá nevěr mi!

685.

Dosti rychle.

Ze Žarošic.

Na-de dvorem, po-de dvorem, až já bu-du hnůj vozit,

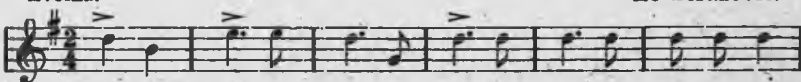
po-mo-že mně hezké děv-če, po-mo-že mně na-lo-žit.

Nade dvorem, pode dvorem
až já budu hnůj vozit,
pomože mně hezké děvče,
pomože mně naložit.

686.

Zvolna.

Ze Stražovic.

Na tem mo-stě trá-va ro-ste, trá-va ja-te-lin-

ka. Bu-de to dív-čin-ka až vy-ro-ste, až vy-ro-ste.

Na tem mostě tráva roste,
tráva jatelinka;
bude to dívčinka,
až vyroste.

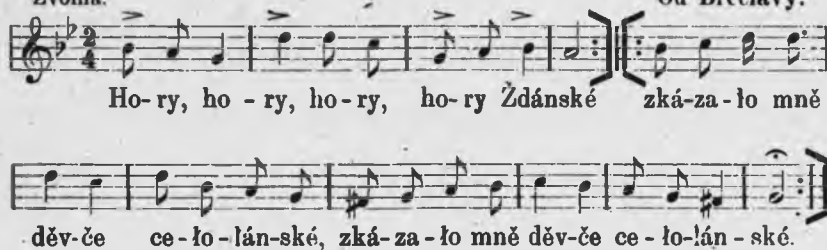
Na tem mostě šípce roste
šípové kořenče;
bude to mládenče,
až vyroste.

687.

Zvolna.

Od Břcelavy.

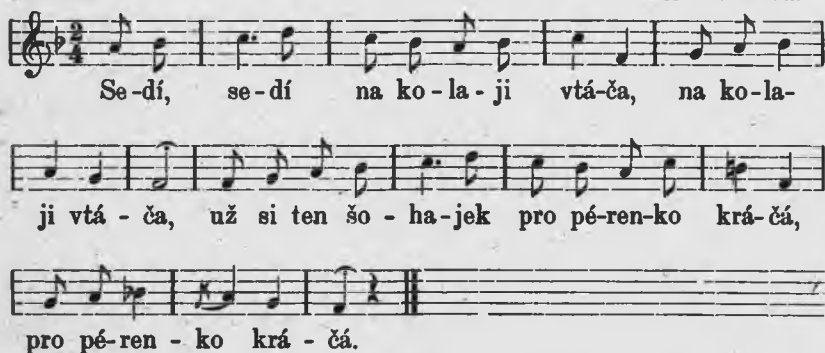
Hory, hory, hory,
 hory Ždánské,
 zkázalo mně děvče
 celolánské.

Už sa všeci chlapi
 požénili,
 zelené pérečko
 donosili.

688.

Mírně.

Ze Suchova.

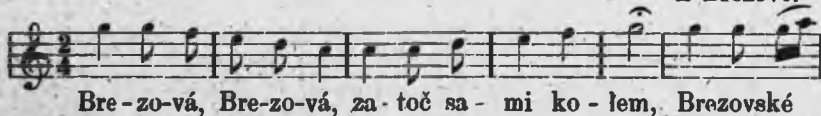

Sedí, sedí na kolaji vtáča,
 už si ten šohajek pro pérenko kráčí.

Sedí, sedí na kolaji druhé,
 už on to pérečko z vody vytahuje.

689.

Z Březové.

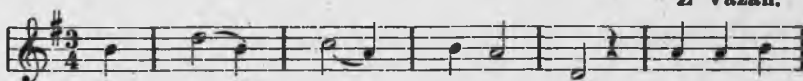

diévkence, zo-sta-vaj - tě z Bohem.

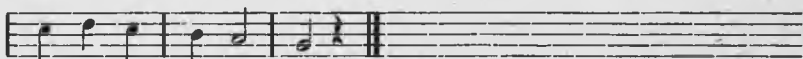
Brezová, Brezová,
zatoč sa mi koľem,
Brezovské diévkence,
zostávajúť z Bohem.

690.

Z Vázan.

A já sám, dy-cky sám vra-ný- ho

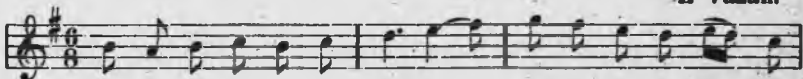
ko-ní-čka na-pá-sám.

A já sám, dycky sám
vranyho konička napásám.

Napásám, napojím,
o tebe, panenko, nestojím.

691.

Z Vázan.

Dyž sem šel ce-sti-čkó hó-zkó, po-tkal sem pa-nen - ku

he-zkó, ma-ló ne-vy-so - kó, he-zkó čer-no-vo-kó,

Dyž sem šel cestičkó hózkó,
potkal sem panenku hezkó,
maló, nevysokó, hezkó černovokó.

692.

Z Lišně.

Dež sem já šíl přes Tr-na - vo tó dló - hó ho -
 li - čkó vi - děl sem tam tři pa - nen - ke, vi - děl sem tam
 tři pa - nen - ke, ho - ja - sa. Jed - né be - lo Han - ka,
 dro - hé Ma - ri - ján - ka; a to tře - tí ne - me - nu - jo,
 be - la má ga - lán - ka, ho - ja - sa.

Dež sem já šíl přes Trnavo
 tó dlóhó holičkó,
 viděl sem tam tři panenke.
 Jedné belo Hanka, drohé Marijánka,
 a to třetí nemenujo,
 bela má galánka.

693.

Z Vázan.

Z rá - na ro - sa, z rá - na ro sa na do - li - ně, z rá - na ro - sa
 na do - li - ně, o - na ni - kdá ne - po - mi - ne.

Z rána rosa na dolině,
ona nikdá nepomine.

Pomine-li, bude jiná,
můj synek mně vypovídá.

694.

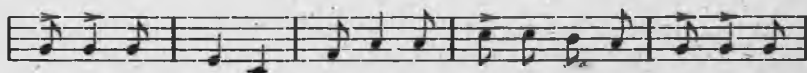
Rychle.

Od Břeclavy.

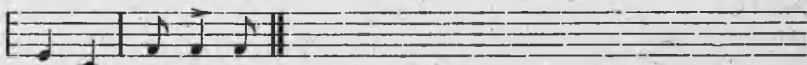
(Vrtěná.)

Dybych já vě - dě - la, co můj mi - lý dě - lá, na - va - ři - la

bych mu do hr - ne - čka ze - lá, na - va - ři - la bych mu do

hr - ne - čka ze - lá.

Dybych já věděla,
co můj milý dělá,
navářila bych mu
do hrnečka zelá.

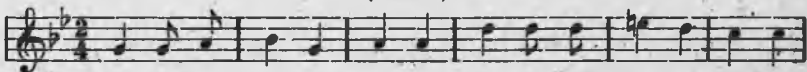
Do hrnečka zelá,
na talířek žganců,
aby si mňa volál
můj milý do tancu.

695.

Rychle. I., 71.

Od Břeclavy.

(Vrtěná.)

Ej vřel sa, dív - ča, vřel sa, a já sa bu - du dí - vat,

ej, bu - de - li to he - zké, ej, bu - du k vám cho - dí - vat.

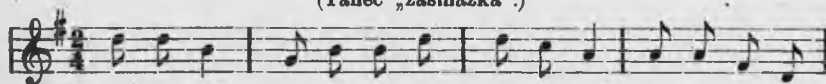
Ej vřel sa, dívka, vřel sa,
a já sa budu dívat,
ej bude-li to hezké,
ej budu k vám chodívat.

Ej já sem sa vrtěla,
a ty sa's na mňa díváš,
ej a bylo to hezké,
ej ty's k nám nechodíval.

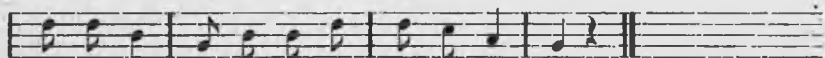
696.

Z Kopřivnice.

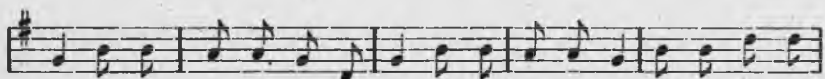
(Tanec „zasmažka“.)

Tu-hle maš, ma pa-nen-ko, tu-hle maš dva graj-ca-ry,

tu-hle maš, ma pa-nen-ko, tu-hle maš groš.

Ně-pu-ščaj do po-han-ky, ně-pu-ščaj do vy-ky, le-pši je ten

sy-nek ma-ly, ež-li je ten ve-li-ky.

Tuhle maš, ma panenka,
tuhle maš dva grajcary,
tuhle maš, ma panenka,
tuhle maš groš.

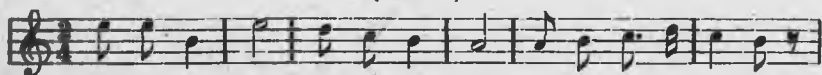
Něpuščaj do pohanky,
něpuščaj do vyky,
lepší je ten synek malý
ežli ten veliký.

Choť si ty same jadro,
a ja edem pozadek,
a ja tebe přeca něhcu,
že cufaš naspadek.

697. a)

Ze Štarviček.

(Skočná.)

Nad-vo-dú pták, pod vo-dú rak, ve vo-dě ry-bi-čka,

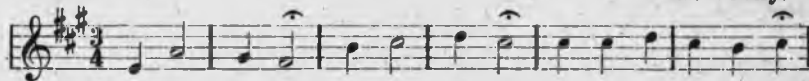

za vo-dú dě - ve-čka, tú já mám rád, tú já mám rád.

697. b)

Mírně.

Z Hr. Vrbky.

Na du - bě pták, pod du - bem rak, ve vo - dě ry - bi - čka

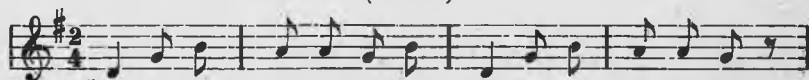
na mo - stě dě - ve - čka tú bych já rád.

Nad vodú pták,
pod vodú rak,
ve vodě rybička,
za vodú děvečka,
tú já mám rád.

698.

Z Podivína.

(Skočná.)

Šláp sem ti na no - ži - čku, šláp sem ti na no - hu,

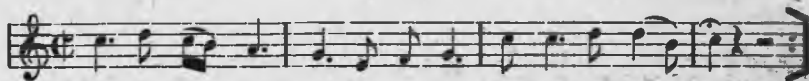
e - sli ťa to tu - ze bo - lí, daj si na ňu tva - ro - hu.

Šláp sem ti na nožičku,
šláp sem ti na nohu,
esli ťa to tuze bolí,
daj si na ňu tvarohu.

699.

Velmi ždlouhavě.

Z N. Lhotek.

Na Du - na - ji na téj vo - de hu - sy sa pe - rú,
Ve - zmy Jan - ko ka - ra - by - nu za - by ne - ke - rú.

trochu vesele

Ja ty hu - sy ne - za - bi - jem, já ty hu - sy do - bre znám,

a tempo.

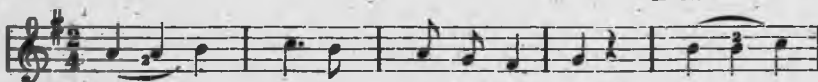
to sú hu - sy mo - jěj my - lěj, co k něj cho - dyé - vám.

Na Dunaji na téj vode
husy sa perú,
vezmy, Janko, karabynu,
zaby nekerú.

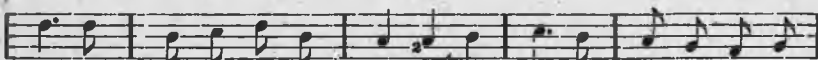
Já ty husy nezabyjem,
já ty husy znám,
to sú husy mojěj mylěj,
co k něj chodyévám.

700.

Z N. Lhotek.

Do-bre ko - sen-ka, do-bre ko - sí, do-bre ko-

sen-ka, do-bre ko-sí, ked mu my - len-ka kr-žek no - sí,

ked mu my - len-ka kr-žek no - sí.

Dobre kosenka, dobre kosí,
ked mu mylenka kržek nosí.

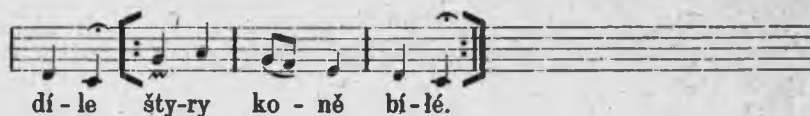
Dobre kosenka pokosuje,
ked mu mylenka pobrusuje.

701.

Z Lipova.

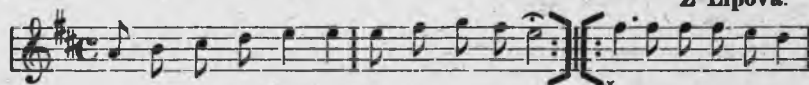
Ej na tom na - šém dí - le, ej na tom na - šém

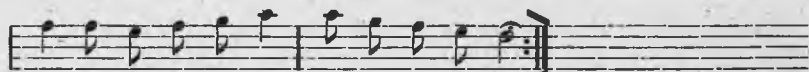
Ej na tom našem díle
štyry koně bílé;
kdo ně jich pohání?
Ej moje srdenko milé.

702.

Z Lipova.

Šohajkovy koně,

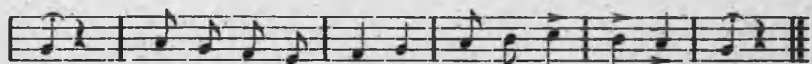

Co sa to tam šústá
pod tú javorú?
Šohajkovy koně,
potěšení moje,
vody hledají.

703.

Mírně.

Z N. Lhotek.

Súdyli sa pri Strážnyci pány
pre to dyévča, co je pod horámy;
súdyli sa, aj sa súdyt budú,
pre to dyévča, že ho lúbyť budú.

704.

Ze Želetic.

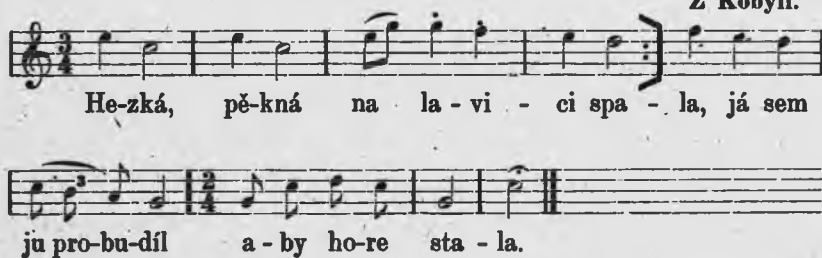

Já do le - sa ne - pů - jdu, dre - va rú - bat
ne - bu - du, dre - vo by mňa za - bi - lo, co by dě - vča
ro - bi - lo.

Já do lesa nepůjdu,
dreva rúbat nebudu;
drevo by mňa zabilo,
co by děvča robilo.

705.

Z Kobyli.

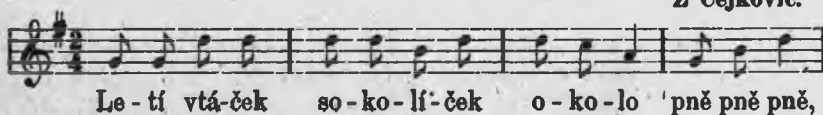

He - zká, pě - kná na la - vi - ci spa - la, já sem
ju pro - bu - díl a - by ho - re sta - la.

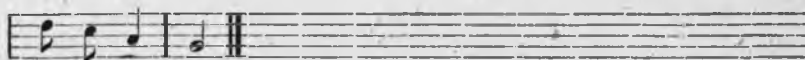
Hezká, pěkná
na lavici spala;
já sem ju probudíl,
aby hore stala.

706.

Z Čejkovic.

Le - tí vtá - ček so - ko - lí - ček o - ko - lo 'pně pně pně,

o - ko - lo pně.

Letí vtáček sokolíček
okolo pně,
točila se moja milá
okolo mně.

707.

Ze St. Hrozenkova.

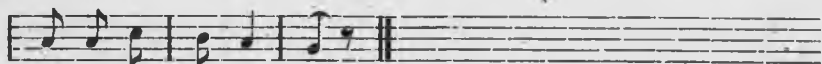
709.

Vesele

Z Javorníka.

Před na - ší je za-hrá - de-čka tří-ně-ná, tří-ně-ná,

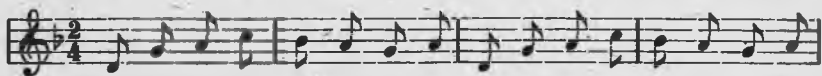
tří-ně-ná, tří-ně - ná.

Před naši je zahrádečka
trněná, trněná, trněná, trněná,
a v ní roste rozmarýnek,
fijalka červená, červená, červená.

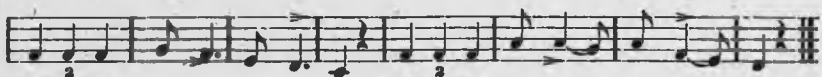
710.

Mírně.

Z Javorníka.

V či-rém po-li stó-jí hru-ška ma-lo-va-ná až do vr-ška;

kdo ju ma - lo-vál? Má mi-lá, keď na tra-vičku cho-di - la.

V čirém poli stójí hruška
malovaná až do vrška,
kdo ju maloval? Má milá,
keď na travičku chodila.

711.

Z Kopřivnice.

Do-lu po dě - di-ně br-li-na na br-li-ně;

ně-ber si, sy - neč-ku, da-reb-nej ho-spo-dy - ně.

Doťu po dědině
brlina na brlině;
něber si, synečku,
darebněj hospodyně.

712.

Z Kopřivnice.

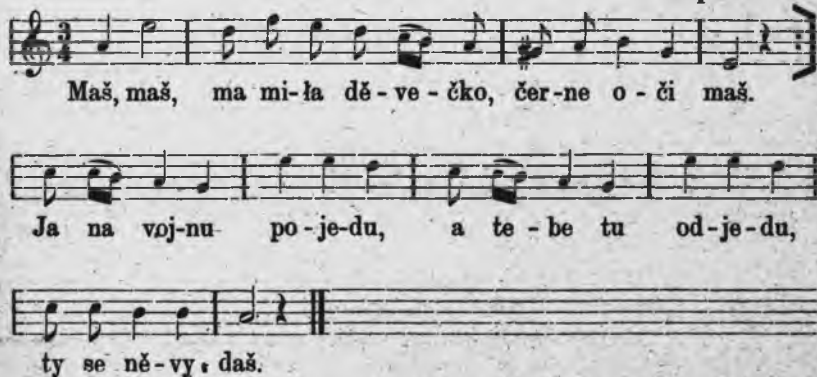

Ľa-štu-věn-ka li-ce od po-tu-čka k ři-ce,
zka-za-ła mi mi-ła, mo-ja roz-to-mi - ła, že pu-jdě
k mu-zi-ce, že pu - jdě k mu-zi - ce.

Ľaštuvěnka lice
od potučka k řice,
zkazala mi milá,
moja roztomilá,
že pujdě k muzice.

713.

Z Kopřivnice.

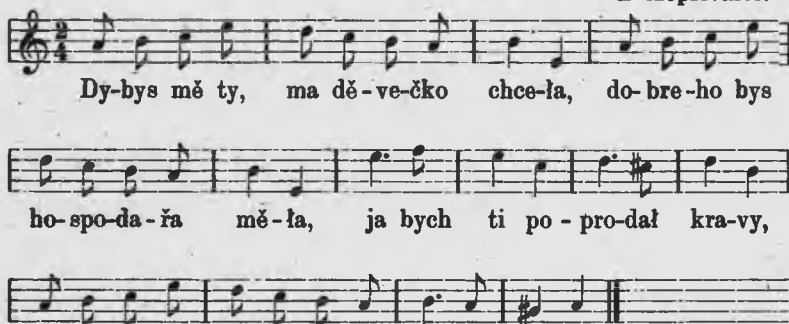

Maš, maš, ma mi-ła dě-ve - čko, čer-ne o - či maš.
Ja na voj-nu po-je-du, a te-be tu od-je-du,
ty se ně-vy, daš.

Maš, maš, ma miša děvečko,
černe oči maš.
Ja na vojnu pojedu,
a tebe tu odjedu,
ty se něvydaš

714.

Z Kopřivnice.

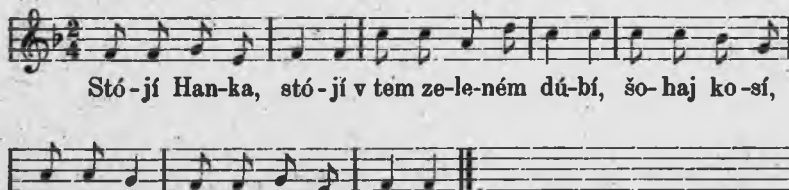

Dy-bys mě ty, ma dě-ve-čko chce-la, do-bre-ho bys
ho-spo-da-řa mě-la, ja bych ti po-pro-dať kra-vy,
ně-by-ło by ti jim tře-ba zbi-rať tra-vy.

Dybys mě ty, ma děvečko chtěla,
dobrego bys hospodařa měla,
ja bych ti poprodať kravy,
něbylo by ti jim třeba zbirat trávy.

715.

Z Karlovic.

Stó-jí Han-ka, stó-jí v tem ze-le-ném dú-bí, šo-haj ko-sí,
po-ví-dá, že sa je-mu lú-bí.

Stojí Hanka, stojí
v tem zeleném dúbí,
šohaj kosí, povídá,
že sa jemu lúbí.

716.

Zvolna.

Z Nechvalina.

Za-du-dé dud-ku na pe-ci v kótku! Za-du-dé,
Vy-du-dáš,

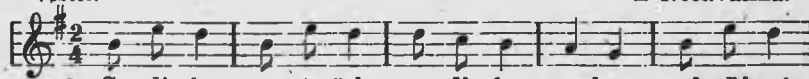
za-du-dé, za-du-dé eš-če.
vy-du-dáš, vy-du-dáš dě-vče.

Zadudé, dudku,
na peci v kótku!
Zadudé, zadudé, zadudé ješče,
vydudáš, vydudáš, vydudáš, děvče.

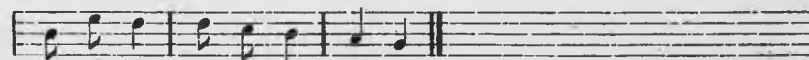
717.

Vesele.

Z Nechvalina.

Sa-di-ľa pe-tr-žel, sa-di-ľa mr-kvu, nechod' k nám

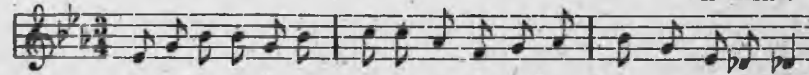

sy-ne-čku, až na tě mr-knu.

Sadiľa petržel,
sadiľa mrkvu;
nechod' k nám, synečku,
až na tě mrknu

718.

Z Lišně.

Ne-pu-do já ví-ce k pudmístrové dívce do ko-che - ně.

Vo-na mr-cha ble-dá ho-te-kla mně.
po-hla-dit se ne-dá

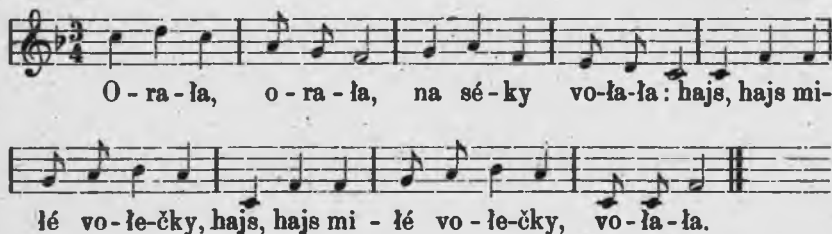
Nepudo ja více
k pudmistrové dívce
do kocheně;
vona mrcha bledá
pohladit se nedá
hotekla mně.

Já sem běžel za ňó,
pleskl sem jo dlaňó,
hopadl sem;
rozrazel sem sobě
koleniska vobě,
bolijó mně.

719.

Vesele.

Z Nechvalina.

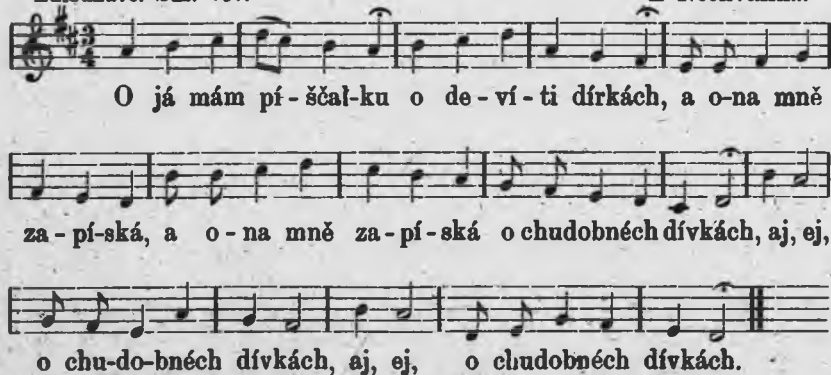

Oraľa, oraľa,
na séky voľaľa:
hajs, hajs, milé volečky,
voľaľa.

720.

Zdlouhavě. Suš. 707.

Z Nechvalina.

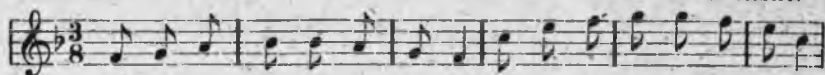
O já mám písčalku
o devíti dírkách,
a ona mně zapíská
o chudobných dívkách,
aj, ej, o chudobných dívkách.

O já si zapískám
na díрку devátó,
a ona mně vypíská
tó dívku boható,
aj, ej, tó dívku boható.

721.

Suš. 660.

Z Lišně.

Nechce mně pa-nen-ka žá-dná, že je má kapcenka prázna;

pu-do já vod pa-ne k vdo-vě, na-pl-ním kapcenke sobě.

Nechce mně panenka žádná,
že je má kapcenka prázna:
pudo já vod panne k vdově,
naplním kapcenke sobě.

Do jedné nasepo hracho.
do druhé nasepo mako;
do třetí hervábné šátek,
do štvrté sochéh kadlátek.

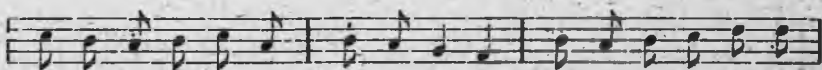
722.

Z Karlovic.

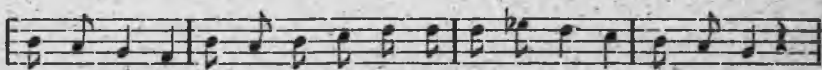
(Valašský tanec.)

Ma-li-čká sem by-la, dyž sem se zrodila, vy-dá-va-la bych sa,

dybych sa ho-di-la, už sa vše-cky panny po-zdá-va-ly,

ke-ré „se mnú na-ro-dě-né by-ly, enem já sem o-sta-la

vzál bych tě, A-ni-čko, vzál bych tě, a-le mně ne-da-jú ro-di-će,

že ne - rá - da stá - váš, kú - de - len - ku přá - dáš a ma - len - ky po - klú - dzáš.

Maličká sem byla,
dyž sem sa zrodila;
vydávala bych sa,
dybych sa hodila.

Už sa všechny panny pozdávaly,
keré se mnú narozené byly,
enem já sem ostala.

Vzát bych tě, Aničko, vzát bych tě,
ale mně nedají rodiče,
že neráda stáváš,
kúdelenku přádáš,
a malenky poklůdzáš.

XII.

Popěvky rozmanité.

Živě.

723.

Z Nechvalína.

Ví-ne-čko do-brý ci-ny-fád-lo-vý, a je-ště
je lep-ší mu-řka-te-lo-vý.

Vínačko dobrý ciniřádlový,
a jeřše je lepřší muřkatelový.

724.

Z Hovorán.

(Skočná.)

Pi-je Ju-ra, pí-je Jan my zme o-bá z Hovorán;
pí-je Ju-ra, pí-je Jan, my zme o-bá z Hovorán.

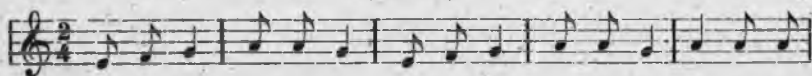
Píje Jura, píje Jan,
my zme obá z Hovorán.

725.

Suš. 635.

Ze Žarošic.

(Skočná.)

Už sem pro - píl vše-cko, ko-ňa se - dé-le-čko, aj eš-če

pro-pí-jet mám aj te-be, fra-jí-re-čko.

Už sem propíl všechno,
koňa, sedélečko,
aj ešte propíjet mám,
aj tebe frajírečko.

726.

Z Lišně.

Já já ja-ko já a - le mo-je že-na, vona plače doma

-já se-dím v hospodě při žbáňko pi-va.

Já, já jako já, ale moja žena:
vona plače doma,
já sedím v hospodě
při žbáňko piva.

727.

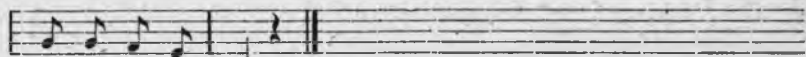
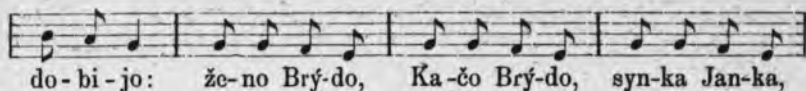
Z Lišně.

Mám já že-no Brý-do, Ka-čo Brý-do, syn-ka Janka,

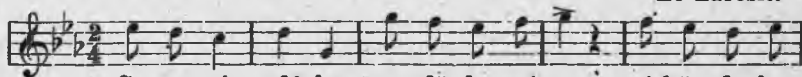
ka-ca-fir-ka žbluňk. Haž já se vo-pi-jo, já je vše-cke

Mám já ženo Brýdo, Kačo Brýdo,
synka Janka, kacafírka, — žbluňk.
Haž já se vopijo,
já je všeeke dobijo:
ženo Brýdo, Kačo Brýdo,
synka Janka, kacafírka, — žbluňk.

728.

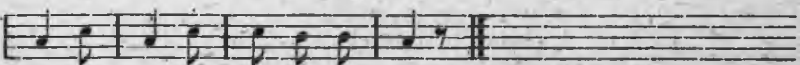
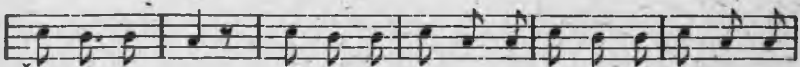
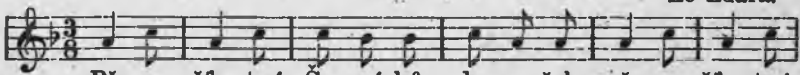
Ze Žarošic.

Co se mi zdálo
v nedělu ráno;
sáhňa do kapce,
peňázů málo, maličko.

729.

Ze Žďára.

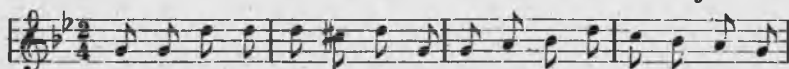

Přenešťastný Čermáků domeček,
 přenešťastný Čermáků dům!
 Přišel tam Jeníček,
 urazil kramlíček,
 jeden celý, druhého půl.

730.

Suš. 617.

Z Čejkovic.

Od-káď to tí chla-pci by-li, co tak pě-kně tan-co-va-li?

Ze Žďá - ra, ze Žďá - ra.

Odkáď to tí chlapeři byli,
 co tak pěkně tancovali?
 Ze Žďára, ze Žďára.

731.

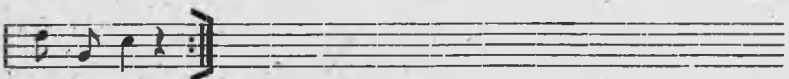
Z Kopřivnice.

Za-hraj-tě mi do ta-nečka, do-keď je tu ga-la-ne-čka;

za-hraj-tě mi do ně - ho, do ně - ho, do-keď tu mam sve-ho

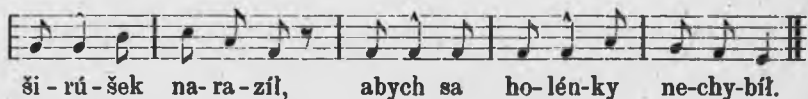
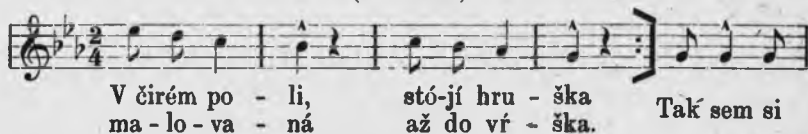
mi - le - ho.

Zahrajte mi do tanečka,
 dokaď je tu galanečka;
 zahrajte mi do něho, do něho,
 dokaď tu mam sveho milého,

732.

Z Lanžota.

(Do skoku.)

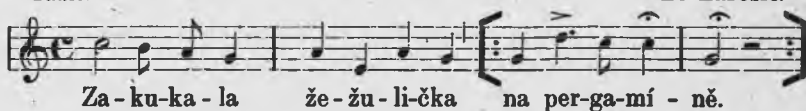

V čírem poli stójí hruška,
malovaná až do vrška:
tak sem si širúšek narazíl,
abych sa holénky nechybíl.

733.

Táhlle.

Ze Žarošic.

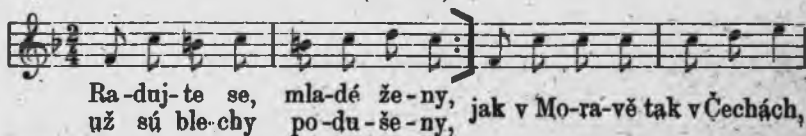
Zakukala žežulička
na pergamině:
Jak pak se máš, má milenko,
v tem Hodoníně?

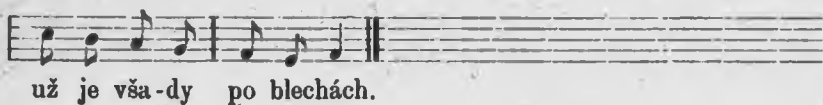
Jak se všecí lidi majó,
tak se taky mám,
ve dně v noci víno piju,
chlebem zajídám.

734.

Ze Stražovic.

(Skočná.)

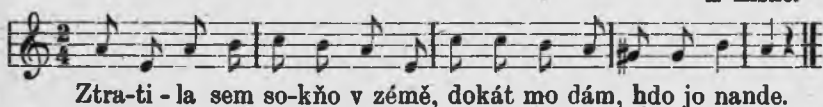

Radujte se, mladé ženy,
už sú blechy podušený,
jak v Moravě tak v Cechách,
už je všady po blechách.

735.

Z Líšně.

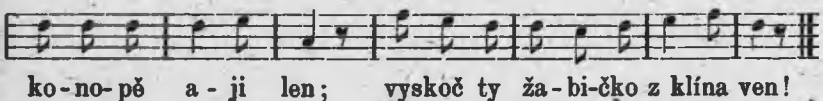
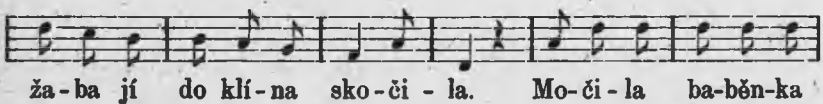
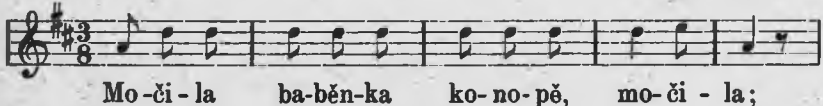

Ztratila sem sokňo v zémě,
dokát mo dám, hdo jo nande.
Co mně bode můj milé říkat,
dež mně bode sokně čítat.

736. a)

Hbitě.

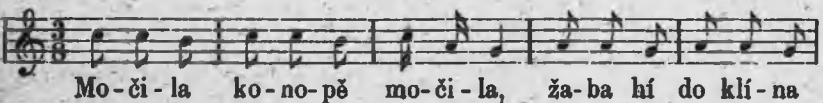
Ze Žarošic.

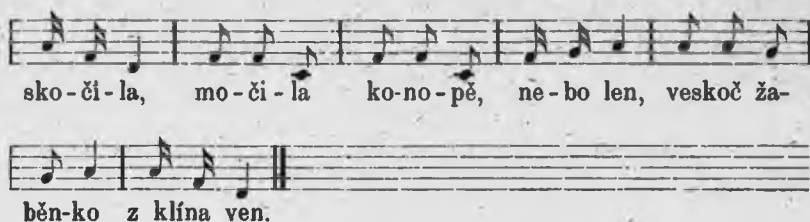

736. b)

Suš. 680.

Z Líšně.

Močila konopě, močila,
žaba hí do klína skočila,
močila konopě nebo len,
veskoč, žaběnko, z klína ven.

737.

Suš. 607.

Z Lišně.

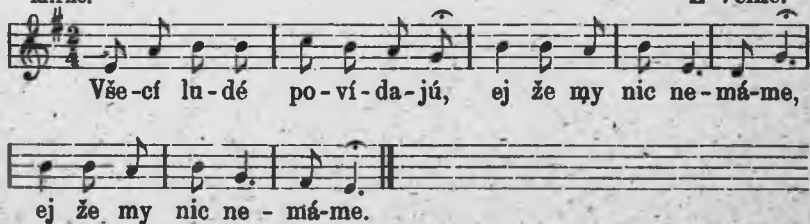
Bela jedna stará babka,
ta měla kozílka tuze ráda:
Hop kozel, čup kozel,
hop kozel čup.

Vlez kozílek do zahrádke,
pošlapal baběnce všeeke hlávke:
Hop kozel, čup kozel,
hop kozel čup.

738.

Mírně.

Z Velké.

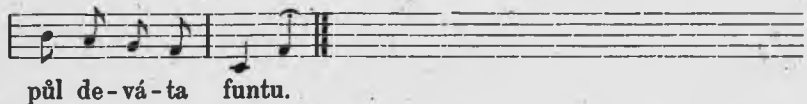
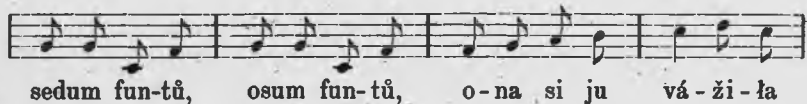
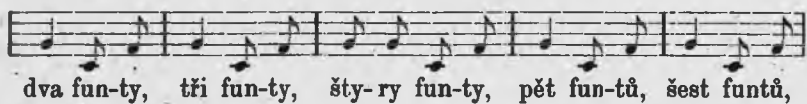
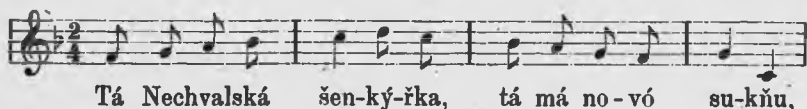
Všeci lidé povídají,
ej že my nic nemáme,
a my máme za stodolů
ej polámané saně.

739.

Hbitě.

Z Nechvalina.

(Skočná.)

A ta naša šenkýřka
měla novó sukňu,
a ta sukňa vážila
půl deváta funtu:
Jeden funt, dva funty,
tři funty, štyry funty,
pět funtů, šest funtů,
sedum funtů, osum funtů,
ona si ju vážila
půl deváta funtu.

470.

Z Kopřivnice.

(Tanec křížový.)

Per-ni-kař ma bu-du, bu-du, ja mu do ni puj-du,

u-chy-tim mu kus per-ni-ku, a od bu-dy puj-du.

Pernikař ma budu,
ja mu do ni pujdu.
uchytim mu kus perniku,
a od budy pujdu.

741.

Ze Žarošic.

Ty a já, to zme dvě, my zme z jedné o - sa - dy

be-rem hu-sy z po-sa-dy. Ty a já, to zme dvě.

my zme z jedné ve-sni-ce, be-rem hu-sy, sle-pi-ce.

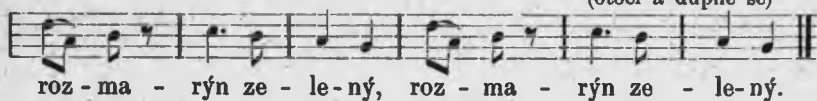
Ty a já, to zme dvě,
my zme z jedné osady,
berem husy z posady.
Ty a já, to zme dvě,
my zme z jedné vesnice,
berem husy, slepice.

742.

Z Březové.

Na do - li - ně v do-li-ně, na do-li-ně v do-li-ně

(otočí a dupne se)

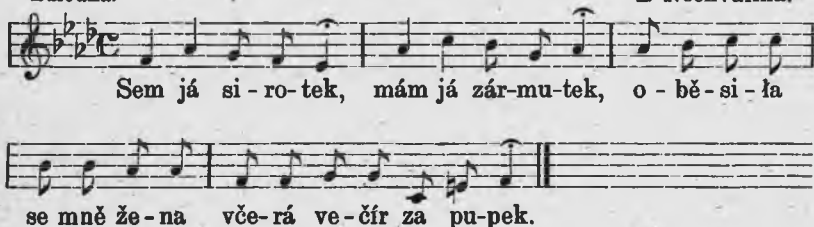
Na dolině v dolině
rozmaryn zelený,
a kdo něvié o psotě,
ať sa len ožení.

A já něviém o psotě,
já sa len ožením,
ohrněm si rukavy,
psoty sa něbójím.*)

743.

Zdlouha.

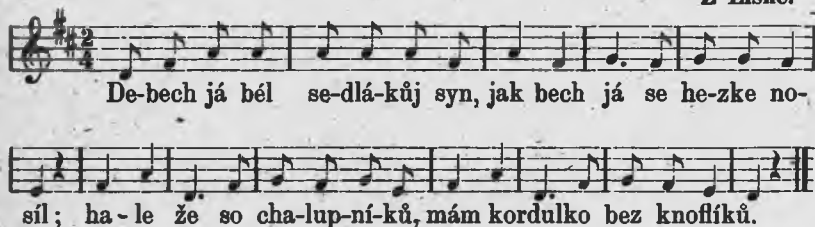
Z Nechvalína.

Sem já sirotek,
mám já zármutek:
oběšila se mně žena
včera večír za pupek.

744.

Z Lišně.

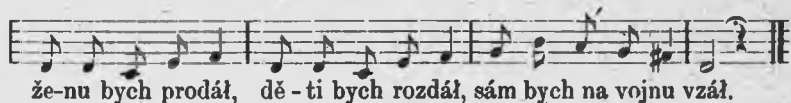
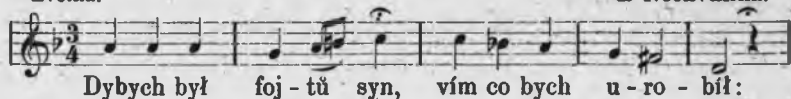
Debech já bél sedlákůj syn,
jak bech já se hezke nosil;
hale že so chalupníků,
mám kordulko bez knoflíků.

*) Tančí se v hody („hodová“), dva kroky v před, dva kroky v zad, otočí a dupne se.

745.

Zvolna.

Z Nechvalina.

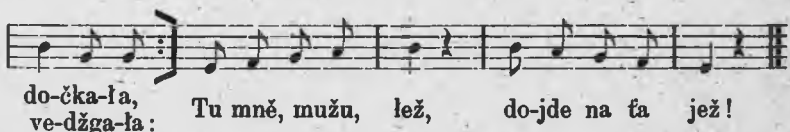
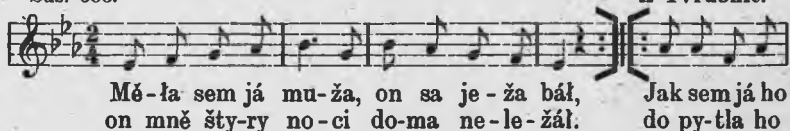

Dybych byl fojtů syn,
vím, co bych urobil:
Ženu bych prodál,
děti bych rozdál,
sám bych na vojnu vzál.

746.

Suš. 666.

Z Tvrdonic.

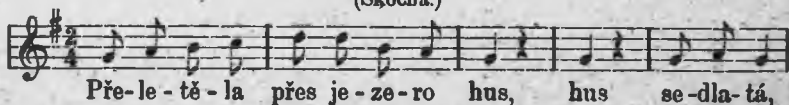

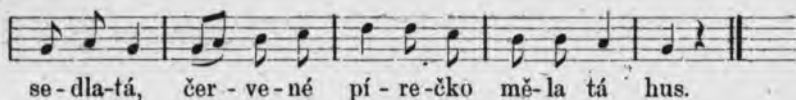
Měla sem já muža,
on sa ježa bál,
on mně štyry noci
doma neležál.
Jak sem já ho dočkala,
do pytla ho vedžgala:
Tu mně, mužu, lež,
dojde na řa jež!

747.

(Skočná.)

Ze Žarošic.

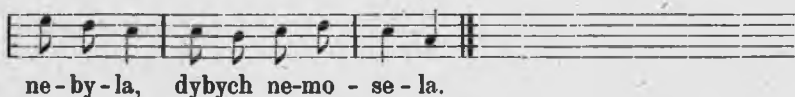
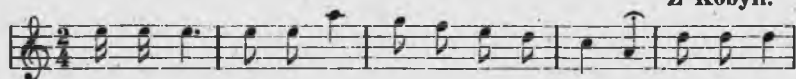

Přeletěla přes jezero hus, hus,
sedlatá, sedlatá,
červené pírečko měla tá hus.

748.

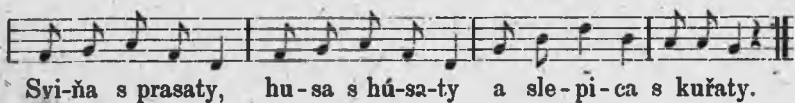
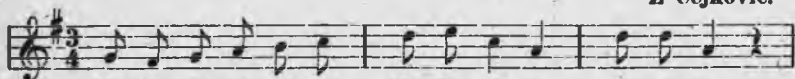
Z Kobyli.

Kobyli dědina
smutná neveselá;
já bych tam nebyla,
dybych nemosela.

749.

Z Čejkovic.

Naša pani sviňa šla do mlýna
s prasaty,
sviňa s prasaty,
husa s húsaty,
a slepica s kuřaty.

750.

Ze St. Hrozenkova.

Cho-cho-lá - ci čo džě-lá - cě, hm hm hm

cho-cho-lá - ci čo džě-lá - cě, pa - la - gra - je pa - la - gra - je

ro - le má - cě, ne - se - je - cě, hoj daj da.

Chocholáci, čo džělácě,
role mácě, nesejecě?

Máme jednu kopaničku,
zasejem ju bazaličku.

751.

Z Kopřivnice.

Vy se - dla - ci čer - ta dba - tě, čer - ta dbatě, ma - tě ro - le,

ně - o - ra - tě. Ja mam e - dem ko - pa - nin - ku, se - ju do ni

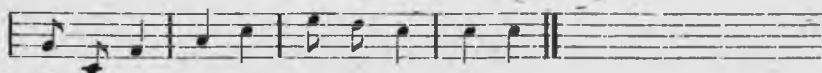
roz - ma - ryn - ku, se - ju do ni roz - ma - ryn - ku.

Vy sedlaci čerta dbatě,
matě role, něoratě.
Ja mam edem kopaninku,
seju do ni rozmarynku.

752.

Vesele.

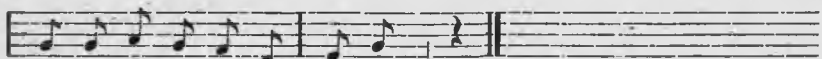
Ze Stražovic.

Co je po něm na tem gruntě,
dyž on drží ruky v puntě?
Neumí orat,
musí grunt prodat.

753.

Z Lišně.

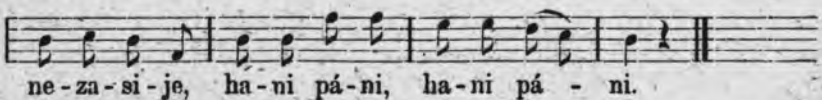
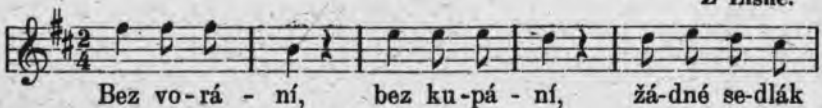
Přišíl sem k sedláko,
dostál sem tam službičko, tramtarara.

Valacha šmatlacha,
pluh měl vám rozmlácené, tramtarara.

Měl půl druhé bráne,
hale v ní hřebsk žádně, tramtarara.

754.

Z Lišně.

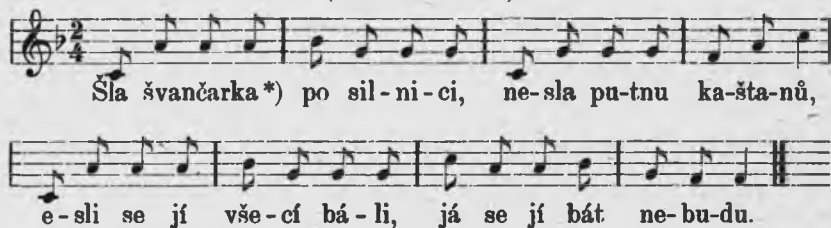

Bez vorání, bez kupání,
žádné sedlák nezasije, hani pání.

755.

Ze Žižlavic.

(Tanec třaslavica.)

Šla švančarka *) po sil-ni-ci, ne-sla pu-tnu ka-šta-nů,
e-sli se jí vše-cí bá-li, já se jí bát ne-bu-du.

Šla švančarka po silnici,
nesla putnu kaštanů,
esli se jí všecí báli,
já se jí bát nebudu.**)

756.

Suš. 419.

Z Kopřivnice.

Živ sem, živ sem, ně-vim dłu-ho - li, umřu,
u-mřu, ně-vim sko-ro - li, a co po mě zu-sta-ně,
vše-cko žen-ka do-sta-ně, ně-vim mnoho - li.

Živ sem, živ sem, něvim, dluho-li?
Umřu, umřu, něvim, skoro li?
A co po mě zůstaně,
všecko ženka dostaně,
něvim, mnoho-li?

*) = šafářka.

**) Třaslavica jest tanec do kola v taktu dvoučtvrtním, skládající se z kroků nohy levé, pravé, levé a z podřepu na levé noze, pak opět z kroků nohy pravé, levé, pravé a z podřepu pravé nohy atd. Tančí se celkem jako třasák, jenom že hodně zdobná.

757.

Z Kopřivnice.

(Taneční.)

Tě-la, tě-la, tě-la, tě-la-te-čko, tě-la ma-ło vo-dy
 ma, vem, dě-ve-čko, ko-ry-te - čko a na-poj to
 tě-la-te-čko; tě-la, tě-la tě-la, tělatečko, tě-la mało vody ma.

Těla, těla, těla, tělatečko,
 těla mało vody ma,
 vem, děvečko korytečko
 a napoj to tělatečko;
 těla, těla, těla těla tělatečko,
 těla mało vody ma.

758.

Z Podivína.

(Skočná.)

Na-ře-zál se - čky do o - pá - le - čky, na - ře-zál
 drob - něj, by - lo jí hod - něj.

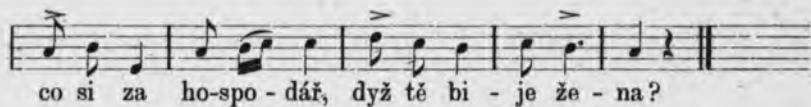
Nařezál sečky
 do opálečky,
 nařezál drobněj,
 bylo jí hodněj.

759.

Ze Ždánic.

(Skočná.)

Co dě-láš, že ne - dáš ko-ní-čko - ví se - na?

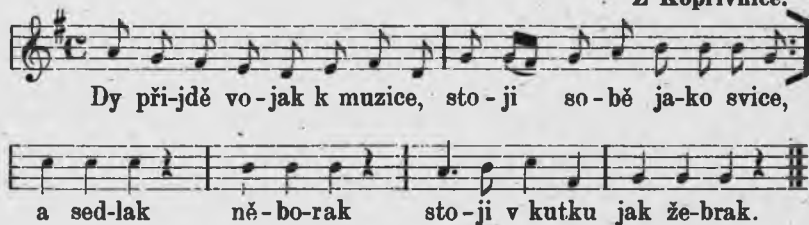

1. Co děláš, že nedáš
koníčkovi sena?
Co si za hospodář,
dyž tě bije žena?

2. Přisedáš, přisedáš,
falešný srdce máš,
falešný srdečko,
moja galánečko.

760.

Z Kopřivnice.

Dy přijde vojak k muzice,
stoji sobě jako svíce,
a sedlak něborak
stoji v kutku jak žebrak.

761.

Mírně.

Z Nechvalina.

Na poli pecen, doma dva,
na peci dětí hromada;
bije jich máti lopatí:
Běžte, karhanti, do hospody
za tatí.

762.

Ze Želetic.

Ja - ké je to, my - na - ří - čku, ve - slo? Šty - ry měchy
do jed - no - ho ve - šlo. Ja - cá je to, my - ná - ří - čku,
sprá - va? dyž ti ve - šla na za - ná - šku krá - va.

Jaké je to, mynáříčku, veslo?
Štýry měchy do jednoho vešlo.
Jaká je to, mynáříčku, správa?
Dyž ti vešla na zanášku kráva.

763.

Od Břeclavy.

(Skočná).

Ře - zní - ci, ře - zní - ci, co dě - lá - te, ře - zní - ci, ře - zní - ci,
co dě - lá - te? Při - šla sem pro ma - so ne - se - cá - te,
při - šla sem pro ma - so ne - se - cá - te.

Řezníci, řezníci,
co děláte?
Přišla sem pro maso,
nesekáte!

Přišla sem pro maso,
pro jelení,
jedného řezníka
doma není.

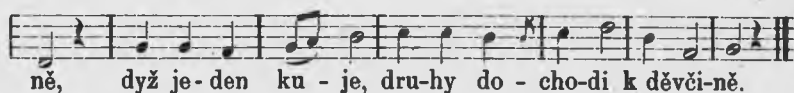
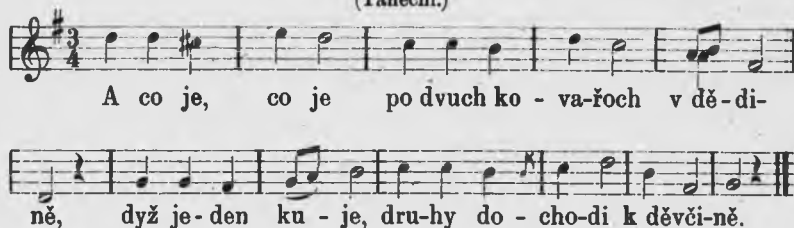
Utni mi, masaři,
utni masa,
aby sa najedla
moja chasa.

764.

Suš. 196.

(Taneční.)

Z Koprivnice.

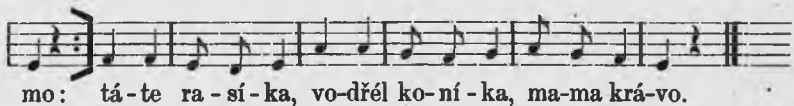
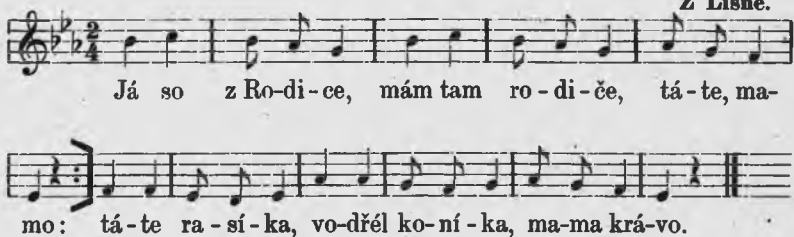

A co je, co je po dvouh kovařoch
v dědině,
dyž jeden kuje, druhý dochodi
k děvčině.

Esli si kovař, konička kovaš,
okuj ho!
Esli něumiš a něrozumíš,
něpsuj ho!

765.

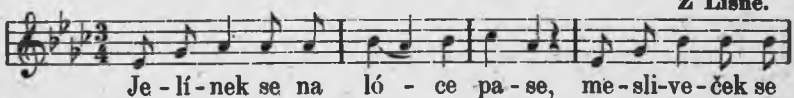
Z Lišně.

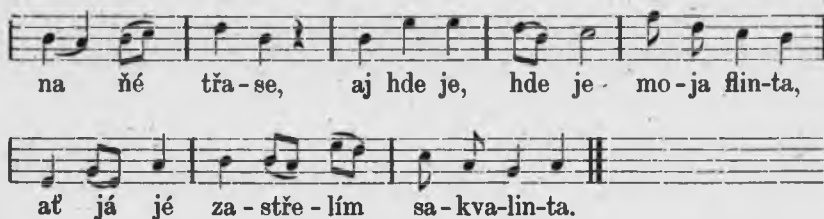

Já so z Rodice,
mám tam rodiče,
táte mamo:
táte rasíka,
vodřél koníka,
mama krávo.

766.

Z Lišně.

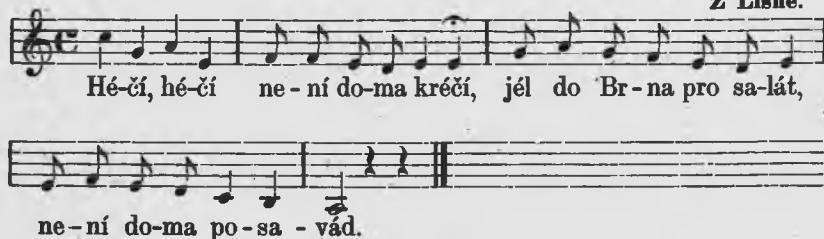

Jelínek se na lóce pase,
mesliveček se ně třese:
aj hde je, hde je moja flinta,
ať já já zastřelím, sakvalinta.

767.

Z Lišně.

Héčí, héčí,
není doma kréčí,
jél do Brna pro salát,
není doma posavád.

768.

Mírněji.

Z Velké.

Zpívala bych, nebudu,
plakat sa ně nechce;
šla bych domu, nepůjdu,
postretla bych ševce.
Ševcova žena kleje,
kopyta sa rójá,
co sa to děje?

769.

Suš. 642.

Z Klobouk.

Vá-pe-ník je-de, vá-pen-ko ve-ze, kolomazník za něm pospí-

chá, ho-jíz-dě, bra-tře, hať se nám to ne-zmí - chá!

Vápeník jede,
vápenko veze,
kolomazník za něm pospíchá:
Hojíždě, bratře,
hať se nám to nezmíchá.

770.

(Skočná.)

Z Kloubouk.

Ci-gá - ne, ci - gá - ne u - dě - lé mi grum-le,

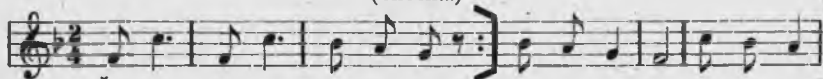
bu-du si grum-lo-vat na ko-pe - čko v humně!

Cigáne, cigáne!
udělé mi grumle,
budu si grumlovat
na kopečku v humně.

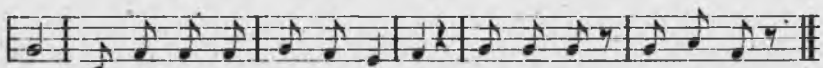
771.

Ze Stražovic.

(Skočná.)

Šel-ma, šel-ma, šel-ma žid, ne-chtě-la ho pan-na žá-
chtěl on děvče o - ši-dit:

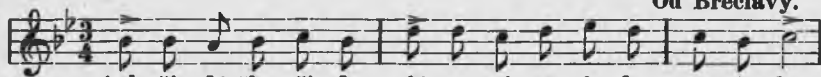

dná že je čér-ný ja - ko vra-na. Hep, hep, hep, chaj - dr- naj!

Šelma žid, šelma žid,
chtěl on děvče ošidit;
nechtěla ho panna žádná,
že je černý jako vrana,
hep, hep, hep, chajdrnaj.

772.

Od Břeclavy.

Ach ži - dá-čku, ži-de, zlá no - vi - na i - de, na te-be,

na te-be, ach, ži - dá-čku na te-be.

Ach židáčku, žide,
zlá novina ide,
na tebe, na tebe,
ach židáčku, na tebe!

Za tvoje šidění,
přijdeš do vězení,
do Brna, do Brna,
ach židáčku, do Brna!

773.

Ode Zlína.

Aj nad Ha - vři-ci, pod Ha - vři-ci za-bi-li

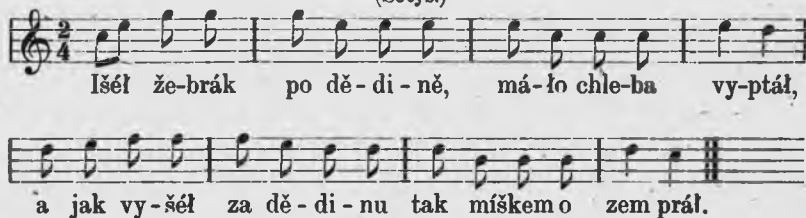
drá-ba šo-ha - jí-ci,

Aj nad Havřici, pod Havřici
zabili drába šohajici.
Že ho zabili, já su ráda,
šak mi malováť často záda.

774.

Od Břeclavy.

(Šotyš.)

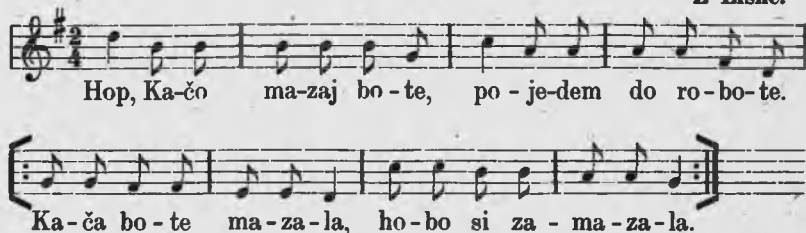

1. Išél žebrák po dědině,
málo chleba vyptál,
a jak vyšel za dědinu,
tak míškem o zem prál.

2. Lepší je tá Rakušanka
jak moravské děvče,
Rakušanka dá hubičku,
a Moravka nechce.

775.

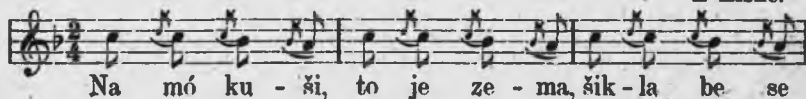
Z Lišně.

Hop, Kačo, mazaj bote,
pojedeme do robote!
Kača bote mazala,
hobo si zamazala.

776.

Z Lišně.

Na mó kuši, to je zema,
šikla be se nám peřina,
k temu kožuch valašské,
bačkore a podvazke.

777.

Ze Štarviček.

(Skočná.)

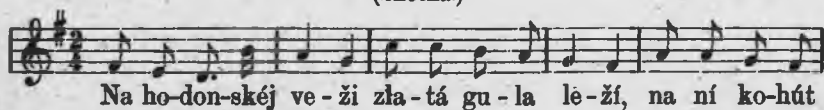

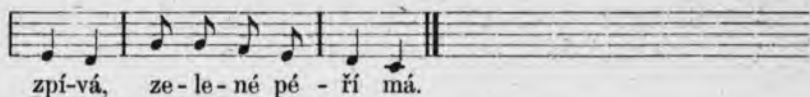
Nad Štarvičkama boží muka,
leží tam syneček a má púta,
leží tam syneček porúbaný všecek
a má púta.

778.

Od Hodonína.

(Skočná.)

1. Na Hodonskéj veži
zlatá gula leží
na ní kohút zpívá,
zelené péří má.

Nezpívaj, kohútku,
nerob mi zármutku,
šak já ho tak dost mám,
dyž sa z milú hněvám.

2. Na Hodonskéj veži
tři kosárky visá,
jeden dostat musím,
nech mňa hned oběsá.

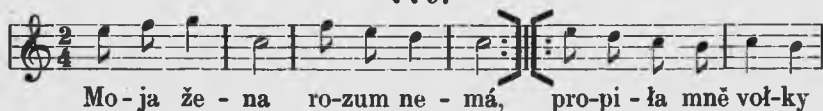
3. Ani sem tak nebrál,
jak ti druzí brali,
už mňa věšat měli,
šibeničky stály.

XIII.

PÍSNĚ HUDECKÉ.

Z Bilovic od Uh. Hradiště.

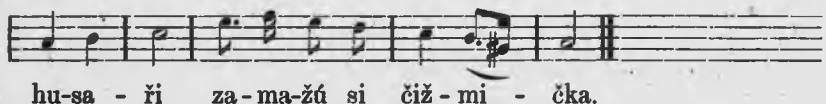
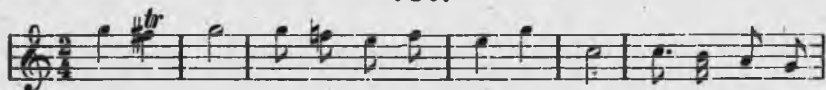
779.

Moja žena, rozum nemá,
propila mně voľky
s cizíma pochoľky
též i koňa.

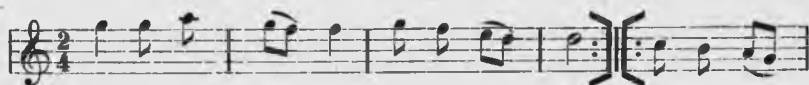
A já jí zas udělám špás,
propiju jí hrotek,
puténku i škopek
též i provaz.

780.

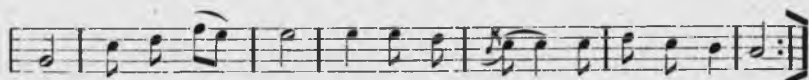

Anička, nepolévaj chodníčka,
půjdú po něm husaři,
zamažú si čížmička!

781.

Ej po-věz, po - věz, Ka - te - řin - ko, Ne - da - le -
kde tu šen - ku - jů do - bré vín - ko?

ko na - pro - ti - vá, oj tam ví - ne - čko do - bré bý - vá.

Ej pověz, pověz, Kateřinko,
kde tu šenkují dobré víno?
Nedaleko naprotivá,
oj tam vínečko dobré bývá.

782.

I - né ho - spo - dy - ně z rá - na do ku - chy - ně,

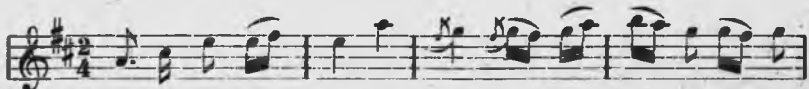
a tá mo - ja dy - cky spí; bu - de - li tak spá - vat,

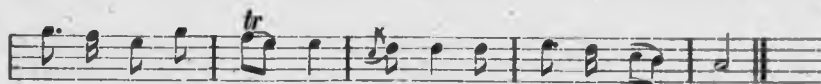
až bu - dem o - rá - vat, u - dě - lá - me vlá - ky z ní.

Iné hospodyně z rána do kuchyně,
a tá moja dycky spí;
bude-li tak spávat, až budem orávat,
uděláme vláky z ní.

783.

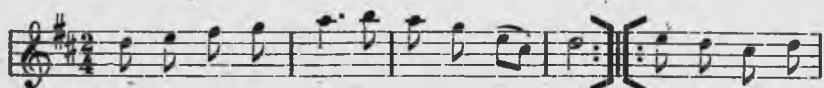
To je, Bo - že, to je oj po - tě - še - ní mo - je

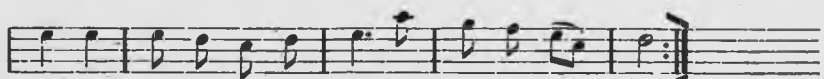
dyž mo-je ko - ní - čky, oj pře-ska - ku - jú o - je.

To je, Bože, to je,
oj potěšení moje,
dyž moje koníčky,
oj přeskakujú oje.

784.

Už sem sa o - žé-níl, ne po vů - li, dyž sem ťa brál
až mňa od sta - ro-sti hľa-va bo - lí

an-děl, a včil-kaj si dā-beť ška-ro - hle - dý.

Už sem sa ožéníl, ne po vůli,
už mňa od starosti hlava bolí:
dyž sem ťa brál — anděl,
a včilkej si ďábel škarohledý!

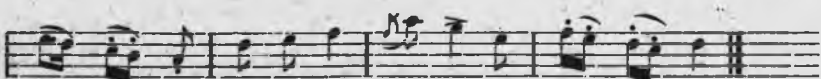
785.

Dyž sem já šel přes mě - ste - čko, přes je - dnu

u - li - čku, vi - děl sem tam tři pa - nen-ky v jednom o -

ké - ne - čku, ho - ja - sa, ho - ja - sa, ho - ja - sa.

Dyž sem já šel přes městečko
přes jednu uličku,
viděl sem tam tři panenky
v jednom okénečku, hojasa, hojasa, hojasa.

Jednej bylo Uliána,
druhéj Mariána,
a téj třetí nemenuju,
to byla má milá, hojasa, hojasa, hojasa.

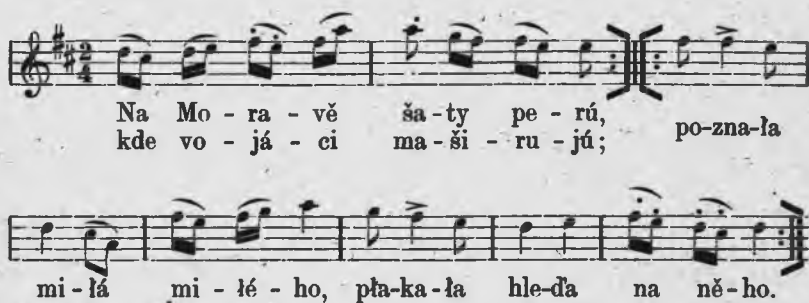
786.

Čekala sem, nespala sem,
čekaja milého
do rána bílého,
on nepřišel.

U našich vrat karafiját,
karafiját bílý,
pod, synečku milý,
si natrhat.

787.

Na Moravě šaty perú,
kde vojáci maširují,
poznala milá milého,
plakala hleda na něho.

Počkaj, milý, vyplatím ťa,
za sto zlatých dají-li ťa:
Nedají milá, nedají,
těžko vojáky verbují.

788.

A to je ten Zá - mo - ra - vský, co mňa chťel,
 šty - ry mí - le na ko - by - le za mnú jél, šty - ry mí - le
 na ko - by - le, pě - šky dvě, a to je ten Zá - mo - ra - vský,
 co mňa chce.

A to je ten Zámoravský,
 co mňa chťel,
 štyry míle na kobyle
 za mnú jél.

Štyry míle na kobyle,
 pěšky dvě,
 a to je ten Zámoravský,
 co mňa chce.

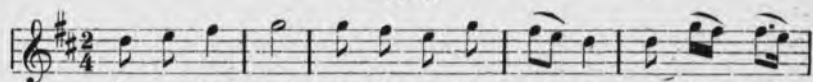
789.

Ho - re dů - le o - ře - ša - ní, vše - cky pan - ny
 po - vě - ša - li, po - vě - ša - li na ře - tá - zky, že ne -
 mě - ly žá - dněj lá - sky.

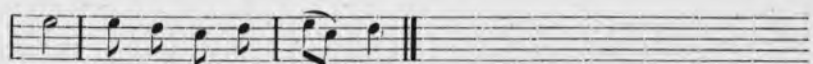
Hore důle ořešání,
 všechny panny pověšali.

Pověšali na řetázky,
 že neměly žádněj lásky.

790.

Oj ne-choď k nám, ty ška-re-dý - vdo-vče, dě-lál bys

mně jak svo-jěj ne - bo - žce.

Oj nechoď k nám,
ty škaredý vdovče,
dělál bys mně
jak svojěj nebožce.

Tvá nebožka
byla dobrá žena,
břijával's ju
pantokem do čela.

791.

Oj za-šly mně ko - ní - čky oj za ho-ry ho - ri-čky,

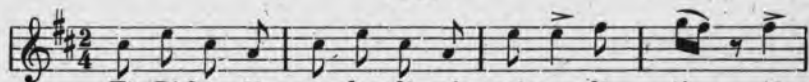

oj di mně, mi - lá, pro ně, bo - lá mňa no - ži - čky.

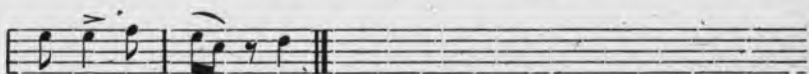
Oj zašly mně koníčky
oj za hory horičky,
di mně, milá, pro ně,
bolá mňa nožičky.

Já pro ně nepůjdu,
já tvoja nebudu,
kerá tvoja bude,
nech ti pro ně ide.

792.

Ti Bi-lov-čí pa-cho-lí-ci sú ma-lí tlu - stí,
da-li so - bě vy-se-ka-ti há-jí-ček hu - stý,

sú ma-lí tlu - stí.
há-jí-ček hu - stý.

Ti Bilovčí pacholíci
sú malí, tlustí,
dali sobě vysekati
hájíček hustý.

Dali si ho vysekati
nad Račicami,
aby měli kady chodit
za děvčicami.

793.

Ne-půj-du já přes ten háj, ka-dy ov-čák ov-ce
hnál, rad-ši půj-du sil-ni-cú za tú švar-nú děv-či-cú,
co by mně ju Pam-bů dál.

Nepůjdu já přes ten háj,
kady ovčák ovce hnál,
radši půjdu silnicú
za tú švarnú děvčicú,
co by mně ju Pambů dál.

794.

My zme ta-dy dvě, ka-ma-rád a já, kdo by nás chtěl
po-ha-ňat, mo-sél by sa po-dí-vat za svo-je ňa-dra.

My zme tady dvě,
kamarád a já,
kdo by nás chtěl pohaňat,
mosél by sa podívat
za svoje ňadra.

795.

Proč ty sa sy-ne-čku, proč ty sa že-níš, dyž ty si

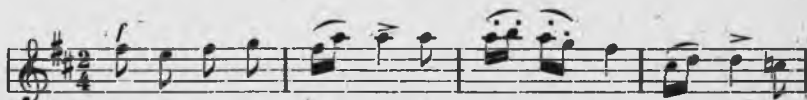

ko-sen-ky na - ko-vat ne - víš?

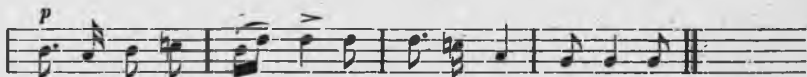
Proč ty sa, synečku,
proč ty sa ženíš,
dyž ty si kosenky
nakovat nevíš?

A moja kosenka
je nakovaná,
a moja galánka
je uplakaná.

796.

Ty Hra-di-ské ka - sár-ně u by - strěj vo - děn-ky,

za - ku - li tam sy - ne-čka na o - bě no-žen-ky.

Ty Hradiské kasárně
u bystrěj voděnký,
zakuli tam synečka
na obě noženky.

Zakuli ho, zakuli,
už ho neodkujú,
ja už ho ti vojáci
mezi sebe veznú.

797.

Vše-ci li-dé, vše-ci na sy - ne - čka svéd - čí

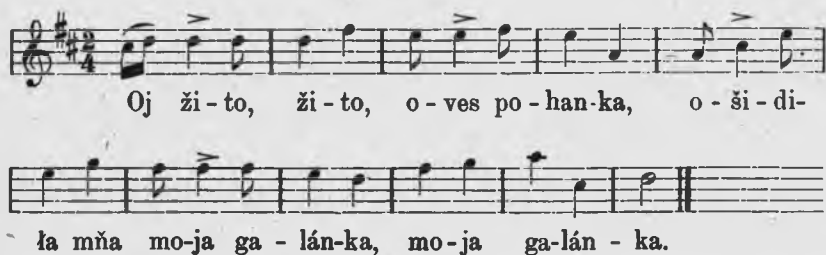

že za-bíl je - le - ňa v téj Bu-chlov-skéj se - či.

Všeci lidé všeci
na synečka svědčí,
že zabíjí jeleňa
v téj Buchlovskéj seči

Nezabíjí, nezabíjí,
a to není pravda,
muzika mu hrála
do bílého rána *).

798.

Oj žito, žito,
oves pohanka,
ošidiła mňa
moja galánka.

Ošidiła mňa,
a já ju více,
bude banovat
štyry měsíce.

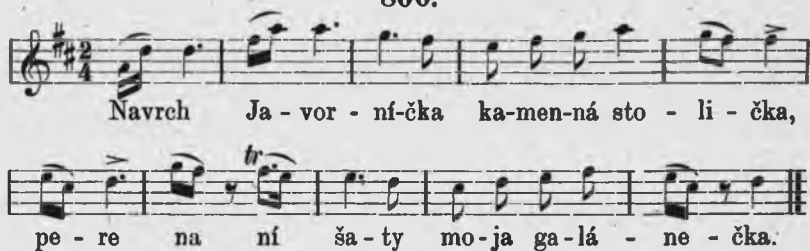
799.

Pomožte mně na sušířnu,
su maličká, nevysíhnu.
Jak mně na ňu pomůžete,
všeci za mnú polezete.

*) Tím se dokazuje jeho „alibi“.

800.

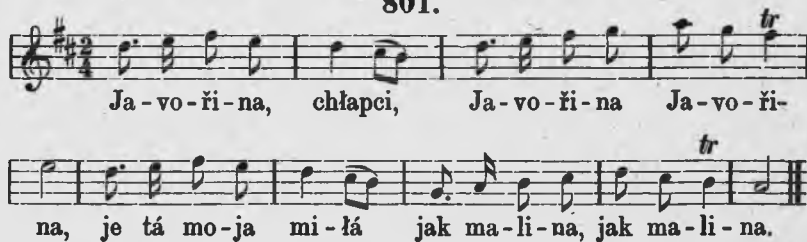

Navrch Javorníčka
kamenná stolička,
pere na ní šaty
moja galánečka.

Pere ona pere,
bokem se ohlídá:
Pod mně, milý, pomoct,
v ruce mňa ozíbá.

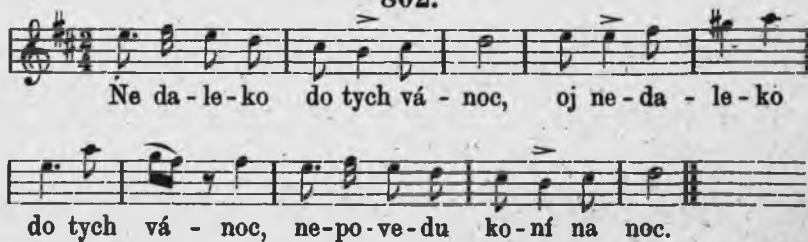
Nepůjdu, nemožu,
su velmi zdálený,
dobrú noc ti dávám,
moje potěšení.

801.

Javořina, chlapci,
Javořina, Javořina,
je tá moja milá
jak malina, jak malina.

802.

Nedaleko do tych vánoc,
nepovedu koní na noc.

Nasypu jím drobněj sečky,
a sám budu u děvečky.

803.

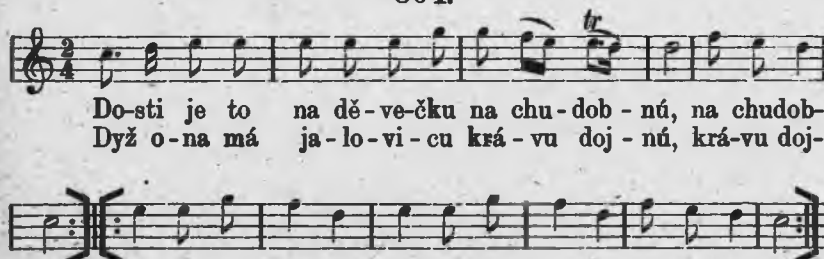

Dyž sy-ne-ček do voj-ny je - de, dyž sy-ne-ček
do voj-ny je - de, svo-jí mi - léj při-ka - zu-je,
svo-jí mi - léj při-ka - zu - je.

Dyž syneček do vojny jede
svoji milěj příkazuje.

(Sušil 144.)

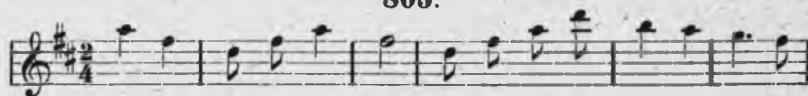
804.

Do-sti je to na dě-ve-čku na chu-dob - nú, na chudob-
Dyž o-na má ja-lo-vi-cu krá - vu doj - nú, krá-vu doj-
nú, čer-ve-né nož-ky bí-lé pan-čoš-ky suk-ňu no - vú.
nú.

Dosti je to na děvečku na chudobnú,
dyž ona má jařovicu, krávu dojnú,
červené nožky, bílé pančošky,
sukňu novú.

805.

Ko-šu - len-ka ten-ká, ko-šu-len-ka ten-ká, ši-ła

ju mi-len-ka, oj ši-ła ju mi-len - ka.

Košulenska tenká,
šiła ju milenka.
Šiła ju pod hájem,
plakala celý deň.

806.

Po-ví-da-jú na Zá-le-sí, po-ví-da-jú na Zá-

le - sí, že sy-ne-čka kat o - bě - sí.

Povídajú na Zálesí,
že synečka kat oběsí.

Neoběsí, není vinen,
celá obec stojí při něm.

Celá obec všeci páni,
že je syneček nevinný.

807.

Od Nó-vé-ho Mě-sta hu-sá - ři je-dú, hu-sá-

ři je-dú, hu-sá-ři je - jú.

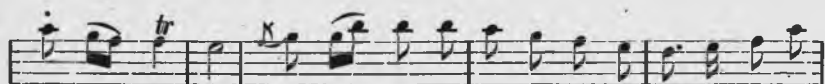
Od Nového Města husáři jedú,
mojého milého na vozi vezú.

Oj vezú ho vezú důle nohami,
naříká on sobě, že je zlámaný.

808.

Ne - bu - du já ho - spo - dá - řit, ne - chce se mně

ži - to da - řit, a - ni ži - to, a - ni hrá - šek, ne - bu - de ze

mne se - dlá - ček.

Nebudu já hospodářit,
nechce se mně žito dařit,
ani žito, ani hrášek,
nebude ze mne sedláček.

809.

Oj na Tren - čan - ském most - ku hra - jú děv - čát - ka

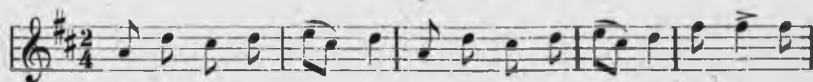

v kost - ku, oj hrajú, hrajú, hrajú, oj ma - měn - ky jím ľa - jú.

Oj na Trenčanském mostku
hrajú děvčátka v kostku,
oj hrajú, hrajú, hrajú,
oj maměnky jsm ľajú.

Neľaj, maměnko, neľaj,
prijede švarný šohaj,
na pěkném vraném koni,
oj šablenka mu zvóní.

810.

Dyž ty ne-máš grun - tu, pa - kuj k re - ge - men - tu, slú - žit cí -

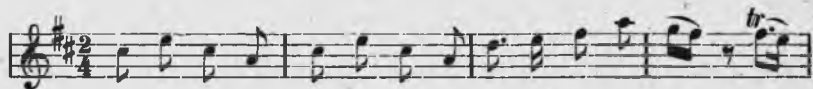
sa - řo - vi, hod - né - mu pá - no - vi.

Dyž ty nemáš gruntu,
pakuj k regimentu
slúžit císařovi,
hodnému pánovi.

Spadla mně z mojého
koníčka vraného
podkova, podkova,
podkověnka nová.

Pod' ju milá podat,
mosím maširovat
do pola, do pola
z městečka Viškova.

811.

V čirém po - li hru - ška stó - jí, ví - šek sa jí ze - le -

ňá, pod ňú stó - jí má mi - lá, pod' ňú stó - jí má mi - lá

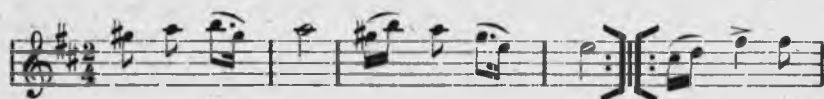
vše - cka ú - pla - ka - ná.

V čirém poli hruška stójí,
vršek sa jí zeleňá,
pod ňú stójí má milá
všecka uplakaná.

A co plačeš a naříčeš,
moja věrná galánko,
tu máš šátek utři si
svoje černé očenko.

812.

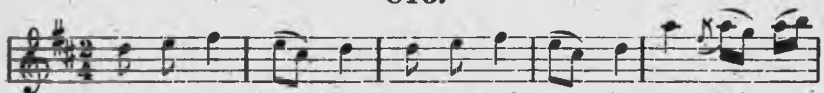
V čirém po - li, stó - jí hruš - ka, kdo ju o -
o - ru - ba - ná až do vrš - ka

rú - bál? Ho - fe - ři, va - řa ze - má - ky k ve - če - ři.

V čirém poli stójí hruška,
orúbaná až do vrška:
Kdo ju orúbál? Hofeři,
vařa zemáky k večeři.

813.

V tom čirém po - li, sy - ne - ček stó - jí, vše - cek po -

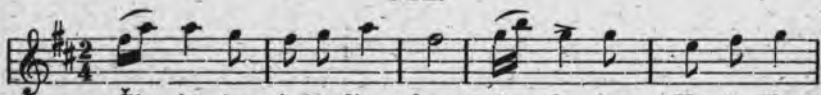
rú - ba - ný. Sy - ne - čku ne - stoj, ko - ní - čka při - stroj,

po - je - dem do voj - ny.

V tom čirém poli syneček stójí,
všecek porúbáný.
Synečku nestoj, koníčka přístroj,
pojedem do vojny.

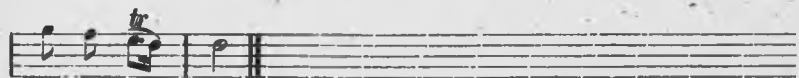
814.

Čí je to ja - te - lin - ka, ža - la ju Ka - te - řin -

ka; ža - la, ža - la na - ža - la si, do šá - te - čka

vá - za - la si.

Ói je ta jatelinka,
žala ju Kateřinka,
žala, žala, nažala si,
do šátečka vázala si.

815.

Ro - ži - haj, ro - ži - haj, oj le - bo ohňa ne - máš,

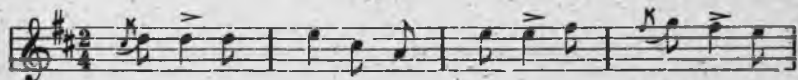

le - bo ho děv - či - co, oj po sú - se - doch hle - dáš?

Rožihaj, rožihaj,
oj lebo ohňa nemáš,
lebo ho, děvčico,
oj po súsedoch hledáš.

Rožihaj, rožihaj,
oj fúkaj na uhliček,
aby sa rozsvítl
oj před naším chodníček.

816.

Tma - vá noc, tma - vá noc sy - ne - čka su - žu - je,

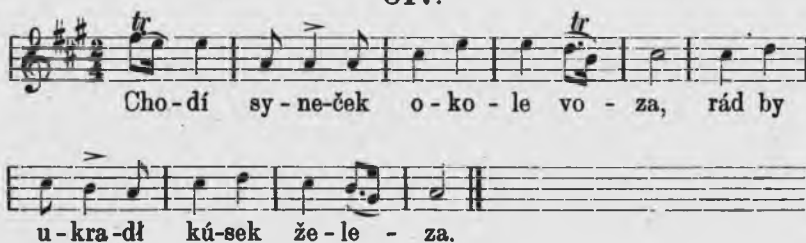

dyž on noc po no - ci do - ma ne - no - cu - je.

Tmavá noc, tmavá noc,
synečka suzuje,
dyž on noc po noci
doma nenocuje.

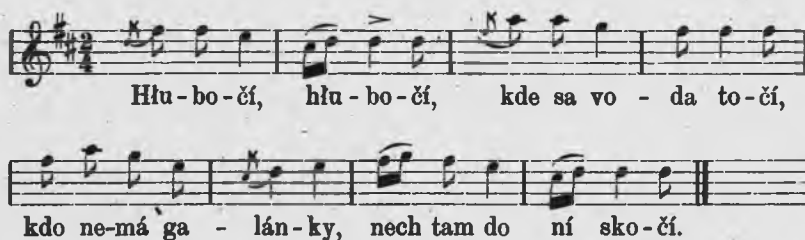
Nadarmo, synečku,
nadarmo k nám chodíš,
ešče nadarebněj
kamarády vodiš.

817.

Chodí syneček okolo voza,
rád by ukradl kúsek železa.
kúsek železa na podkověny,
co by břínkały přes Bojkověny.

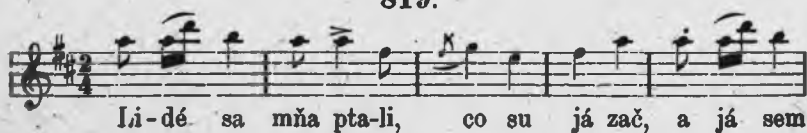
818.

Hlubočí, hlubočí,
kde sa voda točí,
kdo nemá galánky,
nech tam do ní skočí.

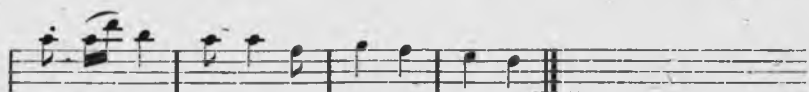
Já galánky nemám,
já do ní neskočím,
radši sa na vraném
koníčku zatočím.

819.

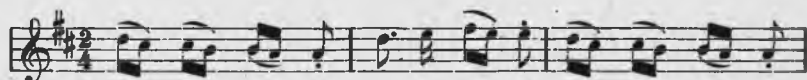
po-ví-dál, že su o-ráč, o-ráč, ko-páč, ši-dlář, mydlář

a naj-po - sle-dy ten mo-to - vi-dlář.

Lidé sa mňa ptali,
co su já zač,
a já sem povídál,
že su oráč;
oráč, kopáč, šidlář, mydlář,
a najposledy ten motovidlář.

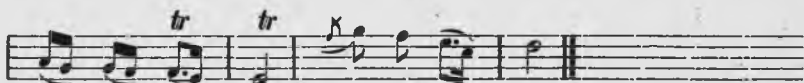
820.

Ne - vím, smutný, co mám dělat, mám sa žé - nit

či van - dro - vat? van - dro - váł bych, nož-ky bo - lá,

žé - nit sa mně ne-do - vo - lá.

1. Nevím. smutný, co mám dělat,
mám sa ženit, či vandrovat?

Vandroval bych, nožky bolá,
ženit sa mně nedovolá.

2. Proč, kalino, nerozkvetáš,
malinama nezasedáš?

Já sem byla zarodila,
červenýma malinama.

Vršek ptáci ozobili,
spodek panny olámały.

Olámały na voničky,
mládenečkom za klobúčky.

821.

Eš - če si gréj-car pro-mě - ním, za tró - ní-
ček sa o - žé - ním. Po - čkaj, má mi - lá, má roz-to - mi-lá,
vě - ru ťa o - ši - dím, vě - ru ťa o - ši - dím.

Ešče si gréjcar proméním,
za tróniček sa ožéním,
počkaj má milá,
má roztomilá,
věru ťa ošidím.

822.

Cin-ga - lo, břin-ka-lo na-še o - ké - ne-čko,
do - brú noc ti dá-vám, mo - ja ga - lá - ne - čko.

Cingało, břinkało naše okénečko,
dobrú noc ti dávám, moja galánačko.

823.

Dy - by ne téj var - ty, dy-by ne téj var - ty

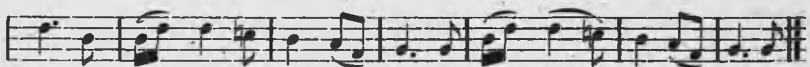
u pan - ské-ho dvo-ra, u pan - ské-ho dvo - ra.

Dyby ne téj varty u panského dvora,
byla bys, děvčico, téjto noci moja.
Ale že tá varta u panského dvora,
nebudeš, děvčico, téjto noci moja.

824.

Ej hu - sá - ři hu - sá - ři vy pě-kné ko-ně

má-te, já sa dám me-zi vás, oj ke - ré - ho mně dá-te?

Ej husáři husáři,
vy pěkné koně máte,
já sa dám mezi vás,
oj kerého mně dáte?

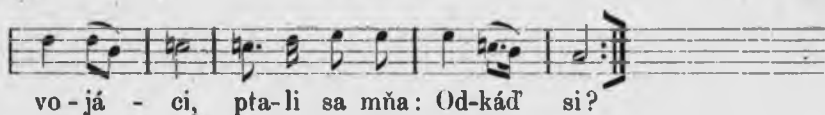
Oj vyber si, synečku,
oj kerý sa ti lúbí,
oj kerý ťa ponese,
oj pod zelené duby.

Oj pod zelené duby,
oj pod suchú jedličku,
oj kerý ťa zanesie
oj za tvú galánečku.

825.

Dyž sem já šel z Ho-do - ní-na, chy - ta - li mňa
chy - ta - li mňa de-zen - tý-ra, chy - ta - li mňa

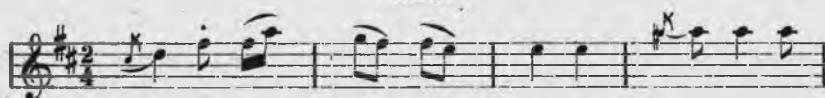

vo - já - ci, pta - li sa mňa : Od - kád' si ?

Dyž sem já šel z Hodonína,
chytali mňa dezentýra,
chytali mňa vojáci,
ptali sa mňa : Odkád' si ?

Já su syneček z Moravy,
tam je moje potěšení,
já tam mosím zítřa byt,
svoju milú naščívít.

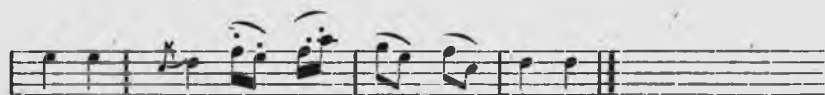
826.

Oj co sem vám u - dě - lál, vy Bi - lov -

čí kmí - ni, oj že ste vy mňa zvá -

za - li oj u méj mi - lěj v sí - ni.

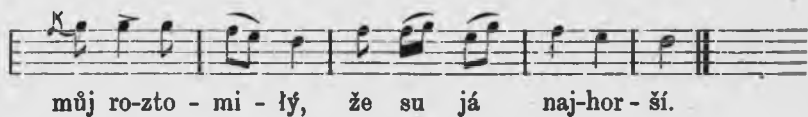
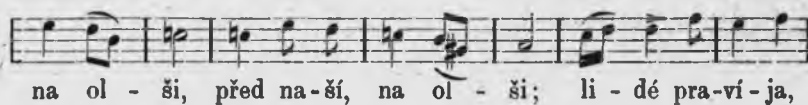
Oj co sem vám udělál,
vy Bilovčí kmíni,
oj že ste mňa zvážali
oj u méj milěj v síni.

Oj co sem vám udělál,
oj pane pudmístříčku,
oj že ste mňa zvážali
oj v noci při měsíčku.

827.

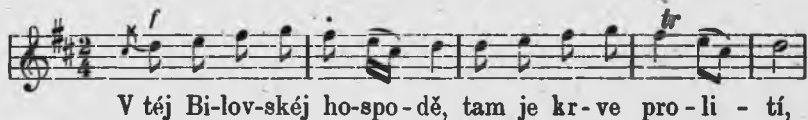
Sla - ví - ček zpí - vá, až sa roz - lí - há, před na - ší

Slavíček zpívá,
až sa rozlíhá,
před naší na olši,
lidé pravíja,
můj roztomilý,
že su já najhorší.

Oj nejsem, nejsem,
šáteček daj sem,
ja ti ho operu,
abys měl bílý,
můj roztomilý,
na každú nedělu.

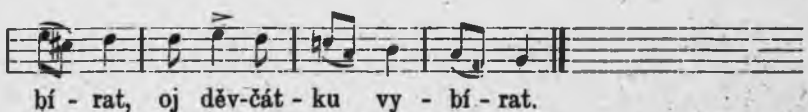
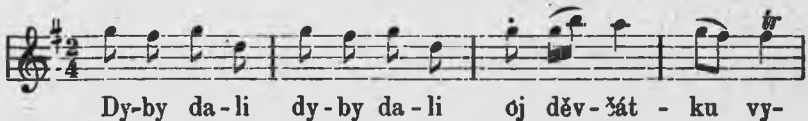
828.

V téj Bilovskéj hospodě,
tam je krveprolití,
oj nedala mně má milá,
nedala mně tam íti.

Dobře's, milá, dělala,
že's mně tam ít nedala,
oj byli by mňa zabili,
do voděnky hodili.

829.

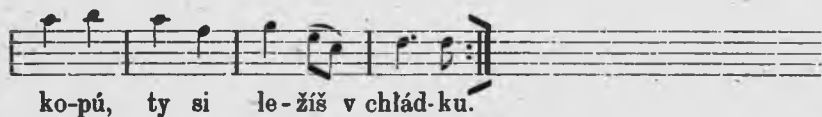
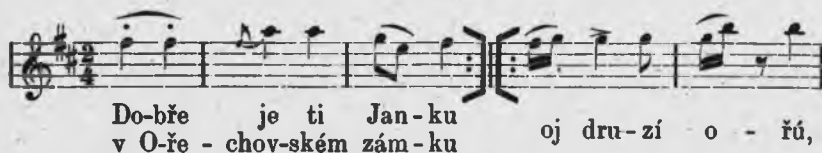

Dyby dali, dyby dali
oj děvčátku vybírat,
vědělo by, vědělo by,
kom má ručenku dat.

Nedało by, nedało by
oj doma chovanému,
než by dało, než by dało
oj světa zkušenému.

830.

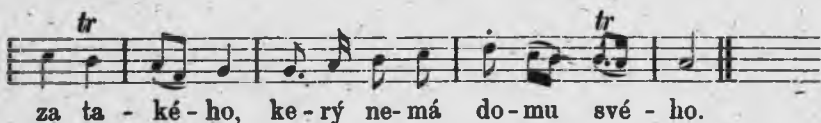
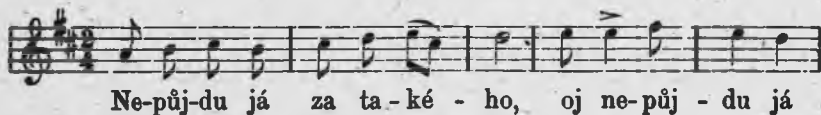

Dobře je ti, Janku,
v Ořechovském zámku,
oj druží ořů, kopů,
a ty sedíš v chládku.

Nežádaj si, milá,
takovéj dobroty,
oj dyž já mosím nosit,
ze železa boty.

Ze železa boty,
na ručenkách puta,
oj můžeš milá, vědět,
jaká to dobrota.

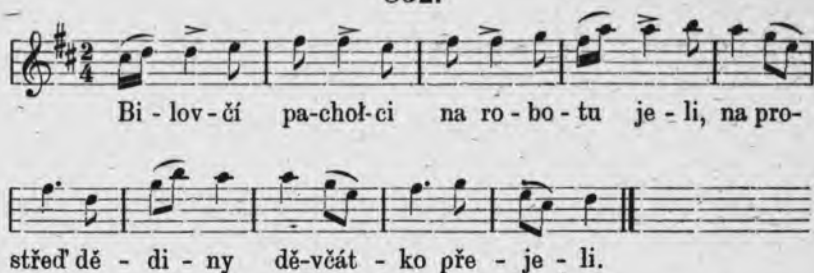
831.

Nepůjdu já za takého,
oj nepůjdu já za takého,
kerý nemá domu svého.

Domu syého klenutého,
oj domu svého klenutého,
šindelečkem pobitého.

832.

Bilovčí pacholci
na robotu jeli,
na prostřed' dědiny
děvčátko přejeli.

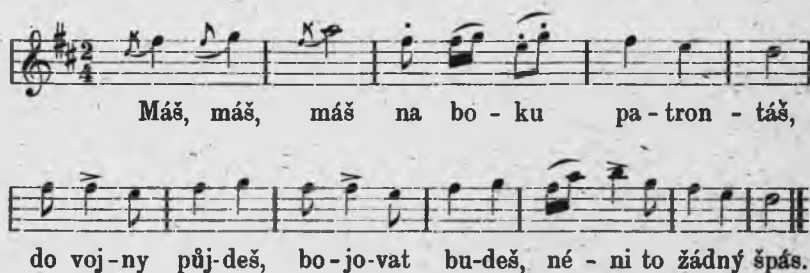
A její maměnka velice plakala,
že už to švarňučky děvčátko pozbyla.

A ten její galán na samém konci stál,
bílučkým šátečkem oči si utírál.

Jak sem í udělal, tak mi uděľajte:
hlavu na špic dajte, kolem ju lámajte.

A jak í udělal, tak mu uděľali:
na špic hlavu dali, kolem ju lámali.

833.

Máš, máš, máš,
na boku patrontáš,
do vojny půjdeš,
bojovat budeš,
néni to žádný špás.

834.

Čí je to ro - lí - čko ne - o - ra - né, čí je to
ro - lí - čko ne - o - ra - né, od švar - né - ho syn - ka za - ned - ba - né,
od švar - né - ho syn - ka za - ned - ba - né.

Čí je to roličko neorané,
od švarného synka zanedbané,

Orál sem, tatíčku, ale málo,
kolečko se mně polámalo.

Orál sem orál cestu tvrdú,
kady sem chodíř za svú miřú.

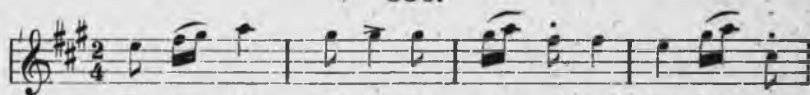
835.

Dyž ste bra - tra za - bi - li, oj za - bij - te nás o - ba,
po - ne - se nás vo - děn - ka oj ko - le Ja - ro - šo - va.

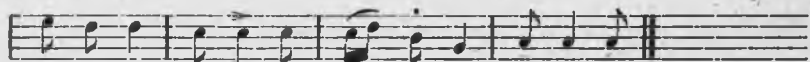
Dyž ste bratra zabili,
oj zabijte nás oba,
ponese nás voděnka
oj kole Jarošova.

Ponese nás, ponese,
oj bude nama házat,
Jarošovské děvčata
oj budú o nás plakat.

836.

Né - jsu já z Bi - lo - vic, a - ni z O - tro - ko - vic,

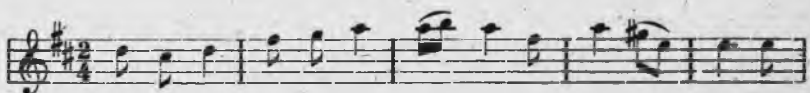

než su já sy - ne - ček z mě - sta Ma - le - no - vic.

Nějsu ja z Bilovic,
ani z Otrokovic,
než su já syneček
z města Malenovic.

Bylo nás pět bratrů,
ostali zme čtyřé,
jednoho nás vzali
uherští verbířé.

837.

Da - le - ko ši - ro - ko oj do tech No - vých Zám - ků,

oj do tech No - vých Zám - ků.

Daleko široko
oj do tech Nových Zámků,
stavíja tam kostel
oj ze samých šohajků.

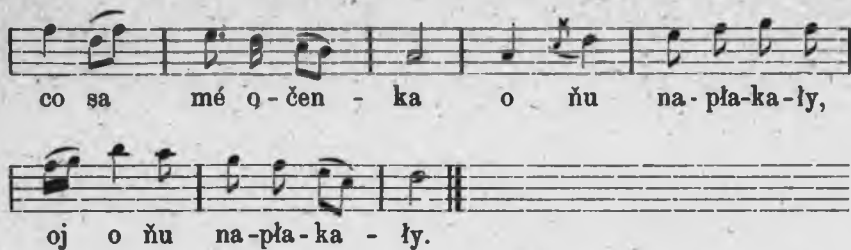
Mojého milého
oj na sám vršek dali,
zlatú makověnku
oj z něho udělali.

Zlatá makověnka
oj důle z veže spadla,
moja galanečka
oj do klína ju vzala.

838.

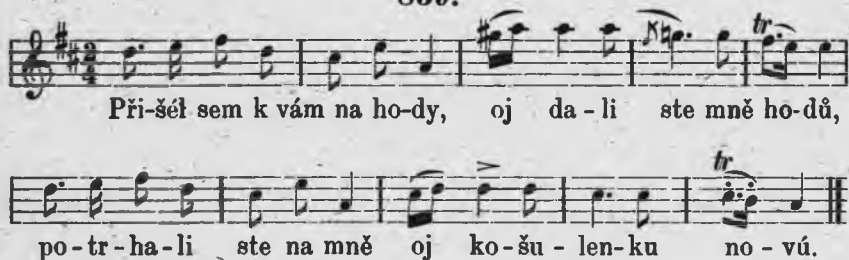
Měl sem ga - lá - ne - čku ne - da - le - ko fá - ry,

Mél sem galánečku
nedaleko fáry,
co sa mé očienka
oj o ňu naplakaťy.

Mél sem galánečku,
jako malinečku,
vzala mně ju voda
oj teča dolinečkú.

839.

1. Přišel sem k vám na hody,
oj dali ste mně hodů,
potrhati ste na mně
oj košulenu novú.

2. Poslali mňa na robotu,
oj nedali mně biča,
poslali mně poháňat
oj černojojké děvča.

Oj poháňaj, poháňaj,
oj trebas bez tatárka,
aby lidé věděli,
oj že si má galánka.

840.

Ančo s Kačú,
di mně z očí,
ať mně moje černé oči
nevyskáčú.

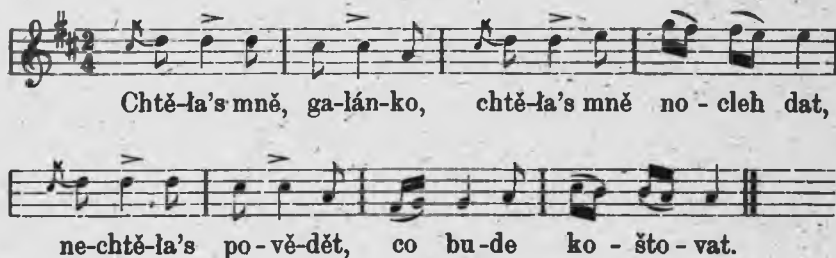
Bětka milá,
buď mně věrná,
kdo by tebe nemiloval,
byl by šelma.

841.

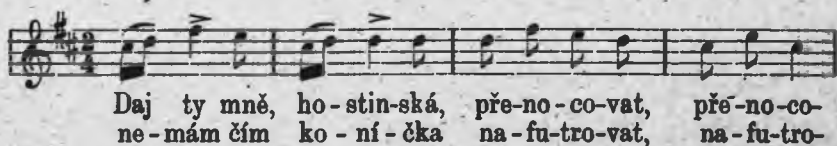
Aj ty černé jočénka se mně líbíjú,
ale se mně zdá, že mňa šidíjú.

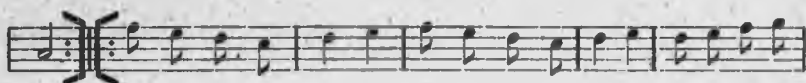
842.

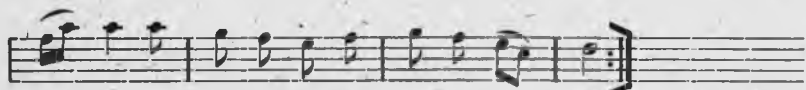
Chtěla's mně, galánko,
chtěla's mně nocleh dat,
nechtěla's povědět,
co bude koštovat.

843.

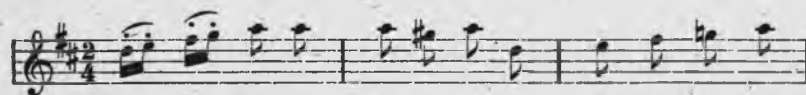
vat, nemám zr-na se-čky, se-na o - tý-pe-čky, a-ni to-ho
vat,

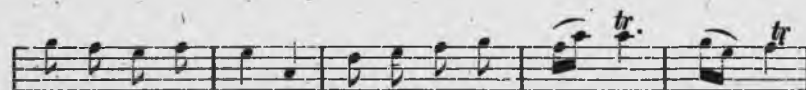
ječ-mýn-ka mlá-ce-né-ho, mlá-ce-né - ho.

Daj ty mně, hostinská,
přenocovat, přenocovat,
nemám čím koníčka
nafutrovat, nafutrovat,
nemám zrna, sečky,
sena otýpečky,
ani toho ječmýnka mláčeného.

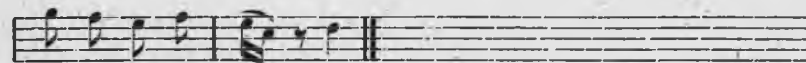
844.

Chceš - li ty k nám cho-dí-va-ti, mo - síš ti - cho

stú-pá-va - ti, o-strož - ka-ma ne-cin - ga - ti, kra - ja-

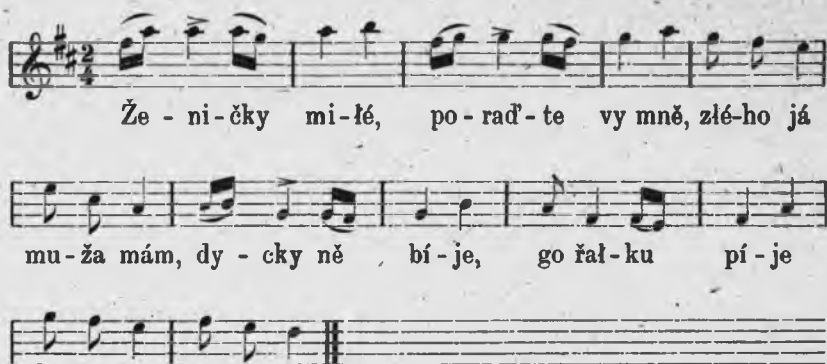
čka-ma ne-břin - ka - ti.

Chceš-li ty k nám chodívati,
mosíš ticho stúpávati,
ostrožkama necingati,
krajačkama nebřinkati.

Naša mati tiše spává,
ona dobrý pozor dává,
ona dobře pozoruje,
kdo k nám téjto noci půjde.

Stávaj, starý, staň s postele,
kdosi u naší céry je!
Než starý s postele skočí,
šohaj oknem ven vyskočí.

845.

Že - ni - čky mi - lé, po - rad' - te vy mně, zlé - ho já
mu - ža mám, dy - cky ně bí - je, go řa - ku pí - je
co já mu u - dě - lám?

Ženičky milé, poraďte vy mně,
zlého já muža mám,
dycky mňa bíje, gořalku píše,
co já mu udělám?

Oj běž do lesa, až bude rosa,
uvaž ho k javoru,
až ti přislíbí, že nebude pit,
přivedeš ho domů.

846.

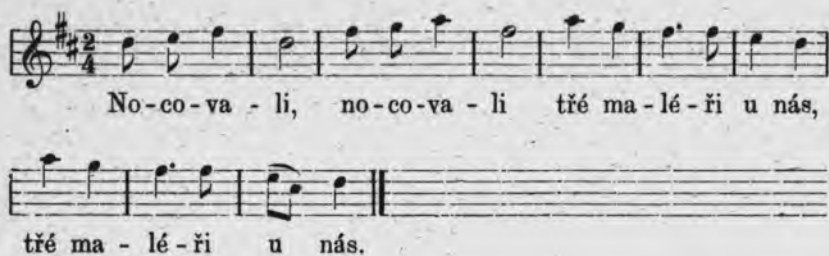
V Ba - bi - cích na kon - ci, za - bi - li tam sy - ne - čka
vo - já - ci.

V Babičích na konci
zabili tam synečka vojáci.

A proč ho zabili?
Nechťel přestat milovat dívčiny.

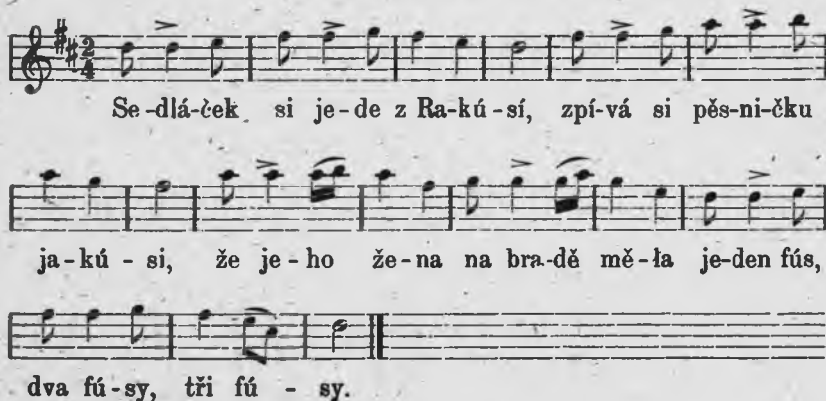
847.

Nocovali, nocovali
tře maléři u nás,
dali zme si vymalovat
pěkný, nový obraz.

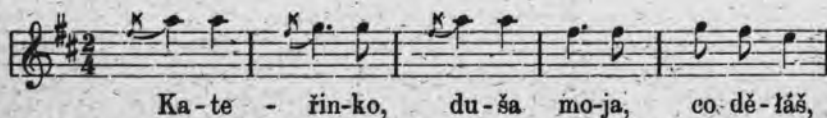
Nocovali, nocovali
po všechny tři noci,
dali zme si vymalovat
pěkné černé oči.

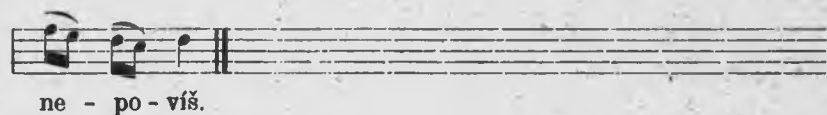
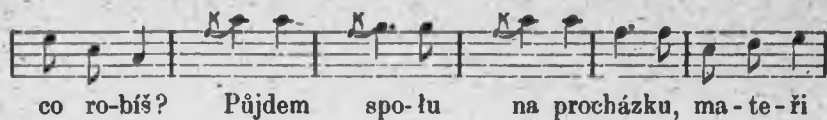
848.

Sedláček si jede z Rakúsi,
zpívá si písničku jakúsi,
že jeho žena na bradě měla
jeden fús, dva fúsy, tři fúsy.

849.

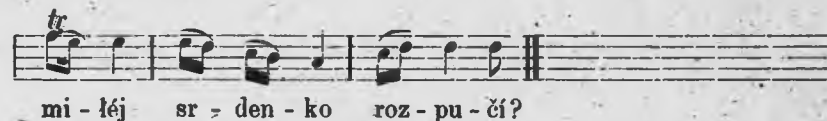
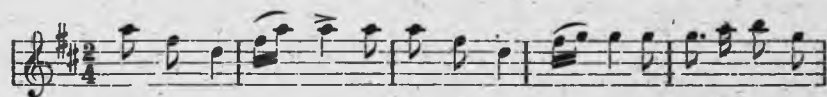

Kateřinko, duša moja,
co děláš, co robíš?
Půjdem spolu na procházku,
mateři nepovíš.

Na procházku já nepůjdu,
ty máš svoju milú,
Majdalénu susedovu
dávno zasnubenú.

850.

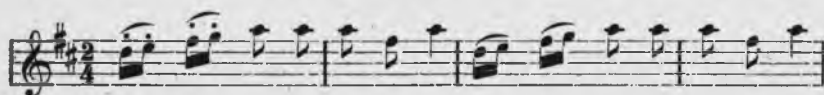
Hučí voda, hučí?
Lebo větr fučí?
Lebo sa v méj miléj
srdenko rozpučí?

851.

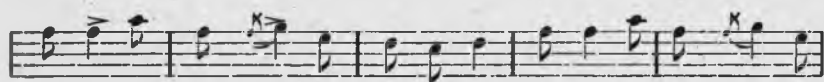

Kamaráda bratře,
nechoď k méj galance,
věru ťa ponesú
v krvavěj košůlce.

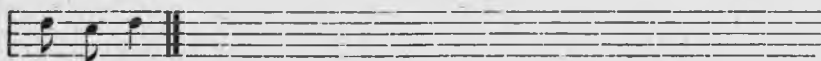
852.

Li - bo - ca sa, li - bo - ce, li - bo - ca sa, li - bo - ce,

ze - le - ný lí - ste - ček na bu - ce ze - le - ný lí - ste - ček

na bu - ce.

Liboca sa, liboce,
zelený lísteček na buce.

Ešče by sa libotál,
dyby mu větríček fukotál.

853.

Dy - cky sa pta - jú, ko - mu to hra - jú?

To - bě, Ja - no - šku, ko - ňa se - dla - jú, to - bě,

Ja - no - šku, ko - ňa se - dla - jú.

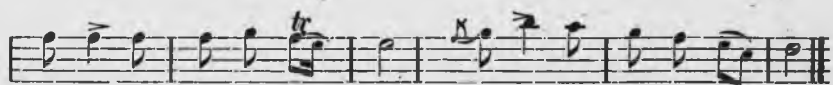
Dycky sa ptajú,
komu to hrajú?
Tobě, Janošku,
koňa sedľajú.

Nic sa neptajte,
enom mně hrajte,
koňa vraného
mně osedľajte.

854.

Bo-že mi-lý, do-brý, co sú za ro - di - čé,

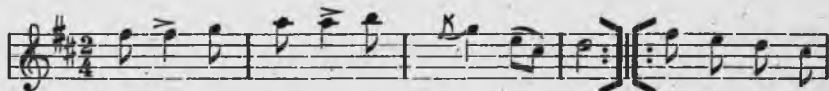

oj ne-da - jú si mně vzít oj chu-dob-něj děv-či - ce.

Bože milý, dobrý,
co sú za rodičé,
oj nedajú si mně vzít
oj chudobnej děvčice.

Chudobnej nedajú,
bohatá mňa nechce,
oj počkajte, rodičé,
oj šak vás Pámbů stresce.

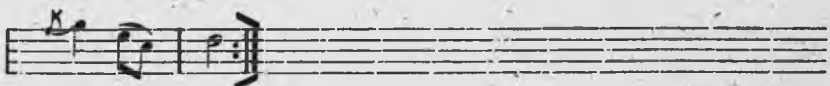
855.

Do - li - na, do - li - na, do - li - na, ho - re do - li -
po ní se pro - chá - zí má mi - lá

ne-čkú tr - há ze - li - ne-čku na mo - ju bo - la - vú

hľa - vi - čku.

Dolina, dolina, dolina,
po ní se prochází má milá;
hore dolinečku
trhá zeleničku
na moju bolavú hlavičku.

856.

Pr-věj pan - ny by - ly, pě - kně si cho - di - ly: mě - ly
vla - sy u - če sa - né, pen - tli - čka - ma za - vá -
za - né, tak slu - ší na pan - ny.

Prvéj panny byly,
pěkně si chodily:
měly vlasy učesané,
pentličkama zavázané,
tak sluší na panny.

Včilěj nerozezná
panenky od ženy:
ona nosí obalenku,
to nesluší na panenku,
to sluší na ženu.

857.

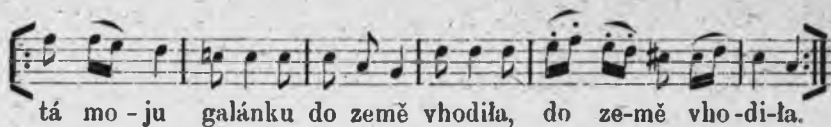
Že - no má, že - no má, že - no má ma - li - čká,
já te - be rad - ši mám, než hu - sár ko - ní - čka.

Ženo má, ženo má,
ženo má maličká,
já tebe radši mám,
než husár koníčka.

Husár má koníčka
za tři sta tolarů,
a já ťa ženo má
za ně nedostanu.

858.

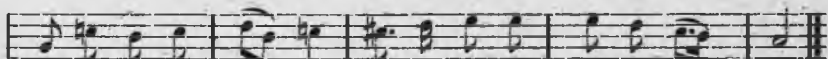
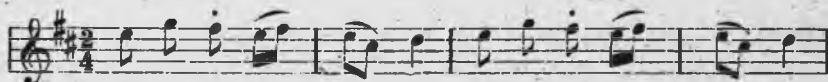
Chro - pi - na, Chro - pi - na, ne - ščas - ná dě - di - na,

Chropina, Chropina,
nešťasná dědina,
tá moju galánku
do země vhodila.

A dyž ty's chtěla byt
v Chropině mynárkú,
měla's ty nechodit
se mnú na prohlášku.

859.

Při zeleném hájku,
tam já mám galánku,
Majdalénku, Majdalénku;
ona sedí v březí,
šohaj za ňú běží
na fjařku, na fjařku.

860.

Naša Kača cosi má, rup, rup,
cosi má rup, rup, cosi má,
skovala to do sena, rup, rup,
do sena rup, rup, do sena.

A to byly ořechy rup, rup,
ořechy rup, rup, ořechy,
a bylo jich tři měchy rup, rup,
tři měchy rup, rup, tři měchy.

861.

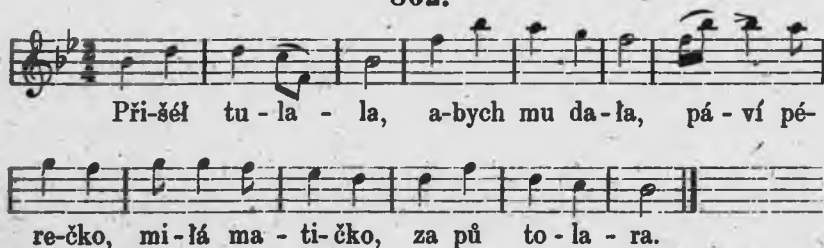

Mamo, mamo, běda je mně
chytil mňa hájný v jatelině.

Céro, céro, co ti vzali?
Šáteček bílý, milá matičko, vyšíváný.

Céro, céro, kerý hájný?
Ten Bilovský pan úřední.

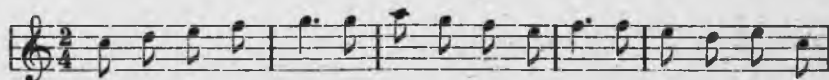
862.

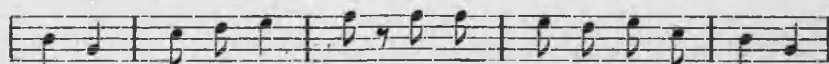
Přišel tulala,
abych mu dala
pávi pérečko,
milá matičko,
za půl tolara.

Pávi pérečko,
ono je drahé,
každá perůtka
za tři tolare.

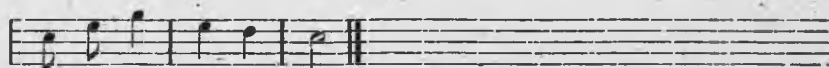
863.

Dyž sem sa o - žé - níl, by - la tě to že - na, ne - by - lo jí

vi - dět z ma - lé - ho ječ - me - ňa, ne - by - lo jí vi - dět

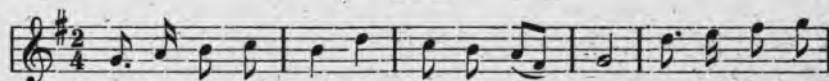

z ma - lé - ho ječ - me - ňa.

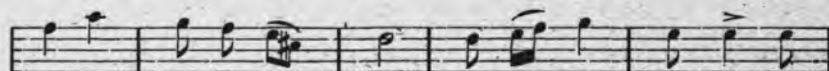
Dyž sem sa oženíl,
byla tě to žena,
nebylo jí vidět
z malého ječmeňa.

Z malého ječmeňa,
z malého ovsa nic,
dyby sa ztratila,
nenašél bych jí víc.

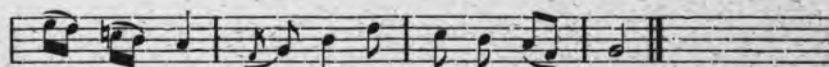
864.

U Hra - di - šča mě - sta ši - be - ni - čky, u Hra - di - šča

mě - sta ši - be - ni - čky, po - vě - si - li na ně

po - vě - si - li na ně tři dě - ve - čky.

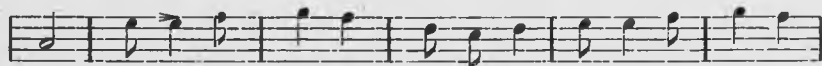
U Hradišča města šibenicky
pověsili na ně tři děvečky.

Dyž jich pověsili, kde jich dajú?
Na Mařacký kerchov mezi marijánek pochovajú.

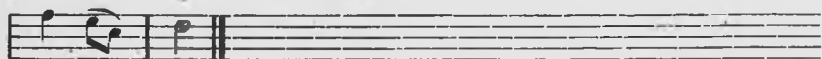
865.

Na téj No-věj dě-di-ně, oj na téj No-věj dě-di-

ně vím tam o švar-něj děv-či-ně, vím tam o švar-něj

dě-vči - ně.

Na téj Nověj dědině,
vím tam o švarnej děvčině.

Dyby mně ju chtěli dat,
věděl bych ju šanovat.

Ve dně bych ju šanováł,
v noci bych ju milováł.

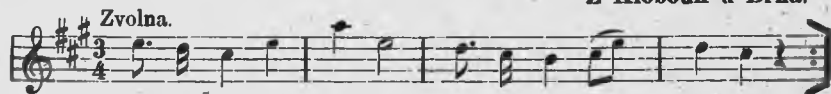
XIV.

Z A V Á D K Y.

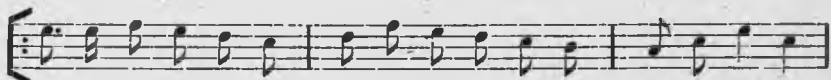
(Dle rukopisu z r. 1802.)

866.

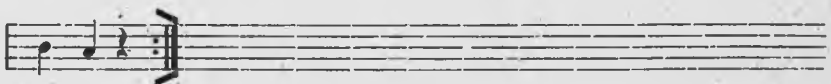
Z Klobouk u Brna.

V ze-le-ném há - je-čku mi - lo - va - li se dva ;

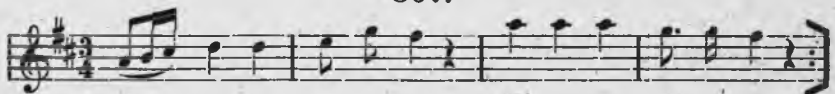
spa-dlo na ně dře-vo, spa-dlo na ně dře-vo, za - bi - lo jich

o - ba.

Dobře udělalo, že oba zabilo.
Nebude naříkat jeden o druhého.

867.

O - ra - la, o - ra - la čér - né - ma vol - ka - ma ;

hajs, hajs, hajs, mí černý volečky hajs, hajs, hajs, mí černý vo - le - čky

Imo. Ido.

hajs, hajs, hajs, do dvo-ra!

868.

Ne-co si po-ví-me, ne-co zapřem ne-co za ko-mí-nem

*)

ne-co za křem.

869.

Můj mi-lé mně po-ví-dal, po-ví-dal, že on si mě

ve-zme; můj mi-lé mně po-ví-dal, že on si mě

ve-zme; e-sli já se le-tos ne-vdám, le-tos ne-vdám

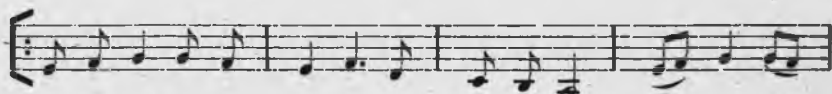
že mě z ja-ra ne-chce.

*) Dohra, jež se hraje i k jiným zavádkám.

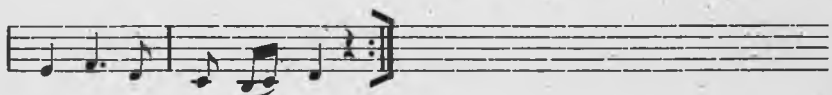
870.

Po-čké ty šel-mo, po-čké se - dlá - če,
Šak ti vy - ská-čó bí - lý ko - lá - če!

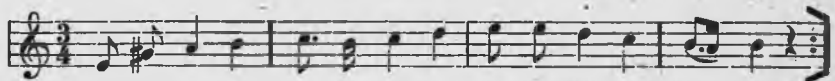

Po-čké přin-de na tě dáň-ka, nic ne-máš, ja - ké z te-
co pro-dáš,

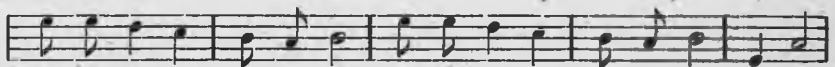

be bu-de ho-spo-dář?

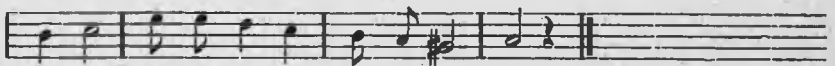
871.

Za-ku - ka - la že-žu-len-ka se-dla na ja - lo - vec;
Za-vo - la - la na šo-ha-ja e - sli je mlá - de - nec.

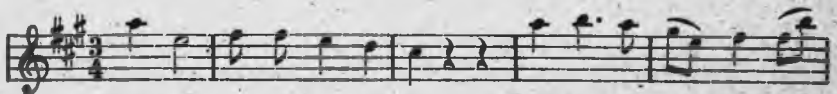

Ej, dyž né-si mlá-de-nec, ej, proč ty no - síš vě-nec? Ku-ku,

ku-ku, tak-va-len-cký da-re-bá - ku!

872.

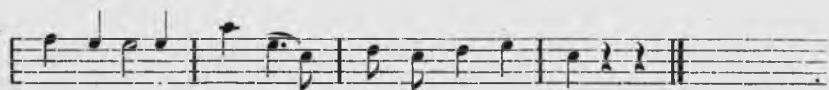

Vše-rá by-la ne-dě-la, já sem do-ma ne-by-

Housle.

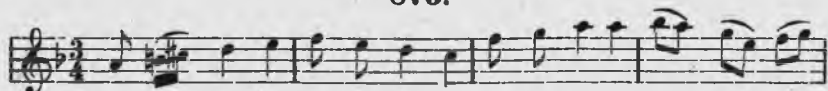
la. By - la sem v há - ju, ža - la sem

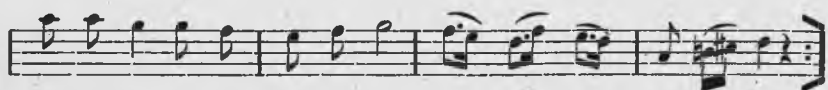
trá - vu, ce - lá sem se po-ža - la.

Včera zasvěcené deň;
kam se můj milé poděl?
Dala sem mu kvinde,
šel k panence inde.
Kam se můj milé poděl?

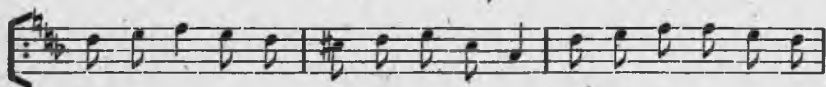
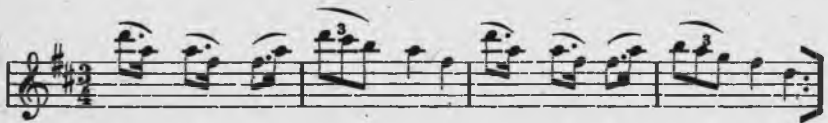
873.

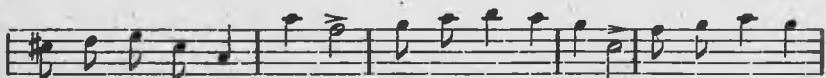
Pa-ni - má-ma po-ví - da - la, pa-ni má-ma po-ví - da - la:

„Ne-vdá-vé se má Ka-čen-ko, že seš e - šče mla-dá!“

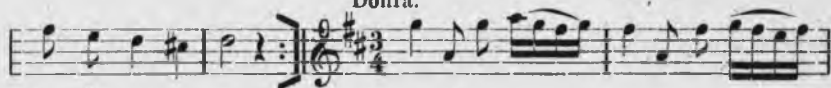

Při-ne-ste mi vo - jan-ský mondó - re, a hned ho - vi - dí - tě,

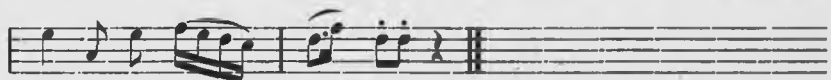
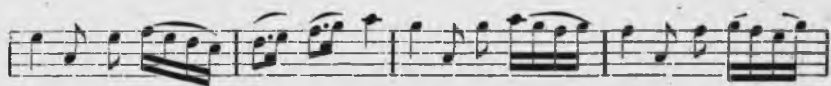

co bo - de z Jo-re; klo-bók pre-mu - va - né kolem na vše strane

Dohra.

Han-či na vzdore.

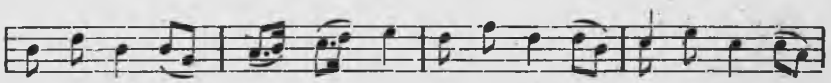
874.

Ej, za tó na - šó sto-do-len-kó, ej, za tó

na - šó sto-do-ló, pla-ka-la tam má pa-nen-ka,

pla-ka-la tam na - de mnó, pla-ka-la tam má pa-nen-ka,

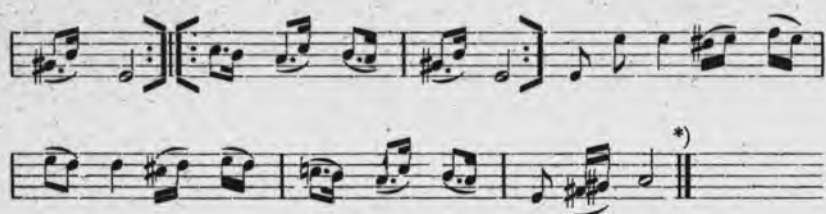

pla-ka-la tam na-de mnó.

V Žarošicích touž notou zpívají:

Ej, za tó našó stodolenkó,
 Ej, za tó našó stodoló:
 Honíl brabec brabčici
 S vytaženó šablicí.

*) Na Zlinsku na podobný nápěv zpívají píseň s tímto textem:

Veselá sem byla,
 ach což bych nebyla,
 sama sem si sadila —
 marylánečku na záhonečku,
 pěkné se mi zdařila.
 Jednú o pů noci,
 přišli na ňu chlápci —
 a vytrhali a pošlapali
 marylánku v noci.

XV.

Muzikantská večeřa.

V osadách na uherském pomezí, jmenovitě na Nových Lhotkách, slavívá se o svatbách tak řečená muzikantská večeřa. Muzikanti totiž a mládenci nebývají účastni svatební hostiny s ostatními hostmi; neboť onino hrají, tito pak s družbou (starým svatem) posluhují. Teprve po skončené hostině zasednou si za stůl ku své vlastní večeři spojené se zvláštní zábavou. Ředitelem této zábavy, jejíž podstatnou částí jest improvizovaný zpěv, bývá družba. On určuje kdo má zpívat neb odpovídati a ukládá pokuty těm, kteří své úlohy neprovedou. Pokuty bývají „půl paté, půl čtvrté atd.“ t. j. tolikráte vykudlí provinilci za vlašy.

Než jim donesou na stůl, zpívají společně, klepajice každý svou lžicí:

875.

Živě.

Za-čny - me si no - ví pý-sen, há-rom, fá-rom, slyšte na - šu
ať u - sly - ší do k nám přešel,

mu-zi - ku o tom ženském ne - šle - chetném, o tom ženském

ja - zy - ku,

sme-lo le - hne, sme-lo stane, žá-dný mu nyc ne-u-kradne.

O blahoslavený člověk,
kerý propyl, co maľ kolvek;
smeľo lehne, smeľo stane,
žádný mu nyc neukradne.

879.

Kraj-čír byl Ab-so-lon, a - le že zle šiľ on,

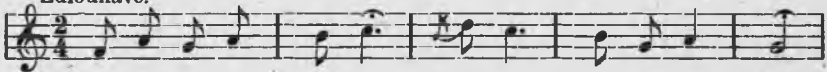
Dá-vi-du o - tci své-mu u - šiľ krát-kú ha-le-nu.

Krajčír byl Absolon,
ale že zle šiľ on,
Dávidu otci svému
ušiľ krátkú halenu.

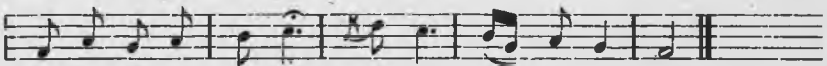
880.

Nápěv dle písňe: „Žalostné kvílení, rozmilí křesťané.“

Zdlouhavě.

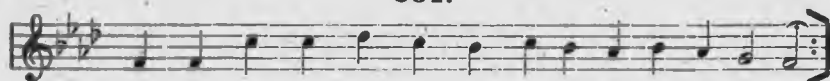
Po-vý-da - jů na mna, že sem zje-deľ ja - hna,

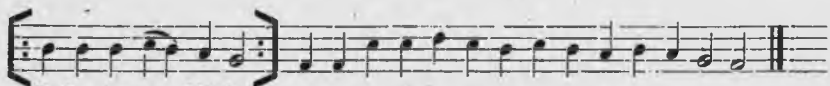
nech si pra-vá co chcú, já sem zje - deľ o - vcu.

Povídají na mna,
že sem zjedel jahna,
nech si pravá co chcú,
já sem zjedel ovcu.

881.

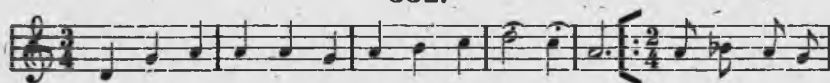
I - šel že-brák po de - dy - ne, má - lo chle - ba napať,
a jak vy - šel za de - dy - nu, ka - be - lú o zem prať:

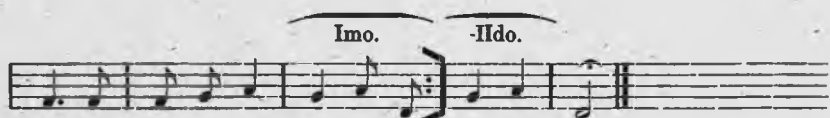
Dyby ty se - dlá - ky a - by o - ny ne - ši - dy - li chudobné žebráky.
po - ve - šať na há - ky,

Išel žebrák po dedyne,
málo chleba napať,
a jak vyšel za dedynu,
kabelú o zem prať:
Dyby ty sedláky
povešal na háky,
aby ony nešidyli
chudobné žebráky.

882.

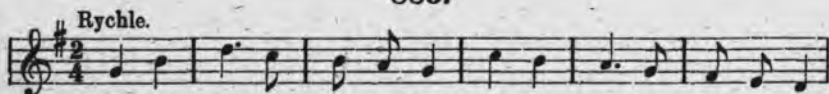
Za - hraj - te gaj - de - čky z téj byléj ko - zen - ky, co sa u - to -

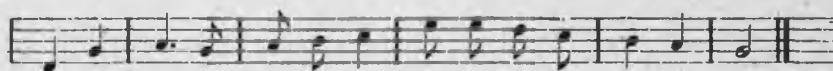
py - la, dyž vo - den - ku py - la, ku py - la.

Zahrajte gajdečky
z téj byléj kozenky,
co sa utopyla,
dyž vodenku pyla.

883.

Na - ša ko - za stra - ka - tá, ma - la pe - kné ko - zla - ta,

sú - se - do - va ve - dlej - ší ma - la eš - če pe - kněj - ší.

Naša koza strakatá
mała pekné kozlatá,
súsedova vedlejší
mała ešče peknėjší.

XVI.

PÍSNĚ NÁBOŽNĚ.

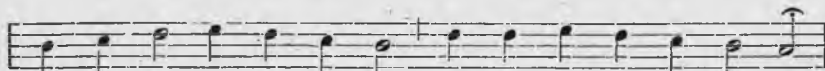
1. Písně ranní.

884.

Z Velké.

Ve jmé-nu O - tce i Sy - na, též i Du - cha sva - té - ho,
vše je-dno-ho Ho-spo-di - na, trůn v nebi ma - jí - cí - ho ;

my vši-ckni v tomto do - mě čiň - me Bo - hu po - kło - nu,

a to z u-ři-mné-ho srd - ce mo-dle-me se Bohu rku-ce.

Ve jménu Otce i Syna,
též i Ducha svatého,
vše jednoho Hospodina,
trůn v nebi majícího.
My všickni v tomto domě
čiňme Bohu poklonu,
a to z upřímného srdce,
modleme se Bohu řkouce.

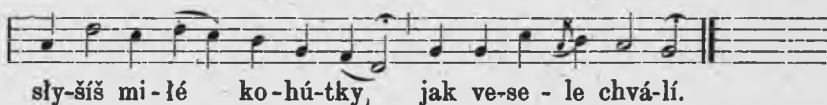
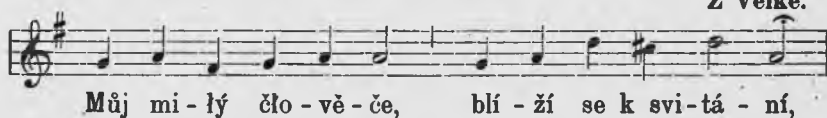
Otče náš, jenž si v nebesích,
posvětiž se jméno Tvé,
kralujž Ty sám v našich srdcích,
buď vůle Tvá u nás zde.
Chléb obojí dej nám sám,
odpuť naše viny nám,
jakož i my odpouštíme,
což proti sobě viníme,

Zdráva buď, Panno Maria,
 milosti's Boží plná,
 Pán Bůh s Tebou, požehnaná,
 mezi ženami sama:
 Neb život Tvůj přešťastný,
 přines ovoce krásný
 Krista Ježíše milého,
 pro spasení lidu všeho.

O předústojná Panenko,
 Matko Syna Božího,
 modli se za stvoření všecko,
 světa hříchy jatého.
 I při hodině smrti
 račiž Ty s námi býti,
 i na věky věkův amen,
 by nás minul věčný plamen.

885.

Z Velké.

Můj milý člověče,
 blížíš se svitání,
 slyšíš milé kohoutky,
 jak vesele chválí:

nejdéle lenuješ,
 v tom krásném svitání,
 ej anděl Páně čeká,
 vždy s tou zlatou bání,

Svého Stvořitele,
 Pána andělského,
 ano i ti ptáčekové
 již velebí jeho.

Zdaž by co vonného
 moh' od tebe míti,
 a do té zlaté báně
 tobě to schovati.

A ty pak jsa obraz,
 dílo rukou jeho,
 maje vstáti k pochvale
 Stvořitele svého,

Nebo tak svatý Jan,
 praví v svém znamení,
 že jest viděl anděly,
 s zlatými baněmi,

An ty voné věci,
jenž jsou prosby svatých,
před ďábly schovávají
do těch baní zlatých,

V tom krásném svitání
do nebe letíce,
a milému Ježíši
je obětující,

Od těch svatých duší,
že jsou jich nabrali,
jenž jsou jich ostříhali,
tak jemu pravili.

Ten, kdož ráno vstává,
a na úsvitě bdí,
darů hojných nabývá
též i požehnání.

Jakub sluha Boží,
s andělem zápasil,
násilný boj s ním jest měl,
až jej byl obrazil.

Nechtěl se spustiti,
anděla svatého,
až mu požehnání dal,
krále nebeského.

Věrná milá duše,
nespouštěj se svéhe
Jakuba nebeského,
Otce laskavého.

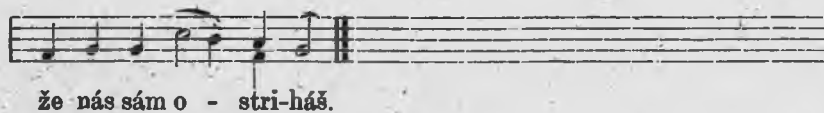
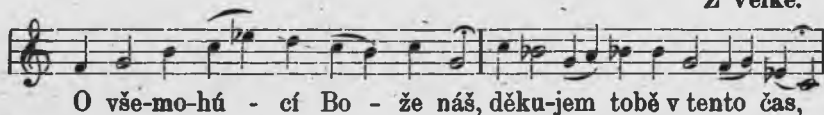
Ať pro Krista Pána
on tobě požehná
s svými vyvolenými,
ať věčnou radost dá.

Oko nevidalo,
ucho neslychalo,
ni člověku na srdce,
kdy jesti vstoupilo.

Jaká radost čeká
každého věrného,
kterýž právě miloval
Pána Boha svého.

886.

Z Velké.

O všemohoucí Bože náš,
děkujeme Tobě v tento čas,
že nás sám ostříháš,

Od hříchů, i ďábla zlého,
i v noci od snu škodného,
budiž chvála z toho.

Tobě Bohu Stvořiteli,
kralujícím na nebi,
z tvého dobrodiní.

Kteréž nám činíš z milosti
mimo vše naše hodnosti,
z své pouhé štědrosti,

Ostříhejž nás tohoto dne,
ať v něm chodíme bezpečně,
neb v Tebe věříme,

Žeť nás nepotká nic zlého,
žádného v Tě věřícího,
ostříháš každého.

Tys naše obrana, Pane,
my Tobě chválu vzdáváme,
nyní i na věky.

Uslyš hlasy volajících,
a Tebe vždy žádajících,
smiluj se nad námi.

Pro zásluhy Svého Syna,
Jezu Krista Hospodina,
přiveď v věčné bydla.

Kdežto přebýváš s Tvým Synem
spolu také s svatým Duchem
věky věkův, Amen.

887.

Z Velké.

Noc te - mnú pře - čka - vě - li - cí i ma - lí,
ji - tra do - če - ka - vě zdra - ví zme sta - li,
vzdejme z to - ho chvá - lu ne - be - ské - mu krá - li.

Noc temnou přečkavše
velicí i malí,
jitra dočekavše
ve zdraví jsme vstali.
vzdejmež z toho chválu
nebeskému Králi.

K čemuž nás vzbuzují
i ti ptáci malí,
kteříž pokřikují,
Pána Boha chválí,
vesele zpívající,
jak jitra dočkali.

An i ta hovádka
chtíc poděkovati,
Tvorcí svému ráda
čest, chválu vzdávati,
na kolena klekají,
když mají vstávati.

Kohout zpívá hlasem,
aby ten, kdož by spal,
ráno jitřním časem,
probudil se a vstal,
Pánu Bohu svému
z ochrany díky vzdal.

Protož i my, Bože,
teď prozpěvujeme,
vstavše z svého lože,
čest chválu pějeme
a z vděčnosti
Tobě děkujeme,

Žes minulé noci,
ráčil strážným býti,
od ďábelské moci
nás hříšné hájiti,
od jiného všeho
zlého zachovati.

Neb my chránit sebe
nemohli jsme sami,
by nebylo Tebe
tvých strážců nad námi,
bylo by se snad
nedobře vedlo s námi.

Než Ty's, Pane milý,
sám o nás péči měl,
a na každou chvíli
vždy si nad námi bděl,
abychom ve zdraví
vstali, tomu si chtěl.

Vstavše žádáme zas,
Tvé svaté milosti,
račiž tento den nás
k Tvé svaté libosti
spravovati, vésti
Svou svatou moudrostí.

Abychom my předně
Tebe nehněvali,
smrtně, ni yšedně
hříchů nepáchali,
zlého nemyslili,
skutkem nekonali.

Potom živnůstku svou
vedli spravedlivě,
s pomocí Tvou svatou,
živi jsouc střizlivě
a Tvá přikázání
plnili bedlivě.

Nijakž v svém obchodu
bližním neškodili
nýbrž bez podvodu
věrně se živili,
ctnou věrnou svou prací
statek svůj množili.

Kteréhož žádáme
rač nám požehnati,
a cožkoli máme
vždy ochraňovati,
nás i čeleď naši
sám opatrovati.

Přidávaje síly
všem ku pracování,
Pane Bože milý,
rač dát požehnání,
jednomu každému,
v jeho povolání.

Neb bez Tvé pomoci
nebývá platno sic,
by pak ve dne v noci
člověk pracoval víc,
nebude však moci
sobě spomoci nic.

Ale když Ty dáváš
jakou pomoc komu,
a sám požehnáš
jeho práci v domu,
všecko dobře, šťastně
vždy se daří tomu.

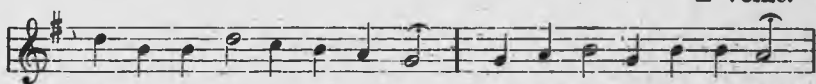
Protož, Pane, i nám
požehnej, žádáme,
živnosti naší sám,
však v Tebe doufáme,
dnes i vždycky dej, ať
Tvou pomoc poznáme;

Nebo se vším Tobě
poroučíme se teď,
majíc víru k Tobě
prosíme, spravuj, řed,
ochraňuj, opatruj,
k Tvé cti a chvále veď.

Abychom bez hříchů,
tento den strávili,
a v něm k Tvé libosti
vždycky živi byli,
dočkajíc večera,
zas díky činili.

888.

Z Velké.

Mi-nu - la noč-ní ho-di - na, po kleknúc na ko-le - na

ve jmé - nu O - tce i Sy-na ta - ké Ducha sva-té - ho

vše je-dno-ho Ho - spo-di - na.

u | Minula noční hodina,
pokleknouc na kolena,
ve jménu Otce i Syna,
též i Ducha svatého,
vše jednoho Hospodina.

Děkujemeť, ó Bože náš,
že's z své lásky otcovské,
této noci byl strážce náš
a že nad námi svou moc
neproved' ďábel satanáš.

Tebě my, Otče prosíme,
řeď nás Tvým svatým Duchem,
ať před Tebou nezhřešíme,
dejž, ať tento celý den
k Tvé cti a chvále ztrávíme.

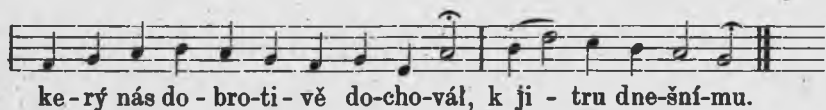
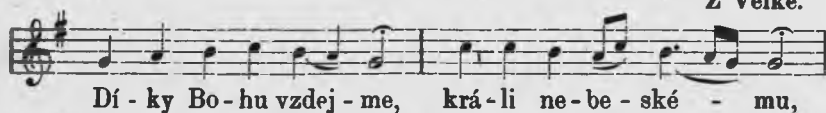
Zažeň od nás ďábla zlého,
vzdal od nás člověka
lstivého a nepravého,
pošli k ostříhání nám
anděla Svého svatého.

A poněvadž v potu tváří
svůj chléb jísti musíme,
Bože, dobrý Hospodáři,
požehnej pracem našim,
ať se nám všem dobře daří.

Na Tvou lásku spoléháme,
Toběť se poroučíme,
se vším, což od Tebe máme,
dejž, ať ve zdraví času
večerního dočekáme.

889.

Z Velké.

Díky Bohu vzdejme
Králi nebeskému!
kterýž nás dobrotivě
dochoval k jitra dnešnímu.

Budiž z toho chvála,
čest, moc, síla, sláva,
všemohoucí Pane Bože
náš, od nás vzdavána.

Rač i tento den,
nám býti přítomen,
ode všeho zlého nás
chrániti, neb's toho mocen.

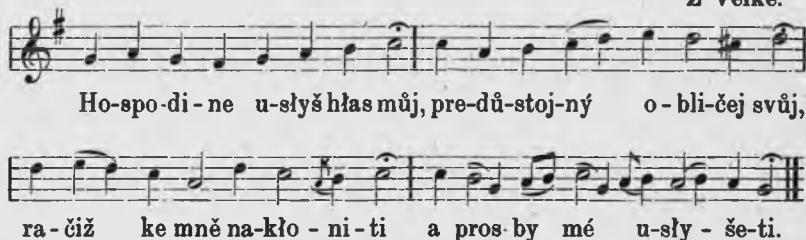
Duši rač přijíti
v Své opatrování,
tělo, ať jest rozumu poddáno
v ctném obcování.

Tak abychom byli
k Tvé cti a chvále živi,
k prospěchu bližním a nám
k spasení, až do skonání.

Po smrti pak časné
dejž království věčné,
kdež bychom Tebe hodně
chválili na věky, Amen.

890.

Z Velké.

Hospodine, uslyš hlas můj,
předůstojný obličej Svůj,
račíž ke mně nakloniti
a prosby mé uslyšeti.

Kteréz činí duch můj vroucí,
prve, než-li slunce stkvoucí
nás v příbytcích osvětluje,
dobrým i zlým posluhuje.

Před Tebou se postavuji,
Tvou dobrotu rozvažuji,
byl's můj strážce této noci,
před lstivou ďábelskou mocí.

Jehož ty lstem odportuješ,
nepravosti nemiluješ,
svým uděluješ milosti,
máš bezbožné v ošklivosti.

Před nimiž buď ochrance náš,
neb Ty jich marné srdce znáš,
ale naše kroky spravuj,
na Svých cestách nás postavuj.

Ať v Tebe vždy doufajíce,
věrně v dobrém pracujíce,
požehnání obdržíme,
v nebesích se veselíme.

Dejž to z milosti Otcovy,
z plné zásluhy Kristovy,
štědrý dárce, Duše svatý,
Bože nedílné podstaty.

Bychom obraz Boží nesouc
a v Krista vkořenění jsouc,
tak po práci zde nynější
měli v nebi život věčný.

891.

Z Velké.

Sva - tá Tro - ji - ce, Bo - že, jenž's mi rá - čil da - ti,
že sem dnes z své - ho lo - že zdrav mo - hl po - vsta - ti.

Rá - čil's mne stvo - ri - ti, pa - dlé - ho vy - kú - pi - ti

a na křtu po - svě - ti - ti, za dě - di - ce vzí - ti.

Svatá Trojice, Bože,
jenž's mi ráčil dáti,
že jsem dnes z svého lože
zdráv mohl povstati,
ráčil's mne stvořiti,
padlého vykoupiti,
a na křtu posvětití,
za dědice vzíti:
slušně Tě chváliti
mám, z dobrodiní ctíti,
srdečně dík činiti,
Tobě vždy sloužiti.

Chvaltež Pána společně,
měšťané nebeští:
vsickni také srdečně,
národové zemští:
chvalte Pána, hvězdy,
nebe, země i vody,

ptactvo, zvěř i koření,
ryby, vše stvoření,
ze všech dobrodiní,
jenž on mně i všem činí,
učí, spravuje, chrání
v pracích i ve spaní.

Dnes mně mohly přijíti
rozličné příhody:
smrt' neb krveprolití,
nemoc, oheň, škody.
Ty dobře ostříháš,
pokrm i nápoj dáváš,
k živnosti nám spomáháš,
nad hříchy shovíváš:
člověka bídného,
těžkým hříchem vinného,
stráží anděla svého
vždy chráníš od zlého.

Tobě se vinen dávám,
Bože spravedlivý:
k milosti odvolávám,
Otče lítostivý,
prosím, by odpustil,
čeho jsem se dopustil,
vůli Tvou ctnou opustil,
tak se Tebe spustil:
rač se smilovati,
hříchů nezpomínati,
ale mně pomoc dáti
jich se varovati.

V práci mne i každého
Duchem svatým spravuj:
hřešení všelikého
milostivě zbavuj,
hanby, pádu, škody,
na zdraví zlé příhody,
i vši ďábelské zlosti
při smrti náhlosti:
pokorně prosíme,
k Tvé milosti hledíme,
o Tvé mocnosti víme,
jí se poroučíme.

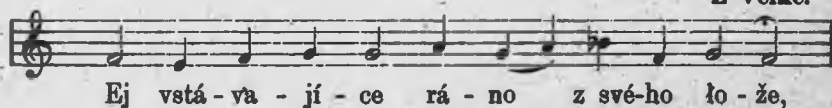
S naší duší i s těly,
rodiče, vrchnosti,
ženy, dítky, přátely,
čeleď i živnosti;
i po školách dítky,
sousedy, též dobytky,
všecky naše příbytky,
také v nich nábytky:
co's nám ráčil dáti
rač ještě ostříhati,
z milosti požehnati,
to rozmnožovati.

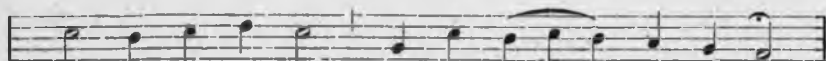
Uděl nám slova Svého,
velebných svátostí:
života pobožného
chovati s pilností,
svatě obcovati;
když budem umíratí,
rač nám Svě sluhy dáti
a ďábly zahnati:
ať slovo Tvé máme,
v víře tě vzýváme,
blaze v Tobě skonáme,
s Tebou přebýváme.

Již amen zazpívejme
Bohu se důvěřme:
práci věrně konejme,
jemu se vždy kořme.
Pro Ježíše Krista
buď nám všem mysl čistá,
nebo v nebeská místa
jest on cesta jistá:
již buď Bohu chvála,
čest, sláva neskonalá,
jak se v nebi vždy dála,
buď Bohu čest, chvála.

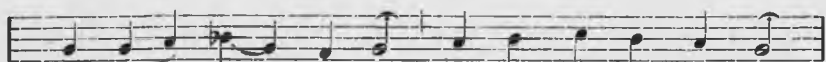
892.

Z Velké.

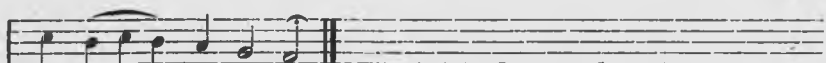

sva - tá Tro - ji - ce, je - den věč - ný Bo - že,

Tě vy - zná - vá - me, jmé - no Tvé vzý - vá - me,

chválu vzdá - vá - me.

Ej, vstávající
ráno z svého lože,
svatá Trojice,
jeden věčný Bože,
Tě vyznáváme,
jméno Tvé vzýváme,
chválu vzdáváme.

Chválu, čest i moc
z Tvých hojných milostí,
také tuto noc,
od ďábelské zlosti
že's nás zachoval,
smrti zlé uchoval,
jitra dochoval.

Poroučímeť se Tvé
Božské milosti,
dejž živu býti
vždycky k Tvé libosti,
buď náš ochrance,
milostivý správce,
mocný obrance.

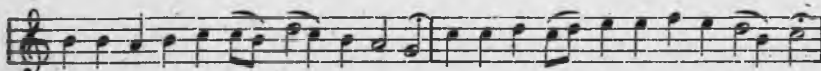
Překaz skutkům zlým,
zažeň satanáše,
spravuj duchem Svým
všecky cesty naše,
také myšlení,
žádost i mluvení,
dej ctné skončení.

Chvála buď Tobě,
Pane, králi, díků
přijmiž modlitbu,
od Svých služebníků,
i od nás hříšných,
bídnych a nehodných,
zhlad' všeliký hřích.

Pane Ježíši,
pro Tvé umučení
račiž nám dáti,
hříchův odpuštění,
ať nás nepálí
ten pekelný plamen,
rcemež spolu, Amen.

893.

Z Velké.

Jak krásné slůnečko vy - chází, a temná noc pryč od nás odchá - zí.

Ráno hned s radostí všichni věrní
vzdávejmež Pánu Bohu chválení
v jakémkoli povolání,
vrchnost, též i také poddaní.

Všecky panny, vdovy i mládenci,
dítka malé, i šediví starci,
chvalte Pána Boha svého,
na věky věků požehnaného.

Řkouc: Buď z toho chvála, Pane Bože,
že jsme všichni zdraví vstali z lože
a prosíme, milý Pane,
ať se nám dnes nic zlého nestane.

Račiž také všechnu vrchnost naši
opatrovat, Bože, všemi časy
spolu s přátely našimi,
rač jim dát dlouhý věk, požehnání.

Správci pak našemu církevnímu,
který nás učí slovu Božímu,
naplň srdce Duchem svatým,
ať jest moudrostí Boží bohatým.

Soudcům rač udělit z nebe svých rad,
v obcích řed spravedlnost, dobrý řád;
dej pokoj mezi křesťany,
ať Tě Tvůj lid chválí na vše strany.

Také sám všem rač přítomen býti
a nám naši práci požehnati,
s manželkou, s čeledí, s dětmi
rač nás prosíme Bože živiti.

Jakožs vdovu živil s Eliášem,
když bylo sucho a hlad tím časem,
mouky jim neubývalo,
a oleje vždycky přibývalo.

Pomož chudým, obmysli je, Pane,
vdovy i sirotky měj v Své ochraně,
vězňů rač sám potěšiti
všech volajících prosby slyšeti.

A pomoz nemajícím pomoci,
oslav opovržené Svou mocí,
zdaž ruka Tvá jest skrácená,
aby spomocť nemohla, zemdlená?

Našich luk, zahrad, vinic i rolí
požehnej i osení na poli,
též i všech dobytků našich,
neb Ty to ráčíš míti v rukou svých.

Opatřiti račiž nás každý den
pokrmem, nápojem a oděvem,
rač krmiti těla chlebem
a duše svým svatým Božím slovem.

Všem buď přítomen umírajícím,
i ženám k porodu pracujícím,
s tělem, s duší rač je chránit,
ať jim nemůže nic zlého uškodit.

- Světské hanby a lidských posměchů
zbav, Bože, i smrtedlných hříchů,
náhlé smrti, všeho zlého,
zbav, co duši i tělu škodného.

Ač jsme pak Tebe Bože hněvali
hříchy svými, které jsme páchali,
činíc v světě mnoho zlého;
odpusť pro Krista, Syna Svého.

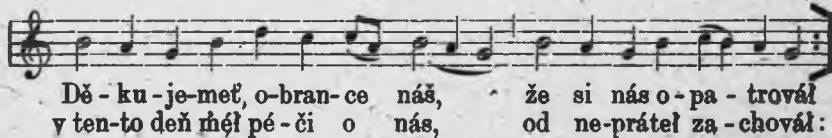
Ježíši Kriste, při naší smrti
rač s anděly duše v nebe vzítí
do lůna Abrahamova,
kdež se Tobě zpívá píseň nová.

Amen, dej, ať se to všechno stane,
zač v této písni žádáme, Pane,
pro Krista Syna milého
naplň žádost každého věrného, Amen.

2. Písně večerní.

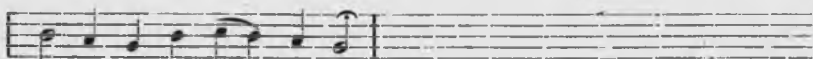
894.

Z Velké.

du-chovních ta-ké tě - lesných, du - ši tě - lu škod-li - vých,

jmé-nu Tvé-mu od - porných.

Děkujemeť, obrance náš,
že jsi nás opatroval,
v tento den měl péči o nás,
od nepřátel zachoval:
duchovních také tělesných,
duši tělu škodlivých,
jmenu Tvému odporných.

Nebude-liť ochrany Tvé,
stráž lidská neobstojí, -
ó ať se, přemocný Bože,
duchové zlí Tě bojí,
drž pravici Svou nad námi,
zůstáváje vždy s námi,
dej ctné odpočívání.

Odpustiž nám, Tě prosíme,
naše v něm provinění,
Toběť se srdcem koříme,
zhladiž i zlá smýšlení:
Pro Krista syna milého,
a přehořkou smrt jeho,
beránka nevinného.

Anděly, duchy přecistě,
sešliž k naší obraně,
my majíce sliby jisté,
vzýváme Tě důvěrně:
než neopouštíš žádného,
kdo z srdce upřímného,
doufá v Tě, pána svého.

Ostříhejž nás, Hospodine,
také i této noci,
a zachovej, Tě žádáme,
hrozná ďáblův mocí:
by nás vrah nepodtrhoval,
k vůli nepřipravoval,
svědomí nezprzňoval.

Již se Tobě poručíme,
s tělem i také s duší,
všemohoucí věčný Bože,
uslyš žádost naši:
v svědomí dobrém nás chovej,
sna těžkého zachovej,
v bezpečnosti dochovej.

895.

Z Velké.

Vždy-cky se slu - ší mo - dli - ti a ne - prestá - va - ti,

hlás Je - ži - še sly - še - ti což věr-ným rá - čí - zu - sta - vi - ti.

Vždycky se sluší modliti,
a nepřestávati,
hlas Ježíše slyšeti,
což věrným ráčil zůstaviti.

Když po Svě slavné večeri
do zahrady se bral,
tuť otci i mateři,
i všem věrným ku příkladu dal,

Aby dítky své učili,
s nimi se modlili,
ve dne v noci prosili,
bez přestání tloukli, volali.

Časem večerním Ježíš Pán
brál se k modlení sám,
pojav Petra, Jakuba,
Jana, syna Zebedeova.

Řka: Smutná, truchlá duše má,
již mi smrt nastává,
duch jest hotov zajisté,
tělo mé čije muky těžké.

Učedníkům nedal spáti,
kázal se modliti,
potrvejtež a bděte,
Otcí nebeskému se modlete.

Otče můj, jestli podobné,
dejž, ať mne pomine
kalich umučení,
staň se vůle Tvá, zhledniž na mne.

Anděl z nebe ho posilnil,
aby to vyplnil,
proč ho Bůh Otec poslal,
aby se muk, smrti nelekal.

Petra s učedníky trestal,
že se nemodlili,
řka: Bděte, modlete se,
byste v pokušení nevešli.

I nám se sluší modliti,
Pána vždy prositi,
ostříhejž nás sám, Pane,
této noci i každé chvíle.

Ó, smiluj se, když my bdíme,
ostříhej, když spíme,
všudyť na nás osidla,
polik' ďábel, chtě zbavit bydla.

Bože, k Své věčné radosti
rač nám dopomoci,
Otče, Synu i Duše svatý,
Pane náš milostivý.

Této noci stráž od hříchu,
ďábla protivníka,
dejž nám ráno povstati,
vesele Tě vždycky chváliti.

Kriste pro Tvé umučení,
dej nám odpuštění
našim hříchům přetěžkým,
pomoz k radosti nám všem smutným.

Sešliž Své svaté anděly,
by nás ostříhali,
vše dobré vzpomínali,
co jsme sobě dnes rozjímalí.

Slovo věčné, život věčný,
Pane náš Ježíši,
Ty's nás všech pomocným Pánem,
a slovo Tvé spasiž nás, amen.

896.

Z Velké.

Již se pri - blí - žil čas noč - ní, chvá - la To - bě, Bo - že věč - ný,

žes nás dne po - mi - nu - té - ho, za - chováš od vše - ho zlé - ho.

Již se přiblížil čas noční,
chvála Tobě, Bože věčný,
že's nás dne pominulého,
zachoval od všeho zlého.

Odpusť naše provinění,
kteréž Tobě tajno není,
obhajujž nás této noci,
od všech neštěstí svou mocí.

Zapud' duchy zlé z našeho,
kteříž se radují zlého,
připoj k nám svaté anděly,
aby nad námi stráž měli.

Dejž libý a pokojný sen,
zlá myšlení od nás zažeň,
v Tobě dej kochání míti,
rač nám vždy přítomen býti,

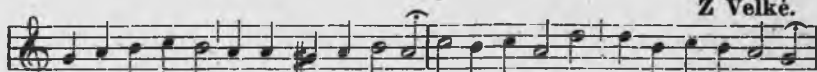
Abychom, když den vrátí se,
a noc sluncem rozrazí se,
za Tvá mnohá dobrodiní,
vzdávali dobrořečení.

Odvrať válečný nepokoj,
Bože, zažeň válku a boj,
moc nepřátelskou stroskotej
a pokojné časy nám dej.

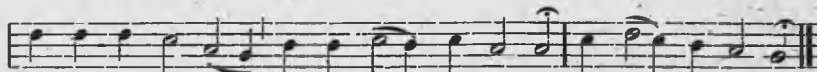
Neb není Boba jiného,
tak velkého a mocného,
kterýžby bojoval za nás,
než Ty sám, Pane Bože náš.

897.

Z Velké.

Na lože jdouce, Tobě se modlíme, již se kladouce, pane náš prosí-me,

v po-ko-ji spa-ti, dej od-po - čí - va-ti, ve zdra - ví vsta-ti.

Na lůžce jdouce,
k tobě se modlíme,
již se kladouce,
Pane náš, prosíme,
v pokoji spáti,
dej odpočívati,
ve zdraví vstáti.

Dejž v samém Sobě,
pokojná usnutí,
vždycky o Tobě
andělské vnučnutí,
ať, což činíme,
bdíme nebo spíme,
vždy Tě chválíme.

Đábly proklaté,
rač od nás zahnatí,
anděly svaté
k ostříhání dáti,
dobrá myšlení,
a čistá kochání,
dej nám ve spaní.

Chvála buď Tobě,
Pane Králi věků,
přijmiž ji k Sobě
od svých služebníků,
i od nás hříšných,
bídnych a nehodných,
shlad' všeliký hřích.

3. Písňe adventní.

898.

Z Velké.

Poslán jest archanděl k Marii panně, do města Naza-re-tu k ní samé,
od Bo-ha O-tce vel-mi po-cti - vě, vel-mi po-cti-vě,
a - by jí zvě-sto-vál tak rška mi-le.

Poslán jest archanděl
k Marii Panně,
do města Nazaretu k ní samé,
od Boha Otce velmi poctivě,
aťby jí zvěstoval a řka mile:

Zdravas, plná milosti,
Pán Bůh s Tebou,
porodíš Syna divného plodu,
Boha i člověka, obé spolu,
a to Ducha svatého způsobu.

Kteráž se z té řeči
zarmoutila,
a sama v sobě pomyslíla,
řkouc: Kterak bych já tou matkou byla,
a já muže nikdy nepoznala.

Nechtěj se rmoutiti,
o Maria,
neb jsi našla milost u Pána,
však Bohu nic nepodobné bývá,
nestrachuj se svoliti, o Maria!

I Albžběta přítelkyně,
Tvá příbuzná,
i ona počala jsoucí stará,
kterážto jest neplodnou nazvaná,
tomu šestý měsíc, jak v životě má.

Ej, já dívka Pána
mého velikého,
staniž mi se podle slova tvého,
a to podle písma porockého,
vtělil se, jest Syn Boha živého.

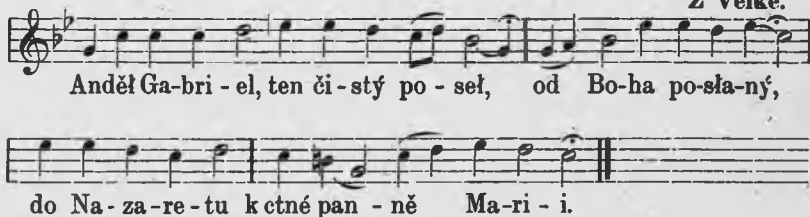
Poděkujmež Otcí
nebeskému,
i jeho Synu velmi milému,
i Duchu svatému, Mistru tomu,
jedinému Pánu Bohu našemu.

Jenž jest ráčil člověka
obživiti,
Adamův pád tudy napraviti,
když se ráčil z Panny naroditi,
potom těžce na kříži umříti.

Pane Kriste, pro své
svaté vtělení,
dejž nám v dobrých skutcích setrvání,
abychom se zde
z svých hříchů káli,
potom s Tebou věčně přebývali.

899.

Z Velké.

Anděl Gabriel,
ten čistý posel
od Boha poslaný,
do Nazaretu
k' ctné Panně Marii.

Lásku nesmírnou
a milost' hojnou,
od Boha zvěstuje,
že jest milosti
plná, vypravuje.

Panna to slyšíc,
v své srdce pustíc,
jest se zarmoutila,
slova andělská
pilně rozmejšlela

Řkouc: Ó, anděle,
nebeský posle,
jakž to býti může,
bych matkou byla,
ježto neznám muže.

Anděl odpověď
dobrou našel hned,
a řka: Nelekej se,
nad přirození,
věc tato děje se.

Neb nic nemožné,
a nepodobné
jest Bohu věčnému,
kterýž dodává
pomoci každému.

Ej, i Alžběta,
Tvá milá teta,
v starosti počala,
ježto neplodnou
došť dlouho trvala.

Tu Panna tichá,
pokorně vzdychá,
a odpověď strojí
archandělovi,
Božímu poslovi.

Ejhle, já dívka
pokorná tichá,
Pána velikého,
staň mi se, posle,
vedle slova tvého.

Tu hned Spasitel,
náš Vykupitel,
předivně se vtělil,
by byl člověkem,
dolů s nebe sstoupil.

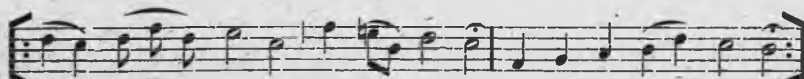
Vykupiteli,
náš Spasiteli,
dej pro Svě vtělení
zde pokoj, v nebi
věčné přebývání.

900.

Z Velké.

Hle, pří-jde pán spasi - tel náš, ces-tu je-mu spravte,
pří-jde žá - da-ný Me - si - áš, hos-po-du pri - pra-vte,

pří - jde, pří-jde náš spa - si - tel, všickni za-ple - se - jte.
pří - jde, pří-jde vy - ku - pi - tel, chválu Bo-hu vzdejte.

Hle, přijde Pán Spasitel náš,
cestu jemu spravte,
přijde žádaný Mesiáš,
hospodu připravte.
Přijde, přijde náš Spasitel,
všickni zaplesejte:
přijde, přijde Vykupitel,
chválu Bohu vzdejte.

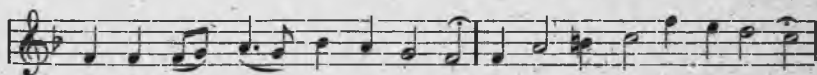
O kterémž prorokovali
svatí prorokové,
kteréhož zdávna žádali
ctní patriarchové.
Přijde, přijde náš Spasitel,
všickni zaplesejte:
přijde, přijde Vykupitel,
chválu Bohu vzdejte.

Plesejte svatí otcové,
kteří jste v temnosti,
zastkví vám k radosti nové,
slunce spravedlnosti.
Přijde, přijde náš Spasitel,
všickni zaplesejte:
přijde, přijde Vykupitel,
chválu Bohu vzdejte.

Již přijala panna čistá
nebeské poselství,
že má poroditi Krista,
nezrušíc panenství.
Přijde, přijde náš Spasitel,
všickni zaplesejte:
přijde, přijde Vykupitel,
chválu Bohu vzdejte.

901.

Z Velké.

Po-slán jest od Bo - ha an-děl, je-mužto jmé-no Ga-bri-el,

tak ma-je jmé - no od ně-ho, vy-klá-dá se si - la je-ho.

Poslán jest od Boha anděl,
jemužto jméno Gabriel,
tak máje jméno od něho,
vykládá se síla jeho.

Do krajiny galilejské,
kdež jest město Nazaretské,
v kterémžto Maria Panna
Josefovi zasnoubena.

Vešed' k ní ten silný anděl,
kdežto svatou Pannu věděl,
v tom městě přebývající,
pozdravil ji touto řečí:

Řka: Zdráva's plná milosti,
toť jest Bůh vzkázal s výsosti,
kterýž Tě zvolil nad jiné,
dát požehnání předivné.

Panna slyševši ty řeči,
ihned je vzala na péči,
rozjímajíc v svém myšlení,
jaké jest to pozdravení.

Neboj se, řekl anděl k ní,
pojmenovav ji Marií,
Ty buď tím darem veselá,
milost' Boží jsi našla.

Počneš syna a porodíš,
jehožto jméno Pán Ježíš,
onť sám královati bude,
království konec nebude.

Dále promluvil anděl k ní,
řka: Utešitel Duch svatý,
působce sám toho bude,
vše se to skoná při tobě.

K utvrzení toho anděl,
o Alžbětě jí pověděl,
řka, že ona Tvá příbuzná
v starosti počala syna.

Měsíc šestý jest Alžbětě,
jak počala v svém životě;
i co se divíte tomu,
neb jest všechno možné Bohu!

Jakž Panna povolí tomu,
choti svému Pánu Bohu
a řkouc: Aj, já děvka jeho,
staň se vedle slova tvého.

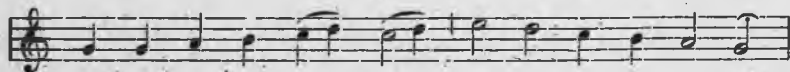
Hned v jejím svatém životě
spojeno jest to oboje,
božství také člověčenství
a jí zůstalo panenství.

O Kriste, pro nás vtělený,
v životě Marie Panny,
rač počítí v nás vše dobré,
dokonati v milosti Své.

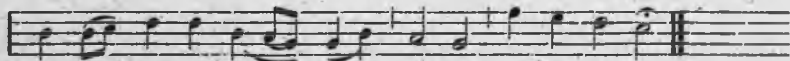
4. Písně vánoční a koledy.

902.

Z Velké.

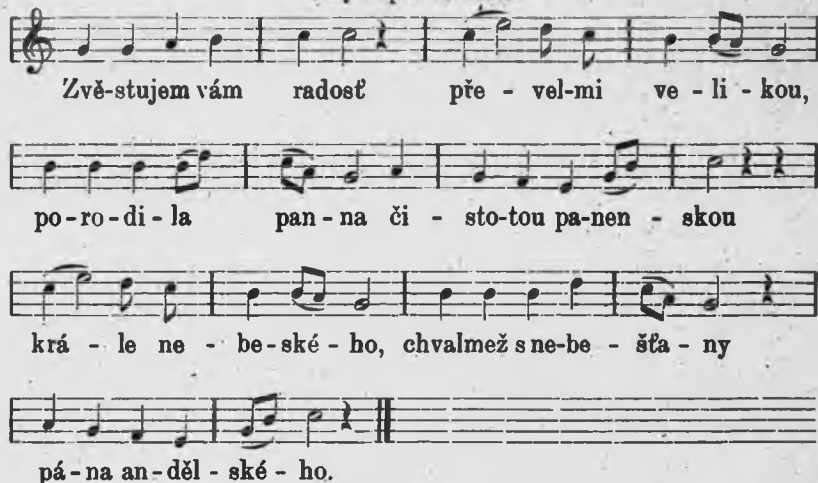

Zvě - stu - jem vám ra - dost' pre - vel - mi ve - li - kú,

po - ro - di - la pan - na či - sto - tú pa - nenskú.

Jiný nápěv ze Zlína.

Zvě-stujem vám radost pře - vel-mi ve - li - kou,
 po-ro-di - la pan - na či - sto-tou pa-nen - skou
 krá - le ne - be-ské - ho, chvalmež s ne-be - šťa - ny
 pá - na an-děl - ské - ho.

Zvěstujem vám radost převelmi velikou,
 porodila Panna, čistotou panenskou
 Krále nebeského,
 chvalmež s nebešfany
 Pána andělského.

Proroci oddávna jsou prorokovali,
 Mesiáše Krista písic zvěstovali:
 pospěš a zavítej
 od lidu vždy tvého,
 zdávna žádostivý.

Slunečko i hvězdy rozkošně plesají,
 z Tvého narození radost vyznávají,
 všelike stvoření
 maje již naději
 k svému vykoupení.

Patřmež na mladátko ležící v jesličkách
 utěšené, sličné, obvinuté v plenkách,
 jemužto nebeští,
 čest, chválu vzdávají
 kůrové andělští.

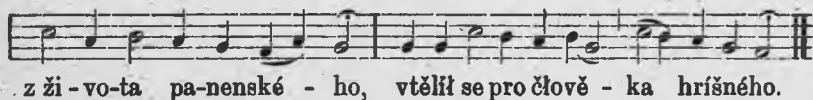
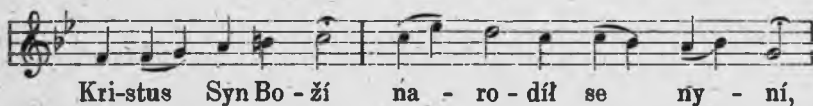
Slavný svátek ctíme Tvého narození,
 radostně čekáme svého vykoupení,
 vyved' nás z temnosti,
 z plačtivého bydlá
 do věčné radosti.

Rodičko Maria, Panenko přechistá,
 buď nám milostivá po porodu Syna,
 ať nás v rozkoš rajskou
 uvede a dá nám
 radost svou nebeskou.

Amen, alleluja, spolu zpívající,
 Pánu rozenému vždy se klanějící
 v radosti bez konce,
 milost u Ježíše
 na věky majíce.

903.

Z Velké.

Kristus Syn Boží,
 narodil se nyní
 z života panenského,
 vtělil se pro člověka hříšného.

Žádost proroků,
 prvních svatých Otců,
 Bůh Otec splnil mile,
 dal nám Syna svého této chvíle.

Protož Mu každý,
 děkuj křesťan věrný
 z toho daru drahého,
 chválic bez přestání jméno Jeho.

Neb překrásný dar
 dnešní den jest seslán
 z milosti Boha Pána,
 jímžto jest ďábelská moc zlámána.

Raduj se tomu
každý věrný, komu
Bůh popřál dočekati,
ve zdraví ten hod pamatovati.

Blahoslavené
jsou ty oči, které
zasloužily viděti
takového Pána, naň hleděti.

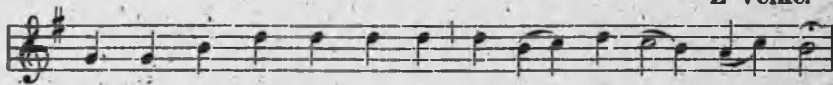
Mnozí králové,
také prorokové,
zdávna toho žádali,
co chudí pastýřové dočekali.

Svatí andělé,
nebeští měšťané,
chválí Boha na nebi,
zvěstujíc nám pokoj zde na zemi.

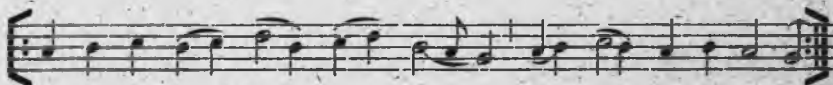
Amen zpívajíc,
v Bohu se radujíc,
chválu, čest mu vzdávajíc,
potom s ním na věky přebývajíc.

904.

Z Velké.

Již slún-ce z hvězdy vy-šlo, ra-duj - te se li - dé,

a na ten-to svět při - šlo pro na - še spa-se-ní,
a-by se na - pl - ni - lo dra - hé , za-slí-be-ní.

Již slunce z hvězdy vyšlo,
radujte se lidé,
a na tento svět přišlo
pro naše spasení,
aby se naplnilo
drahé zaslíbení.

Proroctví se naplnilo,
zdávna ohlášené,
od proroků Duchem svatým
nám předpověděné,
poslal nám Bůh s výsosti
již Emanuele.

Že Panna má poroditi
světa Spasitele,
a on má vysvoboditi,
lid od nepřítele,
život z života vyšel,
byť nám milost našel.

Že maje Boha Otce
mocného na nebi,
ráčil jest míti matku
chudičkou na zemi,
aby nás obohatil
Svou slávou na nebi.

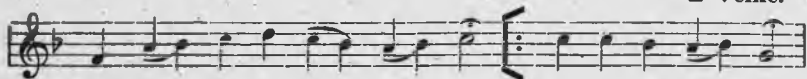
O předivné narození
pro naše spasení,
Syna Božího vtělení,
jaké ponížení
lidskému pokolení,
pro jich zvelebení.

Pro nás ráčil pracovati,
hlad, žízeň trpěti
a potom umučení
trpké podstoupiti,
nám pokrm a nápoj chtěl
tudy způsobiti.

Budmež již všichni vděční
z jeho narození,
ať on nám ráčí dáti,
věčné kralování,
s Otcem svým i s anděly
v nebi přebývání.

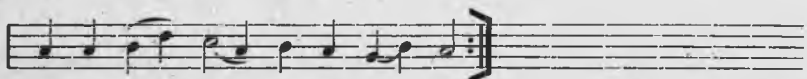
905.

Z Velké.

Po-slu - chej-te, kre - sťa - né,

co se jest sta - lo,
no-vi-ny ji - sté

pred le-ty dá - vno v Betlé - mě,
pil-ně je slyš - te pra-ve - né.

Poslouchajte, křesťané,
co se jest stalo
před lety dávno v Betlémě,
noviny jisté,
pilně je slyšte pravené.

V chlévě jest položila
Maria Panna,
krásného Syna složila
mezi hovádka,
neb jinde místa neměla.

Narodil se Kristus Pán
z chudičké panny,
jsa Pán nad pány jeden sám,
žádné radosti,
mnohé úzkosti měl jest tam.

Obvinula v plenky ho,
a do jesliček,
kdež vůl, oslíček, nahého,
Panna chudičká,
dala Synáčka milého.

O, Synáčku překrásný,
 proč's se tak sklonil,
 velmi ponížil, jsa mocný,
 an všeho dosti
 máš bez ouzkosti, jsa věčný!

Dal's se klásti v jesličky,
 jsa všeho Pánem,
 mocným vladařem, hospodu
 mocha zvoliti,
 překrásnou sobě v tu dobu.

Seno, sláma, postel Tvá,
 zima Tě trápí,
 Tvá milá máti kolébá,
 zahřívá postel,
 volek a osel, hovádka.

Aj, Ty všechno odíváš,
 léto i zimu,
 kožich, peřinu Ty dáváš,
 sám se tak hněteš,
 pláčeš a z toho nic nemáš

Dáváš i všeckna zboží,
 chudičkou matku
 sám v nedostatku si zvolil,
 a z panny chudé
 v nouzi a bídě se zrodil.

Pro nás jsi to učinil,
 aby nás Sobě,
 zbohatil hrubě, kdež Tvoji
 andělé vždycky
 svaté písničky zpívají.

Jiný žádný nemoh' nám
 v tom posloužiti,
 toho dobytí, což Adam
 neposlušenstvím
 a všetečností ztratil nám.

Veliký hřích, veliké
 odplaty žádal,
 čehož nemíval v moci své,
 člověk smrtelný,
 svatý nižádný krom Tebe.

Adamův napravil pád,
 čímž Bohu Otcí
 i Sobě všecky jest poddal,
 peklu hroznému,
 i ďáblu zlému mne odjal.

Za hříchy všeho světa,
 učinil's dosti,
 tak Svému Otcí, jeden sám,
 kdyby nebyl Ty
 věčnou pokutou hrozil nám.

Poznejmež dobrodiní
 křesťané toto,
 vtělil se proto Syn Boží,
 abychom Jeho
 znali samého, své zboží.

Kriste, nám narozený,
 buď nám pomocen,
 abys hodně ctěn byl od nás
 nyní i vždycky,
 pak k Sobě všecky přiveď nás.

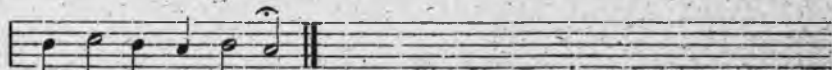
906.

Z. Velké.

Deň preslavný jest k nám přišel,
 v němž má bý - ti každý ve - sel,

ra - duj - me se, ve - sel-me se

v tomto na - ro - ze - ní.

Den přeslavný jest k nám přišel,
v němž má býti každý vesel,
radujme se, veselme se
v tomto narození.

Dítě se nám narodilo,
prorocství se naplnilo,
radujme se, veselme se
v tomto narození.

Isaiáš prorokoval,
anděl Gabriel zvěstoval,
radujme se, veselme se
v tomto narození.

Že se narodilo dítě
v Betlémně, v tomto malém městě,
radujme se, veselme se
v tomto narození.

Že přijeli tři králové,
nesouce dary veliké,
radujme se, veselme se
v tomto narození.

V hospodě místa nemělo,
mezi hovady leželo,
radujme se, veselme se
v tomto narození.

Kriste pro Tvé narození,
dej nám hříchův odpuštění,
radujme se, veselme se
v tomto narození.

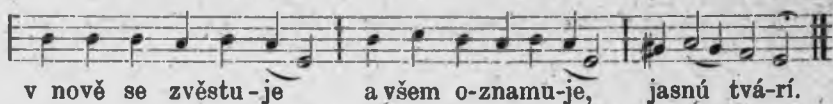
Ať nás nezžehne věčný plamen,
uchovej nás Kriste, amen,
radujme se, veselme se
v tomto narození.

907.

Z Velké.

Ra-dostná no - vi - na, poslyš-tež jí, mla - dí ta-ké sta - rí,

v nově se zvěstu-je a všem o-znamu-je, jasnú tvá-rí.

Radostná novina,
poslyštež ji
mladí také staří,
v nově se zvěstuje
a všem oznamuje
jasnou tvář.

Jehožto v Betlémě
Panna čistá,
Maria zrodila
a v úzké jesličky,
to dítě maličky,
položila.

Syn Boží jediný
k vůli Otce,
pro naše spasení,
ráčil se vtělití,
z Panny naroditi,
zde na zemi.

Nemeškejte jíti
a spatřiti,
dítěte malého
tam mezi jinými
hvězdami krásnými,
slunce jasné.

Jehožto narození
jsou svědkové
nebeští andělé,
kteříž se zjevili
pastýřům v tu chvíli,
řkouce směle:

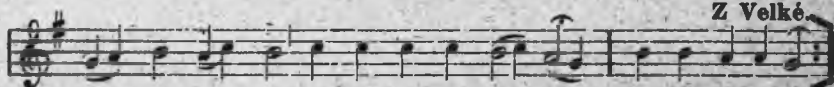
Ihne! nemeškali
pastuškové
a tam jsou se brali,
kde dítě nalezše,
an na ně vůl dyše,
češť mu vzdali.

Nebojtež se, věrní
pastouškové,
mějte potěšení,
dal vám z své milosti,
Bůh Syna s výsosti,
na spasení,

S nimiž my jemu češť,
chválu vzdejme,
dítěti malému,
ať nám ráčí dáti
po vezdejší strasti
s Sebou schranu.

O, Kriste Pane!
Tě žádáme,
schraň nás pod svá křídla,
když přijdeš souditi,
račiž nás přivéstí
v věčná bydla.

908.

Krá-sná pan - na pre-mi-lé - ho sy - na nám po - ro-di-la,
ob - vi - nuv-ši v plénky, do je-sli - ček jej po - lo-ži-la.

Krásná panna,
přemilého Syna
nám porodila,
obvinuvši v plenky,
do jesliček jej položila.
Řkouc: Nynej mé dělátko,
nynej pacholátko,
s ním se těšila,
tak mu zpívala.

Volek, osílek,
na něho dýchali,
jakoby řekli: Králi
mocný a náš Stvořiteli,
proč's tak snižený.
Též i jiná hovádka,
rozličná ptáčátka,
jej jsou chválili
a velebili.

Protož i my,
stvoření rozumné,
jej přivítejme.
Jeho slavné narození
chvalme a jej uctěme;
tím Otci nebeskému
na nás laskavému,
za něj děkujeme
a se radujeme.

Onť nám z pouhé
nesmírné milosti,
radost způsobil,
poslav Syna s nebeské výsosti,
aby nás spasil.
Jenž hned od narození,
rozličné soužení,
trpěl za hříšné,
z lásky přílišné.

Že maje Boha Otce
mocného na nebi,
ráčil jest mítí matku
chudičkou na zemi,
aby nás obohatil
svou slávou na nebi.

Pro nás ráčil pracovati,
hlad, žízeň trpěti
a potom umučení
trpké podstoupiti,
nám pokrm a nápoj chtěl
tudy způsobiti.

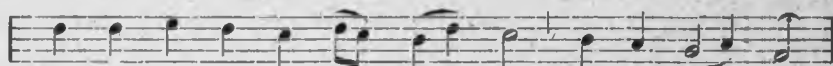
Budme již všichni vděčni,
jeho narození,
ať on nám ráčí dáti,
věčné kralování,
s Otcem svým i s anděly,
v nebi přebývání.

909.

Z Velké

Chtíc a - by spěl tak zpí - va - la, sy - ná - čko - vi
ma - tka, jenž po - no - co - va - la, mi - lá - čko - vi:

ny - nej roz - koš - né dě - tá - ko, Sy - nu Bo - ží,

ny - nej, ny - nej, ne - mluvnát - ko, svě - ta z bo - ží.

Chtíc, aby spál, tak zpívala synáčkovi
matka, jenž ponocovala, miláčkovi:
Nynej, rozkošné děťátko Synu Boží,
nynej, nynej, nemluvnátko světa zboží.

Tobě jsem lůžko ustlala, spasiteli,
tvory k tvéj chvále svolala, stvořiteli,
nynej, krásu a korunu svrchovaná;
nynej, milujících ceno vinšovaná.

Nynej, ta jest matky žádost, holubičko,
nynej, všech andělů radost, má perličko;
slávy, chvály vždy nabudeš od matičky,
jak se vyspíš jísti budeš med včeličky.

O, fialo! O, lilium! O, růže má!
nynej, vonné konvalium, zahrádka má.
O, loutno má, o, labuť má! můj slavičku.
nynej, libezná harfo má, cimbalíčku!

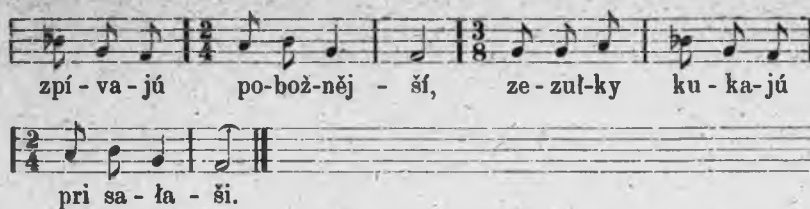
Na dobrou noc dej hubičku, nynej dítě,
kolibat bude matička, nynej hbitě,
spi, miláčku, umlkněte, andělové,
se mnou k Bohu přiklekněte národové.

910.

Z Velké.

Já sem si za - čal li - bě spá - ti, že vtáč - cí
po - ča - lo sa ně co - si zdá - ti,

Já sem si počal libě spáti,
počalo sa ně cosi zdáti,
že vtáčci zpívají pobožnější,
zezulky kukají při saľaši.

Stávaj ty Kubo, pobízám ťa,
hýpnu ťa kyjem, probudím ťa.
Daj ně Jurko pokoj, dríme sa mi,
nedávno sem prišiel za ovcami.

Béhaj tam, béhaj tam za ovcama,
a kady a kady do Betléma?
co tyto ovečky znamenajú,
že oni k Betlému pospíchajú?

Zebereme krpce na ramena,
poběhneme rychle do Betléma,
co to tam za zpěvy sa konajú,
že sa všady hlase rozléhajú.

Na mu věrnú pravdu, dokázal sem,
halenku aj krpce potratil sem,
a včilěj je zima bez haleny
a z rána mráz bývá, krpců neni.

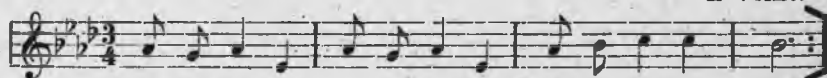
A tam hore na salašu,
tam sa ovce dobre pasú,
poženme tam bratrové
na ostruží zelené.

Ovce sa nám budú pásti,
my si budem oheň klásti,
já si dobre zatopím,
obuchem si zatočím.

Na mu kuši je ně zima,
zešla by sa ně perina,
a kožúšek valašský
a bačkory s podvazky.

912.

Z Velké.

Mi-lý Bo-že, kam dál hů-re, co já ro-bit mám?
já ne-bo-rák, chro-mý vaľach po-zu-stál sem sám,

Ku-ba, Ju-ra, přeč o-de-šel, Vá-vra s Ondrú za ně-ma šel,

žádné-ho ne-mám.

Milý Bože, kam dál hůre,
co já robít mám;
já neborák, chromý vaľach
pozustál sem sám,
Kuba, Jura, přeč odešel,
Vávra s Ondrú za něma šel,
žádného nemám.

Dyby bližej pri salaši
tento Betlém stál,
také bych já chromý vaľach
doma nezostál,
běžál bych tam bez pobízky,
privítál bych pána hezky,
on by sa zasmál.

Skoča bych já jen zazpíval,
po starosvětsku,
nestarál bych se já ešče
o píseň hezkú,
ale chromý valach tuším
zostati já doma musím
a tlačit desku.

Čekat budu až dom přijdu
moji valaši,
hned sa zeptám, jak bylo tam,
snad ně potěší;
budu pískat, budu výskat,
já starý, holuby trískat*)
bude ně lepší.

Dej to, pane, ať sa stane,
abych nechrumál
dyž ňa pojme smrt do tance
bych sa nezdráhál
zahodíce brťy svoje
zdravý k nebi se svú milú
si poskakováł.

Té radosti bude dosti,
více nežádám,
až já budu hore bradú,
posledně žádám:
Dej to, pane, ať se stane,
dyž ten tanec umorí mně
ať ti duši dám.

913.

Z Velké.

Čas ra-do-sti ve-se-ľo-sti na-stál svě-tu ny-ní,
neb Bůh vě-čný ne-ko-ne-čný na-ro-dil se z pa-ny;

v měste-čku v Betlé-mě, v jesličkách na slá-mě le-ží ma-lé

pa-cho-lát-ko, na zi-mě, na zi-mě.

*) Holuby třískat tolik, co ostrahami břínkatí hodně rychle.

Čas radosti, veselosti
nastál světu nyní,
neb Bůh věčný, nekonečný
narodil se z panny;
v městečku v Betlémě,
v jesličkách na slámě,
leží malé pacholátko
na zimě.

Co zme všickni lidé hříšní
s radosti čekali,
to andělé dnes vesele,
sú nám zvěštovali;
a proto plesejme,
všickni se radujme,
pacholátku, nemluvnátku
zpívejme.

Spasiteli, kvítku milý,
pane náš Ježiši,
z čisté panny narozený
poklade nejdražší,
Pane náš, králi náš,
skloň se k nám jako pán,
dej milosti, dej radosti
dojit nám.

914.

Z Velké.

Sem podťe pa - stý - ri, pozdravte pá - na své - ho,
i vy pol - ní mí - stri,

Je - žiš - ka ma - li - čké - ho.

Sem podťe, pastýri,
i vy polní místri,
pozdravte pána svého,
Ježiška maličkého.

Stupte pred jesličky,
hrajte mu písničky;
na moldánky pískejte
a Ježiška vítejte.

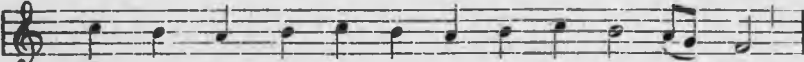
Vitej k nám, děťátko,
malé pacholátko;
vitej, vitej, králi náš,
Ty si pravý mesiáš.

Tebe zme čekali,
Tebe zme žádali;
bys nás na tomto světě
potěšil v každé psotě.

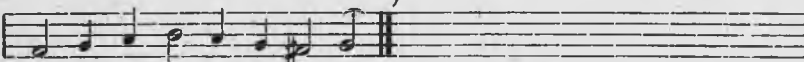
Andělé, zpívejte,
Ježíška vítejte,
to slavné narození
též s nami oslavujte.

915.

Z Velké.

Na vá - no - ce, na vá - no - ce, na ty ho - dy

*)
za - mr - za - ly bla - ta, vo - dy.

Na vánoce, na ty hody
zamrzaly blata, vody.
Lem tá jedna nezamrzá,
co Maria syna kúpá.
Okúpala povíjala,
Ježíškem ho nazývala.

916.

Z Velké.

Ten vá - noč - ní čas, do - čka - li zme zas, vtáč - ky v o - bla -

cích zpí - va - jú, pa - stuško - vé vy - tru - bu - jú, co to no - vé -

ho, ne - slýcha - né - ho?

*) Koledu tuto zpívají nejvíce cikáni.

Ten vánoční čas
dočkali zme zas;
vtáčky v obláčích zpívají,
pastuškové vytrubují,
co to nového, neslýchaného.

Narodil se nám
Ježíš, Bůh a pán,
leží v Betlémě
v chlévě na seně,
nemá žádné poduščičky,
ani chatrný plénčičky,
tak je zrozený
na ten svět bídný.

A vy děvčátka a pacholátka,
zejděte se velcí, malí,
neste Ježíškovi dary,
co kerá máte,
jemu poneste.

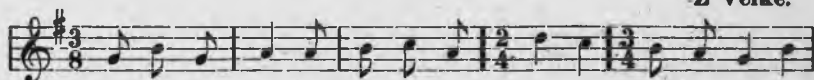
Verunka běží,
už je u dveří;
nese smetánky skleničku,
hrudku másla na kašičku
Ježíškovi dat,
by se napapál
aby neplakál.

Janíčku pospěš,
a do lesa běž;
dones dřívíčka suchého,
ohřít Ježíška malého,
nech nemre zimu,
s matičkú milú.

Bětuško zlostná,
lehkomyšlná!
Nechtěla si ráno stati,
Ježíškovi dary dati;
potom se nevdáš,
šak to uhlídáš.

917.

Z Velké.

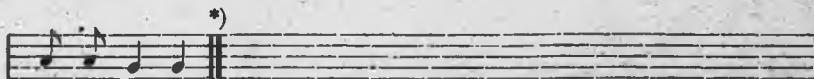
Do-ma si do-ma, náš pa-ne gaz-da? On si se-dí

ko-lem sto-la, na něm čopka so-bo-lo-vá a v též čop-ce

tri sta zla-tých, dva čer-ve-né, dva du-ká-ty, dva čer-ve-né,

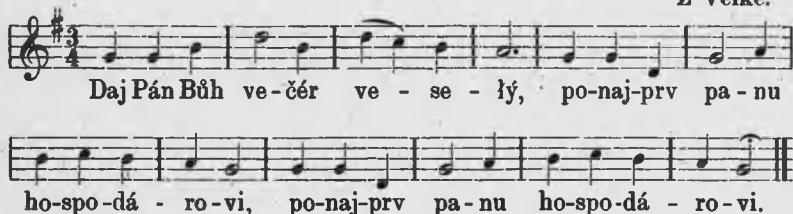
dva du-ká-ty.

*) Koleda cikánaká.

Doma si doma,
 náš pane gazda?
 On si sedí kolem stola,
 na něm čopka sobolová,
 a v téj čopce tri sta zlatých,
 dva červené, dva dukáty.

918.

Z Velké.

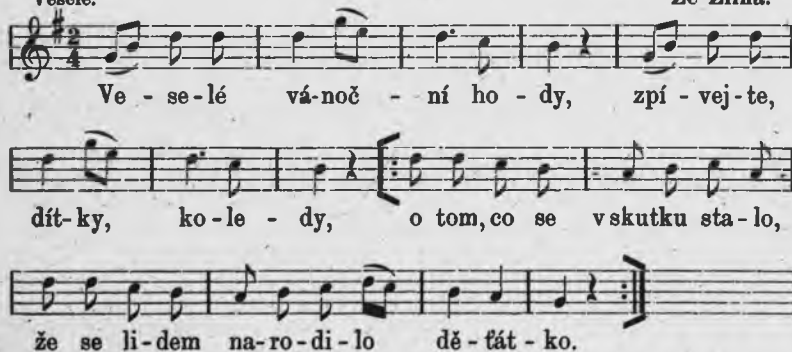
Daj Pán Bůh večer veselý,
 ponajprv panu hospodárovi,
 a potom jeho manželce,
 a náposledy celěj čeládce.

Byla Maria Ježíšova
 Jozefovi zaslíbená.
 Ach, neopúščeť Jozefe,
 neopúščeť Marie,
 šak ti to Pán Bůh
 dárem daruje.

919.

Vesele.

Ze Zlína.

Veselé vánoční hody,
zpívejte, dítky, koledy,
o tom, co se v skutku stalo,
že se lidem narodilo děťátko.

On jest světa spasitelem,
slovo učiněno tělem,
syn Boží a syn člověka,
otec budoucího věka, děťátko.

Jehož Maria počala,
v zimě v chlévě porodila,
položila do jesliček,
zavinula do plinčiček děťátko.

920.

Ze Zlina.

Ó Je - ží - ši, dě - řát - ko ma - lič - ký, ó mi - lé

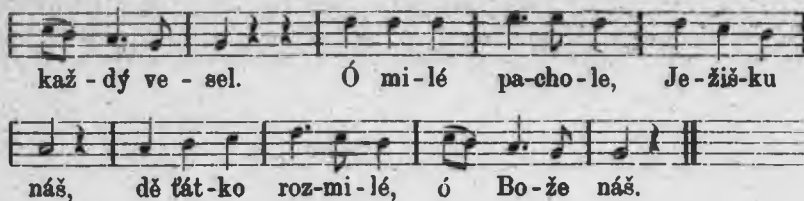
pa - cho - le, jak ú - tlé no - žič - ky, jak ma - lé ru - čič - ky,

spa - ni - lé o - čič - ky, ó pa - ne nad pá - ny!

Či - žič ko - vé, ste - hlič - ko - vé, po - le za -

ne - chěj - te, k jeslím po - spíchej - te, dě - řát - ko ví - taj - te!

Den přeslav - ný jest k nám při - šel, v němž má bý - ti

O Ježíši,
 děťátko maličký,
 ó milé pachole,
 jak útlé nožičky,
 jak malé ručičky,
 spanilé očičky,
 ó pane nad pány!

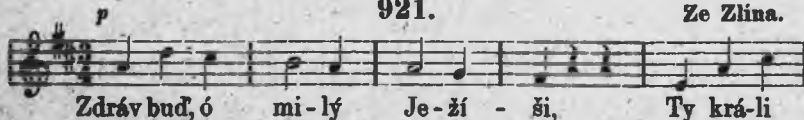
Čižíčkové, stehlíčkové,
 pole zanechejte,
 k jeslím pospíchete,
 děťátko vítejte!
 Den přelavný jest k nám přišel,
 v němž má býti každý vesel.
 Ó milé pachole, Ježíšku náš,
 děťátko rozmilé, o Bože náš!

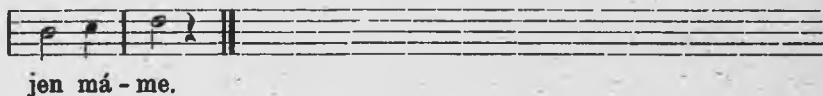
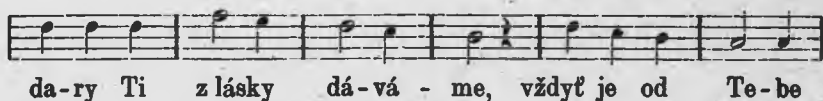
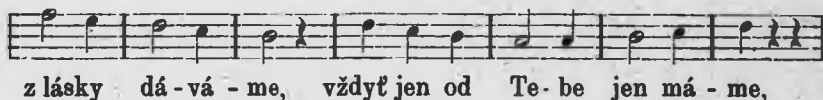
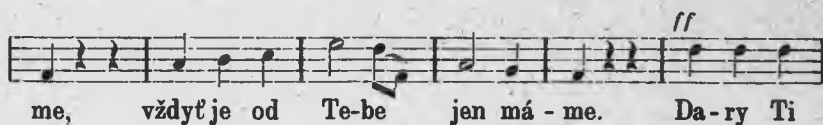
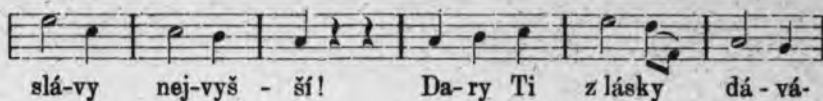
Ó Ježíši,
 nad slunce nad měsíc,
 pěknější není nic,
 jak jsi tak ponížen,
 musils sejítí sem,
 hledati Betlehem,
 jsa všudy sám pánem.

Koroptvičky a hrdličky,
 zanechejte pastvičky,
 navštivte jesličky,
 zpívejte písničky!
 Dítě se nám narodilo,
 proroctví se naplnilo.
 Ó dítě spanilé, ctíme Tebe,
 přijmiž všecky k Sobě tam do nebe.

921.

Ze Zlína.

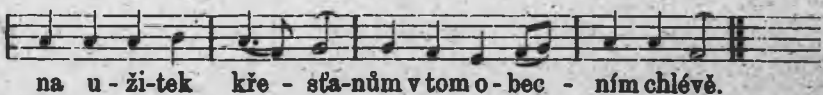
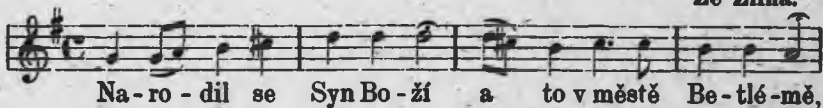

Zdráv buď, ó milý Ježíši,
Ty králi slávy nejvyšší!
Dary Ti z lásky dáváme,
vždyť je od Tebe jen máme.
Ó pane náš, ó králi náš,
jenž se tam světlem odíváš!

Vítá Tě země, nebesa,
každý tvor Tobě zaplesá.
Ó pane náš, ó králi náš,
jenž se tam světlem odíváš!

922.

Ze Zlína.

Narodil se Syn Boží,
a to v městě Betlémě,
na užitek křesťanům
v tom obecním chlévě.

923.

Z Horní Slatiny.

Na - sta - la nám ko - le - da, a - bychme ji zpí - va - li;
dal nám Pán Bůh tu mi - lost', tu pa - mát - ku sla - vi - ti, že Syn
Bo - ží z vý - sos - ti, rá - čil do - lu stou - pi - ti.

Nastala nám koleda,
abychme ji zpívali;
dal nám Pan Bůh tu milost',
tu památku slaviti,
že Syn Boží z výsosti,
ráčil dolu stoupiti.

Hned stáda opustili,
k Betlému pospíchali.
Našli dítě i matku,
i Josefa stařečka.
Pakli se nám urodí
ječmen, také pšenička,

Jeho pak matka milá,
když syna porodila,
na své lokty ho vzala,
nynej, nynej zpívala.
Pastýři to slyšeli,
k andělskému hlasu šli.

Stařeček nám navaří,
napijeme se piva.
Masopust nám nám nastane;
kdo pak se ženiti má,
hezkou, mladou dostane;
za to nám koledy dá.

924.

Z Horní Slatiny.

Dej vám Pán Bůh pá - ni mi - lí ště - stí, zdra - ví, po - že - hná - ní,
štěstí zdra - ví v tomto dom - ku, dá vám Bůh šťastnou ho - din - ku,

Dej vám Pán Bůh páni milí,
šťěstí, zdraví, požehnání,
šťěstí, zdraví v tomto domku,
dá vám Bůh šťastnou hodinku.

Nejprv pánu hospodáři,
ať se voli koně daří;
potom paní hospodyně,
bude mít štěstí na jiný.

Bude mít kravičky dojný,
pozná užiteček hojný.

Který poctivý mládenec,
nechť nám udělí na věnec;
který nám nic nechce dáti,
šátek i peníze ztratí.

Dostane za to odměnu,
dá mu Pán Bůh starou ženu;
starou ženu, starou bábu,
musí s ňou posedat v zadu.

Který nám však dá koledy,
ten dostane hezkou paní;
hezkou paní, hezké děvče,
může s ňou posedat kde chce.

925.

Od Rožnova.

Poslyš On - drá - ší, co to tu stra - ší z o - bla -
Nechť stra - ší co chce, za - jí - maj ov - ce, žeň do -

ku, ne - za - po - mí - nej, bě - hej a stří - lej
mů, by sa nezmát - ly, ne - šma - ko - va - ly

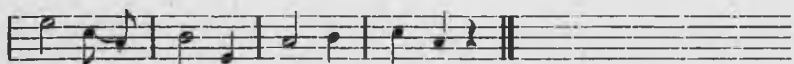

z pluhá - ku. Ach An - drá-šu, až sa tŕa-su.
ne-ko - mu.

Tá jas - nosť mne rmú-tí, je vět - ší než v hu-ti!

Ach An - drá-šu, až sa tŕa-su!

Poslyš, Andráší,
co to tu straší
z oblaku,
nezapomínaj,
bĕhaj a stíľaj
z pluháku.
Nechť straší co chce,
zajímaj ovce,
žen domů,
by sa nezmátly,
nešmakovaly
nekomu.
Ach Andrášu,
až sa tŕasu.
Tá jasnosť mne rmútí,
je většší než v huti!
Ach Andrášu,
až sa tŕasú!

Neboj sa, brachu,
není tu strachu
žádného.
Já sa nebójím,
neco ti povím
nového.
Anděl tu křičel,
kerý tu přišel
na pole,

praví, že istě
v Betlémě čistě
pachole,
z čistě panny,
pán nad pány.
Narodit sa v chlévě,
to k naší potřebě.
Kráľ nad králi,
anděl praví.

K živému prisá,
stoj a nekrč sa,
poslechni!
Anděl křičí zas
a volá na nás,
poklekní!
Pastýřčkové,
noviny nové
čuvajte:
Je krátká cesta,
jen vy do města
hybajte.
Tam ve chlévě,
při Betlémě,
malický Ježíšek,
utěšený všecek,
v jeslech leží,
blízko dveří.

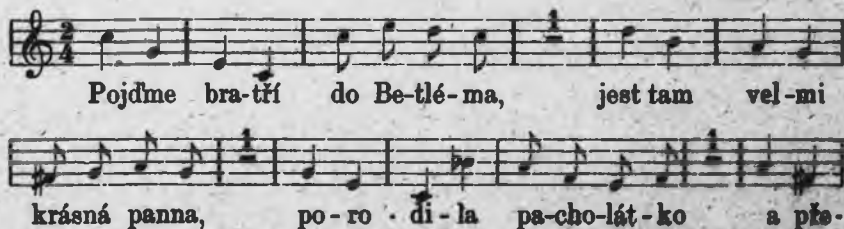
Dyž tomu tak je,
bratrové, poďme
tam k němu,
dary sbírajte
a pospíchajte
k Betlému.
Já mu dám jehně,
Ondra proň zběhne
k salaši,
Vávra dá hrudu
a Mikeš druhú,
valaši.
Antoš medu
na koledu,
jemu na kašičku,
osladit hubičku,
urdy taký
tři čerpáky.

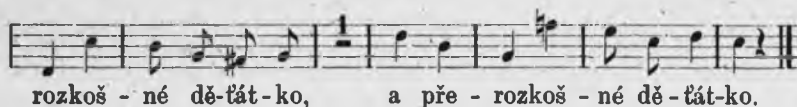
Muziku vemte,
pána vítejte
si směle,
děte ochotně
a hrajte notně,
vesele.
Kopečkem dolů,
krácejme spolu,
zpívajte,
toho panáčka,
světa miláčka
vítajte.
Juro z budy,
vezmi dudy,
ty Jane písčelku
a Kubo fajfarku,
na husličky
před jesličky.

Vitaj, panáčku,
světa miláčku,
drahý náš,
z dávná žádaný
a vyprosený
Mesiáš.
Pro nás nehedné,
přišels pastýře
z nebe k nám,
abys vykúpil
a vysvobodil
duše nám.
A já Adam
tebe žádám,
požehnej nám naše
na horách salaše.
Vem do nebe
duše naše.

926.

Od Rožnova.

Pojďme, bratří, do Betléma,
jest tam velmi krásná panna,
porodila pacholátko
a přerозkošné děťátko.

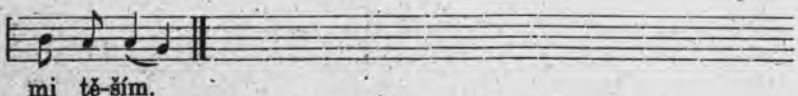
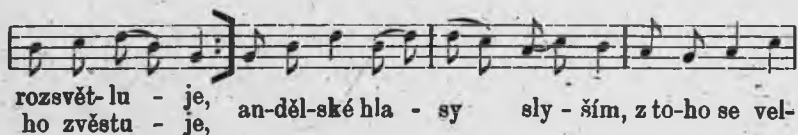
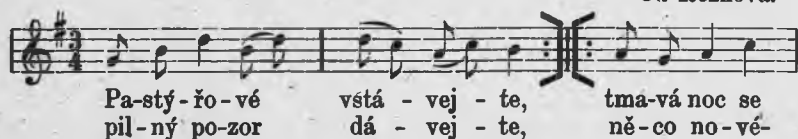
Vítej, vítej, malé dítě,
my Valaši vítáme tě.
Ó děťátko, jak se míváš?
Co pak v tomto chlévě děláš?

Víme, víme, nač jsi přišlo,
nám všem spasení přineslo,
když jsme byli opuštěni
a od Evy zavedeni.

Když ty tak chceš, milý pane,
máme pro tě nachystané
srdce čisté, v něm přebývej,
v něm žádnému místa nedej.

927.

Od Rožnova.

Pastýřové, vstávejte,
tmavá noc se rozsvětluje,
pilný pozor dávejte,
něco nového zvěstuje,
andělské hlasy slyším,
z toho se velmi těším.

Anděl k nám přistupuje,
novou radost zvěstuje,
že se narodil spasitel,
všeho světa vykupitel,
a to v městě Betlémě,
leží v chlévě na seně.

Z Marie narozený,
z čisté panny splozený.
V jesličky jej položila,
mezi hovádky vložila,
spanilého Ježíška,
ta chudobná matička.

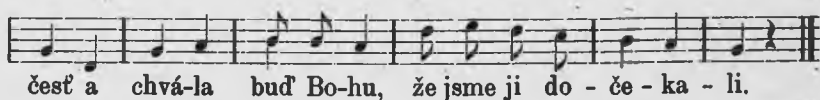
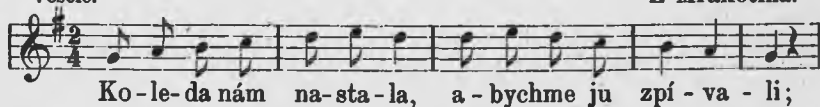
Sem tedy pastýřové,
sem noční vartýřové,
do hromady se seberte
a k Betlému pospíchejte,
vítat na svět děťátko,
spanilé Jezulátko.

Vítej k nám narozený,
z dávna předpověděný.
Vítej na svět, milé dítě,
my pastýři vítáme tě.
Vyslyš modlitby naše,
spas naše hříšné duše.

928.

Vesele.

Z Mrákotina.

Koleda nám nastala,
abychme ju zpívali;
česť a chvála buď Bohu,
že jsme ji dočkali.

Pastýři to slyšeli,
k andělskému hlasu šli,
svá stáda opustili,
do Betléma běželi.

Dál nám Pán Bůh z vysosti,
tu památku činiti,
že Syn Boží ráčil,
dolů s nebe stoupiti.

Našli matku i otce,
i holečka, stařečka,
jest-li se nám urodí
ječmínek i pšenička,

Jeho matka rozmilá,
dyž syna porodila,
na své ruce ho vzala,
nynej, nynej zpívala.

Stařeček nám naloží,
napijem se pivečka.

— — — — —
— — — — —

A ten kdo je stuchlíkem,
nechce nám koledy dát,
na rok bude nuzníkem,
nebude nám mít co dát.

Masopust nám nastane,
kdo se ženiti bude?
Hezkej mladou dostane
a ta nám koledy dá!

929.

Vesele.

Z Mrákotina.

Vy-le-těl ho-loubek ze zla - ta, hledte, ze zla -
ta, le-těl až k Bednářům na vra-ta, hledte, le-těl až
k Bednářům na vra - ta.

Vyletěl holoubek ze zlata,
hledte, ze zlata,
letěl až k Bednářům na vrata,
hledte, letěl až k Bednářům na vrata.

Vyšla jest Mařenka: Nechte ho,
hledte, nechte ho,
a to je Jakoubka našeho,
hledte, a to je Jakoubka našeho!

Přid' ty k nám, Jakoubku, v neděli,
hledte, v neděli!
Já ti dám věneček zelený,
hledte, já ti dám věneček zelený.

Jakoubek - v neděli nepřišel,
hledte, nepřišel,
zelený věneček opršel,
hledte, zelený věneček opršel.

930.

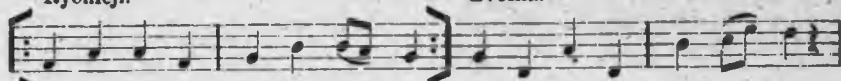
Zvolna.

Ze Ždánic.

Lé-hle, tamle v Be-tlé - mě, ké - vá na mě, zdá se mně;

Rychleji.

Zvolna.

ke - vá na mě jedna pan - na, bu - du vo - lat ho - py hop,
vezmu no - hy na ra - me - na,

Rychleji.

kde pak je ten náš Prokop?

Léhle, tamle v Betlémě,
kévá na mě zdá se mě;
kévá na mě jedna panna,
vezmu nohy na ramena,
budu volat hopy hop,
kde pak je ten náš Prokop?

Stál se jest v Betlémě div,
Neviděl sem co sem živ,
aby v tem betlémským chlívě.
zpívali andělé líbě
a zpívali haji há,
krásná panna syna má.

Narodil se Mesiás,
co mu, matko, co mu dáš?
Nemám než to jedno jehně,
nechť Juříček pro ně zběhne!
Běž, Juříčku, do stáda,
vem jehňátko na záda;
utěkěj s něm k Betlému,
k Ježíškovi malému!

.931.

Mírně rychle.

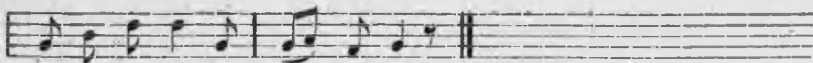
Ze Žarošic.

Vy pa - stý - řo - vé stá - vé - te, krásné zpě - vy

po - sló - ché - te, hla - sy an - děl - ské, prá - vě ne - bo - ské,

šťasné jest mě - sto Be - tlém - ské.

Vy pastýřové stáváte,
krásné zpěvy posloucháte,
hlasy andělské,
právě nebeské,
šťasné jest město Betlémské.

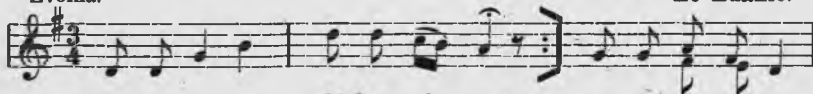
Panna syna porodila,
panenství neporušila;
v městě Betlémě,
v chlévě na seně,
velkó z toho radost mějme.

Mezi hovádkami leží,
vítr fóká ode dveří;
matička jeho
převíňuje ho,
lítostně kóká na něho.

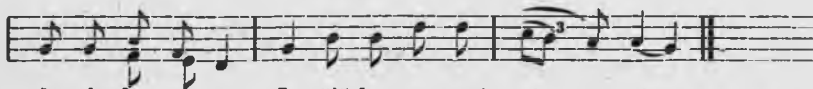
932.

Zvolna.

Ze Ždánic.

Slyš - te ný - ni lásky pl - ní,   budu zpí - va - ti,
křesťan - ko - vé roz - to - mi - lí,

ko - le - do - va - ti, Je - žiš - ka na svět ví - ta - ti.

Slyšte nyní lásky plní,
křesťankové roztomilí,
budem zpívati,
koledovati,
Ježíška na svět vítati.

Vítejte ho sirotkové,
vítejte ho manželové,
vítejte vdovy
tuze strápené,
Krista Pána spasitele!

933.

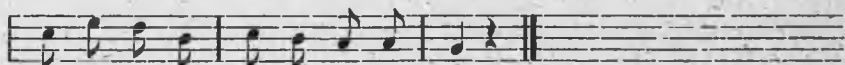
Z Dědic.

Co se sta-lo, při-ho-di-lo z divné bož-ské mo-ci:
Pan-na či-stá Je-zu Krista po-ro-di-la v no-ci;

v městě Be-tlé - mě, v tom pustém chlé - vě, le - ží dí - tě

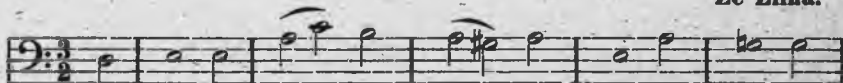
ne-při-kry-té v jeslech na se - ně.

Co se stalo, přihodilo
z divné božské moci:
Panna čistá Jezu Krista
porodila v noci;
v městě Betlémě,
v tom pustém chlévě,
leží dítě nepřikryté
v jeslech na seně.

Koleda ponocného.

934.

Ze Zlína.

O vel-mi šťast - ná ho - di - na, v kte - rou pan-

na po - ro - di - la Je - zu Kri - sta Pá - na.

O velmi šťastná hodina,
v kterou Panna porodila
Jezu Krista Pána.

Hřích Adamův jest napraven
a zlostný ďábel poražen
skrze Krista Pána.

Otcové, svatí žádali,
my jsme se toho dočkali
v Jeho narození.

BETLÉM,

vánoční hra.

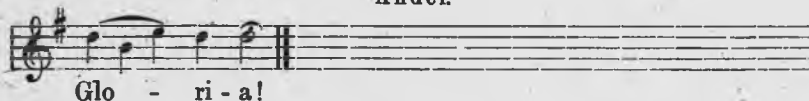
OSOBY:

Kašpar, Melichar, Baltazar.
 Herodes.
 Drabant, služebník.
 Mika,
 Bartoň, } pastýřové.
 Valenta,
 Vávra,

Anděl.
 Josef a Maria.
 Ráboň, žid.
 Dva čerti, } mladší,
 Smrť. } starší.

Postaví se papírová stěna, na dvě týče navinutá. Maria sedí a kolíbe děťátko. Josef stojí podle ní. Bokem od nich stojí anděl, bíle oděný; v ruce drží týč se zlatou hvězdou. Herodes usadí se za stěnou. Tam jsou také všichni ostatní, odkudž vystupují. Všichni šatí se dle stavu svého; čerti mají chlupatou larvu, bílé oči, oblečení jsou v kožich na ruby obrácený a nesou řetěz, jímž vystoupíce neb odcházejíce břídní. Zpěvův účastní se všechny osoby, jenom anděl zpívá sám. Pastýřové, kteří na začátku hry leží na zemi před stěnou a spí, mají kožichy a v ruce bič.

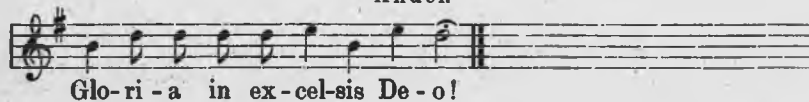
Anděl.

Bartoň.

Čuj, Miko, čuj!

Anděl.

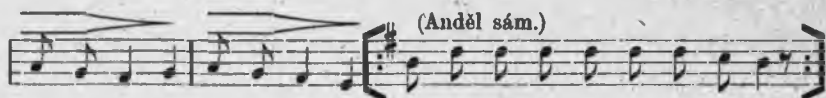

Mika:

Čujem, Bartoni, čujem!

Anděl.

(Všichni.)
Zvolna.

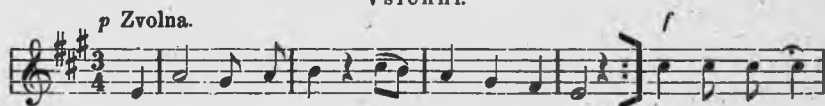

vše-ho svě-ta vy-ku-pi-tel! Glo-ri - a, glo-ri - a zpí-vej-me,
tomu dělátku česť a chválu vzdejme.

Glo-ri - a in-ex-cel-sis De - o!

Všichni.

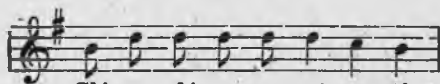
Co se zje-vi-lo v mě-stě Be-tlé-mě, Po-ro-di-la
poslyš, křesťa-ne, v chlé-vě na se-ně.

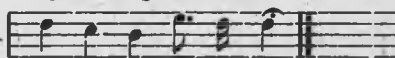
pa-cho-lát-ko, pře-roz-to-mi-lé dě-tát-ko Pan-na Ma-ri - a.

Chudá matička žádala postel
vedle jesliček, kde vůl i osel.
Všudy zima, vítr věje;
co se s Jezulátkem děje?
S Pannou Marií?

Anděl.

Slá-va, slá-va na vý-so-sti,
pokoj lidem dobré cesty!
Jen vy, pastuškové, se berte,
do Betléma se svolávejte,
neb se vám narodil Bůh spasitel,
všeho světa vykupitel;
v plénkách obvinutého,
v jeslech položeného

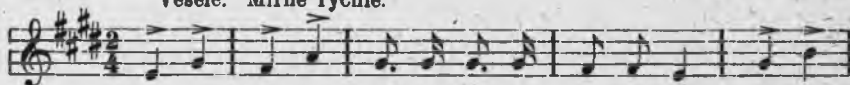
naj-de - te, naj-de - te!

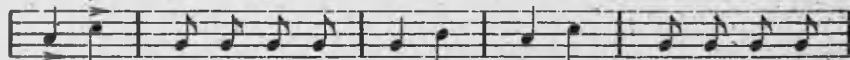
Nepředcházej lidem cesty!
Jen vy, pastuškové, se berte,
z dobré cesty nescházejte,
neb ste viděli ono znamení.
velikou jasnost na nebi!

Pastýřové (postaví se před děčátkem a zpívají).

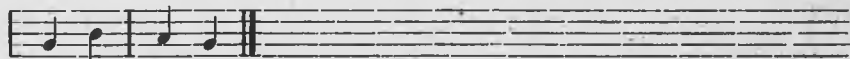
Vesele. Mírně rychle.

Ví - tá - me tě, náš pa - ná - čku ma - li - čký, ví - taj,

ví - taj, da - ry to - bě dá - me, dá - me, co my sa - mi

má - me, má - me.

Bartoň (klekne).

Víš ty, milý Josefe, z gruntu srdce vše ti vyjevím,
až si drobek kloboučka na hlavě popravím.
My jsme vyhnali krávy, ovce, kozy, berany,
aby si nějaké potravu do žaludku hledali.
Pak nevím, nevím kterak bylo,
o půl noci veliká jasnost se nám ukázala,
andělé v nebesích zpívali,
sláva! Takto na výsosti volali.

Josef.

Byls-li pak ty, Bartoni, při tom,
když se ty oblaka blýskaly?

Bartoň.

Inu ovšem, že sem byl!
Kde pak jsem měl býti,
nežli na stáda pozor míti.
Tak jsem se ulekl,
pod břeh jsem utekl.
Můj mistr, Vávra, popadl berana,
letěl s ním jako nějaká vrana.

Pomysli, každý člověče, co jsem měl činiti,
než-li svého mistra Vávru honiti.

Přiběhna k jesličkám prosím, svatá Boží rodičko, o nějaký flíček,
ušit tomu děťátkovi nějaký kožíšek.

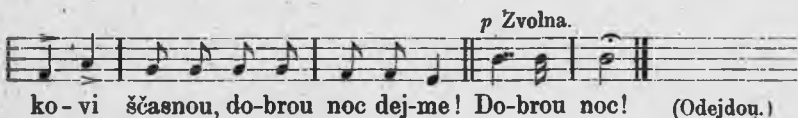
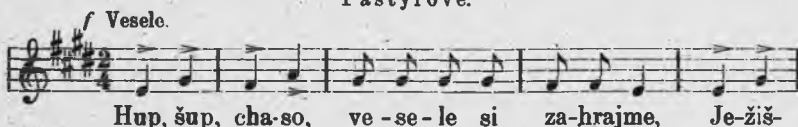
Flíček však neškodí,
ale mnohokrát se shodí.

(Dá Maria něco na kožíšek.)

Maria.

Ach, rozmilí pastuškové,
já vám za tyto dary takové,
já vám úctivě děkuji,
dojista vás ujišťuji,
by vám Pán Bůh ráčil dáti,
vašeho stáda rozmnožiti
a po vaší smrti do království věčného vejiti.

Pastýřové.

Tři králové vyjdou a postaví se před stěnu.

Kašpar.

Ej, divná věc se stala mezi námi,
že jsme tak z dobra zešli.
Nemožná se nám doptati
o tom narozeném dítěti.

Melichar.

Ej, má pak rada jest taková,
všem pánům služba hotová,
bychom jeli k Herodesu králi,
u něho se dověděli o tom novém králi.

Baltazar.

Ej, v tu chvíli tak učinme
a do jeho dvoru poďme.

Bez pochyby, že on nám poví
a ty noviny nám zjeví.
Z těch novin se potěšíce,
pojedeme Boha chválíce.

Drabant (vyjde zpoza stěny a postaví se proti třem králům).

Vzácní páni, co hledáte?
Zdali se na mého krále ptáte?
Já jsem jeho služebníkem,
tím nepochybnějším drabantem.

Kašpar.

Poněvadž vy jeho služebníkem se pravíte a jste,
tak nám tu službu proukažte,
od nás poklonu králi učiněnou zkažte!
Že sem přijeli tři králové od východu
v tuto dobu,
chtí s ním mluvit
a tajnou řeč oznámiti.

Drabant (jde za stěnu ke králi a oznámí mu).

Ej, milostivý králi!
Přijeli sem tři králové od východu
v tuto dobu,
chtí s tebou mluvit
a tajnou řeč oznámiti!

Herodes.

Ej, di mi rychle pro ně,
neb já je rád spatřím u sebe!

Drabant (vystoupí opět zpoza stěny).

Vzácní páni mohou chtít
k mému pánu hned přijít.

(Stěna se nadzdvihne a postaví za Herodesa, an se objeví sedě na židli).

Kašpar (zatím k drabantovi).

Ej, za tu službu prokázanou,
od nás králi učiněnou,
nemáte nic ztraceného mít,
nýbrž od nás kompliment si vzít.

(Všichni tři králové klanějí se před Herodesem, kterýž potom vstane a také se pokloní).

Herodes.

Zdrávi, moji milí hosti,
však jste mně podivní dosti.
Těchto hostů jsem se nenadál,
až jsem od vás slova poznal.
Oznamte, kam vaše cesta,
aneb do kterého města?

Kašpar.

Ej, my sami cesty nevíme!
Krásná hvězda na svítání,
kterou víc a víc spatřujeme,
ta nás přivádí až sem.

Melichar.

Poněvadž ty se čítáš králem této zemi,
oznam nám ty noviny
o dítěte narození
a jeho splození.

Herodes.

Ej, já nemám žádné vědomosti,
až od vás, přemilí hosti.
Za to vás žádám velice,
na to dítě se ptajíce,
až se spátkem navrátíte,
vaši cestu vyplníte,
neopovrhujte dvoru mého,
jeho cti urozeného. (tak!)
Neb i já chci sám dary nésti
a slušnou poklonu učiniti!

Kašpar.

Ej, za včas jedme,
o novém králi se ptejme,
neb tu důvěrnost máme,
že se s ním shledáme.

Melichar.

Aniž já pochybuji,
neb mám silnou naději.

Baltazar (ukazuje na hvězdu, kterou anděl drží).

Ej, tam hvězda vychází,
z níž velká jasnost pochází.

Ta nám na vědomost dává,
jaká jest při něm sláva;
sláva jakožto při králi novém.
Nemeškejme, pojedem!

(Všichni obrátí se od krále a odcházejíce potkají žida.)

Žid (s rancem).

Chajdrnaj!

Kašpar.

Holt, žide! Pověz nám pravdu,
kde máme hledat nového krále!

Žid.

Ny, milý phanáčky, tam běžte na Betlémky,
tam najdete starý muž, mladý ženky.
tam tho diďátko,
tam se zdovíte pravdu!

Kašpar.

Tu máš, žide, tringelt!

Žid.

Šak jste mi nic nedal, ny! (Odejde.)

Při králové (obráť se k Marii).

p Zvolna.

Po-žehna-ný, jenž při-chá-zí ve jménu Pá-ně Pán

Je - žíš, ve jmé-nu Pá-ně Pán Je - žíš. To jest

lá-ska ne - ví - da - ná, ni-kdy před tím ne - slý-

cha-ná, ni-kdy před tím ne-slý cha - ná.

Josef.

Pohleď, ó Maria, co jsou to za páni?
že to nejsou žádní sprostí vojáci,
ale udatní jonáci!

Maria.

Ano, ano, jak pravíš, milý Josefe.
To nejsou žádní sprostí vojáci,
ale udatní jojnáci!

(Tři králi přijdou a klanějí se.)

Kašpar (klekne).

Ano, ano, jak pravíš, Panno Maria!
Melichar, Baltazar, tím způsobem i já:
Jak jsme uzřeli hvězdu zázračnou třpytiti se,
spozorovali jsme, že se Bůh narodil;
nemeškali jsme jíti
a hvězdu zázračnou následovati.
Ó, Ježíši, Synu Boha živého,
rač uslyšet málo hlasu mého!
Já teď před Tebou na zem padám,
poníženě Tebe žádám,
bys přijal tento dar malý,
ó, nebeský, slavný králi!
Zlato, jak sluší na krále,
na znamení lásky stálé,
na tom světě budeš míti
a tím se budeš honositi!

Melichar (klekne).

Ó, děťátko, nad kvítí krásné,
nad slunce, měsíc, hvězdy jasné!
Ó, děťátko rozmilé,
jak jest mi přelíto Tebe,
že máš být usmrceno
a na kříži křížováno.
Prodlejš své velebnosti,
žádám s ponížeností,
takto mého povolání,
těla mého pomazání,
já teď před Tebou na zem padám,
poníženě Tebe žádám,
bys přijal tento dar malý,
ó, nebeský, slavný králi:
Kadidlo, jak sluší na krále,

na znamení lásky stálé,
na tom světě budeš mít
a tím se budeš honositi!

Baltazar (klekne).

Ej, my z daleké krajiny
přicházíme k Tobě nyní,
bychom se Tobě klaněli
a na službu postavili;
zaopatřili Tobě Tvůj palác pěknější,
jako jest Tvůj palác včilejší,
chlév plný smradu a hnoje,
to jsou Tvé špatné pokoje,
okna a sesle žádné;
to jsou jakési díry prázdné,
kterýma větr věje a fučí,
to milé tělečko mučí.

O, Ježíši, Synu Boha živého,
rač uslyšet málo hlasu mého;
přijmi tento dar malý,
ó, nebeský, slavný králi!
Myrhu, jak sluší na krále,
na znamení lásky stálé,
na tom světě budeš mít
a tím se budeš honositi.

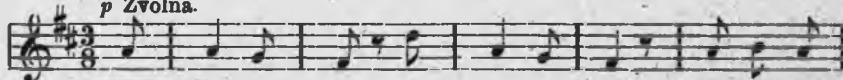
(Všichni povstanou.)

Maria.

Ach, rozmilí tři králové,
já vám za tyto dary takové,
já vám úctivě děkuji,
dozajista vás ujišťuji,
že po této bídné psotě
budete v dobrém životě!
Ach, rozmilí tři Králové svatí,
pomožte mi tuto píseň zpívatí.

Všichni (zpívají).

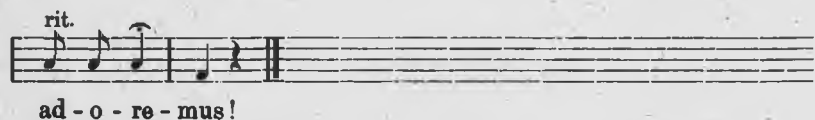
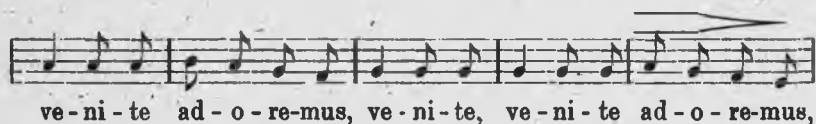
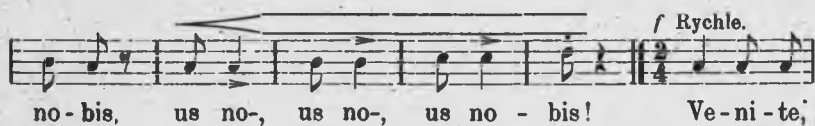
p Zvolna.

Ko - lí - ba - la a zpí - va - la ma - ti - čka
Ach pro ko - ho, žes tak mno - ho, bíd - né - ho

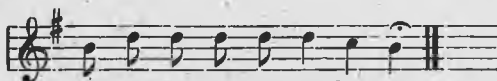

sy - náčko - vi. Ach, ny - nej roz mi - lej, Je - ží - š - ku spa - ni - lej,
čer - va ze - mě, rá - čil ses sní - ži - ti, v jeslech po - lo - ži - ti

(Tři králové se klanějí a odcházejí; slyšíce však anděla zpívati zastaví se.)

Anděl.

A vy mi-lí tři krá-lo-vé,
já vám dám rady takové,
byste jinou cestou jeli
a Herodesa minuli;
neb Herodes bude chtíti
to dělátko zahubiti.

Kašpar.

Ach, uzřel jsem, že's Boží anděl!
Raději tvých slov poslechnem
a Herodesa minem!

Baltazar.

Ej, věděl jsem já prve,
že Herodes myslel lstivě.
Protož zanechejme tyrana,
neb jest nám obrana dána.
Jeďme každý do města svého.
a čert vzal Herodesa zlého.

(Odejdou.)

(Čerti přijdou.)

Starší.

Brm! Kam deš bratře?

Mladší.

Z Betléma do Jeruzaléma!

Starší.

A co's tam slyšel nového!

Mladší.

Že se nám narodil Mesiáš,
ten ukrutný protivník náš.

Starší.

A já tomu dokonce nevěřím,
aniž tomu hrubě uvěřím!

Mladší.

Šak co se stalo, nevíte!

Starší.

A co?

Mladší.

Že se mně tak divíte?

Starší.

Že nás vyhání ten novorozený,
co za městem v chlívě leží?

Mladší.

A mně se o něm zdálo!

Starší.

A co?

Mladší.

Že si nás všímal málo!

Starší.

Ba nic! Není pejch nádhernosti,

Ani pejch falešnosti.
 Nádhernost se poníží,
 ó, podme k Herodesu králi,
 Namluvme mu, temu oslovi:
 Ó, Herodesi, králi slavný,
 Tobě není žádný rovný.
 Ty jsi nad krále nejumoudřejší,
 nad Šalomouna nejsprávnější.
 Ty máš všelijaké lháře,
 phuj, partikáře.
 Svolej své vojáky,
 statné jonáky!
 Já jim budu guráže dodávat
 to dítě pohledávat.
 Čert ví, jaké jest to šálení,
 všeho lidu mámení,
 když ty se dáš od tak malého dítěte s trůnu shodit.
 Pročež jdi, zbij, zber, zmorduj,
 žádné prosby nelituj!
 Nedbej na pláč a kvílení,
 morduj bez smilování.
 Ve dvou letech krev prolítí
 a budeš pánem a králem, kralovati! (Odejdou.)

Herodes (vyjde).

Hola! Hola! Co to nového slyším,
 nad tím se velice rmoutím a děším,
 to jsou ti tři králové tomu vinni,
 že mě tak falešně oklamali;
 jinou cestou se berouce,
 mého dvoru opovrhující
 Hola! Drabante, pod ke mně,
 co jest zapotřeba, povím tobě!

Drabant (přiběhne).

Ej, milostivý králi co ráčejí poručiti?
 Já jim chci vše s rychlostí učiniti!

Herodes.

Ej, jdi mi rychle pro Ráboně,
 neb on je prošlý v knihách i v zákoně;
 by nemeškal přijíti,
 knihu s sebou vzíti,
 ne to dlouho prodletí!

Drabant (odejde za stěnu).

Ráboni, máš ke králi jíti,
knihu zákon s sebou vzíti,
ne to dlouho prodleti!

Ráboň (za stěnou).

Hned budu pšíit!
Až kúsky itrničky sním;
bradu si opucuji.
Aj, vaj, koc vaj!
Pan král si nechal pro mě poslat,
já nechtěl it,
ale přece pudu!
Aby pan král se nehněval
a mně na můj starý hrb něco nepšídál.
(Jde ku králi.)

Herodes.

Vitám tě, Ráboni milý!

Ráboň.

Pravdu, dešto Pánbů!

Herodes.

Abys mně pověděl pravdu nyní.

Ráboň.

Všecka pravdu.

Herodes.

Že já mám království mé pozbyti
a jinému moc dáti.

Ráboň.

Ný, pan král, hned to budem najít,
tak sem na to přišel,
jak vůl na votýpku slámy.
Zirach, Ziravín, jusmanus!
Náš pan král má thaky nos;
Boháčkova koza ešče věčí!

(tíše) Musím tho thaky na moravsky šíct,
aby temu ten černohlav*) porozuměl!
(čte na hlas) Thy Betlémky, tho byl malý město,
thy budeš můj nevěsto;

*) Čert.

z tebe velký vejvod vyjde
a ten luciper sódit bude! —
Nic vy, pan král, se nemáte bát,
vy pšece budete pánem a králem, královat!

Herodes.

Děkuji tobě, Ráboni milý,
žes mně pověděl pravdu nyní.
Na zlatě tobě daruji, (dává mu peníze)
s tím tě neodděluji.
Jdi a vrať se domů
a neříkej nic žádnému.

Ráboň (odchází).

Šak já nebudu šíct ani moje manželku,
té šmatlavé Johanu,
ona by to po celým městě rozpleskala! —
Aj vaj, koc vaj!
Co sem já to doved?
Já sem pán král čistě omet!
Já sem mu tvrdě lhál,
on mně za to sto dukátů daroval.

Čert (potká žida).

Žide, spolek!

Žid.

Ny, prosím vám jaký dolek?
Deš, ty černohlav, do pekla! (Odejdou.)

Herodes.

Hola! Drabante, pod' ke mně,
co jest zapotřeba povím tobě!

Drabant (přikvapí).

Ej, milostivý králi, co ráčíte poroučeti?
Chci vše s rychlostí učiniti!

Herodes.

Ej, jdi mně rychle pro Ráboně,
neb mně šelma selhal hodně!

Drabant (odejde za stěnu).

Máš ke králi jíti,
ne to dlouho prodleti!

Žid (za stěnou).

Cert! Pošád mu tam budu sedět!
Nemám čas! Mám obžísy;
narodil se mi lapčisko a devčisko.
Ale pšec puđu, aby se pan král nehněvál
A mně na můj starý hrb něco nepšídál!
(Jde ku králi.)

Herodes.

Ctím tě, lehkomyšlný žide!
Neb co ti z toho přijde?
Já dám dítky od prs brat
matkám a je mordovat.
I toho nového krále
zahubiti nenadále!

Žid.

Aj, vaj, koc vaj!
Pan král nechá jívky od prs brat,
mordovat! mordovat.
I toho nového krále
zahubit nenadále,
nechá kamna zbórat,
já jich mám postavit!
Špitán handl mít,
krk pozbyt!
Rač se oběsím. (Odchází.)

Čert (potká ho).

Žide! Duši!

Žid.

Ny, prosím vám, jakó latuši?
Deš, ty černohlav do pekla! (Odejdu.)

Herodes.

Hola, drabante, služebníče můj,
vem vojsko a dítky morduj!
I toho nového krále
zahub nenadále!

Drabant (přikvapí).

Ej, milostivý králi, už jsme to vyplnili,
dítky brali, mordovali,

I toho nového krále
zahubili nenadále.

(Nese loutku na meči nabodnutou.)

Herodes.

Včil jste dobře učinili,
že jste můj rozkaz vyplnili;
já se budu domnívati,
kdo bude po mně panovati. (Drabant odejde.)

Smrt (vystoupí v bílé košili, majíc na hlavě bílý šátek, s bílou larvou, v ruce
drží dřevěnou kosu. Přeskakuje s místa na místo.)

Já smrt kráčím za tebou,
pomsta boží nad tebou!
Hory, doly, lesy jsem prohledala,
nikde jsem tě nenalezla.
Nyní však tě nalézám,
poslední prezent ti dávám!
Však ti žádný nespomůže,
v pekle bude tvoje duše.
Ty se budeš radovati,
s čerty přebývati!

Herodes.

Hola! Drabante, pojď ke mně!
Co jest zapotřeba, povím tobě!

Drabant (přijde).

Ej, milostivý králi, co ráčíte poroučeti?
Já vám chci všecko s rychlostí učiniti!

Herodes.

Ej, jdi mně rychle pro doktory,
ať dou kulřovat mé tělo!

Drabant.

Doktoři, máte jít kulřovat královo tělo na zimnici!

Čerti (přijdou).

A kdo nás poveze?

Drabant.

A, jedťte sami! (Odejde.)

Čerti.

Vrdy, vrdy, vrdy, vrdy!

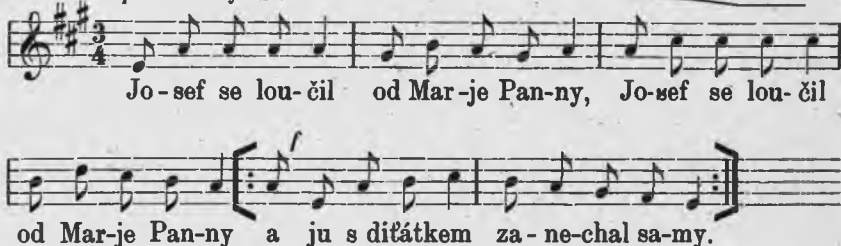
Pan král máš zimnicu?
 Pojď s nama do pekla, sirku, smolu s nama jísti!
 A pojd'! A pojd'! (Odneseu Herodesa.)

R á b o ň (s rancem).

Co sem se nastarál, abych královál!
 Pšec sem to vystarál, že možu královál!

V š i c h n i.

p Mírně rychle.

Že jsme tu byli, za zlé nemějte
 a s Kristem Pánem tu přebývejte,
 a vy mnoho vážení páni,
 děkujeme vám za vaše dary.

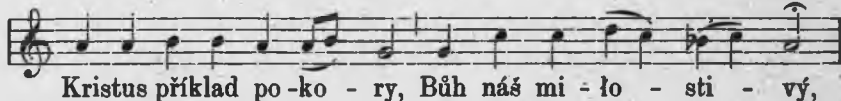
D r a b a n t.

Páni a paní!
 Abychme nebyli za tento kósek pohanění,
 nýbrž pochválení!*)

5. Písňe postní.

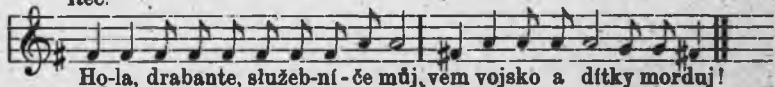
936.

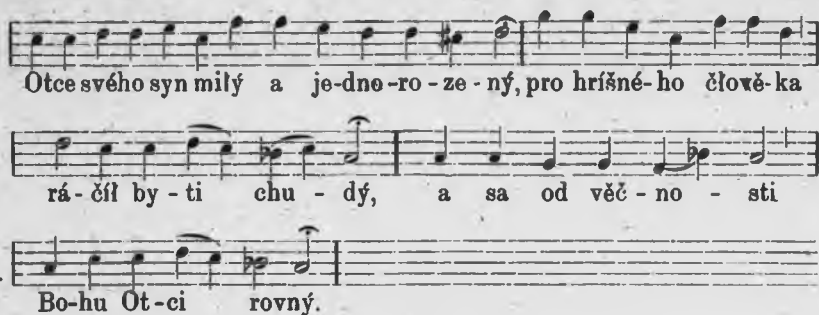
Z Velké.

*) Hra tato i jinde na Moravě se provozovávala, neb i posud tu a tam provozuje. Dialog se nedeklamuje, jakož lid vůbec nič po novověkém způsobu nedeklamuje, nýbrž „říká“ neboli píše recitativem. Ve Zlíně zní tento recitativ takto:

Rec.

Kristus příklad pokory,
Bůh náš milostivý,
Otcе svéhо Syn milý
a jednorozený,
pro hříšného člověka
ráčil býti chudý,
a jsa od věčnosti
Bohu Otcі rovný.

Když se nejprv narodil
z Panny Syn člověka,
v jesličky jej vložila
Jeho milá matka,
plenkami obvinula,
jakožto dívka chudá,
Jemuž se zalíbila
ta její pokora.

Od nepřátel puzení
s matkou utíkání,
před židy pokrývání
pro naše spasení
ráčil jest podstoupiti,
lidem rovný býti,
jsa vždy poslušen Otcі,
až právě do smrti.

Od ďábla pokušení,
od lidí hanění,
od přátel utrhaní,
od cizích rouhání,
hlavě nikde nemaje
jistého sklonění,
Král nebeské slávy
dán jest k pohanění.

Hlad, žízeň, horko, zimu,
největší chudobu,
vzal jest na se člověka
prvního pokutu,
v potu tváře s bolestí
a s pláčem pracuje,
tak věčného chleba
synům dobývaje.

S pláčem ovce hledaje,
kterouž byl potratil,
naleznuv na svá ramena
s milostí ji vložil,
dobrý pastýř pokrm věčný
svým jest připravil
a za ovce na smrt
svou duši položil.

S křížem svým dobrovolně
již na smrt se bera,
řekl, vezmi každý svůj kříž
a zapři sebe sám,
musíš Kristus trpěti
a tak v slávu vjíti,
jemuž nechtěl Otec
pro nás odpustiti.

Bychom mohli po Tobě,
s svým křížem stačiti,
na Tvou cestu uhodit,
Tě následovati,
zlého se nic nebojíc,
v víře setrvati
a pak na věky šťastně
s Tebou přebývati.

937.

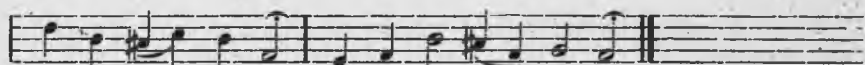
Z Velké.

Ó ve - li - ká mi - lost' Sy - na Bo - ží - ho,

rá - číl v svě - tě tr - pě - ti mno - ho pro na - še spa - se - ní

a tak nás zpro - stíl věč - né - ho vě - ze - ní.

Ó veliká milost' Syna Božího,
ráčil v světě trpěti mnoho
pro naše spasení
a tak nás zprostil věčného vězení.

Jsa nepřemožený dal se jest jíti,
políbením Jidáš ukázal,
třicet stříbrných vzal,
želeje toho, potom se uvázal.

A když jsou jej ve vězení svém měli,
tu někteří před ním padajíc
a řkouc: zdráv buď, králi,
posmívajíce se jemu se klaněli.

Ty's ten, který jsi nám chtěl chrám zrušiti,
a zas mocně ve třech dnech jiný
znova ustavěti,
ihned námi hádej, kdo Tě bude bít.

Oči zavázali, poličkovali,
řkouc: Zdráv buď nejmocnější králi,
na Tebeť česť sluší,
celou noc Tě trápíc, drahý Ježíši.

Ku Pilátovi ho na odsouzení
nevinného s hlukem přivedli.
Nechtěl odsouditi,
vida nevinného, chtěl propustiti.

Židé volali, řkouce bez přestání:
 • Dán buď katům k ukřížování,
 propusť nám z vězení,
 Barabáše a ukřížuj Ježíše.

Krev jeho na nás i na naše syny,
 nebudeť zahuben bez viny,
 neb v městech, městečkách
 kázal mnoho bludy, a zvodil lidi.

Korunu trnovou mu v hlavu vtiskli,
 až špice přeostře pronikly,
 zdráv buď, mistře, řkouce,
 a přeukrutně ho korunujíce.

Po oné velké chvíli kříž naň vložili,
 jeho nésti pro své bolesti,
 nemoh, jsa ztrápený,
 Šimon mu pomáhal, jsa přinucený.

Obnaženého na kříži roztáhli,
 tu v něm kosti, žíly třestěly,
 když dotahovali,
 moha ujíti, ráčil podstoupiti.

Když visel na kříži milý Syn Boží,
 octa s žlučí mu podávali,
 pil nápoj protivný,
 politujž jeho, hříšníče přebídný.

Uzřel matku svou, an pláče truchlivě,
 učenníku svému Janovi,
 tomu ji poručil,
 zvolav Eli, Eli, duši vypustil.

Bok jeho kopím otevřel přeostřým
 Longin, rytíř slepý, široce,
 když již Boha Otce
 prosil, aby vzal duši v svoje ruce.

Slunce se zatmělo, skály se pukaly,
 z hrobů mrtví vstávali živí,
 vidouce, z židů mnozí
 věřili, že ukřížován Syn Boží.

S povolením Pilatovým s kříže sňat,
 v roucho lněné jej obvinuli
 a s ním se obírali,
 patříc na rány, žalostně plakali.

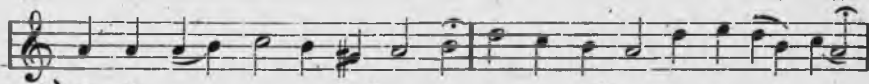
A ten Josef z Arymathie tělo,
které pro nás na kříži pnělo,
položil v hrob nový,
kterýž sám sobě byl vytesal z skály.

Než třetí den pominul od smrti jeho,
mocný Pán Bůh království svého,
vstal již nesmrtelný,
v nebi kraluje, na zemi panuje.

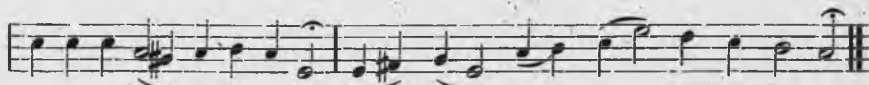
Umučení Páně pamatujíce,
jeho srdečně litujíce,
víru zachovejme
a tak s ním věčně v radosti budeme.

938.

Z Velké.

Jestliž psá - no dávným rokem, Je - re - mi - ášem proro - kem,

o Kristu, že měl tr - pě - ti, ja - kož rek - li ži - dé li - tí.

7) Jestliž psáno dávným rokem
Jeremiášem prorokem
o Kristu, že měl trpěti,
jakož řekli židé liti.

Mluvíce pak k sobě sami,
buď ta rada mezi námi,
myslimež proti nevinnému,
což by bylo zlého jemu.

Půjdem proti němu s křikem,
'zarazíme ho jazykem,
pakliž se nám pravdou zpříčí,
nedbejmež na jeho řeči.

Živým se chlebem nazývá,
Synem Božím se býti zdá,
předkládal nám naše hříchy,
a hrozí pomstou za hříchy.

Nechceť nám v ničemž svoliti,
těžkoť nám naň i hleděti:
tak má osobu protivnou,
netrpmež ho mezi sebou.

Povésmež my ho na kříži,
tu zvíme, jest-li Syn Boží,
shladmež jej ohavnou smrtí,
nebuď jmenován po smrti.

Otče Bože, vzhledniž na mně,
viz zlost nepřátel proti mně,
jakžto Beránek s tichostí,
trpím od nich nemilosti.

Neuctili mého líce,
bili, jakž kdo moh' nejvíce,
všecko tělo, hlavu také,
činíc hanění všeliké.

Jakožto nejtvrdsí skála,
má tvář mezi nimi stála,
v těch trápeních pevně stojí,
žádnáť jim zlost neostojí.

O Pane, jenž právě soudíš,
mou pravdu i jich zlost vidíš,
všecko to poročíš Tobě,
neboť mám doufání v Tobě.

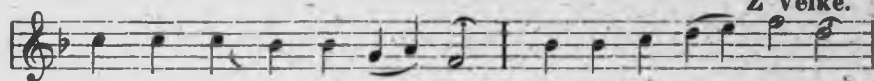
I my také nejraději,
kladmež v Bohu svou naději,
své křivdy poručme Jemu,
jdouce s svou žádostí k Němu.

Tak abychom došli Jeho,
v nebesích kralujícího,
s Tebou ať se být dostane,
dopomoz nám, milý Pane.

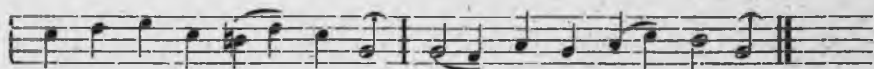
Kriste pro Tvé umučení,
dejž nám hříchů odpuštění,
ať nás nezže věčný plamen,
uchovej nás Kriste, Amen.

939.

Z Velké.

U - mu - če - ní na - še - ho pá - na Je - zu Kri - sta,

ja - kož se - psál sva - tý Jan, ten e - van - dě - li - sta.

Umučení našeho
Pána Jesu Krista,
jakož sepsal svatý Jan,
ten Evandělsta.

Přišli na něj se zbrojí,
jakožto na zlého,
Jidáš svým políbením,
zradil jest jim jeho.

Ježíš Kristus Bůh — člověk,
moudrost Otce svého,
ráčil mnoho trpěti
v světě pro hříšného.

Když naň ruce vložili,
počal Petr mstíti,
Malchovi ucho uťal,
nedal Pána bíti.

Tu neděli na květy
Pán Ježíš jest plakal,
blížil se hod židovský,
smrti na se čekal.

K biskupům jej přivedli,
po své vůli měli,
celou noc s ním nespali,
bili jakž jsou chtěli.

Vyšli k němu za město,
čest mu učinili,
než minuly čtyři dni,
jinak se změnili.

Tvář jeho uplvali,
oči zavázali,
poličky mu dávali,
hádati kázali,

Odšed Jidáš Škariot,
Pána svého prodal,
za třiceti stříbrných,
židům zlým ho vydal

S strachem Petr velikým,
u ohně se zhříval,
po třikrát Pána zapřel,
než kohout zazpíval.

Ve čtvrtek po večeři
byl s svými v zahradě,
Bohu Otci se modlil,
kalich píti maje.

Na den v první hodinu,
veden před Piláta,
křivě naň žalovali,
starší i knížata.

Po třikrát za to prosil,
byť ho moh' minouti,
ač se krvavě potil,
nemohlo to býti.

Pilát nechtěl souditi,
věda jej bez viny,
zkřikli: Buď ta krev na nás,
i na naše syny.

K mrskáni přivázali
k sloupu tak nahého,
na němž nezůstavili
místečka celého.

Těžké korunování,
ráčil podstoupiti,
tak velmi utrýzněný
ještě na smrt jíti.

Blízko šesté hodiny,
veden s křížem z města
u velké potupě,
ó přesmutná cesta!

Městské ženy plakaly,
an trpěl bez viny,
řekl jim: Neplačte na mne,
ale na své syny.

Byl také velmi ztrápený,
nemoh' s křížem jíti,
Šimon sedlák přinucen,
pomoci kříž nésti.

Když jej na kříž rozpjali,
hořký nápoj dali,
o roucho los metali,
jakž proroci psali.

Janovi poručena,
jeho matka milá,
kdežto se jeho duše
s tělem již dělila.

O deváté hodině
volal Kristus Eli,
řkouc: Eliáše volá,
rouhajíc se smáli.

Zvolal hlasem velikým
k Otcí v svých ouzkostech:
O jak jsi mne opustil
v velikých těžkostech.

Za nepřátele prosil,
aby jim odpustil,
a své hlavy nakloniv,
duši jest vypustil.

Když náš milý Spasitel
na kříži umíral,
želelo vše stvoření,
a v mukách dokonal.

Opona se roztrhla,
slunce se zatmělo,
ze dne noc učiněná,
vše se zarmoutilo.

Veliká žalost byla,
když se země třásla,
centurio to jistil,
že on Syn Boží byl.

Vidouc divy veliké,
mnozí jej poznali,
i skály se pukaly
a mrtví vstávali.

Hned tu jeden z rytířů
bok otevřel jemu,
krev s vodou vyplynula
k spasení našemu.

Sňat jest s kříže k večeru,
dán jsa od Piláta,
když byl již za nás umřel
Vykupitel světa.

Josef z Arymathie,
jehož následoval,
v hrobě svém jej položil,
neb jest ho miloval.

Vizmež, milí křesťané,
co nám Pán učinil,
an všechno pro nás trpěl,
sám nic neprovinil.

Blaze těm, kteříž s ním mrou,
majíť z mrtvých vstáti,
když se tento svět skoná,
s ním vždy kralovati.

Když musíme umřítí,
s tělem se dělití,
dejž, ó Bože, v Tvé ruce,
duše poručiti.

Kriste, pro tvé trýznění
umučení tvého,
dovediž nás po smrti
do království svého.

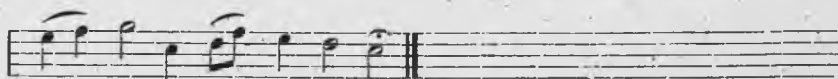
Ať Tebe s Bohem Otcem tvým,
i se vatým Duchem
velebíme, slavíme
věky věkův, amen.

940.

Z Velké.

Je-ži - ši pl - ný bo - le - sti,   dáš ži - vot za člo - vě - ka,
pro na - še zlostné ne - re - sti,

kdož se to - ho ne - le - ká?

Ježíši plný bolesti,
pro naše zlostné neřesti:
dal's život za člověka,
kdož se toho neleká?
Pro své přehořké skonání
popřej svého smilování,
dej nám srdce skroušené,
od hříchův odvrácené.

Rozvaž duše má, s vděčností
rány Krista s útrpností:
od paty až do hlavy
nenajdeš místo zdravý.
Pro své atd.

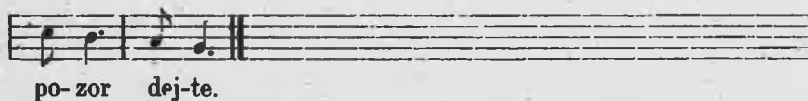
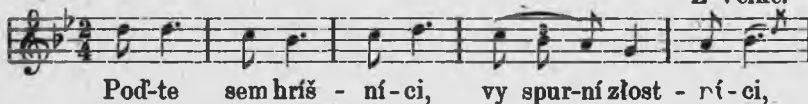
Krev se ze všech stran vylívá,
jedna rána druhou stíhá,
patř na líce zmodralé,
celé tělo zsinale.
Pro své atd.

Ještě víc trpěti žádá,
míru lásce neukládá;
bolest s láskou bojuje,
láska neustupuje.
Pro své atd.

Nebes Pán s námi se loučí,
již ducha Otci poroučí!
Plačte se mnou, nebesa,
již ve mně srdce klesá!
Pro své atd.

941.

Z Velké.

Pojďte sem hříšníci,
vy spurní zlostníci,
pozor dejte:
Jak jste mne trápili,
jak jste mne zbarvili,
se dívejte.

Vás jsem k spasení ved,
vám tři a třicet let
věrně sloužil;
tak hrozné trápení
pro lidské stvoření
si vysloužil.

Co jsem vám učinil?
Co jsem vám provinil,
já nevinný?
Že jste mne zmučili,
nad mřiu zmučili
bez vší viny.

Tak jsem vás miloval,
že jsem nelitoval
s nebe sjíti;
za to mám strhané,
do kosti zedrané
tělo míti?

Pro milost nesmírnou,
láska krev nevinnou
vycedila;
ó lidská nevděčnost!
Také-liž to má ctnost
zasloužila?

Ach, kdes lidská lítost?
Kde jsi, lidská vlídnost?
Ach, kdes byla?
Žes mne před zteklostí,
před hříšníků zlostí
nebránila.

O, co jsem lepšího,
co prospěšnějšího
měl činiti?
Na sebe smrt' jsem vzal,
sám jsem se pro vás dal
usmrtiti.

Ze všech synů lidských
nebýval žádný z nich
tak ozdobný;
již neřku-li k světu,
ani víc k člověku
jsem podobný.

Podťe, nebešťané,
maličko se na mne
podívejte,
Ještě-li mne znáte
a za Pána máte?
Povídejte!

Nebe, oblakové,
povětrí, živlové
se dívejte,
ještě-li mne znáte,
a za Pána máte?
Povídejte!

Pojď, ptactvo nebeské,
pojďte, ryby mořské,
se dívejte,
ještě-li mne znáte,
a za Pána máte?
Povídejte!

Pojďte sem hovádka,
stromové, zvířátka
se dívejte,
ještě-li mne znáte,
a za Pána máte?
Povídejte!

Země, hory, doly,
stavení, národy
se dívejte,
ještě-li mne znáte,
a za Pána máte?
Povídejte!

Zastav raději se,
Majdaleno, ježs mne
prv poznala,
však bys Krista svého,
krví zalitého
nepoznala.

Ach! Kterak bys mohla,
matičko má milá,
sem vzhlídati?
Však se jest zatmělo
slunce a nemohlo
víc svítiti.

Jak's se můj miláčku,
přemilý Synáčku,
neměl trásti?
Však se jest musila
Tvou bolestí celá
zem zatrásti.

A kterak v té době
nemělo se v Tobě
srdce hnouti?
Když kamení, skály
pro mne se musily
rozpuknouti.

Což tedy, hříšníci,
tvrdé nad kamení
srdce máte,
že na své hřešení
a na mé trápení
nic nedbáte?

Tak jsem po vás dychtěl,
že jsem vás v kříži chtěl
objímati;
ze mne jste smích měli,
lásku mou nechtěli
znamenati.

Po smrti jste ostrým
ještě srdce kopím
otevřeli:
Ach! Jak jste náramně
vy hříšníci na mne
zanevřeli!

Pro všechny bolesti
prosím, z vaší zlosti
již povstaňte;
dél mne katovati,
ran obnovovati
již přestaňte.

Všecko vám odpouštím,
mimo sebe pouštím
vši nepravost,
a na vašem lkání,
na samém pokání
chci míti dost.

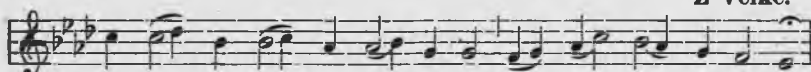
Jestli vy tu milost
velkou dobrotivost
neuznáte,
žádné mé milosti,
žádné víc lítosti
nepoznáte.

Bude-li v hněvu mém
duše, jdouc z těla ven,
nalezena,
má být bez milosti
do věčných temností
odsouzena.

Tam, kde zatracení,
kde zubů zkřípění,
a pláč stále;
by vždycky hořela,
nikdy nezhořela,
neskonale.

942.

Z Velké.

Ma - ri - a pod kří-žem stá-la, ža - lo - stně pla-ka-la,

dyž na smrt sy - ná - čka své - ho tak smu - tně hle-dě - la.

Maria pod křížem stála,
žalostně plakala,
když na smrt Synáčka svého
tak smutně hleděla.

Srdcem zemdleným vzdychala,
ústý ztrápenými
smutně k svému Synu mluvíc
takto přede všemi:

Ach můj Synu nejmilejší,
jak velmi vysoko
visíš na kříži rozpjatý
ode mne daleko!

Otče, Bože na výsosti,
dejž toho dojíti.
abych mohla s svým Synáčkem
spolu pohřeb míti.

Žalostná jest to hodina,
žalostná ta chvíle,
když Tě vidím rozpjatého,
Jezu, spasení mé.

Slunce, nebesa žalostně
na Pána hledíte,
oznamte lidskému smyslu,
že jeho želíte.

Oči jak nerozumnému
zavázali židé,
řkouce: Prorokuj, proroče,
kdo Tě nyní bije.

Nemohla se nasytiti
ukrutnost židovská,
když mučili, když trápili,
ach! mého Synáčka.

Veden jest byl od Annáše
též ku Kajfášovi,
ubičován a umrskán
dodán Pilátovi.

Ukřižuj! Volají židé:
Ukřižuj Ježíše!
Neb my nechceme mít krále
toliko císaře.

Korunován král nad králi
korunou trnovou,
na jeho přesvatou hlavu
hluboce vtlačenou.

Ach žalostná já tvá máti,
což mám pomyslití?
Nemám žádného přítele,
kam se obrátiti.

K Tobě jsem naději měla,
Synu nejmilejší,
v světě; již jsem dočkala
bolesti nejtěžší.

Promluv slovo, ó Ježíši
k žalostné matičce;
tím potěšíš, můj Synáčku,
zarmoucené srdce.

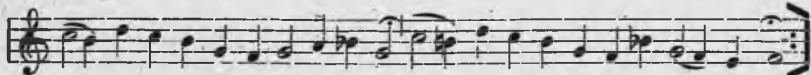
O matky, které syny dva,
tři neb čtyry máte,
A když vám z nich jeden umře,
smutně naříkáte!

Kterak pak já smutná máti
nemám naříkati?
Nemajíc jen jediného,
toho mám ztratiti.

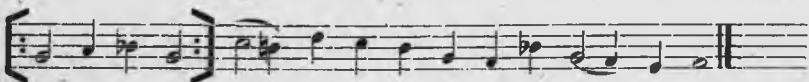
Již posledně zarmoucená
máti já naříkám,
hořem velkým, můj Synáčku,
pod křížem umírám.

443.

Z Velké.

O srdce kamenné, rozpomeň se, na bolest Kristovu rozhléd-ni se;
nastál čas poko-ry, ú-trpnosti, ach prestaň hřeši-ti, již jest do-sti:

Kristus tr-pí na kří-ži bo-lest-ně jest roz - pa - tý.
hrozná mu-ky,

Ó srdce kamenné!
rozpomeň se,
na bolest Kristovu
rozhlédni se;
nastal čas pokory,
útrpnosti,
ach! přestaň hřešiti,
již jest dosti:
Kristus trpí
hrozná muky,
na kříži bolestně
jest rozpjatý.

Posmíván, uplván,
políčkován,
obnažen, bičován,
korunován;
zemdlený, zbodený,
k posměchů dán,
posledně nevinně
ortelován
k smrti kříže,
z hrozná tíže
zemdlený dopadá
k zemi níže.

O přesmutné místo
Kalvarie!
na kterém žalostná
hraje chvíle;
ty jsi cíl a konec
Krista mého,
na kříži bolestně
zmučeného;
já příčina,
a má vina
krev svatou předrahou
vycedila.

Spasiteli Kriste,
můj Ježíši!
Ty jsi Vykupitel
můj nejvyšší;
já hříšník veliký
a nehodný,
Ty's sama dobrota
a Bůh mocný;
odpusť mile
mně viny mé,
smiluj se a spasíš
stvoření své.

Dejž, aby tvé svaté
umučení
nebylo k věčnému
zatracení;
než abych setrval
v kajícínosti,
a Tebe miloval
na věčnosti:
pro svých pět ran
rač dáti nám
po smrti se s Tebou
radovati.

944.

Z Velké.

Po - dě - kuj me Pá - nu Bohu, a vzdávaj me česť a chválu je - mu ;
neb on pro své u - mu - če - ní rá - čil nám dat
hří - chů od - pu - šče - ní.

Poděkujmež Pánu Bohu,
a vzdávejme česť a chválu Jemu;
neb on pro Svě umučení
ráčil nám dát hříchův odpuštění

*) Píseň tato zpívává se po různých.

S nebe stoupil, ponížil se
a z Marie Panny narodil se;
tři a třicet let pracoval,
když na svatém kříži jest umíral.

Lámala matka své ruce,
když viděla Syna v těžké muce,
Syna svého přemilého,
a na svatém kříži rozpjatého.

Slyšela ho plačícího,
viděla ho ukraveného;
nemohla ho slovem utěšit,
ani jeho svatou krev zastavit!

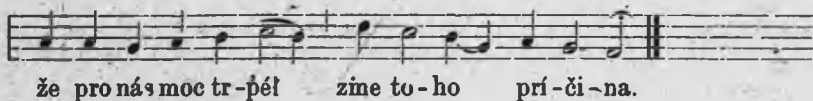
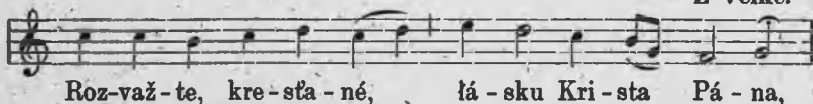
Svatá krev jest po něm tekla
z hlavy, boku, z čistého života,
a ta krev nás vykoupila
z muk velikých horoucího pekla.

Velkým hlasem Kristus volal,
když na svatém kříži jest umíral:
by se člověk rozpamatal,
kterak by ho Bůh věrně miloval.

Kriste, pro Tvé umučení
račiž nám dáť hříchův odpuštění:
ať nás nezžehne věčný plamen,
uchovej nás, Jezu Kriste, amen.

945.

Z Velké.

Rozvažte, křesťané,
lásku Krista Pána,
že pro nás moc vystal,
jsme toho příčina.

Máme mu děkovat
z jeho dobrodiní,
že nás pekla zbavil,
zlého zatracení.

Pročež napomínám
vše věrné křesťany;
ctěte, pozdravujte
Krista Pána rány.

Nemůžem-li vždycky,
aspoň v páteční den;
víme, že Kristus Pán
pro nás v pátek umřel

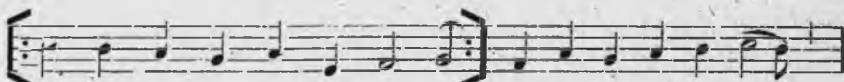
946.

Z Velké.

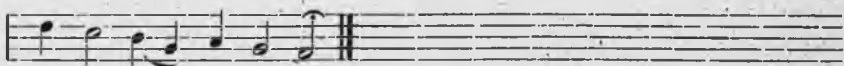

Ža - lo - stné kví - le - ní,
pre - smu - tné lú - če - ní

roz - mi - lí kre - sťa - né,
pa - nen - ky Ma - ri - e,

s sy - náčkem svým nej - mi - lej - ším, k smrti se od - bí - rá,
k hrozným mu - kám při - pra - ve - ným,

k matce své po - ví - dá :

Žalostné kvílení,
rozmilí křesťané,
přesmutné loučení
panenky Marie
s Synáčkem svým nejmilejším,
k hrozným mukám připraveným,
k smrti se odbírá,
k matce své povídá :

rozpomeň se na mou lásku
a mou lítost mateřinskou,
neb nemám žádného
potěšení svého.

Matičko má milá,
nemůž jinak býti,
ach, již se musíme
spolu rozloučiti;
již mne Jidáš židům zradí,
a mne falešně políbí;
budou mne vázati,
po zemi smýkati.

Synáčku můj milý,
nech mne s Tebou jíti,
já chci mile ráda
ty muky trpěti;
raděj chci stokrát umříti,
než bez Tebe živa býti;
mé srdce rozmilé,
ach, s sebou vezmi mne.

Matičko má milá,
ó mé potěšení,
hodinka nastává
smutného loučení;
ach, již musím na smrt jíti,
přehrozné muky trpěti,
již se k nim odbírám,
žalostí omdlívám.

Synáčku můj milý,
mé srdce rozmilé;
ach, neopouštěj mne,
matičky své milé;

Ach, to musí býti,
 matičko má milá,
 ach, láska mne nutí,
 a svět očekává,
 abych ho celý vykoupil
 a vůli Otce vyplnil;
 k smrti se odbírám,
 Tě smutnou zanechám.

Déle mne nezdržuj,
 matičko rozmilá,
 hrozné bičování,
 koruna trnová,
 těžký kříž mne očekává
 a se všech stran strach nastává;
 již musím trpěti,
 Tebe zanechatí.

Žalostná já máti,
 již jsem opuštěna,
 již vidím synáčka,
 jak v krvi omdlívá,
 po všem těle zbičovaný,
 a hrozně korunovaný,
 kříž přetěžký nese,
 bolestí se třese.

Na horu s ním vyšel,
 sedmkráté padl;
 matka zarmoucená,
 ach, když jsem viděla,
 provaz na krk uvázaný,
 a na ten vrch vyvedený,
 na kříž roztažený,
 beránek nevinný.

Synáčka milého,
 hrozně přibitého
 s křížem postavili,
 kopím jej prohnali;
 jak já nemám smutná máti
 nad Synáčkem naříkati;
 ze všech ran krev teče
 pro tebe, člověče.

Na kříži umírá,
 posledně povídá:
 poručím matičku
 svému učedníku,
 a svatou hlavu naklonil,
 duši svou Bohu poručil,
 ach, již usmrčený
 pro lidské spasení.

O hříšný člověče!
 vezmi si do srdce
 Syna mého rány,
 mé velké trápení:
 budeš-li to rozjímati,
 máš věčnou slávu dostati
 a budeš s mým Synem
 až na věky, amen.

6. Píseň velikonoční.

947.

Z Velké.

Ra-duj - me se všickni ný - ni na deň Bo - ži - ho vskří - še - ní,

či - níc ná - bož - ná zpí - vá - ní, al - le - al - le - lu - ja.

Radujme se všickni nyní
na den Božího vzkříšení,
činíc nábožná zpívání,
Alle-, Alleluja.

Jedouc beránka čistého,
duchem svatým počatého,
Jesu Krista nebeského,
Alle-, Alleluja.

K němu čistá srdce majíc,
všech se hříchů vystříhajíce,
v ctnostech svatých prospívajíce,
Alle-, Alleluja.

Tak jakož jest nám způsobil,
své smrti paměť učinil,
aby naše duše spasil,
Alle-, Alleluja.

Vstalť jest nám Kristus z mrtvých dnes,
jsa nad peklem mocný vítěz,
aby nás pojal do nebes,
Alle-, Alleluja.

Milý Ježíši vzkříšený,
krásným tělem obdařený,
s Bohem Otcem oslavený,
Alle-, Alleluja.

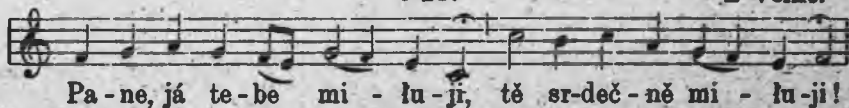
Rač nám viny odpustiti,
drahou krví očistiti,
popřej život napraviti,
Alle-, Alleluja.

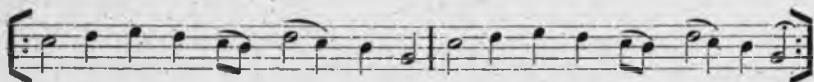
Bychom se zde hříchů-káli,
zlému duchu odpírali,
potom se k Tobě dostali,
Alle-, Alleluja.

7. Písně k Pánu Ježíši.

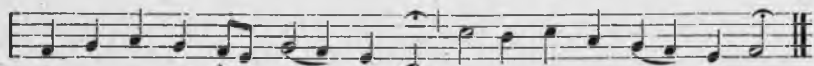
948.

Z Velké.

Ko-lik jest na ze - mi tvo - rů, kolik hvězd v nebe - ském dvoru,
to - lik úst so - bě vin - šu - ji, s ni-miž to - bě pro - zpě - vu - ji:

Pa - ne já te - be mi - lu - ji, tě sr - deč - ně mi - lu - ji.

Pane, já Tebe miluji,
Tě srdečně miluji!
Kolik jest na zemi tvorů,
kolik hvězd v nebeském dvoru:
tolik úst sobě vinšuji,
s nimiž Tobě prozpěvuji:
Pane já Tebe miluji,
Tě srdečně miluji.

Slunce, měsíc s svou jasností,
ať srdce pohne k vroucenosti,
ať Tě se mnou zvelebují,
ve dne v noci vychvalují:
Pane atd.

Všecko, co na zemi zívá,
co v povětrí lítá, zpívá,
cokoli ve vodě plove,
ať zvěstuje chvály nové:
Pane atd.

Polní tráva, listí z lesa,
se vším stromovím ať plesá;
když se klas neb kvítek zdvihá,
ať se tento hlas rozlívá:
Pane atd.

Všecky duše mé mocnosti,
srdce a těla vnitřnosti,
láskou Boží plápolejte,
k Ježíši takto volejte:
Pane atd.

Vále, rozum, slova, smysly,
ať nic jiného nemyslí,
k Tobě ať se zavazují;
a k Tvé lásce zachazují:
Pane atd.

Oči, jazyk, chřípě, bedra,
uši, žíly, hnáty, žebra,
dokud jich smř nepodvrátí,
mají tuto hudbu hráti:
Pane atd.

Všecka duše mé vzdychání,
všecka údů pohýbání
jsou mé lásky poslíčkové,
znějící jsou jazykové:
Pane atd.

Kamkoli se obracuji,
cokoli si rozvažuji,
v každé práci, v každém místě,
duše má řekne zajisté:
Pane atd.

Když pak v noci oči svírám,
srdce své Tobě otvírám;
onoť láskou poskakuje,
že celé Tvé jest, zvěstuje.
Pane atd.

Já nežádám nic jiného,
než Tebe Boha samého,
milovati do skonání,
vyznávati bez přestání.
Pane atd.

Pryč, světe, s bídou marností,
s rozkoší, s ošemetností;
krátká jest Tvá všecka sláva,
pomíjí jak polní tráva:
Pane atd.

Pryč sladkost plná hořkosti,
pryč radost plná žalosti,
smíšená rozkoš s bolestí,
nemá mne od Tebe odvésti.
Pane atd.

Spanilost Tvá, Pane, -čistá
duši skvostné hody chystá;
srdce své hojně nasytím,
když je k lásce Tvé roznítím.
Pane atd.

Žádný kříž, nebezpečství,
nemoc, úzkost, protivenství,
lásku mou k Tobě nehasí,
tento zpěv mou duši spasí:
Pane atd.

Ať se hrne krupobití,
ať se zdvihá vlnobití;
ať mne bouřka zbaví vesla,
tohoto se držím hesla:
Pane atd.

Ať mne zbrojné vojsko stíhá,
ať se celé peklo zdvihá;
všecka jeho síla zvadne,
jak ten hlas z úst mých vypadne:
Pane atd.

Byťby i jazyk oněměl,
byťby síly žádné neměl,
když již ke mně smrtě pospíchá,
jen ať srdce k Tobě vzdychá:
Pane atd.

949.

Z Velké.

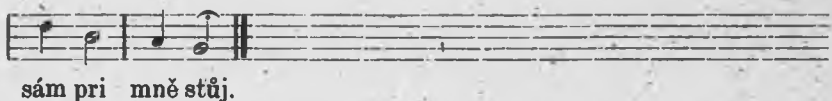
Kde si, můj Je-ži-ši, lás-ko mo-je? Ó Je-ži - ši můj!
Srdce mé tě hle-dá v každé do-bě:

V úzkostech a v bídách sám pri mně stůj.

Kde si, můj Je-ži - ši, lás-ko mo-je? Je-ži-
Srd-ce mé tě hle - dá v každé do - bě:

Kde jsi, můj Ježíši,
lásko moje,
srdce mé Tě hledá
v každé době:
Ó Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v úzkostech a bídách
sám při mně stůj.

V hříších jsem postaven,
si nezoufám,
v Tebe, můj Ježíši,
silně doufám:
O Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v úzkostech a bídách
sám při mně stůj.

Svědomy mne hryze
více než hadi,
a duše se stále
s tělem vadí:
Ó Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v úzkostech a bídách
sám při mně stůj.

Bůh na mne dopustil
skrz mé hříchy,
povstaly proti mně
bouře, války:
O Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v úzkostech a bídách
sám při mně stůj.

Nejbližší přátelé
kteří byli,
již jsou mne smutného
opustili:
Ó Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v úzkostech a bídách
sám při mně stůj.

Tak, hle, se v čas tento
v světě děje,
že jeden druhému
nic nepřeje:
Ó Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v úzkostech a bídách
sám při mně stůj.

Já v té své úzkosti
si nezoufám,
naději silnou mám,
že to přechkám:
O Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v úzkostech a bídách
sám při mně stůj.

Ten, kdož tě, Ježíši,
věrně žádá,
bídu svou a úzkost
Ti předkládá:
Ty spomůžeš
a vymůžeš
v soužení, v zármutku
potěšuješ

Dejž mně, můj Ježíši,
trpělivost,
bych měl v mém soužení
pevnou stálost:
Ó Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v úzkostech a bídách
sám při mně stůj.

Ježíši, skrze Svě
rány svaté,
nedopouštěj na nás
smrti náhlé:
Ó Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v poslední hodině
sám při mně stůj.

Když budu v nemoci
postavený,
buď při mně, Ježíši,
v každou chvíli:
Ó Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v smrtelné noci
sám při mně stůj!

Abych se svých hříchů
moh' vyznati
a za ně pokání
učiniti:
Ó Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v úzkostech a bídách
sám při mně stůj.

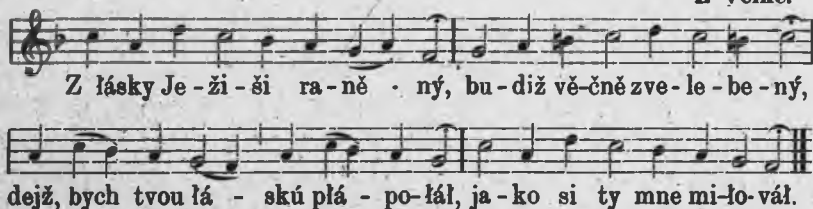
Ať přijmu skroušeně
drahé tělo,
kteréž jest na kříži
pro nás pnělo:
Tvá nejdražší krev,
Ó můj Ježíši!
ať jest drahý poklad
vždy mé duši.

A když pak má duše
z těla vyjde,
dejž, ty můj Ježíši,
ať jde k Tobě:
Ó Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v úzkostech a bídách
sám při mně stůj!

Amen, můj Ježíši,
dokonávám,
se svým tělem, duší
se poddávám:
Ó Ježíši můj,
ó Ježíši můj!
v úzkostech a bídách
sám při mně stůj!

950.

Z Velké.

Z lásky, Ježíši raněný,
 budiž věčně zvelebený;
 dejž, bych Tvou láskou plápolal,
 jako jsi Ty mne miloval
 Ježíši skrytý v svátosti,
 klaním se Tobě s vroucností,
 i Maria, čistá Panna,
 buď na věky požehnaná.

Velký Bože! živý chlebe!
 nám k pokrmu dáváš sebe,
 Ty se pro nás činíš malým,
 jak pak tu lásku vychválím:
 Ježíši skrytý atd.

Není již chléb v té svátosti,
 jest Bůh a člověk v celosti;
 přijímá se živé tělo,
 jež za nás na kříži pnělo.
 Ježíši skrytý atd.

Nápoj se zde neujímá,
 neb se krev s tělem přijímá;
 jakby tělo živé bylo,
 kdyby v něm krve nebylo?
 Ježíši skrytý atd.

Ach! ke mně přijď, prosím Tebe,
 neb celý chřadnu bez Tebe;
 občerstvi mne svou milostí,
 potěš mne svou přítomností.
 Ježíši skrytý atd.

Jako jelen k studni touží,
 když se prudkou žízní souží:
 tak k Ježíši já pospíchám,
 k mému miláčkovi vzdychám:
 Ježíši skrytý atd.

Nejsem sice dostatečný,
 bych moh' Tobě býti vděčný,
 však jak mohu, ctím štědrotu,
 i velebím Tvou dobrotu.
 Ježíši skrytý atd.

Že Tě nectím dle hodnosti,
 odpustiž mé nemožnosti,

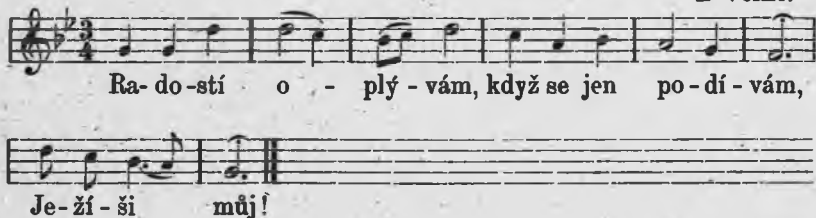
bych moh' Tvou slávu rozmnožit,
hotov jsem život naložit!
Ježíši skrytý atd.

Kdybych i tisíc měl duší,
dal bych je Tobě, jakž sluší;
nemám nežli jednu v sobě,
kterak jí odepru Tobě?
Ježíši skrytý atd.

Po Bohu pak, matko Páně,
žádám živ být v Tvé ochraně,
Tebe se nikdy nespustím,
dokud duši nevypustím.
Ježíši skrytý atd.

951.

Z Velké.

Radostí oplývám,
když se jen podívám,
Ježíši můj,
na Tebe v svátosti,
plného milosti
ó Bože můj!
Budiž pochváleno
Tvé nejsladší jméno,
Ježíši můj.

Před Tebou, Ježíši,
poklade mé duši,
na zem padám;
abys mne požehnal
a větší lásku dal,
to já žádám:
Budiž pochváleno
Tvé nejsladší jméno,
Ježíši můj.

Nežádám tak nebe,
ale více Tebe,
Ježíši můj:
Bych věčně miloval
a s Tebou přebýval,
ó Bože můj!
Budiž pochváleno
Tvé nejsladší jméno,
Ježíši můj.

Srdce své oddávám,
naději silnou mám,
Ježíši můj,
že mně dáš svou milost,
potom věčnou radost,
ó Bože můj!
Budiž pochváleno
Tvé nejsladší jméno,
Ježíši můj.

Ó Beránku Boží!
 nechť se sláva množí
 jména Tvého:
 by všichni chválili,
 Tebe velebili,
 Boha svého:
 Budiž pochváleno
 Tvé nejsladší jméno,
 Ježíši můj.

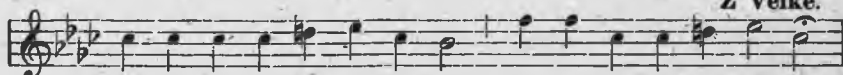
Dejž mysl pokojnou,
 odvrát mor, hlad, vojnu,
 Ježíši můj;
 ochraň nás od škody
 skrz oheň neb vody,
 ó Bože můj!
 Budiž pochváleno
 Tvé nejsladší jméno,
 Ježíši můj.

I všechno zlé zažeh,
 obzvlášť věčný plamen,
 Ježíši můj;
 pro své umučení
 přiveď nás k spasení,
 ó Bože můj!
 Budiž pochváleno
 Tvé nejsladší jméno,
 Ježíši můj.

8. Písně k Panně Marii.

952.

Z Velké.

Hvězdo ja sná, panno krásná, kte-ráž Kri-sta kr-mi-la,

pád A-da - mů, smrť i vi-nu šťastně jest za-pu-di - la.

Hvězdo jasná,
 Panno krásná,
 kteráž Krista krmila,
 pád Adamů,
 smrť i vinu,
 šťastně jest zapudila.

Hvězdo jasná,
 růže krásná,
 přimluv se Kristu Pánu,
 ať zažene
 a odžene
 od nás morovou ránu.

Prosmež tedy
 hvězdy této,
 ať udělí milosti,
 hněvu sprostí,
 zlého zhostí,
 ať nepadnem v rychlosti.

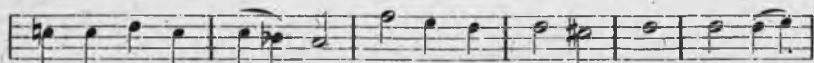
Neb od něho,
 Syna Tvého,
 uzdravení žá láme,
 skrze Tebe
 Boha s nebe
 milostivého máme.

953.

Z Koprivnice.

Zdra-vas hvězdo mor - ska, pa-nen-ko Ma - ri - a,

my kto-bě vo - la - me, za po-moc žá-da - me, te-be

pro-si-me u - slyš nas, mor, hlad, voj - nu od - vrať od nas,

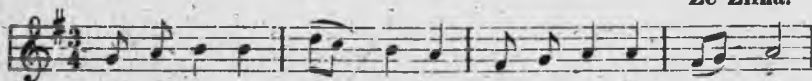

pa-nen-ko Ma - ri - a, buď nam mi - lo - sti - va.

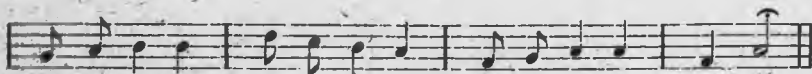
Zdravas, hvězdo morská,
 panenka Maria,
 my k Tobě voláme,
 za pomoc žádáme,
 Tebe prosíme,
 uslyš nas,
 mor, hlad, vojnu,
 od vrať od nas,
 panenka Maria,
 buď nam milostiva!

954.

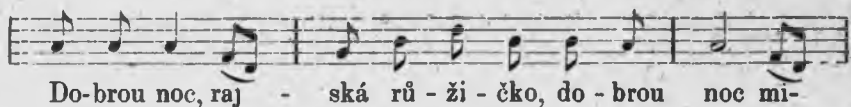
Ze Zlína.

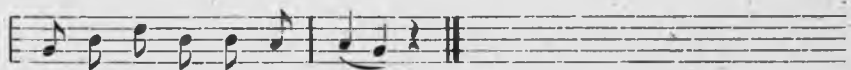
Dobrou noc ó Ma - ri - a, kte - rá v své si - ro - bě

kví - líš, ja - ko ho - lu - bi - čka Sy - na své - ho v hro - bě.

Do-brou noc, raj - ská rů - ži - čko, do - brou noc mi-

lá ma - ti - čko, do-brou noc.

Dobrou noc, ó Maria,
která v své sirobě
kvílíš jako holubička,
Syna svého v hrobě.
Dobrou noc, rajská růžičko,
dobrou noc, milá matičko,
dobrou noc.

Dobrou noc, ó Maria,
měj nás v své paměti,
neb's naše matička milá,
my jsme Tvoje děti.
Dobrou noc, rajská atd.

Dobrou noc, ó Maria,
posledně voláme,
rač nám býti milostiva
nyní, i když skonáme.
Dobrou noc, rajská atd.

Dobrou noc, ó Maria,
matičko Kristova,
když přijde smrti hodina,
buď nám milostiva.
Dobrou noc, rajská atd.

Dobrou noc, ó Maria,
píseň zavíráme,
pomoz, ať po zdejší strasti
s Tebou se shledáme.
Dobrou noc, rajská atd.

9. Svatební a hodové.

955.

(Před jídlem.)

Z Velké.

Ej, ho-duj - te, ho-sťe mi - lí, ke - rí ste tu - to po - zva - ní,

ve - sel - te se v Bo - ží - báz - ni.

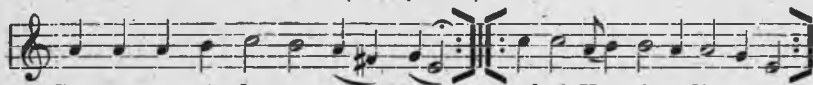
Ej, hodujte, hosté milí,
kerí ste tut., pozvaní,
veselte se v Boží bázni,
jakžto Tobías s svú Sárú
také Joachým s Zuzanú,
spoļu i z jejích rodinú.

Pána Boha oslavujte,
manželům požehnávejte,
všecko dobré jím popřejte;
by jím Bůh dál požehnání,
na statečku rozmnožení
i semena rozhojnění.

956.

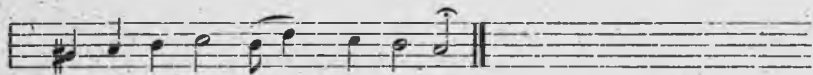
Z Velké.

(Před jídlem)

Staň se v tomto do-mu ný - ni,
s ne-be Bo-ží po - že - hná - ní,

pokoj Kristů budiž s nami,
ve-se - lí súc všecí pá-ni,

v ctném shledá-ní, v ctném shledá - ní.

Staň se v tomto domu nyní
z nebe Boží požehnání,
pokoj Kristů budiž s nami,
veselí súc všecí páni
v ctném zhledání.

Prátele milí pozvaní,
v tomto dobrém posezení
jeden z druhým se radujme,
Pána Boha oslavujme
ke cti, chvále!

Neb nevíme jistě toho,
aby zme jeden druhého
pres rok mohli uhlídati,
tak vesele hodovati,
ví to Bůh sám.

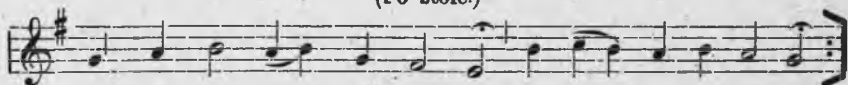
Pokrmů i nápojů nám
posvětil Ježíš Kristus sám,
jako Jeruzalémský chrám
posvětil Ježíš Kristus sám,
súc mocný král.

A po zdejších hodování,
z toho světa odebrání
budem s anděly zpívati,
tak vesele hodovati,
v slávě věčné, nekonečné.

957.

Z Velké.

(Po stole.)

Vzdejmež česť Bo - hu své - mu z je - ho do - bro - di - ní,
vzácnáť jest chvá - la je - mu od je - ho stvo - re - ní,

pro - tož my vši - ckni spo - lu, čiň - mež vni - trní po - klo - nu,

rškúc po tom - to sto - lu.

Vzdejmež česť Bohu svému,
z jeho dobrodiní,
vzácnáť jest chvála Jemu
od Jeho stvoření.
Protož my všickni spolu,
čiňmež vnitřní poklonu,
řkouc po tomto stolu:

Chvála buď, věčný Bože,
jenž nebe oblakem
zakrýváš na obloze,
dáváš déšť svým časem.
Velikomocný jsi Pán,
činíš to k požitku nám,
chceš od nás býti znám.

Ptactvu, všemu dobytku,
pokrm připravuješ;
potom jej ku požitku
lidem přivozuješ:
Z tohoť my Tobě, Pánu,
majíc od Tebe stravu,
prozpěvujem chválu.

Tebě nyní žádáme,
přijavše pokrmy:
Dejž ať jich užíváme,
bez hříšné poskvrny:
v práci a dobré ctnosti,
činíc své povinnosti,
zde v času milosti.

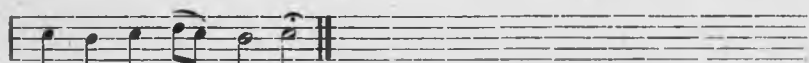

958.

Z Velké.

Dcer-ko Si-on-ská po-va-žuj spil-no-stí, jak si ty do-šla

ve-li-kěj vzác-no-sti.

Dcerko Sionská,
považuj s pilností,
jak jsi ty došla
velikéj vzácnosti.

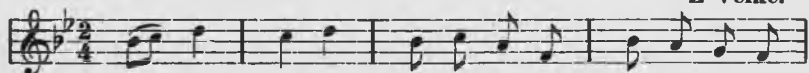
Tenť bude mnohem
tobě milostnější,
krásky také tvéj
ctížádostivější.

Vypuť z mysli svůj
ludi a rodinu
neteskní po otci
a jeho domu.

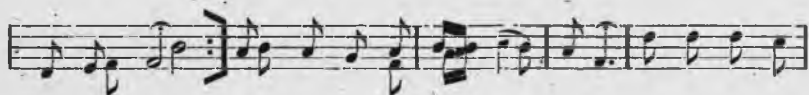
Slušně nuž tedy,
jako pánu svému
s podanností
se kláníž samému.

959.

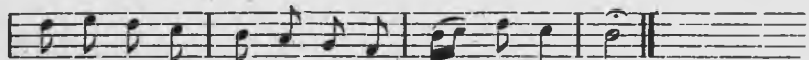
Z Velké.

Pro-buď - te se, ó kre-sťa-né, neb se blí-ží
neb se vám to zná-mo sta-ne, že již pri-šel

že - nich váš, na něm to-ho do-žá - dá-no, na něm to-ho
ten - to čas,

do-žá - dá - no a množství k svadbě po-zvá - no.

Probudte se, o křesťané,
neb se blíží ženich váš,
neb se vám to známo stane,
že již přišel tento čas,
na němž toho dožádáno,
a množství k svadbě pozváno.

Bdějce rychle vstávejte,
 připravujte lampy své,
 chýlí se ku konci, znejte,
 stůjte již pohotově,
 jak byste jeho vítali,
 jak byste ho chválili.
 Chvalmež my ho společem všickni,
 bude nám s ním dobře vždycky.

960.

Z Velké.

Moc-ný Bo - že na vy - so - sti, spravuj nás sám svú mi - lo-stí,

na ce-stu se strójím jí - ti, pa - ne, rač mne sprovo - di - ti.

Mocný Bože na vysosti,
 spravuj nás sám Svú milostí,
 na cestu se strójím jíti,
 Pane, rač mne sprovoditi.

Anděl Boží budiž se mnú,
 mocná Tvá ruka nade mnú;
 Bože chraň srdce mého
 od myšlení nečistého.

Tuto cestu mi sám spravuj,
 duši i tělo obhajuj
 od ďábla i lidu zlého
 mocí anděla svatého.

Jakož's ráčil ostrihati,
 muže svaté zachovati,
 Lota, Mojžíše, Jonáše,
 Davida i Eliáše.

Tobiáš si ostrihá,
 když v tínu jašovcovém stál,
 anděla si k němu posílá,
 by cestu jeho spravoval.

Již idu cestú pokoje,
anděla svatého maje,
ten mně bude ostrihati
a mé kroky spravovati.

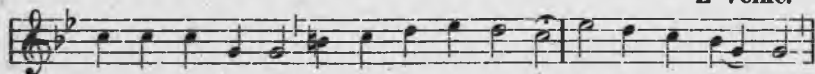
Pokojně mi dej vyjítí
a bez hříchu zas přijítí,
ostrihej sám mého domu,
prikaž nepříteli mému.

Dyž půjdu cestú po práci,
dej Ducha svatého správci,
zachovej mně ve jménu Svém,
Otcí, Synu, Duchu svatém.

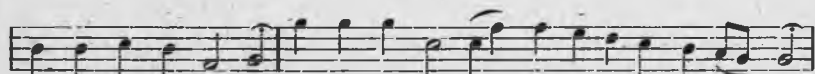
Amen, staň se, Pane milý,
zač Tě žádám v tuto chvíli,
dej všeho toho dojítí,
bych Tě mohl velebiti.

961.

Z Velké.

Ve jmé-nu pá-ně na ce-stu se dávám, v ochra-nu je - ho,

vše co mám od -dávám. Můj Bo-že vzhlédni okem své mi - lo - sti

na po-tre-by mé a po-ni-že-no - sti, an-dě-ľa své - ho,

kte-rýž by mne chranil a pro-ti dě - blů i zlým lidem brá - nil.

Ve jménu Páně na cestu se dávám,
v ochranu Jeho vše, co mám, oddávám;
můj Bože, vzhlédni okem Své milosti
na potřeby mé a poníženosti.

Anděla svého, kterýž by mne chráníl
a proti ďáblu i zlým lidem bráníl;
dejž mi v pracích mých i v každém konání,
dobré vnuknutí, štěstí, požehnání.

Abych i Tobě i bližnímu Svému
služiti mohl ke všemu dobrému,
jako Abrahám, Tobiáš a jiní
ježto anděl Tvůj sprovázél jím syny.

Všecky, jenž by mi chtěli ublížiti,
Svú božskou mocí rač v uzdu pojíti,
jako Ezaua, kterýž bratra svého
měl v nenávisti a chtěl zkaziti ho.

I já, můj Pane, nespustím se Tebe,
až mi také dáš požehnání z nebe;
buď že sem v poli, na horách neb v městě,
aneb kdekoli, i na téjto cestě.

Rač mně sem i tam šťastně sprovoditi,
smrt' zlú a náhlú ode mne vzdáliti,
zradu, zvěř, oheň neb neznámé vody,
o nechť mi žádný neprinese škody.

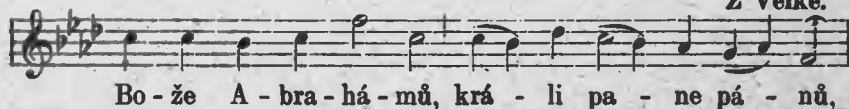
Pane, Ty všechno způsobiti můžeš,
a proto věřím, že i mně spomožeš.
Pavel svatý na cestách mnoho zkusil,
však vždy pomoc Tvú velebiti musí.

Zachovej také mé domácí milé
od škod zármutku a nešťasných chvílí.
Učiň to, Otče, pro Syna milého
Ježíše Krista, Spasitele mého *).

10. Písně za dešť a za pohodu.

962.

Z Velké.

*) Jako naši předkové všecky své práce a všechna konání modlitbou a zbožným zpěvem posvěcovali, tak i na cestu z domu se vydávající pěli písně, jako jsou čís. 960 a 961. Písně tyto jakož i čís. 958 a 959 zpívávají se nyní, když se průvod svatební ubírá do kostela.

myť pro - sí - me te - be, dej nám ro - su z ne-be, pa-ne Bo - že náš.

Bože Abrahámů,
králi, pane pánů,
myť prosíme Tebe,
dej nám rosu s nebe,
Pane Bože náš.

My, jenž v Tě věříme,
Ježíše prosíme,
zmoč úrodu země,
dej nám k chlebu símě,
Pane Bože náš.

Uслыš hlasy naše,
jako Eliáše
proroka kdyžs uslyšel,
hned z nebe déšť vyšel,
Pane Bože náš.

Myť k Tobě voláme,
Tvou milost žádáme,
rač uslyšeti,
déšť tichý nám dáti,
Pane Bože náš.

Déšť nebesa dejte,
rosou zalívejte,
stromy i zeliny,
louky i dědiny,
Pán Bůh buď s námi.

Jenž svlažuješ hory,
z pokladů svých s hůry,
napoj naši zemi,
neboť velmi žízní,
Pane Bože náš.

Jsouc dost nasycená,
naše země skalná,
vydát trávu dobytčům,
hledíc k Tvým svatým skutkům,
Pane Bože náš.

K služebnosti lidské,
z milosti Tvé božské,
bylině rač dáti
deště, ať můž růsti,
Pane Bože náš.

Země ať chléb vydá,
byť nebyla bída,
nám všechněm hříšným lidem,
ať nemřeme hladem,
Pane Bože náš.

Smiluj se prosíme,
v Tebe jenž věříme,
učiň pro Svou dobrotu,
znaje naši robotu,
Pane Bože náš.

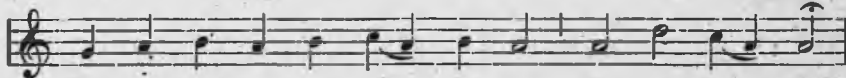
Ač my nejsme hodni,
hřešice den po dni,
prositi od Tebe,
učiň sám pro Sebe,
Pane Bože náš.

Nuž, my všickni spolu,
jsouce v Božím domu,
prosíme Jeho milosti,
ať nám dá déšť s výsosti,
Pán Bůh buď s námi.

Myť k Tobě voláme,
za pomoc žádáme,
ó smiluj se nad námi,
Pane Bože náš.

963.

Z Velké.

Rač se k nám pa - ne skló - ni - ti, Je - zu Kri - ste,

ze - mi dé - ščem po - kro - pi - ti, u - slyš hlas náš,

pa - ne Je - zu Kri-ste, pa - ne Je - zu Kri-ste.

Rač se k nám, Pane, skloniti,
Jezu Kriste,
zemi deštěm pokropiti,
uslyš hlas náš,
Pane Jezu Kriste.

By každá polní bylina,
Jezu Kriste,
čerstvým deštičkem okrála,
uslyš hlas náš,
Pane Jezu Kriste.

Otče všemohoucí Bože,
Jezu Kriste,
krom Tebe kdož nám spomůže,
uslyš hlas náš,
Pane Jezu Kriste.

K Tobě se utíkáme,
Jezu Kriste,
úrodu zemskou žádáme,
uslyš hlas náš,
Pane Jezu Kriste.

Vyslyš nás v této potřebě,
Jezu Kriste,
dej srdci toužit po Tobě,
uslyš hlas náš,
Pane Jezu Kriste.

Vzhledniž na naše potřeby,
Jezu Kriste,
sady, louky, role suchy,
uslyš hlas náš,
Pane Jezu Kriste.

Račiz zemi ovlažiti,
Jezu Kriste,
deštěm s nebe na nás deštiti,
uslyš hlas náš,
Pane Jezu Kriste.

Hustá a tichá rosička,
 Jezu Kriste,
 všech obveselí srdečka,
 uslyš hlas náš,
 Pane Jezu Kriste.

964.

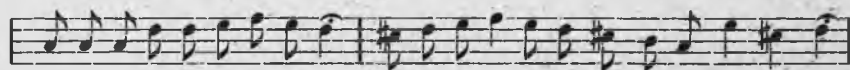
Z Kopřivnice.

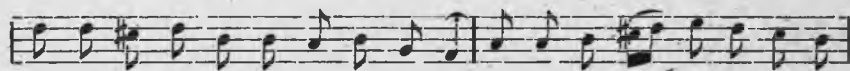
Pa-ne, kra-li všech na-ro-duc, Bo-že vě-čny A-bra-ha-muv,

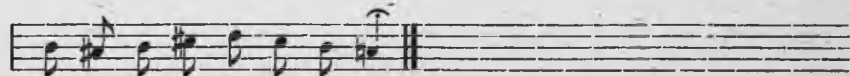
rač nam da-ti čas po-hod-ny na vše-cky u-ro-dy na ze-mi,

a-by poznali všichni li-de, kterých si stvořil k obrazu mi-lo-sti sve,

že si ty vše-mo-hou-ci Buh náš sam, vše-ho svě-ta nej-mocněj-ší

pa-ne, kra-li, a-le-lu-ja!

Pane, krali všech národův,
 Bože věčný Abrahamův,
 rač nam dati čas pohodný
 na všechny urody polní,
 aby poznali všichni lidé,
 kterých si stvořil k obrazu milosti své,
 že si ty všemohoucí Buh náš sam,
 všeho světa nejmocnější,
 pane, krali, aleluja!*)

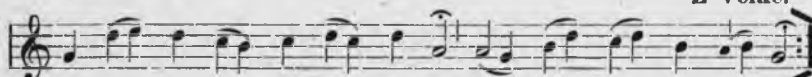
*) Zpívá se na sv. Marka a v křížové dni o zástavkách.

11. Rozjímavé.

965.

Z Velké.

Z hlubo - ko - sti své těž - ko - sti, vo - lám k to - bě, pa - ne,
u - ší svých rač na - kło - ni - ti, pro - sím k mo - dlit - bě mé,

vše - cku na - dě - ji v to - bě mám, v úz - kostech dej ať ne - zú - fám,

smi - lo - vá - ní žá - dám.

Z hlubokosti své těžkosti
volám k Tobě, Pane,
uší svých rač nakloniti,
prosím, k modlitbě mé:
Všecku naději v Tobě mám,
v úzkostech dej, ať nezoufám,
smilování žádám.

Budeš-li Pane šetřiti
na mé provinění
a neučiníš-li se mnou,
vedle smilování:
Nebudu moci obstáti,
před Tebou spravedliv býti,
rač se smilovati.

V Toběť já svou pomoc skládám,
opuštěn nebudu:
Dokud jest duše v mém těle,
v Tebe doufat budu.
Neb Ty mne sám vysvobodíš,
a nade mnou se smiluješ,
hříchy mé odpustíš.

Doufala jestiť duše má,
v Boha hospodina;
neb on jest sám útočiště,

i její obrana;
slovo jeho jestiř svíce,
všem věrným vždycky svítice,
na věky bez konce.

Doufejtež v Pána již všickni,
vy lidé na zemi:
chvaltež jméno jeho svaté,
vy andělé v nebi.
Bojte se jeho ďáblové,
klanějte se mu trůnové,
jeho moci Božské.

Neb on Pán jest milosrdný,
nad hříchy shovívá:
člověka ni zahynutí,
ni smrti nežádá;
ale volá bez přestání,
řka: Pojď ke mně pracovitý
najdeš polehčení.

Pánť jest vykoupil lid hříšný,
seslal Syna svého:
A ode všech nepravostí,
obmyl krví jeho.
Zbavil nás od zatracení,
a přivedl k smilování,
skrz své zaslíbení.

Děkuji Tobě přeslavná,
Trojice blažená:
Za hořkou a nevinnou smrt,
Jezu Krista Pána.
Věřím, že v zásluhách jeho,
přijdu do ráje věčného,
vždy neskonaleho.

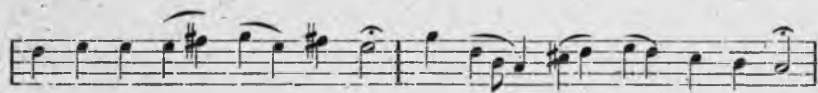
Sláva budiž Bohu Otci,
též i jeho Synu:
i také Duchu svatému,
utěšujícímu:
jakož byla na počátku,
tak budiž nyní bez zmatku,
až na věky věkův.

966.

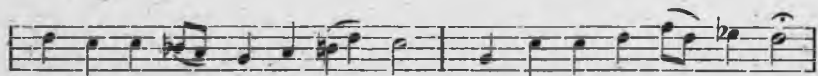
Z Velké.

Mo-dle-me se k Otci svému v po - ko - re a v ti - cho-sti,

v Troji - ci ne - díl - né-mu, kte-rýž jest na vy - so - sti,

tenť se smi - lu - je nad ná - mi, zač ho pro - si - ti bu - dem,

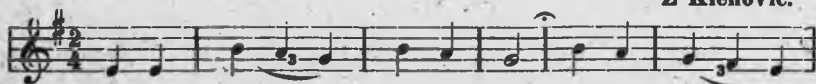

ne - bu - dem o - sly - šá - ni.

Modleme se k Otci svému
v pokoře a v tichosti,
v Trojici nedílnému;
kterýž jest na vysosti,
tenť se smiluje nad námi,
zač ho prositi budem,
nebudem oslyšáni.

967.

Z Klenovic.

Ach hříš - ný, což mám či - ni - ti? Mu - sím na se - be

tou - ži - ti, co jsem či - nil od mla - do - sti, pro - ti

tvé sva - té mi - lo - sti.

Ach, hříšný, což mám činiti?
Musím na sebe toužiti,
co jsem činil od mladosti,
proti Tvé svaté milosti.

Vzrost' jsem jako polní kvítí,
na které milo patřiti;
jak ono v létě prokvétá,
tak byla má mladá leta

Užíval jsem jich v rozkoši,
nepamatuje na duši
ani na Tě, Boha svého,
že's učinil pro mne mnoho.

Ach, kdo by pro mne hříšného
vydal na smrt syna svého,
jako Bůh Otec nebeský,
dokazuje svojí lásky?

Ó láske k nám preveliká!
Co's učinil pro člověka!
Hledal's své ovce ztracené,
krví drahou vykoupené.

Teď již přišla stará leta,
již se má dušička leká,
vidouc smrt státi za sebou,
mající střelu ukrutnou.

Která k mému srdci mří,
jedovatým šípem střílí,
z toho světa jíti musím,
nevím, jak duši opatřím.

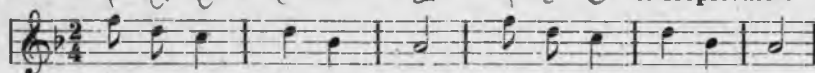
Ó Pane Kryste Ježíši,
kterak já budu patřiti
na Tebe, když mne zavoláš,
ode mne počtu požádáš?

Co budu odpovídati,
svých registrů kde hledati,
v nichž bude všecko zapsané,
co jsem činil, zlé neb dobré?

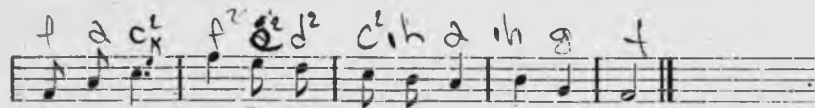
Co tehdy budu činiti,
když Krystus ráčí seděti
na soudu hříšným přehrozném,
dobrým ale přeradostném?

968.

Z Koprivnice.

By - li na - ši, by - li, svě - ta ně - pře-by - li,

a my ta - ke bu-děm, svě-ta ne - pře-bu-děm.

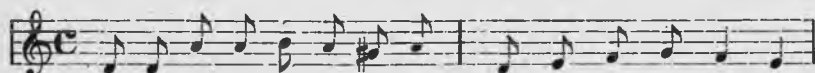
Byli naši, byli
světa nepřebyli,
a my také buděm,
světa nepřebuděm.

Panbu náš, Panbu náš,
a my jeho děti.
buděm-li ho milovať,
buděm jeho všeci.

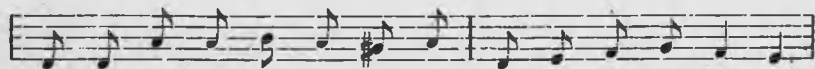
Panbu náš, Panbu náš,
a my všeci jeho,
šak on nas přivedě
do kralovstva sveho.

969.

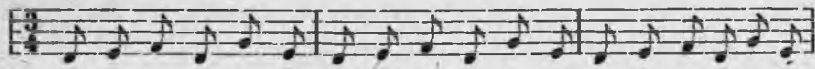
Z Nedakonic.

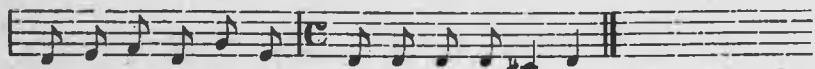
Jak ty na - še le - ta i - dou s ho - di - na - mi ro - vno,

do - kud mr - tvi - čka ne - zhas - ne ži - jem je - dno - stej - no.

A - le už je a - men, dyž po - lo - ží kameň na své hršné kosti,

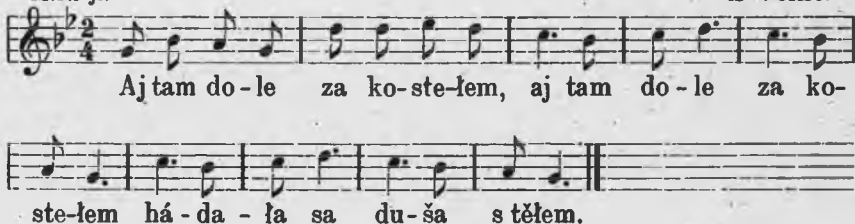
du - še do vě - čno - sti přij - de na e - xa - men.

Jak ty naše leta idou
z hodinami rovno,
dokud mrtvička*) nezasne,
žijem jednostejno.
Ale už je amen,
dyž položí kamen
na své hříšné kosti,
duše do věčnosti
přijde na examen.

970.

Mírněji.

Z Velké.

Aj tam dole za kostelem
hádała sa duša s tělem:

A ty tělo, hříšné tělo,
dělało si, co si chtělo.

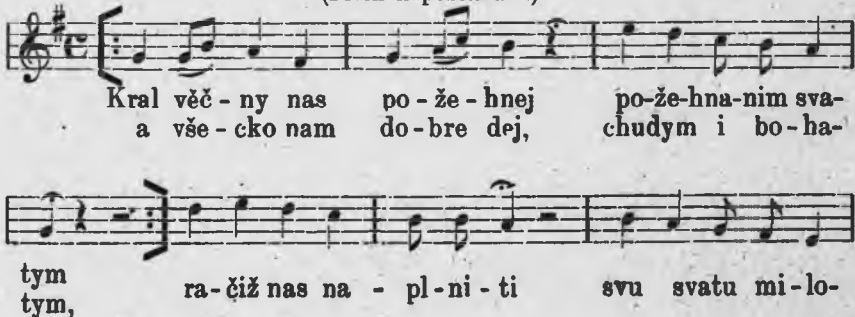
Chodilo si po muzikách,
a já trpím v hrozných mukách.

971.

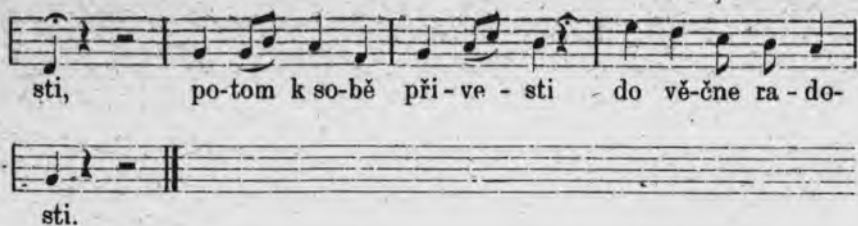
Andante.

Z Brušperka.

(Píseň k požehnání.)

*) = hromnička

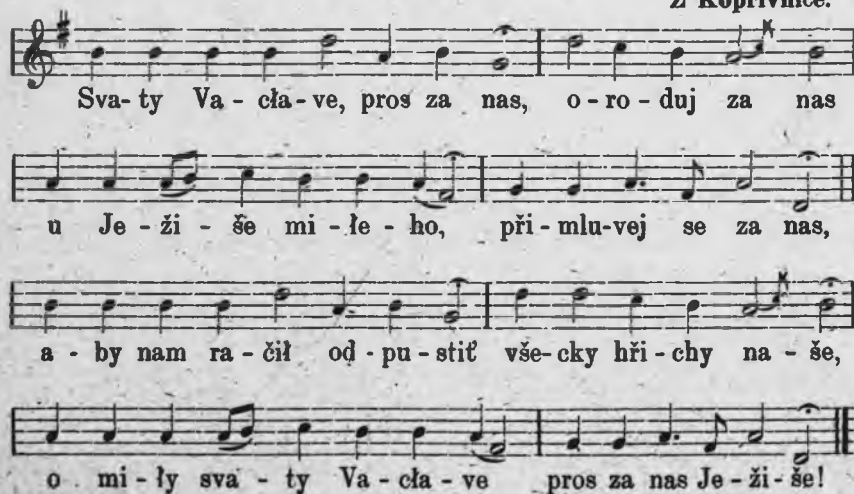
Král věčný nás požehnej
požehnáním svatým,
a všecko nám dobré dej,
chudým i bohatým.
Račiz nás naplniti
svou svatou milostí,
potom k sobě přivesti
do věčné radosti.

Tam kde věčně přebýváš
s anděly svatými
a ode všech ctěn býváš
hlasy líbeznými.
Ó dej nám tam dojiti,
Tě Boha chváliti,
vyznávajíc Tě pánem,
ať se tam dostanem.

Amen, to požehnání
budiž na nás všechny,
abychom po skonání
přišli v ráj nebeský,
a tam s andělskou říší
Boha Otce ctíli,
dej nám to ó Ježíši,
Spasiteli milý.

972

Z Kopřivnice.

Svaty Václave!
 Pros za nas,
 oroduj za nas,
 u Ježíše milého,
 přimluvej se za nas,
 aby nam račil odpustit
 všechny hříchy naše,
 o miły svaty Václave,
 pros za nas Ježíše!*)

12. Písň pohřební.

973.

Z Velké.

Člo-věk hříšný v svě - tě, sú - cí pri svém ži - vo - tě
 tr - pí mno - hé bí - dy, hle - da - je své o - bra - ny
 u te - be sa - mé - ho, stvo - ri - te - le své - ho,
 jenž rá - čil vy - kú - pi - ti ho.

Člověk hříšný (v) světě,
 jsoucí při svém životě,
 trpí mnohé bídy,
 hledaje své obrany
 u Tebe samého,
 Stvořitele svého,
 jenž's ráčil vykoupiti ho.

Ejhle, co jest člověk,
 jediné co polní květ,
 kterýž štat uvadne,
 aniž víc kvetnout bude,
 tak člověk všeliký
 jestiž poddán smrti,
 musí skoro umříti.

*) Opakuje se třikráte. Zpívá se na den kteréhokoli svatého, jehož jméno se do písňe vloží: Svatý Jene, Sv. Anno atd.

Nebo kdož svět poznal
a v něm cožkoli meškal,
musí smřl poznati,
aniž jí můž ujiti;
malý neb veliký,
chudý i bohatý
musí jí poddán býti.

Již já se též strojím
a tobě se poroučím,
Stvořiteli svému;
přijmiž nyní duši mou,
uveď skrz anděly
do své věčné slávy,
kdež Tebe svatí chválí.

Líbiloť se Pane,
že's ráčil vykoupit mne;
nechť se také líbí,
bych moh vjít do Tvé slávy,
nechť není darebná
smřl Tvá překrutná,
kterou's měl pro člověka.

Ej, nedopouštěj mnou
vládnout ďáblu zlostnému,
nehleď na mé viny,
které jsem (v) světě činil,
ale na skroušené srdce mé,
můj Pane; nedej prosím
zahynout mně.

Rovné za mé viny
odplaty nedávej mi,
nebo člověk žádný
nemůž býti spasený,
kteréhož souditi
anebo trestati
chceš vedle zasloužení.

Ač jsem prach, vzat (z) země,
však obraz Tvůj jsem, Pane,
rač dat mně hříšnému
vždycky viděti tvář Tvou,
nezapírej se mne,
neb's ráčil stvořit mne
k obrazu Svému, Pane!

Uveď v počet svatých,
všech věrných vyvolených,
kdežto s nimi věčně
kraluješ, a bezpečně
do kůrů andělských,
do dvorů Sionských,
dej být účastníkem jich.

Samému čest, chvála
budiž na věky vzdána,
i (s) Synem Tvým milým
také i s Duchem svatým,
všemohoucí králi,
má duše Tě chválí,
dejž jí býti (v) Tvém ráji.

974.

Z Velké.

Kresťa - ne, teď ný - ni man - že - ské ctné spó - je - ní

smřl roz - lu - ču - je a roz - dě - lu - je.

Křesťane, teď nyní
manželské ctné spojení
smřl rozlučuje
a rozděluje.

Pán Bůh je byl spojil
i čas jim byl uložil,
kterýž teď přišel,
jak sám Pán Bůh byl chtěl.

Nic těžšího není
nad tou smrtí rozloučení
manželů věrných,
přátel upřímných.

Jenž sobě živnosti
pomáhali s věrností,
i snášeli vše,
těšíce se.

Žalost nad žalostí
a těžkost nad těžkostí,
jich rozloučení
(v) zdejšíh bydlení.

Ty, když jsi manžela
milého již ztratila,
jest Boží vůle,
snášej to mile.

Těš se tím tento čas,
že se potom spolu zas
jistě shledáme,
tam se poznáme.

A kdož jste znající
Krista, v něj věřící,
do nebe půjdeme,
tam se sejdeme.

975.

Z Velké.

O smrtelní všickni lidé,
co jsme, znamenejme,
a poznejme v tomto světě
své bydlení krátké,
neb jest jíti

Bez meškání z toho světa,
když koho povolá,
ten, kterýž jest všecky stvořil,
sám počtu požádá
od každého.

Mnoho skutků, kteréž's činil,
v světě přebýváje,
podle nichž odplatu vezme,
křivda se nestane
nižádnému.

Neb ten soudce spravedlivý
 osob nepřijímá,
 ale jakž kdo jemu sloužil,
 tak odplatu dává
 spravedlivě.

Věda každý, co tam potká,
 změniž. obyčeje,
 zanech žádosti světské
 a služ vždycky věrně
 tomu pánu,

Kterýž všechny milostivě
 zde k sobě přijímá,
 kdož by koli z víry kál se,
 nikdy nezpomíná
 jeho zlostí.

Proč prodáváš den ode dne,
 nečině pokání?
 A neželíš, co's zle činil,
 než tě smřel zachvátí
 v těžkých hříších?

Potom bys rád dobře činil,
 když bude při smrti,
 anož nelze pro bolesti,
 kteréž tě obklíčí,
 pomniž na to!

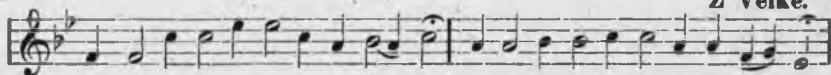
Pokudž jsi zdrav, boj se Boha
 a Jeho nehněvej,
 opouštěj žádosti světské,
 před nimi utíkej,
 ač chceš vjíti

Úzkou cestou do radostí
 k životu věčnému,
 Pane Kriste, račiž dáti '
 pomoc lidu svému
 tam dojíti,

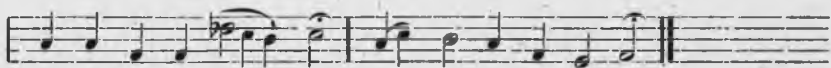
Kdež Tebe andělé chválí
 v radosti bez konce,
 zástupové bez přestání
 vždycky zpívajíce
 amen, amen.

976.

Z Velké.

Slušíš na to v každý čas myslí-ti, co má potom budú-cí-ho bý-ti

světské u - tě - še - ní u - sta - vi - čné né - ni.

Slušíš na to v každý čas mysliti,
co má potom budoucího býti,
světské utěšení
ustavičné není.

Jakož můžem marnost světa znáti,
na předešlých sobě příklad bráti,
kterak jich marnosti
minuly v rychlosti.

Lepšíť jest jistě dobré svědomí,
nežli rozkoš, světské utěšení,
kdož ho můž dojíti,
můž vždy vesel býti.

Užívej každý večas Boží milosti,
proměň svůj zlý život v šlechetnosti
neb zde kratochvíle
mají krátké cíle.

Aniž můž lepší proměna býti,
pokudž kdo můž na světě čas míti:
učin spravedlivě
Bohu, lidem, sobě.

Nemeškej již, ani neprodlívej,
žeť jest ráno, na to nespólihej,
někdy na úsvitě
smrť těžká složí tě.

Ujíti jest nelze tomu cíli,
bychom pak zde sto let živi byli,
musíme zemřítí,
porušení vzítí.

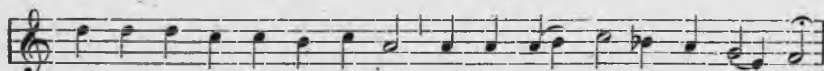
Svět pomine i marnosti jeho,
pospěš každý ven vyjítí z něho
hledej bytu svého
v nebesích věčného.*)

13. Legendy.

977.

Z Velké.

(Píseň o nalezení sv. kříže.)

Když A-dam první o - tec náš roz-ne-mo - heł se v o-nen čas,

Seth, mi - lý sy - náček je - ho sta - ráł se věr - ně o ně - ho,

sta - ráł se věr - ně o ně - ho.

Když Adam, první otec náš,
roznemoh' se na onen čas,
Seth, milý synáček jeho,
staral se věrně o něho.

Aby mu lékařství našel,
rychle před vrata rajska šel,
žádal, mazati ho chtěje,
milosrdenství oleje.

Svatý Michal se mu zjevil
a tyto věci vyjevil,
aby darmo nepracoval
a o to neusiloval,

Že toho oleje nyní,
jímž se milost Boží míní,
na ten čas nebude mítí,
nijakž ho nelze dojítí.

*) Písně tyto zpívají lidé bdící v noci v domě smutku u mrtvoly.

Než aby to měl v paměti,
jeho potomci i děti,
když tři tisíce třicet let
pomine, Bůh přijde na svět.

A uzdraví otce jeho
od neduhu všelikého,
také jednoho každého,
kdož by právě věřil v něho.

Zatím ulomil větvičku
v ráji, zelenou, maličkou
s stromu zapovězeného,
jako Adam zhřešil z něho.

Dal mu ji a takto radě,
řka: „Vsaď ji někde v zahradě,
a když ponese ovoce,
budeš mít zdravého otce.“

On než se domů navrátil,
až otce milého ztratil,
a již ho více neuzřel,
přirozenou smrtí umřel.

Tedy Seth tu větev vsadil,
tak jakž mu byl anděl radil,
vstrčil ji hnedky v tu dobu
v hlavách svého otce hrobu.

I vzrostla jest v strom vysoký,
a stála tu čas veliký
pevně, nepohnutě, stále,
až do Šalamouna krále.

Šalamoun pak jedné chvíle,
uzřev tak dřevó spanilé,
i rozkázal je podtíti,
na svůj palác obrátiti.

A když jsou mistři stavěli,
kdekoliv je dáti chtěli,
nikam se jest nehodilo,
neb dlouhé neb krátké bylo.

A protož ti řemesníci
rozhněvali se dělníci,

a zavrhli to dřevo pryč,
nechtíc z něho dělati nic.

Přes vodu je přeložili,
by po něm lidé chodili,
lávku z něho udělali,
vůli Boží v tom neznali.

Potom, když královna Sába
chtíc slyšeti velmi ráda
moudrost Šalomouna krále,
přijela k němu naschvále.

A jakž to dřevo uzřela,
nijakž po něm jít nechtěla,
ale radše vodou bředla
a svého roucha pozvedla.

Podivil se Šalomoun král,
hned se na to s pilností ptal:
„Královno, co to nového,
Tobě v mé zemi divného.“

„Nemohu se dovtípidi,
proč jsi nechtěla vstoupiti
na to dřevo, po něm jíti,
musí to věc divná býti.“

Královna odpověděla,
to což jest v duchu viděla:
„Králi, pane! máš věděti,
chci upřímně pověděti:

„Že přijdou, nastanou léta,
že Spasitel všeho světa
na tom dřevě má umříti,
na něm ukřižován býti.“

„Pro jehožto smrt nevinnou,
kdo se k němu nepřivinou,
zahyne jich velké množství,
také židovské království.“

Lek' se Šalomoun té řeči,
myslil, měl to vždy na péči,
co má s tím dřevem dělati,
i kázal je zakopati

Do země velmi hluboko,
aby žádné lidské oko
víc ho nemohlo spatřiti,
tudy to chtěl opatřiti.

Na kterémžto místě potom,
jakož svědčí čtení o tom,
rybník bravní udělán byl,
kdež mnohý své nemoci zbyl.

Když pak měl Kristus umříti
a za nás smřť podstoupiti,
zplulo nad vodu to dřevo
a přišlo zase na jevo.

Židé, jakž je uhlídali,
hned z něho kříž udělali,
na něm ho ukřižovali,
vůli Boží v tom neznali.

Potom pak, když ten svatý kříž
dvě stě let v zemi ležel již,
našla jej svatá Helena,
dobrá a pobožná žena.

To se jest předivně stalo,
když se těch časův sebralo
veliké množství pohanův
na zhoubu věrných křesťanův.

Tak jsou sobě zamyslili,
aby všechny podmanili
národy, v své moci měli,
přes Dunaj přejíti chtěli,

Protož císař Konstancián,
ač jestiž sám nebyl křesťan,
sebrav vojsko, táhl silně,
bránil mostu velmi pilně.

Chtěl tu s pohany boj svěsti,
okusiti války štěstí,
ale že jich přibývalo,
měl z toho strachu nemálo,

Boje se takové moci;
tedy anděl Páně v noci

zbudil ho, k němu pověděl,
aby vzhůru k nebi hleděl.

Kterýžto, když k nebi patřil,
znamení kříže tam spatřil,
ano se k východní straně
blyští, stkví velmi náramně.

V tom se s nebe stal k němu hlas:
„Konstantyne, věděti máš,
jestliže ve mne uvěříš,
v tomto znamení zvítězíš.

Konstantynus se zradoval,
o tom nic nepochyboval,
svatého kříže znamení
na svých rytířův odění

I na korouhvích znamenal
a sám se také požehnal,
v své ruce maje zlatý kříž
bral se k svým nepřítelům blíž.

S nimi se směle potýkal,
kdožkoli z nich neutíkal,
každého přemoh', porazil,
a tak nad nimi zvítězil.

Po vítězství pak svatý křest,
víru křesťanskou přijal jest,
křesťanskou povinnost konal,
a v dobrém šťastně dokonal.

Potom po smrti syn jeho,
maje jméno otce svého,
svou milou matku Helenu,
královnu a svatou ženu,

Do země svaté vypravil,
aby kříž Kristův oslavil,
by se po něm pilně ptala,
svatého kříže hledala.

A když do Jeruzaléma
přijela svatá Helena,
všechných židů povolala
k sobě jim jíti kázala.

Židé se toho ulekli
a ve spolek takto řekli:
„Ach což tím královna míní,
že nás k sobě volá nyní.“

K nimžto mezi nimi jeden
takto vece, Judas jménem:
„Jáť vím, že na to přijela,
aby na nás přezvěděla,

Kdež jesti ten kříž zde schován,
na němž Ježíš ukřižován.
Radím, neprav žádný toho,
by měl trpět dosti mnoho.“

„Nebo jestli jí povíte
a to dřevo vyjevíte,
zajisté to potom zvíte,
že svou čest, slávu ztratíte.

Já Vám mohu pověděti,
tak jakž to chovám v paměti
slýchal jsem od otce mého
a on od tatíka svého “

„Ten mne prosil velmi za to,
abych pamatoval na to,
když bude Kristův kříž hledán,
nalezen i také vydán,“

„Že židovský lid bude v nic,
nebude královati víc,
ale ti prý sami, kteří
v ukřižovaného věří.“

„Dále mi to pravil k víře,
oznamoval o tom šíře,
že jest on pán světa všeho,
pravý Syn Boha živého,“

„Teda jsem já zas řekl mu,
a divil se otci svému,
když jsou to předkové znali,
proč jsou ho ukřižovali?“

„Pověděl, že to Pán Bůh ví,
a o svém otci říci smí,

že jest v té radě nesedal
a jeho smrti nehledal,

„Ale odvodil od toho,
napomínal dosti mnoho;
avšak že oni nedbali,
předce ho ukřižovali.“

„On pak třetí den z mrtvých vstal,
a že se k otci v nebe bral,
a to zřetelně před svými,
před učedníky milými.“

„Toto pak jest otce mého
napomenutí milého,
abych učedníkům jeho
nečinil nic protivného.“

Tomu, ač jsou se divili,
vespolek takto pravili,
že jsou toho neslychali,
však mu toto přikázali:

„Bude-li královna chtíti,
na tobě to s mocí míti,
aby jí oznámil o tom,
hled' to zatajiti potom.“

Jsouc pak všickni obesláni
a od královny tázáni,
kde by dřevo svaté bylo,
aby se jí oznámilo,

Tedy oni všickni přeli,
velmi se vysoce kleli
že oni o tom nevědí,
nic na krátce nepovědí

Královna se rozhněvala
a v tom se slyšeti dala,
jestli nepovědí o něm,
že budou spálení ohněm.

Toho se židé zděsili,
svůj úmysl proměnili,
a Judu z sebe vydali
a takto o něm vyznali:

„Královno, tento dobrý muž
Tobě nejlíp povědít můž,
neb jest syn proroka ctného.
pťej se na pravdu od něho.“

Ona to ráda slyšela,
hned se ho spustit nechtěla
a řkouc: „Judo! pravím tobě,
život aneb smrt' vol sobě.“

„Hned chci to míti za jisto,
aby mi ukázal místo,
kde byl Kristus ukřižován,
kde jeho svatý kříž schován.“

Juda se vymlouval tuze,
že o tom vědět nemůže,
že nebyl na světě ještě,
a tomu prý let přes dvě stě.

Královna na to nedbala,
slib před Bohem udělala,
že musí hladem umříti,
nechce-li pravdy zjevití.

To řekši a nemeškala,
v žalář ho vsaditi dala,
jísti, píti mu nedala,
na svém slibu pevně stála.

Juda trpěv ukrutný hlad,
dal se slyšet, že poví rád,
aby ho jen pustili ven,
neb tam již seděl sedmý den.

Protož jsa zproštěn vězení,
hned nemeškal bez prodlení,
s královnou na to místo jít,
tu kde jest byl svatý kříž skryt.

A poklek na kolena svá,
modlil se Bohu, takto řka:
„Bože můj, rač mi zjevití
ten svatý kříž, jej najíti.“

V tom se hnutí země stalo,
vůni přelibou vydalo;

Judas se podiviv dosti
plesal rukama radostí.

A řka: „Pane Jezu Kriste,
Ty jsi spasitel zajisté
všeho světa dostatečný
a Syn Boha Otce věčný!“

Potom Judas kopal silně,
v zemi hledal velmi pilně,
a kopaje nic víceji,
než jen na dvacet kročejí

I nalez' tři kříže spolu
zakopané v jednom dolu,
ty kázal královně nésti
a tak ušel všech neřestí.

Nemohli pak rozeznati
a mezi kříži poznati,
na kterém by Pán Kristus pněl,
neb nápisu žádný neměl,

Však aby toho zkusili
a tomu lépe věřili,
kladli jsou je na nemocnou
přetěžce ženu nějakou.

Když první kříž i druhý sic,
na ni vložen nespomoh' nic,
ale po třetím hned vstala
a svědectví pravdě dala.

Judas hned se dal pokřtiti,
nemeškal v Krista věřiti,
Kviriakus jest jmenován,
na biskupství korunován.

Potom pak pro Krista Pána
od Juliána tyрана,
trpěl muky a těžký kříž;
v nebesích se raduje již.

Helena díl kříže vzala
a díl ho tu zanechala,
stříbrem pěkně ozdobila,
tak kříž Kristův oslavila.

Protož, Kriste, tvé milosti
klaníme se s uctivostí
a tvému kříži svatému,
umučení nevinnému.

Neb's ty pro nás smrt' podstoupil,
na kříži jsi nás vykoupil,
ukrotil's svého otce hněv,
když's vyjil svou předrahou krev.

Obdržel's slavné vítězství,
Tvá se korouhev všude stkví,
neb kříž, světa potupení,
jestiť naše oslavení.

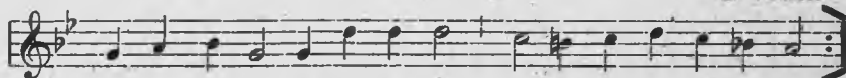
Osladiž nám také náš kříž,
dej nám nésti všelikou tíž.
pro tvé svaté, drahé jméno,
kteréž buď věčně chváleno.

A všechněm nosičům kříže,
kdyžkoli bude nejtíže,
rač posilu pomoc dáti,
v nebi s Tebou býti přátí.

978.

(Píseň o oné žalostné cestě svatých tří osob, Ježíše, Marie a Josefa do Egypta
z Nazaréta.)

Z Velké.

Ach ve - li - ká lá-sko Bo - ží,   vel - ká po - ní - že - no - sti,
Je - ži - še, Ma - rie, Jo - ze - fa,   vel - mi pre - dra - hých ho - stí;

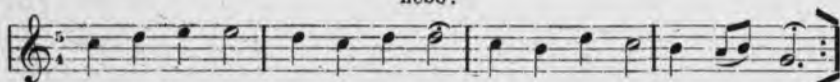

k ním se věr - ně u - tí - kej - me,   jedným hlasem za - zpí - vej - me :

buď va - še sva - té mé - no   na vě - ky zve - le - be - no.

nebo:

Ach ve - li - ká lá - sko Bo - ží, vel - ká po - ní - že - no - sti,
Je - ži - še, Ma - rie, Jo - ze - fa, vel - mi pře - drahých ho - stí;

k ním se věr - ně u - tí - kej - me, buď va - še sva - té mé - no
jedním hlasem za - zpí - vej - me,

na vě - ky zve - le - be - no.

Ach veliká láska Boží,
velká poníženosti,
Ježíše, Marie, Josefa,
velmi předrahých hostí!
k nim se věrně utíkejme,
jedním hlasem zazpívejme:
Buď vaše svaté jméno
na věky zveleveno.

Když se jest anděl ukázal
Josefovi ve spaní,
by vzal Marii s dítětem,
pospíchal bez meškání
z Nazarétu do Egypta,
hned Josef Marii ze sna
vzbudil, by se strojila,
kteráž velmi kvílela.

Svatý Joachim oslíčka
na cestu jim daroval,
něco potravy, však málo;
Josef se velmi staral,
že musí skrze pustiny,
velké kopce a doliny;
ač sám dost v zármutku byl,
však jest Marii těšil.

Když po těch horách bloudili,
strach převeliký měli,
lotři na ně vyskočili
a je obírat chtěli;

Zázrak se stal velký velmi,
že ti lotři padli k zemi,
neboť jasnost veliká
stkvěla se od děťátka.

Starší zbůjník toto vida,
lásku jim prokázoval,
vezma je do své chaloupky,
jídlo, pití obstaral.
Když Maria ráno vstala,
Krista Ježíška kcupala,
v tu koupel žena lotra
dítě své také dala.

Kteréz plné vředův bylo,
neřestí obklíčené,
jak je do vody vložila,
bylo hned uzdravené:
Lotr vida ty milosti
plesal velikou radostí,
přes hory je sprovedil,
takto k děťátku mluvil:

„Když se budeš ubíratí
do království věčného,
rač na mne pamatovati,
sluhu však nehodného.“
Na to jest vzal odpuštění,
pad' na svá kolena k zemi,
svatý Josef s Marií
velmi umdleni byli.

Pod jedním stromem usedli,
kdež překrásné ovoce
bylo, však velmi vysoko,
dostať je nemohouce;
ten strom rychle bez prodlení
ohnul se až k samé zemi,
Josef s Pannou Marií
zase se občerstvili.

Lvové, draci, medvědové
z jeskyní vylézali,
velkou poklonu činíce,
jako by je vítali;

když již z těch hor vycházeli,
ptákův houfové létali,
všickni hlasem zpívali:
Zdráv buď náš Stvořiteli!

Kde ty osoby svaté šly,
všude růže zkvítaly,
ke cti chvále Krista Pána
libou vůni dávaly;
však když k Hermu poli přišli,
velký zástup lidu našli,
jenž se stromu klaněli
a jej za Boha měli.

Ten strom sebou zatřás' velmi,
dábel z něho vyletěl,
poklonil se k samé zemi,
lid pohanský to viděl;
strachem všickni až strnuli,
ten strom nabyl velké moci,
němí, slepí, kulhaví
zdraví tu nabývali.

V tom městě byl chrám pohanský
vystavený nákladně,
kdež pohané modly měli,
ozdobené překrásně,
v počtu tři sta šedesáte,
když ty tři osoby svaté
tam vešly, dvéře samy
hned se jim otevřely.

Modly hned na zem padaly,
v kusy se polámaly,
dřáblové ukrutně řvali,
po Egyptě létali;
kněz pohanský se poděsil,
pad' na zem, Ježíše prosil,
v ochranu se poddával,
za Boha jej vyznával.

Pohané se rozhněvali,
zamordovať je chtěli,
Ježíše, Marii, Josefa,
oni se skrýť musili;

fíkový strom se rozvinul,
je skryl až ten lid pominul,
kde ochráněni byli,
podnes máme znamení.

Svatý Josef s matkou Boží
o truňk vody prosili,
v mnohých domích žádajíce,
aby se občerstvili;
nechtěl se žádný slitovat
a jim truňk vody darovat.
O velká nevděčnosti,
tupíš své drahé hosti!

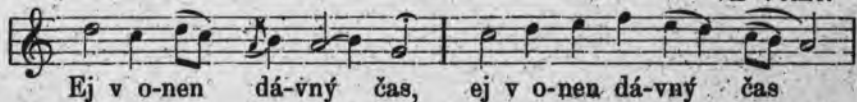
Matka Boží lítostivě
k Bohu se jest modlila,
zemdlena jsouc s svým děťátkem
občerstvení žádala,
rychle tu po pravé straně,
vyskočila krásná studně,
tak že se občerstvili,
božskou moc velebili.

Až po dnes máme znamení,
kde ta studnice byla,
neb balšámová zahrada
sama se tam vštípila;
kdež se lidu velmi mnoho
uzdravilo času toho,
divů množství, zázraků
stalo se toho času.

Ach přerozmilí křesťané!
Můžeme povážiti,
jak ve svém mládí Kristus Pán
musel mnoho snášeti;
my když nějaké soužení
máme, hned si stěžujem;
an za nás mnoho vystál,
by nám všem slávu získal.

979.

Z Velké.

Je - žíš spa - si - tel náš.

Ej v onen dávný čas
Ježíš Spasitel náš
vstúpil na lodičku,
brál sa pres vodičku.

Ej, búra veliká,
strach, hrůza všeliká;
Pán spál na lodičke
v konci na ručičke.

Učelníci Jeho
zvolali na něho:
Pane, zachovej nás,
zhyneme v tento čas.

Ej co sa bójite,
neb malěj víry ste?
My sa nebojíme,
silně v Tě věříme.

Pán Ježíš tiše vstál,
větrům a mori prikázal.
Lidé sa divili,
dyž na to hleděli.

980.

Z Velké.

Ma - ri - a Maj - da - le - na v svě - tě. se ko - cha - la,

súc ve - li - ká hří - šní - ce dlú - hý čas tr - va - la.

Maria Majdalena
v světě se kochala,
jsouc veliká hříšnice,
dlouhý čas trvala.

Byla v ten čas na světě,
když se byl narodil
Ježíš Kristus; Syn Boží,
po židovstvu chodil.

Když jest přišla do města,
do chrámu přímo šla,
našla tam Krista Pána,
u něho zůstala.

Hned i svět opustila,
všecky věci marné,
řetězy, orumpanty,
a šaty nádherné.

Krista následovala
v nouzi a pokoře;
nechtěla opustiti
dobrého pastýře.

Když on byl ukřížován,
pod křížem jest stála,
s Marií, Matkou Boží,
žalostně plakala.

Čekala do večera,
až ho s kříže sňali,
do hrobu položili,
vartou obsadili.

Na zejtrí velmi ráno
drahé masti vzala,
a k hrobu pospíchajíc
žalostně plakala.

Chtěla tělo mazati,
hledá Pána v hrobě:
vzali mně Pána mého!
naříkala sobě.

Hledala po zahradě,
volala, plakala;
v způsobu zahradníka
s Kristem se potkala.

Řekla mu: Zahradníku!
tys vzal Pána mého;
pověz mi, kams ho poděl,
ať pomáži jeho.

Potom se Mistr zjevil,
chtěla ho líbati;
řekl jí: Ženo nechtěj,
se mne dotýkati!

I šla mezi sousedy,
to jim oznámila,
že mluvila s svým Pánem
a že ho poznala.

Potom hned putovala,
na poušť se oddala,
za své hříchy do smrti
pokání činila.

Vemmež příklad z kající
a nehřešmež více,
Marie Majdaleny,
veliké hříšnice.

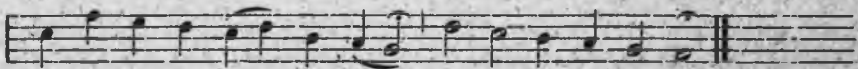
Kteráž v nebi přehýváš,
od andělů vzatá,
modli se za nás hříšné,
Majdaleno svatá.

981.

Z Velké.

Kdež mám hle - dat Je - ži - še, je - hož sem ztra - ti - la?

Kdo ví, po - věz a ne - taj hře - šit jsem pre - sta - la.

Kdež mám hledat Ježíše,
jehož jsem ztratila?
kdo ví, pověz a netaj;
hřešit jsem přestala.

Zemdlena jsem milostí,
hledajíc milého
po městech i krajinách,
nenalezám jeho.

Do které já krajiny
mám se odebrati,
abych Krista Ježíše
mohla naleznouti?

Volat budu po lesích:
kde jsi, kvítku vonný,
nade všecko milejší?
duším dáváš vůni.

Neboť jsem já zbloudila,
na poušť se dostala;
Krista Pána Ježíše
smutná jsem ztratila.

Na té poušti veliké
koho se ptát budu?
po pahrbcích, dolínách
nic tu nenaleznu.

Loď svou pustím na moře,
k němu chci plaviti;
na veliké potoky
nebudu nic dbáti.

Jak jest moře přeplula,
na břeh se dostala:
neboť k Pánu Ježíši
velkou lásku měla.

Láska mně nedá státi,
nutí cestou jíti
k městu Jeruzalému,
tam tě chci hledati.

Byť bych život ztratila,
jen když tebe najdu:
neb se ve dne i v noci
spokojit nemohu.

Slzy budu vylévat,
pokání činiti;
Krista Pána Ježíše
chci následovati.

Oko nebeské, slunce,
pověz, kde ho vidíš?
Před tebou se neskryje
spasitel můj, Ježíš.

Hvězdy mně již netajte,
věděti mi dejte,
o mém Pánu Ježíši
rychle mi oznamte.

Neb mysl svou nikterak
spokojit nemohu,
pokud Pána Ježíše
smutná nenaleznu.

Snad ho v zahradě najdu,
milého Ježíše;
zahradníka se zeptám,
poví mi to spíše.

Půjdu aspoň tam na pouť
na horu Kalvářskou,
tam jej hledati budu
vždy hořící láskou.

Pověz aspoň ty, kříži,
kam se děl Pán Ježíš,
kterýž byl ukřižován,
trpěl mnoho příliš.

Na klín matky své milé
s kříže jest položen;
v plátno bílé obvinut,
do hrobu tak vložen.

Jak ten hlas uslyšela
Maří Majdalena,
vonné masti koupivši
k hrobu pospíchala.

Chtíc rány pomazati
přemilého Krista;
anděl se jí tu ozval:
Vstalť jest on dojista

Teprv veliká žalost
jest jí nastávala,
když milého Ježíše
v hrobě nenalezla.

Kéz mám křídla orličí,
vznesla bych se vzhůru
nad oblaky nebeské
ptáti se andělů.

Neplač a nenaříkej,
Maří Majdaleno!
v způsobu zahradníka
od Pána řečeno.

Jaká radost veliká
tu jest jí nastala,
když milého Ježíše
v zahradě viděla.

Neplač a nenaříkej,
hleď se z hříchů káti,
máš nebeské království
u mne si získati.

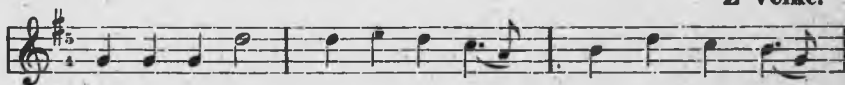
Když mám Tebe, všechno mám,
nespustím se Tebe;
o Ježíši, choti můj!
Zůstanu u Tebe.

Pro Tebe svět opustím,
marnosti se zbavím;
rozkoší všech zanechám,
Tebe se přidržím.

Dejž nám, Kriste Ježíši,
z všech hříchů se káti,
a po smrti do nebe
k Tobě se dostati.

982.

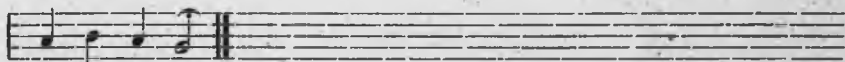
Z Velké.

Ach slá-vo, slá - vo ne-be-ská, lá-sko vel-ká

Je-zu Krista, kdo si v to-bě za-mi-lu-je, svě-ta már-nost

za - vr - hu-je.

Ach slávo, slávo nebeská,
lásko velká Jezu Krista!
kdo si v tobě zamiluje,
světa marnost zavrhuje.

Jak v Uhřích v městě Vardavě,
byl komendant, dcerku maje
velmi překrásného těla
Teresie jméno měla.

Která od své maličkosti,
jsouc chována v pobožnosti,
poctivost vždy milovala,
Pána Boha velebila.

Kterou cestou kdy chodila,
Ježíše v paměti měla,
o něm líbezně zpívala,
láskou k němu vždy hořela.

Zamiloval si tak švarný
kavalír krásné osoby,
chtěl ji za manželku mít;
a v stav manželský pojíti.

Otec ji hned napomínal,
by jej chtěla, jí předkládal;
která jemu odepřela,
a odpověď otci dala:

Otče, to nemůže býti,
nemohu slibu zrušiti:
Nebo já již mám jiného,
Ježíše za chotě svého.

Otec ji pěkně nabádal,
by se vdala, o to žádal,
Řka: Jen poslechni mé rady,
nechť se stane po mé vůli.

Ten kavalír též přispíšil,
o dcerušku otce prosil;
otec přislíbil, veselí
že dá strojit za kolik dní.

Nevěsta plná žalosti,
nemajíc žádné radosti,
brzo ráno jak jest vstala,
v zahradě se procházela.

Padla jest na svá kolena,
 prosíc Krista Hospodina:
 Přijdiž, přijdiž, můj rozmilý
 Ježíši Kriste spanilý!

Neopust' mne v čas nynější,
 nebs ty sám můj nejmilejší!
 V tom se jí zjevil překrásný
 mládenec, co slunce jasný.

Kterak jeho hned poznala,
 před ním na kolena padla,
 líbezně jej přivítala,
 radostí velkou plesala:

Vítej, vítej můj rozmilý,
 Ježší Kriste spanilý!
 Srdce mé radostí plesá,
 když se s Tebou, Jezu, shledá.

Mládeneček ten laskavě
 ji pozdravil přívětivě,
 na ni jest laskavě vzhlídal,
 a s své ruky prstýnek sňal,

Řekl: Ach má nejmilejší!
 Ten ti dávám v čas nynější.
 Má choti krásná, spanilá,
 bys jej ode mne přijala.

Ta panna velmi laskavě,
 nemeškajíc, přívětivě
 líbezné kvítky trhala,
 krásnou kytku udělala.

Řekla: Ach můj nejmilejší
 choti, ženichu nejdrazší!
 Tu ti dávám, chtíc tvá býti,
 a jiného nechci míti.

Tak se spolu procházeli,
 krásná kvítečka trhali:
 Jaká jest zde radost byla,
 považ, sobě, duše milá.

Mládeneček řek': Má milá,
pojd' se mnou, abys spatřila
tu zahradu otce mého,
tamť jest hojnost kvítí všeho.

Za ruku ji hnedky pojal,
laskavě se s ní odtud bral:
Octli se spolu v zahradě,
kdež bylo kvítečko krásné.

Ta panna plná radosti,
vidouc ovoce v hojnosti,
ptactvo líbezně zpívati,
muziku přemile hráti.

Chvilé jí nedlouhá byla,
sem a tam se procházela;
ten mládeneček ji těšil,
k své nevěstě jest promluvil:

Nyní jest čas, má rozmilá,
bys se zase navrátila;
já tě chci vyprovoditi,
v krátkém čase zas sem vzíti.

Panna s velikou žalostí
ubírá se do své vlasti:
Kdo, nebo odkud jest přišla?
V bráně tážána jest byla.

Ta panna odpověděla:
Jsem komendantova dcera;
a ledva jsou dvě hodiny,
jak jsem vyšla ze zahrady.

Vrátní jí odpověděli,
že komendant nemá dcery;
panna pořád na svém stála,
že je komendanta dcera.

Tak ji vartíři hned vzali,
a komendantu dodali;
páni se jí vyptávali,
kde byla, vědět žádali.

Ona veřejně pravila,
že před malou chvílí vyšla,
kde se octla, co viděla,
jakou radost zakusila.

Že ovoce překrásného
zakusila jest nového;
k tomu co více viděla,
všecko jest jim oznámila.

Jakých zpěvů a radostí,
a to u velikém množství
že nemožné pochopiti,
tím méněji vysloviti.

Páni v starých rejstřích našli,
kde mnohé památky byly:
Před sto a dvaceti lety
měla se panna ztratiti.

Zde s velkou radostí lidé
scházeli se vzácní hosté,
chtíce tu pannu uctiti,
dali jídel okusiti.

Jak pokrmův okusila,
všecka jest ošedivěla,
velebnou Svátost přijala,
na věčnost se odebrala.

Protož křesťané rozmilí,
buďme v světě trpělivi;
snášejme kříž s Kristem Pánem,
chcem-li s ním být věčně. Amen.

983.

Živě.

Z Velké.

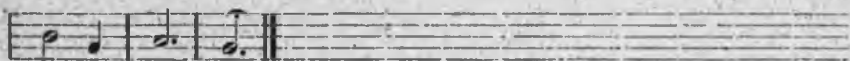

Po-va-žíž so-bě kaž-dý z nás, co se již dě-je

rit.

v ten-to čas, a-no prav-da, že ra-na Bo-

ží jde na nás.

Považij sobě každý z nás,
co se již děje v tento čas,
ano pravda,
že rána Boží jde na nás.

Kdo nechce písmu věřiti,
dej sobě zákon přecísti;
ano pravda,
lze to tam psáno najíti.

To u svatého Lukáše,
řeč Pána Krista Ježíše;
ano pravda,
svatý Lukáš o tom píše.

Kristus v Jeruzalémě stál,
vida to město, zaplakal;
ano pravda,
svým učedníkům povídal.

Užrev tam ten přeslavný chrám,
kterak jest pěkně udělán;
ano pravda,
pověděl o něm Kristus Pán:

Přijde to město k zkažení,
nebude na něm kamení,
ano pravda,
jež by nepřišlo k zboření.

Učedníci se divili,
když ten slavný chrám viděli,
ano pravda,
kterak by on byl zbořený.

Nevyšlo dvou čtyřicet let,
poslal Pán Bůh Tita na svět,
ano pravda,
obleh' Jeruzalém ihned.

Obleh' to město ze všech stran
 roury od vody odebral;
     ano pravda,
 spíše do města vézt nedal.

Zhynulo v Jeruzalémě
 židův jedenáct set tisíc;
     ano pravda,
 žen pak a dětí mnohem víc.

Protož mi všichni křesťané
 pilně se hříchů varujme;
     ano pravda,
 pro Boha se polepšujme.

Tato léta již se všech stran
 valí se na nás těžkých ran,
     ano pravda,
 pro hřích dopouští Kristus Pán

Jaká to velká znamení,
 nebe i země třesení;
     ano pravda,
 není-liž to mezi námi?

Chceme-li pomsty ujíti,
 máme pokání činiti;
     ano pravda,
 to chce od nás Pán Bůh míti.

Kriste, pro Tvé umučení
 dejž nám hříchův odpuštění;
     ano pravda,
 s Tebou věčné králování.

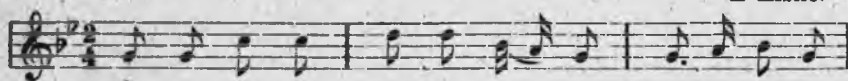

XVII.

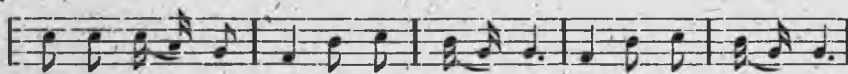
DOPLŇKY.

984.

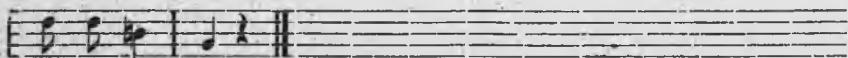
Z Líšně.

Ho Lí-šen-ské Bo-ží mo-ke, ho Lí-šen-ské

Bo-ží mo-ke le-ží sy-ne-ček aj šu-ha-jí-ček

se-pna ro-ke.

Ho Líšenské Boží moke
leží syneček
aj šohajíček
sepna roke.

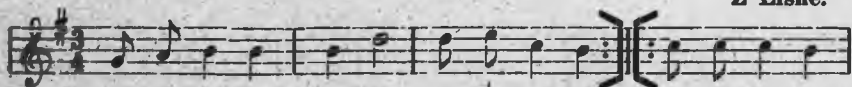
Co synečko, co to děláš,
že porubanó
a posekanó
hlavěnko máš?

Přišla k němo jeho milá,
slověnko k němo
promlovlila:

Porubaná hlavěnka má,
a to pro tebe,
galánko má!

985.

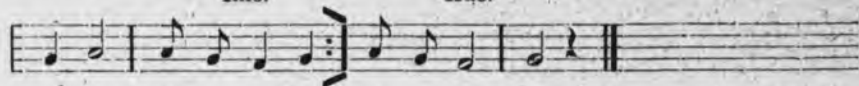
Z Líšně.

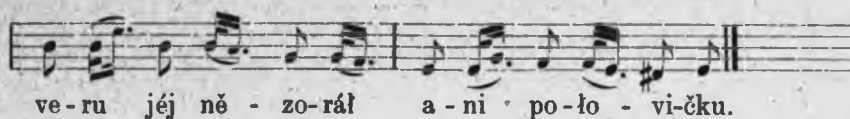

Za to Lí-šňó v le-si ho stódýn-ke za-bi-li sy-

Imo.

Ido.

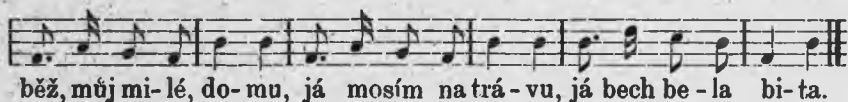
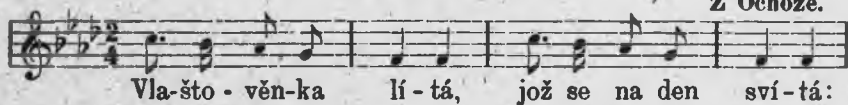

Ore šuhaj, ore
maťú kopaničku,
veru jěj nězorál
ani poľovičku.

Ore šuhaj, ore,
milá mu poháná,
na každěj úvrati
hubenky mu dává.

989.

Z Ochoze.

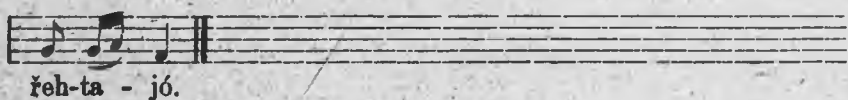
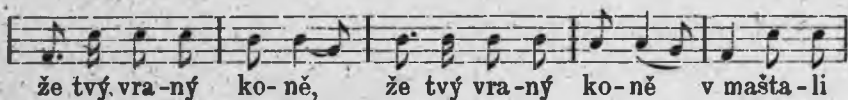
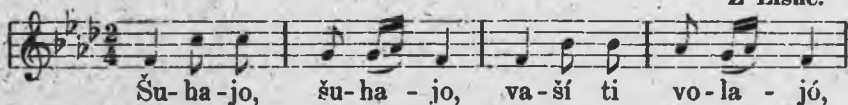

Vlaštovénka lítá,
jož se na den svítá:
běž, můj milé domů,
já mosím na trávu,
já bech bela bitá.

Te bitá nebodeš,
na trávo nepudeš;
spadla tam rosička,
stodená travička,
te jo žít nebodeš.

990.

Z Lišně.

Šuhajo, šuhajo,
vaší ti volajó,
že tvý vraný koně
v maštali řehtajó!

Tatínko, tatínko,
dété jím vobroko,
já pudo za miló,
já tam mám daleko.

991.

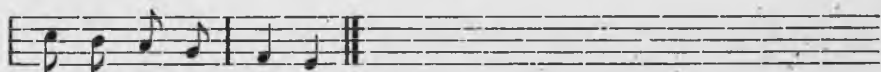
Z Lišně.

Před na - šé - ma je zá - ho - nek, si - la sem tam

ma - ry - já - nek: si - la sem ho z hr - sti, si - la sem ho z hr - sti,

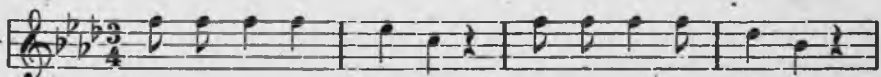
vo - no ze - šlo vo - stí.

Před našéma je záhonek,
sila sem tam maryjánek,
sila sem ho z hrsti,
vono zešlo vostí.

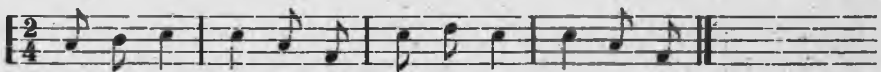
Před našéma je záhonek,
sila sem tam maryjánek,
sila sem ho z rána,
vona zešla tráva.

992.

Z Lišně.

Te ne - ke - rý ku - ně, to só Bo - že ku - ně:

vo - ne si cho - di - jó pro vo - do do studně.

Te nekerý kuně,
to só Bože kuně:
vone si chodijó
pro vodo do studně.

Pro vodo do studně
pro voves do bečke;
šuhaj není duma
von je ho děvečke.

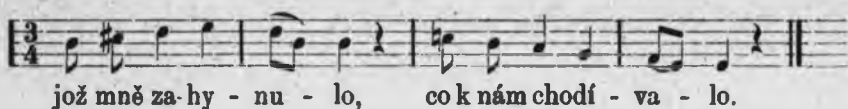
993.

Z Lišně.

Pře můj mi - lé roz - ma - rý - ne, jož mně všecko šče - stí hy - ne,

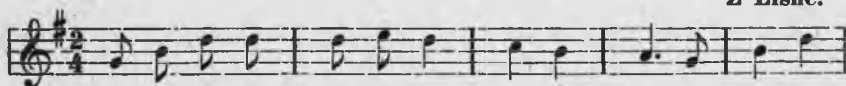

jož mně za-hy - nu - lo, co k nám chodí - va - lo.

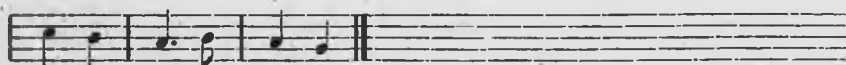
Pře můj milé rozmarýne,
jož mně všecko štěstí hyne,
jož mně zahynulo,
co k nám chodívalo.

994.

Z Lišně.

A pla-ka-la, že-le-la v tem Lí - šenským žlebko,

v tem Lí - šenským žleb-ko.

A plakala, želela
v tem Líšenským žlebko.

Jaj, v tem Líšenským žlebko
v líšenským hájíčko.

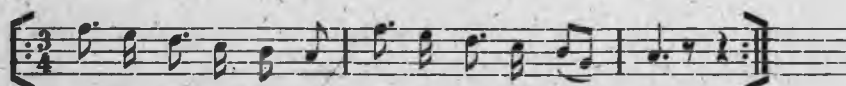
Kéž sem ti nepoznala,
švarné šuhajíčko!

995.

Z Lišně.

Ško-da, můj sy - ne - čko, že sem ti po - zna - la;

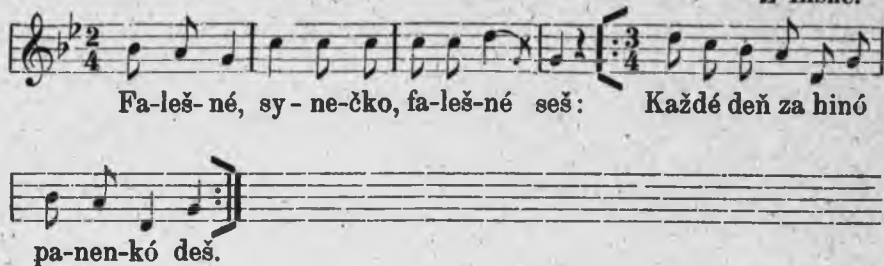
ne-šcas-ná ma-ti-čka, co ti vod-cho-va - la!

Škoda, můj synečko,
že sem ti poznala;
nešťasná matička,
co ti vodchovala.

Nešťasná matička,
co ti vodchovala;
nešťasná děvečka,
co ti milovala!

969.

Z Lišně.

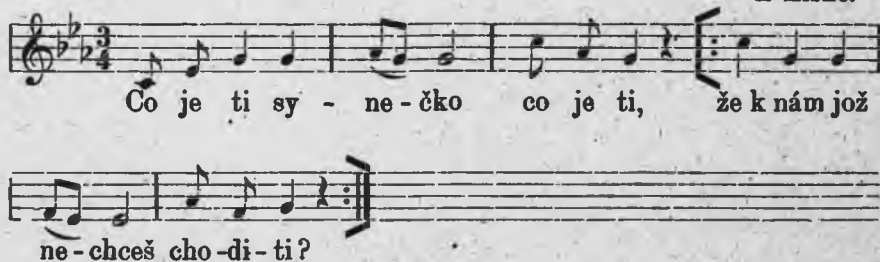

Falešné, synečko, falešné seš:
každé deň za hinó panenkové deš.

Aj levká tvá láska jako peří:
nešťasná panenka, co ti věří.

997.

Z Lišně.

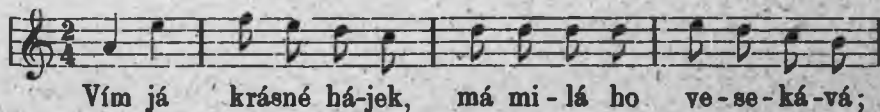
Co je ti, synečko, co je ti,
že k nám jož nechceš choditi?

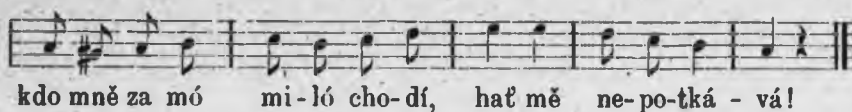
Aj bolí mně moje srdéčko,
že seš nevěrná, děvčecko.

Aj že seš falešná galánka,
zabolela mně hlavěnka.

998.

Z Ochoze.

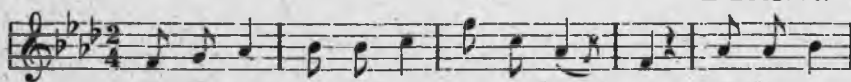

kdo mně za mó mi-ló cho-dí, hať mě ne-po-tká - vá!

Vím já krásné hájek
má milá ho vesekává;
kdo mně za mó miló chodí,
hať mě nepotkává!

999.

Z Březové.

Bo-že náš, Bo-že náš na vy-so - sti, něhcú nás

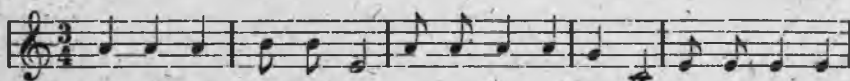
děvčence ně-má-me živ - no-sti.

Bože náš, Bože náš
na vysosti,
něhcú nás děvčence
němáme živnosti.

Němáme, němáme,
něbuděme,
keď nám jěj rodičé
něnagazdovali.

1000.

Z Lišně.

Tra-věn-ko ze-le-ná kdo ti ko-sit bode? kdo ti ko-sit

bo-de vod ve-če-ra do dně?

Travěnko zelená,
kdo ti kosit bode?
Kdo ti kosit bode
vod večera do dně?

Travěnko zelená,
kdo ti bode kosit,
hať já bode čepec
za věneček nosit?

1001.

Z Lišně.

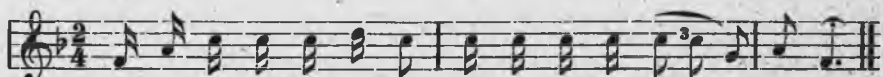
Zpívají o svadbě za stolem první družička a družba.

A. Družbičko mi-lé, čer-ve-né bí-lé, ne tak můj mi-lé,

jak ne-čích ji-né, pověz mně, co je to jed-na?

B. Je-den Pámbu na ne-bi, kte-rý král je nad námi všemi.

A. Družbičko milé . . . . . , pověz mně, kolik je to dvě?

B. Dvě ta-bu-le Moj-ží - šo-ve.

A. Družbičko milé . . . . . , kolik je to tři?

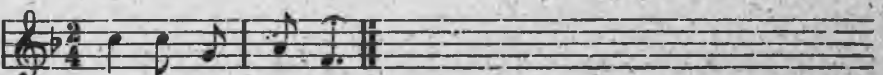
B. Tři pa-tri-ar - cho-vé.

A. Družbičko milé . . . . . , co só to čtyry?

B. Šty-ři e-van-dě - li - sto-vé.

A. Družbičko milé . . . . . , pověz mně, kolik je to pět?

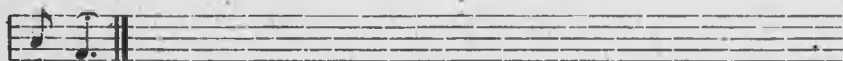

B. Pět ran Kri - sto-vých.

A. Družbičko milé . . . . . , kolik je to šest?

B. Šest štoudví kamených, v Káni postavených a vínem u-či-

ně-ných.

A. Družbičko milé . . . . . , co je to sedum?

B. Sedmero hlavních hříchů.

A. Družbičko milé . . . . . , co je to vosum?

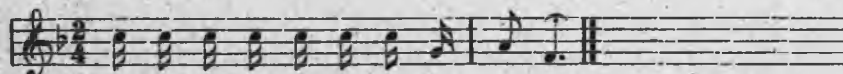
B. Vosmero bla-ho-sla-ven-ství.

A. Družbičko milé . . . . . , co je to devět?

B. De-vět andělských kůřů.

A. Družbičko milé . . . . . , co je to deset?

B. De-sa-te-ro Božích při-ká - zá-ní.

A. Družbičko milé . . . . . , co je to jedenást?

B. Jedenást panen zmordovaných, v městě po-cho - va-ných.

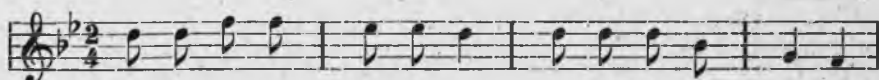
A. Družbičko milé . . . . . , co je to dvanást?

B. Dva-ná-ste-ro a-po-što-lů po světě ro-ze - slaných.

1002.

Z Lišně.

Pře mý mi-lý pan-tli-čke ku-lo-va-ný, bí - lý,

kemo já vás za-ne-chám po ma-li-čké chví-li!

Pře mý milý pantlička
kulovaný, bílý,
kemo já vás zanechám
po maličké chvíli!

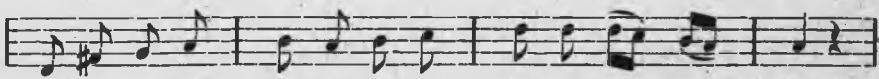
Zanechám je, zanechám
kamarádko tobě,
habeš na mě zpomněla
v tem svobodným stavě.

1003.

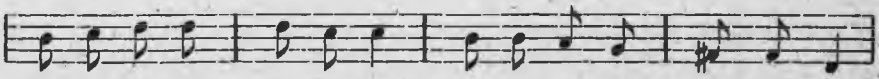
Z Lišně.

Pochválen buď Je-žíš Kristus, pá-ni mlá - den - ci,

jes-li ve mně do-vo-lí-te k mo-ze-ce va - ší?

Mo-ze-ko, ted' pě-kně hrát! chco vám ne-co za - zpí - vat;

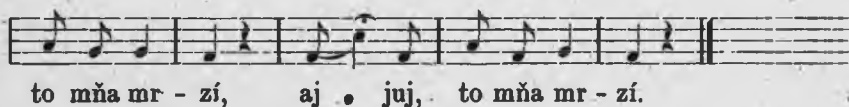
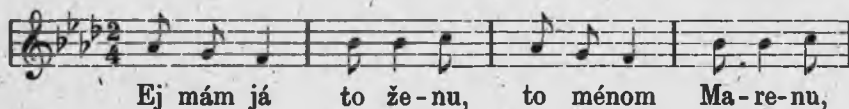

jak to pės-ní - čko ve-zpí-vám, bo-dem tan-cu - vat.

Pochválen buď Ježíš Kristus!
 páni mládenci,
 jesli ve mně dovolíte
 k mozece vaší?
 Mozeko, teď pěkně brát!
 Chco vám něco zazpívat;
 jak to písničko vezpívám,
 bodem tancuvat.

1004.

Z Březové.

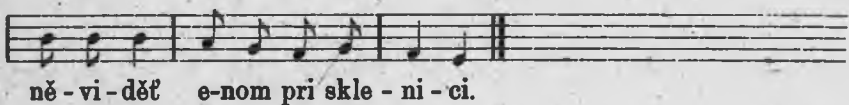
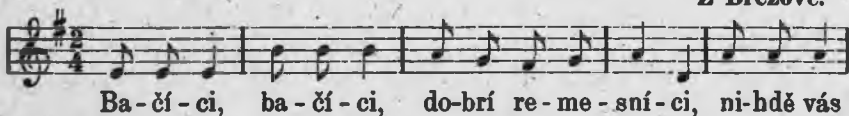

Ej mám já to ženu,
 to ménom Marenu
 to mňa mrzí, aj juj,
 to mňa mrzí.

Prvěj prvnia v tanci
 a včil na kraj peci,
 to mňa mrzí, aj juj,
 to mňa mrzí.

1005.

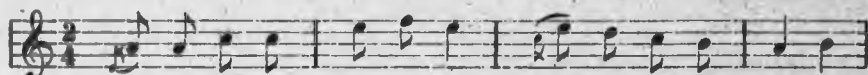
Z Březové.

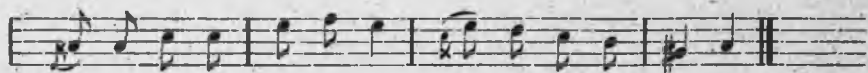
Bačící, bačící,
 dobří remesníci,
 nihdě vás něviděť
 enom pri sklenici.

1006.

Z Březové.

Ej skle-ni-čko skle-ně-ná, ej dobré vín-ko z te-ža,

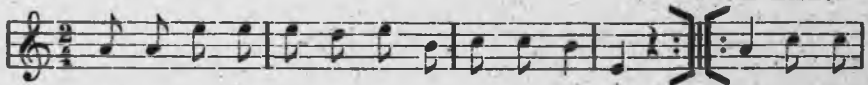

ej pozdrav Pambu skle-ná-ra, ej ke-rý ro-bíl te-ža.

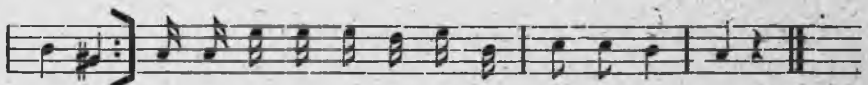
Ej skleničko skleněná,
 ej dobré víno z teža;
 ej pozdrav Pámbuo sklenara,
 ej kerý robíl teža.

1007.

Z Lišně.

Mám já ta-de tro-cho pi-va, ne-ve-pi-jo:

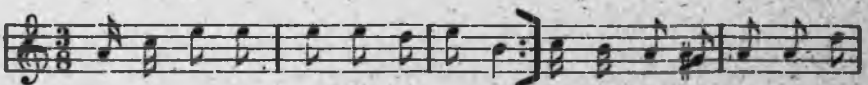
já ten žbá-
vo ten trá-ne-ček
me-ček

ne-roz-bi-jo, ne-roz-bi-jo, ne-roz-bi-jo.

Mám já tade trocho piva,
 nevepijo:
 já ten žbáneček
 vo ten trámeček
 nerozbijo, nerozbijo, nerozbijo.

1008.

Z Lišně.

Me sme ta-de spo-lo dva bratři, pro-pi-je-me ku-ní-čke
 pro pi-je-me ku-ní-čke dva, tři,

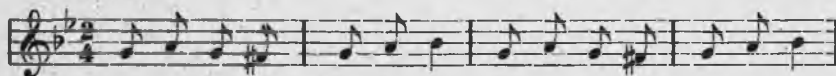

šte-re, ve-pla-tí jich ta-tí-ček mi-lé.

Me sme tade spolo dva bratři,
propijeme kuníčky dva, tři,
propijeme kuníčky štere,
veplatí jich tatíček milé.

1009.

Z Lišně.

A já mo-sím do-mu hít, já jož ne-mám na co pit,

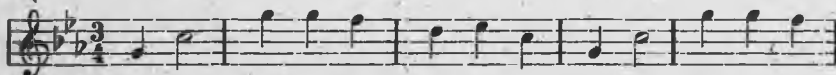

šen-ký-řen-ka ne-zná mě, nechce napsat na trámě.

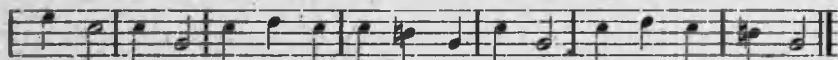
A já mosím domu hít
já jož nemám na co pit,
šenkýřenka nezná mě,
nechce napsat na trámě.

1010.

Z Lišně.

Mám já ko-sin-ko, ne-sin-ko, mám já ko-sin-ko

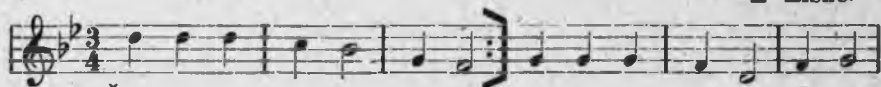
dobró, vo-na mně ko-sí, dež mo-sí, je-te-li-ne-čko drobnó.

Mám já kosinko nesinko,
mám já kosinko dobró:
vona mně kosí, dež mosí,
jetelinečko drobnó.

Ješče sem nepočál kosit,
kosinečka mně spadla;
než sem kosinko nasadil,
jetelinka mně svadla.

1011.

Z Lišně.

Čích to ku - ní-čke, čích to? po-šla-pa - li nám ja-rý,
po-šla-pa - li nám ži - to,

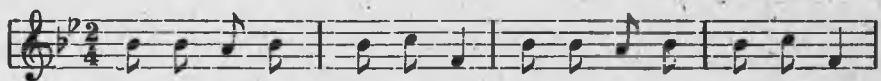

ne-be-lo je-šče zra-lý.

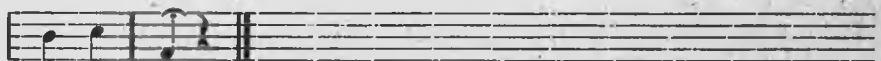
Čích to kuníčke, čích to?
pošlapali nám žito,
pošlapali nám jarý,
nebelo ješče zralý.

1012.

Ze Žďárce..

Náš pan dě-kan hod-né pán, von má ženců pl-né lán,

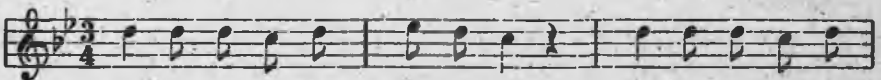

pl-né lán.

Náš pan děkan hodné pán,
von má ženců plné lán.

1013.

Ze Žďárce.

Paj-má-mo strojte , s ci-bu-ló, juž u vás žen-ci

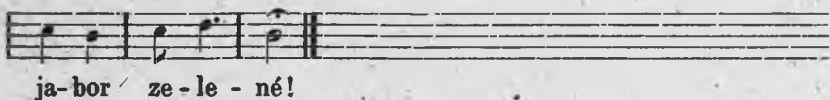
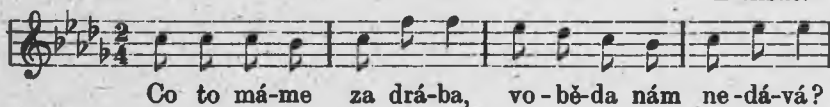
ne-bu-dó, aj, ne-bu-dó,

Pajmámo, strojte s cibuló,
juž u vás ženci nebudó,
aj, nebudó.

Pajmámo strojte s zázvorem,
juž só ženci nade dvorem,
nade dvorem.

1014.

Z Lišně.

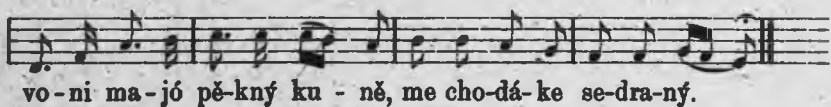
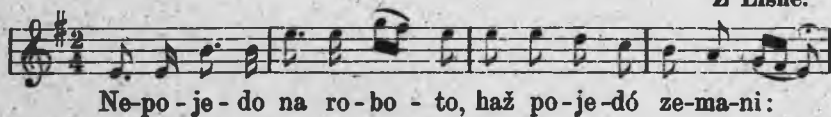

Co to máme za drába,
voběda nám nedává?
jabor zelené!

A von nám já mosí dat,
debe já měl vežebrát
jabor zelené!

1015.

Z Lišně.

Nepojedo na roboto,
haž pojedó zemani:
voni majó pěkný kuně,
me chodáke sedraný.

1016.

Z Březové.

Ej ta - tí - čku mu ój starý, ej hlu - bo - ko le - ží - tě, ej

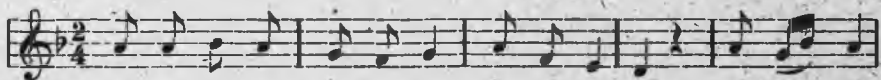

na voj - nu mňa vza - li ej vy o tom ně - ví - tě.

Ej tatíčku muój starý,
ej hluboko ležitě;
ej na vojnu mňa vzali,
ej vy o tom nevítě.

1017.

Z Březové.

Ej za - hy - nu u Tur - ka le - bo v le - si, le - bo mňa,

du - šo má, ho - lu - ben - ko si - vá, kat o - be - sí.

Ej zahynu u Turka
lebe v lesi,
lebo mňa, dušo má, holubenko sivá,
kat obesí.

Počátky písní.

Strana

A co je po dvou kovařoch	437
Ach, hříšný, což mám činiti	604
Ach mamičko, lekávám se v noci	112
Ach můj manžele milý	351
Ach můj milý pantlička	247
Ach Pambu vam zaplat'	229
Ach slávo, slávo nebeská	631
Ach veliká láska Boží	623
Ach žalude, žalude	182
Ach židáčku, žide	441
A já mám koníčka sivovra- ného	370
A já mosím domu hít	650
Aj Andulinko, Anduličko, Anna	321
A já pijo	281
Aj hrubě-li ťa, Janko, boží	166
A já sám, dycky sám	403
A já so tak vopuščená	260
Aj juž ho vezú	376
Aj mamko, mamko miľa	220
Aj nad Havřici	441
Aj nad tó Lišňó	197
Aj na tym Lhotskym mostko	132
Aj nebudu sa vdávat	223
Aj staraľa se mati má	346
Aj tam dole za kostelem	607
Aj te Husovice	242
Aj te vtáčko popeláčko	248
Aj ty černé očenska	471
Aj ty ptáčku jahřabatý	336
Aj u tej naši Boží muky	56

Strana

Aj už mi tak něbudě	149
Aj vyletěl ptaček	60
Aj zakukala zezulenka	179
Ajzan, prýzan	307
Aló marš, jož je čas	261
Aló páni mozekanti	290
Ančo s Kačú	470
Anděl Gabriel, ten čistý posel	513
Aničko, stało se ti po vůli	252
Ani mně nevoni	200
Ani sem tak nebrál	443
A plakala želela	642
A tam hore na salašu	526
A ten starý téj mladěj nevěří	270
A te první stárko	307, 309
A to je ten Zámoravský	448
A voľaři, voľaři	210
Bačící, Bačící	648
Bela jedna stará babka	425
Bél tě před čase mládenec jeden	394
Bez vorání, bez kupání	432
Bílá hus, bílá hus	227
Bilovčí pacholci	467
Bodeš plakat, naříkat	364
Bože Abrahámů	597
Bože milý dobrý	477
Bože můj dobrý, šak ňa muž bije	271
Bože muoj, otče muoj, ej kriv- da sa mně děje	345
Bože muoj, otče muoj, má mamičko dobrá	350

Bože muoj, otče muoj, šak si mna zarmútyl . . .	203
Bože náš na vysosti . . .	644
Brezová, Brezová . . .	402
Brněnské kasárně . . .	358
Brodíl Janko koně . . .	19, 639
Budiž slavně zveleben . . .	244
Byla jedna panenka . . .	48
Byla jedna sirá vdova . . .	28
Byla svadba, byla . . .	36
Byli naši, byli . . .	606
Cigáne, cigáne . . .	439
Cingalo, břinkalo . . .	462
Co budeme robit, brata . . .	379
Co dělá Kača v trávě zeleněj . . .	84
Co děláš, že nedáš . . .	434
Co je po něm na tem gruntě . . .	432
Co je po tem kamený . . .	187
Co je ti, synečko . . .	643
Co je to za hora . . .	70
Co je to za nebe . . .	259
Co mi daš, to mi daš . . .	221
Co sa mi zdálo . . .	294, 421
Co sa to tam šústá . . .	409
Co sem za neštěstí měl . . .	140
Co se stalo, přihodilo . . .	545
Co se zjevilo v městě Betlémě . . .	547
Co stě děvčatka přišly dělat . . .	293
Co stě vy mě, ma matičko, skoro vydali . . .	267
Co's ty, Janošku, co's vy- kázal . . .	173
Co's ty, ženo, dělala . . .	388
Co's urobyl, Janko, zlého . . .	2
Co tak mocně zvunčelo . . .	336
Co to máme za drába . . .	652
Což pak je to za veselí . . .	244
Čas radosti, veselosti . . .	528
Čekala sem . . .	447
Červená modrá arciska . . .	240
Červené jabůčko . . .	171
Čích je to lóka nesečená . . .	319
Čích je to lóka zelená . . .	319
Čích to kunšče . . .	651
Čí je to děvčina . . .	119

Čí je to jatelinka . . .	458
Čí je to rolenka . . .	219
Čí je to rolíčko . . .	468
Čí je to svadbénka . . .	233
Čí je to svajbička . . .	233
Čí je to zahrádka . . .	80
Člověk hříšný v světě . . .	609
Daj mi, Bože, vědět . . .	99
Daj mně, milá, daj mně radu . . .	355
Daj Pán Bůh večer veselý . . .	532
Daj ty mně, hostinská pře- nocovat . . .	471
Dala sem ti pírkó . . .	398
Daleko široko to vtáča letělo . . .	78
Daleko široko do tech N. Zámků . . .	469
Dcerko Sionská . . .	594
Debech já bél sedlákův syn . . .	428
Decke sem se dobře měla . . .	268
Dej vám Pán Bůh, páni milí . . .	536
Děkujeme, ochrance náš . . .	507
Děkujem vám, můj starý ta- tíčku . . .	230
Dě mně, Bože, synka . . .	396
Den přeslavný jest k nám přišel . . .	521
De's ty ženo, de's byla . . .	399
Děvča Orešanské . . .	325
Děvče ze dvorečka . . .	95
Dež já půjdu z hodů dům . . .	310
Dež sem já šíl přes Trnavo . . .	404
Dež sem jél do Prahy pro hrách . . .	300
Dež ste nás pozvali . . .	243
Díky Bohu vzdejme . . .	500
Dobře bylo v Uherskéj kra- jině . . .	327
Bobře je ti, Janku . . .	466
Dobře kosenka, dobře kosí . . .	408
Dobrou noc, o Maria . . .	590
Dobru noc, dobrou noc . . .	277
Dobru noc tu tomu domu . . .	343
Dočkaj, zastav . . .	231
Dolina, dolina, dolina . . .	144, 477
Dó Lišňáci, dó . . .	394

Strana

Dolů, dolů, má paretko zelená	250
Dolů po dědině	412
Doma si, doma	531
Do má ženu	303
Dones nám, sedláčku . . .	317
Dosti je to na děvečku cho- dobnú	454
Drozbičko milé	645
Dúbravěnko v černém lesi .	17
Dúbravěnko zelená	337
Dvanast hodin jedna štvrt'	328
Dyby dali děvčátku vybírat	465
Dybych byla ptáčkem . . .	98
Dybych byl fojtů syn . . .	429
Dybych já věděla, synečku, či si ty	125
Dybych já věděla, co můj milý dělá	405
Dyby ja byl małym ptačkem	153
Dyby mně tak bylo	199
Dyby nebyl kravák trůbil	212
Dyby ně bylo, jako ně není	411
Dyby ně mama na trávu dała	146
Dyby ne téj varty	463
Dyby sa ta ptali	354
Dybys byla dobrá žena . .	275
Dybys ně ty chtěla	414
Dyby tá robota robotú nebyla	326
Dycky dobře sedláčkovi . .	322
Dycky sa ptajú	476
Dy ja přijdu do hospody .	205
Dy přijde vojak k muzice	435
Dyž má milá husy pásala	123
Dyž ně bylo patnást let	341
Dyž sem išel pres černý les	44
Dyž sem išel přes hory . .	90
Dyž sem išel pres ty hory	196
Dyž sem išel z vojny dom	196
Dyž sem já od svéj mamičky šla	78
Dyž sem já šel na hody . .	310
Dyž sem já šel od milenky	197
Dyž sem já šel od svéj milěj	212
Dyž sem já šel přes městečko	446
Dyž sem já šel pres ty hory	215

Strana

Dyž sem já šel z Hodonína	463
Dyž sem já šel z Moravy .	367
Dyž sem k vám, má milá, chodíval	201
Dyž sem plela len	205
Dyž sem sa oženił	481
Dyž sem slúžil na téj fáře	93
Dyž sem šil cestičko hůzkó	403
Dyž sem u mamičky byla .	267
Dyž ste bratra zabili . . .	468
Dyž syneček do vojny jede	454
Dyž ty nemáš gruntu . . .	457
Dyž ty půjdeš k nám . . .	165
Ej děkuju vám, mamičko	229
Ej děvčence, děvčence, děvčence	170
Ej drapte, drapulenky . . .	322
Ej hodujte hosté milí . . .	591
Ej hody, hody	235
Ej hora, hora hájíček . . .	82
Ej hora, hora, pod nů les .	85
Ej hora, hora, zelená hora	136
Ej hory, hory	400
Ej husaři, husaři	463
Ej chodí rychtár po dědině	324
Ej jak ty možeš počúvat .	188
Ej jeden hájek, dva háje	206
Ej kde si boła, Andulenko	103
Ej lítała laštůvka	335
Ej má mamičko roztomilá	128
Ej mamičko moja	269
Ej mám já to ženu	648
Ej mela vdova tri céry . .	68
Ej na Frašackém mostku .	132
Ej na tom našem díle . . .	408
Ej na Velických lůkách . .	32
Ej pod, Jurečku	251
Ej pod kostelem bílý dům .	71
Ej pověz, Kateřinko	445
Ej ráno, ráno	399
Ej skleničko skleněná . . .	649
Ej skoro-li ty můj milý budeš	180
Ej stała sa, Bože muoj . .	250
Ej tatíčku můj starý . . .	653
Ej včera neděla byla . . .	321
Ej včil nastali tací sedláci	391

	Strana
Ej v onen dávny čas . . .	627
Ej vstávajíce ráno . . .	503
Ej vrt' sa, dívča . . .	405
Ej v tom Velickém mlýně . . .	76
Ej zahynu u Turka . . .	653
Ej za tó našó stodolenkó . . .	487
Ej ženy, ženy, poraďte vy mi . . .	390
Enom ty mně, moja milá, pověz . . .	122
Ešče jednu, a to na rozhodnú . . .	203
Ešče sa podívám hore po dē- dině . . .	117
Ešče se ja jednu napiju . . .	283
Ešče si grejcar proměním . . .	462
Falešné synečko . . .	643
Frajšták dolinečka . . .	374
Frašťacký rybníkář . . .	33
Fuč, větríčku, z Podolě . . .	89
Galánečko moja . . .	189
Galanečky moje . . .	160
Galán můj . . .	160
Gazda náš . . .	318
Grušpánku, grušpánku . . .	87
Haj háj, husičky . . .	315
Hájili, hájili . . .	166
Hdě ty jeděš . . .	314
Hěčí, hěčí . . .	438
Hej lesem . . .	316
Hezká pěkná . . .	410
Hezká sa Marjánko, hezká zdáš . . .	144
Hlavička ňa bolí . . .	107
Hle přijde pán, Spasitel náš . . .	514
Hľubočí, hľubočí . . .	460
Hľuboký járečku . . .	108
Hnaľo dívča krávy . . .	52
Ho Líšenské Boží moke . . .	638
Hop, Kačo . . .	441
Hora, hora, černý les . . .	84
Hore, bratři, hore stávajme . . .	548
Hore důle ořešání . . .	448
Hore košariský . . .	28
Hory, hory, hory . . .	27, 402
Hospodine, uslyš hlas můj . . .	501

	Strana
Hotno, nehotno . . .	307
Hrabala baba zahradu . . .	53
Hradila baba zahradu . . .	53
Hrdelenko moje . . .	103
Hréte jí, hudci . . .	245
Hromy bájú . . .	194
Hubočí, hubočí . . .	70
Hučí voda, hučí . . .	475
Hulána, huláta, hulána . . .	298
Hup, šup, chaso . . .	550
Husari, husari . . .	358
Husička divoká letěla nad vodú . . .	254
Husička divoká letěla z vysoka . . .	334
Husličky javorove . . .	292
Hvězdo jasná . . .	589
Chaso, chasičko . . .	296
Chceš-li ty k nám chodívati . . .	472
Chodí děvčátko po dvoře . . .	214
Chodila Andulka po širokém poli . . .	18
Chodila matička . . .	365
Chodí Martin po zahradě . . .	208
Chodí myslivec po hrázi . . .	63
Chodím po včelínku . . .	301
Chodí správčí po dědině . . .	39
Chodí syneček okolo voza . . .	460
Chodí synek po světě . . .	42
Chodí šohaj po ulici . . .	179
Chocholáci, čo dzělacé . . .	431
Chovala matička . . .	365
Chropina, Chropina . . .	478
Chudobo, chudobo . . .	152
Chtěla' mně, galanko . . .	471
Chtíc, aby spal . . .	524
Chystajte misky, taleře . . .	234
Ide šohaj po ulici . . .	124, 156
Iné hospodyně . . .	445
Išěl žebřák po dědině . . .	441, 492
Išla Andulka na travu . . .	4
Išla bych do kostela . . .	177
Išla děvečka do jazerečka . . .	73
Ja Bože můj, otče můj . . .	266
Já do lesa nepůjdu . . .	410

	Strana
Ja hoja hoja	273
Já já jako já	420
Jaká je to kosa	69
Ja Kačenko rychtářova	76
Jaké je to, mynářičku, veslo	436
Jak ja umřu, co mi datě	347
Jak je těžké kameň mlénské	238
Ja komu le lepčí	386
Jako's ty, Janošku, pres ty hory přešel	75
Jak překrásné slunečko vy- chází	404
Jak sem sa ožéníl	276
Jak ty naše leta idou	606
Ja mamičko má milá	142
Ja měla sem galána	204
Já na tu vojnu nepůjdu	359
Janík, Janík, švarný Janík	326
Janko mynářů na hůři leží	133
Janko sem já, Janko	190
Janku, Janku, Janošičku	397
Janku, Janku, zle gazduješ	286
Janku, nechod k nám	398
Ja pěkně vás prosím	147
Já půjdu do hája	79
Já sem ráda	320
Já sem sa vydala	368
Já sem si začal libě spáti	525
Já sem synek slobodný	114
Já sem synek z Hustopeče	308
Já se ti, beránko, nebojím	308
Já so z Rodice	437
Já su syneček ledabýl	295
Javořina, chlapi	453
Javorinka šedá	14
Javorník, Javorník	119
Ja už sem sa ožéníl	206
Jedě forman dolinú	27
Jede Janošek pres hory	31
Jede, jede vývoda	34
Jedeme, jedeme	262
Jedenást grécarů	226
Jede syneček	135
Jedna, dvě, tři	130
Jedú chlapi, jedú	131, 368
Jelínek se na lóce pase	437

	Strana
Jél synek vorati	101
Jestit psáno dávným rokem	567
Ješče je v Slavkově tá míra	361
Ježiši plný bolesti	571
Již se přiblížil čas noční	510
Již slunce z hvězdy vyšlo	519
Josef se loučil	563
Jož je teho masopusto na mále	311
Jož sem se já nahočila	241
Jož sme všecko požale	317
Juliánka krásná panna	24
 Kačena divoká	334
Kady k vám, kady k vám	113
Kamaráde bratre můj	162
Kamaráde bratře, nechod k měj galance	475
Kamarád, kamarád	161
Kamarádsko moja	224
Kamarádky moje	163
Kateřinko, duša moja	474
Kázala ně máti	52
Každá dobrá hospodyně	241
Kde jsi můj Ježíši	584
Kdež mám hledat Ježíše	629
Kdo by sa ně ožéniti kázal	222
Kdo chce bét stárkem	305
Kdo to pije	282
Když Adam první otec náš	614
Kebych já veděl	286
Keby nám to pálené umřelo	287
Keby nám to Pámbů dál	283
Keby byla moja	145
Keby sem umřela	348
Keď já umrem	347
Keď mňa nezabili	160
Ked my do tych hor puoj- deme	43
Keď sem išel od svéj mišej	108
Ked sem išel od Trnavy	132
Ked sem išel od vás	90
Ked sem išel pomimo hájka	211
Ked sem išel pres Nadáš	217
Ked sem išel přes ty hory	133
Ked sem išel z Prahy domu	157
Ked si já zazpívám	90

	Strana
Ked si ma néchteľa . . .	174
Ked si ty taký krajčír . . .	111
Ked zme šli na hody . . .	15
Kedy ty Janko, kedy k nám príděš	180
Kemu je tak dobre	253
Kerá je ta vězdička má . .	255
Kerchove, kerchove	348
K horám, chlapci, k horám	369
Klamači, klamači	168
Kobylí dědina	430
Koleda nám nastala	541
Kolbala a zpívala	555
Komafi se ženili	337
Koníčkovy podkovy	371
Košulenska tenká	455
Krajčír byl Absolon	491
Krásná panna přemilého syna	523
Křestane, teď nyní	610
Křeše mynár kameň	384
Kristus příklad pokory . . .	563
Kristus Syn Boží narodil se nyní	518
Kup ně, milý, pantle nový	207
Kuželované v tenkých košeř- kách	23
Ľaštuvénka lice	413
Ľaštuvénka švitera	333
Lebo mi pomozte	313
Léhle, tamhle v Betléme . .	542
Len sa vďala	411
Lepší je tá Rakušanka . . .	441
Lepší z mladým v lese dříví ščípat	219
Lesti ňa, cérečko, nechceš	192
Letěl, letěl růj	138
Letěl sokoľ nad same oblaky	59
Letí vtáček sokolíček . . .	410
Leť, skole, sivý vták	97
Liboce sa liboce	476
Lidé sa mňa ptali	460
Maďari, Maďari	378
Maľa som já ve fertúšku ja- hody	89
Maličká sem byla	417

	Strana
Mali scě mňa mali	269
Maľ sem já galánku	204
Má mamičko, běda mi je . .	325
Má mamičko miľá	112
Máme my dobrýho Lišen- skýho pána	318
Maměňko, maměňko	366
Mám já jednu zahrádečku . .	74
Mám já kosinko	650
Mám já tade trocho piva . .	649
Mám já ženo Brydo	420
Má miľá oraľa	302
Mám, mám krapko piva . . .	280
Mamo, mamo, běda je mně	480
Maria Majdalena v světě se kochala	628
Maria pod křížem stála . . .	574
Maš, maš, ma miľa	413
Máš na boku patrontáš . . .	467
Matičko, matičko, jak vy tvrdo spíte	350
Měľa děvečka strakatú krávu	160
Měľa máti, měľa céru	30
Měľa sem já muža	429
Měľa sem, měľa synečka . . .	155
Měl sem galánečku	165, 469
Měl sem já hoľuběňku	333
Měl sem si ťa, miľá, vzítí	110
Me sme tade spolu dva bratři	649
Mezi dvoma vršky	154
Milý Bože, kam dál hůře . .	527
Minula noční hodina	499
Mládencům kvítečka	385
Moc je to, moc	398
Mocný Bože na výsosti . . .	595
Močila baběňka konopě . . .	424
Modleme se k Otci svému	604
Moja mamka dycky plače . .	185
Moja miľá zadrímaľa	116
Moja žena rozum nemá . . .	444
Moravo, Moravo, proč si tak bolavá	62
Mozekanti, hréte	289
Mozeko, hréte nám	289
Mrzi mě to, muj synečku . .	172
Můj koníček ryzovraný . . .	248

Můj koníčku sivý	140
Můj koníčku sivovraný	370
Můj milé mně povídal	484
Můj milý člověče	495
Muj miły se hněva	167
Muj stary tatičku	228
Muj synečku hezky	233
Můj tatíček toze starý	367
Můj věneček polajkový	249
Muzikanti, co dělatě	232
Mynári, šafári	134
Mynárský tovaryš	161
Mynárů Janíček	6
My zme tady dvě	450
Na břocho mám vopasek	289
Nade dvorem pode dvorem	401
Na dolinách pod lipami	356
Na dolině v dolině	427
Nad Javorinú vtáček zpívá	38
Nad Javorníčkem zpívá hr- dlička	105
Nad naším huménkem	141
Nad Štarvičkama Boží muka	442
Nad Uherskú krajinú	327
Na Dunaji na téj vodě	407
Nad vodú vták	406
Nač si ňa bereš	273
Na Fraštatském moste	86
Na Hodonskéj veži	442
Na Javorině kopa sena	250
Na konec Lanžota	56
Na konec Lanštorfa	57
Na Lanžotských lúčách	44
Nalévaja šenkérenka	162
Na Lišenské veži	357
Nalite mně, panimámo	246
Na lože jdouce	511
Namlóvil sem si Němkyňo	396
Na mó kuši, to je zema	441
Na Moravě šaty perú	372, 447
Na Moravskéj dolině	26
Na Nechvalských lúčách	55
Na naše střeše	294
Na osice lístek vadne	344
Na Petrovském kopci šibe- ničky	24

Napi se, milá	282
Na poli pecen	435
Nařezál sečky	434
Narodil se Syn Boží	535
Nasela sem maryjáнку	87
Nastala nám koleda	536
Naša divka leniva	381
Naša Kača cosi má	479
Naša koza strakatá	492
Naša Maryna v černej župici	380
Naša pani sviňa	430
Naša vrana se vdávala	335
Naše divky z hospodyňu	380
Naš Janíček nic nerobí	2
Náš kohótek kokrhá	241
Náš pan děkan hodné pán	651
Náš rychtár má pěkné koně	73
Na téj lúce na zeleněj	377
Na téj Nověj dědině	482
Na tem mostě tráva roste	401
Na tiehém Dunajku	102
Na tom našem nátoní	184
Na to sem se tak mladá vdávala	264
Na Trenčanskéj skale	104
Na tú svatú Katerinu	359
Na tych Raškovych doľoch	32
Na vánoce na ty hody	530
Na Velických lúčách	45
Na vrch cesta doľů druhá	253
Na vrch Javorníčka	453
Na zdravi Marie Teresie	284
Na zeleněj lúce pase pastýř ovce	67
Neber si ty, můj šohajku	221
Nebudem stínat toho baránka	309
Nebudem veselá	107
Nebude z Janoška voják	360
Nebudu já hospodářit	456
Nebudu sa ženit	115
Neco si povíme	484
Neco za kolače	243
Nedaleko do tych vánoc	453
Nedaleko Hodonína	115
Nedaleko jezera	124
Nechce mne panenka žádná	417

Nechodívaj, šohaj, ke mně	126
Nechod', Janku, pres polanku	164
Nechod' k nám, synečku	115, 159
Nechod' ty k nám pres pole	166
Nejedna matička chovala synečka	364
Nejednú sem, má Kačenko	198
Nejenom, nejenom Blechálóvském	242
Nejste vy tu, Želečáci, sami	295
Nějsu já z Bilovic	469
Nekdo se rád smije	341
Neni lepší jak v nedělu	109
Neplač, děvča, o mně	363
Nepohlédaj za mnú	273
Nepojedo na roboto	652
Nepudo já více	415
Nepůjdu já přes ten les	450
Nepůjdu já za takého	466
Neščasní sme na námluve přišli	225
Nevěsto, nevěsto	257
Nevím smutný, co mám dělat	461
Nitra, milá Nitra	378
Níže mlýna háj dolina	65
Níže Šumorína	371
Nocko tmerna, nocko tmava	95
Nocovali, malovali	72
Nocovali tře maléři	474
Noc temnú přechkavše	497
Novinka, novinka	21
Ó blahoslavený člověk	491
Odkáď to tí chlapci byli	422
Od Nového Mesta húsari jedú	116, 455
O já mám písčalku	416
Oj co sem vám udělal	464
Oj dolina, dolina	139
Oj dyž sem já šel od své miléj	187
O Ježíši, děťátko maličký	533
Oj na Trenčanském mostku	456
Oj nechod' k nám, ty škaredy vdovče	449

Oj nechod' k nám, ty synku více	157
Oj režárové pérka	193
Oj zašly mně koničky	449
Oj žito, žito	452
Okolo Bystřičky voděnka teče	185
Okolo Hovorán chodníček	124
Okolo Hradišča teče voda	93
Okolo mlýna červená hlina	137
Okolo Moravy chodníček kravavý	375
Okolo naší zahrádky	369
Okolo seče voděnka teče	121
O láska, láska ma	69
Oliva, oliva, lístek olivový	110
Ondráš, Ondráš	31
Oraľa, oraľa	416, 483
Ore šuhaj, ore	639
Ó srdce kamenné, rozpomeň se	576
Ó smrtelní všickni lidé	611
Otče náš všemohúci	236
Otvirajte, maměnko	234
Ó veliká milost	565
Ó velmi šťastná hodina	545
Ó všemohoucí Bože	496
Pajmámo, strojte s cibulí	651
Pane, já tebe miluji	581
Pane, králi všech národův	601
Panimáma povídala	486
Panimámo, pěknú céru máte	207
Panimámo zlatá	318
Pásal som ovce pod jelšú	331
Pásel Janko krávy	50
Pase ovčák ovce	67
Pásla dívenka páva	61
Pásla hosičke nade mlénem	395
Pásel Janko dva voły	25, 639
Páslo děvče, páslo koně	64
Páslo dívča husi	213
Páslo dívča pávy	61
Pastýřové, vstávejte	540
Pekná moja milá	70
Pěkné zkázaničko	163
Pernikař ma budu	427
Pi, Honzičko, pivo	288

Píjali, píjali dva chlapci z	
Moravy	189
Pije Jura, pije Jan	419
Pime, chlapci, pime víno	287
Pivečko v masku	281
Planá trnka s plota vesi	392
Přávil Janek koně	20
Plelo dívča, plelo len	121
Poctivost, poctivost	208
Počkej, polesný	63
Počkejte, vy radní páni	23
Počké, ty šelmo	485
Pod dubem za dubem	88
Pod důbravů v černém lesi	16
Poděkujmež Pánu Bohu	577
Pod horů hostinec	41
Pod horů jatelina	65
Pod javorem pod zeleným	249
Pod Javorinů horů zelenú	120
Podme, chlapci, domu	292
Podme, chlapci, podme zbíjat	288
Podme, milá, podme dolů	183
Pod, mužičku, pod domů	285
Pod našima oknama	117
Pod našim okénkem	177
Pod okénkem zelený tulipán	186
Pod Prešpurkem kraj Dunaja	377
Pod ty milá, pod ty za mňa	384
Pod ty milej, pod ty ke mně	127
Podme, bratři, do Betléma	539
Pochválen buď Ježíš Kristus	647
Pojďte sem, hříšníci	572
Po dolině vieter veje	344
Pochválen buď Pán Ježíš	262
Polívečka hovězí	238
Pomozte mně na sušířnu	452
Pomozte, pomozte	313
Poníže Trnavy chodníček kr-	
vavý	164
Porúbali sekáčů	22
Poslali mňa na robotu	470
Poslán jest archanděl	512
Poslán jest od Boha anděl	415
Poslechněte, kamarádi	382
Poslouchejte, křesťané	520
Poslyš, Ondráši	537

Posvícení chrám Páně	304
Pošla Kačenka ze mlýna	10
Považíš sobě každý z nás	635
Pověz mně, milá, pověz	123
Povídají na mňa	491
Povídají na Zálesí	455
Požčajte nám sekerenky	79
Požehnaný, jenž přichází	553
Pravili předkové naši	324
Před Bančákovci	393
Před našema je záhonek	641
Před naší je chodníček	35
Před naší je zahrádečka	51, 412
Před našim je zahrádečka	83
Před to Sáčkovu hromadu	
husí	228
Před vaší je zahrádečka	81
Přeletěla přes jezero hus	429
Přeletěla vlašťovénka	194
Přeletěl slaviček	120
Pře můj milé rozmarýne	641
Pře můj milý pantlička	647
Pře můj milý vostatke	312
Přeneščasná tá hodina	215
Přenešťastný Čermáků do-	
meček	421
Přerokošný stav manželský	237
Přes vodu, koničky	139
Přiď, šohaj, přiď k nám	77
Přines nám, synečku	251
Přineste mi voj. mondóre	486
Přisedáš, přisedáš	435
Přišel sem k vám na hody	470
Přišel tulala	480
Přišl sem k sedláko	432
Pri téj Nitri pri dvore	3
Pri Trenčíně v téj dolině	63
Při zeleném hájku	479
Probudte se, ó křesťané	594
Proč, kalino, nerozkvetáš	461
Proč, kalino, proč nerodíš	339
Proč pak te nevěsto smotná	
sedíš	246
Proč ty sa, synečku, ženíš	451
Pršalo, bylo tma	92
Prvěj panny byly	478

	Strana
Půjdu, půjdu, nevím kam	329
Pusť mně k vám	128
Putovali hudci	52
Rač se k nám, Pane, skloniti	599
Ráda pijem, ráda jím	388
Radostí oplývám	588
Radostná novina	522
Radujme se všickni nyní	580
Radujte se, mladé ženy	423
Rakúský císař pán	355, 375
Ráno vstávajíce	490
Ratiškovjané v tenkých ko- šelkách	23
Řezníci, řezníci	436
Řihova Anička	328
Rodiče, rodiče	367
Rostě borověnka borova	195
Roste rokyta vedlí potoka	145
Roste, roste lindička	191
Rozmarýne zelené	96
Rozvažte, křesťané	578
Rozihaj, rozihaj	459
Ruža sem ja, ruža	265
Rybáře, rybáře	253
Rychtářova Kačenka ode mše se vrátila	55
Sadila petržel	415
Sama sa já sama na sebja čuduju	154
Sedajte, družky, za stoły	234
Seděla Anča v trávě zelenej	84
Seděla Anička v zeleném háji	176
Sedí Janoško v Nitranskéj temnici	4
Sedí, sedí na kolaji vtáča	402
Sedí sokoľ na jabori	332
Sedláček si jede	474
Sedum let sem neslešél	290
Sela fijalečku	86
Sela sem já maryjánek	87
Sem já sirotek	428
Sem poď te, pastýri	529
Široto, siroto	256
Sládečkovy koně	18

	Strana
Slatiněší chasnici	306
Slavíček zpívá	464
Sľoboděnka moja	222, 255
Sľobodo, sľobodo	270
Slúnečko sa níží	199
Slušť na to v každý čas mysliti	613
Slyšela sem, kamarádko	225
Slyšte nyní lásky plní	544
Sobotěnka s nedělú	98
S Pánembohem tomu domu	232
S Pánembohem, ve přátelé	260
S pravěj strany hája	151
Stála děvčina samajediná	101
Staň se v tomto domu nyní	236, 592
Starala se mati ma	274
Starali sa mati má	346
Staříčku starý náš	342
Stavějí zedníci	177
Stavěský stárku, buď veselý	306
Stojá chlápci za malým Du- najkom	100
Stojí dívča u šentyša	180
Stojí Hanka, stojí	414
Stojí hruščenka na poli	400
Stojí hruška voškeruška	392
Stojí Janko před okénkem	126
Stojí Jano pri potoce	1
Stojí milá na ledě	73
Stojí šohaj pod naším okén- kem	99
Stromečku březovy	183
Súdili sa pri Strážnici	409
Súchovčí mládenci	383
Su-li já synek sám	353
Svatá Trojice Bože	502
Svatobořská hospoda	279
Svatý Václave, pros za nás	608
Sviť slúnečko	131
Svoboděňko miľa	222
Synečku, zlá rada	397
Šafárovo děvče	396
Šafarovy koně	315
Šak sa ně, má milá	144

Strana

Šťastlivý večer	293
Šel kocůrek do Sobůlek	331
Šelma žid	440
Šenkýřka hluchá	284
Šel dudáček hráti	291
Škoda, můj synečku	642
Škoda tě, synečku	147
Šla děvečka do haječka	78
Šla Kačenka na procházku	9
Šla Kačenka na vodu	49
Šla má milá pro vodu	170
Šla na trávu	320
Šla švančarka	433
Šláp sem ti na nožičku	407
Šohajíček koně zavírá	171
Šohajku, duša má	106
Šohajova mama	156
Šohaj na dveřa tluče	150
Šohaj ubohý	386
Šohaj z hory jede	323
Štere neděle masopust	311
Štyry koně vraný lysý	191
Šuhaju, vaši ti volajó	640
 Ta Líšenská mája	 305
Tam hore na dole	114
Tam ňa, Bože, tam ňa	278
Tá moravská brána	109
Ta naša Hanka	141
Ta Nechvalská šenkýřka	426
Teče voda skokem	167
Teče voda teče	159
Těla, tělatečko	434
Te nekerý kuně	641
Ten první stárek	308
Ten Sebranský kostelíček	355
Ten vánoční čas	530
Těžko je mně, těžko	106
Těžko mě matička vychovala	366
Těžko temu kamení	204
Těžký je, těžký, kameň mly- nářský	 238
Ti Bilovčí pacholíci	449
Ti Líšenští z hrnce pijó	281
Ti Petrovčí úřadkové	352
Ti Štrambersčí horní brani	393

Strana

Ti Tvrdonští úřadové	353
Ti Želečtí pacholíci	295
Tmavá noc, tmavá noc	459
To je, Bože, potěšení moje	445
To naše stavení z drobného kamení	 154
To Petrovské pěkné pole	83
To pivečko něni moje	282
Toto je ten chodníček	104
To Velické čiré pole	92
Travěnko zelená	297, 644
Travičko zelená	167, 320
Tuhle maš, ma panenka	406
Túlali sa mládenci	143
Turno je ně, turno	182
Tú Trenčanskú dolinú	45
Ty a já, to sme dvě	427
Ty hodiny Nitrianské	175
Ty Hradiské kasárně	451
Ty sklencečko skleněná	280
Ty Ukvaldsky zamečku	374
Ty Velické zvony	8
U Čejkovské Boží muky	57
Uderila jedna, uderila druhá	129
U Dunaja šaty perú	372
U Dunaja šaty prała	172
Úhory, úhory	314
U Hradišča města	481
Ulijánka krásná panna	11
Umu'ení našeho pána J. K.	569
U Prešpurka u Dunaja	373
U súseda stoja dva duby	395
U súsedů hodný syn	37
U téj svatěj Kateřiny	12
Už chodníček zarůstává	181
Už je dzěň, už je ráno	178
Už je ráno, už je deň	296
Už je slůnko z téj hory ven	 202, 212
Už sa ten ověsek zametává	169
Už sa ten šohajek pryč ubírá	202
Už sem propil všecko	420
Už sem sa ožénil	446
Už sem ty pantličky zedrala	146
Už ta jedenásta uderela	201
Už ty vršky zeleňajú	226

	Strana
Už, už, už	252
Už vyjéždám od mamičky	229
Vánoce, vánoce	322
Vápeník jede	439
Vážanská hospodo	279
V Babicích na konci	473
V Brně na Štymberku	363
Včera byla neděla	485
Včera sem já rozmarýnu na- seřa	213
V černém lesi vtáček zpívá	209
V čirém poli hrušička	5
V čirém poli hruška celá orúbaná	13
V čirém poli hruška do poly zelená	36
V čirém poli hruška stojí	457
V čirém poli stojí hruška	412, 423, 458
Vdávalo se trdlo	298
Védla sem si, védla	265
Ve jménu Otce i Syna	494
Ve jménu Páně na cestu se dávám	590
Věj, větříčku, po dolině	227
Ve Líšenščí chlapani	239
Ve pantličky červený	247
Verbovali na vojnu	46
Ve řezničí tovaryši	299
Věř mi, milá, věř mi	400
Veselá sem byla	488
Veselé vánoční hody	532
Veseľú, ceruško, veseľú svaď- bu máš	258
Vetám já vás, páni hosti	235
Ve Veroně v rožním domě	362
V hájíčku v dolině	74
V Hořomucu v krajním domě	362
Viděl sem tě, má panenko	72
Vím já jeden hájíček	47
Vím já jednu čerešeňku v poli	340
Vím já jednu hospodu	41
Vím já krásný hájek	643
Vínečko dobrý	419

	Strana
Vinšuju ti, kamarádko	254
Vítáme tě, náš panáčku	549
Vlaštověnka lítá	149, 640
V Líšenským zámko jedno děvče	66
V naše zahrádce roste roz- marýn	190
V našem domě jako v jamě	151
V naší zahrádce plné hře- bíčky	158
V Nechvalině krajní dům	71
V nevěře, matičko, mňa cho- váš	323
Vojačku, vojačku	365
V posvěcení hináč není	304
V síni dolinečka	91
Všeci lidé, všeci	451
Všeci lidé povídají	118, 425
Všecke hospodyně	242
V téj Bilovskéj hospodě	465
V téj naší maštálce	192
V tem Lanžotském poli	40
V tem Líšenským kanceláři	359
V tem Trnavském poli	39
V té Ždánské hospodě	361
V tom čirém poli	459
V tom Petrovském širém poli	47
V tom Velickém čirém poli	47
Vybírala sem si	266
Vydávaj sa milá	149
Vyhorela Stará Turá	66
Vychodi dennička	285, 357
Vyletěla hoľubička	26
Vyletěl holoubek	542
Vyletěl tě sokol	58
Vyletěl vták	58
Vyleť sokol sivý pták	97
Vy pastýřové, stávéte	543
Vyrval jest beran	330
Vy sedlaci čerta dbatě	431
Vysoký je vinohrad	218
Vyšla dívčina	102
Vzdejmež čest Bohu svému	593
V zeleném háječku	483
V zeleným hájko u studýnke	25
Vždycky se sluší modliti	508

	Strana
Zabila panička pána	9
Zabitě mňa	193
Začnime si novú píseň	498
Zadala mati, zadala céru	53
Za Dúbravú v černém lesi	16
Zadudé dudku	415
Za hájíčkem za zeleným	29
Za horama za lese	217
Za horú za horičkú	7
Za hory za lesy	216
Zahrajte, gajdečky	492
Zahrajtě mi do tanečka	422
Zahré nám, muziko	245
Zahréte mně kanafasko	299
Zahučaly hory	343
Zachod' slunce, zachod'	94
Zakukala kukulenka	389
Zakukala zezulenka	187, 386, 423, 485
Za našú stodolú černava	152
Zaporečku zakotulal	195
Zaspała Andulka	213
Zastali synečka v maštali	214
Zatočil se slavíček	225
Za tó Lišňó v lesi	638
Za tó našó stodolenkó	240, 382
Zatukál Janíček na okénko	129
Za tú panskú stodolú	230
Zazpívaj, slavíčku	261
Zazpívaj ty slavíčku	138
Zdravas hvězdo morská	590
Zdráv buď, o milý Ježíši	534
Z druhé strany potoka	6

	Strana
Zeleňaj sa, travičko zelená	231
Zelené se, bóčko jeřabaté	338
Zelené se, travěnko zelená	338
Zelinko malá	88
Z hlubokosti své těžkosti	602
Zhůru cesta, dolu druhá	201
Zkázala mně včera	381
Z lásky, Ježíši, raněný	586
Zlá, synečku, zlá rada	150
Zle s tebou, synečku	356
Zme tu chasníci	361
Zpívala bych, nebudu	438
Zpíval ptaček na karlátce	169
Zpíváte Vazněščí kohóti	189
Z rána resa na dolině	404
Ztratila sem sokňo	424
Z uprimného srdca	178
Zvěstujem vám radost	516
Žaj, srpečko, žaj	316
Žalo děvča v Sokoľadu	357
Žalo děvča, žalo trávu 17, 38, 48	
Žalo dievča trávu	37
Žalostné kvílení	579
Žalováł si pták ptákovi	332
Ženíčky milé, poraďte vy mně	473
Ženíl sem sa po svůj vůli	276
Ženko moja	277
Ženo má, ženo má	275, 478
Žita zeleňajú	94
Živ sem, něvim, dľuho-li	433
Žnite, žnite	316

Vysvětlení některých slov dialektických.

---

bai, i, také
batoh, nůše, uzel
brlina, prkénko, polínko
cifrena, parádnice
cvegruša, tchýně
četiní, chvoji
čudovat sa, diviti se
de. do, kde, kdo
doka, dokud
drápat peři, dráti
drapulenka, dívka, jež „drápe“ peři
dut sa, hněvati se
dy, když
edem, jenom
fašank, ostatky
fortáši, bývalá pohraniční stráž na Valaších, vybraná z domácího obyvatelstva
frajír, frajírka, milý, milá
gágat, gagotat, kejhati (o husích)
galán, galánka, milý, milá
hejnom hráti, „muzika šla hejnom hrát“ = muzika hraje po dědině a svolává „v hejno“ svatebčany
choť, ačkoli, třeba
jagar, myslivec
járek, járeček, žlábek, jímž voda teče
kaj, kde, kam
ked, keď, když
kosárek, kesířek, péro volavčí nebo z bílého kohouta za širůch (klobouk)
kržek, kúbek, dřevná nádobka s vodou na brousek
kulovaný pantlíček, vetkavanými neb i vyšřavanými kulemi jinobarvými zdobené
lebo, nebo
lež, než
libotat se, třepetati, blyštěti se
linda, populus pyramidalis
lipina, listí, haluzí lipové
nevěsta, žena synova, dokud není ještě samostatnou hospodyní
odsotit, odstrčiti

oliva, populus nigra
 oskoruška, sorbus domestica
 pergamina, pergamotka (hruška)
 plejáč, kdo pleje obil
 pérko, pérečko, kytká květin
 polana, lučina, políčko v horách = paseka
 putový zámeček, „co je nř pouto“ = visutý.
 rukávce, vrchní část ženské košile, od „rubáče“ (podolku) oddělená
 srúbená studénka, dřevěným srubem opatřená
 strmeň, třemen
 širúch, širúšek, klobouk
 švrlák, dřevěný kuchyňský nástroj na „švrlání“ (hrkání)
 turbovat, trápiti, znepokojovati
 turno, slovo sice neznámé. Sloveso turnút znamená pohlednouti; mimo to
 je také osobní jméno Turna. „Turno je mně turno“ (čís. 279) u Sušila
 (čís. 269) zní „horno je mně horno“, t. j. hoře, tesklivo
 vláky, dvě tyče v ostrém úhlu spojené, na nichž se vozí (vleče) pluh
 vonička, kytká
 záporečku zakotúlal, závoru (ve dveřích) zapřel, zastrčil
 zúlat, žúlat, žvýkati, pojídati
 žganec, „kousek“ (těsta uvařený), noka, šlíz.

Opravy textu.

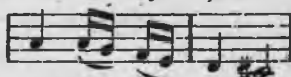

- Čís. 2. a) v 13. m. zvony zvony čteno budiž zvony.
- " 9. v. 50. m pranny " " panny.
- " 13. v. 21. m. sveta " " světa.
- " 17. m. Vogačé, koparičáři " " Vagačé, kopaničáři.
- " 18. m. „bylo nás jedenást“ opakovati jest „kdy zme šli na hody“.
- " 32. m. a zbojníci čteno budiž ej a zbojníci.
- " 47. v. 6. m. zazvihni " " zadvihni.
- " 49. v taktě 3. a 6. " " ej od okénka
- " 50. c) v. 2. m. šenkérka " " šenkérenka.
- " 86. a 87. m. z Nechvaliva " " z Nechvalína.
- " 95. v. 13. m. zo " " za.
- " 98. v. 10. a 15. vynechati jest třetí „v posteli“ a „srúbenej“.
- " 119. v taktě 3. a 7. přidáno budiž „ej“.
- " 142. v taktě 8. " " „ej“.
- " 277. a) text rozdělití jest: na 5. takt „skoro“, na 6. „lity“ atd.
- " 361. „po dolině“ opakovati jest třikráte; taktě „jatelině“, „prokvětała“ a „zapletała“.
- " 406. m. vyvezený čteno budiž vyvezený.
- " 413. m. přinas " " přines.
- " 473. v. 4. m. chodobní " " chudobní.
- " 539. v. 2. m. nežala " " našala.
- " 605. v. 7. m. tele " " tebe.
- " 665. v. 1. m. visí " " vesí.
- " 852. v. 1. m. liboca " " liboce.
- " 928. v. 2. m. ju " " ji.
- Str. III. posl. ř. m. od " " do.
- " V. posl. ř. m. rosveseluj čteno budiž rozveseluj.
- " XII. ř. 26. m. Platarch " " Plutarch.
- " XIII. ř. 26. m. stížen " " stížený.
- " XV. posl. ř. čteno budiž: ve čtvrté sloze jest druhý slohy třetí, onen první slohy třetí.
- " XXXVII. ř. 20. m. dyš čteno budiž dyž.

Opravy nápěvů.

- Čís. 15. c) 1. řádek, 1. takt, poslední nota má býti h¹.
 „ 17. 2. „ 1. „ první „ „ „ d².
 „ 27. 1. „ 3. „ druhá „ „ „ e¹.
 „ 34. 1. „ 3. „ třetí a čtvrtá „ „ „ as¹, g¹.
 „ 34. 1. „ 4. „ první „ „ „ hes¹.
 „ 34. 2. „ 5. „ první „ „ „ hes¹.
 „ 57. předešláno budíž toliko jedno b.
 „ 59. 1. řádek, 4. takt, druhá a třetí nota má býti a¹, hes¹.

- „ 69. d) 2. „ 1. a 2. takt má býti:

kle - ší sy - ne - ček

- „ 84. b) 2., 4., 6. a 9. takt má býti rytmicky takto uspořádán
 „ 95. 1. řádek, 1. takt, první nota má býti g¹.

- „ 130. 1. „ 1. „ má býti:

- „ 130. 2. „ 3. „ „ „

- „ 132. 2. „ 3. „ třetí a čtvrtá nota mají býti čtvrté noty.

- „ 147. 2. „ 1. „ třetí „ má býti hes¹.

- „ 155. 1. „ 2. „ třetí „ „ „ es².

- „ 155. 2. „ 4. „ první „ „ „ d².

- „ 172. 2. „ 5. „ první „ „ „ h¹.

- „ 177. 2. „ 1. a 2. „ má býti:

z vršku do do - li - ny

- „ 177. 2. „ místo 4., 5. a 6. taktu má býti:

drobnej ja - te - li - ny.

- „ 198. 2. řádek, 6. takt má býti e¹, d¹.

- „ 200. 2. „ 2. „ „ „

- „ 267. 3. „ 3. „ třetí nota má býti h¹.

Čís. 276. a) mají se předeepsati dvě $\flat$ místo $\sharp$.

„ 276. b) má „ „ jeden $\sharp$

„ 307. 2. řádek, místo třetího a čtvrtého taktu má býti:

„ 355. 1. řádek, 1. takt, první nota má býti es¹.

„ 357. 2. „ 2. „ druhá „ „ „ g¹.

„ 358. 2. „ 5. „ „ „ es², f¹.

„ 403. 2. „ poslední nota „ „ e¹.

„ 422. a) 1. „ 1. nota „ „ d¹.

„ 444. 2. „ poslední nota „ „ f¹.

„ 450. 2. „ 4. takt, třetí nota „ „ f¹.

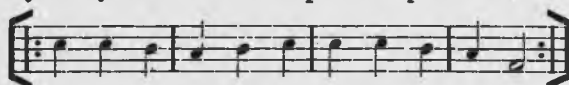
„ 451. nemá se $\flat$ předeepsati.

„ 469. 3. řádek, 2. takt „ „ d².

„ 508. 2. „ 5. a 6. takt má býti:

„ 515. celý druhý oddíl třeba o stupeň transponovati:

„ 523. b) 1. řádek, 3. takt, druhá nota má býti hes¹.

„ 546. opravuje se v ten způsob:

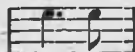

Šo - haj z ho - ry je - de, šo - haj z ho - ry je - de,

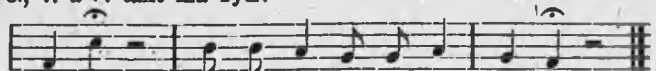

ej dřú - hé dre - vo ve - ze.

„ 548. b) 3. a 11. takt má býti:

„ 611. 6., 7. a 8. takt má býti:

vy - věst, a - ni si na ně - ho vy - lézt.

„ 643. 3. takt, 4. osmina má býti:

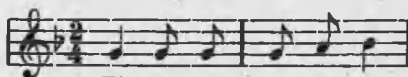

„ 682. Místo 14. a 15. taktu má státi:

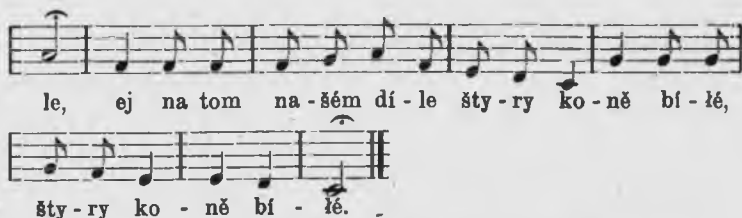

-lá chvílka do dně.

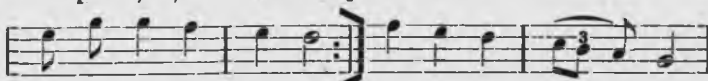
„ 701. Opravuje se v ten způsob:

Ej na tom na - šém dř-

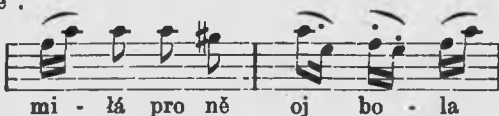

Čís. 705. Slova při 3., 4., 5. a 6. taktu podložena budtež takto:

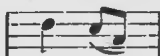

„ 745. Má býti tempo: „Živě“.

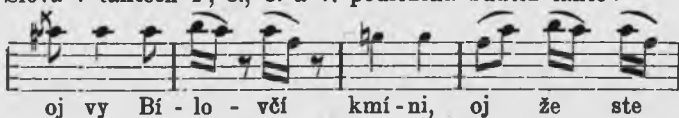
„ 791. 7. a 8. takt má býti:

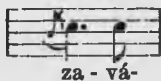
„ 801. 2. a 7. takt má býti:

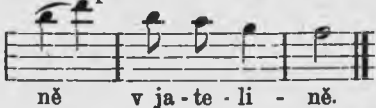
„ 826. Slova v taktech 4., 5., 6. a 7. podložena budtež takto:

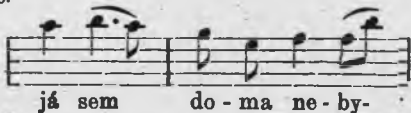
„ 856. 11. takt má býti:

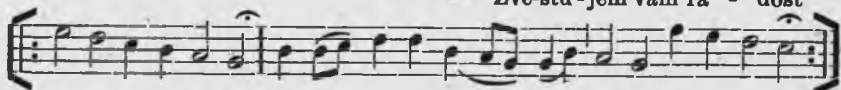
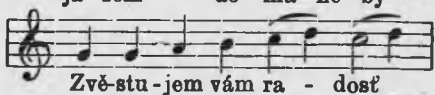
„ 861. Slova v posledních třech taktech takto se podloží:

„ 872. Podobně při taktech 4. a 5.:

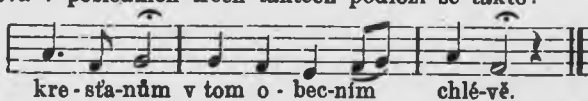
„ 902. Opravuje se v ten způsob:

pře vel - mi ve - li - kú, po - ro - di - la pan - na či - sto - tú pa - nenskú
Krále ne - be - ské - ho, chvalmež s ne - bě - šta - ny Pá - na an - dětského.

Čís. 915. předeptše se b.

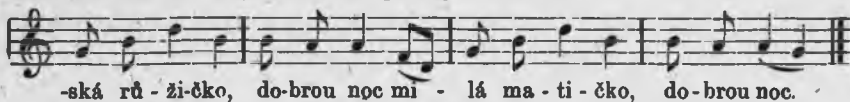
„ 922. Slova v posledních třech taktech podloží se takto:

Na str. 555. v taktu 10., třetí osmina má být:

Čís. 954. takt 10., 11., 12., a 13. opravuje se takto:

Písňe, k nimž nápěvu nepřipojeno, mohou se zpívat:

Čís. 43. na nápěv čísla 231.

"	45.	"	"	"	15. a)
"	164.	"	"	"	156.
"	227.	"	"	"	282.
"	250.	"	"	"	329.
"	252.	"	"	"	245.
"	321.	"	"	"	288.
"	327.	"	"	"	48.
"	365.	"	"	"	368.
"	603.	"	"	"	246.

V citátech I. a II. znamená obě moje sbírky písní moravských.

Několik slov o lidových písních moravských.

I. Účast jednotlivých kmenů moravských v národní produkci básnické.

Do roku 1848. politické a sociální zřízení v našich vlastech bylo více méně stavovské neboli kastovní. Veškeré obyvatelstvo dělilo se ve tři vrstvy přesně od sebe oddělené: ve vládnoucí šlechtické zemanstvo, v průmyslné a obchodnické měšťanstvo a v poddaný zemědělský lid selský.

Šlechta od časů pobělohorských namnoze cizinská a i zbylá domácí poněmčelá a pofranštělá neměla v samorostlém duševním životě domácího obyvatelstva účasti nižádné, neznajíc lidu než jakožto třídu sobě poddanou a robotující, nad níž vykonávala značná práva politická i soudní.

V městech našich té doby, kdy nebylo ještě továren, pravidlým bylo přísloví, že řemeslo má zlaté dno; zvláště zkvétal výnosný průmysl sukennický. Zámožnější a sobě volný řemeslník s vysoka shlížel na chudého robotěze rolníka, nepokládaje ho za rovna sobě. Vyrosl sice i náš měšťák v domácím ovzduší kulturním, ale již to, že vychodil aspoň domácí školu, po vyučení několik let ve světě na vandře pobyl a i potom se světem často se stýkával, oddělovalo jej nemálo od lidu selského, od něhož se i vně lišil městským krojem a nářečím aspoň některými tvary dle jazyka spisovného pozměněným. Ve větších městech značnější ještě změny v duševním životě obyvatelstva nastaly nenáhlým jeho odnárodňováním školami německými. Větší tato města odrozovala se čím dále víc od svého původního rázu slovanského a byla jako nějaké nepřístupné ostrovy v moři slovanského lidu selského.

Úrodnou půdou, z níž vzrůstal a svou životnou mízu bral bujarý strom ušlechtilé, samorostlé kultury slovanské, byla jediné nejspodnější vrstva našeho národa, náš vesnický lid.

Selský lid moravský dělil se od časů nepamětných v několikero různých kmenův a v tomto svém kmenovém rozdělení žil a trval do nedávna.

Málo asi bude krajin v Evropě, kde by se na prostore poměrně tak nepatrném naskýtal tolik rozmanitých tvarů duchovního života lidového, jako na naší krásné Moravě. Kdo v letech padesátých a ještě na počátku let šedesátých zavítal v některý letní nebo jesenní svátek Marianský na některé poutní místo moravské: na Hostýn, na sv. Kopeček, do Křtin, na Vranov, do Frýdka a jiné, nevěřil se napatřiti těch rozmanitých svěčných krojů národních a naposlouchati hovoru vedeného jedním sice a týmž jazykem českým, ale hlaholícím v každém skoro proceství jiným nářečím nebo podřečím, a přece každému Moravanu zcela povědomým a dobře srozumitelným. Bývala tu proceství z Hané, ze Slovák, z Valach; bývali tu několikeří Hornáci a Doláci, i Laši, neboli jak jim jiní říkají, Valaši od slezských hranic. Avšak na těchto hlavních rozdílech nebylo dosti: jinak se nosili, jinak samohlásky v nářečí svém modulovali Hanáci ze Zámoraví (na levém břehu Moravy), jinak jejich soukmenovci od Kojetína a jinak zase „ti praví“ od Prostějova. Zvláště veliká rozmanitost krojův i podřečí jevila se v průvodech slovenských; po střihu a ozdobě haleny, po barvě úzkých šnorovaných nohavic, po tvaru klobouku, po zvláštním způsobě, jak ženské šátek na hlavě zavazovaly, snadno poznaly znalcovy oči ze kterého panství, ze které dědiny které proceství jest. Jak pestře a malebně hemžilo se tu okolo poutního chrámu rozmanitými svěčnými kroji, jak rozmanitě zněla třeba táž poutní píseň z různých těch proceství! A ze zpěvu zároveň vyznívala i celá letora kmenová.

Lišiliť se nemálo od sebe hlavní kmenové moravští svým duchem národním neboli vlastně kmenovým, z něhož vyrůstaly všechny ty rozmanité a různé projevy života duchovního. Nejpodstatněji v té příčině různil se moravský Slovák od Hanáka; k onomu pak se družil Valach a Dolák, k tomuto Horák a Podhorák. Moravský Čech souvisel se svým bratrem v království, Lach pojil ku svému základnímu rázu moravskému nejeden rys národní povahy polské.

Nuž podívejme se hezky, zblízka na našeho Hanáka i Slováka:

Hanáček jest postavy statečné, zavalité; tvář i ostatní tělo zakrouhluje se mu do plna, pleť jest barvy bílé, vlasy většinou rusé; z očí září spokojenost a dobromyslnost. V práci je sice vytrvalý, ale neukvapí se zbytečně. Vrozená mu pohodlnost vynalezla si nejen

prostranné červenice (baně) volně sepjaté „róbíkem“ (kolíkem), nybrž vytvořila si též pohodlné nářečí, jehožto široké hlásky ô (= u), ó (= ú, ou), ê (= y, i), é (= ý, í), bez námahy plynou z úst jednou otevřených. Hanák jest letory sanguinicko-flegmatické.

Slovák jest postavy štíhlé, hubené, ale tuhých, silných svalů, pleti snědé; barva vlasů převládá temná; jiskrné „oči černé jako ta trnečka“ nejen „do srdečka se vřezávají“, nybrž druhdy zableskne z nich i žár prudké vášně. Úzké nohavice šněrované, na řemeň zadrhnuté, těsně přiléhají k tělu, dodávající mu pružnosti a jisté přirozené elegance. U našich Slováků převládá letora sanguinicko-cholerická.

Hanák pozírá na svět a posuzuje věci s klidnou rozvahou a praktickým rozumem, bez ukvapenosti; Slovák jedná pod návalem citu nebo rozbouřených vášní, nerozvažuje dlouho a se všech stran, jaký následek bý ten onen skutek míti mohl. Charakteristický jest v té příčině způsob, jakým Hanák a Slovák dávají průchod své žárlivosti. Píseň rozvážlivého žárlivce Hanáka zní:

Dybych se já Boha nebál,
ještě bych se podíval,
kdo by mně s mým milým seděl,
nebo mně ju vobjímal.

Nabil bych sobě pár pistolí,
střelil bych synkovi pod nohy. (Suš. 254.)

Náš Slovák se sice také Boha bojí, ale jakmile se v něm vznítí prudký cit žárlivosti, zapomíná na všecko ostatní a pohroží svému soku přímo a bez podmínek:

Kamaráde bratře, nechod k méj galánci,
věru ťa ponesú v krvavý košúlce. (II. 476.)

A nebyla to planá vyhrůžka, neustoupil-li včas „kamarád bratr“, byť sebe milejší, odnesli ho skutečně „v krvavý košúlce“, nestalo-li se něco horšího.

Překypující bujará síla a osobní statečnost Slovákova nesnesla tak hned jakékoliv urážky, a vznětlivá, prudká vášnivost doháněla ho často, zvláště v muziku, k zápasům a bitkám krvavým:

V téj bílovskéj hospodě,
tam je krveprolití,
oj nedať mně má milá,
nedať mně tam tti.

Dobře's milá dělala,
že's mně tam tti nedať,
oj byli by mňa zabili,
od voděnky hodili. (II. 485)

Ale ne vždy náš Slovák tak uvažuje, jako zde po skutku; když už je v tom, ani smrti se nelekne, vždyť ho budou děvčata oplakávati:

Dyž sta bratra zabili,
oj zabijte nás oba,
ponese nás voděnka
oj kole Jarošova

Ponese nás, ponese,
oj bude nama házat,
jarošovské děvčata
oj budú o nás plakat (II. 468.)

A nemá-li Slovák, kdo by jej oplakával, kdo by jej miloval, tu teprve život proň nemá ceny:

Zabitě mia, šak som márný,
něbudě mia plakať žádný. (II. 193.)

A touž neohrožeností, touž vznětlivostí citu a prudkostí vášní vyniká i dívka slovenská, jakož svědčí nejeden energický projev žárlivosti a nejedna ballada (na př. II. čís. 36. a 37.)

Slovenské „koulané“ nebo „vrtěné“ jak živ by žádný Hanák byl nezatančil, a jeho „do skoku“ by se byl zrovna zhrozil.

Na Hané oblíbeným tancem byla „cófavá“, k níž se zpívaly většinou písně svaté, jako:

Matičko kopecká,
ó jak se te hezká,
Tatičko nebeské,
te se taky hezké.

Milostivá nám boď,
pudeme tam na pól,
na tvó svató horo,
k andělskymo dvoro.

Pros za nás, Hanáke,
zláště za mně take,
kopecká matičko,
zavírám písničko.

Nebo známá „Proč, Maria, proč si tak naříkáš“ a j. Při „cófavé“ se Hanák příliš neupachtil. Vykročil pravou nohou v pravo, za ní posunul levou, zdvihl se na prsty, nastoupil pak celou nohou, potom týmž způsobem levou nohou v před a pak vždy po těchto dvou krocích krok na zad. Nastala-li v písni po verši delší přestávka, jako na př. v písni „Proč, Maria,“ postál zatím na místě a „třepal baňama“.

Nemálo význačný je též poměr obou kmenů ku přírodě. Naše Haná je krajina požehnaná, ale jednotvárná do únavy. Daleko široko sama čirá rovina, nikde lesův a hájů, leč semotam u potoka nebo močidla několik okleštěných vrb. Hanák se nedostane do lesa, leda když si tam zajede nakoupit dříví. Ani ovocného stromu není velkým milovníkem. Slovák má většinou na blízku své milé „černé

hory“, krajina prostoupěna jest oblíbenými hájíčky; na výslunních stránkách roste vinná réva nebo strom ovocný, „v čirém poli hruška stojí, vrch se jí zeleňá“. Před každým domkem je „zahraďečka“, v níž slovenská dívka pěstuje své oblíbené kvítí, kdežto dívka hanácká větší zálibu má ve květinách „krámských“ (dělanych). Hanáku vrána, havran, straka, špaček jsou všecko jedním druhem ptactva; jsou to „kaváci“; Slovák rozeznává odrůdy ptačí zevrubněji nežli vědecká ornithologie; pozná ptáka po jednotlivém šveholu, a málo bývalo chatek slovenských, v nichž by si nechovali nějakého zpěváčka.

Hanák tedy už svou letorou a stálou náladou jest více humorista; Slovák je básníkem. A vskutku, z vlastní Hané, t. j. krajiny mezi městy Vyškovem, Prostějovem, Olomoucem, Přerovem, Holešovem, Napajedly sotva 40 písní najdeme ve sbírce Sušilově. Nejvíce písní vybásnil nám kmen slovenský, pak Valaši, Doláci, Laši a poloviční Hanáci na Brněnsku a Slavkovsku. K těmto kmenům tedy hlavně přihlížeti budeme, mluvíce o písních lidových.

II. Kdy a kde se zpívávalo.

Spievaj si dievčátka,
netrať veselosti,
ako si netratí
tráva zelenosti (Spevy I.)

pěje píseň slovenská. Jako zelenost náleží k podstatě trávy, tak nelze si mysliti dívky bez veselosti a jejího přirozeného projevu, písně. Však nejen projevem veselosti bývala píseň; jí ulevoval si člověk také ve své tísní a sklíčenosti:

Hostinské děvčata,
malú vůlu máte;
to je vaša vůla,
co si zazpíváte. (Suš. 555.)

Písní vezpívá se dívka v srdce šohajovo:

Ked si já zazpívám
na vrch Javoriny,
učuje mňa milý
dohť do doliny (II. 90.),

písní rozveseluje jeho srdce:

Zpívaj, si děvečko,
roaveseluj pole,

rozveseluj pole
aj srdenko moje (Suš. 594.),

a získává si jeho lásku :

Prvším razem sem će vidžet
dy's do pola hnała,
hnědž si se mi ulibiła,
že's pěkně zpívala. (Suš. 373.)

Vůbec dívkám přikázána byla úloha rozveselovati pole; jejich zpěvem rozveselili se dělníci na poli, a mile se jim tu pracovalo. Ochabovaly-li dívky v této své povinnosti, vytýkáno jim to za hanbu a stavěny jim za vzor dívky sousední dědiny :

Poštorské děvčata,
može vás haňba byt,
že vy neumíte pole rozveselit.
A ty novoveské
to sú zpěvulenky,
ty si rozveselá
pole za rosenky. (Suš. 550.)

Však nejen děvčata a šohaji zpívali; zpěv býval vůbec každému nejpřirozenějším výrazem vzrušené mysli, byl jako druhou, slavnostnější mluvou. Lidé dob dřívějších tak rychle nestárli duchem jako pokolení nynější. Přirozená veselost, básnická nálada zůstávala jim vzácným věnem po celý život :

Dyž mi bylo sedumdesát sedum let,
začala mi má hlavěnka šedivět;
hlavěnka od starostí,
braděnka od šelmovství,
a to bylo, moja milá,
všecko pro tebe. (I. 39.)

Zpěvem kojila matka své dítě, zpěvem provozovaly děti své hry, píseňku notil si malý husáček batole se za svými babulkami; písněmi rozveselovala si dívka pole, pasouc krávy nebo šhubajíc travu; písněmi oslazoval si člověk všecky své práce; svou starodávnou píseň šepotala si stařenka překládajíc své drahé památky v truhle uložené; zpěvem doprošovali se žebráci almužny. Byl-li člověk vesel, byl zpěv nezbytným a přirozeným projevem jeho veselosti; pakli byl smuten, zpíval, aby se rozveselil :

Ne preto si zpievam,
bych veselá byla,
ale preto zpievam,
bych žiale zabyla.

Vesele, vesele,
třeba se zle děje;
srdečko v zármutku,
huběnka se směje.

Náš Lach, když povodeň a pole ornici spláchla, neláteří, nekleje, nybrž zpěvem si postěžuje ve své nouzi:

Co sem zorať včera, dněska,
všecko mi to voda zněšla.
Zněšla mi to na lučenku,
čim ja budu živiť ženku?
Zněšla mi to do propasti,
čim ja budu živiť děti?
Zněšla mi to do tarasu,
čim ja budu živiť chasu?

Dříve bychom se věru mohli tázati, kdy se nezpívalo; vždyť ani při jídle nemohl se mnohý a mnohá zdržeti, aby si nezapomněli. Moravská pověra zajisté vyhrožuje tomu, kdo při jídle zpívá, že se zblázní; nebo, zpívá-li svobodná, že dostane bláznivéhe muže, a muž bláznivou ženu.

Ba Slovák dokonce i v hrobě zpívati hodlá:

Aj keď umrem, ležať budem,
preca sobě zpíevať budem.

Tak zpíval sobě člověk jsa o samotě; a což teprva ve společnosti s jinými! Tu příklad působil neodolatelně, tu ten, tu onen zanotil novou píseň, kteráž se tu ihned stávala společným majetkem všech, jakož se tu vůbec všecka lidová tradice obnovovala; neboť když se nezpívalo, tož aspoň vykládali si to i ono z časů dávných i přítomných. Takovými příležitostmi bývaly společné práce a společné zábavy.

V moravské dědině všecko obyvatelstvo žilo v sousedské shodě a v přátelské lásce jako jedna rodina. Radostná událost jedné rodiny byla sousedskou slavností celé obce; v pilných pracích a jiných potřebách pomáhali si sousedé vzájemně a bezplatně. Všecky takové slavnosti a práce společné oslavovány a oslázovány bývaly společným zpěvem.

Nedělce posílávaly všecky sousedky po řadě slepici v lukšové polévce a pečivo, začez pak od ní zvány bývaly na hostinu úvodní. Když kdo v dědině zabíjel, pozval své sousedy na zabijačku nebo jim poslal „šperků“ domů. Jmenovitě na svatbu pozván kde kdo, a každá taková svatba bývala veřejnou slavností a svátkem celé dědiny. Na hody, jež se i po zavedení hodů císařských slavívaly

v každé dědině v jiný čas, pozvání bývali zvláště příbuzní a známí přespólní.

Společná práce, konaná z ochoty některému sousedu od sousedův ostatních, na Laších a na Valaších nazývá se „pobaba“. ¹⁾ Za časů robotních, kdy často kolik dní v témdni pracovati bylo z roboty na panském poli, pomáhali si sousedé „z pobaby“ večer a v noci za měsíčka sežati obilí nebo vytrhati len a konopě. A tak ve žně čiré pole ani nepřestávalo zvučeti líbezným zpěvem, který zvláště v tiché noci měsíčné celou krajinou vůkol se rozléhal. Neboť i najaté žnice, které z platu žaly, raději se spokojovaly menší mzdou, jen když se jim nebránilo při práci zpívati:

Radšej máme pána, ktorý meněj pláti,
len nech nám dovoľ sľobodne zpievati. (Koll. I. 60.)

Na Valaších i na Laších mají žnice zvláštní popěvky žňové, „hečačky“ řečené, jež prozpěvují po celý čas žní. „Hečať sa začne po Karlovskej púti (15. srpna) a hečí sa až do Václava, a to edem na vrchoch.“ Nápěv těchto hečaček se nese tempem velmi zdoluhavým. Táhlé tyto zvuky líbezných hlasů ženských zaznívají s vrchu do doliny jako zpěv z nadpozemských říší a působí v mysl posluchače cizince kouzlem nevýslovným. Hečačky jsou jako náhradou za obyčejný při práci hovor; jsou tedy obsahu prostičkého, často pouhé improvisace. Co si žnice při práci právě myslí, to sobě i jiným poví hečačkou. Tu si stěžuje, že práce neubývá, že je málo pracovnic, a těší se, že brzy přijdou jiné na pomoc; tu dovolává se laskavosti hospodářovy, přivolává poledne nebo večer, nebo škádlí dívku svobodnou, vyzrazuje tajnosti jejího srdce:

Kohož damy tej Haniče,
tej Haniče Polaškovej?
Damy ji hřebičkoveho ²⁾
teho Janička Křenkoveho.
Šak je to švarny syneček,
červený jak hřebiček,
a ona švarna děvečka,
červená jak ružička.
Helo, helo, helo, helo,
nedamy ji edem teho. (Od Frenštáta.)

¹⁾ T. j. pobava, jak sám lid zcela správně vykládá. Méně správný bude asi výklad některých učencův, kteří slovo odvozují od jména slovanské bohyně Báby.

²⁾ T. j. červeného „jako hřebiček“.

Jako „hojákání“ kravařek, tak i hečení děje se často se dvou proti sobě strmících vrchů. Než se pracovati začne, některá dobrá zpěvačka zahaletá silným hlasem „íchuchú“; když pak se s druhého vrchu týmž způsobem ozvou, dají se na obou vrších do vzájemného hečení, jedny druhým střídavě odpovídajíce a všelijak se škádlíce. (I. 93—96.)

Veselým zpěvem slavívá se zvláště po skončených žních, někde pšeničných, jinde až ovesných, do žatá (dožínka, dožinek, obžinky). Slavnostním průvodem, zpívajíce zvláštní písně dožínkové, ubírají se žnice do domu hospodářova, podají hospodáři dožínkový (laš. žniovy) věnec kvítkm proplétaný, přejíce, „aby mu dal Pámbů na přesrok tolik kopeček, co je v tom věnci letos zrneček“. Na Valaších dožínajíce oves zpívají:

Už ten oves dozrává,
už hlavěnku pokládá;
chystaj, gazdo, aľdamáš,
už ten oves důle máš,
chystaj nám ho směle,
žaty sme vesele.

Hospodyně pak častuje své žnice pečivem a kořalkou. Dříve dostavoval se na dožínku hudec nebo gajdoš; tu pak rozvířil se veselý tanec, a zpěvu a veselosti nebylo hned tak konec.

Na Uherskobrodsku s touž veselostí v druhé polovici července slavívají senoseč, kteréž tam říkají „hoferské hody“. Majíce louky na horách, od osady i přes hodinu cesty vzdálené, vypraví se jakořka celá obec na vozích s kosami a hraběmi, všichni svátečně jsouce spraveni¹⁾ a stravou i nápoji opatření za pohody na louky a pobudou na nich až seno usuší a odvezou. Večer plápolají na všech kopcích veselé ohně, a všecka krajina vůkol rozléhá se jásavým zpěvem.

V krajinách slovenských a dolských, kde se pěstuje turkyně, scházívá se chasa u sousedů „na šustačku“ t. j. ošustovat nebo zdrhovat obklasné suché listí, kteréž pak se zaváže, a klas za ně pověsí, aby vyschl.

V hornatých zase krajinách docházejí si navzájem „na drhlačku“, odrhovat len z pálek.

A na podzim, když dozrává ovoce, bývají zase nové schůzky

¹⁾ I ve žně chodívá lid na pole v obleku svátečním, při práci pak se odstrojí.

a besedy. V noci hlídávají ovoce v poli, jehož nikdo nekrade. U ohňů, jakož i později v sušárnách a v kotlinách venku postavených, v nichž se vařívá povidlí, scházívá se chasa, a tu opět zpěvu nebývalo konce.

Slovem, zpěv býval nezbytným průvodcem a jako pružinou všech prací ať jednotlivě, ať ve společnosti konaných. V Sušilově sbírce má své písně oráč, žnec, pastýř, kravačka, husačka, trávníce, myslivec, i ten pltař dolů Bečvou a Moravou plynoucí.

I po těžké a namáhavé práci večer, když se setmělo, v dědinách pomoravských pacholci zpívali, chodíce po několika v řadách jedni za druhými dědinou vzhůru dolů, jmenovitě v sobotu, ohlašující se takto svým dívkám. Uhersko-slovenská píseň o tom pěje:

Už odbila jedna z půlnoci hodina,
eště sa můj milý po ulici túla.
Po ulici túla, veselo si spieva,
nejedno dievčatko hore hlavku dvihá.
Hore hlavku dvihá, oknom von sa díva:
Čo je to za šuhaj, keď k nám nechodieva. (Spevy 73.)

Avšak ani robota na panském poli neobcházela se beze zpěvu a veselosti, a leckterý statkář, chtěje své poddané k pilnější práci povzbuditi, nečiníval to vždy přísnými a pověstnými dráby, nýbrž tím, že objednal na pole domácí hudebníky, kteříž na úvratích hrávali bujaré tance národní, a které párky nejdříve úvratí se dožaly, směly si zatančiti a se takto okřepiti k další práci.

A když pak nastala nevlídná zima, veselost se zpěvy odstěhovala se s polí pod domácí střechu a bujela dále u krbu pohostinného, kdež se k písním přidružily pohádky a jiné zábavy rodinné.

Z pobab zimních nejdůležitější byly přístky a dračky.

Na přístky začalo se choditi na Hané po všech Svatých, na Zábřežsku, kdež i mužští chodili, o sv. Václavě. Odtud až do vánoc bývala „přístka pořádková“; chodilo se pořádkem grunt od gruntu. Jedna z přástevnic mívala „týden“: utírala a nastavovala svědidla (posjety, dračky). Jakmile doma poklidily, přástevnice scházely se do gruntu, kde právě přístka byla, a pobýly tam až do půlnoci. Každá přinesla si „na poslinek“ chleba neb ovoce, čehož i domácí hospodyně přástevnicím poskytovala. Chasníci odkrmivše koně, přicházeli „na otřipačku“, otřipat pazdeří každý své dívce. Když

vstoupili do jizby, děvčata pozvala jich, aby si posedali za stůl; jestliže ke kamnům zasedali, zazpívala jim:

Haňba vás, mládenci, haňba,
že ste nám obsedli kamna;
ešče haňbéši, Bože,
sedli byste nám na lože.

Nejprve rozproudil se veselý hovor, nastalo vzájemné škádlení slovy i zpěvem, jako:

Přadte, přadte, přadulenky,
bude zétra mráz,
oběsíme šest mláďenců
na jeden provaz.
Šest mláďenců za půl jabka,
dvanáct za celý,
jedno děvče za sto zlatých,
ešče laciný.

Potom střídal se zpěv s pohádkami, hádankami a jinými rozmanitými zábavkami. Když „vysychalo v krku“, snědlo se kus chleba nebo jablko na poslinek, zapilo troškou kořalky, kterouž chasníci na přístky přinášeli, a zpívalo a vypravovalo se dále.

Ke konci přístky pomodlili se společně růženec anebo zazpívali „Poděkujmež Pánu Bohu“ a rozcházeli se. Mláďencům přástevnice zazpívaly na rozhodnou:

Postojte, chlapci, v naší síni,
pokud tam na vás ešče tání.
Ach tání, tání, tání bude,
dokud má milá ven nevynde.
Zdraví k nám chodili,
pacholátka milý,
dě vám Pámbů dobró noc.
Lesi se vám líbí,
s miló postát v síni
taky se vám nebrání.
Dá-li Pámbů v pátek,
ať se navrátíte zas nazpátek.

Po vánocích slavily se „rozhonky“ („rozchodnice“ na Zábřežsku, „snoška“ na Opavsku.¹⁾ Každá přástevnice přinesla, co dobrého měla neb od hospodyně vyprosila; chlapci dali na kořalku, pozván i hudec anebo gajdoš, a tak veselým tancem a zpěvem skončila se přístka pořadová.

¹⁾ Na Opavsku bývají snošky také o letnicích pod širým nebem, kdež se smažívaj vejce.

Hned po této slavnosti začala se přístka „stálá“. Na tu scházely se přástevnice do některé chalupy a přadly tam každá sobě až do veliké noci.

Na Zábřežsku v sobotu večer před smrtnou nedělí stavějí dva tři máje před tou chalupou, do které chodily dívky na přístku. Za 14 dní s muzikou je skácejí a nechají hospodáři „za vrzání tepla“.

Stejnou dobou s přístkami, ale ovšem ne zároveň v témž domě, bývají „dračky“, t. j. draní (drhnutí, drápaní peří), kteréž se o vánocích končívají. Děvčata šesti- až dvanáctiletá, někde i odrostlejší sejdou se u hospodyně a derou peří. Když se jim dříme, vyběhnou ven „dřímoty zahnat“, a pohoní se na čerstvém vzduchu. Všecko peří na stůl položené musí se toho večera dodrati, sice by se prý housata podusila. Když doderou, hospodyně uchystá jim „dodranou“ (dodrhnutou, doděrek, dodírky, dodrčky). Na ten večer nechá se jen trochu peří, aby se brzy dodralo, potom hospodyně vyčastuje dračky pečivem a kávou. Jako na přístkách, tak i na dračkách vykládávaly se pohádky a zpívaly písně.

A nebylo-li žádné práce, jmenovitě pak v neděli a ve svátky, scházel se lid na besedu (han. na hratvu).

Pravda-li, co praví básník, že lidé zlí nemají písní, tož o lidu našem, který měl tolik, tak krásných a tak ušlechtilých písní, který písněmi říkajíc mluvil, jistě tvrditi smíme, že nebyl lidem zlým.

III. Věcný obsah písní. Jejich rozdělení v druhy.

Předmětem poesie, jako každé jiné uměny, jest nápodoba psychických stavův a pochodův: *ὄλη καὶ τρόπος μιμήσεως διαφέρουσι, τέλος δὲ πᾶσιν ἐν ὑπόκειται*, praví Platarch, t. j. „Látkou a způsobami nápodoby se rozlišují jednotlivé uměny, ale cíl mají všechny jeden a týž“. Cílem pak tímto jest právě ona nápodoba psychických stavův a pochodův, neboli, jak zcela vhodně vyměřuje L. Štúr, „znázornění ducha v předměť v té neb oné látce“, an dále podotýká, že „představení tohoto spojení musí býti takové, že z celé látky jen vybleskuje duch, jímž ona takřka se nese. Kdekoliv takovéto spojení se zdaří, všude povstává výtvar umělecký. Látky však, ve kterých se má znázorniti duch, mohou býti rozličné, a podle toho jsou i rozličná umění“.

Látkou básnické uměny neboli prostředkem, jímž se ona nápodoba způsobuje, jest děj, líceň (situaçe), básnický obraz neb

i prostá myšlénka, ale básnicky tak projádřená, by se netoliko k rozumu odnášela, nýbrž zároveň i myslí dojímala, jako bývá v poesii reflektivní.

V epické tedy poesii vypravování děje toliko prostředkem jest nikoli však vlastním předmětem a cílem básně. Vezměme na objasněnou toho v úvahu balladu naší sbírky pod čís. 13. „Šla Kačenka na procházku“. Děj této ballady sám sebou je zcela prostičký, ba řekněme všední. Nezachovalá dívka zavraždí své dítě a jest za to popravena. V tak prostý, stručný obsah lze shrnouti děj všech našich ballad lidových, a kdo přestává na požívání básnických plodů pouze látkovém, kdo pouze po tom zvidá, „co se stalo?“ ten v těchto písních nenalezne požitku žádného. A přece právě tato ballada je z nejkrásnějších, které kdy sbásněny byly. Co jí dodává síly a života, básnické krásy a ceny neskonalé, jest mistrné vyličení psychického stavu dívčina, povahy myslí dívčiny, toho, co se děje v duši dívčině. S této stránky duch z celé látky vybleskuje, aby na samém konci básně zazářil leskem zvláště jasným. K tomu cíli všechen děj se nese a dle toho básnicky mistrně upraven.

Svedená dívka, milencem svým zrádně jsouc opuštěna, odhodlá se vraždou vlastního dítěte zatajiti svou hanbu; jest však prozrazena a na smrt odsouzena. Vědoma sobě jsouc své viny a přesvědčena, že jen pokutou smrti lze zmýti vinu i hanbu zároveň, odhodlaně kráčí na místo popravní. Mysl její obírá se zrádným milencem, zastaví se, aby nad ním vyřkla rozsudek smrti horší, rozsudek smrti mravní. Její osud jest rozhodnut nejen nálezem soudním, nýbrž i jejím vlastním svědomím. Život stížen vinou a hanbou nemá pro ni ceny, proto rozhodně a rozhorleně odmítá návrhy obou katů, mohouc dle tehdejšího práva zachovati si život a dojíti svobody, kdyby se odhodlala přijati nabízenou ruku katovu ke sňatku manželeckému. Majíc už skloniti šiji pod meč popravní, odevzdává katovi za jeho službu „zlatý dukátek, od milého darovaný za víněk zelený“, vykonávajíc tím mravní popravu nad zrádným milencem. Věru tento jeho dukát, octnuvší se v ruku katových, bude ho na svědomí páliť do nejdelší smrti!

Tak představil nám básník v pravdě genialní skutek dívčin v básnickém osvětlení tragické viny, kteráž jsouc odčiněna smrtí její, působí očistu vzbuzených vášní básně a soustrasti jako pravá tragoedie. Dívce této, ana tu stojí před námi jako nějaká antická

heroína, věnujeme plnou svou zaslouženou sympathii. Jak bídným, opovrženým jeví se nám proti ní podlý, ničemný její svůdce, jenž mínil peněží nahraditi nenabraditelnou ztrátu zeleného vínku!

A jako svým účinem ballada naše se podobá tragoedii, tak i v básnické úpravě vnějšího děje můžeme stopovati jednotlivé momenty děje tragického. Máme tu disposici (vražda a její prozrazení), další rozvoj děje (nález smrti), krisi (ortel dívčin nad zrádným milencem), peripetii (odmítnutí nabídky katovy), zvláště pak překvapující katastrofu, důstojnou věru básníka velikého (mravní poprava svůdce). Dramatického života, jako všem našim balladám dodává, že se tu co nejméně vypravuje, nýbrž jedná, pročež se napořád užívá dialogu, a že dle dotčeného níže zákona prostého okolí jeviště děje scénu od scény velmi názorně nakresleno: Kačenka na hrázi, baba za šašinou, baba na radnici, Kačenka ve vězení, na mostě, na popravišti.

Jako v balladách celkový psychický stav, duševní povaha, nálada mysli (ethos), tak ve vlastních písních jednotlivý pocit (pathos) a vzbuzení ho v mysli posluchačově jest cílem a předmětem básně. Nejdůležitějším takovým pocitem jest pocit lásky, nejen pohlavní (ovšem idealisované) lásky, nýbrž lásky ve smysle nejširším, lásky k Bohu, bližnímu, vlasti, přírodě, svobodě, ke všemu co dobrého a krásného. A i tu jakožto prostředku nejvhodnějšího naši pěvci užívají děje dramaticky oživeného. Maje pak jiný cíl, děj v písních bývá více soustředěn, obyčejně v jednu toliko scénu, ale plnou dramatického života a plastické krásy. Plastickým představováním v umění rozumíme totiž způsoblost, nemnohými prostými prostředky představití předmět tak, aby obrazivost byla nucena utvořiti si o něm obraz celkový. Jak mistrně všechno to skladatelům našich drobných písní se daří, vizme aspoň na dvou příkladech.

Blažený pocit šťastné lásky dívčiny znázorňuje nám píseň II. čís. 133 „Dybych byla vtáčkem“. Prostředek, jímž se cíle toho dosahuje, jest dramatická scéna představená s nevyrovnanou plastikou. Vizme ten život v panéské maštali, jenž se před očima našima odehrává. „Jeden (šohaj) koně češe, druhý vodu nese, třetí za stolíčkem pod svým klobúčkem písaničko píše“. Je to písaničko před důležité, obsahu jeho nikdo nemá zvěděti, proto ta šohajova opatrnost. A čiperná děvucha uhodla jeho obsah, nebyloť ani potřebí, aby se splnilo její přání, aby se sokolíčkem vznášela nad

milého*) dvorem. Stálat¹ jistotně pod okénkem a nahlédala v písá-
níčko milencovo. Mysleme si obrázek ten vymalovaný zcela věrně
dle slov básníkůvých: tam oba pacholky při všedním poklidu koní,
tu opodál u okna milujícího šohaje, jak opatrně pod svým kloboučkem
milované dívce píše zprávu přeradostnou, ana tvář jeho září blaženou
spokojeností; pod okénko postavme děvuchu se čtveračivým úsměvem
na tváři, a zajisté s touž zálibou oči naše na něm spočinou, jakou
v nás vzbuzuje utěšená tato píseň.

Překrásnou folii k této písni podává nám píseň ve sbírce
Sušilově čís. 425:

Přelečela vlašovečka
přes ten černý les.
A co mi ty, laštověňko,
nového něseš?

Jeden stojí pod okenkem,
šatečkem točí,
druhy stojí za dveřami,
učíra oči.

Něsu ja cí novinečku,
ale nědobru,
že už tvoju nejmilejší
ke slubu vedu.

Jeden si ju zamiloval,
druhy si ju vzal,
jednemu še srdce kraje,
že ji nědostal.

Předem podotýkám, že tu podávám text od Sušilova poněkud
odchodný, jak jsem si jej zaznamenal na Frýdecku. Poslední totiž
sloka Sušilova textu zní:

Jeden si ju zamiloval,
druhy si ju vzal,
třetí sobě srdce probod,
že ji nědostal.

a píseň nadepsána „Patero milenců“. Tím píseň pozbývá dobrou
polovici své básnické ceny. Jest to vypravování události jinak dosti
romantické, ale hodně prosaické; ba tímto přílišným romantismem
píseň nabývá rázu posměšné parodie. Patero milencův uchází se
o jednu dívku. Dostane ji ovšem jenom jeden, ostatní odcházejí
s prázdnou, snášejíce svůj nešťastný osud různým způsobem dle
svého temperamentu. Než i tak, počítáme-li správně, dopočteme
se vlastně jen tří milenců. Jeden stojí pod okénkem, šatečkem
točí, druhý stojí za dveřami, utírá oči. „Jeden si ju zamiloval“
ve třetí sloze, jest druhý slohy druhé, a „druhý“, který „si ju

*) T. j. nade dvorem panským, kde její milý zároveň s jinými šohaji
za pacholka sloužil; nyní pak doslouživ svůj čas a vyprostitv se službou
v panském dvoře ze služby vojenské, smí blaženě pomýšleti na sňatek s milo-
vanou dívkou.

vzal“, jest opět onen první slohy druhé. Zbývá nám tedy ještě ten třetí, který „sobě srdce probod, že ji nédostal“. Ale ani ten se nám do písne nikterak nehodí, jak hned uvidíme, i toho třeba eliminovati.

Dle našeho textu máme milence jenom dva, jednoho šťastného, druhého nešťastného. Mladík zamiloval si dívku v sousední dědině za černým lesem. Docházíval k ní, miloval ji věrně a upřímně, a láska jeho jistě byla opětována, neboť znala ho i domácí vlaštovička jako nastávajícího úda rodiny. Tu přijde ženich jiný, snad bohatší; nevěrná dívka jemu podává ruku k manželskému sňatku. Již se strojí svatebčané jíti do kostela; šťastný ženich stojí pod okénkem komůrky nevěstiny, vesele šátečkem toče, až vyjde nevěsta, by s ní nastoupil cestu přeradostnou. Tu odletuje domácí vlaštovička přes černý les, aby přinesla smutnou zprávu milému i jí mladíkovi. Ten ji hned poznává a tuší, co se děje. Miloval dívku z celého srdce a byl blažen její láskou, a nyní musí patřiti na to, jak druhý, kterého snad přilákalo její věno, k oltáři ji vede. Stojí za dveřmi, pláče usedavě a srdce mu puká lítostí*).

I v písni naší máme živý děj dramatický a scenerie jeho vykreslena názorně a plasticky. Mimo to účinně tu působí mohutný kontrast: tu veselý průvod svatební se šťastným ženichem, tam nešťastný milenec se svým smutkem za dveřmi od síně se skrývající, kam snad doznívá k němu veselá hudba svatební a slavnostní hlahol zvonů ze sousední dědiny. A přece všecek děj směřuje k jednomu cíli: znázorniti bolestný pocit vzbuzený láskou sklamanou. Všecek náš interest soustřeďuje se v soustrasti s nešťastným milencem, kterýž oním kontrastem blaha nezaslouženého se jen sesiluje.

Dramatický děj nezřídka bývá podkladem i droboučkých popěvků, zvláště žertovných, jako jest na př. II. čís. 848:

Sedláček si jede z Rakúsí,
zpívá si písničku jakúsi:
že jeho žena
na bradě měla
jeden fús, dva fúsy, tři fúsy.

Byl sedláček v dědině, jež potkalo veliké neštěstí, že jeho

---

*) Netřeba tuším ani podotýkati, že toto „krájení srdce“, tato nezhojitelná rána mnohem účinnější a poetičtější jest, než ono probodnuté srdce. Co se výrazu týče, právě tak čteme v písni ruské: Serce jej (sestře) sja kraje z žalja.

ženě na bradavici vypučely tři vousy. Sousedskému humoru i taková nepatrná věc musívá sloužiti za terč vtipu. Dobírali si ho, a to tím více, čím více ho jejich vtipkování mrzelo. Konečně složili na ty nešťastné tři vousy tuto písničku, imputující ubohému manželu, jako by ustavičně jen na ty tři vousy ženiny myslil a jiných starostí neměl. Zcela po básnicku postavili milého souseda „v prosté okolí“, aby jeho smutek tím více vynikal. Jede z Rakous sám a sám po silnici a na nic jiného nemyslí než na ty tři vousy; není na jednom vousu dosti, ani na dvou, zrovna tři musejí býti. A tu sedláček buď si stýská, že se opět vrací ku své vousaté ženě, nebo, hledíme-li k minulosti „měla“, děkuje pánu Bohu, že ji k sobě povolati ráčil. Drastického humoru drobnému popěvku tomuto upříti nelze.

Dosti často v našich písních nálada myslí znázornění svého dochází allegorickým obrazem, jako II. 573:

Zeleň se, zeleň,
travěnko zelená:
Ja jak se mám zeleňat,
dyž su posečená?

Zeleň se, zeleň,
bučku rozsochatý:
Ja jak se mám zeleňat,
dyž su podetátý?

Výklad takové allegorie snadno podá každý nešťastník, kterýž se nemůže radovati s radujícími.

Reflektivních básní nenalézáme mnoho mezi písněmi lidovými. Překáželoť v tom našim pěvcům samo nadání básnické, nesoucí se více k plastické tvorbě konkrétnosti nežli k abstraktnímu pro-
jadřování myšlének. Z takových je na př. Suš. čís. 699:

Zě země sem vyšel,
na ní živnost našel,
po ní chodím jako pán,
do ní budu zakopán;
pomož mně pán Bůh sám!

Poněvadž písní touto neprojadřuje se pouhá abstraktní poučka ať vědecká ať mravoučná, poněvadž naopak pravda jí proslovená hluboce dojmá lidské mysli, vzbuzujíc v ní celou řadu představ a úvah veledůležitých, jest i ona a všecky jí podobné skutečnou básní umělecké ceny nemalé.

*

*

*

Objasnivše si poněkud, co je vlastním předmětem našich písní jakožto děl uměleckých, přihledněme nyní k jejich obsahu látkovému, dle něhož se obvyčejně rozdělují v rozmanité druhy.

Lid všemu, co zpívá, říká prostě „píseň, pěsnička“. Jednotlivých písní neliší od sebe nadpisy obsahovými, jaké na příklad nalézáme ve sbírce Sušilově, nýbrž rozeznává je dle počátečních slov. „Zazpívajte“, pobízí druh druhu, „Jede, jede vývoda“, „Věj, větríčku, po dolině“ a p. Všechny pak své písně lid rozděluje si toliko ve dvě skupiny: v písně svaté a v písně světské. Vědecká poetika rozdělí si je v jiné dvě veliké skupiny: v dějepravné neboli epickolyrické (ballady a legendy) a v lyrické (písně). Písně pak zase jednak dle věcného obsahu, jednak dle stavů, kteří je zpívají neb o kterých se zpívají, jednak dle míst, kde, a dle doby, kdy se zpívávají, ve sbírkách se rozdělují v písně milostné, svatební, manželské, vojenské, hospodní, nábožné a j.

1. Látky k našim balladám poskytly a) starobylé báje, zachovalé z dávných dob pohanských, jako: Zakletá dcera (Suš 143), Daleko provdaná (I. 34), Rubáš (Suš. 108), Umrlec (Suš. 111), Smrť (Suš. 9).

Písně tohoto druhu nejdříve se vytrácely z paměti lidu tou měrou, jakou mythický názor světový mizel před názorem křesťanským. Za stara na př., kdy víra v jisté splnění vyslovené kletby všeobecná byla, úchvatným zajisté dojmem působila píseň o dceři v javor zakleté („Putovali hudci“) a zvláště důtklivou výstrahou zazníval její konec „O nešťasná máti, kerá klne děti“ Když pak časem tato mythická idea náboženská lidu z mysli vyvanula, pozbyla i píseň sama původního významu a vytratila se z paměti lidu. Jiné takové písně vzaly porušení pozdějším přepracováním dle názorů křesťanských. Tak „Umrlec“ (Suš. 111) má toliko začátek starobylý:

Když se Janko do vojny brál,
on svůj milěj prikazoval:
Nevdávaj sa, moja milá,
čekaj ty dva roky na mňa.

Šest roků ona čekala,
na ten sedmý čarovala,
až sa černá zem pukała.

Původní dalejšek tohoto začátku byl asi téhož obsahu jako Svatební košile Erbenovy, ale přepracováním pozdějším báseň změněna v čirou prosu: Mrtvý vstal z hrobu a dostavil se na hrůzu dívčinu. Dle rady matčiny dala dívka na mši svatou, mrtvý jí poděkoval za své vysvobození z očiště a zmizel.

Nejdéle se udržela z básní těchto „Daleko provdaná“ (Zadala máti, zadala dceru), poněvadž se stala písní svatební.

b) Vraždy jsou dosti častým podkladem našich ballad. Ale násilné takové skutky nevypisují se dopodrobna jakožto ohavné zločiny na výstrahu a odstrašení posluchačům, jak vidíme v písních kramářských, nýbrž vyjímají se z nich s podivuhodným uměleckým taktem jen ty momenty, které jsou nejspůsobilejší vzbuditi tragicou soustrast. Nejčastěji představuje se nám vrah po skutku dokonaném, obtěžený a mučený zlým svědomím, an samovolnou veřejnou zpovědí a popravou dochází žádoucího smíru svého skutku. Zvláště oblíbenou látkou balladickou je sestra nebo matka travička, poněvadž se takovým zločinem násilně porušuje posvátný našemu lidu svazek lásky rodinné. Žádná epická látka nevyskytuje se v tolika rozmanitých variantech jako všude známá píseň o sestře travičce, aniž z toho souditi smíme, by se zločin tento tak často opakoval. Právě naopak, způsob, jakým sestra bratra svého se světa provádí, dokazuje, že pověst o takovém zločinu polomytická z dob pradávných se zachovala, a naplňujíc mysl lidu tragicou hrůzou ze zločinu neslýchaného, všude oblíbená docházela. Že ve skutečnosti nikdo se neotráví, požil-li by hadího masa na způsob ryby připravěného, o tom se dále neuvažovalo.

V jiných písních vražda jest toliko zárodkem jiného, ethicky důležitějšího děje. Tak v písni (Suš. 182):

Pásli voły voľačci
při téj našěj rúbanici.
Přišli na ně, přišli drábi,
volečky jim zajímali.
Volečků jim rozajali,
hlavičky jim porúbali.

líčí se nám dále krásná scéna, jak milá ošetřuje mladíka na smrt raněného.

c) Sebevražda, jako jest posud řídkým zjevem u lidu duchem i tělem zdravého, tak i v našich písních zřídka se vyskytá. Po-

hnutkou k ní jest láska neopětovaná (Suš. 149), touha po milém nenukojená (Suš. 87), nebo nezhojitelný žal ze ztráty milencovy (Suš. 186).

d) Nezřídka obírají si naši pěvci za látku svých ballad nešťastné příhody ze života skutečného. V balladách těchto dovídáme se obyčejně i jména nešťastníkově i místa, kde se neštěstí stalo. A právě při těchto písniích máme nejlepší příležitost nahlédnouti ve tvůrčí dílnu našich pěvcův a podívat se, jak pod rukama povolaných básníků látka na pohled prosaická a nepodajná nabývá tvaru vysoce uměleckého:

Co sa stało vnově
na Nověj Dědině?
Zabílo tam dřevo
syna Strakového.

Toť celá nešťastná událost; déle se při ní básník nezdržuje. Zato tím déle prodlévá při osobě nešťastníkově, jehož mladý život tak bídně zmařen, a líčí nám dále nad míru dojemně smutek pozůstalých, zvláště „ubohé matičky“, která „u postele stála, smutně naříkala, až k zemi pádała“ (Suš. 98).

Novina, novina,
co je za novina?
Hodonské panenky
popadały z čluna.

Dvě ženičky mladé,
tři panenky švarné,
a jeden mládenec,
uvijme jim věnec.

Básník se zvláštním účastenstvím prodlévá při utopené Maryšce. Matka nad mrtvolou dceřinou ruce zalamuje a děkuje mládencům, kteří jí mrtvou Maryšku z vody vynesli, a dívkám, které jí bývaly kamarádkami (Suš. 126).

Týmž způsobem líčí nám básník žalost milenciinu nad mrtvolou utopeného Janíčka:

Hrobaři, hrobaři,
ukopte mi jamu,
velikú, širokú,
co dvě do ní lehnú,
Janošek a i já,
lehneme obá dvě. (Suš. 86, II. 19.)

e) Jinou pružinou balladického děje jest nepřirozený nevděk dětí k rodičům („Tři dcery“, Suš. 118), démonická síla žárlivosti („Žárlivec“, Suš. 121), ukrutnost nepoměrné pokuty za přečin nepatrný, jako když ovčák pro jednu ztracenou či prodanou ovci na popravu veden, a „míla idě za nim s žalostnym plakanim“ (II. 67) a podobné nectnosti a vášně.

f) I nevázaný život zbojnický po své temné i veselé stránce poskytl látky k nejedné pěkné balladě. Lid k oněm dobrodruhům nepohlížel jako ke zločincům, nýbrž jako ku „smělým chlapcům“, jejichž odvážné kousky jemu se jevily ve světle hrdinských činův, ba pokládal je za své dobrodince, kteří bohatým brali, aby nuzným a potřebným darovali. Tak odpovídá umírající hejtman zbojnický na otázku svých druhů, „kam peníze dával, co po horách zbíjál“: „Neco s^em propíjál, neco chudobě dál“ (Suš. 181). Pověstnými takovými jonáky byli na Moravě Ondráš a Juráš, na Slovensku uherském i moravském jako národní hrdina slavený Janošík.

Tak uvádí nás píseň (Suš. 181) do zeleného boří, kde při jasném ohni táboří „dvanást švárných synků, třinástý Adámek, zbojnický hejtmánek“. Smrtelně raněný hejtman prosí svých druhův, aby ho s sebou odnesli „do těch tmavých žlebů, kde se scházíávají“, tam aby ho na křížných cestách pochovali a na hrob nápis dali: „Tu leží Adámek, náš dobrý hejtmánek“.

V jiné písni (I. 34) zaskočí zbojník vozku v lese a hodlá mu odebrati koně. Tu poznává vozka ve zbojníku vlastního bratra a odchází bez pohromy.

Mezi nejkrásnější naše ballady řadí se píseň (II. 29) o Kateřině, ženě zbojníkově, ana prozrazuje vlastního muže, když jí zabil bratra.

g) Jako s ostatními látkami balladickými, tak poesie lidová nakládá též s řídkými celkem látkami historickými. Nikde tu nejde o vlastní děj historický; toho tu celkem velmi málo mimo všeobecnou zmínku, že děj písně spadá v tu neb onu dobu. Tento děj pak jest všude obsahu obecného, ethického. Takový děj mají pěkné ballady z doby válek tureckých, jako „Nematka“ — vlastněji „Srdce mateřské!“ (Suš. 139), „Za Turka provdaná“ (Suš. 144) a p. Jiné historické písně v Sušilově sbírce str. 174 „Pod Slavkovem pod tú horú“, 173 „Pod Veronú pod tým kopcem leží Francouz se svým vojskem“ a p. nadepsati se mohou „Bratr a sestra“.

Zajímavý jsou dosti hojné, ale většinou v porušených textech zachované písně o dceři krále „inšpernského“ (Suš. 178) neb

„indického“, „anglického“ (II. 40), kterouž vozkové ukradli, v daleké cizině hospodské prodali, u níž slouží za sklepnicí, až ji vlastní bratr, hledat jí vyslaný, šťastnou náhodou najde.

b) Ballady posud dotčené mají převážnou většinou ráz tragický. Epických písní se zakončením veselým malý jest poměrně počet. Zdravá mysl našeho lidu hledala i nalézala zvláštní zálibu v krásnu tragickém, od něhož se chorobné nervy převzdělané nynější společnosti tak nápadně odvracejí. Obsahu veselého jest pěkná ballada „Bojovnice“ (Suš. 107) a zvláště utěšená „Navrátilce“ (Suš. 114), „Jede, jede vývoda“ (II. 34), „Žalo dívča, žalo trávu“ (II. 48) a „Náhrada“ (Suš. 162). Tuto čtveráckou píseň zajímavě je srovnati s variantem mé sbírky (II. 345).

Sušilův text vypravuje, kterak za dívkou pro vodu jdoucí přišel pán a jí rozbil džbán. Děvče běží za pánem a žádá náhrady za rozbítý džbán. Pán jí nabízí dukát, potom dům, ale děvče na takové náhradě nepřestává; až jí pán konečně sama sebe v náhradu dává, děvče zaplesá radostně:

Ztratila sem, našla sem,
rozbila sem, ráda sem:
Za ten džbán pána mám.

Děj láskovné té písně hezky rozčleněný kolíbe se jako na vlnách dovádívého žertu slohu od slohy. Ale háček je v tom přece: veliká pravdě nepodobnost, aby to všecko ve skutečnosti státi se mohlo. Dukát, dům, ba, jak varianty ještě přidávají, panství, je zajiště velmi slušná náhrada za rozbítý hliněný džbán, a každá venkovská dívka by jistě oběma rukama po ní sáhla. Že by „pán“, nevěda si už rady, dívce za rozbítý džbán manželský sňatek nabídl, toť i poeticky více než nepodobné. A nějaké „allegorie“ v rozbitém džbánu hledati nejsme oprávněni, není na to nejmenší nářezky. Proto lépe se nám zamlouvá variant druhý, méně sice „delikátní“, ale poeticky pravdivější, dle něhož šohajek za zelený vínek náhradou dívce nabízí tři sta tři tolary, k nim pak přidává zlaté hodinky, zlatý řetěz, zlatý prsten, a když na tom všem dívka nemá dosti, konečně sama sebe.

i) Z cizích látek epických nejdůležitější a nejhojnější jsou látky legendické, jež poesie lidová převzala z pověstí a bájí křesťanských neb i z příběhů písma svatého starého i nového zákona. V těchto legendách prstonárodních máme nejlepší vzory toho druhu

poetického; umělé legendy, libující sobě v přílišném moralisování, ani zdaleka se jim nevyrovnají. Co tyto legendy zvláště milými činí, jest jejich prostosrdečná naivnost a vroucnost citu, vplynulá z myslí Bohu oddané a věrou i důvěrou dětinnou naplněné.

Vizme na př. „Obraz panny Marie“ (Suš. 41). Sv. Lukáš maluje obraz panny Marie. Jest „malířem Božím“, ale obrazu svatě panny přece namalovati nemůže, i podřimuje nad ním. V tom „matka Boží přistoupila, obraz svatý malovala. Svoje líčko přiložila, hned obrázek ozdobila“. Není-liž to překrásný motiv básnický? Obraz potom káže zavést do Častochová:

Postavte ho na kopečku
proti jasnému slunečku,
budú lidé putovati,
zdraví tamo nabývati.

Jak krásně vzbuzuje se důvěra v neskonalé milosrdenství Boží legendou o hříšné duši a panně Marii (Suš. 27):

Byla cesta ušlapaná,
od samého Krista pána,
kráčely po ní dvě duše,
za něma velká hříšnice.

Dvě duše spravedlivé sv. Petrem na rozkaz Krista pána vpuštěny do nebe, hříšná duše do pekla odkázána. „Šla od nebe plakající a svých hříchů litující“. Potkala ji panna Maria a orodovala za ni u svého syna. Ačkoli hříšná duše skroušeně vyznává, že ani svátků nesvětila, ani pátků nepostila, almužny jen trojník dala, přece „ten trojníček malý peníz“ do nebe jí spomohl.

Starobylým rázem a zajímavým spojením živlů legendických a mythických vynikají Sv. David a Sv. Jiří (Suš. 3 a 33).

Zcela po domácku upravil si biblické vypravování skladatel legendy o Adamu a Evě (Suš. 788). Byv z ráje vypuzen Adam stýská si takto a žaluje na Evu neposlušnou:

Tam byly dobře časy,
zlate na polích klasy.
Nikdyh němuseš oráč,
na vošky hejsa volač.

Bys byla dobra ženka,
poslechla bys malženka,
byla bysi se baľa
rozpravky zleho hada.

Něchčeš sem če zarmučíc,
voliš sem jabka zkusić,

k) Než i mezi písněmi světskými nalezneme leckterou látku cizí neb aspoň cizí podobnou. Lid ani za dob dřívějších, třebaš nebylo tehdy železnic a telegrafů, nebyl od ostatního světa zcela odloučen. Nedostatek rychlejších prostředků spojovacích vyrovnávala větší vnímavost lidu, kterému vždy milo bylo něco nového slyšeti, ať se vzalo kde se vzalo. Mezi pohádkami našimi nalezneme nejednu, jejímž původním domovem jest daleký východ nebo vzdálené krajiny románské, ovšem i bližší jinoslovanské a germánské. Rozprávky takové putovaly ve své původní vlasti dědinu od dědiny, překročující pak i hranice cizích zemí. A tak se stalo i s leckterou písní. Ovšem byla látka jejich, abychom řekli, všelidská, každému zrozumitelná a každého zajímavící a převzata tu jenom látka, spracování se jí dostalo nového v duchu domorodé poesie. Z takových látek zajímavavy jsou: „Tři dcery“ (Suš. 118), připomínající anglického krále Leara, „Libá ryba“ (Suš. 780), zcela podobná řecké pověsti o Heře a Leandru, „Milý s milou“ (Suš. 148), jež nám na mysl přivodí Romea s Julií neboli Pyrama s Thisbou.

Velmi zajímavou podobu s naším „Navrátilcem“ (Suš. 114) má německá píseň „Liebesprobe“. Píseň tuto němečtí aesthetikové počítají mezi nejlepší ballady lidové; nebude tedy od místa, srovnáme-li ji s podobnou balladou naší:

Navrátilce.

Syneček do vojny jede
a své milé prikazuje:

Za sedum let zas přijedu,
zlatý prsten ti dovezu.

Sedum let se nevdávala,
pořád na něho čekala.

Když už sedmý rok dochází,
panna na trávu vychází.

Potkal tě ju v poli jonák,
toho regimentu voják:

Taky-li se, má rozmilá,
budeš vdávat jako jiná?

A já se vdávat nebudu,
na milého čekat budu.

Tvůj milý se už oženil,
já sem na jeho svadbě byl.

Co mu zkážeš, Anduličko,
červená bílá růžičko?

Zkazuju mu toli zdraví,
co je v tomto háju trávy.

Zkazuju mu toli štěstí,
co je v tomto háju listí.

Co mu zkážeš ještě více,
krásná sivá holubice?

Zkazuju toli hubiček,
co je na nebi hvězdiček.

Zkazuju mu toli dítek,
co je v tom hájíčku kvítek.

Zatočil se a zasmál se,
zlatý prsten zasvítil se.

Kostelíček v černém lese,
pod', má milá, sezdáme se.

To je prsten s mého prstu,
ten sem mu dala na cestu.

Pojal on ju za ručičku
a vedl ju ke kostelíčku.

Od kostýlka před faráře,
co ty ruce štolou váže.

Liebesprobe.

Es stand eine Linde im tiefen Thal,
war oben breit und unten schmal.

Darunter zwei Verliebte sassen,
vor Liebe all ihr Leid vergassen.

Fein's Liebchen, wir müssen scheiden,
ich muss noch sieben Jahre wandern.

Musst du noch sieben Jahre wandern,
nehm' ich mir keinen andern.

Und als die sieben Jahre umme war'n,
sie meinte, ihr Lieb käme bald.

Sie gieng wol in den Garten,
ihr Feinslieb zu erwarten.

Sie gieng wol in das grüne Holz,
da kam ein Reiter geritten stolz.

Gott grüsse dich, Mädchen feine,
was machst du hier alleine?

Ist dir dein Vater oder Mutter gram,
oder hast du heimlich einen Mann?

Mein Vater und Mutter sind mir nicht gram,
ich hab' auch heimlich keinen Mann.

Gestern war's drei Wochen über sieben Jahr,
dass mein Feinslieb ausgewandert war.

Gestern bin ich geritten durch eine Stadt,
wo dein Feinsliebchen Hochzeit hatt'.

Was thust du ihm wünschen an,
dass er seine Treue nicht gehalten hat?

Ich wünsch' ihm all' das Beste,
so viel der Baum hat Äste.

Ich wünsch' ihm so viel gute Zeit,
so viel wie Stern' am Himmel sein.

Ich wünsch' ihm so viel Glück und Segen,
als Tröpflein, die vom Himmel regnen.

Was zog er von dem Finger sein?
Ein' Ring vom rothen Golde fein.

Er warf den Ring in ihren Schoss,
sie weinte, dass das Ringlein floss.

Was zog er aus der Taschen?
Ein Tuch schneeweiss gewaschen.

Trockn' ab dein Äugelein,
du sollst fürwahr mein eigen sein.

Ich thät dich ja nur versuchen,
ob du würdest schwören oder fluchen.

Hätt'st du einen Schelt oder Fluch gethan,
von Stund' an wär' ich geritten davon.

Věrná láska dívčina po sedm let osvědčená, když se už mní býti u cíle své touhy a nezlomné věrnosti, tak trpce zkoušená, ale na této zkoušce ryzím zlatem shledaná, je zajisté velmi vděčným předmětem básnickým, kterýž se sám sebou ekladatelům písní namítá, aniž třeba mysliti na přímé převzetí látky odjinud. Ostatně na látce samé tolik nesejde, všecko záleží na jejím básnickém pojetí a zpracování. A tu na první pohled soudný čtenář pozná, že tato německá píseň proti naší moravské vypadá, jako nerozvitě ještě poupě nebo již opršlý květ proti spanilé růži v plném rozkvětu. Tvrdou zkoušku sice obě dvě dívky obstály, ale jak rozdílní jsou oba milenci! Náš jonák spěchající na perutech upřímné lásky k milované dívce, z mladistvé bujarosti míní spíše poškádliti a potom překvapiti svou milou, nežli bráti na zkoušku její věrnou lásku, o níž nemá nejmenší pochybnosti. Z každého slova vidíme, jak nesnadna mu tato úloha, jak hoří touhou, by ho dívka sama co nejdříve poznala. Oslovuje ji důvěrně „má rozmilá Anduličko, krásná sívá holubičko“, kdežto německý hoch naproti dívce sobě věrně oddané projevuje bezcitnost až urážející. Po prosaickém

výkladě, že jí chtěl toliko zkusiti, bude-li láti nebo jej proklínati, podotýká zcela chladně, že by byl na místě odjel, kdyby něco takového byla učinila. A neměla-li by dívka dostatečné k tomu příčiny, jsouc tak hanebně oklamána? Ve skutečnosti ze sta sotva jedna dívka jinak by si vedla, nežli dívka česká v balladě téhož obsahu. Tam totiž dívka slyšíc, že „milý se tam oženil“, „vzkazuje mu tolik toho, aby do něj udeřilo“. Ovšem ji potom milý vyvede z bludu a učiní konec žertu, otočiv zlatým prstenem a dav se jí takto poznati, a dívka na další jeho otázku, co mu vzkáže ještě více? vzkazuje mu taktéž samy pěkné věci. To je sice všechno velmi hezké a „realisticky“ třeba pravdivé, nikoli však poetické. Láska této dívky upřímná nebyla, byla více očekáváním svatby. Docela jinou jeví se nám dívka v písni moravské. I nevěrný milý zůstal jí tím, čím jí byl dříve, bytostí na světě nejmilejší, jehož i za okolností pro ni tak smutně změněných přece chce šťastna viděti. Z její něžné mysli mohl by nanejvýš vytrysknouti povzdech, jež tak pěkně proslovuje píseň slovenská:

Ani něbanujem, že tvoja něbuděm,
ale to banujem, ako ťa zabudněm!

V německé písni dívka se zachovala právě tak srdečně a osvědčila touž nezištnou lásku, a přece ta surová hrozba bezcitného mládence! Tím vyznívá píseň v tón velmi disharmonický; my nemůžeme než litovati ubohé dívky, že věrnou lásku zachovala člověku sebe nehodnému.

Než i mimo to ve všech jednotlivostech a celou svou básnickou úpravou naše píseň daleko vyniká nad svou družku německou.

Tak popis lípy, že byla „na hoře široká, dole úzká“, je zcela zbytečný a nepoetický; slib věrnosti tolikéž vyjádřen dosti prosaicky „Musst du noch sieben Jahre wandern, nehme ich mir keinen andern“, a otázka: „Ist dir dein Vater oder Mutter gram, oder hast du heimlich einen Mann?“ jest čirá, nepěkná prosa. V naší písni vše psychologicky mistrně zdůvodněno, vděčná látka sbásněna s pravou neblsou*), nikde nic zbytečného, vypravování plyne mile a lahodně jako nejkrásnější hudba.

*) Leckterému čtenáři nebude snad od místa připomenouti, že naše dívka, vzkazujíc milému „tolik hubiček, co je na nebi hvězdiček“, nemíní hubiček svých, nýbrž jeho dívky vyvolené, jak dokazuje sloh

2. Z vlastních písní dobrá třetina všech jsou písně milostné. Jiné písně zpívají se za jistých okolností, v jisté doby; ale láska, třeba „v zahradách neroste, v poli jí nesejú“, přece „mezi mládenci a pannami“ roste a vzkvétá napořád. Smyslná láska pohlavní, zušlechtěna jsouc křesťanstvím, nabyla povahy idee mravní a v této své zidealisované způsobě jest původem překrásných písní milostných. Z touhy po milované bytosti, z překonávání rozmanitých překážek, jež se obapolné lásce v cestu zavalují, prýští se nejkrásnější písně; a nezbytnou podmínkou milostné této touhy je mravnost, přísná kázeň a cudnost. A toho všeho hledělo a dbalo se mezi naším lidem co nejpřísněji. Živý duch kmenový jevil se i citlivou veřejnou mravností, kteráž zasedala na přísné stoličce soudcovské nad každým provinilcem. „Závitka“ musila se již svým zevnějškem odlišiti od panen poctivých. Nesmělať nositi lelíku (copu) spuštěného a pantlí ozdobeného, jako dívky svobodné, nýbrž „obalenu“ jako ženy vdané. Na Brodsku ženy, poznavše na dívce, že se zapomněla, přišly ji čepit, ale ne jako nevěstu, nýbrž ostříhaly jí hlavu a zavily do „kontule“. Na Brněnsku, když se taková dívka vdávala, chasa nesla za ní na posměch ke kostelu kolíbku. V Maršovicích u Znojma hnal pastýř děvečku postiženou, když lidé šli z kostela, celou dědinou před sebou, a praskaje bičem oznamoval: „Pro jednu osobu tresce pán Bůh celou osadu“. Proto v našich písních lidových není žádné necudnosti, ani nestydaté frivolnosti, ani chorobné sentimentálnosti, třebaže „zdravá smyslnost“ naprosto z nich vyloučena není. Ba šohajovi nebylo ani volno býti příliš vybíravým, „pomilovati a nechati tak“, „dáti holce kvinde a hledati si štěstí jinde“ dle morálky písní kramářských, nechtěl-li sám u každé jiné slušné dívky „dostati kvinde“:

Frajírenko starodávná,
pro teba mňa nechce žádná;
pro teba mňa nemiľuje,
každá na ťa ukazuje. (I. 58.)

Ženil-li se mladík jenom pro věno, vybíraje si mezi nevěstami,

---

následující. Její hubičky byly by nyní již neoprávněny, psychologicky nemožny, proto nepoetické. I v takových maličkostech máme proč diviti se básnickému taktu našich pěvcův.

která bohatší, na toho dívky nejen prstem, nýbrž i posměšnou písni ukazovaly:

To je ten, to je ten šohajíček jeden,
co má galáneček jak do roka neděl,
jak do roka neděl, jak do roka svátků:
nehledá galánky, ale hledá statků. (Suš. 359.)

Upřímné lásce mladých lidí sám Bůh přeje:

Proto Pámbů mladých lidí lúbí,
že sa jím to milování lúbí.
Proto Pámbů starých lidí tresce,
že sa jím už milovati nechce. (II. 187.)

Láska je věc tak přirozená, že dívka bez milého jest jako hora bez javora, své nejkrásnější ozdoby:

Jaká je to hora, kedz nemá javora?
Jaká je to djévča, kedz nemá frajera. (II. 70.)

A šohaj bez frajerky nech raději do vody skočí:

Húbočí, húbočí,
tam sa voda točí,
kdo nemá frajerky,
něch tam do něj skočí. (II. 70.)

Milovaná dívka jest milujícímu hochu bytostí na světě nejvzácnější a nejkrásnější. Krásy tělesné naše písně nepopisují, nýbrž poznati a pocítiti ji dávají z jejího účinku, kterýž umění znázorniti plasticky a vpravdě poeticky:

Co to máš, děvečko,
co to máš za krásu?
Dyž na tě pohlednu,
celé se zatřesu.

Co to máš, děvečko,
co to máš za líce?
Dyž na tě pohlednu,
zabolí mně srdce.

Co to máš, děvečko,
co to máš za ruce?
Dyž za tebe přindu,
domů se mně nechce. (Suš. 217.).

nebo:

Ona ide do kostela
jako leluja,
všeci lidé za ňu hledá,
jaká je šumná. (II. 74.)

Dívčino myšlení a dychtění všecko se odnáší k milovanému hochu, v jeho společnosti cítí se nejblazeštější:

Miło je mně, miło,
dyž mně ideš mimo;
ešče je milejší,
dyž sedíš před naší.

Miło je mně, miło,
za tebu pohlédát;
ešče je milejší
podle teba sedat. (Suš. 276.)

Aby milou jeho tvář vždy měla před očima, dává si vymalovati jeho obraz:

Šla děvečka do haječka,
do zeleného.
Potkala tam malerečka
černookeho.

Malerečku černooky,
pěkně tě prosím:
vymaluj mi obrazeček,
co v srdci nosím.

Nemaluj mi, malerečku,
svateho Jana,
vymaluj mi malerečku,
meho galana. (II. 78.)

Utěšené této píseňce náležitě porozumíme, povážíme-li, že náš venkovský lid neznal žádných podobizen ani vůbec obrazů „světských“. Tím větší ceny nabývá obraz takto mimořádně malovaný jako na roveň postavený obrazům svatým*).

Spečetěním věrné a upřímné lásky je „sladká huběnka jako med“. (II. 74.) Kolik těch sladkých hubének bylo, nevypočítává naše píseň abstraktně „na tisíc, neli víc“, nýbrž znázorňuje nám to opět obrázkem plastickým:

Ore šohaj, ore
maľú kopaničku,
veru jěj nězorál,
ani polovičku

Ore šohaj, ore,
milá mu' poháňá,
na každěj úvrati
huběňky mu dává. (II. 104.)

*) Netřeba snad podotýkati, že je celé to malování pouhou básnickou fikcí; ve skutečnosti by zbožná matka hnala zamilovanou dcerušku z chalupy i s jejím vymalovaným galánem, chtěla-li by ho všeti na stěnu mezi obrazy svaté!

Vyvolenému svému dívka pěstuje v zahrádečce kvítí na „péřečka“ (kytky) za klobouček. Od něho nehodlá se nikdy odloučiti:

A už sa rozešly
voděnka s rybičkú;
skoroli sa rozejde
šohajek s děvečkú. (II. 93.)

Láska jednou vzbuzená působí neodolatelně silou elementární. Však ani to se nepopisuje abstraktně mdlými slovy, nýbrž názorně před oči staví dle svých účinků:

Šohajku, duša má,
leluja voňavá,
dyž ťa deň nevidím,
šecka su bolavá. (II. 106)

Pěkně a názorně zobrazena jest energie citu milostného v písni II. 82:

Před naší je zahrádečka,
zamýká sa,
a v ní roste garafiát,
netrhá se.

Já ho mosím utrhnút,
dybych tam měl zahynút;
nemožu ťa, duša drahá,
zapomenút.

Kvítko ze zahrádky dívčiny je znamením a základem lásky. „Tvé lásky, milovaná dívko, účastnu se státi, brání se mi; ale já jí dobytí musím, kdyby mne to život státi mělo“.

Šohaj byl ve vězení, tři léta pod zemí, ale mu tam zle nebylo, že tam za ním chodilo jeho potěšení (Suš. 213).

Pro milou se šohaj ani smrti od soků neleká; ať pozbude života, jen když je jist láskou dívčinou:

Dyž ty pudeš k nám,
nechodívě sám,
vezmi sebo kamarády
přes ty pusté vinohrady,
přes zelené háj.

V zeleném hájo
na tě čekajó,
čekajó tam pod hruškama,
železnéma obuškama
tam tě zabijó.

Dyž mě zabijó,
nech mě zabijó,
zabijó mě pro Haničko,
zakopó mě pod jedličko
pěkně zelenó. (Suš. 216.)

Z neodolatelné touhy, z tesknic po své milé voják uskakuje
z vojny, neuvažuje nic následků z toho plynoucích;

Dyž sem já šel z Hodonína,
chytali mňa dezentýra,
chytali mňa vojáci,
ptali sa mňa: Odkáď si?

Já su syneček z Moravy,
tam je moje potěšení,
já tam mosím zitra byt,
svoju milú naščívit. (II. 464.)

Že taková láska nestrpí vedle sebe žádného soka, snadno,
pochopitelně. Z takové lásky za dané příležitosti vyšlehně zhoubný
plamen neskrocené žárlivosti, kterýž stejnou silou zachvacuje jak
soka šťastnějšího tak i dívku ať vinnou ať nevinnou, neb i samého
žárlivce. Neskrocená tato vášeň a její následky, celé bitky a zápasy
o milou, bývají zvláště předmětem písní náruživých Slováků
(II. čís. 244—252).

Než i boдрému humoru a škádlivé satyře hojného námětu
a příležitosti poskytují poměry milostné. Humoristicky projadřuje
šohaj svou prosbu k měsíčku, aby mu svítil na cestu k milé:

Svěc mně, měsíčku milé,
abych já přišel k milé,
abych já nezablódl
k té nekeré hiné. (I. 39.)

Humoristicky vysvětluje jiný, proč odkládá svou ženitbu na
dobu příhodnější:

Nebudu sa ženit,
až za tři neděle,
až ty staré dívky
voděnka zebere.

Ty staré zebere,
ty mladé dorostú,
jako dyž poseče
jatelinku hustú. (II. 115.)

A nejinak vede si šohaj konejšící dvě závistivé galánky; ne-
chtěje zarmoutiti ani té ani oné, nevezme si žádné:

Galánečky moje,
nezávidťa sobě,
néni mi věc možná,
abych si vás vzal obě.

Veznu-li si jednu,
tá druhá bude plakat,
až jí budú slzy
po zástěrce kapat. (I. 10.)

Čiperným vtipem oplývají repliky dceřiny na námitky matčiny, by se ještě nevďávala, že je tuze mladá, any prý „takové ženy mrú, co sa skoro vdávajú“. (II. čís. 158 a 159.)

Jako kvítí píseň rozděluje dle různého věku a stavu :

Mládencům kvítečka —
a pannám růže,
fijalky vdovám,
kopřivy babám. (II. 885.)

tak i tomu chce, aby rovný rovnou sobě hledal, dávajíc důtklivou výstrahu mladému šohajovi, aby sobě nebral pro peníze staré baby (II. 22), a s posměchem odbývá starého vdovce dětmi požehnaného, uchází-li se o mladou dívku.

Hojny jsou elegické písně, v nichž dívka želí vínka zeleného. Ty nejsou nikterak v odporu s tím, co jsme pověděli o přísné kázni a cudnosti našeho lidu. Čím více si kdo čeho váží, tím více želí nejen skutečné jeho ztráty, nýbrž bojí se i ztráty možné. Ostatně poučuje o tom i statistika. I nyní ještě počet nemanželských dětí v našich dědinách je nepatrný, a býval za dob, kdy písně ty vznikaly, ještě menší.

3. Plným, jásavým akkordem zahlaholí ještě milostná píseň v čas nastávajícího sňatku a o svatebním veselí. Blížící se spojení dvou milujících a milovaných bytostí jest jim mohutným povznětem a hojným pramenem. K písničím milostným přidruží se tklivé a dojemné písně elegické, jimiž se nevěsta loučí se svými rodiči, bratry a sestrami. s mládenci a družkami, s domem a obcí a se vším, co jí bylo milého. Než svatba v našich dědinách nebyla pouze slavností rodinnou; jí účastnila se všechna obec jako jedna rodina. Všecky jednotlivé doby svatebního veselí konaly a slavily se za ustálených starobyklých obřadův a za zpěvu významných písní, z nichž vyznívá všechna ta srdečnost našeho lidu. Svatební pak hostina poskytovala vhodné příležitosti dovádivému žertu i škádlivé satyře.

4. Sňatkem manželským rozloučí se mladí lidé se svou svobodou. V novém stavě nastanou nové, nepředvídané starosti a práce (II. 264); od nich mění se krása mladistvá, s mladé ženy „spadne růže“ (II. 265.) A což teprve, když pozná, že se přebrala, že nenašla toho, jehož hledala? (II. 265.) Nezřídka vášnivá láska našich ženichů, zvláště u náruživých Slováků, zvrhne se ve vášeň opačnou. Muž není dobrým ho podářem, ba týrá a bije svou ženu, hledaje v tom

jakousi svou slávu a svrchovanost nad ní. Jaký osud čeká tu ubohou mladou ženu?

Ach Bože můj, otče můj,
už sem sa vydala,
ale sama nevím,
koho sem dostala!

Bude-li hospodár,
lebo rozhospodár?
Bude-li vínko pit,
lebo má bude bit? (II. 267.)

I takový svůj neblahý osud ubohá žena snáší trpělivě, a jen své matičce si postěžuje. Ba dcera nedbá ani výstrahy matčiny a z horoucí lásky k šohajovi hodlá všechno trpělivě snášeti dle příkladu vlastní matky:

Ja šak aj vás tatíček bójali,
a vy ste jich preca rádi mali;
trpěli ste, aj já trpět budem,
bar co robte, preca zaňho půjdem. (II. 101.)

Ale energická, sebevědomá žena proti nezaslouženému týrání vzepře se hněvem plamenným:

A mně mojí krásy
pomaľy ubývá,
dyž ně ju ledakdo
na chrbtě odbíjá.

Ledakdo, ledakdo,
ledajaká zmama*)
co to neni hodné
pohlédnutí na mňa. (II. 269.)

Ani zlá tchyně není zjevem teprva novověkým. I naše písně všelico nepřekného umějí o ní pověděti. (II. 467, 278.) Proti ní vlastní syn ujímá se velmi energicky své mladé ženy:

Co mně žalujete
na tu moju ženu?
Dyť sem si ju nevzál
za děvku služebnú.

Služebná děvečka
musí ráno vstati,
a moja ženička
može si pospati.

Služebná děvečka
musí na trávu jít,
a moja ženička
může si povolit. (Suš. 497.)

Hojného námětu poskytuje stav manželský škádlivým a kousavým satyrám, a manželské tyto satyry náležejí k našim nejříznějším, jsouce pravými vzory svého druhu.

*) otrapa.

Sklamaný manžel stěžuje si do své mladé ženy, že je po svatbě zcela jiná než za svobodna:

Ženíš sem sa po své vůli,
a včilěj má hlava bolí:
vzáš sem si já ženu
velikú cifrenu,*)
ale neni!

Prvěj byla první v tanci,
a včil ledvá nohy vláčí;
na kraj peci sedí
a škaredě hledí
v černém čepci. (II. 276.)

S takovou ženou nejlépe pryč z domu:

A já svoju ženu
na jarmak poženu,
a jak jí neprodám,
věru ju darmo dám. (Suš. 664.)

Rozkošny jsou satyry, v nichž se persifluje muž v sukni neboli tak zvaný „hrdina pantoflový“. Jak opatrně vede si takový „hodný muž“, zapotrošiv se mimo svůj obyčej s jinými sousedy v hospodě! Jak se lichotí ku své ženě, aby ho přece nějak minulo, čeho se tak obává; ale neminulo ho to:

Dyž sem šel z hospody domu,
klupal sem na dveři:
Ach ženičko má milá,
dyť mně pod odevři!

O ženičko má milá,
co děláš, jak se máš?
Ach pusť mě do sednice,
dyť sem já hospodář!

Ona mně šla odvírat,
vzala si na mne hůl;
já ubohý hospodář,
musel sem vlézt pod stůl. (Suš. 666.)

Takových hrdin vypodobily nám naše písně několik znamenitě. Se všemi ženy stejně nakládají. Teprv až ho pozbude, za jiného se provdá, a úlohy se vymění, poznává, jakým to neocenitelným pokladem byl její nebožtíček:

Ej škoda mého manžela!
Kde sem ho smutná poděla!
Nasekal sekánky, nakosil trávy,
zametel kuchyňu, podojil mně krávy. (Suš. 664.)

*) parádnice.

Výborna je také satyra, v níž si žena posměch tropí ze svého muže hypochondra. Drastickou komikou působí tu zvláště její posměšné opakování mužova nařikavého refrénu:

tototo, totototo, tototo (II. 277.)

Nevěra manželská sama sebou není předmětem našich písní. V jednom toliko případě soudí se tu podle „spravedlnosti poetické“, dle níž vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá, když· totiž „starý chlap“ vnucen byl za muže mladé dívky. Ale jak delikátně vede si naše píseň i v té příčině, jak daleka jest i tu všeliké frivolnosti a sprostého cynismu! (II. čís. 442.)

Dle morálky našich písní mladé ženě není dovoleno ani pohlédati za jinými:

Nepohlédaj za mnú,
očka ti vypadnú;
měla si pohlédat,
dokád's byla pannú. (II. 574.)

Galánovi své zpronevěřilé ženy mlynář utíná hlavu, a píseň klade umfrajícímu tuto výstrahu v ústa:

O mládenci, mládenci,
nemilujte ženy!
Já sem ženu miloval,
až sem pro ňu život dal. (Suš. 128.)

5. Zvláštním zjevem mezi našimi písněmi jsou písně vojenské. „Vojanského ducha“, statečné mysli junácké málo v nich najdeme, přes to, že právě pluky moravské slynuly od jakživa neohroženou srdnatostí a neústupnou vytrvalostí. Naše písně vojenské jsou nejsmutnější ze všech; jen utýraný sirotek tak žalostivé nářky vede, jako náš junák na vojnu odvedený. A není věru divu! Mladík vyrván tu z lůna milé rodiny, vyrván ze své individuality kmenové, s níž srostl v nerozlučný celek, od níž odloučen byv násilně, jako nežil životem jejím, tak nežil ani životem svým vlastním; vyrván na dlouhá léta, ba snad na celý život, a odveden z rodné víscky do cizího světa, z milé přírody do dusné kasárny jako do nějakého vězení. A jaký to býval odvod! Právě ten odvod jest předmětem našich nejdojemnějších písní vojenských. Odváděn· bývalo na vojnu všelijak, jenom ne po právu a spravedlnosti. Buď dával „pán“ za

pokutu na vojnu odvésti neposlušného čeledína nebo selského synka
který se na robotě sprotivil jeho drábu, nebo sešli se

Ti Pavlovčí úřadkové
tvrdého srdečka,
dali oni sobě nalét
starého vínečka.

Jak sa ho napili,
tak sa uradili,
kerého by šohajčka
na vojnu lapili?

Bohatého škoda,
mosí robit doma,
ten chudobný je povolný,
mosí jít do vojny. (II. 352).

Hrozná bývala taková lapačka. Vyhlídnutého na vojnu mladíka
lapali doma, na poli, v noci na posteli, ba i v kostele a lapeného
odváděli v poutech jako nebezpečného zločince:

Ti B-něščí páni
z okna vyhlédají,
rekruta-li vezú
či hrdelních vězňů. (Suš. 572.)

Marně se dovolával pomoci ubohý mladík u starých rodičův,
ani prosby ani slzy jejich nic nepomohly:

Dyš ho svazovali,
na maměnku voľať:
Má maměnko miľá,
svazovať mňa nedaj. (Suš. 561.)

Nastane dlouhé smutné loučení s rodiči, s milou, s kamarády,
s rodnou dědinkou:

Můj tatíček starý, má matička taky
komu jich mám zanechat, ubohé žebráky. (Suš. 574.)

Konečně ještě smutnější oblékání do vojenských šatů:

Když ty šaty oblíkáme,
co my smutně pohlídáme,
o Bože můj, Bože můj,
co my máme smutný strůj. (Suš. 572.)

Ký potom div, že chudobná matička přemýšlí, má-li synáčka
utopiti, či vychováje na vojnu dáti. (II. 619.)

Ne tak smutné bývalo verbování dobrovolníků, jež jmenovitě v Uhřích v obyčeji bylo. Vojáci chodívali po krajině s váčkem penězi naplněným. Při hudbě a tanci, opojiv se vínem z plného sudu tekoucím a vida lesklý závdavek, leckterý dal se dobrovolně naverbovati na vojnu, buď pro tvrdou „panščiznu“ (službu panskou) nebo pro nevěrnou milou (Suš. 582), neb i, že se mu zalíbil vraný kůň a šablenka ocelová (Suš. 579). Takoví rekruti bývali ovšem veselejší (Suš. 587.)

Avšak ani „na té vojně není hojně: chléb komisi jít, vodičku zapít, v polu léhat, zbroj se přikrývat“, toť vojenský život! Proto náš voják neustává prositi rodičův a své milé, aby ho z vojny vyplatili (Suš. 595). Svě dívky zvláště ukládá, by dala za něho na mši svatou a modlila se (Suš. 581), a opuštěná dívka chodívá k Boží muce modlit se za milého na vojně a naříkat o něho (Suš. 582 a j.)

Jiní vpravují se ve svůj osud a pochvalují si se šibeničním humorem svůj vojenský život:

My Březovčí chlapi,
není nás na mnoze.
vozijó za nama
peníze na voze.

Peníze na voze,
děvčata v kočáře;
kerá to dědina
na panství dokáže? (Suš. 275.)

6. Nejmnocnější pružinou a nejpevnější oporou lidového zpěvu byla domácí hudba a domácí tanec. „Starosvětská“ muzika byla něco docela jiného, nežli jsou muziky nynější: tři uměny domácí, z jednoho a téhož ducha národního vykvetlé, pojily se tu v ladný celek. Zpěv, hudba i tanec týmž rytmem se nesly, ze všech vanul týž duch národní, proto všechny tři ve svém harmonickém spojení kouzlem neodolatelným působily na mysl vnímavou, a v tomto spojení národní tanec byl výkonem i požitkem skutečně uměleckým. Proto starého tance účastnili se nejen šohajé a dívky, nýbrž i mužové a ženy, ba i starci a stařeny. Všecky naše staré tance byly jako rytmičným stělesněním národní písně. Tanečník zanotil píseň, hudba ji pochytila a rytmem jejím provázela tanec, ana píseň sama po celý tanec v myslí tancujících zněla a ji všecku zaujala.

Stará hudba, zvláště na moravském Slovensku a Valašsku, byla tak řečená „muzika dřevěná“ proti nynější „dechové“ neboli „fúkané“. Byly to dvoje housle a gajdy (dudy). První houslista hlul „hudec“, druhý „kontráš“, „gajdošovi“ tu a tam říkali též

„dudanár“. Domáci tato hudba zachovala se posud už jenom v několika málo osadách „hornáckých“ na pomezí uherském, kdež posud ještě i lidová píseň žije; jenom že v době novější místo gajd zaujala basa (cello). Jinde přidružil se k těmto nástrojům cimbál, kterýž byl do nedávna všude na Moravě hudebním nástrojem velmi oblíbeným, nyní však už jen po různu se vyskytuje. Na Brněnsku starší hudba byla: dvoje housle, klarynet, pazón a cimbál, k čemuž se později přidružil velký buben. Bubeník měl v pravé ruce paličku, v levé březový proutek. První čtvrt udeřil paličkou na buben, při ostatních čtvrtech švihal proutkem zlehka na buben a tak hudbu doplňoval a sesiloval. Na Přerovsku mívali cimbál, dvoje housle, bas, klarynet a flautu. Nyní nástroje strunné vymizely dočista, čím větší hřmot a pekelnější vřava, tím pěknější muzika. I hřmotí tu často v malé hospůdce křídlovky vysoké i basové, trompéty, klarinéty, helikón, bumbardón, velký a malý buben i talíře. „Starosvětské“ tance přišly v zapomenutí a s nimi také staré písně.

Než vraťme se k naší staré hudbě a vizme nejprve hornácké gajdy.

1. huk (hluk) zadní, 2. stavce, 3. klučka, 4. piskor hrubý, 5. pútko, 6. sýtko široké, 7. hlava, 8. tymlov nebo koza, 9. sýtko malé, 10. hlava přední, 11. piskor malý, 12. gajdica, 13. pútko přední, 14. huk přední, 15. míšek (dymák), 16. vzduchojem, 17. páka horní, 18. páka dolní.

Část 1—5 visí přes levé rameno po zádech dolů. — Piskor hrubý (4) z chebzového dřeva je uvnitř zastrčen. — Sýtko (6) brání návalu vzduchu na piskor. Tymlova (8) horní část leží na prsou, dolní, naplněná vzduchem z dymáku, pod levou paží, odtud žene se vzduch levým loktem na oba piskory. Tymlov zhotovuje se z kůže ročního kozla, nejraději bílého. — Dymák (15) opírá se o pravý bok. — Páka dolní (18) zastrčí se za řemen u pasu, a páka horní (17) připevněna jest u lokte pravé ruky, kterouž se nahání vzduch do tymlova. — Část 9—14 visí v před. Horní čtyři dírky na gajdici kryjí prsty levé, a dolní čtyři dírky prsty pravé ruky. Nejhornější dírka na spodě pro palec jmenuje se podpalečnica. Ta má nejpronikavější tón: „Tak mu tá podpalečnica laloce“, říkají o takovém pronikavém tónu. Přední huk (14) byl kasou, do něho vkládali tanečníci své krejcare, dávající si zahrátí.

Tóny na gajdici pořádkem jsou tímto pořádkem: b, c, d, e, f, g, a, h; zadní huk má jediný tón D, který po celou hru zní, může se však také zastaviti, zakrouť-li se zadní část 1—6 na kouži (7), čímž se přeruší proud vzduchový do zadního piskoru (huku).*)

Dle této soustavy tónové, dle tónu d ladily se i housle, takže struna a zněla jako ono d na gajdech, jen oktávou výše. Ladění bylo tedy náramně vysoké, protože užívali hudeci houslí co nejmenších a nejkratších.

Na trojstrunné base nejvyšší struna jest d, druhá a, třetí g.

Hudeci znali jenom čtyři „grýfy“ (toniny): horní (asi naše d-dur), prostřední (c-dur), dolní (g-dur) a uherský grýf (a-dur). Z nich vyluzovali i nejpříbuznější měkké toniny.

Hotovitelem výborných gajd i proslulým gajdošem byl J. Šulák z Kuželového. Na chebzové dřevo na piskory chodíval až pod zadní Javořinu, od příbytků lidských nejvzdálenější; neboť prý dřevo chebzové, vyrostlé na místě, kam nikdy nedonikne hlas kohoutí nejlepší jest na piskory. Má silný tón a jakési kouzlo do sebe, jež při zápasech hudebních zajišťovalo vítězství.

*) Menším valašským gajdám říkalo se „šutky“.

Mezi jednotlivými hudbami bývaly totiž zápasy hudební, jmenovitě o svadbách. Potkaly-li se dvě svatby, hudci postavili se proti sobě i se svými zpěváky svatebčany. Ostatní svatebčané stáli vřadu poslouchajíce bedlivě, by rozhodli, kteří hudci pěkněji a zvučněji hrají. O vítězství hudeců nemálo rozhodovali dobří zpěváci, zanotili-li svým hudecům píseň živou a ohnivou a takto své soky přehlušili. Vítězství se rozhodlo také tím, praskla-li hudci protivné strany na houslích struna. Leckterému hudci přisuzovala se i zvláštní moc čarodějská, kterou uměl působiti, že jeho soku struna praskla. Také tak napomáhali svatebčané svým hudecům, že hudci soupeřovi namastili smyčec; ale hudci kouzelníku ani to nic neškodilo. Poraženým hudecům mnohdykrát nástroje byly rozbity, nebo je zahnali se svatby, a pakli je podrželi, snášeti jim bylo výčitky a posměšky po celou dobu svatebního veselí, kteréž za stará celý týden trvalo. Několika porážkami byli hudci na vždy odbyti, kdežto vítězové ctěni a vážení bývali.

Nejtěžší úlohu měl hudec (1. houslista). Jemu bylo zahráti od rázu i nejtěžší nápěv, který mu zpěvák zazpíval, a nad to jej jak náleží „vycifrovati“.* Některí zpěváci prosluli jakožto praví sužitelé hudeců. Měliť celé zásoby nejtěžších nápěvův a týrali jimi hudece. Na kterou svatbu takoví zpěváci pozváni byli, té se hudci vyhýbali, tak že často ženich, byl-li takovýto sužitel zpěvák z jeho rodiny, na rozpacích se ocítil, má-li ho pozvati, čili přednost dáti muzikantům a onoho si rozhněvati.

Na obžínky robotní vysílala každá poddaná dědina své nejlepší hudece, zpěváky, tanečníky, skakouny a zápasníky na Strážnický zámek, kdež před panstvem závodili. Vítězům dostávalo se odměny. Tak Húdek z Tvarožné Lhoty, znamenitý gajdoš, byl jakožto vítěz na zápasech obžínkových osvobozen roboty a dostával do smrti pensi od panství Strážnického.

Dle jedné písně (Suš. 668) mohli bychom se domnívati, že oblíbený gajdoš za stará ještě i nebožtíku na odchodnou s tohoto světa zagajdoval nebo jej ke hrobu doprovodil:

Povídali, že sem umřel,	ešče byla duša v těle,
já sem ešče nestonál,	už mně gajdoš gajdoval.

*) Cifra znamená vůbec ozdobu kdekoli a jakkoliv provedenou. Ciframi nazývají se malby okolo dvéří a oken chalup slovenských, výšivky na nobavicích a j., ozdobné přídavky ku písni i hudbě, umělé skoky při tanci. Týž význam má sloveso „cifrovati“. V hudbě připomínají cifry sekvence hudby církevní,

Jako zpěv, tak miloval náš lid i hudbu náruživě a hudebníky pokládal jako za nějaké zřízence obecní, jichž dobré služby třeba náležitě odměniti. V Mýstříně na Kyjovsku na př. mimo svatby a jiné příležitosti mimořádné bývá do roka 11 hudeb. Hudebníkům sype se v hody martinské s každého synka výše patnácti let po půl měřici rži (žita) a v pondělí a v úterý masopustní děvčata jim skládají „do řetaza“. Při prvním tanci tanečník zastaví se se svou tanečnicí a zavede ji ke stolu, na němž stojí ověncený talíř mezi dvěma svícný. Za stolkem sedí dva z výboru, a každá tanečnice vloží na talíř 3—5 zl. Jinde tomu říkají „zavádka“.*) O muzice dostávají hudebníci po domech „z pořádky“ večeri: polévku, dvojí maso, pečivo, pivo a víno.

Počet a rozmanitost původních tanců domácích nejsou všude stejny, ba jsou takměř v opačném poměru k počtu a rozmanitosti národních písní. Nejzpěvnější Slováci a Valaši mají jich nejméně, nejvíce Hanáci potom Laši.

Na Zlinsku nejoblíbenějším, ba za stara takměř jediným tancem byla k o u l a n á.***) Hudebníci zasedli si za stůl, hudec jenž byl jako kapelníkem, obyčejně stál. Přistoupil šohaj, hodil groš nebo dvougrošku na cimbál a zanotil píseň. Byla-li píseň známa, hudec a s ním ostatní muzikanti ihned vpadli v jeho zpěv a hráli píseň již se taktéž kulaná říkalo, pořád ji opakujete, až jiný šohaj z kola s novou písní a s novým grošem k cimbálu přistoupil. Byla-li píseň nová, vyčkali až vyzpíval celou slohu. Když tedy hudba zahrála, tanečník, který si zaplatil, kývl na svou tanečnici, potom se přidružily ostatní páry. Napřed tanečnice, držíce oběma rukama letnice (sukně), jež se jako zvon vzduchem naduly, kdežto rubáč (spodnice) těsně k tělu přiléhal, jedna za druhou se točily, krokem drobným nohu za nohou na přič kladouce, za nimi pak tanečníci krokem ostrým postupovali rytmem zvláštním, jakoby na nohu napadal nebo přichromoval, tu zase vesele až do stropu poskakujete, v taktě luskajíce na krajačky (vysoké podkůvky) a rukama o holénky cižem a nohavice pleskajíce. To trvalo, co hudba píseň tři, čtyřikrát zahrála, někdy i déle. Pak zastavil se tanečník, vzal svou tanečnici sobě naproti rytmicky postupující, zatočil se s ní několikrát v pravo, potom zase v levo, pak několik kroků popocházeje tanečnici

*) O zajímavých těchto zavádkách i v jiném ještě významě pojednám ve zvláštní rozpravě „O moravských hodech“.

**) Pro úplnost opakováno z mých „Nových národních písní moravských“. (I.)

nadzdvihnuv pustil, ana již zase s ostatními kolem se točila jako s počátku. Jedna koulaná trvala třeba čtvrt hodiny i déle. Při tom ruce a nohy a všecko tělo taktem se pohybovalo, a každá žilka v těle hrála. Jednotlivé obraty dály se rozměrem tak přesným, s takou přirozenou elegancí, že se bylo čemu podívatí. Tanec a hudba a píseň všecku mysl tanečnickovu zaujaly a jakořka opojily; tu ten tu onen tanečník z kola zanotil obyčejně jenom několik taktů písně jako ze sna.

S počátku tančila jen mladá chasa. Sousedé seděli za stolem, popíjejíce a dívající se tancujícím; ženy stály vzadu u stěny. Ale netrvalo dlouho, a taneční vír zachvátil všecky. Stařík šedesátiletý otáčel se tu se svou stařenou nebo se starou kmotřenkou s touž mrštnou pružností a neúmornou vytrvalostí, jako šohaj dvacítilý. I ta drobná chasa kravařská otáčela se vírným kolem na dvoře před hospodou, nebo stojíc v předu s napjatou pozorností sledovala každý krok tancujících.

Koulaná hrála se rytmem hbitým a živým; první nota jednotlivých taktů, jmenovitě těch, kde byl v tanci obrat, vyrážela se ostře a důrazně.

Koulaná se končívala buď zvláštním ukončením nebo „maďarou“, kterouž tančili do kola drobným krokem, mužští poskakující, krajačkami luskající a rukama taktem o holenky a nohavice pleskající. Seřadění byli tanečníci v kole, jak na počátku koulané stáli, ženské všecky řadou, mužští za nimi, při čemž napořád v před obrácení zůstávali, nic se neotáčejíce. (I. 25.)

K tanci koulané zpívala se veliká většina domácích písní; improvizací nebylo.

Zcela jako koulaná tančívала se na Valaších valašská, s tím toliko rozdílem, že každý tanečník poskakoval okolo své tanečnice. Na Kloboucku témuž tanci říkají točený. I lašský smyk podobá se koulané, a končívá se taktéž maďarem.

Na slovenském Pomoraví nejoblíbenější staré tance jsou danaj a vrtěná. Při danaji točí se pár vpravo a zase vlevo pořád na jednom místě. Vrtěná začíná „cifrováním“ (do skoku, skočná). Hudba hraje velmi zhusta (II. 23.), a tanečník skáče sám s nevyrovnanou pružností a mrštností, čím výše, s tím větší pochvalou. Když pocifruje, pleskne rukama, tanečnice přiskočí a vrtí se do kola; tanečník poskakuje za ní, pleskaje o holénky. (I. 71.)

Na Hornácku domácím tancem jest sedlácká.

Na počátku tance tanečníci stojí v pravo, tanečnice v levo, tvářemi k hudebníkům obrácení. Kdo si dá zahráti, zazpívá píseň, muzikanti pochytnou její notu. Jakmile zahrají, tanečník pleskne na dlaně, děvče přiběhne k němu, položí mu levou ruku na pravé rameno, on ji pravou rukou vezme v úpoly a levou ji chytne za její pravou. Potom prozpěvujíce „dřupkajú“ do taktu na jednom místě, t. j. pohybují se klátivým rytmem v před a v zad, pak se otočí v pravo do kola, chytanou se levýma rukama, klátíce jimi dle taktu vzhůru dolů, ona tanečnice nyní za zády tanečnickovými stojí. Konečně přechytne si tanečník děvče pravou rukou za její levou, pozdvihnou ruce vzhůru, pak ona zase položí tanečnickovi levou ruku na rameno, a tanec se opakuje. Jeden tanec trvá i hodinu, vyzpívá se při něm dvacet i více písní. Někdy tanec i přerušen bývá prudkou hádkou o to, čí píseň má se hráti napřed.*)

Za taneční sedláckou hodila se skoro každá píseň; některé však nápěvy byly zvláště oblíbeny, z nichž tuto následuje šest i s průvodem hudebním (hudec, kontráš a basista), s příslušnými „ciframi“ a varianty:

Sedlácká.

1. Živě.

Ve-se-le, mu - zi - ko, ve - se - le

Hudec

Kontráš

Basista

*) Tance tyto původně neměly žádného jména, byly tancem po výtce. Teprv až se lid seznámil s cizími, „panskými“ tanci, převzděl svému domácímu tanci „sedlácká, valašská, slovenská“ a p.

ně hraj - te, šak já vám za - pta-

tím, nic sa ne - sta - raj - te.

Cifrovaná melodie.

2. 3.

Za-hraj-te

ně hud - ci, pro Bo - ha vás pro - sím,

mám tu ga - lá - ne - čku, tan-co-vat snú mo-

sím.

3.

Za hraj ně

hu-de-čku, na tenkú stru - ne - čku, a já ti

4.
za-zpí - vám na ten - kú no - te - čku. Už si ně,

mu - zi - ko, už si ně do - hrá - la, už si ně

5.

pé - rečko za kľo - bú - čkem vza - ľa. Bo - žen-

ku, ot-čen - ku, ej daj ně dobrú žen - ku,

co by ňa vo - di - ľa ej ze šen - ku do šen - ku.

6.

Daj ně, Bo-že, syn-ka, co na hu-sle brin-ká,

co bych sa na - pi - ěa čer-ve-né - ho vín - ka.

Trvá-li tanec dlouho nebo nezaspívá-li tanečník jinou píseň, připojí hudebníci cifru, kterou lze dle potřeby všelijak rozšířiti. Ukončení jest u všech písní stejné.

Sedlácká hrává se obvykle v „horním grýfu“ (D dur). Lze však i ostatních tří známých grýfův užití, což záleží jednak na nápěvu jednak na hudecích. Zpěváci tenoristé mají nejraději „horní grýf“.

K sedlácké se často improvisuje i přidáváme tu některé zdařilejší takové improvisace:

1.

Vesele, muziko,
vesele ně hrajte,
šak já vám zaplatím,
nic sa nestarajte.

Zaplatím, zaplatím,
ale včil nemám čím,
dá-li Bůh s neděle
povrieľo omlátím,

2.

Hudci, milí hudci,
šak pěkně hrajete,
ví vás Pámbů milý,
dlúho-li budete.

3.

Zahrajte ně, hudci,
pro Boha vás prosím;
mám tu galánečku,
tancovat s ňú mosím.

4.

Zahraj ně, hudečku,
na tenkú strunečku;
a já ti zazpívám
na tenkú notečku.

5.

Pime, chlápci, vínko,
voda sa nehodí,
voda sa nehodí,
žaba po ní chodí.

6.

Ludé sa čudujú,
za co chlápci pijú:
za lušně, za svorně,
za želézka orné.

7.

Boženku, otčenku,
daj ně dobrú ženku,
co by ňa vodila
ze šenku do šenku.

8.

Dože nám zakáže
za naše peňáze?
Ani pán, ani král,
ani pan jenerál.

9.

Trebar sem chudobný,
ale sem chláp dobrý,
dyž nemám peňází,
napíjem sa vody.

10.

Hody, milé hody,
už sem dohodováł;
už sem devět nocí
doma nenocováł.

11.

Hody, milé hody
nadělały škody;
zabili synečka,
hodili do vody.

12.

Nemárni, nemárni,
šohajíčku švarný,
jak všeco promárníš,
za co sa oženíš?

Nemárni, nemárni,
abys nepromárníš,
co ti tvůj tatíček
starý zhospodáříš.

13.

Nebójím sa vás nic,
dyby vás bylo víc;
a já sem syneček
z Turanských kopanic.

14.

Podme domu, podme,
naší nás volajú,
naše vrané koně
v maštali rehtajú.

15.

Podme domu rači,
velice sa mračí,
lež domu dojdeme,
do niti zmokneme.

17.

Velické panenky,
to sú zpěvulenky,
rozveselá pole
zrána za rosenky.

Dyž půjdem pres ten háj
ponesem vína žbán,
žádnému nezavdám,
enom tem zpěvulám.

19.

Svitaj, Bože, svitaj
co by spěšej deň býl,
co hych sa podívál,
v kerém sem domě býl.

V kerém sem domě býl,
v kerému domečku,
kde je obrovnané
červenú hlinečku.

21.

Povol si, synečku,
pokáď si slobodný,
pokáď ti rozmarýn
za širáčkem voní.

23.

Galánečko moja,
ty o mňa nestójíš,
dyby ňa zabili,
slze neuróníš!

25.

Zaplat ně, hospodár,
já slúžit nebudem,
našél sem si dívča,
já sa žénit budem,

16.

Veselé to pole,
de šohajek ore;
ešče veselejší,
de je najmilejší.

18.

Zašly ně koně mé
za hory zelené,
běž ně, milá, pro ně,
bolá ňa nohy mé.

Zašly ně koničky
za hory horičky,
běž ně, milá, pro ně
bolá ňa nožičky.

20.

Hučala dolina,
hučál zelený háj,
zaplakala dívča,
zaplakál aj šohaj.

Plačeš ty, plaču já,
plačeme obá dvá,
plačeme tej lávky,
co je mezi nama.

22.

Tancuj, dívča, tancuj,
natancuj sa se mnú,
pokáď ně husaré
na vojnu nevezmú.

24.

Dobre je ně, dobre,
ani lepší nechcu,
pozbyl sem galánku,
najdu si nevěstu.

26.

Dybych já věděla,
synečku, čí si ty,
věru bych ti dala
šáteček vyšitý.

27.

Povídaj, povídaj,
povídati mosíš,
od kerej galánky
to pérečko nosíš?

29.

Půjdem zaň, půjdem zaň,
trebar je luterán,
všeckým katoličkám
na zdury udělám.

31.

Dotád' ste, mamičky,
dotád' ste veselé,
dokád' nešíjete
vojenské košele.

32.

Bude jar, bude jar,
budú chlapeci orat;
a já nebožátko
mosím maširovat.

34.

To sú chlapeci, to sú,
co palošky nesú;
a to sú len děti,
co nesú pagnéty.

36.

Dyby ně tak Bůh přil,
jak ně lidé prejú;
dávno bych byl ležál
pod tú černú zemú.

28.

Daj ňa, mamko, daj ňa,
doma nenechaj ňa;
daj ňa šohajkovi,
nech sa stará o mňa.

30.

Bylo nás, bylo nás
bratranců jedenást,
všeckých nás odvédli
v Hradišči jeden ráz.

33.

Nepůjdem na vojnu,
mám galánku hodnú;
škoda by jí bylo
nechat ledakomu.

35.

Zpívám si já, zpívám,
ale budu plakat,
až mi budú slze
na černú zem kapat.

37.

Byli chlapeci, byli
ale sa minúli,
aj my sa mineme
po malučkej chvíli.

38.

Bože můj, otče můj,
dy bude pohreb můj?
V létě lebo v zimě, —
šak ňa to nemine.

Starší způsob sedlácké je tak řečená starosvětská. Na požádanou nebo pouze na pokyn „psss—“ nebo „pššš—“ začnou hudeci dva takty zdlouhavě, pak poněkud rychleji mírným tempem,

kdy již tanečníci pohotově jsou, a hrají pak dále. Starosvětská přestává na nápěvích dle abecedních známek rozdělených, větší část její zaujímá cifra; možno ji však prodloužiti dle vůle hudeců nebo tanečníků opakováním nápěvů nebo cifrou, až nastoupí ukončení. Od sedlácké liší se jednak mírnějším tempem jednak velikou rozmanitostí: tančí se „odzemek“, „tluče holúbek“, pleská na holénky, tanečník „cifruje“ („přebírá nohama“), ona zatím tanečnice se vrtí, vyskakuje na stůl, přechytá tanečnici jinému tanečníku atd.

Starosvětská jest více méně tancem solovým; zpěv má tu menší důležitost, za to tím více vystupuje dovednost tanečnickova. V starosvětské libují si nyní už jenom starší tanečníci a tanečnice, zvláště na svatbách. Hrává se obvykle „v prostředním nebo dolním grýfu“, nikdy ne v horním:

Starosvětská.

A. Velmi zdlouhavě.

B.

Vždy rychleji.

Mírně.

Cifra

C.

Mi - ku-la stenči-cú po - rú-bál děv-či - cu,

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written on a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). It begins with a double bar line and a common time signature. The melody is composed of eighth and quarter notes. The piano accompaniment is written on three staves: a grand staff (treble and bass clefs) and a separate bass staff. The accompaniment features chords and moving lines in both hands.

ško-da téj děv-či - ce, ši - ľa no - ha-vi - ce.

The second system continues the musical piece. The vocal line continues with the same notation as the first system. The piano accompaniment also continues, maintaining the same instrumental texture. The lyrics are written below the vocal line.

The third system concludes the musical piece. It features a final vocal phrase and piano accompaniment. The vocal line ends with a double bar line. The piano accompaniment provides a final harmonic support.

D.

(Cifra)

E.

U - dě - la-li Ve-li - ča-né

ko - ry - to, ne - vě - dě - li Li - po - vja - né, co je to.

F.

Measures 1-5 of section F. The score consists of four staves. The top staff has whole rests. The second staff contains a melody starting with a triplet of eighth notes. The third staff has a constant accompaniment of eighth-note chords. The bottom staff has a melody that enters in measure 2.

Measures 6-10 of section F. The top staff continues with whole rests. The second staff continues the melody from measure 5. The third staff continues the eighth-note chord accompaniment. The bottom staff continues the melody from measure 6.

G.

Measures 1-5 of section G. The score consists of four staves. The top staff contains a melody with lyrics. The second staff continues the melody. The third staff has a constant accompaniment of eighth-note chords. The bottom staff has a melody that enters in measure 2.

Miku - la sten - či-cú, po-rú - bál děv - či - cu, ško-da téj

H.

děv - či - ce, ši - la no - ha - vi-ce.

Cifra.

I

Čá - rom, čá - rom, pod mo - čá - rom,

sta . ré dív - ky ku - ren - ěá - rom,

J.

K.

Cifra.

L.

Po-mož-te ně na su-šir-ňu, já su ma-lá,

M.

ne-vy-síh - nu. Jak ně na ňu po-mo-že-te, še-cí za mnú

N.

po le-ze - te.

Cifra.

This musical section, labeled 'N.', begins with a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line has the lyrics 'po le-ze - te.' and features a repeat sign. The piano accompaniment consists of three staves: a right-hand treble staff and a left-hand bass staff. The right-hand staff contains a complex melodic line with many beamed sixteenth notes. The left-hand staff contains a rhythmic accompaniment of chords, mostly dyads, with some triplets. A large bracket labeled 'Cifra.' spans the piano part, indicating a section of figured bass.

O.

Cifra.

This musical section, labeled 'O.', continues the piano accompaniment from the previous section. It features a vocal line with a repeat sign and a piano part with three staves. The right-hand staff has a melodic line with beamed notes. The left-hand staff has a rhythmic accompaniment of chords. A large bracket labeled 'Cifra.' spans the piano part, indicating a section of figured bass.

P.

P.

This musical section, labeled 'P.', continues the piano accompaniment. It features a vocal line and a piano part with three staves. The right-hand staff has a melodic line with beamed notes. The left-hand staff has a rhythmic accompaniment of chords. The piano part continues with a complex melodic line in the right hand and a rhythmic accompaniment of chords in the left hand.

R.

Cifra.

This system contains the first two staves of the 'R.' section. The top staff is a single melodic line with rests in the first four measures. The bottom staff is a guitar 'cifra' (chord notation) with four measures of chords and two measures of single notes. The key signature has one sharp (F#).

Cifra.

This system contains the next two staves. The top staff continues the melodic line with eighth and sixteenth notes. The bottom staff continues the guitar 'cifra' with chords and single notes. The key signature has one sharp (F#).

S.

Cifra.

This system contains the first two staves of the 'S.' section. The top staff begins with a trill (tr) on the first note, followed by a melodic line. The bottom staff is a guitar 'cifra' with chords and single notes. The key signature has one sharp (F#).

T.

U.

Cifra.

v.

A musical score for the song "The Rose Tree". The score is written on three staves. The top staff is the vocal line, the middle staff is the piano accompaniment, and the bottom staff is the guitar accompaniment. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/4. The music is in common time. The vocal line starts with a treble clef and a key signature of one flat. The piano accompaniment starts with a treble clef and a key signature of one flat. The guitar accompaniment starts with a treble clef and a key signature of one flat. The score is divided into six measures. The first measure contains the first line of the song. The second measure contains the second line. The third measure contains the third line. The fourth measure contains the fourth line. The fifth measure contains the fifth line. The sixth measure contains the sixth line. The score ends with a double bar line.

A musical score for the song "The Rose Tree". The score is written for three voices: Soprano (Soprano), Alto (Alto), and Tenor (Tenor). The music is in 4/4 time and consists of five measures. The lyrics are: "The Rose Tree, The Rose Tree, The Rose Tree, The Rose Tree, The Rose Tree." The melody is simple and repetitive, with the Soprano and Alto parts often singing in unison or harmony, and the Tenor part providing a supporting line. The score is written on a single system with three staves.

Cifra.

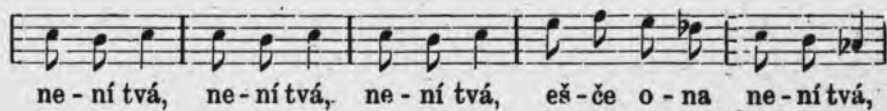
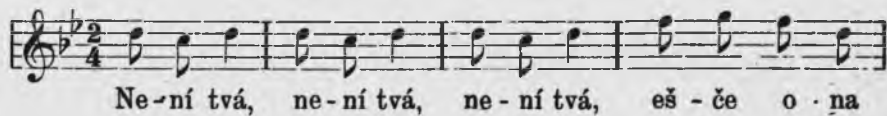
4

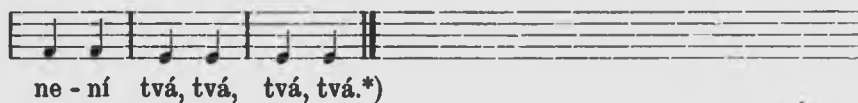
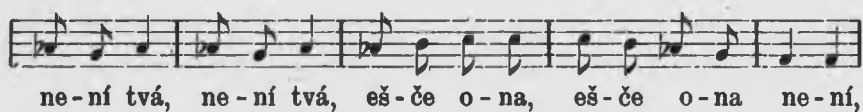
The musical score for 'Cifra.' is written on three staves. The top staff contains a single melodic line with various note values and rests. The middle staff features a complex texture with multiple voices, including some notes with slurs and ties. The bottom staff provides a rhythmic foundation with a series of eighth and sixteenth notes. The score is divided into measures by vertical bar lines.

Na doplněnou obrazu hornácké hudby přidáváme ještě muziku při průvodu na zdavky a variace dvou nápěvů.

Při průvodu na zdavky.

Velmi zdlouhavě.

Hudec

Kontráš

Gajdoš

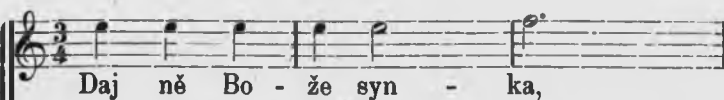
*) Zpěv tento není vlastní písni, nýbrž napodobením zvuků hudebních na způsob ptačí řeči. Za průvodu se to nezpívá!

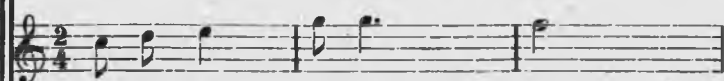
Na celém Horňácku do nedávna při průvodu na zdavky nehrávala se jiná nežli tato, což se až podnes zachovalo v Javorníku. Hudci hrají neustále tento kus až ke kostelu nebo na místo, kde se konají zápasy hudební. Mládež si sem tam zavýskne a starší vedením družby zpívají nábožnou „Ve jménu Páně na cestu se dávám“ (II. 590). A do všeho toho zní hlahol zvonův a výstřely z pistolí nejen od svatebčanů, nýbrž i od občanů diváků, podle nichž se průvod ubírá. Zvláštní to směsice zvuků, která však na posluchače působí velmi slavnostně, jsouc jako předebran ku svatebnímu veselí.

Variace nápěvů.

Nápěv I.

Variace 1

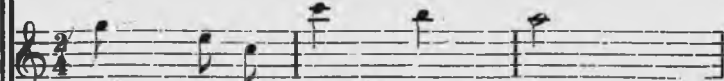

Varianty pro zpěváka

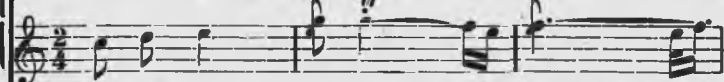
2.

3.

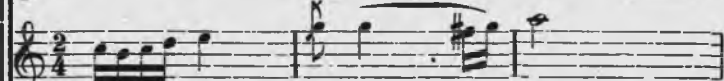
4.

5.

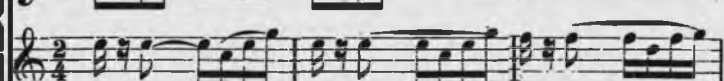
6.

7.

8.

9.

10.

Varianty pro housle nebo gajdy.

Nápěv II

Variace 1

2.

co na hu - sle brin - ká, co bych sa

The musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written on a single staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The lyrics are in Czech. The piano accompaniment is written on two staves, with the left hand on the bottom staff and the right hand on the top staff. The right hand features a complex, flowing melody with many sixteenth and thirty-second notes, while the left hand provides a steady, rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes. The score is divided into two systems, with the vocal line appearing in the first system and the piano accompaniment appearing in the second system.

na - pi - la   čer - ve né - ho vín - ka. atd.

Jiných tanců budtež tu aspoň některá jména prostě uvedena: blacká, cufák, hanácká, hladký, hoľúbek, hubičková, hulán (II. 298.), chodová (= coufavá), jatelinka (II. 301.), Káčer (II. 303.), kaľamajka, kanafaska (II. 299.), koníček, kopistková, kot, koval, kozák, křížový, ležák, marevská, ovesňák, páv, praskač, rajdák (= rédovák), ras, ruská, sedlcká (II. 302.), strmisková, šátková (II. 300), šiml, šmuryňa, šústavá, švihák, třaslavica (II. 433.), vláčitá, vrták, zahradnická, závaďák („hořela lipka, hořela“), zbojnická, žduchavá (II. 299.), židovská.

O nynějších „nových“ tancích, tančených při té hrozně vřavě „nové muziky“, tětky trojanovské pronesly soud sice „drastický“, ale pravdivý řkouce: „Včilej su hlúpe, divoke tańce; tym sa kazi narod (lid). Teče s něho jako s voľa, už ich bai pomřelo z teho“.

* * *

Po tanci bývala delší přestávka, ve které si tanečníci oddechli a pak delší dobu zpěvem se bavili, nápojem se posilujíce a na vzájem častujíce. Zpívány tu písně rozmanité, jež hudebníci tolikéž doprovázeli, hlavně však pijácké. I těchto písní urodilo se nejvíce na Slovensku, kdež se posud rodí trochu té „rosy nebeské z tučnosti zemské“. Proto z nápojů nejvíce opěvuje se v nich ušlechtilé vínko; později přidružuje se k němu též prosaické pivo, a naposled také pekelná gořalka.

O původě vína vyprávuje pěkná legenda, kterak když bičovali židé Krista Pána, panna Maria krev svatou do poháru sbírala a chodíc po zahradě jí kropila.

Kde kapečka ukápla,
všady révek vypukl,
a z révečka pupenec,
a z pupenca lísteček,
a z lístečka kvítečko,
a z kvítečka zrnečko,
ze zrnečka vínečko.
Kdo to vínko pit bude,
Na věky spasen bude. (Suš. 49.)

Kdo by tedy pohrdal darem Božím, když jeho ctitele taková odměna čeká? Že to naše legenda poněkud jinak míní, o tom naši pijáci nehlobají, nýbrž povzbuzují se navzájem;

Píte chlapei, píte víno,
 nech voděnka teče mimo,
 vínečka se napijem,
 voděnkú se umyjem. (Šuš. 651.)

Ostatně kdo za to, že na dobré vínko vždycky žízeň pohotově;
 proč panáček na křtu svatém jazyk osolil?

Není vina má, ani babina,
 a je vinen panáček,
 že mně solí jazyček,
 chce se mně vína. (Šuš. 650.)

A že se ho tolik vypije, tím zase vinna bečka; proč má
 v sobě díрку?

Dyby nebylo bývalo téj dířečky v bečce, bečce, bečce,
 ej bylo by v ní ej vínečka více, více, více.
 Ale tá dířečka v téj bečce škodí, škodí, škodí,
 kady to vínečko chodí, chodí, chodí. (I. 62.)

Proto byla by běda veliká, kdyby to vínečko umřelo; zůstalo
 by po něm víc ubohých sirotečků než po vlastních rodičích:

Vínečko, vínečko,
 dybys nám umřelo,
 co by nás sirotků
 po tobě zůstalo! (Šuš. 633.)

A co by dělal ubohý hospodský, kdyby nebylo útrpných
 pijáků? Z čeho by žil? Kdežto skládá-li se několik dobrodinců po
 krejcaru, po zlatém častěji na něho, může dostáti svému povolání
 a sebe i rodinu slusně uživiti. A tak tedy naši pijáci dle své
 logiky konají vlastně dobré skutky, jakož tuto shromážděný dobro-
 činný komitét dokazuje:

Keby nám to vínečko umřelo,
 mnoho by nás sirotků po sobě nechało:
 já jeden, ty druhý, ten tretí, ten štvrtý,
 byli by ti šenkéré chudobní.

Ale my to vínečko pijávat budeme,
 ale my tem šenkérom pomáhat budeme:
 já grajcar, ty druhý, ten tolar, ten zlatý,
 aby byli šenkéré bohatí. (II. 287.)

Jaký tedy div, že šohaj propije všecko, naposledy i svou galánečku :

Už sem propít všecko,
koňa, sedálečko,
jen dvě košulky mám,
i ty muzice dám,

Už sem propít všecko,
koňa, sedálečko,
ešče mám propíjat
teba, galánečko. (Suš. 653.)

Šelma hospodář šibalsky vítá svou ženušku, když pro něho do hospody přijde :

Chvala Bohu, ma ženuško,
že's za mnu přišla,
čili tě tu matka Boží,
sama přiněsla?

Dy si přišla, tož tu buď,
zaplatíš tu za mne dluh,
mně vinečko lepší svědčí,
než na poli pluh. (Suš. 648.)

Mimo to, jak vůbec známo, kde je sládek, tam netřeba pekaře. Hospodář sedě v hospodě, ušetří doma jídla :

Pod', mužičku, pod' domu,
už je čas k obědu.
Měj si oběd', neměj si,
edem pod' a zavdaj si;
ja dy v hospodě sedim,
doma chleba přispořim. (II. 285.)

Stejně chvály jako dobrému nápoji dostává se v našich písních také hospodě „z kameňa bramoru“, šenkýři a šenkýřce, kteří chovají nápoje v poctivosti, muzikantům, ženám, mládencům a pannám.

Zvláštní zábavou u muziky bývají zápasy a bitky. Překypující, bujará síla jako by nutkala mladé lidi pokusiti se navzájem, kdo s koho. V hospodě, na stodole i na poli pozývali se šohajé i ženáci do křížku slovy: „Fráňo, pod' za pasy!“ Často i půl hodiny sebou „namětali“, aniž druh druhu přemohl. A tak bývalo a bývá posud i u muziky. Netřeba k tomu ani podnapilosti, lečjaká nahodilá příčina, jmenovitě přítomnost šohajů ze sousední dědiny, stačila, by nastalo obapolné měření sil. Škádlení k bitce, povzbuzování od kamarádův i zpráva o výsledku projadřovaly se tolikéž písněmi. (II. čís. 488—492.)

Síla, odvaha a statečnost při takových bitkách cenila se nemálo, a byli hrdinové, kteří se i takto pochlubiti směli :

A dyby mne všeci bili,
přeca by mne nedobili,
já su synek jediný,
vybiju všem z dědiny.

Ja všecky já budu rážat
a z hospody ven ich házat;
do téj jamy vyryté
vhážu všecky zabité. (Suš. 570.)

Než, čeho moc škodí, a v hospodě právě nejvíce. Když tedy lehká mysl přechází v lehkomyšlnost spojenou s marnotratností, dostavuje se píseň nejprve s dojemným otcovským napomenutím, aby mladík nemarnil zděděného statku a otcovského jména:

Nemarni, synečku,
abys nepromarnil,
co tobě tvůj staré
otec nashromáždil.

Co tobě máti dá,
hleď si toho vážit,
ona to musela
těžko hospodařit.

Co ti nashromáždil
a pracně nastaral,
hleď si to zachovat,
až bys se zestaral.

Janíčku, Janíčku,
pěkné míne' ko máš,
dej si na ně pozor,
ať ho nepromrháš!

Esli ho promrháš,
bude po něm veta
nenandeš ho nikde,
bys zešel kraj světa. (Suš. 534)

Potom i satyra se ozve proti pokročilé neřesti:

Ještě kůže na teleti,
pije otec, pijou děti;
pije táta, pije máma,
šak se nám už běhá kráva. (Suš. 648.)

* * *

Tak vytkli jsme stručně obsah našich písní a charakterisovali nejdůležitější jejich druhy.*) Ostatní oddíly v naší sbírce obsažené: ze života, z přírody, elegické, satyrické a žertovné charakterisují se samy už svými nadpisy. Mezi „popěvky“ vřaděny jsou drobné písničky většinou jednoslobové, namnoze improvisované. Písně „hudecké“ napsány jsou, jak je hrával hudec z Bilovic u Hradiště, jehož jméno mi neznámo.

IV. Ethický obsah.

Co jiní národové tvrdí o svých písních lidových, že jimi jako upřímnýma očima viděti lidu až na dno srdce, můžeme my zajisté vším právem tvrditi o písních našeho lidu. Lid nepěje, než co skutečně zažil, co myslí jeho opravdu dojala, a nevpravuje se

*) O písních nábožných bude řeč níže,

nikdy násilně v náladu strojenou, vylhanou. Jeho písně jsou písněmi příležitostnými v nejkrásnějším smysle toho slova, jsou věrným odleskem povahy nejen básníkův, nýbrž celého kmene, jemuž se básník za ústa propůjčuje, an poeticky jen to vyslovuje, co ve všech srdcích vře a kлокotá. Proto každá opravdová píseň národní stává se nejen ihned obecným majetkem všech, nýbrž jest zároveň plodem jednotného ducha kmenového a jeho nejvěrnějším výronem. Písně lidové jsou tedy jako zrcadlem, v němž se nejvěrněji obráží duše lidová, jmenovitě ve svých nejdůležitějších vztazích: v poměru člověka ku přírodě, k Bohu a jednotlivce ke společnosti lidské.

Všechny tyto vztahy a poměry upraveny sice jsou a zušlechtěny náboženstvím křesťanským, ale kořeny svými tkvějí v původní povaze slovanské a jsou jejím přirozeným věnem. Proto z našich písní vedle názorů křesťanských vane též názor mythický a ušlechtilá původní mysl našich pohanských předků.

1. Poměr našeho lidu ku přírodě, jak se obráží v jeho písních, jest nejsrdečnější a nejpoetičtější, jaký si jen pomyslití lze. Člověk není tu ještě „přírody vládcem a pánem“, nýbrž jejím věrným druhem, kterýž se k ní tulí, jako slabé dítě ku své dobré matce, hledaje a nalézaje u ní rady a pomoci ve všech potřebách svého života. Příroda jest mu pramenem nejčistších rozkoší, věrným obrazem jeho vlastního nitra, nejmocnějším povznětem básnickým, poskytujíc mu nejen hojných námětův a látek básnických, nýbrž i plastických obrazů, jež se tak krásně odrážejí v jeho řeči nejen básnické, nýbrž i prosaické.

V našich pohádkách příroda jest jako nějaká vyšší, božská bytost, kteráž se lidí dobrých, nespravedlivě pronásledovaných, nebo práci jinak nemožnou buď za dobrým úmyslem anebo z donucení podnikajících, ujímá a jim pomáhá; lidi zlé a nespravedlivé, zvláště závistníky, pokutuje a v záhubu vrhá. Zvláště ráda ujímá se člověka příroda, když dobrotu svého srdce a lásku k ní osvědčil skutkem, třeba k jejím tvorům na pohled nepatrným, kteří jeho pomoci právě potřebovali.

Tak Jiřík v pohádce o Zlatovlásce nakrmiv hladová krkavčata krví vlastního koně, vykoupiv ze zajetí rybu penězi, kteréž měl na dalekou, neznámou cestu, uhasiv hořící keř, pod nímž se dusili mravenci, a vysvobodiv mouchu z drápů pavoukových, pomocí těchto slabých tvorů dokonává úkol, s nímž by sám nikdy nebyl.

Věšební ptáci (krkavci) sletují se na stromě, pod nímž odpočívá člověk dobrý, pomoci potřebný, a vypravují si rozličná tajemství, jež zvěděti člověku tomu bývá ku spáse nebo jinak prospěšno.

Tak pomáhají našim pocestným v pohádkách po dobré práci jdoucím nejen všeliká zvířata, nýbrž i slunce, měsíc, větry, stromy, řeky, moře, slovem všechna příroda.

Ba dobrotivá příroda propůjčuje člověku, hoden-li toho, i rozmanitých svých tvarů nebo mění ho v ně následkem kletby nad ním vyslovené. Písně, jež z tohoto názoru svou látku čerpaly, odnášejí se svým původem v dávné doby pohanské, jako jsou na př. ballady „Daleko provdaná“ a „Zakletá dcera“ (Suš. 484 a 143).

Příroda jest v našich písních věrným zrcadlem lidské mysli. Náladu své mysli přenáší člověk v přírodu, a není většího zármutku jako ten, kterého ani příroda utěšiti nedovede:

Chodiła po lesi,
trhała ořeší.
Co je po ořeší,
dyž mne nic netěší.

Chodiła po hájku,
trhała fijałku.
Co je po fijałce,
dyž mne milý nechce.

Chodiła po poli,
po oranej roli.
Co je po tom poli,
dyž mne hlava bolí! (Suš. 240.)

Než taková neutěšená nálada málokdy se objevuje v písních našeho lidu; z pravidla z nich vyznívá dětinná přítulnost a srdečná láska ku přírodě a čistá rozkoš plynoucí z rozmanitých jejích zjevův a tvarův.

Jaký to líbezný, plastický obrázek léta a zimy líčí nám legenda o narození Krista Pána a sv. Jana:

Pověz ty mně, milý svaty Jane,
kdy tvojeho narození bude?

Budě mi ho střed mileho leta,
budě hojnost po všem světě květa.

Budě kvitnuť reż bai pšenica,
budě zpivat' ptaček křepelica.

Pověz ty mně, milý Kriste Pane,
kdy tvojeho narození budě?

Buděť mi ho na ty slávně hody,
kdy zamrznu po všem světě vody.

Něuvídi ptačka křepelice,
edem same zimne metelice. (Suš. 5.)

Slunci naše dívka, jako druhý Josue, velí, aby nezachodilo
ještě, dokud se nevrátí její milý s daleké cesty:

Nezachod', slunečko,
nezachod' mi ešče,
ešče je můj milý
na dalekéj cestě. (Suš. 416.)

Ale v sobotu nemůže se dočkati večera, který ji svede s milým,
a proto toužebně očekává západu slunce:

Děvče ze dvorečka
hledí do slúnečka,
skoro-li zande.
Slúnečko zapadá,
děvečka je ráda,
že šohaj donde. (II. 95.)

Barvou svého světla slunko zvěstuje matce nebo dívce osud
synův anebo milencův na vojně:

Kerá má matička
na vojně synečka,
tá nech se podívá
zrána do slunečka.

Bude-li červený,
je synek raněný,
a bude-li bílý,
je syneček zdravý. (Suš. 582.)

Je-li člověk nešťasten, slunečko pozbývá svého milého jasu
a zasmušuje se jako ta mysl člověkova:

Svítilo nám přejasný slunýčko,
už nebude, už je darmo všecko,
už nesmíš k nám chodívat,
sloveček o lásce mluvívat.

Jasně slunečko jest obrazem milované dívky, a milujícímu šohajovi svítí jedno slunečko na nebi, druhé na zemi, jeho „potěšení“ :

Už mi tak nĚbudĚ,
jak mi byvavalo,
dy mi dvoje slunečko
ve dnĚ svitivalo.

Jedno mi svitiĽo
slunečko na nebi
a druhe mi svitiĽo
moje potĚšení. (II. 200.)

Spanilý mĚsíček bývá šohajovi vĚrným druhem cestou za milou. Vypovídaje tedy lásku své neupřímné milé, šohaj loučí se i se svým druhem mĚsícem :

Dyž sem já za miló chodíval,
dycky mnĚ mĚsíček svítíval
Svit', mĚsíčku, ještĚ dnes,
víc mnĚ svítit nebudeš,
mužeš si svítívat kemu chceš. (II. 190.)

Dle krásné „pověry“ našeho lidu s každým člověkem narodí se zároveň jeho hvĚzdička; když člověk umře, hvĚzdička jeho zhasne nebo s nebe spadne. Je-li člověk šťasten, hvĚzdička jeho je jasna, nešťástím jeho se zatemňuje.

K tomu se vztahuje naše krásná píseň svatební :

Kerá je tá hvĚzdička má?
Je-li světlá nebo tmavá?

Že tmavá noc, kdy milý docházívá pod okénko, naší dívce milejší jest bílého dne, poznali jsme již z toho, jak toužebně vyhlédává západ slunce; a píseň naše to i výslovnĚ podotýká :

Nocko tĚmna, nocko tmava,
dyby si ty rokem byla
to bych se ja se svym milym nabyĽa. (II. 95.)

Větřiček „věje po dolinĚ, po tej drobnej jatelinĚ“ a roznáší líbeznu vůni květin po celé krajinĚ, sráží jablíčko, symbol lásky, osušuje chodníček, kudy milý chodí, uvádí pohyb a ruch u veškeru

přírodu, pročež docházívá časté zmínky v našich písních. (II. 227, 89, I. 11 a j.)

Ba úslužný větříček naší dívce i milého přifukuje, neb aspoň dobrou „novinečku“ o něm:

Profukuj, větříčku,
dolů dolinečku,
přifukuj milého
s dobrou novinečku.

Větříček nefúká,
novinky nenese,
ej Pámbů o tom ví,
je-li už na světě. (Suš. 324.)

Hory, háje, doliny, čiré pole, louky, řeky, potoky, studánky jsou nejčastějším dějištěm našich písní. Vedlť k tomu jejich skladatele vrozený jim aesthetický zákon prostého okolí. „Proč postihuje naše vnitřní oko tak určitě a jasně obraz lodi na širém moři, člunu na jezeře, karavany na prázdné písčité poušti a každý meteorický zjev na temné půdě modrého nebe? Poněvadž se objevuje v prostém okolí. Nejen pádný rozdíl barev tu působí, nýbrž i osamělost předmětu. Obrazivost soustřeďuje tu všecku svou produktivní sílu na předmět z prostého okolí jasně vystupující“. Hory, hory, hory černé, Žalo dívka, žalo trávu nedaleko lesa háju, Za hájíčkem za zeleným oře dívka volkem jedným, V zeleném hájku u studénky zabili synečka u panenky, Na jedné dolině snížek poletuje, na druhé dolině vdova dům buduje, Juliánka krásná panna u studénky šaty prala, Nad Javorinú ptáček zpívá, švarná Slovenka trávu sbírá, V širém poli hruška stojí, Chodila Andulka po širokém poli, Jede, jede vývoda po téj lúce zelenéj, Stojí Jano při potoce a mn. j. p. začátky písní lidových budtež na doklad toho prostě připomenuty.

Mluvíce o poměru člověka ku přírodě, jak se jeví v našich písních lidových, nemíníme se dotýkati všeho, o čem se vůbec v písních těch zmínka činí, nýbrž hodláme vytknouti hlavně ty předměty přírodní, k nimž naše písně zvláštní sympathii jeví, k nimž s láskou lnou, jimž zvláštní důvěru a přízeň věnují.

Ze živočišstva sluší tu na prvním místě jmenovati koně, nejvěrnějšího a nejmilejšího druhu člověka.

Bujné, třebas i trochu divoké koně jsou největším potěšením pacholkovým:

To je, Bože, to je
potěšení moje,
dyž moje koníčky
přeskakují oje.

Oje přeskakují,
brdca přelamují;
to je, Bože, to je,
potěšení moje. (Suš. 645.)

Koníčků svých pacholek opatruje jak oka v hlavě a nerad se s nimi loučí odcházeje na jinou službu:

Mý koníčky vraný lysý,
zpomenete na mne kdysi
zpomenete, a já na vás,
že sem býval pacholek váš. (Suš. 644.)

Když tedy pacholek, broď koně, se utopil, koníčky žalostně řehtaly, pod vodou ho hledaly a oznámily smutnou zprávu jeho milé:

Brodí Janko koně
v Polanskéj dolině;
koníčky nad vodú,
Janíček pod vodú.

Koníčky řehtaly,
Janíčka hledaly,
koníčky řehtaly,
milěj vědět daly. (II. 21.)

Důvěrným přítelem jest kůň milujícímu šohajovi. Veselo s vykračuje cestou a hrdě nese hlavu, když jeho pán se smí pyšnití sličnou nevěstou:

O hleděte, lidé, podívejte se,
jak můj vraný kůň hlavěnkou nese.
Oj, nese, nese, na pravú stranu.
že mám galánku jak malovanú. (Suš. 355.)

Jsa však i sám milovníkem volnosti, zrazuje svému pánnu, by příliš záhy své svobody nezadával:

Můj koníčku sivý,
nebuď tak lenivý,
nebudem tu nocovat;
pojedem do Kelče,
je tam švarné děvče,
budem si ho namlúvat.

Šohajíčku mladý,
poslechni mé rady,
zanech toho ženění;
oženíš se jednú,
líčka tvoje zblednú,
krása se ti promění. (Suš. 645.)

Zvláště krásným jeví se nám poměr mezi šohajem a jeho koníčkem na vojně. V písních moravských naši vojáci jsou zpravidla koňáky. V daleké cizině, mezi cizím lidem voják má ve svém koníčku jediného, upřímného a důvěrného přítele. Jak líto tu našemu vojáku, že na dlouhých pochodech koníčka svého týrati musí, a lítosti této dává průchod písní, v níž kůň sám si stěžuje do jeho příkrosti :

Můj koníčku hnědovraný,
co si smutný, neveselý?
Tlačí-li ta zbroja moja,
lebo šabla ocelová?

Netlačí mia zbroja tvoja,
ani šabla ocelová;
trápija mia tvé ostrožky,
co pichajú moje bočky.
Moje bočky pobolané,
od tvých ostroh rozpichané. (Suš. 173.)

Lícié píseň útrapy vojínovy v poli, nezapomíná jeho nerozlučného druha, koníčka :

A v tym širym poli
kapky vody něni;
čim ten ubohy vojaček
koníčka napoji? (Suš. 549.)

A když vojín náš v poli padne :

Vrany kůň stojí u něho,
hrabe nohů, žaluje ho. (Suš. 174.)

Kůň jest i tvorem věstěbným; předvídáť, jaká žalost čeká jeho pána, s vojny domů se vracějícího, a zvěstuje mu to svým vlastním smutkem :

Milý z vojny jede,
kůň pod ním smutně jde.
Můj koníčku sivý,
proč jsi tak truchlivý?
Snáď miřa umřela,
lebo sa vydala?
Milúčka umřela,
v klášteře je schovaná [= pochována.] (Suš. 94.)

Zenich odváží si po svatbě mladou ženu domů; jedou na koni. „Na koni se vytočil, meč mu z pošvy vyskočil,“ a nešťastnou náhodou vrazil nevěstě do boku. Když dojeli do domu ženichova, mladá žena, těžce jsouc raněna, do rána zemře. Druhého dne ráno matka nevěstina přiváží své dceři na čtyřech vozích výbavu a věnem vede s sebou milé její dceři kravičky. Když pak na jevo vyšla hrozná novina, tu

kravičky mučely,
už Aničky němely.

Aj kdo nam da travičky,
už němamy Aničky.

I zajímá je smutná matka domů nazpět:

Džiče kravy do domu,
němam vas něchač komu.
Šly kravičky ryčuci
a mačička plačuci. (Suš. 86.)

Může-li býti dojemnějšího výjevu, nežli jest tento společný nářek osiřelé matky a opuštěných kraviček o dívku zabitou?!

Ptactvo nebeské svým volným letem a rozmanitým zpěvem nejvíce ze všeho živočišstva poutá k sobě mysl našeho lidu; o něm v našich písních nejčastěji děje se zmínka. O čem člověk sám jak náleží jest přesvědčen, tomu přece teprve nezvratně uvěří, když mu to ptáček za pravdu potvrdí:

Pověz ty mně, pověz:
ty ptačíčku malý,
jaké je v tom světě
největší soužení?

První je soužení,
dyž rodičů není,
a to je ve světě
největší soužení.

Druhé je soužení,
dyž se zle ožení,
třetí je soužení
s milou rozvedení. (Suš. 504.)

Ptáček bývá vítaným i nevítaným poslem mezi milenci, přinášeje jim na vzájem noviny dobré i nedobré. Tak milý po ptáčkovi vypovídá lásku své milé:

Přeleč, ptačku, přeleč
přes zelenou horu,
a pozdrav mi moju miľu,
že už věc nepřijdu (Suš. 316.),

nebo přináší šohajovi od dívky z cizí krajiny psaní s pozdravením :

Přiletěl ptáček z cizí krajiny,
donesl psaní, v něm pozdravení. (Suš. 317.)

Než i sám od sebe ptáček milé zvěstuje smutnou novinu, že
se jí milý stává nevěrným :

Co ten ptáček jarabáček
nad nami lítá ?
Co to nese za novinu,
že nic neříká ?
Nese, nese novinečku,
ale takovou,
že mi ze všech nejmilejší
chodí za jinou. (Suš. 216.)

Člověk v zármutku postavený svolává soucitné ptáčky za
účastníky svého žalu :

Vy nebeščí ptáčkové,
naříkati a kvíleti mně pomáhejte. (Suš. 194.)

A ptáčkové přiletují a těší zarmoucenou dívku, přinášejíce jí
zprávu vítanou :

Chodí děvčátko po dvoře,
pláče a naříče sobě.
Dva ptáčkové ho těšili:
Neplač, děvča, jede miľý. (II. 215.)

Mrtvý v hrobě nejtíže nese, že neslyší líbezného zpěvu ptačího.
Tak stěžuje si matka dceři :

Ležím blízko kostela,
a neslyším zvoněňá,
ani ptáčka zpívati,
tej zezulky kukati. (Suš. 100.)

Milý, jenž odešel do světa, stotožňuje se přímo s ptáčkem
odletlým do cizích krajů :

Daleko široko to vtáča letělo,
co to včera večer podla mňa sedělo,
podla mňa, podla mňa, podla bočka mého,
podla bočka mého, líčka červeného. (II. 78.)

Sivý holub, sivá holubička znamená v písniích velmi často milého a milou, neb i otce a matku, a duše zemřelých brávají na sebe jejich podobu.

Také poslem bývá milencům přítulný holoubek :

Mam ja doma dvouh hoľubku,
pošlu s pismem jedneho,
esli už tež ma milenka,
esli už ma ineho.
Hoľubeček s pismem leti,
ona mu něotvira. (Suš. 201.)

Pastvice opustila na pastvě stádo husí sobě svěřených a odchází s milencem pryč Tu

Starší husa zakýhala
a její mamičku zavolala,
Kýhej, huso, ešte více,
kam se nám poděla pastevnice ?
Pastevnice vandrovala,
a nás smutné samy zanechala. (Suš. 133.)

Divoké husy, jež vysoko a daleko letí a odtud krajinu vůkol obzírati mohou, jsou nejprůhodnějšími poslyněmi vyříditi milému kdesi daleko ve světě prodlávajícímu poslední vzkázání dívčino :

Husičky, husičky, vysoko letíte,
vysoko letíte, každého vidíte.
Zatočte se kolem nad milého dvorem,
zkažte mu novinu, že se vdávat budu. (Suš. 422.)

Bdělý kohout časně ráno s hrady letě zvěstuje den a „mladé lidi ze sna budí“ :

Kohútek z hrady letí, vesele si zpívá,
stávaj hore, má milá, už sa rozednívá (II. 99.),

a rozveseluje svým zpěvem srdce zarmoucené :

Zpíváte Važanščí kohóti,
ať se mé srdečko nermótí,
zpíváte mně vesele,
ať se mé srdečko zasměje. (II. 190.)

Dívce zlým duchem do pekla odnesené největší zármutek způsobuje, že už neslyší zpěvu domácích kohoutů :

Kohúti nezpíváte,
snad už o mně nedbáte? (Suš. 23.)

Zvláštním zjevem v našich písních jest pasení pávů, kterýžto úkol vždy přikázán jest dívkám. Písně tyto odnášejí se asi k těm dobám, kdy páv byl v našich krajinách ptákem teprva přibylým a tudy velmi vzácným. Odtud se vysvětluje také krutý trest, který stihl ubohého kravaře, jehož kráva zašlápla na pastvě panského páva :

Pásel Janko krávy
a Kačenka pávy.
Janoškova kráva
zašlápla páva,
páva nejmladšího
péra nejdražšího.

Kača nemeškała,
hneď domů běžala:
Panímámo moja,
stała se vám škoda:
Janičkova kráva
zašlápla páva,
páva nejmladšího
péra nejdražšího.

Paní nemeškała,
Janka svázat dała,
dała mu domeček,
Nitranský zámček. (II. 50.)

Písně, v nichž se děje zmínka o orlu a sokolu, počítati lze zajisté mezi prastaré; jednak jsou ptáci tito u nás nyní zjevem dosti řídkým, jednak písně o sokolu mají do sebe patrný ráz starobylosti.

Dívka, ženoucí krávy z Uher do Moravy, pobloudila v horách a potratila krávy. Smutna sedne si pod javor a zahledne tam orla, kterýž jí na její prosbu oznamuje, kde viděl její krávy. (II. 51.)

Sokol za dob rytířských, kdy býval oblíbeným ptákem lovčím, byl též poslem našich milencův; i posílá dívka sokola s pozdravením ku svému milému :

Vyleť, sokol, sivý pták,
to k mému milému,
pozdravuj ho nastokrát. (II. 97.)

V podobě sokolíka přeje si dívka vznést se nad panským dvorem, aby uviděla, co její šohaj dělá. (II. 98.)

A sokolem „vznáší se milý vzhůru nad oblaky a zazpívá nade všechny ptáky, nade všechno stvoření.“ (II. 58.) Varianty této písně velmi hojné, ale většinou zlomkovité odnášejí se svým původem jistě v doby prastaré. Zajímava je v té příčině zvláště píseň (Suš. 176), v níž se vypravuje, jak dívka sedum let sokola (= milého) chovala, když pak „sokol nechtěl dobrý byt, musela ho vypustit. Letěl sokol, zaletěl, třikrát Krakov obletěl, sedl si tam na rynek, na červený kamínek, a tak vesele zpíval, až se Krakov rozlíhal. Krakovjané měščané všeho díla nechali sokola poslouchali. Došla k němu hrdlička, jeho vlastní sestřička,“ a zvěstovala mu, že mu milá umřela. Hned sokol na klášter zaletěl, kde jeho milá pohřbena byla.

Sokol jest vzorem pravého jonáka, páv obrazem ledajakého parádníka; proto činí si dívka výčitky, že „zanechala sokola pro páva.“ (II 99.)

Z drobných ptáčků zpěváčků nejmilejším našemu lidu jest družná vlaštovice. Vlaštovka jest ptákem Panny Marie; ve kterém domě hnízdí, tam hrom neuhodí ani oheň neuškodí. Shodí-li kdo hnízdo vlaštovčí, krávy v tom domě dojí krví.

V našich písních „laštovénka lítá, povídá, že svítá,“ mladým idem druhdy ne k libosti (Suš. 293.) a jest obrazem veselé štěbetavosti. (Suš. 238.) Nevzdalujíc se daleko svého domu, za poselkyni zřídka se volívá. Jen jednou odletuje přes hory, aby zvěstovala milému smutnou novinu, že se mu milá za jiného vdává. (Suš. 425.)

Zezulka (kukulenka) jest ptákem prorockým; počtem svých kukotů, kdy byla poprvé zjara slyšena, zvěstuje lidem, za kolik let stane se událost očekávaná, radostná neb i žalostná. Dívkám i milého vykukává:

Zakukaj, zezulko,
zakukaj mně zrána,
enom mně vykukaj
přes pole galána. (Suš. 349.)

Také žaluje zezulka dívce na nevěrnost milencovu:

Zakukala zezulenka na olši
a že si ty, můj synečku, najhorší. (II. 187.)

Přeletujíc ustavičně s místa na místo, zezulka hodí se dobře za poselkyni, a milenci v písniích často ji k sobě vypravují:

Pršelo, bylo tma,
zezulenka zmokla,
nemohla doletět
k méj milěj pod okna.

Nemohla doletět,
zkázaní vyřidit:
zkázal tě, Kačenko,
Janíček pozdravit. (II. 93.)

Tytěž služby konává také hrdlička:

Zkázu já pro tebe
po malej hrdliče,
ona mně poletí
pónad všecky kopce, (Suš. 270.)

Slavíka naše písne nesdružují s růží, jak činívají básníci umělí, nýbrž nechávají ho pěkně tam, kde nejraději prodlévá, „v zeleném hájíčku.“ Mezi zpěváky jest on i našemu lidu nejmilejším; líbezným jeho klokotem utěšuje se srdce lidské:

Zazpivaj, slavičku,
v zeleném hajičku,
učíš potěšení
mojemu srdečku. (Suš. 250.)

Jda ku své milé přes pole, šohaj přeje si vyprovázenu býti jeho veselým zpěvem:

Zazpivaj, slavičku,
za tu našu kolničku,
zazpivaj vesele,
dy ja pujdu k svej galance přes pole. (II. 138.)

Když se průvod svatební ubírá do kostela, nevěsta nevolí jeti dědinou, nýbrž káže zabočiti do zeleného hájíčka, aby slavíček oslavil její svatbu zpěvem jí milejším nad všecku hudbu:

Něvezce mně přes tu ves,
budže na mně ščekač každý pes;
vezce mně přes hajiček,

kaj zpive ptaček slaviček.
Aj zpivej, ptačku slavičku,
na mojem veselíčku. (Suš. 461.)

I k prvnímu tanci s mladou ženou, aby zazpíval, zve se slavíček:

Zazpívej, slavíčku,
Zazpívej písničku,
nech sa já zatočím
s tú mladú ženičku. (II. 231.)

A když srdce lidské největším žalem jest naplněno, táhlý klokot slavíčí zní jako útrpný nářek a projev soustrasti:

Pod okny je stromeček,
na něm zpívá slavíček:
Žaluj, žaluj, ptáčku se mnou,
už mou milou k hrobu vedou. (Suš. 303.)

Zvláště dojemny jsou idylické obrázky o rodinách ptačích; v nich vidíme charakteristiku dobrého člověka, který „ani kuřeti neublíží“ jakožto společný rys národní povahy našeho lidu.

Na poli založil si párek křepelčí svou domácnost. Celé léto obveseloval lidi svým tlukotem, tu je volaje do práce: „Pojďte žat!“ tu zase je pozýváje do chládku k odpočinku: „Pojď pod mez!“ Ve žně zbyla tu ovdovělá křepelenka s drobnými křepelátky. Sklízeje s pole dobrosrdečný náš rolník jakoby sám sobě činil výčitky, že hledě jen vlastního prospěchu ubohé křepelčí rodiny zapomíná, nedbaje nic, kde se potom skryje a čím se živiti bude, a vyháněje ji takto do cizích krajín, kde jsou lidé lepšího srdce:

Křepelenka křepelała,
drobné děti svolávala:
Křepelátka, drobné děti,
Kam se mám s vama poděti?

Ludé lúky pokosili
a mandeľy odvozili.
Ešče jeden mandeľ stójí
a na ten sa sedlák stójí.

Za Dunajem krásné pole,
tam půjdeme děti moje. (Suš. 544.)

I sám otrlý myslivec hodlaje zastřeliti sokola, když vidí jeho drobné děti, zviklá se ve svém úmysle:

Sedí sokol na jabori,
rozhrná si drobné pírí.
Došel k němu starý jagar:
Já ta, sokol, zastřelit mám.

Nestřílaj mňa, jagaríčku,
já mám drobných sokolíčků.

Sokolátka, drobné děti,
poletíme my, kde nám svědčí.
Poletíme my k tomu háju,
kde má náš pan císař trávu.
Tam si do ní posedáme,
hnízdečko si uděláme. (II. 332.)

A když střelec skutečně zastřelí divokou kačenu, náš člověk nemůže svým dobrým srdcem pochopiti, proč se pronásleduje ptáček, který nikomu žádné škody nepůsobí. Neboť s praktické stránky žaludkové náš lid na přírodu nepohlédal; zvěřiny vůbec žádné neznal, a z živočichů domácích zabíjel leda to ušípané a nějakou tu slepičku na polévku nemocným anebo vzácným hostem. Tím upřímnější jest jeho útrpnost s osiřelými káčaty, jimž bezcitný člověk zastřelil matku :

Kačena divoká
letěla s vysoka,
šohaj dobrý střelec
střelil jí do boka.

Do boka levého,
pod pravú noženku,
ona zaplákala,
sedňa na voděnku.

Ubohá kačica
už sem dolétala,
už sem své káčátka,
už sem dochovafa.

Moje drobné děti
nedělají škody,
sednú na Dunaju,
napijú sa vody. (Suš. 530.)

Vůbec dobrosrdečný náš lid se zvířaty nakládá jako s nedospělými dětmi nepřičítaje jim za vinu a nechovaje se k nim proto surově, kde jednájí dle své přirozenosti, třebas mu tím i škoda vzešla. Když cizí koně hospodáři nadělají škody, vítězí obecná láska ke koňům nad nelibostí ze škody způsobené, a poškozený vzpomíná toho s dojemnou jakousi šetrností :

Čích to kuníčke, čích to?
Pošlapali nám žito,
pošlapali nám jarý,
nebylo ještě zralý. (II. 651.)

Jak šetrně odhání šohaj aby mu husy, nekalily čisté vody, než napojí své koně :

Haj háj, husičky,
z čistej vodičky,

až já napojím
vrané koníčky. (II. 815.)

Taktéž si vede dívka :

Haj háj, husičky,
nekalte vodičky,
pojede tu šohaj
obrodit koníčky. (II. 76.)

Když kohoutek jařabý v zahradě hrabe, děvečka vystříhá jej
aby nepoškodil vzácného tehdy tulipánu, nejinak, než jakoby to byl
vlastní pánův synáček :

Kohútka jařabý,
nekutaj zahrady,
vykuceš tulipán,
přijde na tě můj pán. (I. 20.)

Našemu lidu v přírodě není němého nic; i ty rybičky dávají
zprávu šohajovi o zoufalém úmysle jeho milé :

Povězte, povězte, vy malé rybičky,
neviděly-li ste tam dívča u vodičky ?
Viděly, viděly, dívalo sa do ní:
Si-li tak hluboká jako si široká,
skočila bych do ní. (Suš. 88.)

Stromy a kře snad všecky objevují se v našich písních. Že
i na ně lid náš uměl pohlížeti s hlediska bezintereseho, tedy čistě
poetického, toho důkazů hojnost podává každá stránka našich
sbírek. Stačíť tu poukázati na překrásné písně o kalině nebo na to,
s jakou srdečností naše píseň blahoslaví jedličku v zimě v létě
stejně zelenou :

Ta naša jedlička přeblahoslavená,
za leta za zimy dycky je zelená (Suš. 371.),

nebo s jakou zálibou pohlíží na „milé“ vrby, pěkně řádkem
postavené :

Vrby, milé vrby,
kdo vás radem stavíal? (II. 155.)

I ten zelený lísteček na buce, jímž větérek pohybuje, poutá k sobě jeho zraky a srdečné účastenství:

Liboce sa, liboce
zelený lísteček na buce.

Ešče by sa libotál,
dyby mu větříček fukotál. (I. 20.)

Že milé sobě kvítí naše dívky ve svých zahrádkách nepěstují na žádný užitek, nýbrž toliko k potěšení sobě a svým šohajům, netřeba ani zvláště podotýkati. O těchto zahrádkách v našich písních velmi často zmínka se činí, jakož i o kvítí, které se tam zvláště pěstuje:

Mám já řádku marylánku,
to pro tebe, švarný Janku.

Mám já řádku karafije,
kerá panna, vínky vije.

Mám já řádku, mám hřebíčku,
to já chovám na voničku (kytici).

Mám já řádku bazaliky,
a to pro ty švarné synky.

Mám já řádku, mám poleje,
to já chovám pro zloděje (Suš. 272.),

nebo :

Je tam pěkné kvítí,
růža, garafia,
červené hřebíčky,
koľem rozmarýna. (II. 80.)

Z kvítí toho dívka vínky vije a dává šohajovi na vybranou:

Uviľa sem ich šest,
ober si, kery chceš.
Neber polejovy,
hlava z něho boli.

Vem rozmarynovy,
bo ten pěkně voni.
Vem si hřebíčkovy,
svědči Janičkovi. (Suš. 201.)

Však jako ten ptáček ne proto zpěvem obdařen, aby ho člověk polapil a do klece zavřel, nýbrž aby na svobodě ve svém hájíčku srdce lidské rozveseloval (Erb. 118.): tak i kvítek, který bez péče lidské v širém poli pučí, proto rozkvétá, by krásil svým půvabem léto. To velmi krásně a srdečně uvažuje naše dívka, hodlajíc utrhnouti šípkovou růži:

Šlo děvče na travu
na lučku zelenou.

Kvitku, miły kvitku,
ja tebe utrhnou.

Nadešlo tam šípek,
na tym šipku kvítek.

Nětrhaj mne v letě,
dy ma krasa kvetě. (Suš. 163.)

Se svým milým kvítím nehodlá se dívka (šohaj) ani po smrti rozloučiti; i na hrob káže si nasaditi rozmarýnu:

Keď já umrem, dobre ma schovajtě,
a na muoj hrob rozmarýn nasadtě.
Nasadtě ho, aby sa on ujál,
abych pod ním dobre, sladko drielám. (II. 347.)

Naše nevěsta, loučíc se se všemi a se vším, nezapomíná ani na svou zelenou travěnku:

Travěnko zelená, kdo ti bode kosit,
haž já bode čepec za věneček nosit? (II. 644.)

A na místě, kde vražda spáchána, ani tráva neporoste:

Zabili Janoška v horách na polaně,
veru tam jak živo tráva něpolahně. (II. 28.)

2. Nezvikaná víra a důvěra v Boha, upřímná, srdečná zbožnost jest základním rysem kmenové povahy našeho lidu. Zbožnou náladu projevuje často náš lid i na místech, kde bychom jí nejméně hledali, jako na př. v hospodě. Připíjejíce si na zdraví u muziky pijáci naši zpívají:

Daj nám Pámbů zdravíčka,
daj nám Pámbů zdraví,
abychme se dostali
do nebeskéj slávy (I. 33.)

A popíjejíce „dobré vínečko“ vzpomínají vděčně toho, který je daruje a opatruje:

Pijme vínečko, dobré je,
ej kdože nám ho naléje?
Naléje nám ho svatý Jan,
požehná nám ho Kristus Pán.

My sme vínečko pijali,
Pannu Mariu vzývali,
Pannu Mariu Žarožskou,
našu patronku moravskou. (Suš. 647.)

Sám veselý šohaj prosí své milé za přimluvnou modlitbu:

Pomodli se, pomodli, má panenko za mne,
ať se moja dušička do nebe dostane. (Suš. 246.)

Ba i z nálady zoufalé, z omrzlosti života vyznívá mohutná energie citu nábožného:

Bože muoj, otče muoj,
šak si mňa zarmútiť,
rodinu's mně pobrať
s miľú's mňa rozlúčiť.

Ked' si mňa rozlúčil
s tým děvčatem švarným,
teda mňa aj rozľuč
s celým svetem marným. (II. 203.)

Nábožnou písní vítá náš lid, nejvíce ovšem dobré stařenky, první červánky ranní, s ní na rtech ukládá se na lože. Nábožnou písní společnou zasvěcují se slavnostní hostiny, zvláště posvícenské a svatební. Písněmi oslavuje Boha, písněmi prosí za Boží požehnání a odvrácení všeho zlého, písněmi vzdává Bohu díky za prokázaná dobrodiní, písněmi doprovodí své milé k hrobu.

V některých krajinách naší vlasti v advent a půst světské písně naprosto umlknou a zpívají se jenom písně svaté. Na moravském Slovensku pějí děti večerem po celý advent pod okny oblíbené koledy. A v dobu průvodů poutních hlaholívá všechna krajina písněmi zbožných poutníkův.

Ve žně, kdy lid, vedrem a celodenní namáhavou prací unavený, s polé domů se vrátí, dívky poklidivše a povečeřevše chodívají den

jak den ke kříži konat veřejnou společnou pobožnost za ochranu úrody polní. Jejich nábožný zpěv tichou měsíční nocí mile a dojemně hlubokí je krásným svědectvím nejen srdečné zbožnosti, nýbrž i mravní síly našeho lidu.

V nábožných písních spatřovala církev ode dávna nejpevnější oporu veřejné i domácí pobožnosti a víry křesťanské a opatřovala jimi sama své věřící. Proto vedle čistě lidových písní nábožných všude mezi lidem známy a rozšířeny jsou písně umělé, tištěné na způsob malých kancionálkův, jež se na poutích a trzích prodávaly. Lid tím více tyto písně sobě oblíbil, poněvadž jazyk spisovný jakožto biblický pokládal za jediné oprávněný jazyk chrámový a písně jazykem spisovným složené zněly mu slavnostněji a důstojněji. Takového rázu jsou skoro všechny nábožné písně v naší sbírce obsažené. Pocházejí většinou z Velké a zaznamenány jsou, jak je zpívají tamější literáci. Domnívaje se, že leckterý velebný a překrásný jejich nápěv, složený asi v oné krajině v duchu písní domácích, jinde znám není, nerozpakoval jsem se pojati jich ve sbírku písní lidových.

3. Ze svazků společenských, ve kterých náš lid žil, nejdůležitější jsou: rodina, příbuzenstvo a přátelstvo, obec a vrchnost. — Prostomilá vroucnost ušlechtilého srdce, kterou náš lid lnul ku přírodě živé i neživé, leskem zvláště zářivým obráží se nám v poměru, v jakém spolu žili jednotliví členové rodiny

Dívka pěstuje ve své zahrádce rozmarýn. Dochází tam šohaj, prosí ho od dívky na znamení opětované lásky. Dívka opětuje lásku šohajovu, ale nehodlá sama rozhodovati o svém osudu, což jí tím snáze učiniti, anť ví, že má rodiče dobré, kteří pravému štěstí svého dítěte brániti nebudou. K nim tedy ať se šohaj důvěrně obrátí, neboť praví:

Já mám takých rodičů,
co mia rádi mají,
přidi ku nám, šohajko,
oni mia ti dajú. (II. 117.)

Touž srdečnou lásku rodičů k milované dceři, touž něžnou starostlivost o její budoucí blaho líčí nám plastickým obrázkem píseň, kterou zpívají ženy, přivázejíce peřiny nevěstiny:

Peřiny, peřiny.
mý milý peřiny;
Už my vás vezme
do cizí dědiny.

Nejedno maměnka,
nejedno zdřímala,
než ona dcerušce
peřiny schystala.

Matička zdřímala,
tatiček posvítíl,
aby své dcerušce
peřiny nalíčil. (Suš. 447.)

V našich písních matka jest důvěrnicí lásky dceřiny; jí žaluje se, že jí syneček vypovídá. (Suš. 331.)

Když tedy dcera vydati se hodlá, největší její starostí jest, kdo jí bude opatrovati starou matičku:

Staram se ja, staram,
staru maměnku mam,
kdo mi jich opatři,
až sa ja jim vydam. (Suš. 72.)

A když se provdané dceři dostane zlé tchyně, tu teprve žalostně vzpomíná těch blažených dob, jichž zažila na dobrém srdci mateřském:

Dyž sem u maměnky byla,
dycky sem sa dobre měla.

Nic ně dělat nekázali
a dycky ně říkali:

Povol sobě, moje dítě,
pokud su já na tom světě.

Až já na světě nebudu,
naděláš sa ledakomu.

Naděláš sa, nenajíš sa,
otrhaná nachodíš sa.

Bude pátek, bude svátek,
budeš nosit jeden šátek.

Preneščasná cuzí mati,
nemožu jí uhověti. (II. 268.)

Jaká to nevyrovnaná něžnost přeušlechtilé lásky mateřské
dýše z těchto prostinkých slov naší písně!

„Co bys, matičko, dala, bys o dceři věděla?“ táže se syn přiváděje matce ztracenou a jím šťastně nalezenou dceru. „Dala bych všecko zboží, bych věděla o dceři“, odpovídá matka. (Suš. 178.)

A hodná dcera zasluhuje si také plnou měrou něžné lásky matčiny, jsouc její pravou rukou, její jedinou pomocnicí při práci domácí, tak že pouhá její přítomnost matce dům rozveseluje, a když dcera nevěsta z domu odchází, odchází za ní zároveň všecka ta veselost z domu:

Veselý, maměnko,
veselý dvůr máte,
pokud' mne, maměnko,
pokud' mne v něm máte.

Jak mne v něm, maměnko,
jak mne v něm nebude,
všecka ta veselost,
všecka za mnú půjde. (I. 19.)

Však nejen slabou, všeliké péče a ochrany potřebnou dceru zavírá matka ve svou lásku; i syn na vojnu odvedený smí sobě po pravdě zastesknouti po nenahraditelné lásce mateřské:

Už tych ruček něni,
už ony hniju v zemi,
co mě nosivaly,
k srdcu přitiskaly,
dyž sem byl synek mały. (II. 366.)

„Šohaj z vojny jede s hlavú porúbanú“. Střetne se nejprve se svou milou a prosí jí, aby mu hlavu zavázala, by ho domácí nepoznali a se příliš nepolekali. Nepozná ho nikdo, ani „tatiček nemohli“. Ale citlivého srdce mateřského neoklamal; ta poznala hned milého syna, třebas ani tváři jeho nespátřila. (Suš. 123.)

Vychovávati děti bylo úlohou hlavně matčinou; otcí přiblížeti bylo především k polnímu hospodářství a trávení většinu času mimo dům. A nebylo věru lepších vychovatelů nad naše staré matky! Proto také děti k nim více lnuly, nežli k přísnému otci. Přes to však poměr otcův k dětem se stránky nejkrásnější líčí nám naše písně. I ku svému chudobnému, ale laskavému otci obrací se důvěrně syn s prosbou, by mu chystal svatbu; a otec synu svému toho neodpírá, třebas ani pšenice nemá na koláče:

Muj stary tatičku,
moc-li matě žita?
Ja se vam oženim
dnes alebo zitra

Ožeň se, synečku,
choť ja žita nemam,
dyť ti ja svaďbičku
jakusi udělám. (II. 228.)

Starý otec, ba i děd, nebýval tehdy ještě obtížným výměnkařem, nýbrž zůstával až do své smrti milovaným otcem a váženým hospodářem, jehož dobré rady synové rádi poslouchali a jeho zkušeností si vážili:

Staříčku stary náš,
šedivú hlavu máš,
esče dycky dobře s nama,
pokud si hospodář. (II. 343.)

Krásný tento poměr jen tehdy se zakalí, když rodiče svým dětem zabraňují si vzítí, koho si jejich srdce vyvolilo, zvláště když tu na váhu padají důvody chladného, vypočítavého rozumu, jako jest chudoba nevěstina nebo ženichova:

Bože, milý Bože,
co sú za rodičé?
Nedajú si mně vzít
chudobnej děvčice.

Chudobnej nedajú,
bohatá mňa nechce;
počkajte, rodičé,
šak vás Pámbů stresce (II. 477.)

nebo:

V nevěře, matičko,
v nevěře mia chováš,
za milým šohajem
zavírat mně nedáš.

Za milým mně nedáš,
za nemilým kážeš,
ale mně, matičko,
světa s ním nesvážeš. (II. 323.)

Proti takovému nelaskavému a nerozumnému jednání rodičů vzpírá se samo „veřejné mínění“ našich písní. V balladě „Zasnoubenci“, v níž se vypravuje, jak dva milenci, jimž bráněno bylo vzítí se za

sebe, hořem zahynuli, ke konci sama matka ženichova tuto výstrahu dává jiným matkám :

Kerá múdrá mati,
nebraňuj ditati.

Já sem zbraňovala,
syna sem pozbyla. (Suš. 95.)

Láskou zvláště něžnou a dojemnou lnou k sobě bratr a sestra. Už v našich pohádkách sestra vodívá světem bratra zaklnutého v beránka, až se jí konečně podaří vyprostiti ho z kletby.

Nastala hrozná „lapačka“,

chytali na vojnu
Pískové bratříčka.
Ked ho svazovali,
na sestřičku voľať:
Aničko, sestro má,
svazovat mňa nedaj!

Ovšem ubohá slabá sestra nemůže leč politovati bratra, „řetazem svázaného“. (Suš. 573.)

Dívka provdá se nešťastně za muže surovce, který ji ustavičně týrá a bije. Stěžuje si své rodině. Přichází otec, přichází matka, přichází sestra; ale s jakou přicházejí, s takou odcházejí, ba ještě za pravdu dávají muži surovému, ať prý poslouchá. Jediná jí ještě zbývá naděje, „že přijde bratříček, sivý sokolíček, ten polutuje“. A v naději té se nesklamala:

Bratříček ide, dvera otvirá,
na pana švagra ručenkú kývá:
Ne tak, švagre, ne tak,
budeme sa sekat,
to je sestra má! (II. 272.)

Do vojny sestra vypravuje bratra, a když se vojsko vrací, vyptává se po něm, vrátil-li se šťastně. (Suš. 173.)

Matka provdala dceru „za Janíčka za zbóníčka“. Dcera vpraví se ve svůj osud a jest mu věrnou družkou. Ale když jí milého bratra zabil, tu nedbajíc jeho proseb, udá ho právu, anť více miluje bratra než vlastního muže:

Ach, co bych za žena byla,
dybych muža prozradila!
Ach, co bych za sestra byla,
dybych bratra utajila? (II 29.)

A tak žila i všecka obec pospolu v sousedské shodě a v přátelské lásce jako jedna rodina. Všem dospělým v dědině každý chlapec je „synkem“, každá děvčice „dcerkou“. „Pacholci“ (mladíci) jsou mezi sebou „kamarádi bratři“, žena ženě, dívka dívce říká „sestro milá“.

Zvláště krásným jeví se nám poměr mezi „kamarádkami“, tak krásným, že krásnějším nemůže ani býti mezi rodnými sestrami.

Slyšíc na vesno zezulku kukati, dívka přeje si, aby vykukala galána nejen jí, nýbrž i její kamarádce :

Zakukaj, zezulko,
zakukaj mně zrána,
enom mně vykukaj
přes pole galána.

Zakukaj, zakukaj
zakukaj mně ešče,
abys vykukala
mojí tovaryšce.

To vidíme zvláště za okolností velmi choulostivých, když nastane rozpor povinností, zřící se buď lásky milencovy nebo kamarádčiny :

Kamarádko spravedlivá,
tvůj milý za mnó chodívá.

A já nevím, mám-li chcet,
lebo s tebo za dobry bet.

Dělej sobě jak se ti zdá,
kamarádko spravedlivá.

Dyž nevidím, nic neříkám,
a když vidím, smutně vzdychám.

Chodí zhůru, chodí dolů
okolo domu,

A na mně se nepodívá,
to je lítost, sestro milá. (Suš. 224.)

A i když „věrná“ kamarádka své družce odloudí milého, opuštěná dívka odevzdává se trpělivě ve svůj osud, nečiníc proto své kamarádce žádných výčitek, prosíc toliko, by se z ní nevysmívala

Kamarádko věrná,
jako ruka jedna,
měla sem milého,
ty's mně ho odvedla,

Dy's mně ho odvedla,
jenom si ho mívej,
jenom se, sestřičko,
ze mně nevysmívej. (Suš. 249.)

Plnou silou a nejvroucnější něhou řine se proud bolného citu z roztesklivé útroby, když nastane rozloučiti se s rodinou, s přátely a s rodnou dědinkou. Nelze si věru nic srdečnějšího ani pomyslit, nežli jest loučení nevěstino s domovem. Loučí se tu nevěsta se svými rodiči, s bratry a sestrami, s kamarádkami, se svými tanečníky i s hudebníky, s domácím prahem, stoly, lavicemi a se vším činem i s těmi domácími kopci, kterých už nebude šlapati, děkujíc všem za všecko dobré, čeho od nich a nebo s nimi užila. A když sedá již na vůz, volá ještě na matku, otce, bratra i sestru, by jí nedávali odvážeti z rodného domu.

Však bolestnější jest, když nevěsta nemá již rodičův, kteří by jí svatbu vystrojili a s nimiž by se rozloučila odcházejíc z domu. Uprostřed veselých písní svatebních zazní tu najednou srdce rvoucí zvuk písně sirotčí, která všem přítomným oči slzami zaleje. A bylo by to věru srdce kamenné, jež by nepohnuto zůstalo při těchto úchvatných elegiích. (Srovn. na př. II. 257.) A jaká poetická síla tkví v překrásném obraze, jímž truchlivý tento cit znázorněn:

Co je to za nebe bez hvězdičky?

Co je to za svadba bez mamičky?

Co je to za nebe bez měsíčka?

Co je to za svadba bez tatíčka? (II. 260.)

Při tomto loučení nevěstině ukazuje se nám také v nejkrásnějším světle všechna ta srdečnost a něžnost nejvroucnějšího přátelství našich „věrných a spravedlivých kamarádek“. Se svou věrnou kamarádkou nevěsta loučí se už před svadbou na poli, když s ní jde naposledy na trávu:

Kamarádko moja,
budu sa vydávat,
ej už ťa nebudu
na trávu volávat.

Na trávu volávat,
do kostela vodit;
kamarádko věrná,
pod' mia vyprovodit.

Pod' mia vyprovodit
do našeho humna,
abych na ťa skoro
zapomněť nemohla. (II. 224.)

Kamarádka bývá své kamarádce za starší družičku, s ní loučí se zvláště dojemně, zachovávajíc jí svou věrnou lásku i na dále a

nechávací jí své srdce otevřeno, bylo-li by jí v novém stavě
útěchy třeba:

Vinšuju ti, kamarádko,
vinšuju ti štěstí,
aby sa ti dobře vědlo
v tom novém manželství.

Esli sa ti zle povede,
kamarádko moja,
dondi sa mně postěžovat,
až já budu doma. (II. 254.)

Své kamarádce nevěsta při čepení odkazuje na památku své
pantličky, aby na ni nezapomínala:

Pře mý milý pantlička
kulovaný bílý,
kemo já vás zanechám
po maličké chvíli?

Zanechám je, zanechám,
kamarádko, tobě,
habes na mně zpomněla
v tem svobodným stavě. (II. 647.)

V jaké přátelské lásce všichni sousedé celé obce spolu žijí,
jako by byli jednou rodinou, toho krásný důkaz podává píseň, již
pějí svatebčané přivázejíce nevěstu do dědiny ženichovy:

Pro Boha vás prosím
v té vaší dědině,
neubližujte tu,
naše Majdalence.

Ona je jediná
Závodskýho dcera,
neublížila jí
Židenská dědina. (Suš. 462.)

Co se konečně týče bývalého poměru mezi vrchností a
poddanými, i ten ozařují naše písně leskem poetickým, plynoucím
z téže srdečnosti a tklivé něžnosti našeho lidu.

Náš mladík, vida panskou lučinu ještě nepokosenu, chystá se
dobrovolně pokositi ji „za rosenky zrána“:

Čí je to lúčenka nekosená?
Ja Vizovského pána.
A já půjdu, pokosím ju
aj za rosenky zrána. (I. 9.)

A byl-li pán ku svým poddaným laskav, vděčně to uznává
naše píseň;

Máme my dobrýho
 Líšenskýho pána,
 von nám dá vínečka
 do bílýho žbána (II. 318.)

I ta robota opěvuje se v našich písních se stránky příjemné

Děvča Ořešanské,
 pod s nama na panské,
 budú nám hudci hrát,
 budeme tancovat. (II. 326.)

Ač ovšem častěji se v nich připomíná krutých, bezcitných drábů:

My idem z roboty
 těžko nadělané,
 ešče lidé praviá,
 že tam postáváme.

Do by to nevěřil,
 može ít sprubovat,
 šak mu budú drábi
 na zádoch bubnovat (II. 327.)

Ba, jako národní pohádky, tak i naše písně překlenou snadno propast, jež oddělovala tak nepřestupně jednotlivé stavy od sebe; a mostem tím jest krása dívčina a vzbuzená jí láska mladého pána, jako se přihodilo sličné dceři pastýřově, „pro jejíž krásu mladý pán omdlíval,“ uviděv ji trávu žítí na svém poli. (Suš. 189.)

V. Kulturní obsah.

Dokud lid žije ve své samostatné, nerozdobené a neporušené společnosti kmenové, všechny plody ducha národního přecházejí s pokolení na pokolení, docházejíce ovšem prodlením času nejedněch změn, ale v jádru svém vždy stejnými zůstávající. Toto zachovávání veškeré tradice národní ve společnosti kmenové pod správou a ochranou ducha národního, kterýž jako v celém kmeni, tak i v každém jednotlivci jedním a týmž jest, není nepodobno dobře ohovananému starému vínu, jehož bedlivý hospodář ošetřuje. Jako staré dobré víno, ubírá-li se ho čas od času po něčem, nepozbývá své původní jakosti, doleje-li se pokaždé mladším vínem téhož kořene, tak i národní řeč, mravy a obyčeje, písně a pověsti, ba i kroj a všechny ostatní plody ducha národního nemění se podstatně, třeba se časem všelico z nich odejme a novým nahradí, poněvadž

toto nové, jsouc plodem téhož ducha, týmž zůstává. A jako staré víno i přidanou sobě dosti značnou část vína jiného kořene sobě připodobí a ve svou podstatu promění, tak i duch národní, dokud ve svém jádru jest nenarušen, dovede si přispůsobiti živly cizí a dodati jim rázu svého.

Takovým cizím živlem bylo původně náboženství křesťanské.

Lid náš k novému náboženství přilnul s veškerou vroucností své krásné duše, ale všechny stopy jeho slovanského pohanství, zvláště jeho božského uctívání přírody, nevymizely z něho posud a patrný jsou jak v hojných pověrách, tak i ve starobyklých písních obřadních, jež se zpívají na neděli smrtnou (Morana, Vesna), o letnicích (králky), ve žně a j. A tak zachovaly nám naše písně nejeden důležitý doklad náboženských názorův a obřadův našich pohanských předkův.

Tak i Smrť po názoru staroslovanském svou oběť usmrcuje střelou :

Střelila ho smrti střelu přeukrutnu,
a pichla ho v srdce převelice těžce. (Suš. 10.)

Duše v podobě ptáka z těla vyletuje, na strom nebo na zelenou louku sedá a běduje hlasitě :

Duše z těla vyletěla,
na zelenú lúku sedla,
a tam sobě naříkala,
až se lúka rozléhala. (Suš. 25.)

Jmenovitě duše zemřelých a pochovaných rodičů nebo manželů sedávají v podobě holubů na stromě na hřbitově a „vrkútajú smutno“.

Než i nauky křesťanské bujará obrazivost lidu všelijak pozměňuje a své báje z nich snuje. Tak peklo je kdesi na světě a ne až tak daleko; neboť dívka, jsouc tam pro nesvěcení svátku zlým duchem unesena, slyší, jak vozkové mimo jedou a bičí práskají; i volá na ně :

O, formani, formani,
esli ste vy z mej strany,
Z Holomúca, Opavy,
řeknite tam matce mé,
dcerušky má ešče dvě atd. (Suš. 22.)

Ďábel, odnášeje hříšníka do pekla, nabírá ho na rohy:

Na rohy ho ujali,
do pekla s ním spěchali. (Suš. 23.)

A zelina „turánek“ má touž úlohu v našich písních, jako sice v pověrách našeho lidu. Unášeje ďábel dívku do pekla, káže jí:

Zvihni, milá, sukničku,
ať se netkneš trávníčku;
zvihni, milá, kazajku,
ať se netkneš turánku. (Suš. 22.)

V písních obráží se všechnen vnější i vnitřní život lidu; z nich dovidáme se o leckterých jeho zvycích a obyčejích, jež ze života skutečného znenáhla mizejí neb už dávno vymizely. Tak jmenovitě život milostný od prvního prokmitu lásky až do svatby obetkán jest všecek mnohými, nyní už na mnoze neznámými zvyky.

Na chledy chodívali se ženichem kamarádi. Na dvoře domu nevěstina shromažďovala se říkajíc všecka chasa mužská i ženská, přicházíval i hudec, i zpívalo a tančovalo se do noci. Zvyku toho dotýká se píseň:

Nadarmo, synečku,
nadarmo k nám chodíš;
ešče na darebněj
kamarády vodíš. (II. 460.)

A zavržený milovník, když se dívka pro jiného rozhodla, vzdychá si:

Za čo som já, můj Božíčku,
muzigu vodił. (Suš. 317.)

Vnějším znakem a zástavou lásky dívčiny byla kytice (vonička, pérečko), jíž dívka zdobívala klobouk šohajův. Tu pak ovšem „spravedlivý galán“ od jiné dívky kytice přijati nesměl:

Ty pérečko nosíš,
já ti ho nedávám;
nejsi ty, synečku,
spravedlivý galán. (Suš. 309.)

Milý zase, odebíraje se na dlouho do světa, jmenovitě na vojnu, zasazoval své dívce pod okénkem stromek zelený na zástavu věrné lásky :

Co mně, milý, za dar necháš,
keď sa už preč odebíráš?
Zanechám ti strom zelený,
pod okénkem zaščepeň. (Od Brodu.)

Sadím já ti strom zelený,
abys měla potěšení. (Od Kyjova.)

Daruju cí strom zelený,
to budeš měc počeseni. (Od Opavy.) [Suš. 275.]

Učiněný slib byl naprosto závazným a nesměl se jednostranně rušiti. Proto prosí dívka nevěrného milence, aby ji propustil ze slibu, nepokládajíc ani jeho nevěry za dostatečnou příčinu, by se viděla prosta svého slibu :

Propušt' mě, můj šohajíčku, propušt', —
jsi falešný, Bůh ti odpušt', —
propušt' mě ze slibu svého,
budu čekat na jiného. (Suš. 325.)

Na znamení a zástavu daného slibu daroval milý milé prsten, a ona jemu vyšívaný šátek :

Přišel sem sa podívati,
budeš-i mňa milovati?
Budú, budú a i mosím,
lebo já tvůj prsteň nosím. (Suš. 634.)

Vrácení těchto vzájemných darů bylo propuštěním ze slibu :

Vrať mně, milá, co je mého,
já ti vrátím, co je tvého.
Vrať mně, milá, prsténeček,
já ti vrátím tvůj šáteček. (Suš. 401.)

Upřímná a ideálně milující dívka vrací nevěrnému milenci prsten, ale svůj šátek mu ponechává na památku bývalé lásky :

Ten šáteček ode mne,
ten sobě dobře schová,
na mne nezapomíné,
že's býval milé. (Suš. 275.)

I snubných prstenů připomíná se v písniích, ač sice zvyk ten u našeho lidu není znám:

V tom Hověžském kostelíčku,
v tom Hověžském kostele,
našla sem tam za oltářem
dva stříbrné prsteně.

Jeden sa mi na prst hodil,
a ten druhý milému,
až půjdeme od oltára,
dáme jeden druhému. (Suš. 637.)

Že ani násilný únos dívek nebyl docela neznám, mohli bychom se domnívati z písni, jež ho výslovně připomínají:

Plelo dívča, plelo len
štyry hony za dvorem,
Doplelo sa ku chrasti
chtěl ju šohaj ukrastí. (II. 121.)

Lesi já ťa nedostanu,
já ťa ukradnu. (Suš. 320.)

Aby svou krásu zvýšily a šohajům se zalíbily, naše dívky barvivaly si líčka na červeno líčidly umělými; aspoň o dívkách slovenských na určito naše písně toho dotvrzují:

Povedajú ľudé, že sem malovaná,
že je do mých líček barva kupovaná.
Nemajú mamička za toľaj toľarů,
co by kupovali do mých líček barvu. (II. 75.)

Na takové výčitky dívka, jejíž líčka se skvějí krásou přirozenou, vtipně a pěkně odpovídá:

Maloval ňa malér z vysokého neba,
ten ně dal barvičky, kolej bylo treba. (II. 156.)

Podobné výčitky činí také muž své mladé ženě, kteráž po svatbě nehledí si už tak pečlivě své toalety jako za svobodna:

Dycky byla malovaná,
a včil chodí ušubraná. (II. 276.)

Že i jakéhosi barviva se stromu nebo kře lesního naše dívky
užívaly, může se scuditi ze slov písně:

Kdo by řekl, lhať by,
že já nemám barvy;
má barvička visí
na haľuzi v lesi. (Suš 311.)

Zelina černobíl, snad svým jménem, ano se vyslovuje na
Moravě černobíl, nabyla pověsti, že snědou barvu tváří mění v hezkou
bílou; vyskytujíť se takové „etymologické“ pověry dosti často:

Pásla hosičky pode mlénem,
homévala se černobélem:
Homé se, milá, hať seš bílá,
habes se chlapcům zalíbila. (II. 395.)

Umyje-li se dívka na veliký pátek na potoce, bude míti pěkné
jasné oči:

Zbešovský děvčata, pěkné voči máte, jenom mně povězte, čém je uméváte?	My je uméváme jedenkrátě v roce, studenó voděnkó, co je na potoce. (Suš. 412.)
---	---

Že by také naši selští chlapci dle módy rokokové hlavy si
pudrovali, toho sotva se lze domnívati dle jediné o tom zmínky:

Dyž sem byla pannó,
chodívali za mnó
černovocí chlapci
s pudrovanó hlavó. (Suš. 290.)

Zdá se, že tu dívka pouze připomíná panského tehdejšího
mravu o svých nápadnících, aby tím zvýšila nejen jejich nýbrž
i svoji vzácnost.

Nelákala-li dlouho ni rozená, ni strojná krása milence, naše
dívky chytávaly se nevinných čarův a kouzel, aneb se aspoň šohaji
toho do nich domnívali, nemohouce si jinak vysvětliti neodolatelné
jejich přitažlivosti. Jako se tu a tam kolem oken tak řečené
skřítkové nohy malují, aby zlá Múra do příbytků neměla přístupu,
tak zdá se dle našich písní, že pro lásku podobné jakési malby
a „obrovnávky“ se děly:

Milěj okénečko
 kolem malované,
 nechodte tam, chlapci,
 je tam čarované.

Načež dívka dobře odpovídá:

Neznala jsem čaruov,
 ani má matička,
 než ti čarovaly
 mé červené líčka. (II. 75)

Jako náš lid v rozmanitých zelinách nejvíce hledal a nalézal
 lékův od všelikých nemocí, tak i naše dívky měly svoje kvítí
 „milodějné“, jímž hleděly přičarovati milence:

Zelinko malá, dybych tě znala,
 věru bych si šohajička přičarovala. (II. 88.)

vzdychá dívka začátečnice v milostných praktikách. Ale jiné dívky
 ty malé zelinky dobře znají a hojně i se zdarem jich užívají; jsou
 to jmenovitě laskavec, koukol, dobrá mysel, polajka, návratníček:

Vy chlapci nevíte,
 proč za mnú chodíte,
 a já mám laskavec
 u každých rukávec. (Suš. 397.)

Chodiła po poli,
 trhała kúkolí,
 aj tú dobrú mysel,
 co by šohaj prišiel.

Chodiła po hájku,
 trhała polajku,
 trhała, voľala:
 Pod' ke mně šohajku.

Ešče si natrhám
 toho návratníčku:
 Navrať se mně, navrať,
 švarný šohajičku. (Suš. 238.)

Však dívka naše i „čarujíc“, je si dobře vědoma, že tím
 pravým kouzlem je cosi jiného, než ta „zelinka“:

Polajko, polajko,
 dávno sme sa znaly,
 keď sme šohajkovi
 spolu čarovaly.

Nečarovala sem,
 ani má matička,
 než mu čarovaly
 mé černé očička.

Carovaly tobě
moje černé oči,
keď's ich viděl ve dně,
musel's přijít v noci.

Čarovala tobě
má bílá hubička,
keď ti ščebetala
jako řasťovička. (Suš. 232.)

Leckterá dívka, když nepomáhaly „prostředky domácí“, uchýlila se o radu a pomoc k cikánce, kteráž si pak svou radu dobře dala zaplatiti:

Oj cigánečko z Lidečka,
přičaruj ně synečka.
Dyž já ti budu čarovat,
mosíš ně něco darovat,
jeden dukátek lebo dva:
Tu máš, cigánko, obadva. (Peck 36.)

Šohaj láskou k dívce zmámený, nemoha si toho náhlého převratu přirozeně vyložiti, domnívá se do dívky, že mu cosi do vína přimíchala:

Moselas mně počarovac,
moselas mně podělac,
moseľas mně včera večér
do vínečka cosi dac. (Suš. 632.)

Milostné toto kouzlo bývá druhdy tak mocné, že šohaj vzplana touhou neodolatelnou všeho na místě odběhne a za dívkou čarodějkou chvátá:

Tužičky, tužičky,
nebohé tužičky,
moseľ sem odběhnút
na stole užičky.

Na stole užičky
a na rolú pľuha,
nečaruj, děvčino,
nečaruj tak zťuha. (Suš. 263.)

Ba i umrlec, mocnými kouzly jsa vyburcován, vstává z hrohu a dostavuje se k milé. (Suš. čís. 112.)

Jako však čáry a kouzla nepřinášejí pravého štěstí, tak ani „čarovaný galán“ nebývá požehnaný:

Čaruj, dževčatko, čaruj,
žaden cí něbrani,
šak čarovany galan
něni požehnaný. (Suš. 205.)

I známého po všem Slovanství zvyku pouštěti kytice a vínky po vodě a házeti je na střechu dotýkají se naše písně:

Já své (kytku) pustím po potoce,
snad' ju nande nekdo přece.
Já ju pustím po palašó,
kde mládenci koně pasó. (Suš. 322.)

Kady pacholatko koně myje,
zeleny vinek, zlatý prstenek
k němu plyně. (Suš. 759.)

Hodiľa ho na střešku
k svojemu potěšku;
jak ta střeška spadně,
muj vinek uvaďně. (č. 6.)

Oblíbeným symbolem lásky jest červené jablíčko:

Červené jablíčko v klíně mám,
koho já ráda mám, tomu ho dám. (Suš. 631.)

Na kterou stranu jablíčko větrem zroněné padne, tam se dívka dostane neb odtud přijde milý:

Fuč, větríčku, z poledně,
zhoď jablečko lebo dvě.
Kaj jablečko dopaďně,
tam se miľa dostaně. (Suš. 437.)

Zavěj, větríčku, z Dunaje,
zhoď mně jablíčko lebo dvě.
Kudy jablíčko poběhne,
tudy můj milý pojede.
Běží jablíčko dolinó,
můj milé jede rovinó. (Suš. 438.)

Ba červené jablíčko přímo se oživuje, by bylo spůsobilým poslem lásky. Mladík je utrhne, pustí po vodě, ono pak,

když připlynulo k okýnku,
zaklepalo na Marynku:
Vyjdi, Marynko, vyjdi ven,
Honzíček stojí před domem. (Suš. 356.)

Dívky nemohoucí či nehodlající se provdati, oblékají se na znamení toho úmyslu v šaty barvy modré :

Tovaryšenko má, chodíme my si v modře,
nevydávejme se, šak je nám tak dobře. (Suš. 549.)

Na znamení smutku o zabitého milého dívka hodlá nositi až do smrti černou pantli v lelíku :

Pokud ešče živa budu,
černó pantlu nosit budu,
pod šátkem v lelíku
za tu lásku velikó. (Suš. 181.)

Na zdavky splétá matka svou dceru, při čepení rozplétá ji „šíroká“ (stará svatka) :

Šíroká, široká
lelíček rozplétá.
Je-li tu maměnka,
co jí ho zapletla.

Šíroká, široká,
nechaj mně lelíka,
nač mně rozplétáš,
dy's ho nezapletla.

Já sem nezapletla,
ale včil ho splétám,
około hlavy dám,
ženú ta udělám. (Suš. 442.)

Z právních zvykův, o nichž se v našich písních zmínka činí, zajímavý je zvláště onen, dle něhož zločinec na smrt odsouzený mohl býti vykoupen, prohlásil-li kdo, že s ním vstoupí v stav manželský.

Dívku, jež zavraždila své dítě, kati vedou na popravu :

Dyž už Kačenku měli stát,
pozastavil sa mladší kat.
Chceš-i, Kačenko, má byti,
chcu ta od smrti zbaviti.

Touž nábidku činí jí potom starší kat, ale dívka odmítá jejich návrhy a skloní raději svou šíji pod jejich meč. (II. 10.)

I v legendě o sv. Dorotě jest o tom řeč :

Dorotko, etná panno, chčeš-li má býti,
chci tě z smrti vykoupiti. (Feif. 89.)

Téhož názoru se dočítáme v lidové písni německé o Anežce Bernaurce, kterouž odsoudili na smrt utopením :

Wie die Bernauerin auf die Brücke kam,
 ein Henkersknecht zu der Bernauerin kam.
 Bernauerin, was willst machen?
 Ei, willst du werden ein Henkersweib,
 oder willst du lassen deinen jung stolzen Leib
 ertränken in Donauwasser?
 Und eh' ich will werden ein Henkersweib,
 eh' will ich lassen mein jung stolzen Leib
 ertränken in Donauwasser.

Z dobytka z cizí dědiny, ve škodě zajatého, bylo třeba zaplatiti, co občané poškození v hospodě naň vypili :

Ej koně, koně, koníčky vrané,
 oj zajali vás Vlachovjané.
 Oj zajali vás, pijú na vás,
 přijde milunká, vypiatí vás. (Peck 17.)

Není též nezajímavé, že v písních moravských velmi často se připomíná Praha jakožto hlavní město, nikoli Vídeň, což se zdá tomu nasvědčovati, že písně takové původ svůj mají v době, kdy Morava ještě v těsnějším svazku byla s Čechami. Tak Lišňák od Brna jede do Prahy pro hrách (II. 530), Slovák od Brodu vrací se z Prahy, stavuje se v Kroměříži (II. 157), Podhorák od Krumlova jede tam kupovat své milé drahé kolary (Suš. 367) atd.

VI. Formální stránka.

Moravské písně lidové vykazují celkem nářečí té krajiny, ve které se zpívají a zaznamenány byly. Ale tam není pokaždé jejich původní domov. Přecházejíce z krajiny do krajiny, stírají se sebe své původní nářečí, ale pro rým a z jiných příčin formálních nenabývají vždy čistého dialektu své nové vlasti. Proto naše písně, jak už Sušil podotýká, „za dokonalý obraz podřečí sloužiti nemohou“. Zajímavé jest, že někteří Slováci moravští, kteří sice ve své řeči zcela pravidelně vyslovují hlásky r a ř, v písních za ř raději r zpívají. Působí-li tu sousedstvo uherských Slováků, čili se tato výslovnost z dob starých zachovala, nesnadno rozhodnouti. Dialekt

valašský neboli slovenský obyčejný jest ve mnohých koledách všude na Moravě až po české hranice. Infinitiv ve všech nářečích dosti často vyzvukuje v plné *ti*, ač se tak v řeči mluvené nikde neděje.

Po stránce syntaktické jmenovitě písně z východní a jižní Moravy, jako posavadní dialekty těch krajín, vykazují přesné vazby, z češtiny nyní už i písemné mizející, tak na př. pěkné vazby genitivné: dojíždali palacu panskeho (Suš. 40.). Sahaj ho (vínka), děvucho (Suš. 381.). Dcera volala pomoci (Suš. 104.). Seslal pán Bůh anděly s nebe, aby hledali panny Marie (Suš. 6.). Husy ščebe-taly, voděňky hledaly (Suš. 103.). Čekaj, čekaj, kravičko tej zelenej travičky, tak jak já sem čekala tej modrej sukničky (Suš. 483.). Zapomněla prstěnečka zlatého (Suš. 449.). Půjč, formánku, biče svého (Suš. 7.). Kovářova dcero, podej mně dítěte, mého pachotele (Suš. 20.). A já plaču a naříkám dávnej příhody (Suš. 352.). Otevři mně, milá, máš-li černé oči. Já ti neotevřu, černých očí nemám (Suš. 407.). — Velmi účinná je neurčitá náměstka *kdosi* na ozna-čenou osoby určité: Zdoruje mi kdosi, lebo já komusi, lebo sa mne kdosi do vůle naprosí (Suš. 233.). Významno je též spojení záporného přechodníku s kladným indikativem téhož slovesa. Milá dává milému bílý šátek. Von ho *bere nebera* ho (II. 66.).*) Přes malucké pole půjdu, galánečky hledat budu. *Budu hledat nehledaja*, na chodníčku posedaja (Peck 28.).

Častá diminutiva, vždy na svých místech užitá, slouží za výraz milé srdečnosti, nikoli protivné titěrnosti, jak u leckterého básníka umělého. Jak srdečně zní na př. řeč novorozeného Ježíška, kterou oslovuje svou matku: Já sem stvořil nebe i matičko tebe, ty ptáčky na horách, rybičky ve vodách (Suš. 33.).

Řeč našich písní je prostá, nehledaná, ale vpravdě poetická, vynikající plastickou stručností a obraznou konkrétností. Tu není nic zbytečného, každé slovo na svém místě a vždy co nejprůběžnější.

Oč krásnější a poetičtější jest obrazná konkrétnost proti mlhavé abstraktnosti, poznáme nejlépe z různého způsobu, kterým dvě písně touž myšlenku vyjadřují. Abstraktní, zcela prosaicky proslovenou myšlenku písně německé

Mein Herz trägt heimlich Leiden,
wiewol ich fröhlich bin

*) Srovn. Hom. *ἐξὼν ἀσχεστὶ γὰρ θυμῷ*.

slovenská píseň tímto plastickým obrazem před oči staví:

Trávička zelená, kade ja chodievam,
lebo ju ja často slzami polievam.
Ústa mi spievajú, oči sa mi smejú,
ale od srdiečka slzy sa mi lejú. (Spevy 21.)

V německé písni nevidíme ani té veselosti ani té tajné žalosti kterou dívka v srdci skrývá; musíme věriti, že pravda jest, co nám dívka praví, chceme-li. V písni slovenské znázorňuje se nám i zdánlivá veselost i tajemná žalost dívčina plastickou konkrétností dle účinku obou. Možná-li názorněji vyjádřiti, kolik slz dívka proleje, nežli oním plastickým znázorněním jejich účinku, že od nich až trávička zelená?

Někdy taková plastická názornost působuje se překvapující pointou:

Poctivosť, poctivosť,
co ona panuje:
kerá panna švárná,
nech si jí šanuje.
Nech si jí šanuje,
do papírka sková! (Suš. 498.)

jindy sesiluje se působivým kontrastem:

Horko je mně, horko,
můj milé šuhajko.
Pust' na mně chládeček
z vašich vokýneček (Suš. 558.)

Můžeme-li mysliti co líbeznějšího nad tento překrásný obrázek, tak plasticky nakreslený? Je to popěvek dívky na kopečku v parnu letním žnoucí, jímž se ohlašuje milému hochu v dědině.

A jací jsou to umělci, ti naši poetičtí malíři. V jejich obraze není ani jednoho zbytečného nebo cizího rysu, a přece všechno do nejmenších podrobností provedeno!:

Mé srdéčko jak kamen,
ono hoří plamenem,
pod' ho milá, pod' ho hasit,
ať nehoří celý den.

Než bych já ho hasila,
radši bych přiložila,
aby ta falešná láska,
na popel shořela. (Suš. 758.)

Názorné konkrétnosti slouží také básnická hyperbola:

Mezi dverma stáli,
suze jím kapaly,
v kameni bramoru
jamky vybíjaly. (II. 155.)

Co jsou proti takovým slzám jakési „bohaté slzy“ našich moderních básníků!

Vůbec naše písně nemilují nenázorných slov abstraktních. „Z děvečky *spadne* krása“ (Suš. 627.) zcela jinak staví nám děj před oči nežli vybledlá fráze „děvečka pozbuje krásy“.

U Sušila (352) čteme:

Dyž sem přišel,
milá ešče spala,
boskal sem ju,
aby hore stala,
boskal sem ju
na obě dvě líčka:
stávaj hore,
sivá holubička.

Jinému zpěváku snad mimo vůli ke slovům „milá ešče spala“, vybavilo se sloveso „budil sem ju“. Slovesem tímto potom pokračoval „budil sem ju na obě dvě líčka“ a utvořil tím obraz tak poetický, tak delikátní, že nahodilému tomuto variantu rádi dáme přednost před oním zněním původním (II. 122.).

Téhož účinku poetického dosahuje se slovesy složenými, zvláště na vyjádřenou protivy: Profukuj, větríčku, dolů dolinečku, přifukuj milého s dobrou novinečku (Suš. 324.). Vydať sa je vydať, ale od; vydávať (Suš. 426 = die Hochzeit rückgängig machen!). Počkaj-synečku, až si podivím (Suš. 228 = nabudu dívkou svobodnou). Panny se ho *zakochaly*, pěkné dary jemu slaly (krásnému jinochu Valentínu); panny se ho *odkochaly*, pěkné dary odebraly, (když se stal knězem a „přetěžký vřed ho obrazil.“ (Suš. 28.). A když přijde na jaro pohoda, přid', synečku, přid' do vinohrada. *Nav. náš se* kvítka voňavého, *napatříš* se líčka červeného. (Suš. 206.)

Často plastický obraz splývá s myšlénkou jím zobrazenou v krásnou allegorii. Jak pěkně zobrazen na př. mírný, líbezny jas modrých očí!;

A ja by tebe, švarny synečku, pustila,
edem že němam odrobinečky světidla.
Nětrebujemy, moja najmilši, světidla,
měsíček svítí tvyma modryma očima (II. 142.)

nebo marné vzpírání se dívčino proti lásce:

Dobře je přivykat,
ale zle odvykat,
ale ještě horší
srdečko zamykat.

Já sem si ho zamkla
na devět zámečků,
ty's mi ho odemkl,
švárný šohajčku. (Suš. 206.)

Allegoricky velmi účinně staví se kyselá pláňka (plané jablko)
proti sladkému jablku, zobrazujíc šohaje nemilého a milého:

Nachod' sa k nám, nachod',
ty kyselá pláňko,
až sa mi nadhodí
to sladúňké jabko.

To sladúňké jabko
do truhty si skovám,
tú kyselú pláňku
kamarádkám rozdám. (Suš. 214.)

Takovým způsobem klade se často obraz za věc zobrazenou.
Tak znamená *slunce*, *holubička*, *růža* milovanou dívku, *holub*, *sokol*,
rozmarýn, *hřebíček* milého šohaje, *duša*, *srdenko*, *potěšení moje*
milého nebo milou:

Svítilo mně slunce
v maličké chalópe,
už mně svítit nechce,
nech svítí komu chce. (Suš. 256.)

Let', sokole, vrchem,
a já půjdu dolem
u naší bránecky
tam se sejdem spolem. (Suš. 101.)

Žalo by sa, žalo to dobré žnivečko,
dyby mně vážalo moje srdenečko.
Žalo by sa žalo, aj by sa vážalo,
dyby potěšení za mnú posedalo. (Suš. 556.)

I pouhé příměry a podobenstva uvedené spojkou *jako* nejsou
toliko případny a přiměřeny, nýbrž přivodí nám na mysl obrazy
takové plastické krásy, že při nich s aesthetickou zálibou prodlíme:
Nechodil sem za ňú, sama přišla za mnú, jako ta ovečka za zelenú
trávu (Suš. 245.). Została sem sama jako ta hrdlička, čo po poli
liétá, hledá si párníčka (II. 188). To moje srdenko tak ve mně
buchačo jako ta ryběnka v hlubokém potoce (Suš. 228). Srdce mé,
srdce mé, proč's tak zarmúcené? Horíš jako plameň, visíš jaký

kameň (Suš. 249). Život trvá málo let, pomine jak jarní květ (II. 329). To staré vdovčisko jak staré hrnčisko, a ten mládeneček jak z růží věneček (II. 269). Važte si, děvčátka, svojí poctivosti, jako tá travěnka svojí zelenosti (Suš. 498). Vychovali ste mne jak pěkné jablečko (II. 367). Již sem tak osiřel jako jabor v lese, když s něho list spadá, on se smutně nese (Suš. 336). Zůstala sem sama jak na vodě sláma (Suš. 337). Oči, černé oči jak černá mrakava. (Suš. 299).

Za příčinou básnické názornosti vyjadřují se obrazně pojmy příliš všeobecné a tudy abstraktní a bezvýznamné:

Kameni, kameni, namluvil bys vodu,
a tebe, děvečko, namluvit' nemožu.
(Suš. 263 = spíše by si kámen namluvil.)

Jedličko, jedličko, neopouštěj chvojí,
jak mne opustilo moje potěšení.
(Suš. 263 = spíše bych se byl nadál, že . . .)

Spíše sa rozejdú	Spíše sa rozejde
drobné ryby s vodú,	měsíček s hvězdičkú,
nežli my sa rozejdem,	nežli my sa rozejdem,
galánečko, spolu.	švárny šohajčku.
(Suš. 265 = nikdy se nerozloučíme.)	

Z básnických figur zvláště krásny a významny jsou:

1. apostrofa: Myselko, mysel má, kudy ty mně chodíš? Kudy mně ju švárny šohajčku vodíš? (Suš. 278). O lasko, lasko ma, kde tě lude беру? V horach se nerodiš, v poli tě něseju (II. 69). Sloboděenko moja, zlatý poklad, mosím Ťa opustit na jedenkrát (II. 255). Chudobo, chudobo, šak si mi moc vinna, chtěl by mňa šohajek, brání mu rodina (II. 152). Túžení, túžení, túženíčko dvoje, jedno šohajkovo, a druhé je moje (Suš. 362).

2. eufemismus, jímž se věci nelibé, jmenovitě stydké jen zdaleka naznačují: Zavédla se s milým (Suš. 412). Kerá je múdrá panenka, nedá si rozviť svého vínka (Suš. 3). Dovézél ju prostred vody, stupováł jí do slobody (II. 3). Budem já ti k vínku sňhat (II. 38.).

3. pallilogie v širším smysle, t. j. opakování téhož slova na sesilněnou představy obraznosti předvedené, v našich písních jest velmi oblíbena; Aj hora, hora, zelená hora, a z téj horečky

kdosí mě volá (Suš. 203). Túlali se mládenci, túlali se, túlali (Suš. 429). Stojí lipka, stojí, dřeva vysokého, dřeva vysokého, listu širokého (Suš. 151.).

V širem poli hruška stojí,
hruška stojí, na podoli.
Pod tu hrušku Dunaj bystry,
Dunaj bystry, kameň ostrý.

Pod kameněm trava rostě,
trava rostě, zelena se.
Po tej travě pavi choďa,
pavi choďa, perka trať (Suš. 563.)

4. parallelismus: Co je po studýnce, dyž v ní vody není? Co je po panence, dyž v ní lásky není? (Suš. 214). Co je to za nebe bez vězdičky, co je to za svadba bez mamičky? Co je to za nebe bez měsíčka, co je to za svadba bez tatíčka? (II. 259). Daj mňa, mamko, daj mňa, doka mňa pýtajú, kehdy rŕža kvitně, tehdy ju trhajú. Kedz rŕža odkvitně, trhac jej něbudú, kedz mi roky prejdú, pytac mňa nebudú (II. 270). Hájíčku zelený, kdo ťa hájit bude, galánečko moja, kdo k vám chodit bude. Ešče sú hájící, co mia hájit budú, ešče sú šohajé, co k nám chodit budú (I. 4.)

Dopodrobna proveden a nad míru působivý je parallelismus v následující líbezně písni žňové:

Křepeliša maľá křepelenka,
křepeliša překrásná panenka.

Víju víňky, maľý krahulíčku,
víju víňky, překrásný Janíčku.

Křepeliš s ňú maľý krahulíček,
křepeliš s ňú překrásný Janíček.

Děj mně jeden, maľá křepelenko,
děj mně jeden, překrásná panenko

Co tu děláš, maľá křepelenko.

Já ti nesmím svého víňka dáti,

Co tu děláš, překrásná panenko? Íali by mně otec ai máti (Suš. 561.)

5. antithesa líčí psychologicky věrně a názorně, jak představa vzniká. Věc na př. ve vzdálenosti nejasně viděná jinou se býti zdá, než ve skutečnosti jest. Antithesou líčí se tedy první klamná představa, potom poznání klamu, konečně věc jak ve skutečnosti jest, na určito jsouc spatřena, na př.:

Na horách na dolách
co sa to tam bělá?
Husy-li to sedá,
nebo sněhy ležá?

Dyby byly husy,
už by ulétaly
dyby sněhy byly,
už by otajaly.

A to sa tam běľá
postelka vystľaná,
leží tam šohajek,
hlava porúbaná. (Suš. 122.)

Člověk polem jdoucí, pohlednuv na hory, spatří tam cosi bílého; myslí, že to divoké husy nebo sníh. Cestou vzniká v něm pochybnost o správnosti této představy, neboť husy by dotud na jednou místě neseděly, a sníh o tom čase (v létě) byl by již roztál. Teprv až přijde na blízko, vidí zcela zřetelně, co tam skutečně jest.

Takovými antithesami způsobují se v našich písních velmi plastické obrazy, mnohem působivější než obstraktním příměrem:

Zdálo sa mně, zdálo,
že sa od hor mračí,
a to sa čerňajú
šohajovi oči.

Zdálo sa mně, zdálo,
že sa od hor blyská,
a červeňajú sa
šohajovi líčka. (Suš. 415.)

U našeho jazera
stoji lipka zelena,
a na tej lipě na tej zelenej
zpivaju tři ptačkove.

A nějsu to ptačkove,
to su šohajičkove,
rozmluvaju o švarnej děvčině,
keremu se dostaně. (Suš. 369.)

Rojily se včeličky;
nebyly to včeličky.

To byli dobří lidé,
dobří lidé měščané.

Pro dcerušku přijeli,
vezma dcerku pryč jeli. (Suš. 100.)

6. alliterace a paronomasie: Kúdelečko kúdelná, nebudu ťa přisti. Lipo, lipo lipatá (Suš. 472). Šibenko šibená, pro koho's stavená? (Suš. 129). Skleničko skleněná, dobré víno z tebe, pozdrav Bůh sklenáři, který skleníš tebe (Suš. 631). O tom svatém Valentíně pěkná sláva o něm slýně (Suš. 28.).

Řeč našich písní je stručná i úsečná, nemiluje slov pouze formálních (spojek), za náměstky opakuje raději substantiva; i určité sloveso často se vynechává:

Matka nemeškala,
dvě sklěnice vzała.
Dvě sklenice vzała,
do sklepa běžala.

A do jedné medu,
a do druhé jedu.
A před syna s medem,
před nevěstu s jedem (Suš. 154).

Zvláštní jsou refrény některých písní, složené ze slov divných a jinačích, jimiž se snad nahraditi má průvod hudební:

Požčajte nám sekerenky,
nuže, nuže nuž,
požčajte nám sekerenky,
haj dudy, na dudy, dúž (II. 79),

Pase ovčák ovce
na zeleněj lúce,
pase ovčák o — hutajnom,
na zeleněj lú — hutajnom,
tu li li dli li li dli hutajnom,
na zeleněj lú — hutajnom. (II. 67.)

Velmi působivý je takový refrén v popěvku o Kačinyých ořeších, z něhož jako by vyzníval rupot ořechů nalezených a louskaných:

Naša Kača cosi má
rup, rup,
cosi má
rup, rup,
cosi má.

A to byly ořechy
rup rup,
ořechy
rup rup,
ořechy.

Skovála to do sena,
rup rup
do sena
rup rup
do sena.

A bylo jich tři měchy,
rup rup,
tři měchy
rup rup,
tři měchy (II. 480.).

Jak už svrchu podotčeno, velmi často vyskytuje se v našich písniích dialog, dodáváje jim dramatické živosti. V některých písniích, jež bychom nazvali mohli zápolivými, vtipný dialog jako v čarovném kolečku se otáčí. V takových písniích hravým žertem a roztomilým humorem buď se podávají na licho žádané důkazy něčeho předstíraného, a jsouce za lichy usvědčeny, jiné a jiné neméně liché na obhájení předešlých se vymýšlejí:

Co's dělala, ženo má,
má ženičko rozmilá?

Zmotala sem potáček,
můj mužičku rozmilý.

Předla sem já kúdeli,
můj mužičku rozmilý.

Kde máš, ženo, přadeno?
Prodala sem přadeno.

Kde máš, ženo, potáček,
má ženičko rozmilá?

Kde máš, ženo, peníze?
Kúpila sem hrnečky atd. (Suš. 676.),

neb odvarují se nové a nové překážky nějakému úmyslu v cestu kladené:

Darmo se ty trápíš,
můj milý synečku,
nenosím já tebe,

nenosím v srdečku,
a já tvoja nebudu
ani jednu hodinu,

Co pak sobě myslíš,
má milá panenko,
dyť si ty to moje
rozmilé srdenko;
a ty musíš býti má,
lebo mi tě pán Bůh dá.

A já se udělám
maľú veveričkú
a uskočím tobě
s dubu na jedličku,
přece tvoja nebudu
ani jednu hodinu.

A já chovám doma
takú sekerečku,
ona mi podetne
dub a i jedličku,
a ty přece budeš má,
lebo mi tě pán Bůh dá atd. (S. 691.)

nebo vyvracejí se námitky činěné proti nějakému předsevzetí:

Mamko, mamko, maměnko moja!	Dcerko, dcerko, dceruško moja!
zjednejte mi nové šaty,	Nechaj toho vydávaňá,
já sa budu vydávati,	ty si ešče hrubě mľadá,
maměnko moja!	dceruško moja!

Mamko, mamko, maměnko moja!
také ste vy mľadí byli,
rádi ste sa vydávali,
maměnko moja atd. (Suš. 706.)

nebo proti žádaným nemožnostem stavějí se nemožnosti jiné jakožto podmínka splnění oněch:

Keď si ty taký krajčír
sveta učného,
ty mi mosíš šaty šit'
z kvetu makového.

Já ti buděm šaty šit'
z kvetu makového,
ty mi mosíš niti prást'
z děšča májového atd. (II 111.)

Skladatelé našich písní básnili ze své přítomnosti, ve které žili a kterou jediné znali; názory, zvyky a mravy své doby přenášeli bez rozpaků v doby staré; proto vyskytují se, zvláště v legendách, leckteré anachronismy. Tak „šla Maria do kláštera“ (Suš. 43), „kráci do kostela poslúchat mše, svatého nešpora“ (Suš. 4), „na mšu svatu zvonili, by se lude schodili, všeci lude na mšu šli, i ten Lazar ubohy (Suš. 20), a Turek ženich dává své zahynulé křesťanské nevěstě „zvonit hrany na patery zvony, až se rozlíhalo po Tureckéj zemi“, (Suš. 126),

Ani v zeměpise naši pěvci nejsou až tak honěni. Moravské dívky koupají se v moři (Suš. 115), ač jistě ani jedna z nich jak živa moře neviděla, a moravský voják „muši maširovac přes červene moře“ (Suš. 594). Koníčka svého prosí šohaj, aby ho vyvezl z Moravy, a ochotný koníček rád mu je k službám: „Vyvezu, vyvezu na tureckú mezú, tam odtud uvidíš tu brněnskou věžu (Suš. 532.)

Jako v pohádkách tak i v našich písních zlata, stříbra, drahého kamení a jiné nádhery hojnost veliká. Vrata a dvěře našich domů jsou ze stříbra a ze zlata. Neboť „když dojel syneček na Vanov pěknou ves“ a u Janouškových na vrata zatloukl, vyšla Marjanka sama devátá okřikujíc ho: „Kdo nám to tlučé na naše vrata? Ať neotlouká stříbra a zlata! (Suš. 127.) Bránečka k milé se otvírá „chyť provázeček zlatý retázeček“ (II. 145.). Šohajovy koně mají zlaté podkovy (Suš. 361), opratě visí na sloupě na zlatém chomótě (II. 101). Rodičům nevěstiným dává ženich nejen šaty, strjebro aj dukáty, nýbrž i ovce, čo mały zlaté zvonce (Suš. 403), a své nevěstě daruje zapínáček z diamantu a prstének za tolar (Peck 12). Dívka, by si lásku šohajovu na jisto naklonila, „napsala mu cedolénko stříbrem zlatem psanó, diamantem protkávanó, abe chodíval za ňó (Suš. 273). Turek ženich dal udělati Kačence, své nevěstě, rakev ze stříbra ze zlata (Suš. 125). Ba odsouzený na šibenici zloděj lituje jen toho, že na sprosté dřevěné šibenici viseti bude. Kdyby prý byl věděl, že na ní viset má, byl by ji dal zlatit od vrchu do země, zlaté litery kole sebe (Suš. 128). — Nádhery více než královské dožaduje se hanácká nevěsta, takto si naporoučejíc :

Mají pro mně jeti
konima třiceti.
Kola perníkové,
košiny cukrové.

Koníčky ve zlatě,
můj milý v šarlatě.
Bič zlatem spletený,
spletal ho můj milý. (Suš. 423.)

VII. Hudební stránka.

(O formě závěrové, o slohu, o modulaci, o svéráznosti.)

Rozmanité způsoby závěru *) jednotlivých dílů jakož i celé písně jsou dělidlem útvarů písní.

*) Poměr kratší doby k delší přízvukné době nazýváme silným rytmickým závěrem. Na př. $\frac{3}{4}$

Motivických útvarů, t. j. nápěvů bez všelikého závěru, nenalezáme v lidových písních. I nejkratší popěvky jsou útvaru oddílového, t. j. mají rytmický závěr. Vyznívají ty táhlé tóny zakončením mnohdy až bravurním, ale vše na svém místě.

Plná ozvěna v útulných horách na Valašsku a ztracející se až v dálce rovina na Moravě vybízejí přímo k dlouhým rytmickým závěrům.

Jakýž by byl důvod pro protahování závěrových tónů v jizbách nízkých bez ohlasu?

Neznačí-li se tu vrozený jemnocit a vkus, zkracují-li se v tomto případě rytmické závěry až na nejpotřebnější míru?

Z pravidla vyskytuje se útvar větový, t. j. nápěv se závěrem jak harmonickým tak i melodicko-rytmickým.

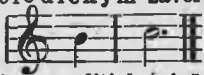
Nepatrné jsou to nápěvy rozměrem —, čtyři, šest, osm nanejvýše šestnácte taktů, — tím zajímavější však jejich obsah. Stěsnány jsou tu bohaté myšlenky na místo nejskrovnější, aniž ubývá jasnosti a působivosti. Jako na malém záhonku nejrozmanitějších kvítek pestrých, a přece malebně seskupených! Zazpívejme si na př. píseň „Rakouský císař pán“ (I. 63.) Možno-li si vymysleti do pěti taktů větší bohatosti rytmické? Zajímavější vlny v nápěvu? A jak neobyčejné spoje harmonické se nám tu bezděčně vybavují! A ta pravdivost ve výrazu hudebním!

Útvar perrody dvouvětové i třívětové jest též zastoupen. Prvá věta mívá tu zeslabený závěr. „Co to dívka govří“ (I. 64) jest toho jasným příkladem (melodicky zeslabený závěr).

Upozorňuji ještě na krásnou dvouvětovou periodu v písni „U Danaja stála“ (I. 65).

Nejnovější útvar, úpadkový, nazval bych nejmenším rondem. Jest třídílný. Třetí díl jest prostým opakováním prvního; druhý díl

Silným melodickým závěrem jest spád k základnému tónu souzvuku. Na př. v C dur

Možno-li si domysleti k závěrovým tónům v nápěvu poměr souzvuku V. k I. stupni, neb IV. k I. stupni v základních jejich tvarech, mluvíme o silném harmonickém závěru. Na př.

spěje obyčejně ku V. stupni toniny a nemívá nové myšlenky; jest vždy drobnějšího útvaru než první díl; n. p. buď poloauthentickou větou, neb i oddílovým útvarem naproti celé authentické větě prvního dílu. Většina lidových písní z Čech (Erbenova sbírka) i některé ze sbírky Sušilovy a Bartošovy jsou toho útvaru. Vzpomeňme si na písně: „Červená růžičko“, „Ach není tu není“, „Když jsem plela len“ atd. atd.

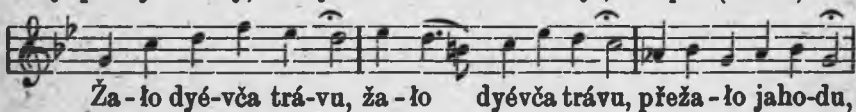
Snad by se mohlo mysliti, že česká lidová hudba na Moravě nedospěla k rozsáhlejším útvarům; že tu snad nebylo potřebného přehledu a potřebného nadání k účinnému spořádání celých pásem hudebních myšlének? Není tomu tak; dokladem jsou nám obzvláště tance, a v první řadě „Valašské tance“.

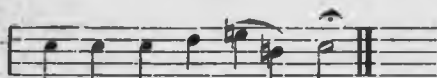
Tak zvaný „Starodávny“ a „Kožuch“ jsou složitějšího a zajímavějšího útvaru (částečná podobnost s velkým rondem), jenž směle zavádí může s každou osnovou myšlének v moderní skladbě. O tom však jindy promluvíme, protože ze sbírek tištěných nemáme dosud dokladů.

Jest tedy forma hudební, jak obyčejně se tím slovem vyrozumívá, lidových písní a tanců na Moravě velmi rozmanitá a všestranná. —

Sloh písní lidových není jediný. Rozeznáváme troje období v utvořování písní, a každé má svou techniku, svou školu. Ve skladbách prvního období nehledejme sladkých, libezných nápěvů; jsou to písně silné, výrazné. Bohatá a ustavičná změna, vždy nové a nové formy napínají mysl posluchačovu; žádné zpodobné skupiny rytmické nebo melodické nepříjemňují a neulehčují nám pojmání. Jádro písní jest plné, těžké; výraz hluboký, hrdinský. Nezdaří se nám zapamatovati si píseň tak snadno; třeba se tu hluboko ponořiti a vážně zamysleti. Každým tónem vzrůstá jediná, souvislá myšlenka, která se článkuje toliko jednotlivými, dlouho vydrženými tóny. Melodická vlna provaluje se do imponující výšky a drobí se v přerozmanitých samostatných tvarech. Rythem vážný, mnohobý, který svědčí o tvůrčí síle podivuhodné. Oceňujeme celou píseň, každý tón, každý obrat melodický a netoliko krátké téma.

Napětí vzrůstá každým okamžikem, žádného oddechu: vždy nový příboj tónový, který nás zcela zachvacuje, na př. (II. 37):

pře-ža-lo ja-ho-du.

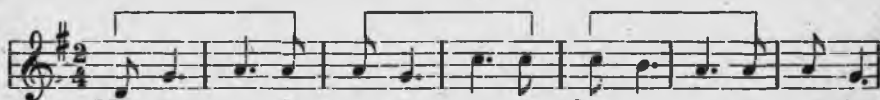
Jarý a jadrný byl to zajisté lid, který si liboval v takových písničkách!

Šťastný kraj, kterým se dosud rozléhají!

Písňe téhož vznešeného rázu jsou II. pod čís.: 31., 36., 38., 44., 46., 56a., 63., 70b, 70c, 76., 95., 100., 142., 283.

Druhé období obsahuje písňe thematické.

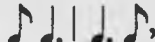
Zazpívejme si píseň (II. I.):

Náš Ja-níček nic ne-ro-bí, len pre-vá-žá na ja-

ho-dy, len pre-vá-žá na ja-ho-dy.

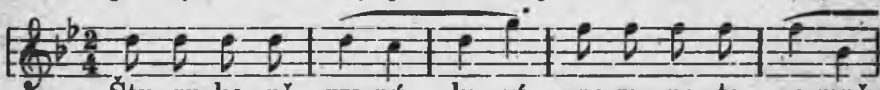
Utkví nám zajisté rytmické thema , které šestkrát se opakuje vyplňuje celou píseň. Nápěv se neustále posměňuje.

Vyhledejme si píseň II. 22c, ve které snadno postřehneme toto rytmické thema: , jež pětkrát se opakuje.

Mnohé písňe mají delší themy, některé i dvě themy rytmické. Není zajisté obtížno vyhledati si z celé sbírky písňe s themou rytmickou. Na př. 24., 27., 33., 37., 50c. atd.

Tvůrčí síla, jak zřejmo, vypracovala celý nápěv, ale toliko rytmickou krátkou themu.

Zpodobňuje-li se postupně nejen nějaký rytmický, ale zároveň i melodický útvar, mluvíme o themě rytmicko-melodické. Vzniká tak buď prosté opakování (II. čís. 359.) neb i dosti samostatná nápodoba themy. Zpodoba melodické vlny jednotlivých částí nápěvu jest však vždy patrná, na př. II. č. 295:

Šty-ry ko-né vra-ný, ly-sý, zpo-me-ne-te na mně

kdy-si, zpo-me-ne-te na mně kdy-si.

Při skladbě písně toho rázu obmezuje se tvořivost hlavně na *themu* rytmicko-melodickou, již oceňujeme i posuzujeme, neboť jest jádrem celé písně.

Uvedena byla tato technika zajisté národními tanci, a že nápěv těchto písní jest, jak přirozeno, lahodnější, na poslechnutí lehčí, snadněji se tedy pamatuje, snadno lze si vysvětliti, proč opanoval tento sloh a zatlačil techniku bohatýrských písní z prvního období, vyžadujících větší a zralejší tvůrčí síly.

Na Moravě žijeme nyní v pozoruhodném třetím období. Lahodné, — líbezné, — až mělké nápěvy v rytmech snadných — průzračných — až taktových t. j. rovnodobých, jednotvárných, s technikou všední, zakládající se na prostém t. j. beze změny, opakování, zatlačují naše rázovité thematické písně.

Ne všechny kraje na Moravě jsou postiženy tou nákazou, jejíž příčiny jsou hluboké a ne toliko hudební. Písně toho slohu jsou na př. II. 539., 528., 518.

Nad míru velký počet lidových písní v Čechách původ vzal v tomto období. Jsou mnohé z nich lahodné nápěvem. Vzpomeňme si na písně: „Holka modrooká“. „Zezulinka kuká“, „Horo, horo vysoká jsi“, „Loučení, loučení“, „Když jsem k vám chodíval“, „Hrály dudy“ atd. atd. Protože třetí díl jest pouhým opakováním prvního dílu, obmezuje se tvořivost *toliko* na *themu*.

Odkud se k nám dostala tato nová „škola“? Vypučel-li útvar těchto písní na domácí půdě? Jisto jest, že není velkého přibuzenství mezi formami písní posledních dvou období.

Byl to odvážný skok z článkované motivem věty, nebo periody na nejmenší rondo, t. j. na osnovu věty celé authentické ku poloauthentické (z pravidla) s konečným opakováním první věty. —

Nejméně zpěvné, za to však hudebně nejobsáhlejší jsou ony písně, jež překypují bohatou modulací melodickou. Tyto zpěvy jsou chloubou a ozdobou, jsou výkvětem a typem národního zpěvu na Moravě. To jsou chromatické, plné nápěvy, to jsou doklady continuity, bezpřetržitosti, svérázné české hudby. Vyvíjeli jsme se doma, na sebe jsou odkázáni, a jsme na těch základech v hudbě, bez cizí pomoci, na kterých se budují nyní veškeré moderní skladby. Mám za to, že hranatosť harmonie diatonické jest národní české hudbě vůbec cizí. Bohatá modulace harmonická byla při uznaném nadání hudebním přirozeným následkem užívaných hudebních

nástrojů. Jak znamenitě harmonicky i melodicky modulují dosud na Valašsku, doprovázejíce písně na houslích, base a cimbále!

Jakmile zamění basu za „bombardon“, cimbál za „křídlovky“, „trompety“, jest po hře. Na těchto melodicky neohebných nástrojích nemožno většinu chromatických písní vůbec doprovázeti.

Čím větší jest modulace melodická a harmonická, tím méně vyniká modulace toninová. A skutečně nemožno mluviti o rozmanité modulaci toninové při národních písních moravských. Sem tam vyskytuje se nápadná změna tvrdé toniny v měkkou a při tancích změna toniny I. stupně na toninu V. stupně na př. G dur v D dur.

Za příklad bohaté modulace melodické uvádím písně „Byla jedna sirá vdova“ (II. čís. 35a) „Fraštacký rybníkář“ (II. čís. 41.) Změnu toniny moll v dur a naopak pozorujeme v písni „Chodí synek po světě“ (II. 50e) a ve známém nápěvu „Proč kalino v struze stojíš?“

Zakončujeme často již vyslovenou otázkou, na čem zakládá se tedy svéráznost našich národních písní a české hudby vůbec? Chromatický podklad mají společný s veškerou moderní hudbou. Jednak rozmanitostí a úsečností rytmickou, jednak thematičností zjasňují se bez toho již obsažné motivy melodické: a v tom vězí onen neodolatelný půvab i svéráznost.

Tyto přednosti našich písní jsou následkem splněných dokonalou měrou všeobecných æsthetických požadavků síly a jednoty.

Není-li tento mohutný, velebný nápěv od Břeclavy (II. č. 317), jímž bolný cit loučících se milenců znovu a znovu se dere z útroby rozvroucnělé, pravou perlou mezi písněmi vůbec?

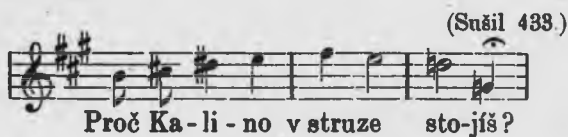

A což ty roztomilé písně o „kalině“?

Zdá se nám, jakoby všechny kraje se byly smluvily největší

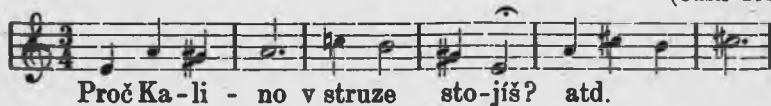
něhu a největší bol právě v písni o kalině hudebně nejvýrazněji vyjádřiti.

Které z těchto písní dáme přednost? Připomínám melodický obrat písně z Těšan

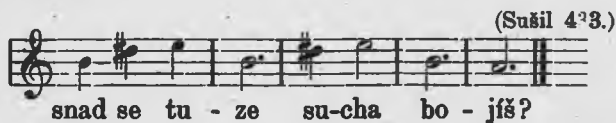

Překvapující obrat z moll do dur ve známém nápěvu

(Sušil 433.)

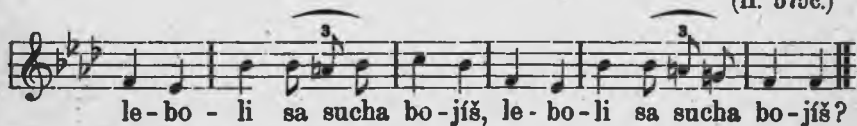

A něhu a důraz v otázce (opakováním citlivého tónu dis) v písni od Příbora

Nezávodí-li s tou otázkou neméně případná v nápěvu z Tvrdomic?

(II. 575c.)

Nedobrali bychom se konce, chtěli-li bychom upozorniti na všechny nejkrásnější písně!

Lev Janáček.

VIII. Skladatelé.

Tak provázely líbezné ty písně jako milé družky člověka celým životem od kolébky do hrobu, radosti a zábavy jeho zušlechťující, v útrapách a strastech útěchy poskytující, všechny nesrovnalosti života vyrovnávající.

A náš lid uměl také oceniti důležitost a význam zpěvu národního. Dospělá a dokonalá dívka moravská musí znáti nejen všechny práce polní a domácí, nýbrž i pěkně zpívat i tancovat:

Já už viem plátno tkať
 aj múku osievať
 aj žať aj tancovať
 aj pekně si zpívať. (Z Březové.)

Moravské sestře travičce nejhroznější pokutou jejího nepřirozeného zločinu jest, že památka její v písni na věky prokleta bude: „Zazdíte mia do kamení, nech o mne písničky není. Zedníci ju zazdívali, panny písničku skládaly. Uliánku už zazdili, panny písničku složily“ (Suš. 168), a slovenská bratrovrahyně prosí: „Zakujte mi v uši kameň, nech neslyším píseň o něm, — o bratru otráveném“ (Koll. II. 32.). Nemalou moc a neobyčejný účinek na mysl lidskou přisuzuje písni zajisté onen zbojník (Suš. 105.), kterýž ze třinácti od Janíčka porubaných sám jediný na živě ještě jsa, vítěze prosí, aby ho živil, slibuje, že o něm za to složí písničku: „Nezabíjaj mne, Janíčku, složím o tobě písničku“.

Jan Tomeš z Hrubé Vrbky u Strážnice byl po celém okolí proslulý jako „veliký zpěvák“, neunavný tanečník a statečný, silný šohaj. Při muzice zněla hlavně jeho píseň, muzikanti jemu nejraději hráli, protože jim „trefoval do noty“, t. j. do známé jim toniny, a děvčata o výborného tanečníka se drala; neboť při „sedlácké“ chytá se děvče tanečníka. Hrubá Vrbka náleží k dědinám tak řečeným „hornáckým“, k nimž se mimo ni počítají: Malá Vrbka Kuželové, Javorník, Velká, N. Lhotky, Súchov, Louka a Lipov. Chlapci jedné dědiny hornácké chodívají k muzice „přes pole“, t. j. do druhé dědiny hornácké a bavívají se tam v přátelské shodě se svými sousedy, dokud' ovšem nezavdají příčiny k žárlivosti. Ale běda Hornákům, odváží-li se k muzice do sousední dědiny „dolňácké“ třebaš jen hodinku vzdálené, jako jsou Tasov, Hroznová Lhota. Přes to vypravili se kdysi chlapci Vrbčané do Tasova k muzice, uvažující: „Několika jich sa nebojíme, a bude-li zle, utečeme“. Mezi nimi byl také zpěvák Tomeš, který dodával, „že sa dvoch sám nelekne, a nastane-li utékat, že ho žádný nedohoní“. Jakmile se objevili u muziky, chlapci Tasovjané hned se začali „bromádkovat“, t. j. sestupovati v hromady a potichu mezi sebou hovořiti, což je vždy znamením nastávající bitky; vytráceli se jeden po druhém a vraceli v konopných košilích, protože se tak snadno neroztrhají jako sváteční „tenké“, a už ozvalo se tu i tam nějaké dráždivé slovo. Děvčata tlačila se do kouta a ke zdím, aby se po první

ráně s křikem vyhnula na ulic. Vrbčané vidouce nezdolnou přesilu, tratili se jeden po druhém z hospody, až tam zbyl sám jediný Tomeš. Ten jsa obstoupen rozzuřenými Tasovjany a vida, že uniknouti nemůže, odhodlal se zkusiti umění Orfeova na utišenou pobouřených myslí. Z ničeho nic předstoupí před muzikanty, zanotí si veselou píseň, kteréši smělejší děvče se ho chytne a již se s ním točí křepkým taktem bujaré „Sedlácké“. Chlapci Tasovjané stojí tu chvíli jako zaraženi, pak se přichytne jeden, druhý, třetí a za chvíliku tančí celá hospoda, a Tomeš pořád v první řadě zpívá píseň za písni, muzika hraje vesele, a vše tančí do únavy. Po skončeném tanci přistoupí několik Tasovjanů k Tomšovi, připijou mu na zdraví řkouce: „Ej kamaráde bratře, ale umíš zpívat! Zazpívej nám eště několik písniček!“ Muzika brála, Tomeš stále zpíval, a chlapci Tasovjané častovali ho až do rána.

Nuž, a co bylo hlavní příčinou toho, že dovedl Tomeš svým zpěvem skrotiti rozzuřené soky? Byla to předně výška a čistota jeho hlasu. Lid slovenský pokládá výšku hlasu za velikou přednost, proto je tenor mnohem oblíbenější hlasů nižších. A pak znělo cosi v hlase Tomšově, co přímo uchvacovalo a čemu jemná mysl lidu slovenského neodolá, — byla to síla a hloubka citu, kterou uměl vložit ve svůj zpěv. Škoda, že zemřel jsa ještě mlád: posud však lidé vzpomenuce ho řeknou: „Ej, to byl zpěvák!“

Pěkný zpěv i při knězi se líbil a otvíral mu srdce lidu:

Ten mladý panáček
je jako slaviček,
kerý hodně zpívá,
pána Boha vzývá. (Suš. 550.)

Ale otázali-li bychom se našich zpěvákův a zpěvaček, kdo tu neb onu píseň složil, dostalo by se nám třebas odpovědi, kterou dala ruská dívka komusi, když se jí tázal, složila-li sama tu píseň, kterou mu právě byla zazpívala: „Takových písni“, pravila, směje se této otázce, „u nás nikdo neskládá, ty každý umí“. A přece je všechny kdysi kdosi složití musil, „v zahradách nerostou, v poli jich nesejou“!

Lid znal jenom dobré zpěváky a vážil si jich, po básnících se neptal. Čím více nových písni který zpěvák uměl, tím váženější byl, ale kde ty nové písne vzal, po tom nikdo nepátral, mysle si,

že je právě tak od kohosi slyšel, jak on sám je nyní po prvé od něho slyší.

Pozastavme se tedy nejprve u některých proslulých zpěváků, v jejichž řadách bychom snad i skladatele leckteré naší písně našli, vždyť nejvíce nám jich známo jest právě z té krajiny, odkud se naši sbírce nejvíce písní dostalo, totiž z vytčených na hoře dědin „hornáckých“ na Strážnicku. Jsou to nejenom jednotlivci, nýbrž i celé rodiny, v nichž se národní zpěv zvláště pěstoval a s rodičů na děti se dědil. Tak onen Tomeš z Hrubé Vrbky měl znamenitého zpěváka otce i děda. Jiní proslulí zpěváci z té krajiny byli nebo jsou posud, ve Velké: Ranůšek Jan († 1865), Mikulčík Tomáš, Malíček Jan († 1866), Štefánek Ondřej († 1849), literák. Měl silný baritonový hlas. Před započetím služeb Božích a po nich, dokud všeci z kostela neodešli, zněl stále jeho hlas. Jakmile zazvonili „na literáky“ (druhé zvonění), spěchal kde kdo do kostela poslouchat jeho krásného zpěvu. Když zpíval doma písně ranní, večerní a jiné nábožné, lidé shromažďovali se pod okny. Hlas jeho prý byl tak silný, že když na plno spustil, okna kostelní řinčela. Po smrti Štefánkové byl vůdcem literáků Martin Zeman († 1888.) Měl vysoký tenorový hlas. Jím zemřel poslední literák a pěstitel nábožných písní starých, které si lid posud nejraději aspoň ve svých domácnostech prozpěvuje, když je varhaníci z kostelů vytlačili. Vynikal také ve zpěvu světském, ale do zpěvu nábožného uměl vložit tolik vroucného citu, že jak lid soudí, tak nábožně a pěkně starých písniček nikdo nezazpíval a nikdy nezazpívá. Výtečným znalcem domácího zpěvu i hudby jest jeho syn Martin, absolvovaný žák varhanické školy pražské, z předních přispívatelů do této sbírky. Sestra jeho Kateřina je znamenitá, cituplná zpěvačka. Písní zná, že by se z nich snad ani nevyzpívala; mně samému jich nazpívala se tři sta, a uměla jich pořád „věc a věc“. Veliká většina písní Velických v této sbírce sebrána od ní. — Vrablicová Kateřina, 92letá stařenka, znamenitá zpěvula, ještě podnes ráda si zazpívá. Odchovala na svých dětech několik znamenitých zpěváků, kteří výhradně staré písně zpívají. — Babinec Jan v Javorníku, Prášek Jan, zvaný vůbec „Prášek zpěvák“, Kučera Jan a Daněk Matěj v Kněždubě, Sedlár Josef v Lipově, Mikéskova Kateřina na Nových Lhotkách a j.

Některým z těchto zpěváků připisují se ty ony písně, ale jsou to jenom drobné popěvky příležitostně vztahující se na důležitější

události ze života buď vlastního nebo jiných vrstevníkův. Tak složil prý Babinec z Javorníka, když ho „grenci“ polapili při pašování uherského tabáku, o sobě tento popěvek:

Nač sú ti, Janošku, tvoje krídla,
dyž ťa už chytili do osídla?
Nač sú ti, Janošku, tvoje nožky,
dyž ťa už chytili do ostrožky? —

ač není-li to úryvek z některé písně o Janošíku, známém zbojníku uhersko-slovenském.

Kučera z Kněždubu zapěl prý Strážničanům o skutečné události u muziky v hody:

Strážníci pacholci,
de vy máte stárka?
Leží on v hářeště,
že zabil Možňárka.

O Daňkovi z Kněždubu vypravují, že co mu právě na oči přišlo, o tom složil směšnou písničku.

V Ústí u Vsetína pochlubila se mi Holubcová Anna: „Já sem si složila písničku, co sem í jak živa neslyšela“. Když byla na svatbě „starou svatkou“ a Seninčanky, krajanky ženichovy, na potupu dívek Ústských, z nichž byla nevěsta, zapěly: „A ty Ústské roby, mají křivé nohy, byly by z nich sánky, vozit Seninčanky“, na místě jim odsekla písní: „Proč ste vy toho Janíčka do Ústí poslali, dyž on přišel pro Kačenku s křivými nohami? Kerá křivé nohy měla, tá Janíčka dostala, kerá přímé nohy měla, tam slobodná ostała“. A když tytéž ženy, převážejíce peřiny nevěstiny, zpívaly: „Praviła chasa choda po dědině, že jí (nevěstě) snědly myši cíchu na peřině“, odvětila jim: „Já sem to nečuła tak v žádněj dědině, co by jedly myši cíchy na peřině. Tu su už po druhěj, dycky tak zpíváte, proč vy si na myši koček nechováte?!“

Totě skoro všechno, čeho se bylo lze dovědět o skladatelích písní od lidu samého. Jak už řečeno, týkají se ty zprávy toliko nepatrných popěvků příležitostných, anebo tak subjektivních, že se samy sebou vymykají z celkového rázu jiných písní lidových a tím snáze utkvívají na svém známém původci. Takové písně čistě subjektivní nestávají se ovšem právě proto obecným majetkem. Ale kdo by byl skladatelem té oné ballady nebo pěkné písně milostné a p., o tom nikdo nic povědět nevěděl, Pozoruhodno

jenom to jest, co mi o věci té vypravovala zmíněná již Kateřina Zemanova, děvucha (1883) dvacetiletá. Když jsem se jí ptal, od koho a kdy se všem těm písním naučila, pravila, že od děvčat na pastvě; starší lidé prý všech těch písní neuměli, mnohé prý jim nové byly, když je od kravařek zpívati slyšeli. Mnohdykráté příběhla prý ta neb ona, že umí novou písničku, ale prý jeden „vrš“ (strofu). Na druhý den přinesla na pastvu táž nebo jiná děvčice strofu druhou, potom třetí atd., a tak prý společně přidávaly a měnily všelijak, až byla celá dlouhá píseň hotova. Nemožného v tom není nic. Mohly-li naše drobné děti naskládati si tolik písenek a popěvků nezřídka znamenité ceny básnické, proč by dospívající děvuchy neměly býti s to, by složily skutečnou píseň ať epickou ať lyrickou, předpokládajíc ovšem básnické nadání? O Kačence Zemanové hádal bych i z jiné důvodné příčiny, že ona sama jest původkyní leckteré písně Velické ani si toho vědoma nejsou. Napsal jsem si od ní sám texty asi 300 písní. Později poslal mi její bratr tu a onu píseň znovu přepsánu, všelijak změněnu a značně „poopravenu“, že prý si ji sestra jinak vzpomněla. Jak si ji mohla jinak vzpomněti, jestliže jí sama nepřebásnila? Od jiného nikoho neslyšela jí zpívati jinak!

Že některé písně společně od několika skladatelů složeny býti mohly, jako jsme právě podotkli a pastvicích, na to naráží také vzpomenuť již píseň o sestře travičce: „Zedníci ju zazdívali, panny písničku skládaly“. Ale veliká většina jich nevznikla jinak, nežli vznikají i nyní písně umělé: skladatelem jich byl jednotlivý básník, s tím toliko rozdílem, že básník písní lidových byl zároveň hudebním skladatelem, že slova písně i její nápěv najednou se tvořily v jeho duševní dílně. A jako mezi umělými poetami máme skutečné básníky umělce, poetisující diletanty i jalové rýmaře, všetečné to vetřelce na parnas básnický, tak právě se má věc i v poesii lidové. Kdo si jenom přečte, neřku zazpívá, bychom jen k několika příkladům ukázali, ballady Suš. čís. 9. „Byltě jeden člověk“, 10. „Brodil Janko koně“, 114. „Syneček do vojny jede“, 124. „Na horách na dolách“, 118. „Žalo děvče žalo trávu“, II. 1. „Stojí Jano při potoce“, 13. „Šla Kačenka na procházku“, 36. „Měla máti měla céru“, 42. „Jede jede vývoda“, 56. „V tom Velickém čirém poli“, nebo písně milostné: Suš. 203. „Aj hory, hory“, 210. „Aj zerzaj zerzaj“, 234. „Co to máš děvečko“, 237. „Černé oči černé“, 249. „Dolina, dolina“, 361. „Na Slavkovském poli“, 381.

„Neořu, nekopu“, 412. „Pověz mi synečku“, 433. „Proč kalino“, II. 99. „Šla děvečka“, 104. „Před vaší je zahrádečka“, 120. „Dyž sem išel přes hory“, 133. „Dybych byla vtáčkem“, 142. „Hrdelenko moje“, 159. „Má mamičko milá“, 168. „Pod našima okna“ —, kdo si tyto a jim podobné písně pozorně přečte, má-li kousek zdravého smyslu pro krásu přirozenou, neumělkovanou, nemůže neuznati, že skladateli takových písní, jimž celá naše poesie umělá nemá co podobného po bok postavit, nemohli býti než skuteční básníci umělci.

Jsou však v našich sbírkách také ledajaké diletantské rýmovacky i veršované nedověcnosti, nad jejichž „poetickými krásami“ ani nejnaivnější ctitel národní poesie v neupřímné nadšení nutiti se nebude.

Ve sbírkách mají ovšem i takové písně své místo pro poznání povahy, rozvoje i úpadku zpěvu národního; mimo to leckterá z nich pojata byla ve sbírku pro pěkný nápěv.

Básnickou školou našim pěvcům byly národní písně samy. Nehodláme se tu rozepisovati o původu poesie vůbec a o prvních počátcích našich lidových písní zvláště, nýbrž předpokládáme hotovou již zásobu národních písní a pokusíme se ukázati, jak se novými písněmi rozmnožovala.

Lid moravský žil rozdělen ve kmeny, určitými a patrnými znaky své kmenovosti od sebe se různící. Souhrn všech těchto podstatných znaků dává právě pojem oné kmenovosti, a psychologickou jejich příčinu nazýváme duchem kmenovým. Tento duch kmenový žil a působil v každém jednotlivci, a každý jedinec vyznačoval se všemi podstatnými znaky své kmenové úsoby. Větší nebo menší příbuznost jednotlivých kmenů podmíněna jest poměrnou větším nebo menším podobností všech podstatných znaků kmenových. Hanák lišil se nejen krojem a nářečím, nýbrž i svou kmenovou povahou, svým zpěvem a tancem a všemi ostatními plody ducha kmenového mnohem patrněji od Slováka i Valacha, nežli tito mezi sebou.

Všecky tyto podstatné znaky kmenové úsoby, všechno toto svérázné kmenové dědictví přecházelo s pokolení na pokolení; každý jedinec byl dědictví toho svou měrou účasten a tak vyznačen všemi podstatnými znaky své kmenovosti. Toto pak své duševní dědictví každé pokolení nejen dochovávalo, nýbrž i rozmnoženo neb i více méně pozpěněno odevzdávalo pokolení příštímu.

Jako nyní není kde kdo básníkem, hudebním skladatelem, malířem atd., tak ani ondy ne každý jednotlivec přispíval k rozmnožení duševního pokladu kmenového, nýbrž jenom jednotlivci zvláštními vlohami nadaní. Ale každé takové obohacení, každé pozměnění, způsobené jednotlivcem, dalo se dle zákonů společného ducha kmenového, proto se také hned v celém kmeni ujímalo.

Obraťme to nyní na písně národní. Mysleme si jednotlivce vlohami básnickými nadaného, třeba ze kmene slovenského. Odkud měl čerpati látku na svou novou píseň, ne-li ze života, názorův a oboru myšlenkového svého kmene? Odkud měl vzít její formu, ne-li ze známých sobě písní kmenových? Vždyť jiného jaktěživ nic nepoznal, a poznal li, nenalézal v tom žádné záliby, jsa ode všeho cizího mocným svým duchem kmenovým odpuzován. Do let šedesátých nebylo jakožka slýcháno, by který chlapec z dědiny slovenské na študije šel; řemesel hleděli si toliko svých domácích a zůstávali při nich doma; pobyl-li kdo sebe déle „ve světě“, jako třeba na vojně, vrátiv se mezi své, smetl rázem všecku cizotu se sebe a splynul zase úplně se svou individualitou kmenovou. Ani škola žádných značnějších změn v příčině té nepůsobila; mnoho jich do ní nechodilo, a kdo ji šťastně vychodil, naučil se třeba čísti, psát a počítati nevěda sám na a proč. Za to mocně a vydatně působila škola života rodinného a kmenového. Již děti od svých matek a ve společnosti starších dětí osvojovali si značnou část veškeré tradice kmenové, ostatek doplnil pospolitý život při společných pracích, zábavách, hrách atd. Tu si osvojil každý, ani sám nevěda jak, dle své větší nebo menší vnímavosti svůj podíl onoho společného dědictví kmenového, každý měl z něho něco, ten více, onen méně, a všichni měli všechno. Národních písní člověk myslí pro ně vnímavě osvojil si na sta a na sta, ty byly mu vždy na snadě, prozpěvoval si je říkajíce den jak den. Měl-li vlohy básnické, byl-li v něm onen „deus, quo agitante calescimus“, vnikl sám instinktivně i v jejich techniku, nevěda ovšem theoreticky, co je to verš, z jakých a z kolika stop se skládá, jak se verše rýmují, ve slohy pořádají atd. Kdo se poněkud bedlivěji obírá písněmi lidovými, pozná snadno, že se v nich jisté skladební tvary, jisté slohové obraty, tropy a figury opakují. Vizme jen některé začátky našich ballad: Co sa stało vnově na Nověj Dědině? Zabiło tam dřevo syna Strakového. (Suš. 98). Co sa stało vnově v městě Hodoníně? Utopil sa šuhaj při Hodonskám mlýně (č. 6). Co sa stało vnově ve Gbelech městecu?

Zabil Jura Karman svoju frajirečku (Suš. 99.) Co sa stało v Rataji v jednom domečku na kraji? Zabil Adam Evičku v tem zeleném hájičku (Suš. 138). Slovy „Vím já“ (hájiček zelený a p.) začíná se jenom ve sbírce Sušilové více než 30 písní. Podobně ustáleny jsou i jiné začátky: sloveso a podmět (Páslo děvče páva), místo děje (před naše je zahrádečka) a j. Slovem, z lidových písní nebylo by nesnadno abstrahovati pevné a ustálené zákony jejich formové techniky, sestaviti z nich theoretickou poetiku. Takové abstrahované theorie nebyli si naši pěvci vědomi, ale znali ji z praxe a spravovali se jí instinktivně a proto neomylně, právě jako mluvili plynně jazykem nejsprávnějším, nemajíce ani tušení o jeho zákonech grammatických. Osvojiv si z praxe tuto ustálenou techniku národních písní, dovedl i nadanější diletant z lidu složiti slušnou píseň, která, spravujíc se aspoň dobrými vzory, byla třeba daleko lepší nežli jsou neslané nemastné rýmovačky našich poetisujících pánů diletantů. Geniální básník, pravý umělec, jakož byli i mezi našimi pěvci, razil si i tu nové dráhy, ale ani tak jeho píseň nelišila se podstatně od ladu a skladu jiných písní národních. Proto také každá taková nová píseň stávala se hned obecným majetkem, odkud se vzala, kdo ji složil, o to se nikdo nestaral. I nyní ještě najdeme v lidu dosti vnímavých posluchačův. Zazpívejme jim nějakou novou píseň, které jakživi ještě neslyšeli, nikdo se nás neotáže, sami-li jsme tu píseň složili? Jim jen o to bude, aby si ji zapamatovali, líbí-li se jim. Tak si lid osvojuje nová slova, nová přísloví a pořekadla a p., nepátraje nikdy po tom, kdo je první vymyslel, a přece i všechno to kteréhosi jednotlivce za původce mělo.

A že se básník sám ku své nové písni nehlásil? Čemu by to byl činil? Jakmile píseň z jeho duševní dílny hotova vyšla, byla právě tak majetkem toho, kdo ji s ním a po něm zpíval, jako jeho vlastním. Kolik písní on sám si osvojil, a nikdy od nikoho neslyšel: ta a ta píseň jest má, tu jsem já složil. Oslavovati básníka podobiznou a dlouhým životopisem, nebo postaviti mu pomník za dědinou, nebylo tehdy ještě zvykem.

Celkem tedy vznikaly písně lidové nejinak nežli básně umělé: jako tyto tak i ony skládali jednotliví básníci. Ale mezi tehdejšími pěvci z lidu a nynějším básníkem umělým jsou přece některé důležité rozdíly, a to:

1. Pěvec lidový, jsa od malička odkájen a odchováván duchem kmenovým, vyrůstaje v názoru světovém a v ovzduší myšlenkovém

svého kmene, nemohl jinak básniti než opět z těchto názorův a z tohoto oboru myšlenkového svého kmene, a neznaje jiné poesie mimo písně svého kmene, musil si voliti formu těchto písní. Proto všechny lidové písně jsou rázu objektivního; i to, co píše básník o své osobě, může zpívati druhý, třetí: „Hory, hory, hory černé, nejednu sem přešel přes ně“, Dyž sem išel přes hory, přes ten háj zelený, nadešel sem oříšek léskový“ a m. j. Proto jeho píseň, třeba poprvé jsouc slyšena, poslouchá se jako stará známá a stává se hned majetkem všech. Umělý básník může si obrátiti látku zcela cizí a sbásniti ji rovně způsobem u jiných národův obvyklým; a co píše, bývá často tak subjektivní, že se to týká jen jeho samého a nikoho jiného. Zabásnil-li si Heine: „Auf deine schönen Augen hab' ich ein ganzes Heer von ewigen Liedern gedichtet, mein Liebchen, was willst du noch mehr?“, poslouchalo se to pěkně; ale zazpíval-li si to po něm krejčovský tovaryšek, zní to komicky. A tak i „Nic nejsem víc, nežli ta růže, nic víc, než slavík v podletí“, mohl říci jen Hálek nebo jiný básník o sobě.

2. Umělý básník může se vpraviti v náladu umělou; nejpěknější písně májové může skládati při „mile hřejících kamnech“ v měsíci lednu. Toho pěvec z lidu nedovede, jeho písně jsou věrným odleskem nálady přirozené, písněmi příležitostnými v nejkrásnějším smysle toho slova.

3. Pěvec lidový jest nejen básníkem, nýbrž i hudebním skladatelem zároveň. Slova jeho písně pod vlivem melodie utvářejí se u verše a slohy, jiné metriky nezná. Ani drobné satyrické popěvky, jinak třeba bezcenné, nevznikají jinak. Víím to z vlastní zkušenosti. Když jsem pásal stádo otce svého, tu leckdy čipernější kravaři složili na pastvě nějakou posměšnou píseň buď na některého druhá nebo na někoho z obce, ale vždy ji skládali tak, že si zároveň notili nějaký známý nápěv. Novou píseň posuzuje lid ne tak podle nových slov, jako spíše podle nového nápěvu. Toho tedy bylo skladateli nové písně hledati a s ním zároveň a dle jeho rytmu slova nové písně utvářeti. Písní, jež se na jeden a týž nápěv zpívají, mezi pravými písněmi lidovými není poměrně mnoho. Tu neplatí: „Zpívá se známou notou“, nýbrž „svou notou“. Proto píseň jinak vzniknouti nemohla než slova i nápěv zároveň.

Nápěv se slovy písně spojen jest v nerozlučný celek jako duše s tělem, a právě proto, že se najednou zrodily v duševní dílně básníkově, tak těsně k sobě přiléhají, že si k našim písním při-

padnějšího a výraznějšího nápěvu ani mysliti nemůžeme, než jaký právě složil náš pěvec. Nápěvem často i slova na poslech všední nabývají moci neodolatelné a uchvacují srdce posluchačovo. Jak pro stíná jsou slova písně, kterou se loučí nevěsta se svými rodiči: „Oj, tato, tato, tatíčku milý, vyprovodte mne z vaší dědiny! Oj, mamó, mamó, maménko milá, vyprovodte mne z vašeho dvora!“ (I. č. 80.), ale slyšíce je zpívati neubráníme se slzám. Nápěvem vloudí a vkouzlí se píseň v srdce posluchačovo a utkví v něm navždy, za každé příležitosti, každým příbuzným dojmem se vybavující a srdce lidské utěšující a ušlechťující. Odtud ten veliký ethický účinek zpěvu lidového. Toho účinku přečtená jednou od několika set lidí a pak odložená báseň umělá nikdy nemá a míti nemůže.

Naskytá se nám tu otázka, jak asi vznikly písně, v nichž milý s milou nebo vůbec dvě osoby spolu rozmlouvají? Složila-li každá z osob rozmlouvajících svou řeč, čili jedna z těch osob celou píseň, nebo-li konečně třetí osoba jiná? Všecky tři případy jsou možny; kdy který pravdě podobnější, toho nesnadno pokaždé na jisto postaviti.

Za společnou skladbu obou osob rozmlouvajících s větší, menší jistotou prohlásiti lze toliko písně improvisované, jako jsou některé táneční a žertovné písně „zápolivé“, jimiž se mládenci a družičky na svatbách navzájem škádlívají. Takové písně posud se improviují, leckteré z nich jsou velmi zdařilé, ale přece snadno se poznají jakožto příležitostné improvisace, na př. II. čís. 501, II. 159 (svatební.)

Skladatelem písní, jež vynikají jednotnou skladbou uměleckou, může býti jen osoba jedna. Může jí býti jedna z rozmlouvajících, jako písně II. č. 91. Původ svůj může taková píseň míti buď ve skutečnosti nebo v pouhé fantasii básníkově. Hledíc k naší písni, můžeme si věc mysliti takto. Šohaj chválil před jiným šohajem pěkné koně rychtářovy a vyslovil přání, že by je rád měl. Kamarád tento, jenž si zamiloval hezkou dcerušku rychtářovu, pomyslel si, nebo jsa už jist její láskou, odvětil mu, co následuje. Z rozprávky té vzal pak podnět i látku ku své písni, kterouž ovšem později složil.

Vizme píseň jinou podobného rázu:

Hájíčku zelený,
kdo ťa hájit bude,
myslivca zabili,
hájného nabude?

Hájíčku ze'lený,
kdo ťa hájit bude?
Galánečko moja,
kdo k vám chodit bude?

Ešče sú hájící,
co mia hájívali:
ešče sú šohajé,
co k nám chodívali.

Ešče sú hájící,
co mia hájit budú
ešče sú šohajé,
co k nám chodit budú. (I. 4.)

Píseň tuto složila dívka. Vznik její si můžeme mysliti takto: Šohaj vypověděl dívce lásku, mysle si, Bůh ví, jak ji tím zarmoutí, jako by sám jediný na světě byl. Ale naše dívka ztráty té až tak neželí, „pro jedno kvítí slunce nesvítí“. Uvažuje takto: Tyť si myslíš, synečku, že bez tebe nebudu, že jsi nenahraditelný. Ale to se mylíš: jako není hájíček bez hájného, tak nezůstane dívka bez milého. Když myslivce zabili, bude myslivec jiný, jako před ním býval, a bude hájíčka hájiti jako jeho předchůdcové, a když ty's od nás odešel, budou k nám chodívaťi šohajé jiní, jako před tebou chodívali.

Původcem jiných takových písní bude snad spíše osoba třetí, jako písně II. 549:

Má mamičko, běda mně je!
Má ceruško, cože ti je?

Obrali ňa na zelině,
málo živú nechali ně.

Má ceruško, co ti vzali?
Kosák nový, malovaný.

Kosák nový malovaný
aj šáteček vyšívaný.

Není pravdě podobno, by o takové události dcera nebo matka zpívala; pro ně obě takový motiv je příliš nebásnický. Osobě třetí, která byla toho svědkem, jak nemilosrdný hájní ubohou dívku pro trochu trávy utýral, a jak žalostně potom dcera své matce si stěžovala, srdečný soucit s oběma mohl býti dostatečným motivem k této prostinké, ale srdečné písni.

IX. Úpadek zpěvu lidového.

Jako rozvoj a květ zpěvu lidového netrvá sám o sobě, nýbrž ve spolku s rozvojem a květem ostatních plodů kmenového ducha, tak ani jeho úpadek není zjevem osamělým. S národním zpěvem a s národní hudbou mizí zároveň národní kroj, hyne domácí nářečí,

vytrácejí se z paměti lidu starobylé zkazky i zlatá zrnka moudrosti v jeho příslovích obsažená, v nevážnost upadají krásné staré zvyky a obyčeje, slavnosti a obřady, za porušeným idealem aesthetickým v zápětí jde porušení ideálu ethického, slovem: nastává úplný rozklad duchovního života kmenového, jakož jsem už jinde dovoditi se snažil*). Úpadek ten není náhlý a nezasahuje všech kmenů stejnou dobou a stejnou měrou. ale zakořeniv se jednou, jako každá nákaza zachvacuje znenáhla všechny původní život kmenový a přivodí na konec úplný jeho rozklad a zánik.

Co se jmenovitě týče zpěvu lidového, podávají dosavadní sbírky našich písní jasný a zajímavý obraz o jeho povaze. Neocenitelný náš Sušil čerpal ještě z plného; jeho sbírka obsahuje převážnou většinou písně nehynoucí krásy básnické i hudební. Za nenepatrný a ne bezcenný doplněk klassické této sbírky smím pokládati obě své sbírky moravských písní; nejsouť ani ony pořízeny bez přísného výběru, a třeba neobsahují venkonce samy perly poetické, přece písní, jež by ani po stránce hudební ani v jiném vzhledě nižádné důležitosti neměly a z rázu písní lidových úplně se vymykaly, nenalezne se v nich mnoho.

Že i v Sušilovu i v mou sbírku pojaty jsou některé písně diletantské neb i úpadkové buď z příčiny melodické, buď kulturní nebo jiné, pověděl jsem už na hoře. Jsou to však většinou písně takové, jež i při svém nedokonalém nebo porušeném tvaru přece nepozbývají rázu pravých písní lidových, jako částí národního kroje slovenského zůstává i zalátaná halena, třeba se nám svěčná, elegantní župica vždy lépe líbiti bude.

Jinak se věc má se sbírkou Peckovou. Pilný a velmi svědomitý tento sběratel přišel trochu pozdě. Na Valaších od několika let zpívá se již velmi málo, i nezbývalo našemu sběrateli než paběrkovati. Jsou i v jeho sbírce některé písně vysoce zajímavé, jmenovitě po stránce melodické, ale po stránce textové většina jich jest rázu úpadkového. Než i přes to, ba právě proto má tato sbírka nemalou důležitost pro psychologické studium národního ducha vůbec a lidového zpěvu zvláště, podávajíc nám jasné toho doklady, jak lidový zpěv znenáhla porušení a zkázu bere, až i docela zaniká.

Lidu přestává zpěv býti skutečnou potřebou; zpívá se málo kdy, a co se zpívá, nejde od srdce; lid přestává svým písním roz-

*) Tak v rozpravě „Z duchovní dílny našeho lidu“ v Osvětě r. 1881, „Život a literatura“ v Obzoru r. 1882.

uměti. Hlavní a podstatnou věcí stává se nápěv písně, slova její budtež si jaká budtež. Píseň začne se po staru, uniklý z paměti dalejšek nebo konec doplní se verši písně, jež se právě namane, jen když se to hodí „do noty“.

Jede Janko dolinú,
Za ním zbójníci březinú.

Postoj, forman, nešibaj,
přední koničky vypřfhaj.

A dyž ty si taký pán,
oj, vypřfhaj si kóně sám.

Byli by mňa zahili,
oj, pro dva snopky jařiny. (Peck 10. srovn.
Suš. 104 a I. 34.)

Jindy zpívá se pouhý začátek písně, že píseň neukončena, necítí se ani:

Oře Janko v Podolú
pod zelenú oború.

Doněsła mu milá jest,
oj, poď, Janošku, poď pojest. (Peck 10.)

Na poetickou otázku, ku které se původně družila odpověď zcela jiná, odpovídá se hodně prosaicky, často zcela nesmyslně:

Co's, děvečko, co's ty zedla,
že's na jedno líčko zbledla?

Oj, zedla sem rybičku z moře,
milý Bože, umořit ňa može. (Peck č. 9.)

Hojné příležitosti k takovým nedověcnostem poskytuje zvláště známá figura antithesa:

Naša kotěnka brňavá,
chytila ptáčka strnaďa.

Nebýl to ptáček ani myš,
býl to mynářůj tovaryš. (Peck 18.)

Laštověnka nazývá se na porok všeliké zkušenosti lenivou, a přece tato lenivá laštovička „zrána skoro stává“! (Peck 13.)

S naivností více než dětinskou zpívají se věci, které obyčejnou prosou pověděny jsouce zdály by se více než zbytečnými, protože se rozumějí samy sebou, jako:

Dyž sem býl maličký,
míval sem nožičky
v maměčiném klíně.
A včil, dyž su hrubý,
oj, už sa prochodím
po celěj krajině. (Peck 18.)

Konečně i nápěvy přicházejí v zapomenutí, jen některé snadnější podržují se ještě v paměti a na ty zpívají se všecky písně stejného rozměru jak stádo běží, páté přes deváté, beze vší logické souvislosti; zpívá se, leda se zpívalo. Takové písně nyní na svadbách a o jiných příležitostech, kdy se zpěv ještě jaksi vynutí, skoro všady mezi lidem slyšeti a diviti se věru jest té svaté trpělivosti, se kterou se třebas půl hodiny i déle na jeden a týž nápěv přerozmanité písně kolovrátkují; když dochází jednomu zpěvákovi dech, vystřídá jej druhý. Srovn. Peck čís. 90, 92, 110.

S úpadkem poesie souvisí též úpadek řeči; za správné staré vazby, vkrádají se novověké germanismy:

Není k rozeznání
panenka od ženy (Peck 40.)

znělo původně:

A včil už nepozná
panenky od ženy. (I. 15.)

Zabýváme-li se nějaký čas písněmi moravskými, ovšem původními, ne úpadkovými, a vezmeme potom do rukou Erbenovu sbírku písní českých, jest nám, jako bychom z utěšeného háje, v němž plno pestrého kvítí a jásavého i unylého ptačího zpěvu, náhle vystoupili na široširou, jednotvárnou step. Zalahodí sice i tu očím sem ta některé osamělé krásné kvítí, vzletne i tu čas od času milý skřivánek s jásavou písní k blankytu nebeskému, celkem však přece nekonečná, jednotvárná hladina přeschlé trávy očí i mysl unavuje.

Erbenova sbírka zavírá v sobě nepoměrně veliký počet písní rázu úpadkového. V ty doby, kdy sbírka tato vznikala, byl český lid už v těch místech, v nichž se právě nyní ocitají kmenové

moravští jeden po druhém: v plném rozkladu svého původního života kmenového. Z písní českých nejzdařilejší jsou písně žertovné a satyrické. Zdravý humor, řízný vtíp, uštěpačný posměšek, kousavá parodie i břídký sarkasmus jsou jejich obsahem. I některé dobré, ba i výtečné ballady dochovaly se nám tu z dob starších. Ale takových perel lyrických, jakých nám písně moravské hojným počtem poskytují, a jakou jest na př. česká přeutešená píseňka „Ty hvězdíčko malá,“ nacházíme mezi písněmi českými velmi pořídku. Zaráží nás tu nedostatek jarého, vroucího citu, chladná, odpudivá nesrdečnost, jakýsi šosácký ráz, kterýmižto vlastnostmi písním těmito nic nezadají lepší písně kramářské z doby předbřeznové. To všechno hojnou měrou spatřujeme zvláště v písních milostných, kde bychom právě opak toho hledali. Dle těchto písní jest láska českých mládencův a panen chladná, rozvážlivá, vypočítavá, praktická. Neozývá se v nich mladé, láskou překypělé, bouřlivé srdce, nýbrž chladný rozum vypočítavající, „co mu to vynese, a když nic, — pak chytře vyřne se“. Český mládenec je napřed rozvážným hospodářem, pak teprva milencem; jeho nastávající žena musí býti dobrou hospodyní a pilnou pomocnicí při hospodářství:

Která hodně mlátí,
která hodně žne,
ta je hodná holka,
ta se hodí mně.

Která nechce mlátit,
která nechce žít,
pro tu ať si přijde
Malenickej žid. (Erb. č. 565.)

Krása jest pěkná věc; ale krásy se člověk nenají, do hospodářství třeba peněz:

Hezká bys ty byla,
přes tebe tu není;
jen škoda přeškoda,
že těch peněz není. (Erb. č. 474.)

Praktickým je náš mládenec i u své milé, nepomýšleje ještě na svadbu:

Pásla husy na jeteli,
ptala se ho: Přijdete-li?
Přijdu, přijdu, jsem ti jistej,
jen mi večeri nachystej. (Erb. č. 4.)

Panna jest ochotna ofěrovati něco na zub, ale na pivo ať dá zase milenec; tedy tak nějaký společný piknik :

Přijď k nám ve dne,
sedni si vedle mne;
dej nám přinest piva,
abych se napila;
já dám na stůl
chléb a sejr a sůl. (Erb. 218.)

A nestojí-li právě dívka o hochu, majíc snad v srdci jiného, o jarmarce dovolí mu přece přijíti s nějakým dárkem :

Ještě se tě jednou zeptám,
mám-li, holka, přijíti k vám?
Přijď k nám, chlapče, jednou v roce,
když je u nás o jarmarce.
O jarmarce kup střevíce,
po jarmarce nechod' více. (Erb. 442.)

Že lépe jest vynakládati peníze na věci užitečné nežli na pomíjející zábavy, o tom s hlediska hospodářského nemůže býti žádné pochybnosti. Z té příčiny všeliké chvály hoden jest rozšafný český mládenec, který své milé trpké z toho činí výčitky, že ho k tomu svedla, by s ní o muzice zlatý propil a tolar na muziku utratil; mohlať za ty peníze míti pěkný šátek, a on nový klobouk. Hospodářem byl náš mládenec dobrým, jen neměl svého hospodářských zásad vpravovati u verše a rýmy, jadrná prosa by to byla také spravila :

Trápila's, má milá,
trápila's mé srdce,
až jsem včera večír
dal tolar muzice.

Tolar muzikantům
a zlatej jsem propil,
byl bych ti, má milá,
šátek za to koupil.

Tobě pěknej šátek,
sobě pěknej klobouk,
musíš už, má milá,
na mne zapomenout. (Erb. 304.)

Tím pochopitelnější jest mrzutost takového dobrého hospodáře, když neběží jen o jednu útratu, nýbrž o útratnou známost sedmi-letou :

Když jsi mne nechtěla,
měla's mi povědít,
já jsem moh za tebou
sedum let nechodit.

Sedum let nechodit,
peněz neutrácet,
vraneho koníčka
darmo netrácet. (Erb. 296.)

Kdo chce na krátkém příkladečku poznati, co jest poesie a co prosa, zde ho má ve druhé sloze naší písně. Lituje-li mladík, že vraneho koníčka sedm let darma trmácel, jest lítost jeho poetická, protože bezinteresa; sobeckou však lítostí utracených pro milou peněz upadá v čirou prosu.

Láska neboli vlastně známost mladých lidí trvá již nějaký čas. Tu pozná holka hezcího mládence, zamiluje si jej a dává výhosť staré známosti. Vypadlý z lásky hoch nezabírá se nad tím až tak „pro jedno kvítí slunce nesvítí“:

Přiletěl slavíček,
sed na větvičku,
přiletěl zas druhý,
zpíval písničku:
že má nejmilejší
už jiného má,
ten že je hezčejší
nežli prý jsem já.

Když se Ti nelíbím,
krk si nezlomím,
já se proto přece
ještě ožením;
jaem-li já ošklivej,
ať se nesměje,
dostanu vždy hezcí
nežli ona je. (Erb. 462)

Že z takové neopravdové, neardečné lásky rozchod milencův jest velmi snadný, toho důkazem nejedna píseň na rozchodnou. Z ničeho nic nastane obapolný výhošť. On jí pro nic a za nic vypoví z lásky, a ona výpověď jeho bez bolesti přijímá:

Tamhle je hájíček,
tamhle háj,
tamhle je, má milá,
veselý kraj:
já ti dám kvinde,
hledej si jinde,
o tě nedbám.

Jestli ty mne necháš,
já tě taky,
vždyť mně jinej šlape
zas na paty,
ještě hodnější
a vonačejší
nežli jsi ty. (Erb. 499.)

Patrný úpadek písní českých proti moravským vysvitne zvláště jasně, srovnáme-li paralely české s moravskými.

V moravské písni (I. 81.) Dívka nezachovalá lituje svého popluzení a nařká si mezi jiným takto;

Všecky panny tancují
pěkně jedna za druhú,
a já nebožátko
kolébu děťátko.

I prosí své nejmladší sestřičky, aby jí dítě pokolíbala; ta jí však takové služby prokázati nechce:

Ty sestřičko námladší,
tebe já mám náradši:
zakolébaj málo,
aby neplakalo.

Já kolébat neumím,
za kolébku sa stydím,
kolébaj si sama,
šak si jeho mama.

V České písni (Erb. č. 315.) za sestřičku nastupuje Jeníček, dle všeho bratříček, a tím píseň pozbývá své básnické pointy:

Všecky panny s trávy jdou
pěkně jedna za druhou,
a já ubožátko
kolíbám děťátko!

Já kolíbat neumím,
za kolíbkou se stydím,
kolíbej si sama,
s kým jsi radu brala.

Zakolíbej, Jeníčku,
zakolíbej chvíličku,
zakolíbej chvílku,
až vyperu plůku.

Brala jsem ji v štěpnici,
brala s dvěma mládenci,
ti mně radu dali,
když mne milovali.

Že mladá dívka za kolébku se stydí, je zcela přirozeno, a její odmítavá odpověď trpkou výčitkou dotýká se srdce sestry nezachovalé. Ale jakou příčinu takového studu má Jeníček? A čemu ta sestřina zkroušená zpověď vůči malému hochu, a to hned o dvou mláďencích na jedno setkání!

K písni „Přelečela laštovečka přes ten černý les“ nahoře (str. XV.) rozebrané, sbírka Erbenova podává (č. 84.) tuto paralelu:

Patero milých.

Sedí milá za stolečkem
jako z růže květ,
sama sobě povídala,
že jich měla pět.

Jeden si ji zamiloval,
druhej mu ji vzal;
a třetího srdce bolí,
že ji nedostal.

Čtvrtej stojí pod okýnkem,
utírá oči;
a ten pátej při muzice
šátečkem točí,

Po tom, co jsme o písni moravské na hoře pověděli, netřeba tuším dovozovati, které z nich náleží přednost. V písni české není za mák psychologického zdůvodnění, ba žádné logické souvislosti, proto v ní také není ani za mák poesie. Jeden z těch patera milenců dívku „si vzal,“ jest tedy jeho ženou, a přece nazývá se pořád ještě „milou“, t. j. milenkou; čím tedy? Čemu stojí a pláče ten „čtvrtej“ pod okýnkem své bývalé milenky, nyní ženy šťastnějšího soka? Snad jí tím provozuje serenadu? Dle frivolního poněkud rázu první slohy nedoal by jí asi příliš jeho pláč. A proč „ten pátej při muzice šátečkem točí?“

I k písni druhé, nahoře (str. XIV.) rozebrané „Dybych byla ptáčkem“ nalézáme ve sbírce Erbenové čís. 469 málo zdařilou paralelu:

Dybych byla ptáčkem,
zlítnou vlaštovičkou,
snášela bych se vám
nad vaší světničkou.

Nejdív vodu nese,
potom koně češe;
po třetí za stolem
ceduličku píše.

Ne tak nad světničkou,
co nad maštalema:
jen abyh věděla,
co můj milej dělá.

Komu to, můj milej,
ceduličku píšeš?
Tobě to, má milá,
že moje nebudeš.

Konec této písně působí, jako by polil chladnou vodou. Tak tedy odměněna srdečná láska dívčina? Tak ukojena její horoucí touha po milém hochu? Jak bohatá, jak dramatická scéna v oné písni moravské, jak chudičká v této české! Tam kamarádi, s milujícím hochem kontraktující, hledí si všední práce: nosí vodu a češou koně, kdežto zanícený láskou hoch, nechávaje všech jiných starostí stranou, milované dívce potajemně píše zprávu přeradostnou, „že už jeho bude“, zde bezcitný k tolikým důkazům lásky člověk nejprve vody koňům nanosí, potom je učeše, odbyv si pak svou práci, milující ho dívce ceduličku píše, „že jeho nebude“! Znešvařena tu bezcitným, prosaickým padělatelem krásná píseň, jako mnohé jiné.

Vizme ještě dvě paralelní písně, jež beze všeho komentáru vedle sebe položití můžeme; které z nich náleží přednost, rozhodne spadáno soudný čtenář sám;

Moravská.

Stoji pod okny,
je všecek mokry
jako myš:
Pust' mě, děvečko,
do svej světničky,
esli smíš.

A ja by tebe,
švarny synečku,
pustila,
edem že němam
odrobinečky
světidla.

Nětřebujemey,
moja nejmilši,
světidla,
měsiček sviti
tvyma modryma
očima. (II. 142)*

Česká.

Stojím pod okny
celý promoklý
jako myš:
Panenko zlatá!
otevř mi vrata,
jestli smíš.

Ráda bych já tě
k nám do světničky
pustila,
ale nemáme
v celém stavení
svítidla,

Dej si, můj milej,
grešli na svíčku,
já dám dvě,
pak se budeme
spolu těšiti
až do dne. (Erb. č. 143.)

Takových parallel mezi písněmi českými a moravskými nalézá se dosti hojný počet, ale mezi nimi po skrovnu bude takových, aby česká píseň předčila nad moravskou.

A jako v obsahu tak i ve formě jeví české písně patrný úpadek. Takových plastických a případných obrazů, jakých se nám v moravských písních naskytuje hojnost, v českých dočítáme se velmi pořídku. Zpravidla obraz k věci pranic nepřiléhá a jen rýmem pojí se s ní leda bylo:

Vyletěl ptáček
na jaloveček,
škubal mech,
že moje milá
sladky ústa má
jako med. (Erb. č. 142.)

Letěla tady labutě,
ach kterak se máš,
můj znejmilejší
na světě. (Erb. č. 345.)

Zelenej hájíčku,
zelenej se les,
co's mně včera slíbila,
já jdu pro to dnes. (Erb. č. 185.)

Na našem dvoře
veliká louže
do pásu,
že je ztratila
ta moje milá
svou krásu. (Erb. č. 367.)

Ach vyletěl je z hory pták,
ach proč pak jsi ty,
má znejmilejší,
smutná tak. (Erb. 351.)

Nad tím naším domkem
vlastovička lítá,
nenadála jsem se,
že mne milej nechá. (Erb. č. 470.)

*) Začátek této písně ve sbírce obsažený jest patrná interpolace,

Pod horou háječek,
za horou jaloveček,
na hoře černá věž:
pověz mně, můj milej
Jeníčku rozmilej,
jestliže mne miluješ. (Erb. č. 372.) a mn. j.

Obrazy z přírody a ze života vzaté odporují často obecné zkušenosti; skladatel písně, mluvě o věcech zcela obyčejných a vůbec známých, mluví, jako by byl slepý na obě oči:

Straka skáče
po zahrádce,
hledá zrníčko:
nemysli si,
má panenko,
na mé srdíčko.

Straka skáče
po zahrádce,
hledá ječný klas:
nemysli si,
má panenko,
že k vám přijdu zas. (Erb. č. 487.)

Straka jest, jak vůbec známo, pták hmyzožravý; na zrníčku a ječném klase málo by si postihla, proto takových sobě zbytečných věcí sotva kdy hledala.

Kdy se asi udála neslýchaná novina, o níž nám vypravuje píseň (Erb. č. 525), že „v Táboře na rynku seli rozmarynku a oves“?

Někdy kazí se pěkný obraz frivolním „vtipem“:

Už jsem osiřela jako hrdlička,
která je zbavena svého samečka.
Ach Bože milý! popřej mi síly,
by mě moh' milovat mládenec jiný. (Erb. č. 58.)

Neméně nešťastně pochodila v českých písních slovanská antithesa:

U té naší studnice
roste bílá bukvice,
ta bukvice bílá
byla moje milá. (Erb. č. 316.)

Tato úpadková poesie, jak se již měrou dosti značnou jeví v lidových písních českých, byla školou, v níž se vycvičili onino samoukové, kteří své písničky za skrovničský honorář prodávají tiskařům písní kramářských. Starší sbírky těchto plodů zavírají

v sobě nejednu píseň dosti slušnou, ba zachovaly nám i leckterou píseň čistě lidovou, již ve sbírce Erbenově nenalézáme. Ale v pozdějších jeví se úpadek stále větší, až se konečně čím dále hojněji vyskytují sprosté a pitomé odrhovačky schátralé luzy.

Tak vzal v lidu za své všecek aesthetický vkus, dříve tak jemný a vytříbený, a s ním hyne i dřívější ušlechtilá zvedenost a čistota mravův.

